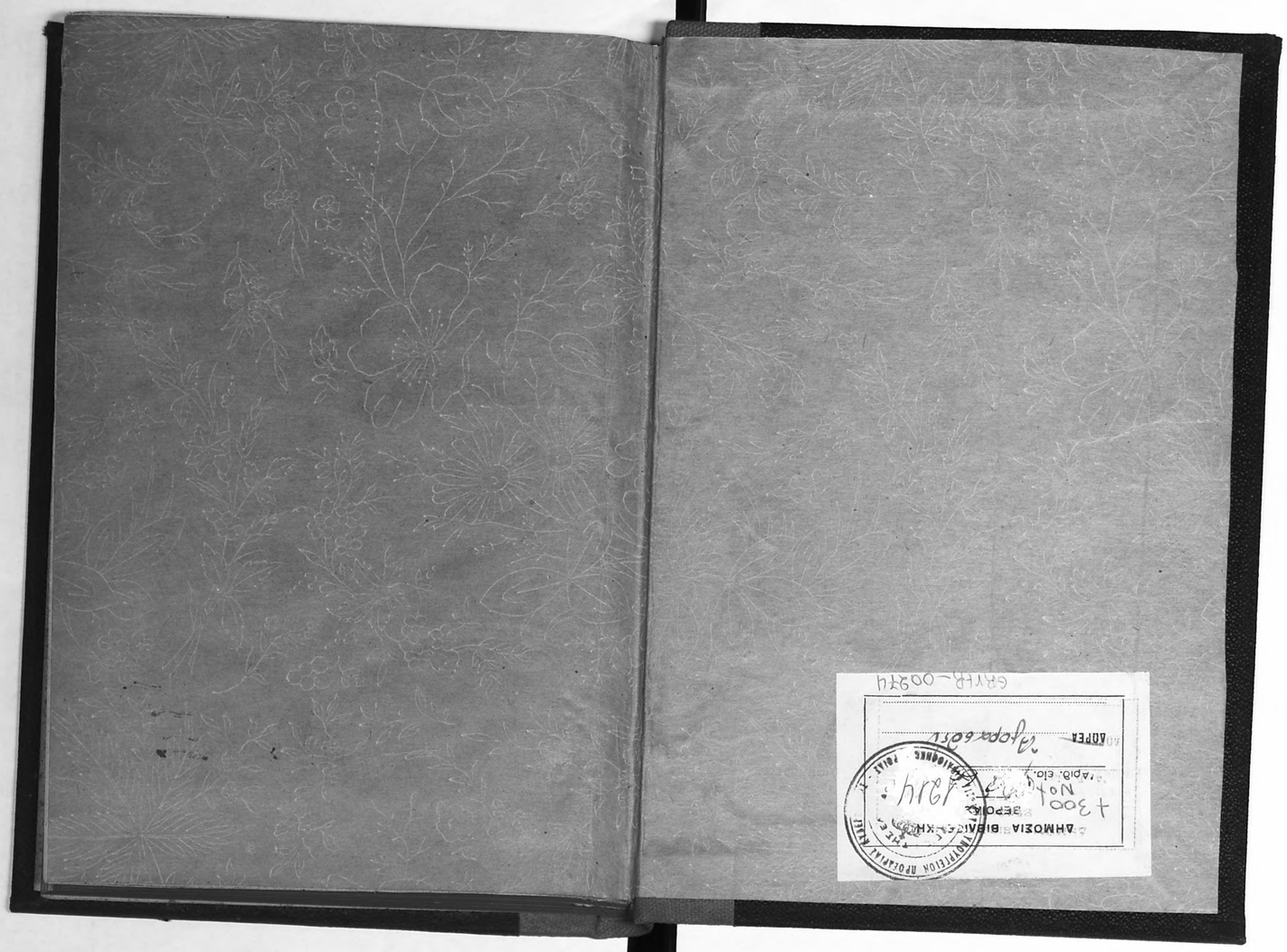
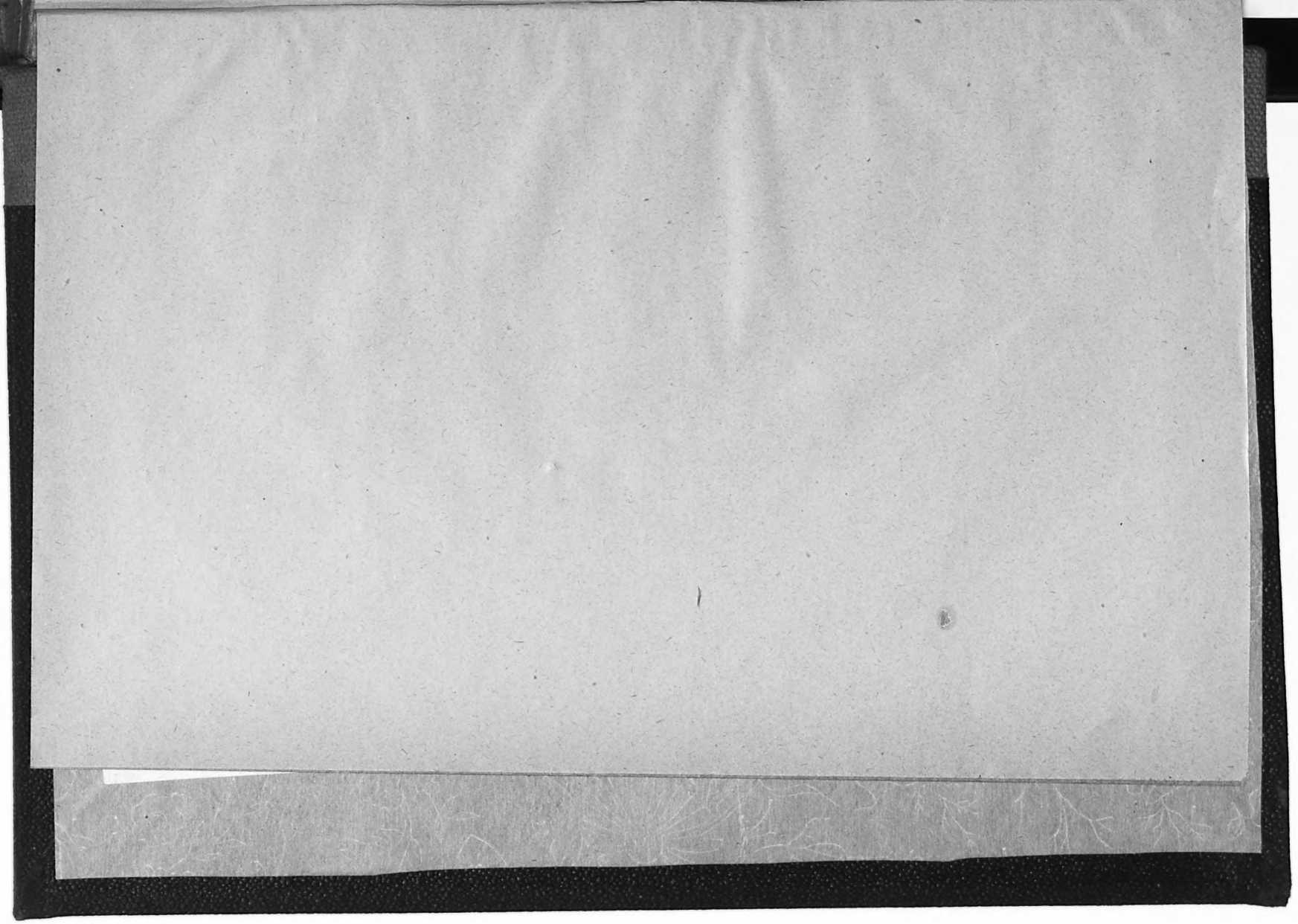

Δημοσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

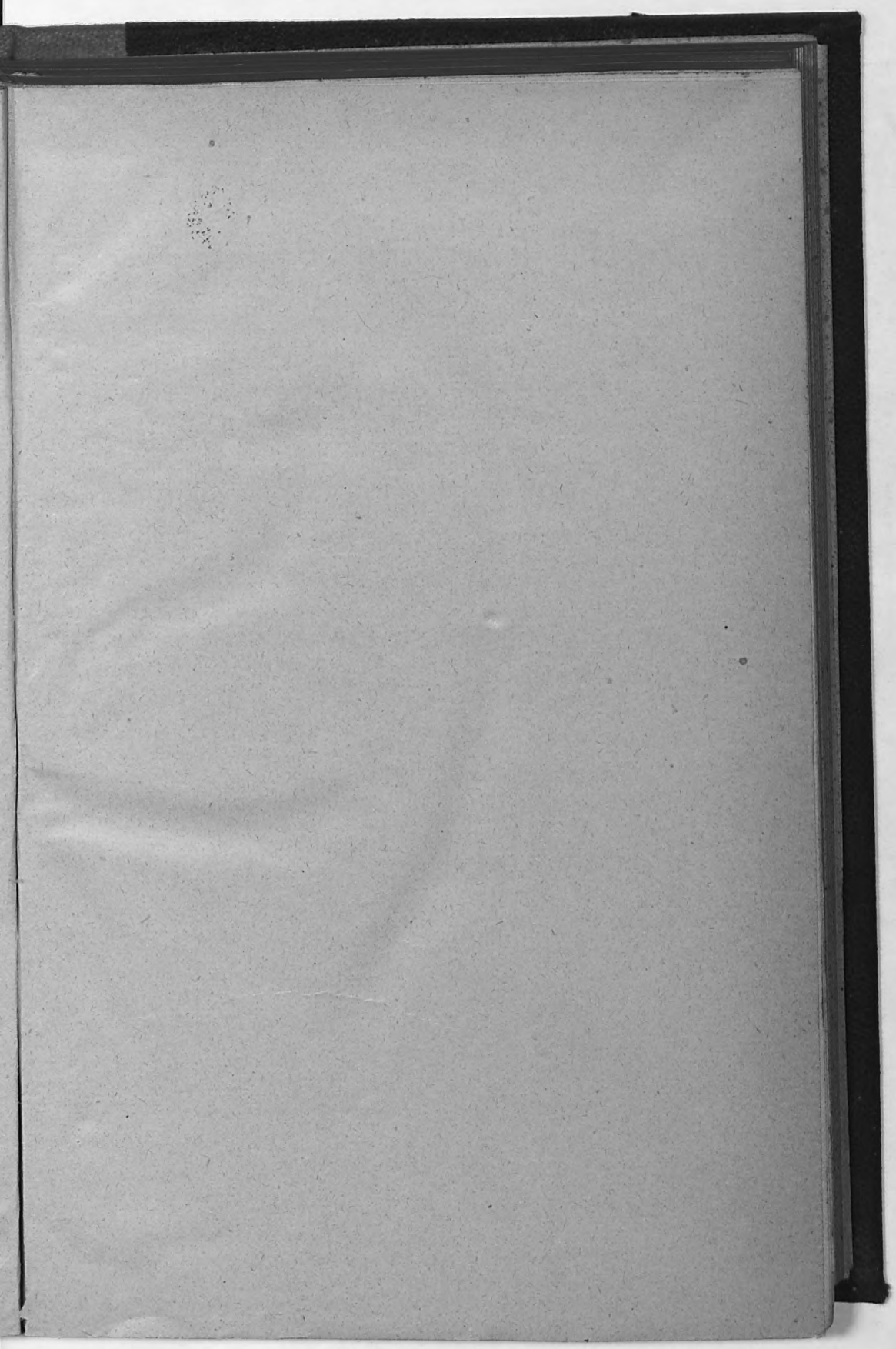
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
Σφραγίδα Βιβλιοθήκη

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΕΡΡΩΝ
Αριθ. εἰσ. 1300
ΔΩΡΕΑ
GRTAR-00374

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜ. Ν. ΓΚΑΝΑ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΕΝ ΧΑΛΚΙΔΙ

ΣΥΣΤΗΜΑ
ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΚΑΘΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΠΟΛΙΤΕΥΕΤΑΙ

ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΥΠΟ

Π. ΚΑΛΛΙΓΑ

ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΑΝΑΚΑΘΑΡΘΕΙΣ ΚΑΙ ΑΥΘΙΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΣ

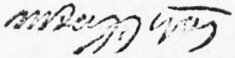
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1881

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν κάτωθι ὑπογραφὴν τοῦ Συγγραφέως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΜΩ Δ΄. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ

ΚΕΦ. Α΄. Προθεωρία	Σελ.	1
» Β΄. Περὶ συστάσεως γάμου.			
ΤΜΗΜΑ Α΄. Περὶ κωλυμάτων . . .	»	19
» Β΄. Συνέπειαι ἀθεμίτων γάμων .	»	54
» Γ΄. Τέλεσις τοῦ γάμου . .	»	62
» Δ΄. Περὶ μνηστείας	»	74
ΚΕΦ. Γ΄. Περὶ ἀμοιβαίων δικαιωμάτων			
ΤΜΗΜΑ Α΄. Περὶ δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν συζύγων .	»	81
» Β΄. Περὶ προικός	»	87
» Γ΄. Περὶ ἀναλήψεως προικός . .	»	125
» Δ΄. Περὶ προγάμου δωρεᾶς καὶ ὑποβόλου	»	141
» Ε΄. Περὶ ἐξωπροίκων . . .	»	150
» Ϛ΄. Περὶ ἀπαγορεύσεως δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων . .	»	152
ΚΕΦ. Δ΄. Λύσις τοῦ γάμου.			
ΤΜΗΜΑ Α΄. Φυσικὸν τέλος . . .	»	164
» Β΄. Περὶ διαζυγίου	»	166
» Γ΄. Περὶ συνεπειῶν δευτέρου γάμου	»	201

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ Β'

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΚΕΦ. Α'. Κτῆσις πατρ. ἐξουσίας.
ΤΜΗΜΑ Α'. Περὶ γνησίων τέκνων . . . Σελ. 207
» Β'. Περὶ υἱοθεσίας . . . » 218
» Γ'. Περὶ νομιμοποιήσεως . . . » 228
ΚΕΦ. Β'. Τὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαιώματα. » 231
» Γ'. Σχέσεις ὑπεξουσίου πρὸς τρίτους . » 254
» Δ'. Τέλος τῆς πατρ. ἐξουσίας . . » 262

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΙΑΣ

ΚΕΦ. Α'. Προθεωρία . . . . . Σελ. 267
» Β'. Περὶ ἀνηλίκων . . . . » 272
» Γ'. Περὶ ἐπιτροπείας.
ΤΜΗΜΑ Α'. Ἐπιτροπεία μητρός . . . » 281
» Β'. Περὶ ἐπιτροπείας διὰ τελευταίας βουλήσεως, ἀνιόντων καὶ δοτῆς . . . . » 294
» Γ'. Περὶ παρεπιτρόπου . . . » 304
» Δ'. Περὶ συγγενικοῦ συμβουλίου. » 309
» Ε'. Περὶ ἀπαλλαγῆς καὶ παραιτήσεως . . . . . » 317
» ς'. Περὶ ἀνικανότητος καὶ παύσεως ἐπιτρόπων . . . » 326
» Ζ'. Περὶ ἀνατροφῆς ἀνηλίκων . » 331
» Η'. Περὶ ἐκπροσωπήσεως ἀνηλίκου καὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ . . » 335
» Θ'. Περὶ λογοδοσίας . . . . » 367
» Ι'. Περὶ ἐπιτροπείας φυσικῶν τέκνων . . . . . » 378
ΚΕΦ. Δ'. Περὶ χειραφεσίας καὶ κηδεμονίας . . » 381
» Ε'. Περὶ ἀπαγορεύσεως καὶ δικαστ. ἀντιλήπτορος . . . . . » 401

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Προθεωρία.

Περίληψις.

1. Ἡ οἰκογένεια ἀποτελεῖ ἴδιον σύστημα ἐν τῇ νομοθεσίᾳ.
2. Εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ δικαίου προστίθεται ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον ἡ ἠθικότης.
3. Διὰ τῆς οἰκογενείας ἀπαλείφεται τὸ αὐθαίρετον τῆς ἀτομικῆς βουλήσεως.
4. Ὁ γάμος δὲν εἶναι ἁπλοῦν συνάλλαγμα, ἀλλὰ κοινὴ σύμβασις.
5. Οὔτε ἡ παιδοποιία εἶναι ὁ ἀποκλειστικὸς σκοπὸς τοῦ γάμου.
6. Ὁ μονογαμικὸς γάμος μόνος ἐκπληροῖ τὸν ἠθικὸν αὐτοῦ προορισμόν.
7. Σχηματισμὸς τοῦ γάμου κατὰ τοὺς Ῥωμαίους.
8. Ὁρισμὸς τῶν Ῥωμαίων.
9. Διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναμόρφωσις.
10. Ἡ πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. Ἀντιποίησις τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας.
12. Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία βραδέως μετῆλθε δικαιοδοσίαν ἐπὶ τοῦ γάμου.
13. Συμπέρασμα.

---

1. Μετὰ τὰς ἐνοχὰς πραγματευόμεθα περὶ οἰκογενείας, ὡς θεσμοῦ ἀποτελοῦντος ἴδιον σύστημα τοῦ δικαίου, διότι νέον στοιχεῖον προστίθεται καθ' ὅλας τὰς διεπούσας αὐτὸν διατάξεις.

Διὰ τῆς ἰδιοκτησίας καθιεροῦται ἡ ἀτομικὴ ἐξουσία ἐπὶ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, ῥυθμιζομένη διὰ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἰσότητος, καθ' ὃ ἡ ἐλευθερία ἑκάστου ἔχει ὅριον τὴν ἐλευθερίαν τῶν λοιπῶν· ὥστε καὶ ἡ ἐξουσία ἑκάστου ἐκεῖ παύει, ὅθεν ἄρχεται ἡ ἐξουσία ἑτέρων. Αὐτὴ ἡ ἀκριβὴς ὁροθεσία, δι' ἧς αἴρεται ἐκ τοῦ μέσου πᾶσα αἰτία συγκρούσεως, εἶναι τὸ ἔργον τῆς σοφίας τοῦ νομοθέτου, ὥστε τὸ τῆς ἰδιοκτησίας δίκαιον ἀρχὴν καὶ τέλος ἔχει τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐξουσίαν, τὴν ἐντὸς τῶν ἰδίων ὁρίων διαμένουσαν.

Ἀλλὰ τὰ ἀνεξάρτητα ἄτομα δύνανται νὰ μεταλλάξωσι τὰ ὅρια τῆς ἐπὶ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων ἐξουσίας, κατ' ἀμοιβαίαν ἀρέσκειαν, ἡ δὲ ἐκτέλεσις τῶν ἅπαξ συνομολογηθέντων στηρίζεται εἰς τὴν ἀμοιβαίαν πίστιν· ἐν περιπτώσει διαφωνίας περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἅπαξ συμπεφωνημένων χρήζομεν κανόνων πρὸς ἐξήγησιν αὐτῶν καὶ διάλυσιν τῶν συγκρουομένων συμφερόντων. Τοῦτο σκοποῦσιν οἱ περὶ τῶν συναλλαγμάτων ὁρισμοί. Καθόσον ὅμως ὑπάρχουσι καὶ οἱ μὴ σεβόμενοι τὰ ὅρια ταῦτα καὶ πράττοντες παρὰ τὰ νενομισμένα, χρεωστοῦσιν οὗτοι ἱκανοποίησιν εἰς τὸν ζημιούμενον ὡς ἐκ τοῦ ἀδικήματος. Τὰ δύο ταῦτα μέρη τῶν ἐκ συναλλάγματος καὶ ἐξ ἀδικήματος σχέσεων ἀποτελοῦσι τὰς ἐνοχάς.

Ὅλα ταῦτα περιστρέφονται εἰς ὑλικὰ πράγματα, ἃ συλλήβδην ὀνομάζομεν περιουσίαν. Ἀλλ' ἤδη πρόκειται περὶ ἑνώσεως τῶν προσώπων αὐτῶν ἐπὶ σκοπῷ συμβιώσεως. Δὲν εἶναι λοιπὸν πλέον ὁ λόγος ἁπλῶς περὶ ὑλικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν τῶν προσώπων κατὰ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἀξίαν. Νέον ὡς ἐκ τούτου προστίθεται στοιχεῖον εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ δικαίου, τὸ τῆς ἠθικότητος, ὡς συναρμοζούσης τὴν πρὸς ἄλληλα τῶν προσώπων σχέσιν καὶ δημιουργοῦ τοῦ συνδέσμου αὐτῶν.

2. Λέγοντες ὅτι εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ δικαίου προστίθεται νέον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στοιχεῖον, τὸ τῆς ἠθικότητος, φαινόμεθα δοξάζοντες, ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ ἠθικὴ ἦτο ξένη εἰς τὸ δίκαιον καὶ τώρα πρῶτον προσλαμβάνεται ἡ ἔννοια αὐτῆς. Τοῦτο χρήζει βεβαίως διασαφήσεως.

Ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας ἐλάχιστος δύναται νὰ γίνῃ περὶ ἠθικῆς λόγος, πολὺς ὅμως ἐπὶ τῶν ἐνοχῶν. Ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων, τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν, ἂν ἡ σχέσις τοῦ δικαίου δὲν ἀντιβαίνῃ εἰς τὴν ἠθικήν, ὥστε παραδεχόμεθα ὅλα τὰ συναρέσαντα, καθόσον δι' αὐτῶν δὲν προσβάλλονται τὰ χρηστὰ ἤθη. Ἡ σχέσις λοιπὸν τῶν συναλλαγμάτων πρὸς τὴν ἠθικὴν εἶναι ἀρνητική. Περὶ σχέσεως τῶν ἀδικημάτων πρὸς τὴν ἠθικὴν δὲν θέλομεν λαλήσει, διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἀντιβαίνουσιν εἰς τὴν ἠθικήν, τινὰ ὅμως ἀντιβαίνουσι μόνον εἰς τὰ δικαιώματα ἄλλων. Ὡς ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ σύστημα τῶν ἐνοχῶν ὑπηρετεῖ τὴν ἠθικήν, διότι ἡ πώλησις, ἡ μίσθωσις, τὸ δάνειον δὲν εἶναι ἐνάρετοι πράξεις, ἀλλὰ τότε μόνον ἀπαγορεύονται τὰ συνομολογούμενα, ὅταν ἀντιμάχωνται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ἢ περιέχωσιν ὅρους ἀντιβαίνοντας εἰς αὐτά. Ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία δὲν διαφέρει τῆς αὐθαιρεσίας, ἐξ ἧς πηγάζουσι, δὲν ἀποδοκιμάζομεν δὲ αὐτήν, ἐνόσῳ δὲν προσκρούονται ἠθικὰ ἀξιώματα. Ἀγοράζω ὅ,τι μὲ ἀρέσκει καὶ ὅπως μὲ ἀρέσκει, ἀλλ' αὐτὴ ἡ αὐθαιρεσία παύει, ὅταν καταπατῆται ἡ ἠθική, ὅταν ἀγοράζω ὅ,τι δὲν πωλεῖται, οἷον τὴν ἐλευθερίαν ἄλλου, ἢ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅταν ἐξαπατῶ τὸν πωλητὴν ὠφελούμενος ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἡλικίας κτλ.

Ἐπὶ τῆς οἰκογενείας τοιαύτη δὲν εἶναι ἡ σχέσις τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς, ἀρνητικὴ μόνον, ἀλλ' εἶναι θετική, ὥστε ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ δίκαιον συμπίπτουσι καὶ συνταυτίζονται, καὶ ἐκ τῆς ἠθικῆς πορίζόμεθα τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ δικαίου.

Ἐν ἄλλαις λέξεσι δυνάμεθα εἰπεῖν, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία καὶ τὰ συναλλάγματα εἶναι ἡ ξηρὰ ὕλη τοῦ δικαίου, περὶ τοῦ ἐμοῦ καὶ τοῦ σοῦ, ἐνῷ ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ δίκαιον τοῦ ἠθικοῦ βίου.

3. Ἡ προδηλοτέρα τούτων ἀπόδειξις καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι τὰ τῆς οἰκογενείας, ἡ σχέσις μεταξὺ συζύγων, μεταξὺ πατρὸς καὶ τέκνων κτλ. οὐδέποτε ὑπάρχουσιν ἄλλως, ἢ ὅπως ὁ νομοθέτης ἐκανόνισεν, ἐνῷ τὰ συναλλάγματα ἑκάστοτε παραλλάσσουσι κατὰ τὰ ἑκάστοτε συνομολογηθέντα. Ἡ τοιαύτη ἀνέκαθεν καθιερωμένη τάξις τῆς οἰκογενείας δὲν ἀπαντᾷ εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν νομοθε-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίαν μόνας, ἀλλ' εἰς πᾶσαν νομοθεσίαν. Καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχει γραπτὸς νόμος, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐθίμων κυβερνᾶται ἡ κοινωνία, δὲν βλέπομεν ταύτην μὲν τὴν οἰκογένειαν οὕτω πως ῥυθμιζομένην, ἐκείνην δὲ ἄλλως, ἀλλ' ἅπασαι αἱ οἰκογένειαι διακεινται ὁμοιομόρφως, ὅσαι δὲ δὲν διάκεινται οὕτω πως, παρέχουσι κοινὸν σκάνδαλον. Δὲν εἰσχωρεῖ λοιπὸν τὸ αὐθαίρετον εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς οἰκογενείας, διότι ἐνδιαφέρεται ὑσιωδῶς εἰς τὰ κατ' αὐτὴν ἡ ἠθική.

Ὑποβάλλοντες εἰς ἐμβριθεστέραν ἔρευναν τὸ ζήτημα, ἔτι μᾶλλον πειθόμεθα περὶ τούτου, διότι ἐκ τῆς οἰκογενείας ἕκαστος ὁρμᾶται, καὶ ὅ,τι ἐκ του κόλπου αὐτῆς ἤντλησε, τοῦτο φέρει ἐφόδιον τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Πᾶσα ἁρμονία ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ συνεκτικὴ δύναμις ἐκλείπει, ἅμα ἕκαστος ἰδιορρύθμως διάγει τὸν βίον, οὐδὲν ἔχων μετὰ τῶν ἄλλων κοινόν, καὶ παντὸς κοινοῦ αἰσθήματος ἀμέτοχος. Ἅμα ἀφαιρέσωμεν ἐκ τοῦ μέσου τὸ κοινὸν αἴσθημα, ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς κοινωνίας, εἰς ἄμορφον χάος περιδινουμένης.

Τὸν λόγον τοῦτον ἐπικυροῖ θαυμασίως ἡ ἱστορία. Αἱ πρῶται καὶ ἀρχαιότεραι κοινωνίαι παριστάνουσι τὴν πολιτείαν αὐτὴν εἰς οὐδὲν ἄλλο συνισταμένην, ἢ εἰς τὴν ὁμοιόμορφον τάξιν τῶν οἰκογενειῶν. Ἡ Ἀσία ἀπὸ περάτων μέχρι περάτων παρέχει τὸ θέαμα τῆς πατριαρχικῆς καταστάσεως τῶν οἰκογενειῶν, τῆς δὲ Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς πολιτείας τὰ μόρια εἶναι τὰ γένη (gentes), ἰδίως δὲ κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ πατρικὴ ἐξουσία (patria potestas) εἶναι ὁ ἄξων, περὶ ὃν ὅλα στρέφονται.

Ὅσον ὅμως προβαίνει ἀναπτυσσομένη ἡ πολιτεία, ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία ἀναπετᾷ τὰς πτέρυγας, ἀντιπράττουσα κατὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν παραδόσεων, καὶ σφοδρὰ συνάπτεται πάλη, ἧς τὸ ἀποβησόμενον διαφοροτρόπως προμαντεύεται παρὰ τῶν σκεπτομένων σοβαρῶς περὶ τῶν κινδύνων αὐτῆς.

Οἱ μὲν προορατικῶς καταγγέλλουσι τὴν ἐπικειμένην κατάπτωσιν πάσης ἠθικῆς ἀρχῆς καὶ τὴν ἄρδην ἀναστάτωσιν, οἱ δὲ κηρύττονται ὑπέρμαχοι τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος, μὴ ἀνεχομένου δεσμά, οὔτε δουλεύοντος εἰς παραδόσεις.

Αὐτὴν τὴν πάλην βλέπομεν ἐξακολουθοῦσαν καὶ σήμερον καὶ μάλιστα παρ' ἐκείνων, οἵτινες ἀποκαλοῦσι τὸν γάμον ἁπλῶς καὶ μόνον συνάλλαγμα. Πρὸ πάντων λοιπὸν θέλομεν ἐξετάσει, ἐὰν ὁ ὁρισμὸς τοῦ συναλλάγματος ἐφαρμόζεται ἐντελῶς ἐπὶ τοῦ γάμου, ἐκ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἐρεύνης δὲ ταύτης θέλει δειχθῆ, ἂν ὀρθῶς πράττωμεν, ἀποχωρίζοντες τὴν οἰκογένειαν, ὡς ἴδιον σύστημα τοῦ δικαίου.

4. Ἂν ὁ παρ' ἡμῖν δοθεὶς ὁρισμός, ὅτι τὸ συναλλαγμα περιστρέφεται εἰς πράγματα ἐξωτερικὰ καὶ ὑλικά, ὀρθῶς ἔχῃ, δὲν δυνάμεθα νὰ συνυποτάξωμεν, ἄνευ σπουδαίας διαστολῆς, ὑπὸ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τὸν γάμον, οὗ ὑπόθεσις εἶναι αὐτὰ τὰ πρόσωπα καὶ ἡ συμβίωσις αὐτῶν. Ἡ ἐλευθέρα συγκατάθεσις πρὸς σύναψιν τοῦ γάμου ὁμολογουμένως μετέχει συναλλάγματος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ῥύθμισιν αὐτοῦ μὴ ἐξαρτωμένου ἐκ τῆς αὐτοβουλίας τῶν συμβαλλομένων καὶ κατὰ τοῦτο διαφέροντος τῶν λοιπῶν συναλλαγμάτων, καθόσον πᾶσαν τὴν ὕλην αὐτοῦ κανονίζει ἠθικὸς λόγος.

Τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων οἱ ὅροι συνομολογοῦνται κατ' ἀρέσκειαν, ὅπως συμπέσῃ νὰ συμφωνήσωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅλοι ὅμως οἱ νομοθέται συμφωνοῦσιν, ὅτι οὐδεμία τοιαύτη τῶν εἰς γάμον συνερχομένων ἰδιορρυθμία ἐπιτρέπεται. Καὶ αὐτὰ τὰ περὶ προικὸς σύμφωνα μικρόν τι δύνανται νὰ διαφέρωσι τοῦ παρὰ τοῦ νόμου τεθέντος ῥυθμοῦ.

Ἐπὶ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων ὁ νόμος ἐπικουρικῶς ἐξετάζεται, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς σιωπῆς τῶν συμβαλλομένων, ἢ πρὸς ἀκύρωσιν ὑποχρεώσεων εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἀντιβαινουσῶν· ἐπὶ τοῦ γάμου ὅμως ὁ νομοθέτης ἐπεμβαίνει πάντοτε κανονιστικῶς. Ἡ αὐθαιρεσία ἐπὶ τοῦ γάμου χωρεῖ μόνον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ συνάπτεται ὁ δεσμός, καὶ πάλιν καὶ αὐτὴ ἡ αὐθαιρεσία περιστέλλεται διὰ τῶν κωλυμάτων· καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ ὅμως ὁ γάμος ὑπόκειται εἰς κανονιστικὰς διατάξεις. Ὁ νόμος κανονίζει τὰς πρὸς ἀλλήλους ὑποχρεώσεις τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων, ἃς διὰ συμφώνων δὲν δύνανται νὰ μεταλλάξωσι.

Κατὰ τὰ κοινὰ συναλλάγματα ὁ βουλόμενος δὲν ἐκτελεῖ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπιβάλλον, προτιμῶν νὰ ὑποκύψῃ εἰς ἀποζημιώσεις παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἐκτιμωμένας. Δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ γάμου; Τὸ ἐλατήριον τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων εἶναι ἡ ὠφέλεια καὶ τὸ κέρδος, ὁ δὲ νόμος παραδέχεται τὴν νομιμότητα τοιούτων ἀξιώσεων. Ἀλλὰ τίς τολμᾷ εἰπεῖν, ὅτι καὶ κατὰ τὸν γάμον πρόκειται περὶ ἰδιοτελοῦς συμφέροντος;—Τίς ἀρνεῖται, ὅτι σκοπὸς τοῦ γάμου εἶναι ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀφοσίωσις τῶν συζύγων (1);

(1) Ἀριστοτ. Οἰκονομ. γ'. Οὕτω προωκονόμηται ὑπὸ τοῦ θείου ἑκα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ κοινὸν συνάλλαγμα ἁπλῶς χρήζει πιστοποιήσεως πρὸς ἀπόδειξιν τῶν συνομολογηθέντων. Ὁ γάμος δὲν χρήζει μόνης πιστοποιήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀνωτέρας κυρώσεως, ὅτι ἐτελέσθη νομίμως, μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν τῶν προσόντων.

Ἴσως φαινόμεθα ἐξοστρακίζοντες πᾶσαν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν ἐκ τοῦ γάμου, καὶ ὑποτάσσοντες τοὺς συναπτοντας αὐτὸν εἰς ζυγὸν τοῦ νόμου καὶ τῆς ἠθικῆς, ἐκμηδενίζοντα πᾶσαν ἰδίαν θέλησιν.

Ἂν ἰδία θέλησις εἶναι ἡ ἰδιοτροπία καὶ ἡ ἄστατος φρενοτροπία, ταύτην τῳόντι ἀποκλείομεν. Διὰ τοῦ γάμου ἐννοοῦμεν, ὅτι οἱ ἐνδομύχως συνδεθέντες, ἀπεξεδύθησαν τοῦ ξηροῦ ἐγωϊσμοῦ, ὅπως κοινωνήσωσι πάντων, ἐν δὲ τῷ αἰσθήματι τούτῳ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀφοσιώσεως ἐξέτειναν τὰ ὅρια τῆς ἰδίας ὑπάρξεως, διότι πρὸς στήριξιν αὐτῆς συνήρμοσαν τὰς ἀμοιβαίας δυνάμεις καὶ τὰ ἑνόντα μέσα. Ἐν τῇ σταθερᾷ ἑνώσει ἔγκειται ἡ ἀληθὴς ἀπόλαυσις τῆς ἐλευθερίας, ἧς ὁ σκοπὸς πληροῦται καὶ τελεσφόρος καθίσταται, ὅσον ἀποδεικνύεται διαρκεστέρα καὶ ἀδιάσειστος.

Τὴν ἔννοιαν τοῦ συναλλάγματος ἢ τῆς συμβάσεως κατὰ τοῦτο μόνον ἐπιτρέπεται νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἐλευθέρως καὶ κατ' εἰκείαν προαίρεσιν καταρτίζεται ὁ δεσμός, οὐδὲ ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν βίαν, ἀλλὰ κυρεῖ τὸ ἔργον τῆς ἀμοιβαίας καὶ ἐλευθέρας συναινέσεως. Κυρῶν ὅμως αὐτό, ῥυθμίζει συνάμα τοὺς ὅρους, τοὺς συναπαρτίζοντας τὸ περιεχόμενον τῆς συμβιώσεως κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ἠθικῆς, μεριμνῶν περὶ αὐτῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς δημοσίας τάξεως.

Ἡ συνάρμοσις τῆς ἐλευθερίας πρὸς τὴν δημοσίαν τάξιν εἶναι ἔργον τῆς πολιτείας, ἥτις μετὰ διαγνώσεως ἀνευρίσκει τὰ ὅρια, μέχρι τίνος εἰσακούεται ἡ ἀτομικὴ βούλησις καὶ πότε αἱ ἀξιώσεις αὐτῆς εἶναι ἀποκρουστέαι ὡς ἀνάρμοστοι

5. Πληρεστέρα εἰς τὴν ἠθικὴν ἔννοιαν τοῦ γάμου εἶναι ἡ θεωρία, καθ' ἣν σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ἡ παιδοποιία καὶ ἡ τῶν τέκνων ἀνατροφὴ ἐπὶ παίδων γνησίων ἀρότῳ. Ὅτι καὶ τοῦτο διώκεται διὰ τοῦ γάμου, οὐδεὶς ἀντιλέγει. Βεβαίως καλοὶ γονεῖς καλῶς θέλουσιν

τέρου ἡ φύσις, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, πρὸς τὴν κοινωνίαν. Κατὰ τὴν περὶ υἱοθεσίας συζήτησιν τοῦ Γαλλ. Κώδ. ἐπεμβὰς ὁ Ναπολέων εἶπεν: Un contrat ne contient que des obligations géométriques, il ne contient pas des sentiments - Mém. sur le Consulat σ. 492.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀναθρέψει καὶ τὰ τέκνα. Ἀλλ' ὅσον εἶναι μέγας αὐτὸς ὁ σκοπὸς καὶ οὐσιωδῶς ἐνδιαφέρει τὴν κοινωνίαν, δὲν εἶναι ἀποκλειστικός, διότι τί θέλομεν εἰπεῖ περὶ τῆς ἀτεκνίας ; Μήπως ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἐματαιώθη ὁ γάμος, ἢ δὲν χρεωστεῖται ἀμοιβαία πίστις, ἢ εἶναι ἧττον ἠθικός ; Ὅσοι λοιπὸν δὲν ἀπέλαυσαν τέκνα, ἢ ἀπώλεσαν αὐτά, δὲν ἔπαυσαν τοῦ νὰ ἦναι σύζυγοι, διότι συνεδέθησαν εἰς τὸ νὰ βαστάσωσιν ὁμοῦ τὸ φορτίον τοῦ βίου, ἂν δὲ ἡ φύσις ἐστέρησεν αὐτοὺς μιᾶς τῶν ἀπολαύσεων τοῦ γάμου, ἡ ἠθικὴ δὲν ἀπαλλάττει αὐτοὺς τῆς ἱερότητος τῶν ὑποσχέσεων, τοῦ νὰ συμμετέχωσι καὶ τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν, καὶ τῶν εὐτυχημάτων καὶ τῶν δυστυχημάτων (1).

Μόνον ἐν Σπάρτῃ ἀπροφασίστως ἀπεπέμπετο ἡ στεῖρα γυνή (2).

6. Ἐξ ὅσων εἴπομεν ἀναγκαίως ἕπεται, ὅτι μόνος ἐκπληρῶν τὸν ἠθικὸν αὐτοῦ σκοπὸν γάμος εἶναι ὁ μονογαμικός, διότι ἐν αὐτῷ μόνῳ ἀμφότεροι οἱ συνερχόμενοι εἶναι ἴσοι καὶ ἐπομένως ἐλεύθεροι. Ἴσοι μέν, διότι δὲν εἶναι ἕτερος ἑτέρου κτῆμα, ἐξ ὧν ἔχει πολλά, πρὸς κόρεσιν μεταβαλλομένων ὀρέξεων. Ἐλεύθεροι δέ, διότι συζῶσιν ἐλευθέρως κατὰ τὴν ἔμμονον αὐτῶν προαίρεσιν.

Διὰ τοῦτο ὁ μονογαμικὸς γάμος ἀπαντᾷ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ῥώμῃ, ὅπου κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἐσπαργανώθη ἡ ἐλευθερία, ἐνῷ ἡ δούλη Ἀσία κυλίεται πάντοτε εἰς τὸν δουλικὸν βόρβορον τῆς πολυγαμίας.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἐν Ἑλλάδι ἀνατείλασα καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀνδρωθεῖσα ἐλευθερία ἐξηυγένισε καὶ ἀπηλευθέρωσε τὸν γάμον διὰ τῆς μονογαμίας, ὁ Χριστιανισμὸς ἐνεχάραξεν εἰς αὐτὸν τὴν ἠθικὴν ἀξίαν, ὅπως ἀνεζωπύρωσε πᾶν ἠθικὸν σπέρμα, ὃ ἔγκειται ἐν ἡμῖν (3).

Ἐντούτοις ἡ νομοθεσία, ἣν μέλλομεν νὰ πραγματευθῶμεν, ἐμορφώθη κατὰ τὸ μέγα τοῦτο τοῦ χρόνου διάστημα, τὸ περιλαμβάνον τὴν ἐθνικὴν Ῥώμην καὶ τὸ χριστιανικὸν Βυζάντιον, ὥστε ἐν συνόψει χρεωστοῦμεν νὰ προτάξωμεν τοὺς κυριωτέρους χαρακτῆρας τῆς θεσμοθεσίας τοῦ γάμου κατὰ τὰς περιόδους, δι' ὧν διῆλθε, διὰ νὰ

(1) Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ. θ'. 14. Οἱ δ' ἄνθρωποι οὐ μόνον τῆς τεκνοποιίας χάριν συνοικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸν βίον.

(2) Ἡρόδ. Ε'. 39. Στ. 61.

(3) Ozanam La civilisation au V. Siècle, II. σ 82.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γνωρίζωμεν ἑκάστοτε εἰς ποίας ἀρχὰς καὶ ἐποχὰς ἀνάγονται αἱ ποικίλαι διατάξεις, ὅσαι ἀπαντῶσιν.

7. Δὲν ἰσχυριζόμεθα, ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ἤδη ἐποχῇ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου εὑρίσκομεν δύω ἀντιθέτους ἀρχὰς, ὧν ἑκάστη ἔχει ἴδιον σύστημα, καὶ ἴδιον θεσμὸν, ὥστε ἑκάστη ὕλη διττῶς διατυποῦται. Τοῦτο μᾶς ἔγινε γνωστὸν ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων καὶ ἐφ' ὅλων, ὅσα μεχριτοῦδε διήλθομεν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν εὕρομεν τὸ αὐστηρὸν δίκαιον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ἐπιεικές· καὶ κατ' ἐκεῖνο μὲν ὑποτάσσεται τὸ ἄτομον εἰς αὐστηρὰν τάξιν ὑπὸ τὸ σχῆμα πανηγυρικῶν διατυπώσεων, κατὰ τοῦτο δὲ ἀνοίγεται στάδιον εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν ἐντελῶς ἀπολελυμένην ἐξωτερικῶν τύπων καὶ ἐν πάσῃ ἁπλότητι. Τὸ αὐτὸ φαινόμενον ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ τοῦ γάμου. Εἶναι μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μονογαμικὸς, διότι ὁ γενικὸς χαρακτὴρ εἶναι ἡ ἐλευθερία, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἐλευθερία, ἣ ὑποτάσσεται εἰς ἐξωτερικὰς τελετοπραξίας, ἢ εἶναι ἐντελῶς ἀτομική. Ὁ ἀνὴρ βέβαια δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὴν γυναῖκα, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ κατὰ τὴν πλήρη ἔννοιαν ἐλεύθερος καὶ ἡ μονὰς τῆς πολιτείας, ἐν ᾗ ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι εἰσέτι ἐλεύθερος, ἀλλ' ὁ Ῥωμαῖος.

Ἔχομεν λοιπὸν δύω εἰδῶν γάμους, ἢ ἡ γυνὴ, καίτοι μὴ γινομένη δούλη, γίνεται ὅμως κτῆμα τοῦ ἀνδρὸς, ὅπως κτῆμα αὐτοῦ εἶναι ὅλη ἡ οἰκογένεια, ὑποτεταγμένη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ οἰκογενειάρχου, ἢ μένει ἐλευθέρα καὶ ἴση.

Κατὰ τὸν γάμον τοῦ αὐστηροῦ συστήματος ἡ γυνὴ ἐγίνετο ὑποχειρία τοῦ ἀνδρὸς (in manum convenire)· πρὸς τοῦτο δὲ ὑπῆρχον τρεῖς τρόποι, ἢ διὰ τῆς ἐνιαυσίου κτήσεως (usus), καθόσον ὁλόκληρον ἔτος διέμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἡ γυνὴ, μὴ διακόπτουσα τὴν παραγραφὴν δι' ἀπουσίας ἐπὶ τρεῖς νύκτας τοῦ ἔτους (trinoctium), ἢ διὰ θρησκευτικῆς τινος τελετῆς (confarreatio), ἢ διὰ πανηγυρικῆς πράσεως (coemptio)(1) Εἰς αὐτὰς ὅλας τὰς περιστάσεις ἐθεωρεῖτο ὡς θυγάτηρ τοῦ ἀνδρὸς (filiae loco) (2) καὶ ἀδελφὴ τῶν ἰδίων τέκνων (sororis loco)(3). Μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς οἰκογενείας,

(1) Gajus I. § 108. passim.
(2) Gajus I. § 111. 114. 115. 136. II. § 139.
(3) Gajus III. § 14. 24.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξ ἧς ἐγεννήθη, ἐκόπτετο πᾶς δεσμός, λόγῳ ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως τῆς πολιτικῆς καταστάσεως (capitis diminutio minima)(1), ἣν ἐπέφερεν ὁ τοιοῦτος γάμος.

Ἐξ ἐναντίας κατὰ τὸ ἐλεύθερον σχῆμα τοῦ γάμου διέμενεν ὁ δεσμὸς τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν οἰκογένειαν, ἐξ ἧς εἵλκε τὸ γένος, ὥστε ἂν ἔζη ὁ πατὴρ αὐτῆς, διετέλει πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ἔχοντος τὸ δικαίωμα διὰ παραγγέλματος ν' ἀπαιτήσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀνδρός (2). Κατόπιν ἐπετράπησαν ἐνστάσεις καὶ ἀντιρρήσεις εἰς τὸν ἄνδρα ἐναγόμενον παρὰ τοῦ πατρὸς (3), ἐπὶ τέλους δὲ καὶ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ κατακρατοῦντος τὴν θυγατέρα πατρός (4). Ἐν γένει ὁ γάμος οὗτος συνεκροτεῖτο δι' ἁπλῆς συναινέσεως (5), ὁ δὲ ἀνὴρ οὐδεμίαν εἶχεν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γυναικός. Τί ἄλλο ἦτο τοιοῦτος γάμος, πλὴν ἁπλοῦν συνάλλαγμα, ὅτε μάλιστα, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, δι' ἐναντίας θελήσεως διελύετο, καὶ τοῦτο μονομερῶς ;

Οἱ Ῥωμαῖοι δὲν εἶχον λοιπὸν ἰδιαιτέραν ἀρχήν' διέπουσαν τὸν γάμον κατὰ τὴν τελικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν, ἀλλ' ἐρρύθμιζον αὐτὸν κατ' ἄλλας ἀρχάς, εἴτε τῆς ἰδιοκτησίας καὶ οἰκιακῆς ἐξουσίας τοῦ πολίτου Ῥωμαίου, εἴτε τοῦ συναλλάγματος καὶ τῆς ἀτομικῆς αὐθαιρεσίας. Ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ἐξεπλήρου τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ᾐσθάνοντο αὐτοὶ οὗτοι καταφεύγοντες εἰς διαφόρους περιορισμούς, δι' ὧν ματαίως ἐκοπίαζον νὰ διορθώσωσι τ' ἀποτελέσματα ἀρχῶν, μὴ ἀπορρεουσῶν ἐκ τῆς ἠθικῆς. Ὁ δι' ἐνιαυσίου χρήσεως (usus) γάμος ἐπετρέπετο μόνον εἰς τὰς ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν διατελούσας (6), διότι βεβαίως ὁ πατὴρ μόνος ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τ' ἀ-

---

(1) Gajus. I. § 162 III. § 82—84 IV. § 38. Ulp. XI. § 13.

(2) Ennius apud Auct. Herenn. II 24. Afranius, ap. Non. Marc. IV. 425. Plautus Stichus I. 2. V. 73—75. Apelejus Apol. σ. 559. (ed. Oudend.)

(3) L. 1. § 5 de lib. exh. (43. 30). Β. ΛΑ'. 6'. 1. L. 5. C. de repud. (5. 17). ΚΗ'. ζ'. 19. Ἀρμεν. Δ'. ε'. § 3

(4) L. 2. de lib. exh. (43. 30). Β. ΛΑ'. 6'. 2. L. 11. C. de nupt (5. 4). Β. ΚΗ'. δ'. 30.

(5) L. 11 de spons. (23. 1) Β. ΚΗ'. α'. 9. L. 66. de donat. inter vir. (24. 1). L. 15. de cond. (35 1.) Β. ΜΔ'. ιθ'. 2. L. 22 C. de nupt. (5. 4).

(6) Cicero pro Flacco 34.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποτελέσματα τοιαύτης πράξεως. Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος ἐνωρὶς ἔπεσεν εἰς ἀχρηστίαν (1). Ἡ ἐξουσία τοῦ ἀνδρός, ἔχοντος ὡς κτῆμα τὴν γυναῖκα, ἔπρεπε νὰ εἶναι πολὺ ἐπαχθής, διὰ τοῦτο μόνον ἐπὶ μικρῶν παραπτωμάτων εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς τιμωρήσεως, ἐπὶ σοβαρωτέρων ὅμως ὤφειλε νὰ συμπαραλάβῃ τοὺς συγγενεῖς τῆς γυναικός (2). Ἐκ τούτου ἐξηγοῦμεν, διατὶ οἱ αὐστηροὶ οὗτοι τρόποι τοῦ γάμου κατ' ὀλίγον ἐξέλιπον, ὑποχωροῦντες εἰς τὸν δι' ἁπλῆς συναινέσεως. Ἤδη ἐπὶ Τιβερίου ἦτο ἐν χρήσει παρὰ μόνοις σχεδὸν τοῖς ἱερεῦσιν (flamines diales) ὁ θρησκευτικὸς τρόπος τοῦ γάμου (confarreatio) καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ, ὀνομάζων τὴν ὑπεξουσιότητα τῆς γυναικὸς horrida antiquitas, εἰσάγει νόμον, καθ' ὃν εἰς τὸ ἑξῆς ἡ γυνὴ δὲν γίνεται πλέον ὑποχειρία, εἰ καὶ θρησκευτικῶς τελεῖται τὸ συνοικέσιον(3).

Ἀλλ' ὁ κατὰ συναίνεσιν γάμος, ἱκανοποιῶν τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, ὑπέκειτο εἰς τὸ εὐμετάβλητον τῶν θελήσεων καὶ ἦτο πολὺ ἐφήμερος δεσμός, κατὰ τὰς στιγμιαίας ὀρέξεις, ἢ τὰ συμφέροντα τῶν συζευγνυμένων. Ἐν ὅσῳ ἡ ἐξουσία τῶν Τιμητῶν (Censores) ἀπελάμβανε τὸ κοινὸν σέβας, παρενέβαινον οὗτοι στιγματίζοντες τὴν προερχομένην ἐκ βδελυρίας τοῦ ἤθους ἀστάθειαν (4). Ἡ θεραπεία ἐν τούτοις εὐδοκίμει μόνον ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐσέβοντο ἑαυτούς, καὶ δὲν διήρκεσε πολύ (5).

8. Οὐδὲν ἐκφραστικώτερον τοῦ ὁρισμοῦ, ἢ ὅτι ὁ γάμος εἶναι *ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια, καὶ συγκλήρωσις τοῦ βίου παντός, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία* (6), ἀλλ' ὁ ὁρισμὸς οὗτος τοῦ *Μοδεστίνου*, ἀνατραφέντος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ κατά τινας μὴ ἀγεύστου τῶν χριστιανικῶν δογμάτων, εἶναι προϊὸν θεωρητικῆς σκέψεως κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν πραγμάτων αὐτῶν. Ἡ κοινωνία τῶν θείων ἐνυπῆρχεν εἰς τὸν ἀρχαῖον γάμον, ἀλλ' ἡ συγ-

---

(1) Gajus I. § 111.

(2) Tacit. Annal XIII.35, Δ ι ο ν ύ σ. Β'. 25. Πολύβιος παρ'Ἀθηναίῳ Ι ια'.

(3) Tacitus Annal. IV, 16. Gajus I. 136.

(4) Valer. Max. II. 9. 3.

(5) Περὶ τῆς κουφότητος τῶν διαζυγίων ἴδε Π λ ο υ τ. Αἰμ. 5. Κικέρ. 41. Valer. Max. VI. 3. 10—12.

(6) L. 1. de ritu nupt (23. 2). Β. 28 δ'. 1. § 1. J. de patria pot. 1. 9) L. 4. C. de crim. exp. (9. 32). Β. Ξ'. κθ'. 10.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλήρωσις τοῦ βίου παντὸς ἦτο τότε ὑποταγὴ τῆς γυναικὸς καὶ ὑποδούλωσις. Ἐλευθέρα ἕνωσις ἐγίνετο διὰ τοῦ καθ' ἁπλῆν συναίνεσιν γάμου, ἀλλ' ἄνευ στερεότητος. Ὁ ὁρισμὸς οὗτος ἐπομένως δὲν ἐκφράζει τὴν τελευταίαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἀλλὰ μάλιστα ἀντίκειται πρὸς αὐτά, διὰ τὸ ἐφήμερον καὶ ἄστατον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ γάμου περὶ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας καὶ ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν Αὐτοκρατόρων. Ὁ Αὔγουστος, μεταχειριζόμενος τὸ ἐλατήριον ὑλικῶν ὠφελημάτων, διὰ τῆς Lex Iulia et Papia Poppaea, ἐνεθάρρυνε τὰ συνοικέσια, πρὸς ἃ δὲν ἐδείκνυον πλέον οἱ Ῥωμαῖοι κλίσιν (1). Ὅπως ὑπερνικήσῃ τὸ κώλυμα μεταξὺ προσώπων ἀνίσου τάξεως, καθιέρωσεν ὁ Αὔγουστος καὶ αὐτὴν τὴν σχέσιν τῆς παλλακῆς (Concubinatus), διαστέλλων αὐτὴν τῆς συζύγου, ὡς μὴ μετέχουσαν τῶν τιμῶν τοῦ ἀνδρὸς (2), nisi dignitate nihil interest.

9. Τοιουτοτρόπως δεικνύεται ἡ ἀδυναμία τῆς νομοθεσίας, ν' ἀναχαιτίσῃ τὸν ῥοῦν τῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν εἰς ἐποχήν, ὅταν ἡ κοινωνία στερῆται ἠθικῶν ἀρχῶν, δυναμένων ν' ἀνυψώσωσι τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω τῆς ἐξαχρειώσεως. Πρὸς αὐτὴν ὅλα συνέτρεχον, πρὸ πάντων δὲ ὁ δεσποτισμός, ἐξαφανίζων πᾶν ἐλεύθερον φρόνημα. Ὁ φθόνος, ἡ ἐπιβουλὴ πλεονεξία καὶ ἡ οὐδὲν εὐλαβουμένη χαμέρπεια εἰσεχώρουν πανταχοῦ (3).

Τὸν χείμαρρον τῆς διαφθορᾶς μόνος ὁ Χριστιανισμὸς ἠδύνατο νὰ νικήσῃ, ἀνακαινίζων ἐκ βάθρων τὴν συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ θείου λόγου. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐθέσπισε κανόνας καὶ ἐντολάς· ἀντὶ τῶν ἔργων τοῦ νόμου ἐξήγειρεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀξίας. Διὰ τοῦτο ὀλίγα εὑρίσκομεν παραγγέλματα περὶ γάμου, ἀλλὰ λίαν ἐμφαντικὰ πρὸς πνευματικὴν ἀναμόρφωσιν.

Πρώτη ἡ Καινὴ Διαθήκη ὁρίζει τὴν μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς

(1) Δίων Κάσιος. LIV. 16. LVI. 1—10 Sueton. Oct. 34. Tacit. Annal III. 25. Horat. Epod. XVIII. 17—20 L. 64. 72. § 4. L. 74. 79 § 4. de condit. (35.1).—Gajus II. 111. 144. 286. — Ulp. XVII 1. XXII.3. XIV.—Sozomen. Hist. Eccl. I.9. L 17. de sponsal.(23 1).

(2) L 3 de concub. (25.7). L. 49. § 4. de legat. (32) L. 3. § 1. de donat. (24. 1) Πολὺ βραδέως κατηργήθη παρὰ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Νεαρὰ 91. Ἀρμεν. Δ'. 6'. § 34.

(3) Ἴδε τὸν Τάκιτον Annal. III 26—28.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχέσιν κατὰ τὴν ἀνωτέραν ἔννοιαν, ὡς ἕνωσιν ἠθικῶς συναπτομένων ὄντων. «Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ » τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ ἔσον» ται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰξ μία· » ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω (1) ».

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (2) ἔτι σαφέστερον ἀποφαίνεται. Καὶ τοι προτιμῶν τὴν ἀγαμίαν, δὲν ἀποτρέπει τὸν γάμον, ὡς συμβίωσιν ἐν ἀγάπῃ, καθ' ἣν ἀμφότεροι εἶναι μὲν ἴσοι, ἡ γυνὴ ὅμως, ὡς ἀσθενεστέρα, ἁπλῶς ὑποτάσσεται (3). Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἔγγαμοι· « μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς » καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς (4) : »— Ἐπὶ τέλους ὁ Παῦλος ἀποκαλεῖ τὸν γάμον μυστήριον (5).

Οὐ μόνον οἱ θεῖοι οὗτοι λόγοι, ἀλλ' ἐν γένει τὸ Εὐαγγέλιον, ἀνακαινίζον τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς λατρείας τοῦ λόγου, καὶ νικῶν τὸν ἐγωϊσμὸν διὰ τῆς ἀγάπης τῶν ὁμοίων, συναντωμένων εἰς τὴν κοινὴν ἀλήθειαν, καθίστανεν αὐτὸν καθαρὸν καθ' ὅλας τὰς σχέσεις, ἰδίως ὅμως κατὰ τὸ ἐνδόμυχον αἴσθημα τοῦ οἰκιακοῦ βίου.

Διὰ νὰ εἶναι ἐντούτοις σύμφωνον τὸ ἐνδόμυχον αἴσθημα πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν κατάστασιν τοῦ βίου, ἔχρηζον ἀναμορφώσεως οἱ διέποντες αὐτὸν νόμοι. Τοῦτο ἀπέκειτο εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, διὰ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου προσελθοῦσαν εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Καὶ τῳόντι οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες δὲν ἔδειξαν μικρὸν ζῆλον ὅπως καταστήσωσι τὸν γάμον σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, θέλομεν ἰδεῖ ὅμως ὅτι δὲν ἐπέτυχον, διότι ἐστεροῦντο τῆς ἀναμορφωτικῆς δυνάμεως. Μᾶλλον κυριευόμενοι ὑπὸ τοῦ θαυμασμοῦ τῆς ἀγαμίας καὶ ἀρνητικῶς ἐκλαμβάνοντες τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, ὡς περιορισμὸν καὶ κατάθλιψιν τῆς ἀτομικότητος, παρ-

(1) Ματθαῖος ιθ'. 4. Μάρκος ι'. 4. 11. Λουκᾶς ις'. 18.

(2) Παῦλος Α' Κορ. ζ'. 16. ζ. 10. 17. 32. ια'. 12. Οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν Κυρίῳ. Ἐφεσ. ε'. 28. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ.

(3) Ἐφεσ. ε'. 22. Ὅτι ὁ ἀνὴρ κεφαλή ἐστι τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας.

(4) Α'. Κορ. θ'. 5.

(5) Ἐφεσ. ε'. 32. Ἰσχυρίζονταί τινες ὅτι ὁ Παῦλος ἐνυμφεύθη. Φιλιππ. Δ'. 3. Κλήμης Στρωμ. Γ'. 6. Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστ. Γ'. 30. Renan, St. Paul 149.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ενέβαλον εμπόδια εις τον γάμον διά του πολλαπλασιασμού των κωλυμάτων, *ισχναίς επινοίαις και λεπτοίς διαλογισμοίς*, μηδόλως σκεπτόμενοι, ότι διά του γάμου και της οικογενείας ανατρέφεται η κοινωνία και κυκλοφορούσιν αρχαί υγιείς και ζωτικαί, ουχί δε διά της ασκητικής απαρνήσεως, ή διά της περί τα κωλύματα πολυπραγμοσύνης.

Εν γένει η Βυζαντινή κοινωνία, προ οφθαλμών έχουσα τον Ρωμαϊκόν πολιτισμόν, ως εθνικόν, φέρεται προς αυτόν πολεμία, και την απάρνησιν αυτού εκλαμβάνει ως χριστιανικόν έργον, ενώ άνευ ανοικοδομήσεως δεν εκλείπει το προϋπάρχον.

10. Είπομεν ήδη, ότι εις την κοσμικήν εξουσίαν απέκειτο, να συναρμόση προς την νέαν διδασκαλίαν τους ρυθμίζοντας τον βίον θεσμούς, διότι εις την Εκκλησίαν ανήκει μόνη η πνευματική φροντίς των συνειδήσεων.

Και τωόντι η Ανατολική Εκκλησία διέμεινε πιστή εις την ύψηλην ταύτην επαγγελίαν, ενίοτε συγκρουσθείσα προς την κοσμικήν εξουσίαν, αλλά μη αντιποιηθείσα να υποτάξη αυτήν.

Το μεταξύ Εκκλησίας και πολιτείας, ή μεταξύ πνευματικής και κοσμικής εξουσίας όριον, ουδέποτε εν τούτοις εχαράχθη ακριβώς, η δε ιστορία μέχρι των νεωτέρων χρόνων δεν παύει αφηγουμένη τας διαφόρους φάσεις των υπερβάσεων.

Προ του Μ. Κωνσταντίνου η Εκκλησία πολλά εκανόνισεν ως θεία παραγγέλματα και σύμφωνα προς το πνεύμα αυτής, αλλ' ουδέν επιβάλλουσα εις τους κοσμικούς. Έκτοτε όμως άρχεται ο δεινός αγών μεταξύ κοσμικής και πνευματικής εξουσίας.

Ήτο φυσικόν, ότι ο Μ. Κωσταντίνος, ως Ρωμαίος Αυτοκράτωρ, ουδένα εγνώριζε περιορισμόν της παντοδυναμίας αυτού, διό και εν τη εν Νικαία συνόδω αυτός προέβαλε την διατύπωσιν του συμβόλου της πίστεως, προσθείς εν τω σχεδίω το ὁμοούσιος (1). Προς τους επισκόπους λέγων· «άλλ' υμείς μεν των έσω της Εκκλησίας, εγώ » δε των εκτός υπό Θεού καθιστάμενος επίσκοπος άν είην » (2), δεν είναι βέβαιον ότι διέστελλε, τί είναι τα έσω, και ποία τα εκτός.

Οπωσδήποτε ο Αυτοκράτωρ(3) εκάλει τας συνόδους, διέλυεν αυτάς

(1) Theodoret. Hist. eccl. I. c. 24.

(2) Εὐσεβ. Βίος Κωνστ. Δ'. κ. 12.

3) Συρόπουλος (Sguropoli) Hist. Conc. Florent. V. c. IX. Καὶ ἄνευ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπαρεσκόμενος, καὶ οὐδὲν ἴσχυεν ἄνευ τῆς κυρώσεως αὐτοῦ, *ὡς κοινοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιστημονάρχου* (1). Δὲν εἶναι ἑπομένως παράδοξον ἂν τινὲς ἐδογμάτισαν, ὅτι οἱ μὴ καταστρωθέντες ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων κανόνες σχολάζουσιν (2). Ἐκ τῶν πραγμάτων καταφαίνεται, ὅτι ἡ περὶ τούτου ἀπορία ἦτο ὅλως θεωρητική, διότι οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες, πλὴν τῶν εἰκονοκλαστῶν, φιλοτίμως ἐφρούρησαν τὰ δόγματα καὶ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῷ ἐν Νομοκάνονι ὁ *Φώτιος* ἐκφέρει τὸ ἀξίωμα, ὅτι *Οἱ τοῖς κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι* (δηλ. αἱ Νεαραὶ) *ἄκυροί εἰσιν* (3), ὁ *Εὐστάθιος* Πατρίκιος ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξιν τοιούτου νόμου ἐναντιουμένου εἰς κανόνας ὡς ἐκ τῶν ἀδυνάτων (4).

Ἡ ἐν τοῖς δογματικοῖς σύμπνοια δὲν ἐκώλυεν ἐν τούτοις τὴν ἐπέμβασιν τῶν Αὐτοκρατόρων εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν καθαίρεσιν Πατριαρχῶν, τὴν ὑποτύπωσιν ἐπισκοπικῶν ἢ μητροπολιτικῶν θρόνων καὶ παντοῖα ἄλλα (5).

Τὴν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐκκλησια-

τοῦ θελήματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Βασιλέως οὐδέν τι τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπράττετο—τοῦ Πατριάρχου ὀλίγον περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων φροντίζοντος.

(1) Ἰουστινιανοῦ Νεαρὰ 181, Εὐσταθίου Πατρικίου Ὑπόμνημα ἐν Ῥάλλῃ καὶ Ποτλῇ Συντάγ. Ε'. σ. 349. Καὶ τὰ μείζω καὶ συνεκτικώτατα τῆς πίστεως ἡμῶν κεφάλαια συναινέσει βασιλικαῖς, τὰς συνόδους ἀθροιζούσαις, ἐδογματίσθησαν καὶ ἐκυρώθησαν.—Περὶ ἐπιστημονάρχου ὅρα Νεαρὰν Ἰσαὰκ Ἀγγέλου 1187 ἐν Συλλογῇ Ζαχαρίου σ. 308. Πρβ. Ἐπαναγωγήν, ἔκδ. Ζαχαρ. σ. 65. περὶ βασιλέως.

(2) Ῥάλλη καὶ Ποτλῇ Σύντ. Α'. σ. 37.

(3) Νομοκ. Α'. κεφ. 6'. L. 12. C. de SS. eccl. (1. 2).

(4) Ῥάλλη καὶ Ποτλῇ Σύντ. Ε'. σ. 349. Οὐ γὰρ τῶν ἐνδεχομένων ἦν, τὸν αὐτὸν κατὰ νόμους κανονίζειν, καὶ νόμους καταπατεῖν.—Λίαν ἀνακόλουθος εἶναι ὁ Βαλσαμών, διότι σχολιάζων τὸν Νομοκάνονα ἐκφέρει τὴν ἀρχήν, «Τοὺς κανόνας ἰσχύειν πλέον τῶν νόμων», ἐνῷ θεωρεῖ ἀνεφάρμοστον εἰς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τὸν Ις'. ἀποστολ. κανόνα ἕνεκα νεαρᾶς τινος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ σχολιάζων τὸν Ις'. κανονα τῆς Α' καὶ Β' Συνόδου μᾶλλον κλίνει πρὸς τὴν γνώμην, ὅτι ἰσχυρότεραι αἱ Νεαραί. «Ἔδοξε γοῦν τὰ τοῦ κανόνος μᾶλλον ὀφείλειν κρατεῖν· ἐγὼ δὲ καὶ »ἔτι ἀμφιβάλλω· καθὸ μὲν γάρ ἐστι τὸ ζήτημα ἐκκλησιαστικόν, πρόσκειμαι »τοῖς λέγουσι μᾶλλον τὰ τοῦ κανόνος κρατεῖν· καθὸ δὲ τὰ βασιλικὰ ἄνεκα»θάρθησαν μετὰ τὴν τοῦ νομοκάνονος ποιησαν καὶ τὴν τοῦ κανόνος τούτου »ἀπολυσιν, πρόσκειμαι τῇ ἑτέρᾳ γνώμῃ.» Ῥάλλη καὶ Ποτλῇ Α'. σ. 37. Β'. σ. 22. 699.

(5) Αὐτόθι Β'. σ. 392.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στικῶν ἁμαρτημάτων τῶν κληρικῶν δὲν διημφισβήτησαν οἱ Αὐτοκράτορες (1), ἀλλ' ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἡ κοσμικὴ ἀρχὴ ἐδίκαζεν (2)· οὐδέποτε δὲ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐνήσκησε κατ' ἀρχὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ γάμου. Ὁσάκις ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ληφθῇ φροντίς, περιωρίσθη εἰς ἁπλῆν παραίνεσιν(3).

Ἐνίοτε ἐντούτοις, τῇ συγκαταθέσει τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς, ἢ διότι τῶν δικαστηρίων ἡ ὑπόληψις ἠλαττώθη, μετῆλθε καὶ δικαστικὰ ἔργα ἡ Ἐκκλησία (4).

Θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι αἱ πλεῖσται περὶ γάμου μεταρρυθμιστικαὶ διατάξεις μᾶλλον ἐκ τῶν Αὐτοκρατόρων προῆλθον, παρὰ δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἐν χρήσει ἡ ἱεροτελεστία, ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸν θ' καὶ ιβ' αἰῶνα ἐνομοθετήθη ὡς ἀπαραίτητος (5). Ὅσα μάλιστα οἱ Πατριάρχαι περὶ γάμου τελευταῖον προσέθηκαν, ἐκυρώθησαν παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων, ὅπως ἰσχύσωσι.

11. Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, μακρὰν διατελοῦσα τοῦ βραχίονος τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνωμάλων περιστάσεων τῆς Ἑσπερίας πρωταγωνιστοῦσα, βαθμηδὸν συνησθάνθη τὴν ὑπερβάλλουσαν ἑαυτῆς ὑπεροχήν, ὥστε δὲν ἐπεδίωξε πλέον τὴν αὐτονομίαν ἐν τοῖς δογματικοῖς καὶ τὸ ἀνεπηρέαστον ἀπὸ τῶν κοσμικῶν συμφερόντων καὶ περιπετειῶν,ἀλλ' ἀντεποιήθη τὴν καθυπόταξιν αὐτῆς τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Ἀντιτάσσουσα ἐπιτηδείως τὸν διχασμὸν πνεύματος καὶ ὕλης, ψυχῆς καὶ σώματος(6), ἠξίου ὅτι τὸ πνεῦμα δεσπό-

(1) Νεαρὰ 83. § 1.

(2) Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς δικαιοδοσίας ταύτης ἠπειλοῦντο ἐπὶ στερήσει τιμῆς οἱ αἰτοῦντες κληρικοὶ τὴν διάγνωσιν δημοσίων δικαστηρίων. Ἀντιοχ. 12. Καρθαγ. 115. Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Γ'. σ. 146. 552.

(3) Αὐτόθι Γ'. σ. 462—467. L. 45. C. de episc. (1, 3). Bienen Gesch. der Nov. σ. 212. Περὶ τοῦ θέματος τούτου πρβ. Zhischmann Eherecht σ. 15 καὶ ἑπ.

(4) L. 7. 8. 22. 26. 29. § 4. C. de episc. aud. (1. 4). Νεαρὰ 86.

(5) Νεαραὶ Λέοντος 89 καὶ Ἀλεξ. Κομν. 24.

(6) Τὸν διχασμὸν τοῦτον εἶχον ὡς τύπον καὶ οἱ Βυζαντινοί, ἀλλ' ἀπέδιδον ψυχικὴν δύναμιν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα. Βαλσαμῶνος Μελέτη Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Δ'. σ. 545. «Τῶν μὲν Αὐτοκρατόρων ἡ ἀγωγὴ πρὸς » φωτισμὸν καὶ σύστασιν ἐπεκτείνεται ψυχῆς τε καὶ σώματος, τὸ δὲ μεγα» λεῖον τῶν πατριαρχῶν εἰς μόνην ψυχικὴν ἐστενοχώρηται λυσιτέλειαν.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζει τῆς ὕλης, ἡ δὲ κοσμικὴ ἐξουσία εἶναι ἁπλῶς ὁ βραχίων καὶ ἐκτελεστὴς τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς τὸ σύμβολον τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας ἐκλαμβάνουσα μεταφορικῶς τὴν μάχαιραν τοῦ Πέτρου, ἐζώσθη αὐτὴν (1), ὁ δὲ Πατριάρχης Ῥώμης, ἱδρύσας τὸν Ἀποστολικὸν Θρόνον ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς θεοκρατίας ἐστέφθη τὸ διπλοῦν καὶ τριπλοῦν διάδημα (regnum λεγόμενον), ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων (2). Ἦτο ἐπόμενον ἡ τοιαύτη Ἐκκλησία νὰ οἰκειοποιηθῇ ὅλην τὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τοῦ γάμου.

Ἂν διὰ τῆς θρησκείας ἀνύψωσε τὴν ἱερότητα τοῦ δεσμοῦ, κηρύξασα αὐτὸν ἀδιάρρηκτον (3), κατέθλιψεν ὅμως παντοιοτρόπως τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, καὶ ζητοῦσα μόνην τὴν ἀφῃρημένην ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς, ἠρκέσθη εἰς τὸν ὀνόματι μόνον ὑπάρχοντα γάμον, ἄνευ συμβιώσεως τῶν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης κεχωρισμένων. Ἐν γένει τὰ ζητήματα περὶ ἀκριβείας τοῦ γάμου, περὶ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ, περὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ πηγαζόντων δικαιωμάτων, περὶ γνησιότητος κτλ. εἶναι ἀνοίκεια εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἀδιαφορεῖ ὡς πρὸς τὴν τελειότητα τῶν διεπουσῶν αὐτὰ διατάξεων, καὶ παραδέχεται πᾶσαν ἀνακολουθίαν κατ' οἰκονομίαν. Μόνα τὰ δικαστήρια ἐφαρμόζουσι συνεπῶς τοὺς νόμους, αἰτιολογοῦντα ἀποφάσεις, ὑποκειμένας εἰς ἀναθεώρησιν καὶ ἔλεγχον.

Ἀπεναντίας τὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, ὁρμώμενα ἐκ τοῦ ἀλανθάστου αὐτῆς, οὐδένα χαλινὸν δέχονται τῆς ἰδίας αὐθαιρεσίας, καὶ τὸ δεινότερον πάντων, τὴν εἰς τὰ τῆς οἰκογενείας ἐπέμβασιν μετεχειρίσθη ὁ κλῆρος ὡς μέσον πρὸς κραταίωσιν τοῦ θεοκρατικοῦ δεσποτισμοῦ.

Ταῦτα πάντα εἶναι ἀναπόδραστος συνέπεια τῶν δύο ἀρχῶν τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι αὕτη ἔχει ὁρατὴν κεφαλήν, τὸν Ῥώμης, καὶ ὅτι ἡ ὁρατὴ αὕτη κεφαλὴ εἶναι ἀλάθητος.

Ἐκ τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ὑπερβολικῆς ταύτης δυνάμεως ἐκραταιώθη ἡ θεωρία ἐκείνων, οἵτινες, σπεύδοντες ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας τὸν γάμον, καταγίνονται νὰ δείξω-

(1) Codex Palatin. Vatic. n. 953. σ. 66.
(2) Innoc. epist. I. 335. 302. 326. 16. XI. 89.
(3) Conc. Trid. Sess. XXIV. can. 7.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιν, ὅτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ πολιτικοῦ νόμου ὁ γάμος εἶναι συνάλλαγμα (1). Παραγνωρίζεται ὅμως ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἀξία, ἐὰν δὲν διαχωρίσωμεν τὸν γάμον ἀπὸ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων.

12. Τοιαύτη σύγκρουσις δὲν δύναται νὰ γίνῃ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία μόλις περὶ τὰ τέλη τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας μετῆλθεν εἰς τὰ τοῦ γάμου δικαιοδοσίαν, ὅτε σχεδὸν δὲν φαίνεται ὑπάρχουσα δικαστικὴ ἀρχὴ (2), κυρίως ὅμως ἡ δικαιοδοσία αὕτη ἀνεπτύχθη ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν, ὅτε ὁ Πατριάρχης ἔγινεν Ἐθνάρχης, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἐδίκαζον περὶ τῶν γάμων ὡς καὶ περὶ ἄλλων διενέξεων. Τοιαύτη δικαιοδοσία κατὰ φυσικὸν λόγον ἔπρεπε νὰ παύσῃ, ἅμα ἔπαυσαν καὶ τὰ αἴτια, ἐξ ὧν ἐπήγασε.

Δὲν ἐνεωτέρισεν ἑπομένως, ἀλλ' ἐπανήγαγε τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν ἡ πολιτικὴ Δικονομία, ὅτε ἀπέδωκε πάλιν εἰς τὰ Δικαστήρια τὴν περὶ γάμου κρίσιν.

Αὐτὸ τὸ σύστημα καθιέρωσε καὶ ὁ Καταστατικὸς τῆς Ἱερᾶς συνόδου Νόμος τῆς 9 Ἰουλίου 1852 ἐν ἄρθρῳ ΙΣ', ὁρίζων, ὅτι *Τὰ κατὰ τοὺς γάμους, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν αὐτῶν μέρος, ἀνάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ πνευματικὸν, εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς.*

Ἀπεναντίας ἐν Ἑπτανήσῳ ἡ δυσπιστία πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς προστασίας ἐνίσχυσε τὴν ἐπιζήσασαν τὸ βυζαντινὸν κράτος ἐπισκοπικὴν δικαιοδοσίαν, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ σεβασθῇ ἡ ἐνετοκρατία. Ὡς ἐκ τούτου κατὰ τὸν ψηφισθέντα ἐν τῷ ζ' κοινοβουλίῳ ὀργανικὸν νόμον 10 Μαρτίου 1841 καθιερώθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία ὡς πρὸς τὴν ἄδειαν γάμου καὶ τὰς ἀντιρρήσεις περὶ τῆς ἀκριβείας αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὴν ἀκυρότητα τοῦ γάμου καὶ ὡς πρὸς τὰ διαζύγια.

Δὲν εἶναι τοῦτο τὸ πρῶτον παράδειγμα, καθ' ὃ ἡ ξενοκρατία κρατύνει τὰς παραδόσεις, συνωθοῦσα τὰ πνεύματα εἰς τὸ νὰ προσκολλῶνται ἀπρίξ εἰς τὰ ὁπωσδήποτε κρατήσαντα καὶ ἀπηρχαιωμένα, ὡς προπύργια τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας.

---

(1) Bellot Du Mariage. Annales de législ. Genève.

(2) Ἀλεξ. Κομν. Νεαρ. 27. δ'. Τὰ μέν τοι ψυχικὰ ἅπαντα καὶ αὐτὰ δὲ τὰ συνοικέσια παρὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ὀφείλουσι κρίνεσθαι καὶ ἐκδιδάζεσθαι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. Προβαίνοντες εἰς τὰ συμπεράσματα τῆς θεωρητικῆς καὶ ἱστορικῆς ταύτης ἐρεύνης, ὅπως ἀκριβέστερον ἀποφανθῶμεν περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ γάμου, δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι ὁ γάμος εἶναι μὲν πολιτικὸς θεσμὸς καὶ ὡς τοιοῦτος παρίσταται ὑπὸ τὸν τύπον τῆς συμβάσεως, ἀλλ' ἡ οὐσία τῆς συμβάσεως ταύτης ἔχει ἠθικὴν ὑπόστασιν, ἐνδιαφέρουσα ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν θρησκείαν, ἥτις εἶναι τῆς ἠθικῆς ἡ ζῶσα πηγή.

Διὰ τῆς πολιτείας ῥυθμίζεται ἡ τοῦ γάμου συνάφεια, διότι εἰς τὴν πολιτείαν ἀνήκει πᾶν ὅ,τι ἔχει ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν καὶ ὑποχρεωτικὴν δύναμιν. Ἡ ἐπίδρασις τῆς θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πνευματική, μεταδιδούσης τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῆς εἰς τὸν νομοθέτην, καὶ ἐγχαραττούσης τὰς ὑψηλὰς αὐτῆς ἀρχὰς εἰς τὸ ἐλεύθερον φρόνημα, πρὸς σχηματισμὸν ἕδραίας πεποιθήσεως εἰς τὸν ἠθικὸν τοῦ γάμου σκοπόν.

Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία παρέμβῃ εἰς τὴν κοσμικὴν διαρρύθμισιν, αἱ συγκρούσεις πρὸς τὴν πολιτείαν εἶναι ἀναπόφευκτοι καὶ οὐδέποτε ἀβλαβεῖς.

Ὅπως διατηρῆται ἡ ἀπαραίτητος ἁρμονία μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας, δέον αὕτη νὰ περιορισθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πνευματικὴν φροντίδα, προσθέτουσα τὸ ἴδιον κῦρος εἰς τὰ παρὰ τῆς πολιτείας κανονισθέντα καὶ βεβαιωθέντα. Οὐδέποτε ἡ πολιτεία δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν προστασίαν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἀτιμωρητί, παραγνωρίζει δὲ τὴν ἰδίαν ἀποστολήν, ἐὰν παραδώσῃ τὴν ἐξουσίαν, ἣν κέκτηται, πρὸς ἐξυπηρέτησιν οἱωνδήποτε σκοπῶν. Ἐν τῷ ὑπερμέτρῳ αὐτῆς ζήλῳ ἡ Ἐκκλησία παρεκκλίνει εἰς ὑπερβολάς, πέραν τοῦ σκοποῦ χωρούσας.

Τὸ ἔργον τῆς πολιτείας συμπληροῖ τοιουτοτρόπως ἡ Ἐκκλησία, προστιθεῖσα τὰς εὐλογίας αὐτῆς, ὅπως ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα, καὶ κρατύνῃ τὴν συνείδησιν, εἰς ἣν ἀποτείνεται, ἐνῷ ἡ πολιτεία ῥυθμίζουσα τὸν γάμον ὡς πολιτικὸν θεσμόν, δὲν ἀντιποιεῖται ἀλλοτρίαν ἐξουσίαν, διότι εἰς αὐτὴν ἀνήκει ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἡ τήρησις τῶν νόμων, ἔτι μᾶλλον δὲ ὅταν πρόκειται περὶ δημοσίας τάξεως καὶ ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Ὡς κρίκος τοῦ κοινωνικοῦ συνδέσμου ὁ γάμος εἶναι ἐξ ἀνάγκης πολιτικὸς θεσμός, ὡς κανονίζων δὲ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ πολιτείᾳ, παρ' αὐτῆς διέπεται κατά τε τὴν σύστασιν καὶ κατὰ τὰς συνεπείας αὐτοῦ. Ἄλλως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχομεν κράτος ἐν κράτει καὶ δύω νομοθέτας ἀντιμαχομένους.

Ἅμα ἀποτελεῖ νομικὴν σχέσιν ὁ γάμος καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔπονται δικαιώματα, ταῦτα ῥυθμίζει ἡ πολιτεία, εἰς ἣν ἀπόκειται ἡ ἐφαρμογή, διότι δὲ ἔχει ἠθικὸν λόγον ὁ γάμος, δὲν ἔπεται, ὅτι παύει ἡ ἐξουσία τῆς πολιτείας, ἤτις καὶ τοῦ ἠθικοῦ λόγου εἶναι ἐγκρατὴς καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι ἐνεργεῖ, ἀπονέμουσα δικαιώματα καὶ προστατεύουσα αὐτά. Οὐδὲ πράττει ἄλλο ἡ πολιτεία, ἢ νὰ ἐφαρμόζῃ ὁμοιομόρφως τὰ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ὁριζόμενα, πᾶσα δὲ ἄλλη ἐπέμβασις φέρει διατάραξιν ἐπιβλαβῆ καὶ εἶναι πηγὴ παντοίας ἀνωμαλίας.

Ὡς προϊὸν ἐλευθέρας συναινέσεως, ὅπερ καὶ ἡ Ἐκκλησία συμμαρτυρεῖ, κατὰ τὴν σύναψιν αὐτοῦ ὁ γάμος ἀποτελεῖ σύμβασιν, ἀλλὰ τῆς συμβάσεως ταύτης ἡ ῥύθμισις, ὡς δημοσίας τάξεως, ἐναπόκειται εἰς τὸν νομοθέτην, ἐμφορούμενον ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀκραιφνεστέρας ἠθικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ συστάσεως γάμου.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ κωλυμάτων.

Περίληψις.

14. Ἡλικία.
15. Φυσικὰ ἐλαττώματα.
16. Κώλυμα συγγενείας.
17. Μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων εἰς ἐπάπειρον, καὶ ἐξ ἐπιγαμίας, ἢ υἱοθεσίας.
18. Ἐκ πλαγίου μέχρι τρίτου βαθμοῦ ἐκ συγγενείας, ἐξ ἀγχιστείας δὲ οὐδεμία ἀπαγόρευσις.
19. Τί ἐθέσπισεν ἡ Ἐκκλησία ἐν πρώτοις.
20. Κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν οἱ Αὐτοκράτορες οὐδὲν ὑπελείπετο νὰ προσθέσωσιν, ἀλλ' ἐκ πλαγίου προέβησαν μέχρις ἑβδόμου βαθμοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκ νοθείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

21. Ἐξ ἀγχιστείας περὶ ἕκτου καὶ ἑβδόμου βαθμοῦ δισταγμοί. Φυσικὴ ἀγχιστεία δὲν ὑπάρχει.
22. Ἐκ τριγενείας δύω μόνα κωλύματα.
23. Ἐπὶ μνηστείας.
24. Ἐπὶ υἱοθεσίας, οὐχὶ ἐπὶ ἀδελφοποιΐας.
25. Πνευματικὴ συγγένεια.
26. Ὕπαρξις ἄλλου γάμου
27. Κωλύματα ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς τάξεως.
28. Κώλυμα γάμου μετὰ τῆς ἁρπαγείσης.
29. Κώλυμα λόγῳ μοιχείας.
30 Πένθιμον ἔτος.
31. Ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες δὲν νυμφεύονται τὰς ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειάν των.
32. Διοικητικὸν κώλυμα. Σήμερον μόνον τῶν στρατιωτικῶν, ἀπαιτουμένης ἀδείας.
33. Κώλυμα ἑτεροθρησκείας.
34. Νεώτεροι νόμοι περὶ μικτῶν γάμων.
35. Κώλυμα μονήρους βίου.
36. Περὶ κληρικῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν.
37. Ὁ τέταρτος γάμος λαϊκῶν ἀπαγορεύεται, ὁ δὲ δίγαμος ἀποκλείεται τοῦ κληρικοῦ καταλόγου.

—

14. Ὁ γάμος ἔχει φυσικὴν βάσιν, τὴν διάκρισιν τῶν γενῶν, ἐκ φυσικοῦ λόγου ὁρμώμενος, ἀλλ' ἡ φυσικὴ σχέσις διὰ τοῦ γάμου γίνεται ἠθικὴ, ὡς δεσμὸς ἀμοιβαίας φροντίδος καὶ περιποιήσεως.

Ἐντεῦθεν ποριζόμεθα τὴν ἔποψιν τοῦ νομοθέτου, μέχρι τίνος προσέχει εἰς τὴν ὕπαρξιν φυσικῶν προσόντων, ὅπως ἐπιτρέψῃ τὸν γάμον ὡς συνάφειαν σπουδαίαν.

Μόνην τὴν ἀπόλυτον ἀνικανότητα ἀποκλείων, οὐδόλως ἀποβλέπει ὁ νομοθέτης εἰς τὴν ἐν τῇ συναφείᾳ ταύτῃ ὑλικὴν ἱκανοποίησιν φυσικῶν ὁρμῶν, διότι σκοπὸν αὐτῆς θεωρεῖ τὴν ἁρμονικὴν συμβίωσιν.

Πρὸ πάντων λοιπὸν δὲν ὑπάρχει γάμος μεταξὺ προσώπων ἀώρου ἡλικίας, τουτέστι πρὸ τῆς ὥβης, κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον ἀρχομένης ἐπὶ μὲν θηλέων, ἅμα συμπληρωθέντος τοῦ 12ου, ἐπὶ δὲ ἀρρένων, τοῦ 14ου ἔτους (1).

Ἰσχυροποιεῖται ἐντούτοις ὁ γάμος τοιούτων ἀτελῶν προσώπων, πέραν τῆς ὥβης παρατεινομένης τῆς συμβιώσεως (2).

(1) Pr J. de nupt. (1. 10). pr. J. quib. mod. (1. 22). L. 4. de ritu nupt. (23. 2). Β'. ΚΗ'. δ'. 3. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 2.

(2) Αὐτ. Ἀρμεν. Α'. δ'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οὐδὲν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐνεωτέρισεν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, τὸ ἄνηθον συνοικέσιον ὡς ἀνυπόστατον καὶ μὴ γεγονὸς λογιζομένη, τιμωροῦσα δὲ τοὺς ἱερολογοῦντας αὐτό (1).

Τοῦ Ἰουλίου νόμου τὸν περιορισμὸν ὡς πρὸς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, μέχρις ἑξηκοστοῦ τῶν ἀνδρῶν καὶ πεντηκοστοῦ τῶν γυναικῶν, δὲν ἐκύρωσεν ὁ Ἰουστινιανός, ᾧ τὰ Βασιλικὰ ἕπονται (2).

15. Περὶ φυσικῆς ἀνικανότητος παρὰ Ῥωμαίοις εὑρίσκομεν μόνην τὴν τῶν ἐκτετμημένων εὐνούχων (castratos), ὡς καθιστῶσαν ἀνύπαρκτον τὸν γάμον, οὐχὶ τὴν ἐξ ἄλλης αἰτίας (οἷον σπάδωνας καὶ θλιβίας) ἀπραξίαν τῆς κοίτης (3).

Τὴν αἰτίαν τούτου πρέπει ν' ἀποδώσωμεν ἐν μέρει ἴσως εἰς τὴν εὐχέρειαν τῶν διαζυγίων, ὧν ἐθεωρεῖτο ἀποχρῶσα δικαιολόγησις πᾶσα φυσικὴ ἀνικανότης (4).

Μετὰ ταῦτα ὅμως εἰς τὴν σοβαρότητα τοῦ γάμου ἐφάνη ἁπάδουσα πᾶσα ἔρευνα ἐλαττωμάτων ἀφανῶν, καὶ διὰ τοῦτο παρέμεινε μόνη ἡ περὶ εὐνούχων διάταξις (5), ἐδόθη δὲ εὐκολία διαζυγίου, ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται.

Ἐν Γαλλίᾳ βλέπομεν ἀντιθέτους γνώμας· κατὰ τοὺς μὲν τότε μόνον εἶναι ἄκυρος ὁ γάμος ἕνεκεν ἀνικανότητος καὶ κοίτης ἀπραξίας, ὡς ἀποτελούσης πλάνην περὶ τὴν οὐσιώδη ἰδιότητα τοῦ προσώπου, ὁσάκις αὕτη προϋπῆρχεν ἐκ συμβάντος καταφανοῦς (impuissance accidentelle), μὴ χρῄζοντος πρὸς βεβαίωσιν ἰδιαιτέρας ἐρεύνης, εἰς ἣν, ἂν θέλῃ, δὲν ὑποβάλλεται ὁ λεγόμενος ἀνίκανος, ὅτε ἡ κατὰ συναίνεσιν ἐπέρχεται διάλυσις, ὡς τόπον ἀποδείξεως ἐπεχούσης τῆς ἀπειθείας, ἢ ἀμηχανεῖ τὸ δικαστήριον, τί νὰ πράξῃ (6)· κατ' ἄλλους πάλιν οὐδέποτε ὑπάρχει ἀκυρότης, ἅμα ἡ παιδοποιΐα δὲν

---

(1) Σύνταγμα Ῥ ά λ λ η καὶ Π ο τ λ ῆ Ε', σ'. 35. 109. Zhischmann σ. 265.

(2) L. 27. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. 6'. 39.

(3) L. 39. § 1 de j. dot. (23. 3. ΚΘ'. α'. 35. Ἁ ρ μ ε ν. Β'. η'. 2. L. 6. de aed. ed. (21. 1). L. 14. § 1. de manum (40. 2). ΚΗ'. 6'. 14. L. 128. de V. S. (50. 6). Β'. 6'. 123.

(4) L. 10. C. de repud. (5. 17). Νεαρὰ 22 κεφ. ς'.

(5) Νεαρὰ Λέοντος 98.

(6) D u r a n t o n II. 69. T o u l l i e r I. 525. M e r l i n Impuissance. D e m o l o m b e III. 254.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι ὁ ἀναγκαῖος τοῦ γάμου σκοπός, ἄλλως τί θέλομεν εἰπεῖ περὶ τῶν συναπτομένων τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς γάμων, πρὸς νομιμοποίησιν τέκνων, ἢ τῆς καταστάσεως τῆς συζύγου (1).

16. Ἡ προϋπάρχουσα συγγένεια ἐθεωρήθη ἀείποτε κώλυμα τοῦ γάμου, ὡς ἀνατρέπουσα τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν, καὶ τοσοῦτον ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν ἠθῶν ἡ μεταξὺ συγγενῶν συνάφεια, ὥστε ὠνομάσθη *αἱμομιξία* (incestus).

Μέχρι τίνος ὅμως ἐκτείνεται ὁ δεσμὸς τῆς οἰκογενείας, ὅστις ἀντίκειται εἰς τὸν γάμον, ἀπόκειται εἰς τὸν νομοθέτην νὰ ὁρίσῃ.

Διὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβεῖς κατὰ τὴν ἔρευναν ταύτην, θέλομεν λαλήσει πρῶτον περὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμ. δικαίου πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ, δεύτερον περὶ τῶν διατάξεων τῆς ἐκκλησίας, καὶ τρίτον περὶ τῶν θεσπισθέντων ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων.

17. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ὁ γάμος, ἄνευ διαστολῆς βαθμοῦ, εἴτε πρόκειται περὶ γνησίων, εἴτε περὶ νόθων τέκνων (ad infinitum) (2). Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκτείνεται ἐπὶ ὅλων, ὅσοι ὅπως δήποτε ἐπέχουσι τόπον γονέων ἢ τέκνων (parentum liberorumve locum inter se obtinent)· οὔτε δι' υἱοθεσίας, οὔτε διὰ χειραφεσίας θεωρεῖται, ὅτι ἔπαυσεν ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως, εἰ καὶ πολιτικῶς ἐλύθησαν οἱ δεσμοί (3).

Τοῦτο ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν δι' ἐπιγαμίας ἐλθόντων εἰς τοιαύτην σχέσιν, τουτέστι μεταξὺ μητρυιᾶς καὶ προγόνου, ἢ προγόνης καὶ ἐπιπάτορος, ἢ πενθεροῦ καὶ νύμφης, ἢ πενθερᾶς καὶ γαμβροῦ, ἢ δι' υἱοθεσίας, οἷον μεταξὺ θετοῦ υἱοῦ καὶ μητρὸς τοῦ θετοῦ πατρὸς, ἢ θετοῦ πατρὸς καὶ γυναικὸς τοῦ θετοῦ υἱοῦ, καὶ μετὰ τὴν χειραφεσίαν. Ἡ ἀπαγόρευσις προχωρεῖ καὶ ἐνταῦθα κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν εἰς ἀπέραντον (4), ἐξετάθη δὲ καὶ ἐπὶ μὴ τελεσθείσης ἐπιγα-

(1) Favard III. σ. 457. Dalloz Mar. 75. Aubry et Rau V. § 464.

(2) § 1. J. de nupt. (1. 10). L. 14. 53. 55 pr. L. 68. de ritu (23. 2). ΚΗ. ε' 2. 8. 34. Gajus I. 59. Ulp. V. 6. L. 17. C. de nupt. (5. 4).

(3) Αὐτόθι.

(4) L. 5. § 1. de cond. (12. 7). ΚΔ'. η'. 5. L. 38. pr. § 2. de adult. (48. 5). Ξ'. λζ'. 40 L. 23. de ad. (1. 7). L. 14. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 3. 15. L. 4. § 6. L. 6. de grad. (33. 10).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μίας, τουτέστιν ἐπὶ μνηστείας (1). Καὶ τὰ γεννηθέντα μετὰ τὸ διαζύγιον τέκνα ἐξ ἄλλου γάμου διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ὡς πρὸς τὸν πρώην σύζυγον τοῦ γονέως (2). Ὑπῆρχε, φαίνεται, ἀμφιβολία καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνάθρεπτον (alumna), ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὴν ἀπαγόρευσιν (3). Αἱμομικτικὸς λογίζεται καὶ ὁ γάμος μετὰ τῆς παλλακῆς τοῦ πατρός (4).

18. Ἐκ πλαγίου μεταξὺ ἀδελφῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ἑτεροθαλῶν, ἀπαγορεύεται ὁ γάμος. Οἱ δι' υἱοθεσίας ἀδελφοὶ δὲν νυμφεύονται, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ υἱοθεσία (5). Μάλιστα, ὅταν υἱοθετῇ τις τὸν σύζυγον τοῦ ἰδίου τέκνου, λύεται ὁ γάμος (6). Μεταξὺ ἀδελφῶν ἐξ ἐπιγαμίας, τουτέστι τῶν τέκνων δύο συζύγων ἐξ ἄλλων γάμων, ἀλληλοπρογόνων, δὲν ὑπάρχει κώλυμα (7). Καὶ μεταξὺ νόθων ἀδελφῶν τηρεῖται ἡ ἀπαγόρευσις (8).

Τὸ κοινὸν αἴσθημα ἀπεδοκίμαζε τοὺς γάμους μεταξὺ συγγενῶν ἐκ πλαγίου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ, τουτέστιν ἐξαδέλφων, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους ἐπετρέποντο (9).

Ὁ γάμος μεταξὺ συγγενῶν ἐκ πλαγίου τρίτου βαθμοῦ αὐστηρῶς ἀπηγορεύετο (10), ἀλλ' ὁ Αὐτ. Κλαύδιος, διὰ νὰ νυμφευθῇ τὴν

B. ΜΕ'. γ'. 4. L. 136. 146. de V. S. (50. 16). Β'. 6'. 131. 141. § 6. 7. J. de nupt. (1. 10). Gajus I. 63. Ulp. V. 6. Cicero pro Cluento C. 5.

(1) L. 12. § 1. 2. L. 14. § 4. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 2. L. 6. § 1. L. 8. de grad. (38. 10). ΜΕ'. γ'. 4. 6. § 9. J de nupt. (1. 10).

(2) L. 12. § 3 de ritu nupt. (23 2). § 9 J. ne nupt. (1. 10).

(3) L. 26. C. de nupt. (5. 4). Τὰ Β'. ΚΗ'. δ'. 38. φέρουσι συγγάλακτον, ἀλλὰ τὸ Σχόλιον μνημονεύει τὴν τροφίμην.

(4) L. 1. § 3. de concub (25. 7). Ξ'. λζ'. 1. L. 4. C. de nupt. (5. 4).

(5) L. 17. pr. § 1. de ritu nupt. (23. 2). § 2. J. de nupt. (1. 10). Gaj. I. 60. 61.

(6) L. 67. § 3. de ritu nupt. (23. 2). Θεόφ Α'. ε' § 2.

(7) L. 34. § 2. de ritu nupt. (23. 2). § 8. J. de nupt. (1. 10).

(8) L. 54. de ritu (23. 2). ΚΗ'. ε'. 7.

(9) Ulp. V. 6. Tacit. Annal. XII. 6. Liv. XLII. 34. Πλούτ. Ῥωμαϊκὰ κεφ. 6. Capit. Marc. c. 1. L. 3. 67. § 1. de ritu nupt. (23. 2). L. 23. 24. de cond. instr. (28. 7). L. 78. § 8. ad SC. Trebell. (36. 1). ΛΕ'. τα'. 18. L. 2 C. de instit. (6. 25).

(10) L. 11. § 1. L. 38. § 1. de adult. (48. 5). Ξ'. λζ'. 12. 40.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀγριππίνην, εἰσήγαγε τὴν ἰδιότροπον ἐξαίρεσιν, ὅτι δύναταί τις νὰ συζευχθῇ μετὰ τῆς ἐξ ἀδελφοῦ ἀνεψιᾶς (1). Δὲν ἀρκεῖ, ὅτι αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ κατέστησε τὴν ἰδίαν ἰδιοτροπίαν νόμον, ἐπιθυμῶν νὰ εὕρῃ μιμητὰς (2), ἀλλ' οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐπεκύρωσαν αὐτήν, ἀπαγορεύοντες τὸ συνοικέσιον μετὰ τῆς θυγατρὸς ἢ ἐγγόνης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς (3), καὶ ἐν γένει μεταξὺ θείας, ἢ μεγάλης θείας καὶ ἀνεψιοῦ, ἀδιαφόρως ἂν ὁ δεσμὸς οὗτος ἐγεννήθη τεχνικῶς, ἐνόσῳ διαρκεῖ (4). Οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον, ὁσάκις ὁ μὲν ἀμέσως κατάγεται παρὰ τοῦ κοινοῦ ἀνιόντος, ὁ δὲ ἐμμέσως, οἷον θεῖος καὶ ἀνεψιά, ὅτι ἐκεῖνος ἐπέχει τόπον γονέως (respectus parentelae) καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται ὁ γάμος.

Ἐξ ἐπιγαμίας, ἤτοι ἐξ ἀγχιστείας, κατὰ τὴν ἐκ πλαγίου γραμμὴν δὲν γνωρίζει κωλύματα τὸ Ῥωμ. δίκαιον πρὸ τῶν χριστ. Αὐτοκρατόρων. Ἄτοπος ἐθεωρεῖτο ὁ γάμος μετ' ἀδελφῆς, ἢ ἀδελφοῦ τοῦ πρώην συζύγου (5), ἀλλὰ παραδείγματα ὑπάρχουσι (6). Κατὰ τοὺς λοιποὺς βαθμοὺς δὲν φαίνεται, ὅτι ἐναντιοῦντο τὰ ἤθη (7).

19. Ἡ ἐκκλησία ἐπὶ μακρὸν δὲν ἔδειξε δραστηριότητα πρὸς ἐπαύξησιν τῶν ἐκ τῆς συγγενείας κωλυμάτων τοῦ γάμου. Κατὰ τὴν

---

(1) Tacit. Annal. XII. 5—7. Suet. Claud. c. 26. Gaj. I. 62. Schol. Juv. ad Sat. II. v. 29.

(2) Τοιούτους εὗρε μεταξὺ τῶν Αὐτοκρατόρων τὸν Δομιτιανόν, Suet. Domit. c. 22. καὶ τὸν Ἡράκλειον ἐν ἔτει 613. Ζωναρᾶς ΙΔ'. 15.

(3) Gaj. I. 62. Τοῦτο ἐννοεῖ ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ Νέρβα περὶ συνοικεσίου μετὰ ἀδελφιδῆς (Δίων Κάσ. ξη'. 2. — Ζωναρᾶς ΙΑ'. 20). Zimmern Gesch. II. § 150.

(4) Gaj. I. 62. Ulp. V. 6. L. 12. § 4. L. 39. 56. 57. § 1. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 9. ε'. 4 L. 5. pr. de cond. s. c. (12. 7). ΚΔ'. η'. 5. L. 38. § 1. de adult. (48. 5). Ξ'. λζ'. 40. Ἐν § 3. J. de nupt. (1. 10). ἀπαγορεύεται ἐν γένει ὁ τρίτος βαθμός, ἀλλὰ κατὰ τὰς νεωτέρας διατάξεις τῶν Χριστ. Αὐτοκρατόρων. Ἐν L. 55. § 1. de ritu nupt (23. 2) ἂν αἱ λέξεις neptem ex filio δὲν εἶναι παρέμβλημα, διὰ νὰ συμφωνῶσι μετὰ τῆς διατάξεως τοῦ Κλαυδίου, δηλοῦσιν ὅτι ἐπιτρέπεται ὁ γάμος μετ' ἀνεψιᾶς ἐξ ἀδελφοῦ, μὴ διατελούσης ἐν τῷ αὐτῷ δεσμῷ τῆς οἰκογενείας. Zimmern Gesch. II. § 150.

(5) Διον. Ἁλ. δ'. 79.

(6) Liv I. 46. Πλουτ. Κρασ. κεφ. α'. Apulej. Apol. II. p 335. L. 2. C. Th. de inc. nupt. (3. 12). etsi licitum veteres crediderunt.

(7) Cic. de div. I. 46 Val. Max. I. 5. nr. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπ' εὐθείας γραμμὴν, ἤτοι κατὰ βάθος, δὲν ἠδύνατο νὰ προσθέσῃ τι, διότι τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐξήντλησεν ὅλους τοὺς βαθμούς.

Κατὰ τὴν ἐκ πλαγίου γραμμὴν ὁ Ἀποστ. κανὼν ιη'. ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Ρ. Δ. περὶ γάμου μετὰ τῆς ἀνεψιᾶς (ἀδελφιδῆς), ἀλλὰ πρώτην φορὰν ἡ Πενθέκτη Σύνοδος (ἐν ἔτει 692) ἠναντιώθη εἰς τὸν γάμον μεταξὺ ἐξαδέλφων (καν. 54). Αὕτη συγχρόνως ἐθέσπισε καὶ κωλύματα ἐξ ἀγχιστείας τέσσαρα, ὁηλ. γάμων πατρὸς καὶ υἱοῦ μετὰ μητρὸς καὶ θυγατρὸς, πατρὸς καὶ υἱοῦ μετὰ δύο ἀδελφῶν, καὶ τ'ἀνάπαλιν μητρὸς καὶ θυγατρὸς μετὰ δύο ἀδελφῶν, ἢ ἐπὶ τέλους ἀδελφῶν μετ' ἀδελφῶν. Τὸ Ῥωμ. δίκαιον, ὡς εἴδομεν, δὲν ἐκώλυε τοιούτους γάμους. Ἤδη ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ (ἐν ἔτει 314) εἶχεν ἀπαγορεύσει αὐστηρῶς τὸν διαδοχικὸν γάμον γυναικὸς μετὰ δύο ἀδελφῶν (καν. 2), ὅπως καὶ ὁ ιη'. Ἀποστ. κανὼν τὸν γάμον ἀνδρὸς μετὰ δύο ἀδελφῶν κατὰ διαδοχὴν, ἐνῷ ἀμφότεροι κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον δὲν ἐθεωροῦντο ἀθέμιτοι (1).

20. Οἱ Χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες ἔδωκαν πολλὴν προσοχὴν εἰς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου, ὡς εἰς ἔργον θεάρεστον· φρονοῦντες δὲ ὅτι ὑπερτερεῖ τὸν γάμον ἡ ἁγαμία, προέβησαν βαθμηδὸν ἐπαυξάνοντες τὰς ἀπαγορεύσεις, μάλιστα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Κατὰ τὴν ἀπ' εὐθείας γραμμὴν ἐντεῦθεν οὐδὲν εἶχον νὰ προσθέσωσι, διότι τὸ Ῥωμ. δίκαιον οὐδὲν παρέλειψεν, εἴτε ἐξ ἐννόμων εἴτε ἐκ μὴ ἐννόμων γάμων πηγάζει ἡ σχέσις (2). Παραπέμπομεν λοιπὸν εἰς τὰ πρὸ ὀλίγου λεχθέντα (§ 17).

Ἐκ πλαγίου οἱ υἱοὶ τοῦ Κωνσταντίνου ἀπηγόρευσαν πρῶτον ἀπολύτως τὸν γάμον μετ' ἀνεψιᾶς, τιμωροῦντες μὲ θάνατον τοὺς παραβάτας (3). Ἀλλ' ὁ Ἀρκάδιος (4) καὶ ὁ Ἀναστάσιος (5) ἐμετρίασαν τὴν ποινήν. Ὁ Ζήνων διέταξε, πλέον νὰ μὴ ζητῆται Αὐτοκρατορικὴ ἄδεια πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ κωλύματος (6), ὅπως παρεδέχθη ἔπειτα

(1) L. 2. C. Th. de inc. nupt. (3. 12). Βασιλείου ἐπιστ. 197.

(2) L. 17. C. de nupt. (5. 4). Ἀρμ. Δ' ζ' § 9. 15. 27. ἐν § 16 προσθέτει ὁ Ἀρμ. ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ νυμφευθῇ τὴν προεκγόνην τῆς ἀδελφῆς, ἀλλ' εἶναι πλάγιος βαθμός. L. 39. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 4.

(3) L. 1. C. Th. de inc. nupt. (3. 12).

(4) L. 3. C. αὐτ.

(5) L. 9. C. de inc. nupt. (5. 5).

(6) L. 2. C. Si nuptiae (5. 8).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ Ἰουστινιανός (1). Ὁ Μ. Θεοδόσιος προέβη μέχρις ἐξαδέλφων, ἐπιβάλλων ποινὴν θανάτου διὰ πυρὸς καὶ δήμευσιν τῆς περιουσίας(2). Ὁ Ἀρκάδιος ἐν ἔτει 596 ἐπεκύρωσε τὴν διάταξιν, μετριάζων τὴν ποινὴν (3), ἀλλ' ἐν ἔτει 405 ἐπέτρεψε πάλιν τὸν γάμον μεταξὺ ἐξαδέλφων ἐν τῇ Ἀνατολῇ (4). Ἐξ ἐναντίας ἐν τῇ Δύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ὀνώριος διετήρησε τὴν ἀπαγόρευσιν,ἀναστελλομένην δι' Αὐτοκρατορικῆς ἀδείας (5). Ὁ Ἰουστινιανὸς οὐδεμίαν παρέλαβε τῶν διαταξεων τούτων ἐν Κώδηκι (6), ὥστε δὲν ἐνέκρινε τὴν ἀπαγόρευσιν· ἀλλὰ διετήρησε τὴν τοῦ τετάρτου βαθμοῦ,ὅταν ὁ ἕτερος ἐπέχῃ τάξιν ἀνιόντος (respectus parentelae), οἷον ἐπὶ μεγάλου θείου καὶ μικρᾶς ἀνεψιᾶς, ἢ μεγάλης θείας καὶ μικροῦ ἀνεψιοῦ (7).

Ἐν Ἐκλογῇ τῶν εἰκονοκλαστῶν Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου (ἔτει 740) εὑρίσκομεν κατὰ πρῶτον κωλυόμενον τὸν γάμον μέχρι δισεξαδέλφων, ἤτοι μέχρις ἕκτου βαθμοῦ (8).

Ἡ ἐπέκτασις αὕτη τοῦ κωλύματος μέχρις ἕκτου βαθμοῦ, καίτοι μισηθέντων τῶν εἰκονοκλαστῶν, διετηρήθη ἐν Προχείρῳ (9), ἐν Ἐπαναγωγῇ (10) καὶ ἐν Βασιλικοῖς (11).

---

(1) § 3' J. de nupt. (1. 10).

(2) Ἡ διάταξις δὲν σώζεται, ἀλλ' ἡ ὕπαρξις αὐτῆς μαρτυρεῖται ἐκ L. un. C. Th. si nupt. (3. 10). L. 3. C Th. de inc. nupt. (3. 12). Λιβανίου λόγ. XLIX. Ambr. ep. 60. nr 8. Victor ep. C. 76. August. de civ. XV 16.

(3) L. 3. C. Th, inc. nupt. (3 12).

(4) L. 19. C. de nupt. (5. 4).

(5) L. un. C, Th. si nupt. (3. 10 .

(6) Ἡ § 4 J. de nupt. (1. 10) καὶ Θεόφιλος Α', ι' § 4 φέρουσι διὰ παρεμβλήματος τὸ ἀρνητικὸν μόριον, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς § 3. «quamvis quarto gradu sint.« Ἐν πολλοῖς χειρογράφοις τῶν Εἰσηγ. δὲν ὑπάρχει ἀρνητικὸν μόριον, ἀλλὰ κυρίως ὁ Κώδηξ L. 19. C. de nupt. (5. 4) περιέχει τὴν καταργοῦσαν τὴν ἀπαγόρευσιν διάταξιν.

(7) § 5. J. de nupt. (1. 10). Θεόφιλος Α'. ι'. § 5. Ἐξ ἐναντίας περὶ ἐξαδέλφων κατέστρωσε τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ Καρακάλα L. 2. C. de inst. (6. 25).

(8) Ἐκλογὴ Β'. 6'.

(9) Ζ'. γ'.—ς'. ιε'.

(10) ΙΖ'. γ'.—ς'. ιγ'.

(11) ΚΗ'. ε'. 1. Ὡς ἐκ τούτου ἐν Β. λε' ιϐ'. 30. ἀντὶ consobrino (ἐξαδέλφῳ) ὡς ἐν L. 2. C. de inst. (6. 25), ἐθεμάτισαν ἐ ἀ ν τ ῷ τ ρ ι σ ε ξ α δ έ λ φ ῳ κτλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ αὐτὸ τὸ ὅριον δὲν ἐπήρκεσεν ἐν τούτοις, διότι πάλιν ἀνέκυπτεν εἰς τὸν νοῦν τῶν Βυζαντινῶν τὸ λόγιον τοῦ Βασιλείου (κ. 58) ὅτι: *ἐν οἷς διὰ τοῦ γένους συγχέονται ὀνόματα, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος*, ὃ ἦτο ἡ δι' ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς συγγενείας ἐπέκτασις τοῦ respectus parentelae τῶν Ῥωμαίων.

Τούτου ἕνεκεν οἱ Πατριάρχαι Ἀλέξιος καὶ Μιχαὴλ (1028—1099) εἰργάσθησαν ἀνενδότως εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ζ'. βαθμοῦ (1), ἀλλ' εἰς τὸν Πατριάρχην *Λουκᾶν* ἐδόθη ἐπὶ τέλους ἡ κύρωσις τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως (2) παρὰ τοῦ Αὐτοκρ. *Μανουὴλ* ἐν ἔτει 1166 (3). Ταύτην τὴν ἀπαγόρευσιν ἐγκατέστρωσε καὶ ὁ *Ἁρμενόπουλος* (4).

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος τῶν Πατριαρχῶν ἐν ἔτει 1611 ἀπεφάνθη, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται μὲν ὁ γάμος κατὰ τὸν ζ'. βαθμόν, ἀλλὰ τελεσθεὶς δὲν διαλύεται (5). Τὴν ἀπόφασιν ταύτην οὐδεμία μεταγενεστέρα πρᾶξις ἀνήρεσεν (6).

Οἱ βαθμοὶ ὑπολογίζονται δι' ἀριθμήσεως τῶν μεταξὺ προσώπων μέχρι τοῦ κοινοῦ γεννήτορος, συναριθμουμένου καὶ ἐκείνου, οὗ ἐξετάζεται ἡ συγγένεια· ὅθεν ὁ ἀδελφὸς εἶναι δευτέρου βαθμοῦ, ὁ θεῖος τρίτου, ὁ ἐξάδελφος τετάρτου, ὁ δισεξάδελφος ἕκτου καὶ οὕτω καθεξῆς (7).

Πρὸς διαστολὴν κατὰ τὴν βαθμολογίαν ὁ ἀδελφὸς τοῦ πάππου ὀνομάζεται μέγας θεῖος, ὁ ἐξάδελφος τοῦ πατρός, ἢ τῆς μητρὸς μικρὸς θεῖος, ἢ μείζων, ὁ ἔγγονος τοῦ ἀδελφοῦ, ἢ τῆς ἀδελφῆς, ἐξανεψιός, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἐξαδέλφου, ἢ τῆς ἐξαδέλφης, μικρὸς ἀνεψιός, ἄρα

---

(1) Ῥ ά λ λ η καὶ Π ο τ λ ῆ Σύνταγ. Ε'. 20, 36, 41, 47.

(2) Αὐτ. Ε'. 96.

(3) Ζ α χ α ρ ί ο υ Συλλ. Νεαρῶν Δ'. Ν. 69. Ἐν ἔτει 1486 ὁ *Ἰσαὰκ* Ἄγγελος κυροῖ γάμον κατὰ τὸν 7ον βαθμόν, συγκαταθέσει τῆς Συνόδου, ἀλλ' ἐξαιρετικῶς. Ὅρα Ν. 84. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 291. Δὲν εἶναι ἐπομένως ἀκριβὴς ἡ ὑπ' Ἀριθ. 19 (1845) ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτι δὲν ὑπάρχει αὐτοκρ. διάταξις. Σημειωτέον, ὅτι προέκειτο περὶ προσώπων ἄλλου δόγματος. Τὸ ἐναντίον ἐν ἀποφ. 339(1863) ΑΠ.

(4) Δ'. η'. 9. Β α λ σ α μ ὼ ν νομ. ΙΓ'. 2. Β λ ά σ τ α ρ η ς Ρ. Π. Ϛ'. 128.

(5) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 156.

(6) Ἡ ἐν τόμῳ περὶ Συνοικεσίων Γρηγορίου 10 Φεβρ. 1839 ἀποσιώπησις (Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 175) δὲν ἐπέχει τόπον ἀναιρέσεως.

(7) L. 10. § 9. de grad. (38. 10). Ἁ ρ μ ε ν. Δ'. η'. 1, Β. ΚΗ'. ε'. 1. Θ ε ό φ ι λ. Γ'. 6'. προοίμ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑβδόμου βαθμοῦ εἶναι τοῦ πατρὸς ἡ δισεξαδέλφη, μεθ' ἧς κινδυνεύει τῶν ὀνομάτων ἡ σύγχυσις (1).

Σημειωτέον ἐν τούτοις, ὅτι ἐκ πλαγίου, ὁσάκις ἐκ νοθείας προέρχεται ἡ συγγένεια, οἱ Βυζαντινοὶ δὲν ἐφήρμοσαν τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ζ'. βαθμοῦ, ἀλλὰ περὶ μόνον τῶν ἐκ νοθείας ἀδελφῶν ἀποφαίνονται, ὅτι δὲν συνέρχονται εἰς γάμον (2) κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον.

21. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲν παραδέχονται ἐκ τῆς ἀγχιστείας πηγάζουσαν οἰκειότητα τῶν εἰς γάμον συνερχομένων πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἀλλήλων, ἢ καὶ μεταξὺ τούτων (gradus autem affinitati nulli sunt) (3)· οὐχ ἧττον πολλὴν πρεσβεύοντες εὐλάβειαν εἰς σχέσιν ἀνιόντων καὶ κατιόντων, τοιαύτην εὕρισκον ἐπερχομένην καὶ ἐξ ἀγχιστείας, ὡς προηγουμένως ἐξεθέσαμεν (§ 17), ἀλλ' ἐκ πλαγίου οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀπαγόρευσις.

Πρῶτοι οἱ Χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες ἐκώλυσαν τὸν διαδοχικὸν γάμον μετ' ἀδελφοῦ (4), ἀποτροπιαζόμενον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας (5).

Ἐνῷ ἡ Ἐκλογὴ τῶν Ἰσαύρων (Β'. 6'.) προχωρεῖ μέχρι τῶν ἀπαγορεύσεων τῆς ἐν Τρούλλῳ (κανν. 54), ἐξ ὧν μνημονεύει κωλυομένους τοὺς γάμους πατρὸς καὶ υἱοῦ μετὰ μητρὸς καὶ κόρης, ἢ δύω ἀδελφῶν πρὸς δύω ἀδελφάς, τὸ Πρόχειρον (Ζ'. ζ'.), ἡ Ἐπαναγωγὴ (ΙΖ'. ζ'.) καὶ τὰ Βασιλικὰ (ΚΗ'. ε'. 1) περιορίζονται εἰς ὅσα ὁ

---

(1) Ὁ περιέχων τοὺς βαθμοὺς πίναξ ὀνομάζεται συνήθως στέμμα. L. 9 de grad. (38. 10), οἷον προσήρτησεν ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν ταῖς εἰσηγήσεσι § 9. J. grad. (3. 6), ἀλλ', ἀπολεσθέν, ἀνευρέθη παρὰ τοῦ Κουϊάκιου ἐν χειρογράφῳ τοῦ Θεοδοτ. Κώδ. καὶ τελειότερον παρὰ Ζουϊχέμου ἐν χειρογράφῳ καὶ ὀνων, τοῦτο δὲ προσήρτησεν ὁ Ῥείτιος ἐν τῇ ἐκδόσει Θεοφίλου.

(2) Β. ΚΗ'. ε'. 7. Ἁρμεν. Δ'. ζ'. 21. Βλάσταρης Ρ. καὶ Π. ς'. 129. Τὰ παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀορίστως πως λεγόμενα ἐν σ. 439 οὐδὲ εἰς νόμον, οὐδὲ εἰς κανόνα στηρίζονται, ὡς καὶ τὰ τοῦ Πηδαλ. σ. 446. Ἀντιδοξεῖ Zhischmann σ. 216, ὅρα καὶ σ. 370.

(3) L. 4. § 5. de grand (38. 10). Ἂν κατὰ L. 10 pr. αὐτ. ὁ νομικὸς ὀφείλει νὰ γινώσκῃ τοὺς βαθμοὺς συγγενείας καὶ ἀγχιστείας, δὲν ἔπεται ὅτι καὶ ταύτης ἠριθμοῦντο βαθμοί. L. 5. pr. (47. 10) quoto gradu mihi aliquis est cognatus, eodem gradu ejusdem conjux mihi est affinis.

(4) L. 2. 3. 4. C. Th. de inc. nupt. (3. 12). L. 5. 8. 9. C. de inc. nupt. (5. 5).

(5) Νεοκαισαρ. κανν. 2. Ἀποστολ. κανν. 82. Βασιλ. ἐπιστ. 197. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 261.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἰουστινιανὸς παρεδέχθη. Δὲν ἔπεται ὅμως, ὅτι ταῦτα μόνα τότε ἐκράτουν.

Ἀπὸ τοῦ Ι' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ὡς θεάρεστον ἔργον λογίζεται ἡ ἐπαύξησις κωλυμάτων ἐξ ἀγχιστείας, καὶ περὶ ταῦτα φιλοτιμούμενος ὁ Πατριάρχης *Σισίννιος*, ἐν ἔτει 997, διὰ Τόμου ἀπηγόρευσε τὸν γάμον δύω ἀδελφῶν μετ' ἐξαδέλφων (2 + 4), ἢ θείου καὶ ἀνεψιοῦ μετ' ἀδελφῶν (3 + 2) καὶ ἀντιστρόφως ἀδελφῶν μετὰ θείας καὶ ἀνεψιᾶς (1).

Ὁ Τόμος τοῦ Σισιννίου, ὅστις, κατὰ Ζωναρᾶν, *πολλαῖς παρεκβάσεσι κέχρηται*, ὑλ. γέμει περιττολογίας, ὡς τρόπαιον ἀξιοζήλευτον, προκαλεῖ τοὺς μιμητάς, ἢ ἐγείρει ἔριδας.

Ἐντεῦθεν ὁ *Μιχαὴλ Κηρουλάριος*, ἐν ἔτει 1057, δὲν ἐπαρκεῖται πλέον εἰς τὰ παρὰ τοῦ Σισιννίου ἀποσχοινισθέντα, ἀλλὰ θαρραλέως προβαίνει μέχρι τοῦ ἕκτου βαθμοῦ, καὶ ἤδη προβάλλει ζήτημα περὶ τοῦ ἑβδόμου (2).

Ὅπως μὴ καθυστερήσῃ ὁ Πατριάρχης *Ξιφιλῖνος* ἐν ἔτει 1066 καὶ 67, διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως ἐφαρμόζει τὰ αὐτὰ ἐπὶ μνηστείας (3), τὴν δὲ ἀπόφασιν αὐτοῦ κυροῖ ὁ Αὐτ. Νικηφόρος (4).

Ἐν τούτοις ὁ Συντάκτης τῆς *Πείρας* (ΜΘ'. ιγ') φρονεῖ ἐπιτρεπόμενον τὸν πέμπτον βαθμόν, ἤτοι δεύτερον γάμον μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐξαδέλφου τῆς πρώτου συζύγου.

Ἡ σύγχυσις τῶν ὀνομάτων διὰ τῆς διπλῆς συναφείας ἐξ ἀγχιστείας, λογίζεται ὡς τὸ φευκτέον σκάνδαλον, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Βασιλείου : *Ἐν οἷς τὰ τοῦ γένους ὀνόματα συγχέονται, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος*. Ἀλλ' ὁ μέγας Βασίλειος εἶπε ταῦτα περὶ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας, οὐχὶ περὶ τῆς ἀγχιστείας.

Ὁ Αὐτ. *Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός*, ἀκριβολογῶν τούτων τὴν ἔννοιαν, δὲν εὑρίσκει κατὰ τὸν ἕκτον βαθμὸν κωλυόμενον τὸν γάμον θείου καὶ ἀνεψιᾶς μετὰ θείας καὶ ἀνεψιοῦ (3 + 3), ὡς μὴ συγχεομένων

---

(1) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 14. Οὕτως ἑρμηνεύει τὸν τόμον ὁ Ζωναρᾶς.

(2) Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύντ. Ε'. 40.

(3) Ρ. καὶ Π. αὐτ. 51. καὶ ἑπ.

(4) Νεαρὰ 13 ἐν ἔτει 1080. Κατὰ Αὐτ. Ἀλεξίου Ν. 26. ἐν ἔτει 1084, μόναι αἱ ἱερολογηθεῖσαι μνηστεῖαι εἶναι ἰσοδύναμοι γάμου. Ἀρμεν. Δ'. ζ', 13. 14.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν ὀνομάτων (1), ὅπως συμβαίνει ἐπὶ γάμων θείου καὶ ἀνεψιᾶς μετ' ἀνεψιᾶς καὶ θείου (2).

Ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης δὲν περιορίζεται εἰς ταύτην μόνην τὴν ἐξαίρεσιν, ἀλλ' ἀπαριθμεῖ μὴ κωλυομένους, διὰ τὸν λόγον τῆς μὴ συγχύσεως, γάμους πάππου καὶ ἐγγόνου μετὰ μεγάλης θείας καὶ ἀνεψιᾶς (1 + 4), διότι πάλιν μέλλουσι νὰ προσαγορεύωνται πάππος καὶ μάμμη, ὡς καὶ γάμους πατρὸς καὶ υἱοῦ μετὰ μικρᾶς θείας καὶ ἀνεψιᾶς (1 + 5) καὶ τοῦτο ἐκράτησε (3).

Καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ἐντούτοις διστάζουσι κατὰ τὴν ἀγχιστείαν, νὰ δεχθῶσι βαθμούς, προσλαμβάνοντες αὐτοὺς ἀναλόγως ἐκ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς *ποσότητος*, διὰ συναριθμήσεως τῶν βαθμῶν τῶν ἑκατέρωθεν συγγενῶν τῶν συζύγων, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ ἀγχιστεία (4), διότι κατὰ τὸ ὀρθόν, οἱ σύζυγοι, ὡς ἓν πρόσωπον, *βαθμοὺς οὐκ εἰσάγουσιν* (5).

Πάντες δὲν ἦσαν τούτου ἐγκρατεῖς, ὡς δεικνύει ἡ ἑξῆς περίστασις.

Ὁ Ζωναρᾶς ἀφιέρωσεν ἰδίαν πραγματείαν *περὶ τοῦ μὴ δεῖν δύο δισεξαδέλφους τὴν αὐτὴν ἀγαγέσθαι πρὸς γάμον* (6), πολλοὺς ἐπισωρεύσας λόγους, καὶ τοι σιωπώντων τῶν νόμων. Οἱ λόγοι τοῦ Ζωναρᾶ ἔπεισαν τὸν Πατριάρχην *Νικόλαον Δ'* ν' ἀπαγγείλῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, καθὸ προκειμένου ἕκτου βαθμοῦ (7), καὶ ταύτην τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐκύρωσεν ὁ Αὐτοκράτωρ *Μανουὴλ Κομνηνὸς* (1147—1151). Ὡς μνημονεύει ὅμως ὁ Βαλσαμών, ἡ Νεαρὰ δὲν ἔφθασε νὰ καταστρωθῇ εἰς τὰ *πρόσφορα σεκρέτα* (ἀρχεῖα) (8). Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπὶ Πατριάρχου Θεοδοσίου Α' (1179) Σύνοδος, παραγνωρίζουσα, ὅτι οἱ σύζυγοι ἀπαρτίζουσιν ἓν πρόσωπον, ἐπὶ ὁμοίου ζη-

---

(1) Νεαρὰ 41. Ἀ ρ μ ε ν. Δ', η', 3. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 58. 59. Δὶς συνῆλθον ἐπὶ Πατρ. Νικολάου Γραμματικοῦ πρὸς διάσκεψιν περὶ τούτου καὶ ἐπὶ τέλους ἐνέδωκαν, ὅτι ὀρθῶς ἔχει.

(2) Βλάσταρης παρὰ Ρ. καὶ Π. Σύντ. ς'. 131.

(3) Αὐτ. καὶ Ἔκθεσιν Cod. Hist. gr. Vindob. 24, fol 363. α'. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Στ'. 129. Ἀ ρ μ ε ν. Δ', η', 8. ΑΠ. 263(1870).

(4) Β λ ά σ τ α ρ η ς. Οἱ δὲ νεώτεροι καὶ βαθμοὺς αὐτοῖς ἐπενόησαν κτλ.

(5) Ρ. καὶ Π Σύντ. Ε'. 438. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. η'. 1.

(6) Ρ. καὶ Π. Δ'. 592. καὶ ἐπ.

(7) Αὐτ. ς'. 132. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 17.

(8) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 284. ΑΠ. 187(1870).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τήματος ἀπεφάνθη τὸ ἀκώλυτον, διὰ τὸ *ὑπερβῆναι τὸν ἐξ ἀγχιστείας ἕκτον βαθμόν* (1). Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης Γ' ὁ Καματηρός, ἐν ἔτει 1199, συνοδικῶς ἔλυσε τὸν γάμον τοῦ Ἀλεξίου Καπρανδίτου, γήμαντος τὴν δισεξαδέλφην τῆς πρώτης συζύγου, κατὰ τὸν ὀρθὸν ὑπολογισμόν, ὅτι ὑπάγεται εἰς τὸν ἕκτον βαθμόν (2). Ὁ Καπρανδίτης δυσανασχετῶν κατέφυγεν εἰς τὸ κοσμικὸν δικαστήριον τοῦ Βήλου, ἐπὶ τοῦ Ἱπποδρόμου, ὃ ἐξέδωκε τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν, ἐπὶ τῇ σφαλερᾷ γνώμῃ, ὅτι πρόκειται περὶ ἑβδόμου βαθμοῦ, καθ' ὃν δὲν προβλέπεται κώλυμα τοιούτου γάμου (3).

Ἡ περίστασις αὕτη χρησιμεύει πρὸς ἔνδειξιν, ὅτι τὰ κοσμικὰ δικαστήρια εἶχον τὴν νικῶσαν.

Οὐχ ἧττον ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης ἐλέγχει τὴν πλάνην, ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ ἐμμένει εἰς τὸ κώλυμα (4).

Περὶ τῆς σπουδῆς τοῦ Πατριάρχου *Φιλοθέου* ἐν τοῖς τοιούτοις πρὸ ὀλίγου ἐλαλήσαμεν, ἤδη δὲ συμπληροῦμεν τὰ παρ' αὐτοῦ φιλοτιμηθέντα, ὅτι ἀνεῦρε τὴν μισητὴν σύγχυσιν τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπὶ ἑβδόμου βαθμοῦ, ὃν ἀπηγόρευσε (1063—1075), τυχὼν περ τούτου καὶ Αὐτοκρατορικοῦ χρυσοβούλλου (5).

Κατὰ τὸ ὑποβληθὲν ζήτημα λόγος ἦτο περὶ γάμου δύω ἀδελφῶν μετὰ μικρᾶς θείας καὶ μικρᾶς ἀνεψιᾶς (2 + 5). Ἀλλ' ἐντούτοις δὲν ἐτηρήθη τὸ κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦτον κώλυμα παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς μὴ ἐπερχομένης τῷ ὄντι συγχύσεως ὀνομάτων, ὡς καὶ διὰ τοῦ γάμου πάππου καὶ ἐγγόνου μετὰ μικρᾶς θείας καὶ ἀνεψιᾶς (2 + 5) (6).

Ὡς σύγχυσις ὅμως ἐλογίσθη γάμος μητρὸς καὶ θυγατρὸς μετὰ

---

(1) Αὐτ. Δ'. 223. Ὁ Βαλσαμών, ἐν καιρῷ τῆς Συνόδου Χαρτοφύλαξ, δικαιολογεῖται ἐν τῇ Διαγνώσει, ὅτι ὡς τοιοῦτος τότε ἦτο παθητικὸν ὄργανον, στόμα πατριαρχικὸν λογιζόμενος, ἐκεῖνα λέγει καὶ γράφει, ὅσα ἀνεφελώσει καὶ ὑδατώσει τῆς κεφαλῆς ἡ ἀκρώρεια, ἐνῷ ἦδη ὡς Πατριάρχης Ἀντιοχείας τὰ αὐτὰ φρονεῖ, ὅσα καὶ ἐν Νομοκάνονι ΙΓ'. κεφ. 6'. παρεσημήνατο Αὐτ. Δ'. 563.

(2) Αὐτ. Ε'. 103.

(3) Αὐτ. Ε'. 363.

(4) Αὐτ. ς'. 132. Πρβ. καὶ τὸν Δημήτριον Χωματηνόν. Αὐτ. Ε'. 437.

(5) Αὐτ. Ε'. 51.

(6) Ἀπόκρ. Βασιλείου Ἀχριδηνοῦ. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 389. Βλάσταρης αὐτ. ς'. 132.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δισεξαδέλφων (1 + 6) (1), ἢ πάππου καὶ δισεγγόνου μετὰ ἐξαδέλχων (3 + 4) (2), καὶ πλέον οὔ, διότι θείου καὶ ἀνεψιοῦ μετὰ ἐξαδέλφων (3 + 4) ὁ γάμος δὲν ἐπετιμήθη (3).

Ἀλλὰ τάχα ἀναιρεῖται ἐκ τούτων ἡ ἀπόφασις τῶν κριτῶν τοῦ Βήλου, λεγόντων, *ὡς τοῦ ἐξ ἀγχιστείας ἑβδόμου βαθμοῦ ἀδιαστίκτου καὶ ἀκωλύτου πάντῃ ὄντος*;—ἢ ἡ διάταξις τοῦ Αὐτ. *Μανουήλ*, ὅτι οἱ ἐπὶ παραβάσει τοῦ Τόμου τοῦ Σισιννίου συναφθέντες γάμοι, καίτοι κεκωλυμένοι, δὲν εἶναι ἄκυροι (4);

Ἐν ἔτει 1839 ἡ Ἰόνιος Πολιτεία, καταγινομένη νὰ ἐκπεραιώσῃ τῶν θεμελιωδῶν αὐτῆς νόμων τὸ ἀπὸ τοῦ 1817 ἀρξάμενον ἔργον, ἐζήτησε τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πρὸς περιορισμὸν τῶν βαθμῶν ἐν τῷ πολιτικῷ κώδηκι, ὡς μὴ ἐφαρμοστέων ἐν σμικρᾷ χώρᾳ, καθ' ἣν σπανίζουσιν αἱ οἰκογένειαι, αἱ μὴ συναπτόμεναι διά τινος δεσμοῦ οἰκειότητος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐζήτησεν, ἐκ πλαγίου μὲν κατὰ τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν ἔσχατον ὅριον τῶν κωλυμάτων τὸν πέμπτον βαθμόν, κατὰ δὲ τὴν ἐξ ἀγχιστείας τὸν τρίτον. Ἡ πατριαρχικὴ Σύνοδος, πολλὰ προοιμιάζουσα περὶ νόμου (5), ἀλλ' οὐδεμίαν μαρτυρίαν προκομίζουσα περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀξιουμένην ἔκτασιν, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας τὰ κωλύματα προβαίνουσι μέχρι τοῦ ὀγδόου βαθμοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐξ ἀγχιστείας οἰκειότητος μέχρι τοῦ ἕκτου (6).

Ἐκ μὴ νομίμου γάμου δὲν πηγάζει ἀγχιστεία. Περὶ τῆς παλλακῆς ἀνιόντος ἐρρέθη ἤδη (7).

Δὲν εἶναι παράδοξον, ἂν ἐνίοτε ἐρρέθη, ὅτι καὶ ἐξ ἀθεμίτων σχέ-

(1) Αὐτ. Ε'. 57. ς'. 131. Ἁρμεν. Δ'. η'. 4.

(2) Βλάσταρης Ρ. καὶ Π. Σύντ. ς'. 132. Ἁρμεν. αὐτ.

(3) Βλάσταρης αὐτ.

(4) Νεαρὰ 26 ἐν ἔτει 1175. Ὁ Βαλσαμων κατακρίνει τὴν Νεαρὰν ὡς ἀνειρετικὴν τοῦ τόμου Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 283. 291. Zachariae Innere Gesch. σ. 47.

(5) Ἢ, ὡς λέγει ὁ Ζωναρᾶς περὶ Σισιννίου, πολλαῖς παρεκβάσεσι κέχρηται.

(6) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 164. καὶ ἐπ. ὡς ῥίζαν ἀγαθὴν καὶ ὑποβάθραν γένους τιμίου καὶ εὐσεβοῦς λογιζόμεθα, ὅπου δηλονότι ἡ συγγενικὴ βαθμολογία ἀκριβῶς καὶ ἀπαραποιήτως φυλάττεται.

(7) Ὅρα § 17. Καν. 87. Βασιλ. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. σ. 262. 266.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεως πηγάζει ἀγχιστεία (πορνικὴ συγγένεια), ἀλλ' ἀντίκειται εἰς ῥητὴν μαρτυρίαν τοῦ Μ. Βασιλείου (1).

22. Καὶ ἐπὶ τριγενείας, τουτέστιν ὅταν τρία γένη διὰ διττῶν γάμων συνάπτωνται, ἐζητήθησαν κωλύματα, ἀλλ' οὐδὲν ἐδόθη κῦρος εἰς ἄλλα, πλὴν ὅπου, κατὰ Ῥωμαίους, τὰ πρόσωπα συνεπείᾳ τοῦ γάμου ἐπέχουσι τάξιν ἀνιόντων καὶ κατιόντων. Π.χ. τῆς προγόνης ὁ ἀνὴρ (δύω γένη) δὲν νυμφεύεται τὴν μητρυιὰν αὐτῆς (τρίτον γένος), οὐδὲ τὴν γυναῖκα τοῦ προγόνου νυμφεύεται ὁ ἐπιπάτωρ αὐτοῦ (2). Ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου, *Δημήτριος ὁ Σύγκελλος*, ἁπαντῶν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Κανικλείου (3), κατὰ τὸν ια' αἰῶνα λέγει, ὅτι πλὴν τῶν ἄνω μνημονευθέντων οὐδὲν ἄλλο ἐκ τριγενείας ὑπάρχει κώλυμα(4). Τὸ αὐτὸ ἀπεφήναντο οἱ Πατριάρχαι *Λέων Στυπῆς* (1136–1143) καὶ *Ἀρσένιος* (1255–1266), προκειμένου περὶ γάμου μετὰ τῆς γυναικαδέλφης τοῦ ἀνδραδέλφου τῆς πρώτης συζύγου, ἢ δύω ἀδελφῶν μετὰ γαμβροῦ καὶ γυναικαδέλφου (5).

Οὐχ ἧττον ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης ἐν τῷ Συντάγματι, συστηματοποιήσας τὰ περὶ κωλυμάτων, ἐπὶ τριγενείας προβαίνει μέχρι τρίτου βαθμοῦ, καίτοι ἐπιλέγων, ὅτι *εἰς ταῦτα βαθμοὺς λαμβάνειν οὐ δεῖ, ἀλλὰ ζητεῖν, εἰ οὐκ ἐκωλύθη παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς* (6). Τὰ αὐτὰ ἀντιγράφει ὁ *Ἁρμενόπουλος*, ἐπιλέγων καὶ αὐτός, ὅτι ὁ *νόμος δύω μόνα* (τὰ ἐν Βασ. ΚΗ'. ε'. 3) *ῥητῶς ἀπαγορεύει* (7).

Ὁ ἐν ἔτει 1839 μνημονευθεὶς τόμος Γρηγορίου ς', πρὸς τοὺς

(1) P. καὶ Π. Σύντ. Δ'. σ. 159. Ε'. σ. 439. Ἀπόκρισις Δημητρίου Χωματιανοῦ. Τὰ ἐναντία ἐν Cod. Monac. gr. 72. fol. 40. Zhischmann σ. 369. Τὸ ζήτημα φιλονικούμενον ἐν Γαλλίᾳ, ἰδίως μετὰ τὴν ἀκύρωσιν γάμου, μεθ' ὃν ὑπολείπεται φυσικὴ ἀγχιστεία. Demolombe III.112. Aubry et Rau Ε'. σ. 57.

(2) L. 15. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 3. Ἁρμν. Δ'. η'. 5.

(3) Δοχεῖον ἐρυθροδάνου, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Αὐτοκράτορες, καὶ διὰ τοῦτο ἡ φύλαξις αὐτοῦ ἦτο μέγα ἀξίωμα, ὅθεν κανίκλωμα τὰ πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ βασιλέως σημειούμενα.

(4) P. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 366. Καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν γὰρ πολλὰ τοιαῦτα γέγονε συνοικέσια, μήτε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, μήτε παρά τινος δικαστοῦ κωλυθέντα.

(5) Αὐτ. ς'. 133. 136.

(6) P. καὶ Π. Σύντ. ς'. 133.

(7) Δ'. η'. 5. Zachariae Innere Gesch. σ. 48.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἰονίους, κατὰ φυσικὸν λόγον, δὲν μένει τούτων κατώτερος, ἀλλ' ἀπαγορεύει τὸν τρίτον βαθμόν, ἐνῷ κατὰ Βλάσταρην δὲν φαίνεται τὸ κώλυμα ἀπόλυτον, ἀλλὰ κατὰ ῥητὰς περιπτώσεις.

Ὡπωσδήποτε, ἐν σιωπῇ Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμῶνος, καὶ ἐνῷ τοσοῦτοι ἄλλοι ἀντιλέγουσι (1), δὲν ἐννοεῖ τις, πῶς καὶ πότε ἐκράτησε συνήθεια ἄνευ οἱουδήποτε κύρους (2).

23. Ἀφ' ὅτου ἐπεκράτησεν ἱερολογία μνηστείας, δὲν περιωρίσθησαν πλέον τὰ ἕνεκεν αὐτῆς κωλύματα εἰς τὰ ἄλλοτε παραδεδεγμένα.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πολιτικῶς μόνον συναπτομένης μνηστείας, ὡς ἁπλῆς ἀρεσκείας ἀνθρώπων, τηροῦνται, ὡς ἄλλοτε, τὰ ἐξῆς κωλύματα, ὅτι ὁ υἱὸς δὲν νυμφεύεται τὴν μνηστὴν τοῦ πατρός, οὔτε ὁ πατὴρ τὴν μνηστὴν τοῦ υἱοῦ (3), κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον δὲν νυμφεύεταί τις τὴν μητέρα τῆς ποτὲ μνηστῆς (4), ἔνθα καὶ τὰ Βασιλικὰ προσθέτουσιν, ὅτι οὐδὲ μετὰ τῆς μνηστῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἐπιτρέπεται γάμος (5), ὅπερ ἐντούτοις ὁ Βαλσαμὼν ἐπέτρεψεν (6).

Πρῶτος ὁ Πατρ. Ξιφιλῖνος ἀφωμοίωσε τὰ κωλύματα τοῦ γάμου καὶ τῆς ἱεροτελεσθείσης μνηστείας (7), ὅπως ἐκύρωσεν ὁ Αὐτ. Νικηφόρος Βοτανειάτης (8) καὶ ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς σαφέστερον διετύπωσεν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Νεαρᾶς 109 τοῦ Λέοντος, ἀπαγορεύοντος ἱερο-

---

(1) Δημήτριος Σύγκελλος, Στυπῆς καὶ Ἀρσένιος, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται.

(2) Ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. 204. 1847) ἀπεφάνθη, ὅτι οὐδεμία διάταξις νόμου ἢ κανόνος κωλύει τὸν γάμον εἰς δεύτερον βαθμὸν τριγενείας, ἂν καὶ Συγγραφεῖς ἐδίδαξαν τὸ ἐναντίον, ὥστε ὁ σύζυγος τῆς μητρυιᾶς τῆς μητρός τινος δύναται νὰ νυμφευθῇ καὶ αὐτήν.

(3) § 9. J. de nupt. (1. 10). L. 12. § 1. 2. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 1.

(4) L. 14. § 4. de ritu (23. 2). ΚΗ'. ε'. 2.

(5) ΚΗ'. ε'. 1. Ὁ Λεϋγκλάβιος, ἀναγινώσκων παιδὸς ἀντὶ ἀδελφοῦ, παρετήρει, ὅτι οὕτως ἔχει ἐν Προχείρῳ Ζ'. Γ'. ἐν Πείρᾳ ΜΗ'. κθ'. ἐν ὑπομνήματι Εὐσταθίου καὶ ἐν τῇ συνοδικῇ ἀποφάσει Ξιφιλίνου, Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 51. 347.

(6) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 453. Ἐντεῦθεν συνάγεται, ὅτι τὸ ἐν ΚΗ'. ε'. 2. σχόλιον, καθ' ὃ οὔτε μετὰ τῆς ἀνεψιᾶς τῆς μνηστῆς ἐπιτρέπεται ὁ γάμος, ἐμφαίνει μεμονωμένην γνώμην, οὐδαμῶς δὲ ὑποτίθεται ἱερολογία, ὡς ἐνόμισεν ὁ Zhischmann Eherecht. σ. 361.

(7) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 52 καὶ ἑπ.

(8) Νεαρὰ 13, ἔτει 1080.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λογίαν μνηστείας πρὸ τοῦ 12 ἔτους τῶν θηλέων καὶ τοῦ 14 τῶν ἀρρένων,πλὴν ἀδείᾳ τοῦ Ἡγεμόνος,κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἀφομοιοῦνται τὰ κωλύματα γάμου καὶμνηστείαςἱερολογηθείσης. Ἂν δὲ πρὸ τοῦ νενομισμένου χρόνου ἱερολογηθῇ μνηστεία ἄνευ ἀδείας βασιλικῆς, δὲν ἔπονται τὰ αὐτὰ κωλύματα, ἀλλ' ὅσα μόνα, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὁ παλαιὸς νόμος ἐδέχετο ἐπὶ ἁπλῆς μνηστείας (1).

Ὁ Βαλσαμών, μνημονεύων δύω παραδείγματα Πατριαρχῶν, Νικολάου Μουζάλωνος (1147—1151) καὶ Θεοδοσίου, ἀποφανθέντων, ὅτι ἡ μνηστεία δὲν ἐπέχει τόπον γάμου (2), δὲν θεωρεῖ ἀκινδύνους τὰς κατὰ χάριν ταύτας λύσεις.

Κατὰ τὴν σήμερον κρατήσασαν συνήθειαν ἡ ἱερολογία τῆς μνηστείας τελεῖται συνάμα μετὰ τῆς τοῦ γάμου.

24. Ἐπὶ τῆς υἱοθεσίας εὗρον ἤδη κατὰ βάθος οἱ Βυζαντινοὶ προϋπάρχουσαν τὴν ἀπαγόρευσιν, ὥστε διετηρήθη ἡ διάταξις, ὅτι καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς υἱοθεσίας δὲν ἐπιτρέπεται γάμος θετοῦ πατρὸς καὶ θετῆς κόρης, ἢ νύμφης, ἢ ἐγγόνης, ἢ θετοῦ καὶ συζύγου τοῦ θετοῦ πατρός, παρεξετάθη δὲ καὶ ἐπὶ θετοῦ υἱοῦ καὶ θετῆς μάμμης καὶ μετὰ τὴν χειραφεσίαν (3).

Ἐκ πλαγίου ὅμως, ἐπειδὴ ἤρξατο νὰ γίνεται χρῆσις ἱεροπραξίας κατὰ τὴν θέσιν, ἐπεκράτησε καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς υἱοθεσίας μεταξὺ θετῶν ἀδελφῶν τὸ κώλυμα (4).

Ἐπίσης διετηρήθη ἡ ἀπαγόρευσις γάμου μετὰ τῆς ἀδελφῆς, ἢ τῆς θείας τοῦ θετοῦ πατρός (5), ἐπέχει δὲ τάξιν θείας καὶ ἡ κόρη τοῦ εἰσποιοῦντος πρὸς τὸν ὡς ἔγγονον εἰσποιηθέντα.

Ἐάν τις εἰσποιήσῃ τὴν σύζυγον τοῦ ὑπεξουσίου, λύεται ὁ γάμος, ὡς μεταξὺ θετῶν ἀδελφῶν (6).

---

(1) Νεαρὰ 24. ἔτει 1084. καὶ N. 31. ἔτει 1092.

(2) P. καὶ Π Σύντ. Δ'. 227.

(3) § 1. J. de nupt. (1. 16). L. 14. pr. § 1. 4. L. 55. de ritu (23. 2). ΓΗ'. ε'. 8. Ἀρμεν. Δ'. α'. 19. Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Σύντ. Ϛ'. 137. —Ἐν L. 55. § 1. de ritu (23. 2) δὲν ἀπαγορεύεται μετὰ τὴν χειραφεσίαν ὁ μετὰ τῆς θετῆς μάμμης γάμος.

(4) Ἐπαναγωγὴ ΙΖ'. 21. Σχολ. Νεαρὰ Λέοντος 24.

(5) § 5. J. de nupt. (1. 10). L. 55. de ritu (23. 2). ΚΗ'. ε'. 8. P. καὶ Π. Σύντ. Ϛ'. 137.

(6) § 2. J. de nupt. (1. 10). ΚΗ'. Δ'. 24. P. καὶ Π. αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ υἱοθεσίας. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου διεστάλη ἡ ἀτελὴς υἱοθεσία, αὕτη δὲν ὑπῆρξε κώλυμα γάμου, ὡς μαρτυρεῖ ἡ Νεαρὰ 24 Λέοντος (1).

Ὡς ἐκ τῆς ἱεροπραξίας κατὰ τὴν υἱοθεσίαν καὶ διότι ἡ πνευματικὴ συγγένεια ἐλογίζετο ὑπερέχουσα τὴν φυσικήν, προέκυψεν ἡ γνώμη, ὅτι οἱ αὐτοὶ βαθμοὶ κωλύονται διὰ τῆς υἱοθεσίας, ὅπως διὰ τῆς γεννήσεως (2). Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, καίτοι παραδεδεγμένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (3), δὲν ἐκυρώθη παρὰ νόμου τινός. Οὐδεμιᾶς ὅμως τελουμένης ἱεροπραξίας ἐπὶ τῆς υἱοθεσίας, δὲν ἐφαρμόζονται, κατὰ φυσικὸν λόγον, τὰ τῆς Ἐκκλησίας κωλύματα, ἀλλὰ τὰ πολιτικά.

Δὲν διαστέλλουσι βεβαίως ὡς πρὸς τὰ κωλύματα οἱ Βυζαντινοὶ τὴν εἰσποίησιν αὐτεξουσίου τῆς υἱοθεσίας ὑπεξουσίου, καθόσον οὐδεμία περὶ τούτου ὑπάρχει μαρτυρία, ἁπλῶς δὲ ἐκ τῆς νεωτέρας διατάξεως περὶ ἀτελοῦς υἱοθεσίας (minus plena) οὐδὲν ἐξάγεται ῥητῶς (4). Εἶναι ἀληθές, ὅτι διὰ τῆς ἀτελοῦς υἱοθεσίας δὲν παύει ἡ πατρικὴ ἐξουσία τοῦ φυσικοῦ πατρός, ἀλλ' ἐν τοῖς τοιούτοις ἐξ ἁπλοῦ συμπεράσματος δὲν δύναταί τις νὰ πορισθῇ κατάργησιν ἀπαγορεύσεως, ὅσον ἄσκοπος καὶ ἂν δείκνυται ὁμολογουμένως. Τοῦτο ὅμως καταφαίνεται ὅτι, μὴ τελουμένης ἱεροπραξίας, οἱ Βυζαντινοὶ ἁπλῶς παραδέχονται τὰ Ῥωμαϊκὰ κωλύματα, ὡς προκειμένου περὶ πολιτικῆς συναφείας, μὴ ἐχούσης χαρακτῆρα ἱερόν.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν υἱοθεσίαν τοιουτοτρόπως δὲν κωλύεται ὁ γάμος μετὰ τῆς θυγατρὸς τῆς θετῆς ἀδελφῆς, ἢ τῆς ἐπὶ μητρὶ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφῆς τοῦ υἱοθετοῦντος, ἢ τῆς ἀδελφῆς τῆς θετῆς μητρός, διότι ἡ θέσις δὲν παράγει συνάφειαν μετὰ τῶν ἐκ θηλυγονίας συγγενῶν (5).

Τὴν ἀδελφοποιΐαν ἀπεδοκίμασαν οἱ νόμοι ὡς ἐπιπολάζουσαν

---

(1) Zhischmann σ. 262. Ὡς παρατηρεῖ ὁ Νικαεὺς ΚΗ'. δ'. 24. ἡ υἱοθεσία ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ἀπαράδεκτος.

(2) Δημήτρ. Χωματ. Βαλσαμὼν καὶ Βλάσταρης ἐν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 430. ΣΤ'. 136. 138. Ἐπαναγωγὴ ΙΖ'. 21. Σχόλ. Ἀρμεν. Δ'. η'. 6. Ἐν Νεαρᾷ Λέοντος 24. γίνεται λόγος μόνον περὶ ἀδελφῶν ἐξ υἱοθεσίας.

(3) Πηδ. σ. 523.

(4) Τὸ ἐναντίον ἐξιοῦσι Zhischmann Eherecht. σ. 261, καὶ Παπαρρηγ. Οἰκογ. δίκ. § 47. 48.

(5) § 3. J. de nupt. (1. 10). L. 12. § 3. de ritu nupt. (23. 2). Θεόφιλ. Α'. Ι'. 5.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρὰ τοῖς βαρβάροις (1). Ἂν καὶ ἐν χρήσει παρὰ Βυζαντινοῖς (2), διέμεινεν ὅμως τὸ ἀξίωμα, ὅτι *ὡς μὴ γεγονὸς λογίζεται* (3).

25. Πρῶτος ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκύρωσε, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἐκκλησίας, πολλάκις δηλωθεῖσαν, κώλυμα γάμου ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος μεταξὺ ἀναδόχου καὶ ἀναδεκτῆς, ἢ ἀναδεξιμαίου καὶ τῆς ἀναδόχου (4), λόγῳ τῆς εἰσαγομένης δι' αὐτοῦ πατρικῆς διαθέσεως. Κατόπιν ἡ ἐν Τρούλλῳ (ἐν ἔτει 692) ἀπηγόρευσε καὶ τὸν μετὰ τῆς μητρὸς τοῦ ἀναδεξιμαίου γάμον τοῦ ἀναδόχου (κανν. 53), *ἐπειδὴ μείζων ἡ κατὰ τὸ πνεῦμα οἰκειότης τῆς τῶν σωμάτων συναφείας*.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἐν Ἐκλογῇ (Β'. 6'.) εὑρίσκομεν κώλυμα υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου καὶ ἀναδεκτῆς, ἢ τῆς μητρὸς αὐτῆς (5).

Οἱ Αὐτ. Λέων Δ'. καὶ Κωνσταντῖνος Ϛ'. ἀπηγόρευσαν πρσέτι τὸν γάμον ἀδελφοῦ τοῦ ἀναδόχου μετὰ τῆς ἀναδεκτῆς, ἢ τῆς μητρὸς αὐτῆς (6).

Πρὸς συμπλήρωσιν τὸ Πρόχειρον προστίθησι τὸ κώλυμα ἀναδόχου καὶ θυγατρὸς τῆς ἀναδεκτῆς (Ζ'. κζ'.) (7), ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου μετ' αὐτῆς (Ζ'. κη'.) (8).

Πόθεν ὁ Ἀρμενόπουλος (Δ'. η'. 6) ἀρύεται τὴν ἀπαγόρευσιν γάμου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου καὶ τῆς μητρὸς τοῦ ἀναδεκτοῦ, δὲν ἐξάγεται.

Ἐν σχολίῳ χειρογράφων τινῶν τῆς Ἐκλογῆς (Β'. 6'.) ἀπαντᾷ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις μεταξὺ ἀναδεξιμαίων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀναδόχου, ὡς πνευματικῶν ἀδελφῶν (9), ἀλλ' οὐδεμία αὐθεντικὴ μαρτυρία στηρίζει τὸ κώλυμα, ἀγνοούμενον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

---

(1) L. 7. C. de her. inst. (6. 24). ΛΕ'. ιγ'. Ἀρμεν. Ε'. η'. 92.

(2) Παράδειγμα Ἰουστινιανοῦ καὶ Στρατηγίου Κωδινός. Περὶ Ἁγ. Σοφ. σ. 133. Κώνσταντος καὶ Σεβήρου Κωδιν. Περὶ Κτισμ. σ. 107. Μιχαὴλ Γ'. καὶ Βασιλείου Μακεδόνος, παρ' οἷς τοῦτο ἐζήτησεν ὡς χάριν ἡ Δανιηλὶς διὰ τὸν υἱόν της. Λέων. Γραμ. σ. 234 Κεδρηνός σ. 192.

(3) Μικρὸν κατὰ στοιχ. ΣΤ'. κεφ. ιδ'. Ἀρμεν. Δ'. η'. 7. Σύντ. Ε'. Ρ. καὶ Π. σ. 400. 426. ΣΤ'. σ. 126.

(4) L. 29. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. ε'. 14.

(5) ΚΗ'. ε'. 14.

(6) Νεαρὰ 21. ἔτει 776—780.

(7) ΚΗ'. ε'. 14.

(8) Ἐπαναγ. ΙΖ'. 31. ΚΗ'. ε'. 14.

(9) Ὥρα ἔκδ. Ζαχαρίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Βαλσαμὼν (1) καὶ ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης (2) περιορίζονται εἰς μόνα τὰ ἐν τοῖς Βασιλικοῖς ἓξ κωλύματα, ἤτοι

α'.) Ἀναδόχου καὶ ἀναδεκτῆς,

β'.) τούτου καὶ τῆς μητρός, ἢ

γ'.) τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ

δ'.) ε'.) καὶ ς'.) τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου μετὰ τῶν τριῶν μνησθέντων προσώπων, ἀναδεκτῆς, μητρὸς καὶ θυγατρὸς αὐτῆς.

Οὐχ ἧττον ἀμφότεροι οἱ Ἐξηγηταὶ ἀπομνημονεύουσι καὶ τὴν πλατυτέραν γνώμην, τῶν προσκολλωμένων εἰς τὸ γράμμα τοῦ 53 κανν. τῆς ἐν Τρούλλῳ, ὅτι ἡ κατὰ πνεῦμα οἰκειότης ὑπερτερεῖ, ὥστε ἀνάγκη τηρήσεως τῶν αὐτῶν κωλυμάτων τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας, ὡς καὶ ἡ συνοδικὴ ἀπόφασις ἐπὶ Πατρ. Νικολάου (1092 ἢ 1093) (3). Κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην οἱ κατιόντες τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου καὶ τῆς ἀναδεκτῆς κωλύονται μέχρι τοῦ ἑβδόμου βαθμοῦ, ἐνῷ ἐκ πλαγίου δὲν ὑφίστανται κώλυμα (4).

26. Ἀρχαιοτάτη εἶναι ἡ τῆς διγαμίας ἀπαγόρευσις(5), ἀλλ' ὑπὸ τὰ Ῥωμ. σκῆπτρα ἐτέλουν πολλὰ ἔθνη, βιοῦντα ἐν πολυγαμίᾳ.

Πρῶτος ὁ Αὐτ. Διοκλητιανός, θεωρῶν τὴν μονογαμίαν δημοσίας τάξεως, ἀπηγόρευσε τὴν πολυγαμίαν καθ' ὅλον τὸ κράτος, ὁ δὲ Θεοδόσιος καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους (6).

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια καὶ τοῦ ἡμετέρου Ποιν. Ν. Ἀρ 283.

Περὶ τῆς αὐστηρότητος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σχεδὸν περιττὸν νὰ λαλήσωμεν (7).

---

(1) Ρ. καὶ Η. Σύντ. Α'. 303.

(2) Αὐτ. ΣΤ'. 138.

(3) Βαλσαμὼν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 430 Δ'. 482. Ὅρα καὶ Δημήτριον Χωματηνόν. Αὐτόθι Ε', 426

(4) Σαφέστερον ἐν τῇ Συνοδικῇ ἀποφάσει ἐπὶ Νεοφύτου Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 156 Τὰ δὲ περαιτέρω, ὡς πλάγια, γίνονται ἀκωλύτως κτλ. ὡσαύτως ἐν τόμῳ 10 Φεβρ. 1839 Γρηγορίου ΣΤ'. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὁρίζεται κατὰ βάθος ὁ ὄγδοος κτλ. Ὅρα παρὰ Ρ καὶ Π. Σύντ. Ε'. 442. 138. ἔνθα καὶ ἐσφαλμένας λύσεις 407.

(5) Gajus I. 13. § 6. J. de nupt. (1.10). L. 1. de his qui (3.2). ΚΗ'. 6'. 1. L. 18. C. ad. L. J. (9. 9). Μ'. λζ'. 60.

(6) L. 2. C de inc. nupt. (5.5). ΚΗ'. ε'. 35. L. 7. C. de jud. (1. 9). Α'. α'. 39.

(7) Ἀποστ. καν. 48. Βαλσαμὼν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 64. Βασιλείου καν. 9. 77. 89. Αὐτ. Δ'. 196. 121. 242. Πενθ. καν. 97.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν τούτοις καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες θεωροῦσιν ἀθέμιτον τὸν ἐν ἀγνοίᾳ συναπτόμενον μετὰ τοῦ δι-γάμου, ἐν πάσῃ ἀκυρότητι τοῦ συνοικεσίου (1).

Κατὰ φυσικὸν λόγον δι-γαμία δὲν ὑπάρχει, ὅταν ὁ πρῶτος γάμος εἶναι ἄκυρος. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ προηγουμένη ἀκύρωσις τοῦ πρώτου γάμου, εἶναι ὅμως λόγος, ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἀρνηθῇ τὴν ἱερολογίαν τοῦ δευτέρου. Διότι ὅμως ὁ πρῶτος γάμος κατόπιν ἐλύθη εἴτε διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πρώτου συζύγου, εἴτε διὰ διαζυγίου, δὲν καθίσταται ἔγκυρος ὁ δεύτερος γάμος (2). Ἐὰν ἀμφότεροι οἱ γάμοι εἶναι ἄκυροι, δὲν ὑπάρχει κώλυμα πρὸς σύναψιν τρίτου (3).

27. Μεταξὺ Πατρικίων καὶ Πλεβείων ἄλλοτε δὲν ὑπῆρχεν ἐπι-γαμία, μεχρισοῦ διὰ τῆς Lex Canuleja ἐξισώθησαν πρὸς τοῦτο αἱ δύω αὗται ἀντίπαλοι κοινωνικαὶ τάξεις κατὰ τὸ ἔτος 310 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης.

Ὁ Οὐαλεντινιανὸς Α' ἐπανέφερε τοιούτου εἴδους κώλυμα, ἀπαγορεύων γάμον μετ' ἀλλοεθνῶν καὶ βαρβάρων ἐπὶ κεφαλικῇ ποινῇ (4), ἐπὶ σκοπῷ ἴσως νὰ μὴ νυμφεύωνται οἱ ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς ἀποικίαις μετὰ τῶν ἀστυγειτόνων ἐχθρῶν τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἐδέχθη τὴν διάταξιν ταύτην, καίτοι ἀποκαλῶν μόνον τὸν μεταξὺ πολιτῶν γάμον *ἔννομον* (justae nuptiae) (5).

Ὡς ἐκ τοῦ ἀξιώματος ἀπηγορεύετο γάμος συγκλητικοῦ, ἢ ἀπογόνου αὐτοῦ μετ' ἀπελευθέρας ἢ σκηνικῆς, ὡσαύτως δὲ κόρης ἢ ἐγγόνης συγκλητικοῦ μετ' ἀπελευθέρου ἢ σκηνικοῦ (6) Πλὴν συγκλητικοῦ, ὁ γάμος πολίτου μετ' ἀπελευθέρας δὲν ἦτο ἔκθεσμος (7), ἡ δὲ συνάφεια ἐλευθέρου πολίτου μετὰ γυναικὸς ἀτίμου, μοιχαλίδος, ἢ σκηνικῆς δὲν ἐπέφερε τὰς συνεπείας νομίμου γάμου (8)

(1) L. 18. C. ad L. J. (9. 9). Ξ'. λζ'. 59. Βασιλείου καν. 46. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 195. Πενθ. καν. 93. Αὐτ. Β'. 522.

(2) Ζωναρᾶς καν. 46. Βασιλείου Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. σ. 196.

(3) Zhischmann σ. 384.

(4) L. un. C. Th. de nupt. gent. (3. 14). Heineccius Antiq. App. ad. L. I. c. 1. § 33.

(5) § 1. J. de nupt. (1. 10). Ἀρμεν. Α'. δ'. 2.

(6) L. 44. pr. 1. L. 31. 32. 58. de ritu 23. 2). ΚΗ'. ε'. 21. 19.

(7 L. 16. pr. 23 27. 34. § 3. L. 42. § 1. αὐτ. L. 5. C. de nupt. (5. 4).

(8) L. 44. § 8. L. 26. 43. 49. de ritu (23 2). ΚΗ'. ε'. 21. 11. δ'. 13. L. 11. § 13. L. 29. § 1. de adult. (48. 5). Ξ'. λζ'. 14. 31. L. 13. de his quae (34. 9). L. 46. de spons. (23. 1).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς ἐρασθεὶς τῆς Θεοδώρας, πολλὰς φερούσης κηλῖδας, κατέπεισε τὸν Ἰουστῖνον νὰ ἐπιτρέψῃ διὰ ῥητῆς ἀδείας γάμον συγκλητικοῦ μεθ' οἱασδήποτε σκηνικῆς, μεταλλαξάσης βίον (1), αὐτὸς δέ, ἀναβὰς τὸν θρόνον, ἐκήρυξε περιττὴν τὴν αὐτοκρατορικὴν ἄδειαν (2) καὶ κατόπιν κατήργησε τὴν τοιαύτην ἀπαγόρευσιν (3), ἀντ' αὐτῆς θεσπίζων, ὅτι γυνὴ δὲν νυμφεύεται ξένον δουλοπάροικον (ἐναπόγραφον, colonus) (4).

Ἀξιοπερίεργον εἶναι, ὅτι, μετὰ τὴν ἐν τοῖς Βασιλικοῖς ἀπάνθισιν τούτων πάντων, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ τὸ ἀξίωμα, ὅτι ἐν τοῖς γάμοις δὲν ζητοῦμεν μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπές, διατηρεῖται ἡ ἀπαγόρευσις γάμου εὐγενῶν πρὸς ἀπελευθέρους, καὶ ὁ Βαλσαμὼν ἀναφέρει παραδείγματα διασπάσεως τοιούτων γάμων παρὰ τοῦ Αὐτ. Μανουὴλ Κομνηνοῦ (5).

28. Ἀνέκαθεν ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς ἡ βιαία ἀπαγωγὴ ἀλλ' ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προσέθηκε καὶ τὴν ἀκυρότητα γάμου τοῦ ἅρπαγος καὶ τῆς ἁρπαγείσης (6).

Περὶ τῆς ἀκυρότητος ταύτης τετράκις ἀπεφήνατο ὁ Ἰουστινιανός (7), ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία δὲν φαίνεται συνηγοροῦσα, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Μ. Βασιλείου, διότι δὲν ὑπάρχει κανὼν ἀπαγορευτικὸς τοῦ γάμου (8).

Κατὰ τὰς κοσμικὰς λοιπὸν διατάξεις δὲν ὑποπίπτει εἰς ἀνικανότητα γάμου πρὸς τὴν ἁρπαγεῖσαν μόνος ὁ ἅρπαξ, ἀλλὰ καὶ ὁ συνεργὸς (συμπράττων), καὶ ὁ διὰ συμβουλῆς, ἢ ἄλλης ἐπικουρίας συντρέχων (συναιρόμενος) (9).

---

(1) L. 23. C ds nupt. (5. 4).

(2) L. 29. C. αὐτ. L. 33. C. de episc. (1. 4) Νεαρὰ 51. κεφ. α'.

(3) Νεαρὰ 117 κεφ. ΣΓ'. Νεαρὰ 78. κεφ. γ'.

(4) Νεαρὰ 22. κεφ. ιζ'. L. 54. C. de episc. (1. 3).

(5) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 189.

(6) L. 1. § 3. L. 2. 3. C Th. de raptu (9. 24).

(7) L. 54. C. de episc (1. 3). Ξ'. νη'. 1. L. 1. C. de raptu (9 13). Νεαραὶ 143. 150. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 34.

(8) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 169. Περὶ τῶν ἁρπαζόντων, κανόνα μὲν παλαιὸν οὐκ ἔχομεν, ἰδίαν δὲ γνώμην ἐποιησάμεθα, τρία ἔτη καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς συναρπάζοντας αὐτοῖς, ἔξω τῶν εὐχῶν γίνεσθαι. Πρβ. Χαλκηδ. καν. 27. Πενθ. 92 ἔνθα οὐδεὶς λόγος ἀκυρότητος.

(9) L. 54. C. de raptu (1. 3. Ξ'. νη'. 1. L. 1 § 2. C de raptu (9. 13). Νεαρὰ Λέοντος 35.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ἐπὶ σκοπῷ γάμου ἂν ἐγίνετο ἡ ἁρπαγὴ καὶ κατὰ θελησιν τῆς ἁρπαγείσης, πάλιν ὁ γάμος ἀπαράδεκτος (1).

Ἐπὶ ἁρπαγῆς ὑπεξουσίας, οὔτε διὰ μεταγενεστέρας συγχωρήσεως τῶν γονέων γίνεται ἐφικτὸς ὁ γάμος, ἀλλὰ μάλιστα τιμωροῦνται καὶ οἱ συγχωροῦντες γονεῖς (2). Ἐνῷ ὁ Μ. Βασίλειος (κανν. 38) παραδέχεται τὴν συγχώρησιν καὶ τὸν γάμον συνεπείᾳ αὐτῆς (3), οὐχ ἧττον ἡ αὐστηρὰ γνώμη παρέμεινε (4).

Καὶ τῆς ἰδίας μνηστῆς ἡ ἁρπαγὴ ὑποπίπτει εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαγόρευσιν(5), βεβαίως ὅμως πρὸ τῆς ἱερολογίας ἁρπαγὴ πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ εἴτε διὰ βίας, εἴτε δι' ἀπάτης, διὰ νὰ ἐπέλθῃ τὸ κώλυμα(6).

Ταῦτα κατέστησαν ἄχρηστα διὰ τοῦ ἡμετέρου Ποιν. Νόμου, καθ' ὃν ἐπὶ ἀπαγωγῆς, ἢ ἀποπλανήσεως, δὲν συγχωρεῖται ἀνάκρισις ἄνευ ἐγκλήσεως (Ἀρ. 280 καὶ 333). Ἐπὶ ἀπαγωγῆς μάλιστα, τελεσθέντος τοῦ γάμου, πρέπει νὰ γίνῃ καταμήνυσις παρὰ τοῦ δυναμένου νὰ προσβάλῃ τὸν γάμον ὡς ἄκυρον, διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἡ πρᾶξις, ἀφοῦ οὗτος ἀκυρωθῇ.

Καθόσον λοιπὸν διὰ πολιτικῶν νόμων τῶν Βυζαντινῶν ἀπηγγέλθη ἡ ἀπόλυτος ἀκυρότης, ἐννοοῦμεν, ὅτι διὰ νεωτέρων πολιτικῶν νόμων ἐπέρχεται καὶ ἡ κατάργησις.

Σημειωτέον μάλιστα, ὅτι ἐπὶ ἁπλοῦ βιασμοῦ, ἄνευ ἀπαγωγῆς, ὁ Βασίλειος (κανν. 25) ῥητῶς συγχωρεῖ τὸν γάμον (7).

29. Αὐστηρόταται ἦσαν ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου αἱ πρὸς καταστολὴν τῆς μοιχείας ποιναί, ἢ ἐξορίας (8), ἢ θανάτου(9).

Κατὰ τὰς τότε ἐπικρατούσας ἀρχὰς μόνη ἡ ἔγγαμος γυνὴ καὶ ὁ συνένοχος αὐτῆς, εἴτε ἔγγαμος, εἴτε ἄγαμος, ἐγίνοντο ἔνοχοι μοιχείας, ὁ δὲ παραβαίνων τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν διὰ συνομιλίας

(1) L. 1. § 2. C. de raptu (9. 13). Ξ'. νη'. 1. Βαλσαμῶν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 183. 210.

(2) L. 1. § 1. C. αὐτ. ΚΗ'. ε'. 13. Ἀρμεν. Δ', ζ'. 44. Νεαρὰ 150.

(3) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 182.

(4) Ζωναρᾶς αὐτ. Δ'. 152 Βαλσαμῶν Α'. 216.

(5) L. 1. pr. C. de raptu (9. 13). Ξ'. νη'. 1.

(6) Βασιλ. κανν. 30. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 169.

(7) Αὐτ. Δ'. 157. Ὅρα καὶ Ἀποστ. κανν. 67. Ρ καὶ Π. Σύντ. Β'. 85.

(8) L. 11. ad L. Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 13. L. 5. de quaest. (48.18)

(9) § 4. J. de publ. (4. 18). L. 9. 30. § 1. C. ad. L. Jul. (9. 9). L. 18. L. de trans. (2. 4). ΙΑ'. 6'. 35.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μετ' ἀγάμου δὲν ἔπραττε μοιχείαν (1), καὶ τοῦτο παρεδέχθη ἡ Ἐκκλησία(2),καίτοι παριστανόντων τινῶν τὸ ἀνώμαλον καὶ ἄνισον(3).

Ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἀξιωμάτων ἦτο ἀπολύτως ἄκυρος ὁ γάμος, οὐ μόνον τῶν ἐπὶ μοιχείᾳ συνενόχων (4), ἀλλὰ καὶ τῆς μοιχοῦ μεθ' οἱουδήποτε προσώπου καὶ ἐν ἀγνοίᾳ διατελοῦντος περὶ τοῦ ἁμαρτήματος αὐτῆς (5). Πρὸς συμπλήρωσιν τούτων προσέθηκεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ περὶ τοῦ κατηγορηθέντος ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ διαφυγόντος τὰς ποινάς, ὅτι ὑποβάλλεται εἰς αὐστηρὰς ποινάς, ὅπως καὶ ἡ συνένοχος αὐτοῦ, ἂν συζῇ μετ' αὐτῆς, ἢ συνέλθῃ εἰς γάμον, ὅστις εἶναι ἀπολύτως ἄκυρος (6).

Ταῦτα παρεδέχθη ἀνέκαθεν καὶ ἡ Ἐκκλησία (7), καθ' ἣν ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅτι δὲν εἶναι ἄκυρος ὁ γάμος τοῦ καταδικασθέντος μοιχοῦ μετ' ἄλλης γυναικὸς ἐλευθέρας (8).

Καὶ ἐπὶ ἀκύρου (ἀσυστάτου) γάμου, μεχρισοῦ διαρρηχθῇ, ἡ παράβασις συνεπάγεται τὰς αὐτὰς συνεπείας (9).

Ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐντούτοις δὲν ὑφίσταται τὸ κώλυμα (10),καθόσον μάλιστα εἰς πέντε μόνα πρόσωπα ἐπετρέπετο ἡ ἔγκλησις, εἰς τὸν σύζυγον, τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν πρὸς πατρὸς καὶ τὸν πρὸς μητρὸς θεῖον (11). Καὶ ἡ μὲν ἔγκλησις ὑπέκειτο εἰς

(1) L. 6. § 1. ad. L. Jul. (43. 6). Ξ'. λζ'. 8. Κυρίως δὲ μοιχεία μέν ἐστιν ἡ τῆς ὑπάνδρου, φθορὰ δὲ τῆς Παρθένου καὶ χήρας. L. 101. de Verd. ('50. 16). Β'. 6'. 98.

(2) Βασιλ. κανν. 4. Οὐ μέν τοι ἔχομεν κανόνα, τὸ τῆς μοιχείας αὐτὸν ὑπαγαγεῖν ἐγκλήματι, ἐὰν εἰς ἐλευθέραν γάμου ἡ ἁμαρτία γένηται. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 149. 120. Γρηγορ. Νύσσης κανν. 4. αὐτ. Δ'. 308. Βαλσαμὼν αὐτ. Δ'. 64. Βλάσταρης αὐτ. ΣΤ'. 379. Ἀρμεν.ΣΤ'.

(3) Γρηγορίου Θεολόγου ὁμ. 31. Χρυσοστ. ὁμιλ. 19. 27.

(4) L. 13. de his. (34. 9). Ξ'. μδ'. 13. L. 26. de ritu nupt. (23.2). ΚΗ'. ε'. 11. L. 2. C. ad. L. Jul (9 9). Ξ'. λζ'. 65. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 28. 30.

(5) L. 11. § 13. L 29. § 1. L. 33. 34. ad. L. Jul. (48. 5). Ξ'.λζ'. 13. 30. 34. 35. L. 1 § 2. de concub (25. 7). Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 29.

(6) Νεαρὰ 134. ιθ'.

(7) Βαλσαμὼν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 285. Βλάσταρης αὐτ. ΣΤ'. 376.

(8) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 181.

(9) L. 13. § 1. ad. L. Jul. (48. 5). Βλάστ. αὐτ. ΣΤ. 378.

(10) Βασιλείου κανν. 34. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 177.

(11) L. 30. C. ad. L Jul. Ξ'. 9. 9. λζ'. 68. Ἀρμεν. ΣΤ'. 6'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παραγραφὴν ἓξ μηνῶν ὠφελίμων ἀπὸ τοῦ διαζυγίου, ἢ τῆς πράξεως τῆς χήρας, ἄλλως πέντε ἐτῶν συνεχῶν (1), μετὰ τὴν καταδίκην ὅμως τὸ κώλυμα οὐδέποτε παύει.

Ταῦτα ἐφηρμόσθησαν καὶ ἐπὶ μνηστείας (2), οὐχὶ ὅμως λόγῳ γάμου τῆς μνηστῆς συναφθέντος μετ' ἄλλου (3).

Κατὰ διαφόρους νεωτέρας νομοθεσίας καὶ ἰδίως τὸν Γαλλ. Κώδ. ἄρθ. 298, ἡ μοιχεία εἶναι κώλυμα γάμου μεταξὺ τῶν συεννόχων μόνον, ὅτε ἐγένετο παραίτιος διαζυγίου, ὃ ἐν Γαλλίᾳ κατηργήθη.

30. Εἰς τὴν χήραν ἀπαγορεύεται νέος γάμος, πρὶν παρέλθῃ τὸ πένθιμον ἔτος.

Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη, καὶ διὰ λόγον ἠθικόν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως τῆς γονῆς (turbatio sanguinis) (4), ἡ δὲ παράβασις ἐπιφέρει ἀτιμίαν (5). Ἔτος ἦτο ἄλλοτε τὸ ἀρχαῖον Ῥωμυλικὸν ἐκ 10 μηνῶν (6). Ἡ μνηστεία ὅμως δὲν ἀπαγορεύεται (7). Μετὰ τὸν τοκετὸν ἐπέτρεπον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἐντὸς τοῦ πενθίμου ἔτους γάμον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀκριβέστερον μόνον, ὁσάκις ὁ σύζυγος ἦτο ἀνάξιος πένθους καὶ οὕτως ἑρμηνεύουσιν οἱ Βυζαντινοί (8). Ὁ Αὐτοκράτωρ δύναται ἐντούτοις νὰ δώσῃ ἄδειαν (9). Ἂν ἡ γυνὴ μετὰ συμπλήρωσιν ἔτους μάθῃ τὸν ἀγνοούμενον θάνατον τοῦ συζύγου, δύναται παραχρῆμα νὰ νυμφευθῇ (10). Ὁ Θεο-

---

Βαλσαμὼν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Γ'. 83. Μεταγενεστέρως μάλιστα εἰς μόνον τὸν ἄνδρα ἐπετράπη ἡ ἔγκλησις, πλὴν ὅταν ἡ μοιχαλὶς προτίθεται νὰ συνάψῃ νέον γάμον. Ἀρμεν. αὐτ. 5.

(1) Τὰ περὶ τούτου συγκεχυμένα. L. 29. § 5, 6, 7. ad. L. Jul. (48. 5). L. 5. 28. C. ad. L. Jul. (9. 9). Ξ'. λζ'. 30. 49. 66.

(2) L 13 § 3. ad. L. Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 15.

(3) L. 11. § 7 αὐτ. 13.

(4) Πλούτ. Νουμ. κεφ. 12. Ovid. Fast. I. v. 27—36. Senec. consol. c. 16.

(5) L. 1. 9—13 de his qui not. (3. 2). ΚΑ'. 6'. 1. 9—13. L. 1. 2. C. de sec. nupt. (5. 9).

(6) Vat. Frag. § 321. Macrob. Sat. I. 12.

(7) L. 10. § 1. de his qui. (3. 2). ΚΑ'. 6'. 10. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 31.

(8) L. 11. § 1. 2. 3. αὐτ. ΚΑ'. 6'. 11. ΚΗ'. ε'. 12. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 32. θ'. 2. Βλάσταρης Ρ. καὶ Π. Σύντ. ΣΤ'. 140.

(9) L. 10. αὐτ' Ἀρμεν. Δ'. θ'. 6.

(10) L. 8. αὐτ. ΚΑ'. 6'. 8.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δόσιος Α'. παρέτεινε τοὺς 10 μῆνας εἰς 12 (1). Ὡσαύτως ἡ διαζευχθεῖσα δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἔτους (2). Τὸ αὐτὸ διέταξαν οἱ Ἴσαυροι (Ἐκλογὴ Β'. ια'.) περὶ τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ δὲν παρελήφθη ἡ διάταξις αὕτη ἐν ταῖς λοιπαῖς συλλογαῖς.

31. Εἰς τὸν ἐπίτροπον ἢ κηδεμόνα, εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ εἰς τὸν συνυπεξούσιον ἀδελφὸν αὐτοῦ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται νὰ νυμφευθῶσι τὴν ὑπὸ ἐπιμέλειαν ὀρφανήν (3), πλὴν ἂν ὁ πατὴρ οὕτω διέταξε (4). Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ συγκατάθεσις αὐτοῦ, ὅπως ἐκλέξῃ ἡ μήτηρ σύζυγον, ὥστε αὐτὴ ν' ἄρῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, ἐκλέγουσά τινα τῶν κωλυομένων, ὃν δὲν εἰκάζεται ὅτι εἶχε κατὰ νοῦν ὁ πατήρ (5). Ἡ ἀπαγόρευσις διαρκεῖ πέραν τῆς ἐνηλικότητος τῆς κόρης, τουτέστι καὶ μετὰ τὸ 26 ἔτος κατὰ Ῥωμαίους μεχρισοῦ χωρεῖ ἀποκατάστασις, ἄρα κατὰ Ἰουστινιανὸν μέχρις εἰκοστοῦ ἐνάτου ἔτους (6), διότι ὁ λόγος τῆς ἀπαγορεύσεως ἀποβλέπει κυρίως τὴν λογοδοσίαν τοῦ κηδεμόνος, ἢ ἐπιτρόπου. Ἐξαιρεῖται τῆς ἀπαγορεύσεως ἡ περίστασις, ὅταν ὁ ἐπίτροπος, ἐξίσου στέργων ἀμφότερα τὰ πρόσωπα, ἀφαιρῇ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀπάτης (7), ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην ὑποτίθεται ἐπιτρεπόμενος ὁ γάμος μεταξὺ κατιόντων τοῦ ἐπιτρόπου, ὅπερ σήμερον ἀδύνατον. Πλὴν τούτου ὁ Ἡγεμὼν δύναται νὰ δώσῃ ἄδειαν (8). Ἡ ἀπαγόρευσις οὐδόλως ὁρᾷ τὴν μητέρα τῆς ὀρφανῆς πρὸς γάμον μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ

---

(1) L. 2. C. de sec. nupt. (5. 9).

(2) L. 2. § 1. C. Th. de repud. 3 16). L. 8. § 4. L. 9. C. de rep. (5. 17). Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. θ'. 2.

(3) L. 59. 60 64. 67. § 2—4. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 28. 30. 33. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. ζ'. 24. Β α λ σ α μ ὼ ν. P. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 162.

(4) L. 36. 66 αὐτ. ΚΗ'. δ'. 18 32. L. 7. de adul. (48. 5). Ξ'. λζ'.. 9. L. 6. C. de interd. (5. 6). ΚΗ'. δ'. 43. L. 7. C. de don. inter. (5. 16).

(5) L. 62. pr. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 9.

(6) L. 28. § 3. de lib. et post. (28. 2) L. 66. L. 64. § 1. L. 67. § 3. 4. de ritu nupt. (22. 2). ΚΗ'. ε'. 32. 30. 10. L. 6. C. de interd. (5. 5). ΚΗ'. δ'. 43. L. 7. C. de temp. rest. (2 55). Θ'. λδ'. 7. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. ζ'. 23.

(7) L. 77. § 1. de ritu nupt. (23. 2).

(8) L. 7. C. de interd. (5. 6). ΚΗ'. ε'. 38.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἢ τὴν κόρην τοῦ ἐπιτρόπου καὶ κηδεμόνος (1). Ὁ θετὸς υἱός, χειραφετηθείς, δὲν ὑπάγεται ὑπὸ τὴν ἀπαγόρευσιν, ὑπάγεται ὅμως ὁ φυσικὸς εἰ καὶ δοθεὶς εἰς υἱοθεσίαν (2). Εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ ἐπιτρόπου κληρονομῇ, ἢ μή(3). Ἐξ ἐναντίας ὑπάγονται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ὅλοι οἱ κατιόντες καὶ ἐξωτικοὶ κληρονόμοι (heredes extranei) (4). Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ συνυπεξούσιος ἀδελφὸς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἐπιτρόπου (5). Ὁ τιμητικὸς ἐπίτροπος (tutor honorarius) καὶ ὁ κηδεμὼν γαστρὸς ἢ περιουσίας ἐπίσης κωλύονται (6)· οὐχὶ ὅμως ὁ δικαστής, ὁ ἐγγυητὴς τοῦ ἐπιτρόπου ἢ ὁ ἀντὶ ἐπιτρόπου καὶ κηδεμόνος χειρισθείς (7). Τὸ αὐτὸ κώλυμα ἰσχύει καὶ κατὰ τὴν μνηστείαν (8).

32. Διοικητικοῦ χαρακτῆρος ἦτο ἡ ἀπαγόρευσις γάμου τῶν ἐν ἀξιώματι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν μετὰ γυναικὸς ἐκ τῆς περιφερείας τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, ὡς διατελούσης τῆς ἐπαρχιώτιδος ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐν ἀξιώματι (9). Ἡ μνηστεία ὅμως ἐπετρέπετο μέχρι τοῦ Αὐτ. Λέοντος, ἀπαγορεύσαντος καὶ αὐτήν (10). Ὁ Μ. Θεοδόσιος ἐξέτεινε τὸ κώλυμα καὶ εἰς τοὺς προσήκοντας τοῦ ἐν ἀξιώματι (11).

Ἐν Δηλοποιήσει 29 Ἰαν. 1834 Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν μνημονεύεται διάταγμα 7 Ἰαν. 1834, δι' οὗ ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς γάμος ἄνευ ἀδείας τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ γάμου, πλὴν ἄλλων ποινῶν. Τὸ διάταγμα

(1) L. 64. § 2. de ritu n. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 30. L. 2. 5. C. de interd. (5. 6). ΚΗ'. δ'. 40. 42. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 25.

(2) L 60. § 6. 7. de ritu. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 28.

(3) L 67. pr. αὐτ.

(4) L. 64. pr. § 1. αὐτ. ΚΗ'. ε'. 30.

(5) L. 67 § 2. αὐτ. Ἀρμεν. Δ'. ς'. 27.

(6) Αὐτ. καὶ L. 60. § 2. Ἀρμεν. Δ'. ζ'. 26.

(7) L. 60 §. 1. αὐτ. L. 8. C. de interd. (5. 6). ΚΗ'. δ'. 44.

(8) L. 60. §. 5. αὐτ. L. 15 de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 13. L. 32. § 28. de donat. (24. 1). Β'. λ'. α'. 32.

L. 3. § 1. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 3. L. 2, § 1. de his quae. (34. 9). Ξ'. μ6'. 2. L. 28. 57. pr. L. 63. 65. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 20. 23 L. 6. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 28. Βαλσαμὼν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 162.

(10) Αὐτόθι Νεαρὰ Λέοντος 23. ΚΗ'. α'. 20 καὶ Ἀρμεν Δ. 6'. 9 10

(11) L. un. C. Th. si prov. (3. 6) L un. C. si quae. (5.7). ΚΗ'. ε'. 39.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐδέποτε ἐδημοσιεύθη, ὥστε στερεῖται τοῦ ἀπαιτουμένου κύρους ὅπως ἐπέλθῃ ἡ συνέπεια τῆς ἀκυρότητος τοῦ γάμου. Οἱ λόγοι τῆς διατάξεως εἶναι λίαν σπουδαῖοι, διότι ὁ στερούμενος τῶν μέσων, ὅπως φέρῃ τὰ βάρη τοῦ γάμου στρατιωτικός, ἢ τὰ καθήκοντα τοῦ οἰκογενειάρχου, ἢ τὰ τοῦ στρατιώτου θέλει παραμελήσει.

33. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Αὐγουστίνου (1) εἶναι ἀμφίβολον ἂν διὰ τῶν γραφῶν ἀπαγορεύεται γάμος μετ' ἀπίστων (2).

Ἡ ἐν Λαοδικείᾳ Σύνοδος ἐν ἔτει 320 ἀορίστως ἀποφαίνεται: *Ὅτι οὐ δεῖ πρὸς πάντας αἱρετικοὺς ἐπιγαμίας ποιεῖν, ἢ διδόναι υἱούς, ἢ θυγατέρας, ἀλλὰ μᾶλλον λαμβάνειν, εἴγε ἐπαγγέλλοιντο χριστιανοὺς γίνεσθαι* (3).

Πολὺ κινδυνωδέστερος ἐφάνη ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰουδαϊσμός, καὶ τούτου ἕνεκεν ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐν ἔτει 339 ἠπείλησε κεφαλικὴν ποινὴν κατὰ τῶν χριστιανῶν, τῶν συνερχομένων εἰς γάμον μετὰ Ἰουδαίων (4), ἡ δὲ διάταξις αὕτη προσελήφθη ἐν Κώδηκι Ἰουστινιανοῦ (5), ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (6), καὶ ἐν Νομοκάνονι (7).

Μεταξὺ ἀπίστων, Ἰουδαίων καὶ αἱρετικῶν ὑπάρχει ἐντούτοις διαφορά, ἥτις ἔχει πολλὴν τὴν σπουδαιότητα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. Ἐφ' ὅσον ἐξηλείφετο ἡ πολυθεία, ἐξέλειπε καὶ ἡ ἀνάγκη προληπτικῶν κατ' αὐτῆς προφυλάξεων, ἐνῷ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ ἀδιάλλακτον μῖσος ἤνοιγον χάσμα βαθὺ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν χριστιανῶν.

Αἱ δογματικαὶ ἔριδες διέσχισαν τὸν χριστιανισμόν, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε μεταξὺ πάντων ἡ αὐτὴ διαχωρίζουσα ἀπόστασις. Τῶν αἱρε-

---

(1) Augustin. De conjug. adult. I. c.25. Non enim tempore revelati testamenti novi, in Evangelio vel ullis apostolicis litteris sine ambiguitate declaratum esse recolo, utrum Dominus prohibuerit fideles infidelibus jungi.

(2) Πρὸς Κορινθ. Α'. ζ'. 14. Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ κλπ. Β'. ϛ' 14. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις κτλ.

(3) Καν. 31. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Γ'. § 198.

(4) L. 6. C. Th. de Jud. (16. 8). Ὅρα Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Θεοδοσίου L. 2. C. Th. de nupt. (3. 7). L. 5. C. Th. ad. L. Jul. (9. 7).

(5) L. 6. C de Jud. (1. 9).

(6) Α'. α', 38.

(7) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 271.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τικῶν διαφέρουσιν οἱ σχισματικοί, καὶ τούτων οἱ παρασυνάγωγοι, κατὰ τὴν σπουδαιότητα τῶν ζητημάτων, περὶ ὧν ἡ διαφωνία (1).

Σήμερον μεταχειριζόμεθα τὴν γενικωτέραν κατηγορίαν τῶν ἑτεροδόξων, ὑφ' ἣν πάντα ταῦτα περιλαμβάνονται, ἀλλ' ἕνεκα τούτου ἀπαιτεῖται προσοχή, μὴ ἀναφέρωμεν εἰς πάντας ὅ,τι ἡ Ἐκκλησία περὶ μόνων τῶν αἱρετικῶν ἐκανόνισεν.

Ὡς πρὸς τούτους καὶ τοὺς ἐθνικοὺς εὑρίσκομεν ὅτι ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος ἐν ἔτει 393 περιωρίσθη ἀπαγορεύουσα τὸν γάμον μετὰ τέκνων κληρικῶν (2).

Ἡ ἐν Χαλκηδόνι, ἐν ἔτει 451, ἄνευ ὑποσχέσεως τοῦ αἱρετικοῦ, τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τοῦ Ἕλληνος, νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, δὲν δέχεται μετ' αὐτοῦ γάμου συνάφειαν τῶν τέκνων ἀναγνωστῶν καὶ ψαλτῶν ἐκ γυναικὸς μὴ ὀρθοδόξου (3), οὐδὲ γάμον ἀναγνωστῶν καὶ ψαλτῶν μετὰ ἑτεροδόξου.

Τελευταῖον ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος ἐν ἔτει 692 ἀπεφάνθη, ὅτι ὁ γάμος ὀρθοδόξου μετὰ αἱρετικοῦ εἶναι ἄθεσμος καὶ ἄκυρος (4).

Ποῖοι ἦσαν αἱρετικοί, ἀπεφάσισαν κατὰ καιρὸν αἱ Σύνοδοι, οἱ δὲ Αὐτοκράτορες κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐστέρησαν αὐτοὺς πολλῶν δικαιωμάτων, οἷον τοῦ κληρονομεῖν (5), τοῦ μαρτυρεῖν (6), τιμῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀξιωμάτων (7), καὶ ἐν γένει τῆς συναλλαγῆς(8).

---

(1) Βασιλείου καν. 1. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 89. ὅθεν, τὰς μὲν αἱρέσεις ὠνόμασαν· τὰ δὲ σχίσματα· τὰς δὲ παρασυναγωγὰς·αἱρέσεις μέν, τοὺς παντελῶς ἀπερργιγμένους, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πίστιν ἀπηλλοτριωμένους· σχίσματα δὲ τοὺς δι' αἰτίας τινὸς ἐκκλησιαστικάς, καὶ ζητήματα ἰάσιμα, πρὸς ἀλλήλους διενεχθέντας· παρασυναγωγὰς δὲ τὰς συνάξεις τὰς παρὰ τῶν ἀνυποτάκτων πρεσβυτέρων, ἢ ἐπισκόπων, καὶ παρὰ τῶν ἀπαιδεύτων λαῶν γινομένας.

(2) Καν. 21. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Γ'. 364. Ὁμοίως ἤρεσεν, ὥστε τέκνα τῶν κληρικῶν, ἐθνικοῖς, ἢ αἱρετικοῖς, γαμικῶς μὴ συνάπτεσθαι.

(3) Καν. 14. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 251.

(4) Καν. 72. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 171.

(5) L. 4. C. de haer. (1. 5). Α'. α'. 24. Νεαραὶ 37. 115. γ'. § 14. Νεαρὰ 131. ιδ'.

(6) L. 24. C. de haeret. (1 5). ΚΑ'. α'. 45

(7) L. 12. C. αὐτ. Α'. α'. 30. L. 9. C. de div. off. (12. 60).

(8) L. 5. 14. C. 20. de haeret. (1. 5). Α'. α'. 33. Νεαρὰ 131. ιδ'. 123. ς'. Ε'. γ'. 16. Γ'. α'. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐντούτοις κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους δὲν ἦτο ὁ γάμος μετὰ αἱρετικῶν ἀπολύτως ἄκυρος, ἀλλ' ἡ ὀρθόδοξος σύζυγος εἶχε μόνη τὸ προικῷον προνόμιον (1) καὶ τὰ ὀρθόδοξα τέκνα αἱρετικῶν γονέων ἐπλεονέκτουν κατὰ τὴν κληρονομίαν (2).

Ὡς ἐκ τούτου ὁ Φώτιος ἐν Νομοκάνονι παρατηρεῖ, ὅτι ὁ πολιτικὸς νόμος *οἶδε καὶ δέχεται μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ αἱρετικοῦ γάμον* (3), ὁ δὲ Σχολιαστὴς τῶν Βασιλικῶν (ΚΗ'. δ'. 1), μετὰ τὴν σημείωσιν, ὅτι πρὸς οἱονδήποτε ἑτερόδοξον δὲν συνίσταται γάμος, προστίθησιν, ὅτι *πάνυ γὰρ αὐτὸ οἶδε ζητηθέν*.

Καὶ ταῦτα περὶ αἱρετικῶν· περὶ δὲ σχισματικῶν οὐδὲν μνημονεύει ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, καθόσον, κατὰ τὸ ἡμέτερον κείμενον τοῦ προμνημονευθέντος 21 κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος περὶ σχισματικῶν, ὅπως ἐν τῷ ἀντιστοιχοῦντι 12 κανόνι τοῦ λατινικοῦ κειμένου. Ἤδη ὁ Φώτιος ἐν Νομοκάνονι εἶπεν ὅτι *πράως δεῖ τοῖς αἱρετικοῖς κεχρῆσθαι διὰ τὸ ἐπιστρέψαι αὐτούς* (4).

Οὐδεμία Σύνοδος ἐντούτοις ἀπηγόρευσε γάμον ὀρθοδόξων καὶ χριστιανῶν τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, καθόσον οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς δὲν λογίζονται αἱρετικοί, ἀλλὰ σχισματικοί (5), καὶ διὰ τοῦτο ὁ Βαλσαμὼν δὲν ἀποφαίνεται θετικῶς, ὅτι ἀπαγορεύεται ὁ μετ' αὐτῶν γάμος, ἀλλ' *ὡς ἔοικεν* (6).

Ἀπεναντίας μετὰ τὴν καταδίκην Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἐν ταῖς Συνόδοις Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὰ ἔτη 1638 καὶ 1641 (7) ἐκηρύχθησαν αἱρετικοὶ οἱ Λουθηρανοὶ καὶ οἱ Καλουϊνισταί (8).

---

(1) Νεαρὰ 97. γ'. 109. α'.

(2) L. 18. 19. C. de haeret. (1. 5). Ν'. 115 γ'. 14.

(3) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 271. Περὶ τῆς ἀκυρότητος ὅρα Ζωναρᾶν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 472. Βαλσαμῶνα Δ. 189. Βλάσταρην ς'. 174.

(4) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 273.

(5) Οὐδ' αὐτοί, ὡς αἱρεσιῶται, ἀπόβλητοι δημοσίᾳ γεγόνασιν. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 435. Ἀπόκρισις Δημητρίου τοῦ Χωματηνοῦ Βαλσαμὼν αὐτ. Β'. 685.

(6) Αὐτ. Β'. 253.

(7) Kimmel Monum. I. 400. 409. Zhischmann σ. 534. ἔνθα πλείονα παραδείγματα.

(8) Σύνοδος ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ἔτει 1672. Kimmel Monum. I. 325 καὶ ἐπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐντούτοις δὲν ἔπαυσαν ν' ἀπομνημονεύωνται παρὰ τῶν συγγραψάντων περὶ τῶν κανόνων αἱ διατάξεις τοῦ Ἰουστίνου, ὅτι τὰ τέκνα γονέων ὀρθοδόξων καὶ μὴ ὀρθοδόξων πρέπει ν' ἀνατρέφωνται ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει (1), καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνοντος, ὅταν ὁ ἕτερος τῶν γονέων εἶναι αἱρετικός, ὅτι μόνα τὰ ὀρθόδοξα κληρονομοῦσι (2).

34. Παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δύω ἐξεδόθησαν νόμοι ρυθμίζοντες τοὺς μικτοὺς γάμους μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ χριστιανῶν ἄλλης Ἐκκλησίας.

Διὰ τοῦ νόμου 10 Αὐγούστ. 1861 ὁ μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ προσώπου ἀνήκοντος εἰς ἄλλην χριστιανικὴν θρησκείαν γάμος ἐκηρύχθη κῦρος ἔχων, τελούμενος παρὰ ἱερέως τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἅμα τηρηθῶσι τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα, τουτέστι περὶ κωλυμάτων, δώσῃ δὲ ὁ ἑτερόδοξος τὴν διὰ χειραψίας ὑπόσχεσιν ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου τοῦ τόπου ἔνθα ὁ γάμος τελεῖται, ὅτι τὰ τέκνα θέλουσι βαπτισθῆ καὶ ἀνατραφῆ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν (3).

Περὶ τῆς ὑποσχέσεως συντάσσεται ἔκθεσις, ἡ δὲ παράβασις αὐτῆς τιμωρεῖται κατὰ τὸ Ἄρθ. 270 τοῦ Ποιν. Νόμου μὲ φυλάκισιν τουλάχιστον 6 μηνῶν.

Ὡς ἀθέτησις λογίζεται καὶ ἡ ὑπὲρ τὸ ἔτος ἀναβολὴ ἐκτελέσεως τῶν ὑποσχεθέντων, ἀλλ' ἅμα τῇ ἐκτελέσει παύει ἡ ποινή.

Πρὸ τῆς ὑποσχέσεως δὲν χορηγεῖται ἡ ἄδεια τοῦ γάμου, ὁ δὲ τελεσθεὶς ἄνευ αὐτῆς ἀκυροῦται τῇ αἰτήσει παντὸς ἔχοντος συμφέρον, καὶ τοῦ εἰσαγγελέως.

Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἡ διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις δίδεται ἐνώπιον τοῦ Προξένου.

Συγχρόνως κηρύττονται ἔγκυροι οἱ μέχρι τοῦ νόμου τούτου τελεσθέντες μικτοὶ γάμοι δι' ἱερέως τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἰ καὶ ἄνευ ἀδείας τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν τέκνα νόμιμα.

---

(1) L. 12. C. de haeret. (1.5). Α'. α'. 30. Φωτίου Νομοκάνων ΙΒ' 13. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 271.

(2) L. 18. § 1 C. αὐτ. Φωτίου Νομοκαν. αὐτόθι.

(3) Τὸ αὐτὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία Rescript. Pii VI. Roskov. II. 65. 92. 815. Ut prolis utriusque sexus educationi in religione catholica, quo meliori modo fas erit, cautum sit.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου τούτου λοιπὸν μὴ ἔγκυροι λογίζονται οἱ τελεσθέντες παρὰ ἱερέως ἄλλης θρησκείας μικτοὶ γάμοι.

Ἀλλ' αἱ διατάξεις αὗται κατηργήθησαν ἀμέσως διὰ τοῦ νόμου 15 Ὀκτωβρίου 1861 κυροῦντος πάντας τοὺς μέχρι αὐτοῦ τελεσθέντας μικτοὺς γάμους, ἄνευ ὅρου τινός, παρὰ τίνος ἱερέως ἐτελέσθησαν, καὶ διακελεύοντος, ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας γάμος μετὰ χριστιανῶν ἄλλου δόγματος, τηρουμένων ὅσα ἡ Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία περὶ τούτου ὁρίζει.

Ναὶ μὲν γίνεται λόγος περὶ τῶν ὁριζομένων παρὰ μόνης τῆς Ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' αὕτη, κατὰ τὸ Σύνταγμα, τηρεῖ ἀπαραλλάκτως, ὡς αἱ λοιπαί, τούς τε ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. ὥστε πρέπει ν' ἀνατρέξῃ τις εἰς τὸ ὁμοφώνως γινόμενον, διὰ νὰ βεβαιώσῃ, τὶ περὶ τούτου κρατεῖ.

Ἐν Ῥωσσίᾳ κατὰ τὸ θέσπισμα τοῦ Πέτρου Α', εἶναι ἔγκυροι οἱ γαμοι ὀρθοδόξων μετὰ χριστιανῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῇ ἐγγράφῳ ὑποσχέσει ἀνατροφῆς τῶν τέκνων ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ θρησκείᾳ, καθ' ἣν γίνεται καὶ ἱερολογία (1).

Οὐδὲν ἑπομένως κωλύει σήμερον παρ' ἡμῖν τὸ κῦρος μικτῶν γάμων, οὔτε ἀπαιτεῖται ἡ ἐκπλήρωσις οἱουδήποτε ὅρου, ἅμα ἐξεδόθη ἡ περὶ τελέσεως αὐτῶν ἐπισκοπικὴ ἄδεια. Αὕτη ὅμως εἶναι ἀπαραίτητος, ὅπως τηρηθῶσι κατὰ τὸν νόμον τὰ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ὁριζόμενα, ὥστε δὲν λογίζεται κῦρος ἔχων ὁ μὴ τελεσθεὶς παρὰ ἱερέως τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μικτὸς γάμος.

35. Κώλυμα γάμου ἀποτελεῖ καὶ ὁ μονήρης βίος.

Ὡς πρὸς τοὺς ἄνδρας μόνοι οἱ ἐγκαταριθμούμενοι εἰς τὸ τάγμα τῶν μοναχῶν κωλύονται τοῦ γάμου (2).

Διαμφισβητεῖται ἐν τούτοις, ἂν ἀπὸ τῆς ῥασοφορίας ἄρχεται τὸ κώλυμα, πρὶν τῆς ὁμολογίας τουτέστι καὶ τῆς ἀποκάρσεως, ἐντὸς τῆς κανονικῆς τριετίας (3), ἢ ἀπὸ τῆς τελειώσεως διὰ τῆς μοναχικῆς ἀποκάρσεως (4).

---

(1) Θέσπισμα (Οὐκάζιον) 17 Ἀπριλ 1719. καὶ 18 Αὐγ. 1721. Thiner Die neuesten Zustande etc. Augsburg 1841.

(2) Βασιλείου κανν. 19. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ', 145 Νεαρὰ 5 κεφ. η'. Χαλκηδ. κανν. 16. Ρ. καὶ Π. Σύντ Β'. 256. Πενθέκτης κανν. 44. αὐτ. 409.

(3) Βαλσαμὼν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 146. Βλάσταρης αὐτ. ς'. 383.

(4) Βαλσαμὼν αὐτ. Β'. 665.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀπ' ἐναντίας οὐ μόνον αἱ μονάζουσαι κωλύονται γάμου, ἀλλὰ καὶ αἱ ὁμολογοῦσαι ἀγαμίαν, παρθένοι ἢ χῆραι (1)· πασῶν τούτων ἡ καθιέρωσις γίνεται παρὰ τοῦ ἐπισκόπου (2).

36. Ἤδη κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας εἰς μόνους ἀναγνώστας καὶ ψάλτας ἐπετράπη ὁ γάμος μετὰ τὴν χειροτονίαν, εἰς δὲ διακόνους καὶ πρεσβυτέρους πρὸ αὐτῆς (3).

Ὁ Ἰουστινιανὸς πολλάκις ἐθέσπισε περὶ τούτου ἀπαγγέλλων, πλὴν τῆς καθαιρέσεως, καὶ ἄλλας ποινὰς κατὰ τῶν νυμφευομένων μετὰ τὴν χειροτονίαν πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ ὑποδιακόνων (4).

Φαίνεται ὅτι ἐπεκράτουν ἀμφιβολίαι τινὲς ὡς πρὸς τοὺς διακόνους, δυναμένους νὰ νυμφευθῶσι καὶ μετὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον ἐδήλωσαν τὴν τοιαύτην πρόθεσιν κατὰ τὴν χειροτονίαν (5), ἀλλὰ τὸν κανόνα τοῦτον τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ τοπικῆς Συνόδου ἀπηρχαίωσαν αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐν Τρούλλῳ (6). Ἐν ἀρχῇ ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ὁ σοφὸς κατεδίκασε τὸ εἰσφρῆσαν ἔθος, καθ' ὃ ἐπὶ δύο ἔτη μετὰ τὴν χειροτονίαν δὲν ἐκωλύετο ὁ γάμος τῶν τοῦ κλήρου (7). Διὰ μεταγενεστέρας διατάξεως ὅμως κατήργησε τὴν καθαίρεσιν τῆς ἱερωσύνης, ἐπαρκούμενος εἰς τὴν μετάπτωσιν τοῦ παραβάτου εἰς ὃν εἶχε πρὸ τοῦ γάμου βαθμόν (8). Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ εἰκασία ὅτι ὁ Λέων δὲν παρεδέχθη τὴν ἀκυρότητα τοῦ γάμου. Ἀλλὰ περὶ αὐτῆς οὐδὲν λέγει, ὥστε δὲν ἐξαγεται ἐκ τῆς σιωπῆς καταργησις.

37. Ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπαντᾷ πνεῦμα πολέμιον κατὰ τοῦ δευτέρου γάμου, καίτοι τοῦ Παύλου μὴ ἀποτρέποντος αὐτόν (9).

---

(1) Βασιλείου καν. 18. P. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 140 καὶ ἐπ. Βαλσαμῶν αὐτ. 162. L. 2. C. Th. de raptu. (9. 25) L. 5 C. de episc. (1. 3) Νεαρὰ 6 κεφ. ς'. Ἁρμεν Δ'. η'. 11.

(2) Ζωναρᾶς P. καὶ Π Σύντ. Γ'. 410. 590. Βαλσαμῶν αὐτ. Δ'. 143.

(3) Καν. 26. P. καὶ Π. Σύντ. Β'. 34. Νεοκαισαρ. καν. 1.

(4) L. 45 C. de episc. (1 3). Νεαρὰ 6 κεφ. ι'. 22 κεφ. μβ'. 123 κεφ. ιδ'. Γ'. α'. 22. Φωτίου Νομοκ. Θ'. 29. P. καὶ Π. Σύντ. Α'. 210.

(5) Κανὼν 10 τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ P. καὶ Π. Σύντ. Γ'. 39.

(6) Καν. 2 καὶ 6. P. καὶ Π. αὐτ. Β'. 312. 318.

(7) Νεαρὰ 3. Βλάσταρης. P. καὶ Π. Σύντ. ς'. 153.

(8) Νεαρὰ 79. Βαλσαμῶν P. καὶ Π. Σύντ. Β'. 353.

(9) Πρὸς Ῥωμ. Ζ'. γ'. Πρὸς Κορινθ. Ζ'. 8. 39. 40. Πρὸς Τιμόθ. Ε'. ιδ'. Βλάσταρης P. καὶ Π. Σύντ. ς'. 156.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περὶ τῶν πολιτικῶν ζημιῶν τοῦ δευτέρου γάμου, ὡς ἐκ τῆς ἀπαρεσκείας τοῦ νομοθέτου, θέλει γείνει λόγος κατωτέρω.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας διάταξις, ὅτε ὁ δίγαμος, ἢ τὸ τούτου τέκνον, δὲν δύναται νὰ εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ (1), καὶ περὶ τούτου πολλάκις ἐθέσπισεν ὁ Ἰουστινιανός (2). Δίγαμος δὲ λέγεται, οὐ μόνον ὁ δὶς νυμφευόμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ νυμφευόμενος μετὰ χήρας, ἢ διεζευγμένης· ἐκ τούτου ὁ δίγαμος ἀναγνώστης δὲν προβιβάζεται εἰς ἀνώτερον βαθμόν (3).

Τοῦ χειροτονηθέντος ἐπισκόπου ἡ γυνή, προδιαζευγνυμένη, εἰσέρχεται εἰς μοναστήριον (4), ὥστε δὲν δύναται πλέον νὰ νυμφευθῇ, εἶναι ὅμως ὅλως ἀτομικὴ γνώμη τοῦ Βαλσαμῶνος, ὅτι δὲν νυμφεύεται ἡ χήρα ἱερέως (5).

Ἐκ τούτων συμπεραίνομεν τὴν κατὰ τρίτου γάμου καταφοράν, ὡς μὴ διαφέροντος τῆς πολυγαμίας (6).

Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν παρηκολούθησε τὸ πνεῦμα τοῦτο, οὐδόλως κωλύσας τρίτον γάμον καὶ ἐφεξῆς (7).

Πρώτη ἡ Εἰρήνη ἐκήρυξεν ἄκυρον τὸν τρίτον γάμον καὶ τὰ ἐκ τούτου τέκνα νόθα (8), ὁ δὲ Βασίλειος Μακεδὼν μόνον τὸν τέταρτον διασπᾷ, τὸν δὲ τρίτον ὑποβάλλει εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια (9), καὶ ταῦτα ἐπανέμνησεν ὁ Λέων (10). Ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος, ἀπολέσας τρεῖς συμβίας, τὴν Θεοφανώ, τὴν Ζωὴν

(1) Καν. Ἀποστ. 17. 18. Ρ. καὶ Π. αὐτ. Β'. 23. 25. Δ'. 131. Καν. Β'. τῆς ἐν Τρούλλῳ αὐτ. Β'. 313.

(2) Νεαραὶ 6. κεφ. α'. § 3. κεφ. ε'. 123. κεφ. ιϛ'. 137. κεφ. α'. 22. κεφ. μϛ'.

(3) Νεαρὰ 6. κεφ. ε'. 22. κεφ. μϛ'. 123. κεφ. ιϛ'. Βλάσταρης Ρ. καὶ Π. Σύντ. ς'. 507.

(4) Καν. 48 τῆς ἐν Τρούλλ. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 419.

(5) Βαλσαμὼν αὐτ. Β'. 422. Δ'. 193. 563.

(6) Νεοκαισ. καν. 3. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Γ'. 74. Βασιλ. καν. 4. 50. αὐτ. Δ'. 102. 203. Κατὰ Γρηγόρ. Ναζ. τὸ πρῶτον (συνοικέσιον) νόμος, τὸ δεύτερον συγχώρησις, τὸ τρίτον, παρανομία, τὸ τέταρτον χοιρώδης βίος (λόγος 31).

(7) L. 6. C. de secund. (5. 9).

(8) Ζαχαρίου Συλλογὴ σ. 60.

(9) Πρόχειρ. Δ'. 25.

10) Νεαρὰ 90. Ἁρμεν. Δ'. θ'. 33.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Στυλιανοῦ, καὶ τὴν Εὐδοξίαν, καὶ ἄνευ διαδόχου διατελῶν, ἀπεφάσισε νὰ νυμφευθῇ τὴν Ζωήν, θυγατέρα τῆς Καρβωνοψίνης, διὰ νὰ νομιμοποιήσῃ τὸ ἐκ ταύτης τέκνον. Μὴ δυνηθεὶς νὰ κάμψῃ τὸν Πατριάρχην Νικόλαον, κατώρθωσε τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ διὰ Συνόδου, ἀλλ' ἐντεῦθεν καὶ σχίσματα καὶ στάσεις, ὥστε ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου συνῆλθε Σύνοδος, ἐπαναγαγοῦσα τὸν Πατριάρχην Νικόλαον, ὅστις ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ ἔτους 921, πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐρίδων, ἐξέδωκε τὸν *τόμον τῆς ἑνώσεως* (1). Ἐν αὐτῷ καταδικάζεται ὁ τέταρτος γάμος ὡς ἄθεσμος, ὁ δὲ τρίτος ἐπιτρέπεται κατά τινας διαστίξεις καὶ ἐπιτιμήσεις.

Μόλις ἐν ἔτει 967 ἐπὶ Πατριάρχου Σισιννίου κατέπαυσαν αἱ περὶ τοῦ τόμου διαμάχαι (2).

Ὁ Βαλσαμὼν βαιβαιοῖ, ὅτι μέχρι τῶν χρόνων αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπέτρεψε τρίτον γάμον (3), δὲν στερούμεθα ὅμως μεταγενεστέρων παραδειγμάτων (4) ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τόμου τῆς ἑνώσεως, κυρωθέντος παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων Βασιλείου Β'. καὶ Κωνσταντίνου Ζ'. (5).

Παρέμεινεν ἑπομένως διὰ μόνον τὸν ἀναγνώστην ἡ ἀπαγόρευσις τρίτου γαμου (6).

---

(1) Γλυκᾶς σ. 555. Λέων Γραμμ. σ. 285. Θεοφάν. συνέχ. σ. 377. Ζωναρᾶς Ις'. 15.

(2) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 4—15.

(3) Σχόλιον αὐτ. σ. 9.

(4) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 481.

(5) Cod. Monac. gr. 62 fol. 68 a.—69. b. Acta Patr. Const. I. 417—423.

(6) Νεαρὰ 6. κεφ ε'. Φωτίου Νομοκάν. Θ'. 29. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 211.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Β'.

Συνέπειαι ἀθεμίτων γάμων.

Περίληψις.

38. Αἱμομικτικοὶ καὶ ἀθέμιτοι λόγῳ συγγενείας γάμοι.
39. Νεώτεραι διατάξεις περὶ αἱμομιξίας.
40. Περὶ μοιχαλίδος καὶ ἁρπαγείσης.
41. Περὶ ἐπιτρόπων κηδεμόνων καὶ στρατιωτικῶν.
42. Παράβασις τοῦ πενθίμου ἔτους.
43. Γάμος μετὰ ἑτεροθρήσκου.
44. Γάμος κληρικοῦ μετὰ τὴν χειροτονίαν.
45. Διγαμία.
46. Κατὰ πλάνην τελούμενος γάμος παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ περὶ συγκαταβάσεων πρὸ τοῦ γάμου καὶ μετὰ ταῦτα.

38. Οἱ παρὰ τὰ νενομισμένα τελούμενοι γάμοι λέγονται παράνομοι, ἀθέμιτοι, κατάκριτοι, καὶ παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἄθεσμοι.

Ἀφότου ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ κωλύματα, οἱ νεώτεροι διέστειλαν τὰ συνεπαγόμενα τὴν ἀκύρωσιν (impedimenta dirimentia) καὶ τὰ κωλύοντα τὴν σύστασιν, ἐνῷ δὲν εἶναι ἀπαραίτητον παρακολούθημα ἡ ἀκύρωσις (impedimenta impedientia). Ἡ διαστολὴ αὕτη ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Κατ' αὐτοὺς ὁ κεκωλυμένος γάμος λόγῳ συγγενείας, ὡς αἱμομικτικὸς (incestuosus, nefarius), ἦτο αὐτοδικαίως ἄκυρος καὶ τὰ τέκνα νόθα (spurii) (1).

Οἱ υἱοὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ὡς εἴδομεν, ἐτιμώρουν μὲ θάνατον τὸν γάμον μετ' ἀνεψιᾶς, ὁ δὲ Θεοδόσιος Α'. τὸν γάμον ἐξαδέλφων, ἢ ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν, διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς δημεύσεως(2).

(1) Gaius I. 59—64. L. 39. § 1 L. 68. de ritu (23. 2) ΚΗ'. ε'. 34. L. 5. § 1. de cond. (12. 7). ΚΔ'. η'. 5. L 38. pr § 1. 2. ad L Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 39. Ὁ ἀθέμιτος γάμος οὐ βεβαιοῦται. § 1. 12 J. de nupt. (1. 10). L. 23 de statu hom. (1. 5) ΜΣ'. α'. 18. L. 6 C. de inc. (5. 5). Ἅρμεν. Δ'. ζ'. 8.

(2) L. 1. . C. Th. de inc. (3. 12).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὰς ποινὰς ταύτας κατήργησαν οἱ Ἀρκάδιος καὶ Ὀνώριος (1), ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀπεδέχθη μόνον, ὅτι ἐν γένει οἱ συναφθέντες ἀθέμιτοι γάμοι εἶναι ἄκυροι, καὶ ἐξ αὐτῶν δὲν φύονται γνήσια τέκνα, εἰς τοὺς πταίσαντας ὅμως ἀρνεῖται τὸ διαθέτειν περὶ τῆς ἰδίας περιουσίας, πλὴν ὑπὲρ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου νομίμων κληρονόμων, εἰς ἔλλειψιν δὲ τούτων ἐκάλεσε τὸ δημόσιον (2).

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ στενὸν δικαίωμα τῆς διαθέσεως ἀφήρεσε μετὰ ταῦτα ὁ Ἰουστινιανός, προσκαλῶν παραχρῆμα τοὺς νομίμους κληρονόμους, καὶ τιμωρῶν τοὺς ἐνόχους δι' ἐξορίας, ἢ αἰκισμοῦ εὐτελεῖς ὄντας, τὴν δὲ προῖκα δημεύων (3). Μάλιστα στερεῖ τὰ ἐξ ἀθεμίτου γάμου προελθόντα τέκνα τοῦ δικαιώματος διατροφῆς (4).

Ὅπως αἱ διατάξεις αὗται ἐκφράζονται, ἀθέμιτοι λογίζονται πάντες οἱ κεκωλυμένοι γάμοι (5).

Καθόσον ἡ ἀκυρότης ἀπηγγέλλετο αὐτοδικαίως, ἔκρινε περιττὸν ὁ νομοθέτης νὰ προβλέψῃ περὶ τρόπου διαλύσεως. Ἕνεκα τῶν ἀπειλουμένων ποινῶν, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἐγίνετο ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις. Ἐν τούτοις καὶ οἱ Σχολιασταὶ τῶν κανόνων, ὁμιλοῦντες περὶ διασπάσεως τοιούτων γάμων, οὐδαμοῦ ὑποδεικνύουσι τὴν πρὸς τοῦτο ἐν χρήσει διαδικασίαν (6).

39. Ὁ ἡμέτερος Ποιν. Νόμος ἐν Ἀρ. 281 δὲν πραγματεύεται περὶ αἱμομικτικοῦ γάμου, ἀλλὰ διαγράφει τὰ ὅρια τοῦ ἐγκλήματος αἱμομιξίας, ὡς ὑπάρχοντος μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων, ἢ ἀδελφῶν γνησίων, ἀμφιθαλῶν καὶ ἑτεροθαλῶν. Ἔξω λοιπὸν τῶν προσώπων τούτων κατὰ τὸ σήμερον ἐν ἰσχύϊ δίκαιον δὲν τελεῖται ἀξιόποινος αἱμομιξία.

Ἰδιαιτέρως τιμωρεῖται, ὅστις ἀναπείθει ἄλλον πρὸς σύναψιν ἀκύρου γάμου, εἴτε μετ' αὐτοῦ, εἴτε μετ' ἄλλου τινός, μεταχειριζόμενος ἀπάτην, ἥτις ὑπάρχει καὶ διὰ τῆς παρασιωπήσεως τοῦ γνωστοῦ κωλύματος. Πρὸς καταδίωξιν ἀπαιτεῖται καταμήνυσις τοῦ ἀπατηθέν

(1) 3. C Th. αὐτ.

(2) L. 6 C. de inc. (5. 5.

(3) Νεαρὰ 14. πρ. κεφ. α' —γ'. Ἀρμεν. Δ'. ξ'. 6. 7.

(4) Νεαραὶ 74. κεφ. ς'. 89 κεφ. ιε'. ΛΒ'. 6'. 4.

(5) Ἰδίως Νεαρὰ 12. κεφ. α'. Ὃν ὁ νόμος incestum καὶ nefarium καὶ damnatum καλεῖ.

(6) Ζωναρᾶς Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 222. Βαλσαμῶν αὐτ. 564

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τος, διὰ νὰ καταγνωσθῇ δὲ ποινή, πρέπει προηγουμένως νὰ κηρυχθῇ ὁ γάμος ἄκυρος παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου (Π. Ν. Ἀρ. 359).

Τὸ καταστατικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου 9 Ἰουλ. 1852 διὰ τοῦ Ἀρ. 16 προεβλεψεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησ. Ἀρχή, πληροφορηθεῖσα τὴν τέλεσιν παρανόμου γάμου ἀπαιτεῖ παρὰ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἐνέργειαν τῶν διὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου ὁριζομένων. Μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ παρανόμου γάμου δι' ἀμετακλήτου δικαστικῆς ἀποφάσεως, κηρύττει καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τὸν γάμον πνευματικῶς ἄκυρον, μεθ' ὃ ἔπονται καὶ αἱ ποιναὶ κατὰ τοῦ ἐκδόντος τὴν ἄδειαν τοῦ παρανόμου γάμου, ἢ εὐλογήσαντος αὐτόν.

Οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐντούτοις μέχρι τοῦδε οὐδὲν ὁρίζουσι περὶ τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐνεργείας τῆς Εἰσαγγελίας, ὅπως δι' αὐτῆς ἐπιληφθῇ τὸ πολιτικὸν δικαστήριον τῆς ἀκυρώσεως παρανόμου γάμου.

Ὅταν ὑπάρχῃ ἔγκλημα αἱμομιξίας κατὰ τοὺς μνησθέντας ὅρους τοῦ Ἀρ. 281, λόγῳ τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἐπεμβαίνει ἡ Εἰσαγγελία ποινικῶς· ἅμα ὅμως ἡ πρᾶξις ποινικῶς δὲν τιμωρεῖται, οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ ἡ Εἰσαγγελία, πρὶν δοθῇ εἰς αὐτὴν ἐντολὴ παρὰ τοῦ νόμου, καὶ πρὶν χαραχθῶσι τὰ ὅρια τῆς τοιαύτης ἐντολῆς.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἕκαστος τῶν συναψάντων τὸν παράνομον γάμον ἔχει ἀγωγὴν πρὸς ἀκύρωσιν, καὶ τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχουσιν οἱ ἐξασκοῦντες ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῶν, ἢ ἐπιμέλειαν. Ἄλλος τις ὅμως οὐδὲν ἔχει δικαίωμα, μεχρισοῦ νόμος καθιερώσῃ αὐτό.

Δὲν ἐπιτρέπεται ἐνταῦθα ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διατάξεως κατὰ τῶν συνοικούντων πρὸς κοινὸν σκάνδαλον, μὴ ὑπάρχοντος γάμου, διότι τότε μόνον ἐνεργεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος ἡ Εἰσαγγελία (Π. Ν. Ἀρ. 658), ἅμα ὅμως προηγήθη γάμος, ἔστω καὶ ἄκυρος, δὲν ὑφίσταται τὸ πταῖσμα.

Ἐὰν δὲν παραδεχθῶμεν ταῦτα, ἀλλ' ἀφήσωμεν ἀδέσμευτον τὴν ἐνέργειαν τῆς Εἰσαγγελίας, ἢ παντὸς ἄλλου, οὐδεὶς γάμος εἶναι ἐξησφαλισμένος διαταράξεως καὶ σκανδάλου, καὶ αὐτὸ ὁ νομιμώτερος.

Δὲν ἀρνούμεθα, ὅτι ὑπάρχει χάσμα, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων, ἅτινα θεραπεύονται διὰ μόνου τοῦ νομοθέτου (1).

40 Αἱ ποιναὶ τῆς μοιχείας ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν αὐστηρόταται, κατὰ

(1) Ἀντίφρονεῖ Π α π α ρ ρ η γ. Γ'. § 60.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲν τὸν Ἰούλιον νόμον περιορισμὸς(1),κατόπιν δὲ θάνατος(2),ὥστε, ἐφαρμοζομένης τῆς ποινῆς, ἦτο ὁ γάμος μετὰ τῆς μοιχαλίδος ἀνέφικτος. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐθέσπισεν,ὅτι ἡ μοιχαλὶς ἐγκλείεται εἰς μοναστήριον, ἂν ἐντὸς δύω ἐτῶν δὲν προσλάβῃ αὐτὴν ὁ σύζυγος (3).

Εἴδομεν ὅτι εἰς πέντε μόνα πρόσωπα ἐπετρέπετο ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ἔγκλησις (§ 29) καὶ ὅτι ἄνευ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως δὲν ὑφίσταται τὸ κώλυμα.

Κατὰ τὸν Ποιν. Ν. Ἀρ. 286 εἰς μόνον τὸν σύζυγον ἐπιτρέπεται ἡ ἔγκλησις, ἀλλά, καὶ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν καταδίκην, δὲν ἐξάγεται δυνάμει τίνος ἐξουσίας δύναται ἡ Εἰσαγγελία νὰ ἐπέμβῃ ζητοῦσα παρὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου τὴν ἀκύρωσιν γάμου, συναφθέντος μετὰ τῆς καταδικασθείσης.

Τὰ αὐτὰ λέγομεν περὶ τοῦ γάμου μετὰ τῆς ἁρπαγείσης (§ 28) καθόσον μάλιστα κατὰ τὸν Ποιν. Ν. Ἀρ. 333 μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου ἡ πρᾶξις δὲν τιμωρεῖται, εἰμὴ κατ' ἔγκλησιν τῶν δυναμένων νὰ προσβάλωσι τὸν γάμον ὡς ἄκυρον, τουτέστι τοῦ μὴ συναινέσαντος πατρός. Ἡ ἀκύρωσις μάλιστα προηγεῖται τῆς ἀνακρίσεως.

41. Ἄκυρος εἶναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ γάμος ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος μετὰ τῆς ὀρφανῆς (§ 31), εἰ καὶ δὲν ἐφαρμόζεται πλέον ἡ ποινὴ ἀπαγωγῆς, ἢ μοιχείας καὶ ἀτιμίας (4). Δὲν ἀπώλεσαν ὅμως τὴν ἰσχὺν αὐτῶν αἱ διατάξεις,ὅτι ὁ παραβάτης τοῦ κωλύματος δὲν κτᾶται ἐκ διαθήκης τῆς ὀρφανῆς, καὶ ὅτι αἱ μεταξὺ αὐτῶν δωρεαὶ εἶναι ἀπολύτως ἄκυροι (5), ἀργούσης εἰς τὸ ἑξῆς τῆς δημεύσεως.

Ὡς διοικητικὴ διαταξις ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἐν ἀξιώματι νὰ νυμφευθῇ γυναῖκα ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ἔνθα ἐνεργεῖ (§ 32), δὲν ἰσχύει πλέον.

Ἀντὶ τούτου, ἀπαγορεύεται σήμερον εἰς τὸν στρατιωτικὸν νὰ νυμφευθῇ, ἄνευ ἀδείας τῶν ἀνωτέρων. Ἡ περὶ τούτου δήλωσις τῆς Γραμματείας τῶν Στρατιωτικῶν 26 Ἰαν. 1834, ἀναφέρει βασιλ. διάταγμα 7 Ἰαν. τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀλλὰ τὸ διάταγμα τοῦτο οὐδέ-

(1) L. 5. 11. ad L. Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 13.
(2) L. 9. 30. § 1. C. ad L. Jul. (9. 9). L. 3. C. Th. ad L. Jul. (9. 7).
(3) Νεαρὰ 134. κεφ. ι'. ιϐ'. Νεαρὰ Λέοντος 32.
(4) L. 7. ad L. Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 9. L. 66. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε'. 32. L. 7. C. de interd. (5. 6).
(5) L. 128 de legatis (30). L. 2. § 1. de his qui (34. 9). Ξ'. μϐ'. 2. L. 32. § 28. de donat. (24. 1). Λ'. α'. 32.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποτε ἐδημοσιεύθη, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ ἡ συνέπεια τῆς ἀκυρώσεως τοῦ γάμου. Πειθαρχικὰς ποινὰς ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, οὐδέποτε ὅμως νὰ κανονίσῃ ἀντικείμενα ἀφορῶντα τὸ πολιτικὸν δίκαιον καὶ μάλιστα διὰ δηλώσεως.

42. Ἡ παράβασις τοῦ πενθίμου ἔτους (§ 30) οὐδέποτε ἦτο λόγος ἀκυρώσεως, ἀλλ' ἀτιμίας. Ὁ Ἰουστινιανός, ἀναθεωρῶν τὰς διαφόρους συνεπείας τῆς παραβάσεως, διατάττει, ὅτι ἡ ἐντὸς τοῦ πενθίμου ἔτους νυμφευθεῖσα, μὴ ἔχουσα παῖδας ἐκ τοῦ πρώτου γάμου, ἀποβάλλει ὅλας τὰς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας, καὶ δὲν δύναται νὰ περιποιήσῃ εἰς τὸν νέον σύζυγον πέραν τοῦ τρίτου τῆς ἰδίας περιουσίας, οὔτε κτᾶταί τι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης, ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονομεῖ μόνον μέχρι τρίτου βαθμοῦ· ἡ ἔχουσα παῖδας δὲν δύναται νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπαλλαγὴν τῶν τοιούτων ποινῶν, εἰμὴ ὅταν ἀφιερώσῃ ἀμέσως εἰς αὐτοὺς τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας καθαρόν, ὅπερ οὗτοι ἐξ ἀδιαθέτου, στρεφόμενοι κατιόντων, κληρονομοῦσιν ἐξ ἀλλήλων, καὶ μόνον, ὅταν ὅλοι τελευτήσωσι, κληρονομεῖ πάλιν ἡ μήτηρ (1).

43. Ὁ γάμος Χριστιανοῦ μετὰ Ἰουδαίας καὶ τἀνάπαλιν δὲν εἶναι μόνον ἄκυρος, ἀλλὰ τιμωρεῖται ὡς μοιχεία (2), ἀλλὰ τὸ ποινικὸν μέρος τῆς διατάξεως ἀπώλεσε πᾶσαν ἰσχύν. Ὡς πρὸς μικτοὺς γάμους ὀρθοδόξων μετὰ αἱρετικῶν (§ 33) ἀπαντῶσιν ἐν ταις πηγαῖς διάφοροι πολιτικαὶ συνέπειαι. Κατὰ τοὺς μικτοὺς γάμους τὰ τέκνα ἀκολουθοῦσι τὴν θρησκείαν τοῦ ὀρθοδόξου γονέως, πατρὸς ἢ μητρός (3). Οἱ μὴ ὀρθόδοξοι γονεῖς δὲν δύνανται νὰ στερήσωσι τὰ τέκνα τῆς διατροφῆς, τῆς προικός, ἢ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, ἕνεκα τῆς ὀρθοδοξίας αὐτῶν, οὔτε νὰ τ' ἀποκληρώσωσιν ἢ νὰ τὰ παραπείψωσι (4). Μόνον τὰ ὀρθόδοξα τέκνα κληρονομοῦσι τοὺς μὴ

(1) Νεαρὰ 22 κεφ. κϐ'. Ἀρμεν. Δ'. 6'. § 20—23. Περὶ τῆς ἀτιμίας. L. 1. 9—13 de his qui not. (3. 2). ΚΛ'. 6'. 1. 10—13. L. 15. C. ex quibus caus. (2. 12). ΚΛ'. γ'. 24. Αἱ περὶ ἐνέστερα διατάξεις εἶναι L. 1. C. de sec. nupt. (5. 9). L. 4. C. ad SC. Tert. (6. 56). ΜΕ'. α'. 37. Διὰ τῆς Νεαρᾶς 39 κεφ. 6'. ὁ Ἰουστινιανὸς ἐξέτεινε τὰ ἀποτελέσματα καὶ εἰς τὴν παραβᾶσαν τὸ πένθιμον ἔτος διὰ παραπτώματος ἀκολασίας. Ἀρμεν. Δ'. 6'. 28.

(2) L. 6. C. de Jud. (1. 9). Α'. α'. 6. L. 5. C. Th. ad L. Jul. (9. 7). L. 6. C. Th. de Jud. (16. 8). L. 2 C. Th. de nupt. (3. 7).

(3) L. 12. L. 18. § 1 C. de haeret. (1. 5). Α'. α'. 30.

(4) L. 13. L. 19. § 1 αὐτ. Ἀρμεν. Δ'. α'. § 26.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀρθοδόξους γονεῖς, ἐν ἐλλείψει δὲ αὐτῶν οἱ ὀρθόδοξοι συγγενεῖς, καὶ ἐν ἐλλείψει καὶ τούτων τὸ δημόσιον (1), ὅπως ἐν γένει ἐξ αἱρετικῶν, ἐθνικῶν καὶ Σαμαρειτῶν μόνον ὀρθόδοξοι δύνανται νὰ κληρονομήσωσιν ἐξ ἀδιαθέτου καὶ ἐκ διαθήκης (2).

Ὡς ἀνωτέρω (§ 33) εἴρηται, τὰ περὶ αἱρετικῶν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς παρὰ τῶν Συνόδων καταδικασθείσας αἱρέσεις, οἱ δὲ λοιποὶ ἑτερόδοξοι λογίζονται σχισματικοί. Προσέτι σήμερον ὅλοι εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων, ὥστε τοιαῦται διατάξεις, στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς ἀνισότητος, ἀπώλεσαν πᾶσαν ἰσχύν.

44. Ὁ γάμος διακόνου καὶ πρεσβυτέρου μετὰ τὴν χειροτονίαν (§ 36) εἶναι ἄκυρος, καὶ τὰ τέκνα λογίζονται νόθα καὶ ἀνόσια, ὥστε οὐδὲν λαμβάνουσι παρὰ τοῦ πατρός, ὅστις γίνεται ἔκπτωτος τῆς ἱερωσύνης. Ὅ,τι δὲ μετέλθῃ εἰς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πατρὸς γίνεται τῆς ἐκκλησίας (3).

Ὁ Αὐτοκρ. Λέων διὰ τῆς Νεαρᾶς 79 δὲν φαίνεται καταργήσας τὴν ἀκυρότητα τοῦ γάμου, ὅπως ἐκανόνισε καὶ ἡ ἐν Τρούλλῳ ἐν κανόνι 3, ἀλλ' ἀντὶ τῆς καθαιρέσεως διέταξε τὴν μετάπτωσιν τοῦ ἱερωμένου, εἰς ὃν εἶχε πρὸ τοῦ γάμου βαθμόν (4).

45. Εἰς τὴν διγαμίαν ἐπέκειτο, πλὴν τῆς ἀκυρότητος, ἀτιμία καὶ ποινὴ μοιχείας (5). Ὁ Π. Ν. Ἀρ. 283—285 προέβλεψεν ἰδιαιτέρως περὶ τῶν ποινῶν τῆς διγαμίας, καταδιωκομένης ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅτε τὸ Ἀρ. 16 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πληρέστατα ἐφαρμόζεται.

46. Ὁ ἀθέμιτος γάμος, καίτοι μὴ προβαλλόμενος ἐφ' ὅσον διαρκεῖ, διαμένει πάντοτε ἀθέμιτος, καὶ δὲν συνεπάγεται νομίμους συνεπείας, εἴτε ὡς πρὸς τοὺς ἐν αὐτῷ βιώσαντας, εἴτε ὡς πρὸς τοὺς ἐξ αὐτοῦ τεχθέντας.

---

(1) L. 18. § 1. L. 19 pr αὐτόθ. Νεαρὰ 115. κεφ. γ'. § 14.

(2) L. 17. 18. 22. αὐτ. Α'. α'. 3. 5. ΚΑ' α'. 44.

(3) L. 45. C. de episcop. (1. 5). Φωτίου Νομοκ. θ'. 29. P. καὶ Π. Σύντ. Α'. 210.

(4) Ζωναρᾶς P. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 108. Βαλσαμῶν αὐτ. Α'. 221. Zhischmann Eherecht. σ. 478.

(5) L. 2. C. de inc. (5. 5). ΚΗ'. ε. 35. L. 1. de his qui (3. 2) ΚΑ'. δ'. 1. L. 18. C. ad. L. Jul. (9. 9) Ξ'. λζ'. 60. Ὅρα § 26.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν τοῖς Πανδέκταις ἐντούτοις εὑρίσκομεν ἐπεικῆ ἀπόφασιν τοῦ Αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου, νομιμοποιήσαντος τὰ τέκνα ἀθεμίτου γάμου, ὡς συναφθέντος ἐν καλῇ πίστει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κωλύματος, ἐπὶ πολλὰ ἔτη δὲ διαρκέσαντος καὶ πρὸ πολλοῦ διαλυθέντος διὰ τοῦ θανάτου τῶν συμβίων (1).

Διαφέρει ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ποινῆς τῶν ἐν ἀγνοίᾳ περιπεσόντων εἰς γάμον, ἐπὶ ποινῇ κεκωλυμένον (2), καὶ τοῦτο ἐπαναλαμβάνουσι καὶ οἱ Σχολιασταὶ τῶν κανόνων (3).

Καὶ αὐτὸς ὁ Μάρκος Αὐρήλιος, ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἐπιεικείᾳ, δὲν εἶπεν ἐντούτοις, ὅτι ὁ γάμος εἶναι ἔγκυρος, ἀλλ' ἐδέχθη τὰ τέκνα ὡς νόμιμα, κινηθεὶς εἰς οἶκτον ἐκ τοῦ μεγάλου αὐτῶν ἀριθμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν λόγων.

Τοῦτο ἀνεπτύχθη συστηματικώτερον διὰ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ κατὰ πλάνην τῶν συζύγων συναφθεὶς ἀθέμιτος γάμος ἀκυροῦται μέν, ἀλλ' οὔτε ὡς πρὸς τοὺς συζύγους, οὔτε ὡς πρὸς τὰ τέκνα ἐπέρχονται αἱ συνέπειαι τῶν ἀθεμίτων γάμων (4), καὶ οὕτω ὁ ἐκ πλάνης ἀθέμιτος γάμος ὠνομάσθη matrimonium putativum.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην παρεδέχθη καὶ ὁ Γαλλ. Κώδηξ ἐν Ἄρ. 201 ὅτι ὁ κηρυχθεὶς ἄκυρος οὐχ ἧττον παράγει πολιτικὰς συνεπείας ὡς πρὸς τοὺς συζύγους καὶ τὰ τέκνα, συναφθεὶς καλῇ τῇ πίστει.

Πρὸς τοὺς ὄντας ἐν ἀγνοίᾳ καὶ οὐδαμῶς προτιθεμένους παράβασιν τοῦ νόμου δὲν δύναται οὗτος νὰ φανῇ ἀδυσώπητος, διὰ τῆς ξηρᾶς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀξιώματος, ὅτι τὸ ἄκυρον οὐδὲν παράγει ἀποτέλεσμα, ἐνῷ ἐνταῦθα ἡ ἄρνησις ἀποτελέσματος εἶναι ποινὴ ἀρμόζουσα εἰς μόνους τοὺς ὑπαιτίους.

Ὁ Γαλλ. Κώδηξ μάλιστα ἐν Ἄρ. 202 παραδέχεται τὴν ἀρχὴν ταύτην καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, ὅστις ἦτο μόνος ἐν καλῇ πίστει, οἱ δὲ Συγγραφεῖς ὑποστηρίζουσιν, ὅτι διὰ τοι-

---

(1) L. 57. § 1. de ritu nupt. (23. 2).

(2) L. 38. § 7. ad. L. Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 39. Ἐπὶ τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ γενομένου ἀθεμίτου γάμου δίδωσι συγγνώμην φύσις, καὶ ἡλικία, καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τοῦ ἁμαρτηθέντος· καὶ μάλιστα εἰ μήπω τις αὐτῶν κατηγόρησεν. L. 4. C. de incestis (5. 5).

(3) Βαλσαμῶν Γ'. καὶ Π. Σύντ. Β'. 363. Βλάσταρης αὐτ. Γ'. 168.

(4) C. 2. 11. 14. X. qui filii sint. (IV. 17).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐτου γάμου ἀκύρου, ἀλλ' ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κωλύματος συναφθέντος, ἐπέρχεται καὶ τῶν πρὸ τοῦ γάμου τέκνων ἡ νομιμοποίησις (1)

Ἐνόσῳ ἡ Ἐκκλησία εἰργάζετο εἰς ἐπαύξησιν τῶν κωλυμάτων καὶ εἰς ἐπιδίωξιν τῆς παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς κυρώσεως τῶν προτεινομένων, ἐπόμενον εἶναι, ὅτι ἀπέκρουσε πᾶσαν συγκατάβασιν, εἴτε πρὸ τοῦ γάμου, εἴτε μετὰ τὴν τέλεσιν αὐτοῦ, ἅμα ἀντέκειτο κώλυμα ἐκ τῶν ἅπαξ κανονισθέντων (2).

Οὐχ ἧττον βέβαιον εἶναι, ὅτι πολλαὶ συγκαταβάσεις κατ' οἰκονομίαν δὲν ἔπαυσαν γινόμεναι, οὐδὲ ὁ Τόμος περὶ Συνοικεσίων 10 Φεβρουαρίου 1839, ἀρνούμενος εἰς τὸ μέλλον πᾶσαν ἐλπίδα συγκαταβάσεως (3), ἀναιρεῖ τὸ γεγονός.

Ἀπὸ τῶν κοσμικῶν κωλυμάτων ἔδιδον καὶ οἱ Αὐτοκράτορες ἄδειαν, οἷον ἐπὶ γάμου ἐπιτρόπου μετὰ τῆς ὀρφανῆς πρὸ τῆς λογοδοσίας, ἢ χήρας πρὸ τοῦ πενθίμου ἔτους (4).

Ἡ ὑπέρμετρος ἐπίτασις τῶν κωλυμάτων καθίστησιν ἀναπόφευκτον τὴν παράβλεψιν εἰς περιστάσεις ἀνεπανορθώτους.

---

(1) Duranton II. 346. Demolombe III. 366.

(2) Παραδείγματα. Ὁ τέταρτος γάμος Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἐφ' ᾧ ἐπῆλθεν ὁ τόμος ἑνώσεως. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. σ. 4. Ὁ Πατριάρχης Θεοδόσιος Α'. Βορραν διότης προτιμοτέραν ἔκρινε τὴν ἐξορίαν (1183) ἢ τὴν συγκατάθεσιν εἰς γάμον μεταξὺ συγγενῶν ἕκτου βαθμοῦ. Νικήτα Χωνιάτου Βασιλεία Ἀλεξίου Πορφυρογεννήτου κεφ. 15. Πάλιν ἐν ἔτει 1295. Παχυμέρη Ἀνδρόνικος Παλαιολ. βιβλ. Γ'. κεφ. 4.

(3) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 174.

(4) L. 6. C. de interd. matr. (5. 6). ΚΗ'. α'. 13. L. 10. de his qui (3. 2). ΚΑ'. α'. 10. Ἁρμεν. Δ'. θ'. 6.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Τέλεσις τοῦ γάμου.

Περίληψις

47. Συναίνεσις.
48. Ἐπὶ ὑπεξουσίων ἀπαραίτητος ἡ πατρικὴ συναίνεσις.
49. Πότε δὲν εἶναι ἐφικτὴ, ἢ δὲν ἀπαιτεῖται.
50. Περὶ τοῦ ὑπὸ ἐπιτροπείαν καὶ κηδεμονίαν.
51. Περὶ βίας, φόβου καὶ πλάνης, εἰς ἣν συντελεῖ καὶ δόλος
52. Τέλεσις τοῦ γάμου μέχρις Ἰουστινιανοῦ.
53. Ἱερολογία.
54. Ἐπισκοπικὴ ἄδεια.
55. Ληξιαρχικὴ πρᾶξις.

—

47. Ὁ γάμος, ὡς δεσμὸς ἑκούσιος ἐλευθέρων, συγκροτεῖται ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως τῶν νυμφευομένων (1). Ἂν μόνη ἡ συναίνεσις ἀρκῇ, δὲν ἐξετάζομεν ἤδη, ἀλλ' ἐκφέρομεν τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἡ συναίνεσις εἶναι ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ.

Οἱ αὐτεξούσιοι δὲν χρήζουσι τῆς συναινέσεως ἄλλων, ὡς δυνάμενοι νὰ διαθέσωσι περὶ ἑαυτῶν (2).

Μαινόμενοι δὲν νυμφεύονται, ὡς ἐστερημένοι θελήσεως καὶ μὴ νοοῦντες τὸ γινόμενον (3). Κωφοὶ, ἄλαλοι καὶ τυφλοὶ δὲν κωλύονται ὅμως, διότι ἔχουσι συνείδησιν τοῦ πραττομένου (4).

48. Ἡ συναίνεσις τῶν ὑπεξουσίων δὲν ἀρκεῖ πρὸς τέλεσιν γάμου, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν, πατρὸς ἢ παππου, ἄλλως ὁ γάμος εἶναι ἄκυρος (5).

---

(1) L. 2. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 2. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 3. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. σ. 135.

(2) L. 25 de ritu (23. 3). ΚΗ'. δ'. 14. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 12.

(3) L. 16. § 2. αὐτ. ΚΗ'. ε'. 16. L. 8. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 6. Ἀρμεν. Δ'. α'. 14.

(4) L. 73. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 49.

(5) Pr. J. de nupt. (1 10) L. 7. § 1. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πάππου ἔγγονος ἔχρηζε καὶ τῆς συναινέσεως τοῦ πατρός, οὐχὶ δὲ ἡ ἐγγόνη (1), ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτο ἀργεῖ, διότι ὁ υἱὸς χειραφετεῖται διὰ γάμου, ἄρα ὁ ἔγγονος δὲν γεννᾶται ὑπεξούσιος τοῦ πάππου.

Ἐπὶ τοῦ ὑπεξουσίου φαίνεται, ὅτι ἐπεκράτει γνώμη, ὅτι πρέπει νὰ προηγῆται ἡ ῥητὴ συναίνεσις τοῦ πατρός, ἐνῷ ἐπὶ ὑπεξουσίας ἀρκεῖ, ὅτι ὁ πατὴρ δὲν ἀντιλέγει (2), ἀλλ' ἐντούτοις ἡ διαστολὴ αὕτη, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐξέλιπεν, ὥστε καὶ ἐπὶ ὑπεξουσίου ἡ μὴ ἀντιλογία ἐπέχει τόπον συναινέσεως (3).

Κατὰ τὴν Ἐκλογὴν τοῦ Λέοντος (Β'. α'.) ὡσαύτως ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ συναίνεσις τῆς μητρός, ἀλλὰ διὰ τῶν Μακεδόνων ἐπανέκαμψε πάλιν ἡ νομοθεσία εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καθ' ἣν μόνος ὁ πατὴρ ἐνασκεῖ ἐξουσίαν καὶ τοῦτο ἐτήρησεν ἡ Ἐκκλησία(4).

Μόνη ἡ συναίνεσις τοῦ πατρὸς δὲν ἀρκεῖ, ὅπως καταστήσῃ περιττὴν τὴν συναίνεσιν τοῦ ὑπεξουσίου,ὅστις δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἄρνησιν (5).

Καὶ τῆς ὑπεξουσίας ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις (6), ἀλλ' ἐντούτοις λογίζεται συναινοῦσα, ἅμα δὲν ἀντιλέγει, καὶ τότε μόνον ἐπιτρέπεται, ν' ἀρνηθῇ τὴν συναίνεσιν, ὅταν ὁ πατὴρ ἐκλέγῃ πρόσωπον ἀνάξιον καὶ αἰσχρόν (7). Σημειωτέον, ὅτι τοῦτο λέγεται περὶ μνηστείας, διότι ἐπὶ γάμου δὲν εἶναι παραβιαστέα ἡ ἐναντία θέλησις τῆς νύμφης, ὅταν τουλάχιστον, ὡς εἶπον, δεικνύει ἀνυπέρβλητον ἀντιπάθειαν (8).

---

5. L. 2. 18. 25. 30. de ritu nupt (23. 2). ΚΗ'. δ'. 2. 14. 17. ΚΗ'. ε'. 20. L. 13. § 6. de adult. (48. 5). Ξ'. λζ'. 16. L. 7. 12. C. de nupt. (5. 4. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 3.

(1) L. 16. § 1. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. ε' 16. Ὅρα καὶ L. 3. αὐτ.

(2) Pr. J. de nupt. (1. 10). L. 7. § 1. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 5. L. 25. C. de nupt. (5. 4).

(3) L. 5. C. αὐτ. ΚΗ'. δ'. 37. Ἀρμεν. Δ'. α'. 3.

(4) Ἐπαναγ ΙΔ'. γ'. Πρόχειρον Δ'. δ'. Φωτ. Νομοκ. Π'. 9. P. καὶ Π. Σύντ. Α'. 310 Βλάσταρης αὐτ. Σ'. 154.

(5) L. 14. C. de nupt. (8. 4). ΚΗ'. δ'. 32. Ἀρμεν. Δ'. α'. 7.

(6) L. 11. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 9.

(7) L. 12. αὐτ. ΚΗ'. α'. 10. Ἀρμεν. Δ'. α'. 6.

(8) Δημήτριος Χωματηνὸς Cod. Monac. 62. fol. 43. Zhishman σ. 622.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅταν ὁ πατὴρ ἐναντιοῦται ἄνευ λόγου εἰς τὸν γάμον τῶν ὑπεξουσίων, ἢ ὅλως δὲν φροντίζῃ, ἴσως διὰ νὰ μὴ προικίσῃ τὰς κόρας, ἀναπληροῦται ἡ συναίνεσις αὐτοῦ παρὰ τοῦ δικαστοῦ (1).

Ὁ Ἰουστινιανὸς προσέθηκεν, ὅτι ὁ πατὴρ δὲν δύναται ν' ἀποκληρώσῃ τὴν θυγατέρα, συζευχθεῖσαν ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ, ὅταν μέχρι τοῦ 25 ἔτους δὲν ἐφρόντισε νὰ νυμφεύσῃ αὐτήν (2).

Ἡ μετὰ τὸν γάμον συναίνεσις τοῦ πατρός, κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην, αἴρει τὴν ἀκυρότητα τοῦ γάμου(3). Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν τῶν Βασιλικῶν ἔκτοτε βεβαιοῦται ὁ γάμος, οὐχὶ ἄνωθεν(4), ὥστε δὲν ἐπέρχεται ἡ νομιμοποίησις τῶν τέκνων. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ἐπικρατήσασα, ὥστε ἀπεκρούσθη ἡ ἐπαναληψις τῆς ἱερολογίας μετὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν πατρικὴν συναίνεσιν(5).

Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ὁ πατὴρ ἔχει ἀγωγὴν περὶ ἀκυρώσεως γάμου τῶν ὑπεξουσίων.

49. Οἱ υἱοί, ἅμα γενόμενοι αὐτεξούσιοι, δὲν χρῄζουσι τῆς πατρικῆς συναινέσεως (6).

Ὡς πρὸς τὴν θυγατέρα, καὶ μετὰ τὴν χειραφεσίαν ζητεῖται ἡ πατρικὴ συναίνεσις, μέχρις ἐνηλικότητος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐλευθέραν αὐτῆς ἐκλογὴν (7), οὐχὶ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐνηλικότητα, ὅτε καὶ ἄκοντος τοῦ πατρὸς νομίμως συνάπτεται γάμος (8).

Ἐπὶ αἰχμαλωσίᾳ ἢ ἀφανείᾳ δὲν ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τοῦ πα-

---

(1) L. 19. de ritu. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 11. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 10. 25.

(2) Νεαρὰ 115 γ'. 11. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 25.

(3) L. 68 de jure dot. (23. 3). ΑΘ'. α'. 64.

(4) ΚΗ'. δ'. 2. L. 11. de statu. (1 5). δὲν ὑποτίθησι μεταγενεστέραν συναίνεσιν. καὶ διὰ τοῦτο ἀρνεῖται τὴν νομιμότητα τέκνου, γεννηθέντος μὲν μετὰ θάνατον τοῦ πάππου, συλληφθέντος ὅμως πρὸ αὐτοῦ. Σπουδαιοτέρα εἶναι L. 13. § 6. ad. L. Jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 15. ἀλλ' ἀνάγεται εἰς ποιν. ζήτημα.

(5) Ζωναρᾶς καν. 42. Βασιλ. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ. 189. Βαλσαμὼν αὐτ 183.

(6) L. 25. de ritu. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 14. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 12.

(7) L. 18. αὐτ. ΚΗ'. ε'. 21. L. 18. 20. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ' δ'. 35. ΑΗ'. δ'. 34. ἈρμεννΔ'. θ'. 9.

(8) L. 10. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 8. Ἀρμεν Δ'. δ'. 17.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρὸς μετὰ τριετίαν (1), ἢ καὶ πρὸ αὐτῆς, ἂν εἶναι πρόδηλον, ὅτι ὁ γάμος δὲν μέλλει ν' ἀπαρέσῃ εἰς αὐτόν (2).

Ὅταν ὁ πατὴρ πάσχῃ τὰς φρένας, περὶ συναινέσεως αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, ἀλλ' ἂν δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ὑπὸ τοῦ πάππου, ἁπλῶς ἐρωτᾶται ἡ γνώμη τῆς ἐπιτοπίου Ἀρχῆς, ἤτοι τῆς δικαστικῆς, καὶ τῶν κηδεμόνων, παρ' ὧν προσδιορίζεται ἡ προῖξ καὶ ἡ προγάμου δωρεά (3). Καθ' ἡμᾶς ἑπομένως πρέπει ν' ἀκουσθῇ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, οὗ τὸ βούλευμα ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ δικαστηρίου, καθόσον τὸν μὴ δυνάμενον νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἀναπληροῖ ἡ μήτηρ, καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῆς διορίζεται ἐπίτροπος (4).

50 Τὰ καθήκοντα τῶν Ἐπιτρόπων ἔπαυον ἀπὸ τῆς ἥβης, τουτέστιν ἐπὶ ἀρρένων ἀπὸ τοῦ 14ου, καὶ ἐπὶ θηλέων ἀπὸ τοῦ 12ου ἔτους, ὥστε δὲν γίνεται λόγος περὶ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ γάμου, ὅστις δὲν συνέπιπτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν.

Ἀλλ' οὔτε περὶ μνηστείας ἀρρένων, ἀπὸ τοῦ 7ου ἔτους ἐπιτρεπομένης, εὑρίσκομεν διάταξίν τινα, ὥστε ὑπολείπεται νὰ ἐφαρμόσωμεν τοὺς κοινοὺς κανόνας, ὅτι ἀπαιτεῖται ἀπαραιτήτως ἡ συναίνεσις τοῦ ἀνήβου. Τοῦτο συμπεραίνομεν ἐκ τῶν περὶ τῆς ἀνήβου ὀρφανῆς ὁριζομένων, ὅτι παρὰ γνώμην αὐτῆς δὲν μνηστεύεται ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου, ὅστις οὔτε πρὸς διάλυσιν τῆς μνηστείας ἔχει ἐξουσίαν κατ' ἀρέσκειαν (5). Διὰ νὰ συναφθῇ μνηστεία πρὸ τῆς ἥβης ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις οἰκογενειακοῦ συμβουλίου, συγκειμένου ἐκ τῆς μητρός, τῶν συγγενῶν καὶ τοῦ ἐπιτρόπου, ὅτε, ἐν περιπτώσει διαφωνίας, ἀποφαίνεται ἡ ἀρχή, ἤτοι τὸ δικαστήριον (6).

Ὁ κηδεμὼν οὐδεμίαν ἔχει εἰς ταῦτα μετοχήν, ὡς ἐπιμελούμενος τῶν πραγμάτων, οὐχὶ τοῦ προσώπου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἥβην πλὴν τῆς συναινέσεως τῆς κόρης, ὀρφανῆς πατρός, ἀπαι-

(1) L. 9. § 1. de ritu (23. 2). ΚΗ'. δ'. 7. Ἁρμεν. Δ'. δ'. 7.

(2) Ἐπαναγωγὴ ΙΔ'. 10.

(3) Pr. J. de nupt. (1. 10). L. 9, de ritu (23. 2). L. 28. C. de episc. (1. 4). ΚΗ'. α'. 19. Ἁρμεν. Δ'. δ'. 7. Δ'. α'. 22.

(4) N. 17. Αὐγ. 1861 Ἀρ. 9.

(5) L. 6. de spons. (23. 1). ΛΖ'. α'. 4. Ἁρμεν. Δ'. α'. 4.

(6) L. 1. C. de nupt. (3. 4). ΚΗ'. δ'. 25. Ἁρμεν. Δ'. δ'. 20.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Κέρκυρας

τεῖται, ὡς εἴρηται, ἡ σύμπραξις τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου, οὐχὶ κατὰ Πανδέκτας, ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν διάταξιν τοῦ Κώδηκος (1).

51. Ἡ βία ἀναιρεῖ τὴν θέλησιν, ἧς ἄνευ δὲν συνάπτεται ἔγκυρος γάμος (2).

Μόνη ἡ ὑλικὴ βία δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν θέλησιν, ἣν ἐξ ἴσου δεσμεύει καὶ ὁ φόβος, ὅταν, πρὸς ἀποφυγὴν ἀπειλουμένου κακοῦ, καταναγκαζεταί τις νὰ προτιμήσῃ ὅ,τι ἡ προαίρεσις ἀπωθεῖ.

Δὲν εἶναι ὅμως ἡ τέλεσις τοῦ γάμου τόσον αἰφνιδία, ὥστε νὰ λογίζεται τὸ ἀπειλούμενον κακὸν ἀναπόδραστον, ἡ δὲ ἐκ δειλίας ὑποχώρησις, ἄνευ ἀνάγκης, δεικνύει μᾶλλον εὐκαμψίαν θελήσεως, ἢ καταναγκασμόν. Οὐδὲν ἄλλο εὑρίσκομεν ἐν ταῖς πηγαῖς, ἢ ὅτι ὁ ὑπεξούσιος δὲν καταναγκάζεται παρὰ τοῦ πατρός, ἂν ὅμως ἐνδώσῃ, ἐνῷ δὲν χρεωστεῖ, νυμφευόμενος ἐκείνην, ἣν ἄλλως δὲν προαιρεῖται νὰ ἔχῃ σύζυγον, λογίζεται συγκατατεθείς (3). Ἅμα τουτέστιν ἐμφιλοχωρεῖ ἰδία σκέψις, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ πραχθὲν εἶναι ὅλως ἀκούσιον.

Ὅταν τὰ τέκνα ἐνδίδωσιν εἰς τοὺς γονεῖς, ἀπειλοῦντας ἀποκλήρωσιν, ἢ ἐν γένει προτιμῶσι νὰ μὴ δυσαρεστήσωσιν αὐτούς (metus reverentialis), δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις βουλήσεως (4).

Ὅταν ὅμως ἀπειλῆται ἡ ζωὴ τοῦ νυμφευομένου ἢ τῶν προσηκόντων παρὰ δυναμένου νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπειλήν, καὶ οὕτω ἐκβιάζεται γάμος, δὲν ὑπάρχει προαίρεσις, ὁποία ἀπαιτεῖται πρὸς συγκρότησιν αὐτοῦ (5).

Κατὰ τὸν Ποιν. Ν. Ἀρ. 360, ὅταν ὁ γάμος κηρύττεται ἄκυρος, διότι ἠναγκασαν εἰς αὐτὸν διὰ βίας, ἢ διὰ συνεχῶν ἀπειλῶν, γονεῖς ἢ ἐπιμεληταί, ἢ ἐπίτροποι, ἀπαγγέλλεται κατ' αὐτῶν φυλάκισις, τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.

---

(1) L. 20. de ritu (23. 2). ΚΗ'. δ'. 12. L. 8. 20 L. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 12 29. 35 Ἀρμεν. Δ'. δ'. 11.

(2) L. 14. C. de nupt. (5. 4) ΚΗ'. δ'. 32.

(3) L. 21. 22. de ritu (23. 2). L. 14. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 32. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 23.

(4) L. 7. pr. quod met. (4. 2). Γ'. 6'. 7. Durantou II. 49. Demolombe III. 248.

(5) Durantou II. 49. Ὅρα τὸ παράδειπα ἀπειλῆς μονομαχίας, ὅτι δὲν εἶναι λόγος ἀκυρότητος. Demolombe III 248.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ δὲ τὴν ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου 2 Ἀπριλίου 1835, ἐὰν πρεσβύτερος ἀναγκασθῇ διὰ βίας νὰ εὐλογήσῃ γάμον ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας, ὁ γάμος εἶναι ἄκυρος.

Καὶ ἡ πλάνη ἀποκλείει τὴν θέλησιν (1), ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι οὐσιώδης.

Εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ γάμου οὐδὲν ἀπαντᾷ, ἀλλ' ἐφαρμόζοντες καὶ αὐτὰς τὰς περὶ συναλλάγματος ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου μόνην οὐσιώδη πλάνην δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν τὴν περὶ τὴν ταὐτότητα τοῦ προσώπου, διότι περὶ γάμου, δηλ. τοῦ εἴδους τοῦ συναλλάγματος, δὲν ὑπάρχει ζήτημα, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ λογίζονται ἐπουσιώδη, καὶ ἰδίως αἱ ἀφορμαί, ὁποῖαι καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἀτομικαὶ σκέψεις, δὲν ἀπαρτίζουσι στοιχεῖον τοῦ συναλλάγματος.

Καὶ ὁ Γαλλ. Κώδηξ Ἄρ. 180 θεωρεῖ οὐσιώδη τὴν πλάνην περὶ τὸ πρόσωπον (erreur dans la personne), ἀλλὰ μεγάλως φιλονεικεῖται, ἂν περὶ τοῦ φυσικοῦ προσώπου μόνον ὁ λόγος (2), ἢ καὶ περὶ τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τῶν ἄλλων ἰδιοτήτων, ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται ἡ ἰδέα τοῦ προσώπου, ὅπως οἱ πλεῖστοι φρονοῦσι (3), καθόσον συστατικὸν τοῦ προσώπου δὲν εἶναι μόνον τὸ ὄνομα ἢ ἡ φυσιογνωμία.

Αἱ ἰδιότητες τοῦ προσώπου, αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, μὴ οὖσαι, οἷα ἐνομίζοντο, δὲν παρέχουσι λόγον ἀκυρότητος, εἴτε φυσικαὶ εἶναι, εἴτε ἠθικαί, εἴτε κοινωνικαί, οἷον τῆς τάξεως, τοῦ γένους, τοῦ χαρακτῆρος κτλ. ἐν τούτοις εἶναι ζήτημα πραγματικόν, ἂν ἀπαρτίζουσι τὸ γνώρισμα τῆς ταὐτότητος τοῦ προσώπου (4).

Τὴν πλάνην ὡς πρὸς τὴν ἐθνικότητα τοῦ συζύγου, ἣν ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ ἡ γυνή, δὲν θεωροῦσιν οὐσιώδη (5), καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ἀπάτης ἐκ μέρους τοῦ προσποιηθέντος ἰθαγένειαν (6).

---

(1) L. 116. § 2. de reg. juris (50. 17). Β'. γ'. 116.

(2) Maleville sur l'art. 146. Ἀποφ. 5492 (1849) ἐν Ἀθ. ἐφετῶν. Εὑρετ. Ἰωαννίν. Ε'. σ. 401.

(3) Toullier I 521. Duranton II. 60. 64. Demolombe III. 251.

(4) Οὕτω ὁ Demolombe III 253 καὶ ὁ Marcadé, sur l'art. 180, διότι ἄλλως θέλομεν περιορίσει τὴν πλάνην μόνον ὡς πρὸς τὸ φυσικὸν πρόσωπον.

(5) Toullier I. 464. Duranton II. 59.

(6) Dalloz, Mariage 72.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δὲν εἶναι σύμφωνοι ἐν τούτοις αἱ γνῶμαι, ἂν εἶναι ἀκυρωτέος ὁ γάμος μετὰ προσώπου, κατόπιν ἀνακαλυπτομένου, ὅτι εἶναι κατάδικος, διανύσας τὴν ποινὴν κακουργήματος (1).

Περὶ δόλου ἰδιαιτέρως δὲν γίνεται λόγος, διότι εἰ μὲν παρήχθη πλάνη, περὶ αὐτῆς εἴρηται, εἰ δὲ δὲν παρήχθη, δὲν ὑπάρχει αἰτία πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ γάμου. Ὁ δόλος συντελεῖ ὅπως καταστήσῃ προφανεστέραν τὴν πλάνην.

52. Ἀφ' ὅτου ἀπηρχαιώθησαν οἱ τρεῖς τρόποι, καθ' οὓς διὰ τοῦ γάμου ἡ γυνὴ ἐγίνετο ὑποχειρία, διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ συναινετικοῦ γάμου οὐδεμία ἦτο ἀναγκαία ἐπίσημος πρᾶξις, οὔτε ἔγγραφον, οὔτε μάρτυρες, οὔτε ἄλλο τι πρὸς βεβαίωσιν τῆς τελετῆς, ἀλλ' ἁπλῶς ἤρκει ἡ εἰσαγωγὴ τῆς γυναικὸς εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρὸς (domum deductio), ἥτις καὶ αὕτη δὲν ἦτο ἀπαραίτητος (2). Ὡς ἐκ τούτου καὶ ὁ ἀποδημῶν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ, ἅμα ἡ γυνὴ εἰσηγάγετο εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς θέσεως τῶν νυμφευομένων ἐγίνοντο καὶ πανηγυρικώτεροι γάμοι, δηλουμένης τῆς προαιρέσεως ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν συγκεκλημένων φίλων (fides amicorum) (3)· ἐνώπιον αὐτῶν συμβολικῶς ἐγίνετο ἡ σύζευξις (jugum impositum, dexterae junctae) (4), καὶ τὸ ἑσπέρας κατήρχετο ἡ νύμφη εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός, ὅπου διάφορα ἐτελοῦντο (5), καὶ στεφάνων ἐγίνετο χρῆσις (6).

---

(1) Καταφατικῶς Duranton II. 62. Demolombe III. 253. Ἀποφατικῶς Balloz Mariage 74 AII. 112 (1862) δὲν ἐλύθη καθ' αὑτὸ τοῦτο τὸ ζήτημα, ἀλλ' ἡ ἀκυρότης γάμου μετὰ προσώπου στερηθέντος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

(2) L. 5—7. 24 de ritu (23. 2). ΚΗ'. δ'. 4—6. 13. L. 69. § 3. de j. dot. (23. 8). ΚΘ'. α'. 65. L. 76. de don. (24. 1). L. 4. pe pign. (20. 1). ΚΕ'. 6'. 4. L. 9. 22. C. de nupt. (5. 4). L. 15. de cond. (35. 1). ΜΔ'. ι6'. 18. Ἁρμεν. Δ'. δ'. 19.

(2) L. 22. C. de nupt. (5. 4). Gellius IV. 3. XVII. 21.

(4) Servius ad Aen. IV. 16. Isidor IX. 8. M. Seneca Controv. III. 24.

(5) Εἰσερχομένη ἡ νύμφη ἔλεγεν· ubi tu Gajus, ego Gaja. Festus v. Gaja, rapi, aqua, facem, genialis, pronuba Πλούτ. Ῥωμ. 29. 30, 31. Plinius hist. nat. XXXVIII. 27.

(6) Apul. Met. IV. I. p. 189. Sidon. Apol. I. ep. 5. Claudian. Epithal. Aug et Mar. Mar. V. 203, Tu geminas, Concordia, necte coronas.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οὐδὲν τούτων ἦτο ἐν τούτοις ἀπαραίτητον, διότι εἰς τὴν γαμικὴν συναίνεσιν συνίστατο ὁ γάμος (1).

Ὡς ἐκ τούτου εὑρίσκομεν, ὅτι, ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἡ συνοίκησις μετὰ γυναικὸς ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν γάμου (2).

Τὰ αὐτὰ παρεδέχθη ἀρχικῶς ὁ Ἰουστινιανός, λέγων : *γάμον μὲν οὖν διάθεσις ἀμοιβαία ποιεῖ* (3).

Κατόπιν ὅμως βλέπων, ὅτι ἐπλήσθη τὸ πολίτευμα νενοθευμένων συναλλαγμάτων, διότι ἤρκει μαρτυρία, ὅτι οἱ συνοικοῦντες προσηγορεύοντο ἀμοιβαίως κύριος καὶ κυρία, διὰ νὰ λογίζεται γάμος, ἐνῷ πραγματικῶς τοιοῦτος δὲν ὑπῆρξε, διέταξεν, ὅτι ἐπὶ τῶν μειζόνων ἀξιωμάτων, μέχρι συγκλητικῶν καὶ τῶν illustres ἀπαιτοῦνται συμβόλαια προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς. Οἱ τούτων ὑποδεέστεροι, ἂν δὲν συνάψωσι συμβόλαια, πρέπει νὰ ζητήσωσι τὴν σύνταξιν ἐμμαρτύρων ἐγγράφων παρὰ τοῦ ἐκδίκου καὶ τριῶν τοὐλάχιστον κληρικῶν. Μόνοι δὲ οἱ εὐτελεῖς δὲν χρήζουσι τοιαύτης βεβαιώσεως (4). Δὲν καταργεῖ ἐντούτοις καὶ τὴν εἰς τὸν οἶκον εἰσαγωγὴν τῆς γυναικός, ὅτε ὤμοσεν ὁ ἀνήρ, ἢ ἐν τῷ ἰδίῳ ἢ ἐν εὐκτηρίῳ οἴκῳ, *ἢ μὴν ἕξειν αὐτὴν νόμιμον γαμετήν* (5). Μετολίγον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν διὰ ψιλῆς διαθέσεως σύστασιν τοῦ γάμου τῶν μὴ ἐν εὐ ἐν μεγάλοις ἀξιώμασιν (6).

53. Ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου δὲν ἦτο ἄγνωστος καὶ πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ (7), καὶ μετ' αὐτὸν οἱ Πατριάρχαι ἐστεφάνουν τοὺς Αὐτοκράτορας νυμφευομένους (8).

---

(1) Δὲν ἀντίκειται L. 5. de ritu (23. 2), διότι ἀποδημοῦντος τοῦ ἀνδρὸς ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον ἡ γυνή.

(2) L. 24. αὐτ. ΚΗ'. δ' 13. L. 3. de concub. (25. 7). Ξ'. λζ'. 2. Ἀρμεν. Δ'. δ' 21. Ὁ πρὸς ἐλευθέραν, μὴ ποιησαμένην πόρον ἐκ τοῦ σώματος, ἔχων συνήθειαν οὐ παλλακήν, ἀλλὰ γαμετὴν αὐτὴν ἔχειν δοκεῖ.

(3) Νεαρὰ 22. κεφ. γ'.

(4) Νεαρὰ 74. κεφ. δ'.

(5) Αὐτ. κεφ. ε'.

(6) Νεαρὰ 117. κεφ. δ'. Ἀρμεν. Δ' δ'. 15.

(7) Ἰγνατίου πρὸς Πολύκ. κεφ. ε'. Tertull. de pudic. c. 4. (apud ecclesiam professae), ad uxor. II. c. 9. Γρηγορ. Θεολ. ἐπιστ. 171. Χρυσοστ. λόγ. θ'. εἰς Α'. πρὸς Τιμόθεον. κεφ. γ'. Ἀποκρίσεις κανονικαὶ Τιμοθέου εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν 150 Πατέρων συναθροισθέντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 381. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 337.

(8) Θεοφάνης 6094. 6102. Ζωναρᾶς ΙΔ'. 13.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὸν 7ον κανόνα τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ δὲν συνεστιᾶται Πρεσβύτερος εἰς γάμους δι γαμούντων καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἠρνοῦντο εἰς τοὺς τοιούτους τὴν ἐπίθεσιν στεφάνων, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐξέλιπε πᾶσα διαφορὰ καὶ ὡς πρὸς τοῦτο καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθίαν, ἀφότου διὰ τοῦ *τόμου ἑνώσεως* ἐξισώθη ὁ δεύτερος γάμος τῷ πρώτῳ (1).

Εἰ καὶ ἐν Προχείρῳ ἀπαγορεύεται ἡ μυστικὴ ἱερολογία (2), ἀλλ' ὅμως μέχρι τοῦ Αὐτ. Λέοντος δὲν ἦτο ἀπαραίτητος ἡ φανερά. Ἀπὸ τῆς 86 Νεαρᾶς αὐτοῦ (ἔτ. 893) ἄνευ ἱερᾶς εὐλογίας δὲν ὑπάρχει γάμος.

Ὁ Αὐτ. Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἐν ἔτει 1095 ἔλυσε τὴν ἀπορίαν καὶ περὶ δούλων, ὅτι καὶ αὐτῶν ὁ γάμος ἀπαραιτήτως ἱερολογεῖται, ἀπελευθερουμένων, ἅμα ὁ κύριος ἐναντιοῦται εἰς τὴν ἱερολογίαν (3).

54. Καθόσον ἡ ἱερολογία δὲν ἐξαλείφει τὰς ἀκυρότητας τοῦ γάμου, ἀλλ' ὁ ἱερολογήσας ὑποπίπτει εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια (4), προηγεῖται ἡ τῶν κωλυμάτων διάγνωσις.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν αὐτῶν ἡ ἡμετέρα Ἱερὰ Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου 2 Ἀπριλίου 1835 ἀπηγόρευσεν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ γάμου καὶ καθαιρέσεως τοῦ παραβάτου ἱερέως, ἱερολογίαν ἄνευ προηγουμένης ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου. Τοιοῦτος εἶναι, οὐχὶ ὁ τῆς κατοικίας τῶν νυμφευομένων, ἀλλὰ τοῦ τόπου ἔνθα ὁ γάμος τελεῖται. Κατὰ τὴν κρατήσασαν θεωρίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὁ ἱερεὺς τελεῖ τὸν γάμον, διότι δὲν εἶναι τῆς μεταδοτικῆς χάριτος, ἀλλὰ πάντοτε ἀδείᾳ τοῦ ἐπισκόπου (5), εἴτε εἰδικῇ, εἴτε διὰ γενικοῦ ἐνταλτηρίου (6).

---

(1) Θεοδ. Στουδίτου ἐπιστ. 191. 201. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 427. Ε' 441. Γ'. 80. 81.

(2) Δ'. 27 Ἀρμεν. Δ'. δ'. 26.

(3) Ἡ μὲν τῶν διατάξεων τοῦ Ἀλεξίου παρὰ Βαλσαμῶνι Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 500, ἡ δὲ ἐν Ζαχαρίου Συλλογῇ Νεαρῶν σ. 404. Ὅρα Ἀνδρον. Παλαιολ. Ν. 26. κεφ. ια'. (1306). Zachariae Nov. σ. 632 ὅτι ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσις τοῦ ἱερέως, παρ' ᾧ ἐκκλησιάζονται οἱ νυμφευόμενοι.

(4) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 8. 35. 39. 98.

(5) Συμεὼν Θεσσαλ. (ἐκδ. Βιέννης) σ. 255. Zhishm. σ. 672. Ὁ Χαρτοφύλαξ ἀναγράφει τὸ ὄνομα τοῦ εὐλογοῦντος τὸν γάμον ἱερέως. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. σ. 531, 535, 588.

(6) Ρ. κ. Π. Σύνταγ. Ε'. σ. 573. 575—578.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἐγκύκλιος, ἀναγομένη εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κυρωθεῖσα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δημοσιευθεῖσα διὰ τῆς Ἐφημερίδος αὐτῆς, ἔχει ἰσχὺν νόμου (1).

Σημειωτέον ὅτι κατὰ δεύτερον λόγον ἐκ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης ἔπεται ἀκυρότης, εἴτε διότι ἱερολογήθη γάμος ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας, εἴτε συνεπείᾳ ἀδείας, μὴ ἐκδοθείσης ὅμως παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ὑφ' οὗ τὴν δικαιοδοσίαν διατελεῖ ὁ ἱερολογῶν, ἀλλὰ παρ' ἄλλου. Τοῦτο διαρρήδην μαρτυρεῖ τὸ κείμενον, καθ' ὃ *πᾶς γάμος γινόμενος παρὰ τοιαύτην ἄδειαν, δηλαδὴ τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου, εἶναι ἄκυρος.*

Τὸ καταστατικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου 9 Ἰουλίου 1852 ἐν Ἄρ. ιϛ'. ὥρισεν, ὅτι τὰ κατὰ τοὺς γάμους, ὅσον μὲν ὁρᾷ τὸ πολιτικὸν αὐτῶν μέρος, ἀνάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ὅσον δὲ τὸ πνευματικόν, εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς.

Ἐπίσης αὐτόθι ὑποβάλλει εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς οὐ μόνον τὸν ἐπίσκοπον, εὐλογήσαντα παράνομον γάμον, ἢ ἐκδόντα ἄδειαν περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν πρεσβύτερον, ὅστις, εἴτε ἀδείᾳ ἀνωτέρᾳ, εἴτε ἄνευ ἀδείας, ἠύλόγησε τοιοῦτον γάμον. Βεβαίως ὅμως ὁ ἀδείᾳ ἀνωτέρᾳ εὐλογήσας πρεσβύτερος εἶναι συγγνωστός, πιστεύσας εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ προϊσταμένου, εἰς ὃν καθαυτὸ ἀνήκει ἡ διάγνωσις.

Περὶ τῆς ἀπαιτουμένης ἀδείας οὐδὲν ἄλλο προστίθεται διὰ τῶν νεωτέρων νόμων, ἢ ὅτι κανονίζεται τὸ δικαίωμα τῶν Ἐπισκόπων διὰ πᾶσαν ἄδειαν γάμου, ἄνευ διαστολῆς ἂν ἦναι α', β', ἢ γ', ἀντὶ δραχμῶν 3 (2).

Λίαν πρόσφορος εἶναι ἡ συνήθεια τῆς δημοσίας κηρύξεως τοῦ συναφθησομένου γάμου, ὅπως γίνωσιν αἱ ἀντιρρήσεις, ἐὰν ὑπάρχωσι κωλύματα, ἀλλὰ διάταξις περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει (3).

55. Κατὰ τὸν νόμον 29 Ὀκτωβρ. 1856 Ἄρ. 74, ὁσάκις τελεσθῇ γάμος, οἱ σύζυγοι καὶ ὁ τελέσας τὸν γάμον ἱερεὺς χρεωστοῦσιν ἐντὸς 10 ἡμερῶν, ν' ἀναγγείλωσι τοῦτο εἰς τὸν ληξίαρχον, ἐν τῇ

(1) Ἀπόφ. 5492 (1849) ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν Εὐρετ. Ἰωαν. Ε'. σ. 400.

(2) Νόμος περὶ ἐπισκόπων 9 Ἰουλ. 1852. Ἄρ. 11. Ὀ Z h i s h m a n n σ. 685 ἀπαιτεῖ καὶ τὴν παρουσίαν μαρτύρων, ἀλλ' οὐδὲν μνημονεύει κείμενον. Ἡ παρουσία μαρτύρων εἶναι συνέπεια τῆς ἱερουργίας.

(3) Z h i s h m a n n σ. 687.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περιφερείᾳ τοῦ ὑποίου ἐτελέσθη ὁ γάμος, πρὸς σύνταξιν τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν συζύγων, τοῦ τελέσαντος τὸν γάμον ἱερέως καὶ δύω μαρτύρων, εἰ δυνατόν, ἐκ τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου.

Ἡ ληξιαρχικὴ πρᾶξις περιέχει:

α'. ὄνομα, ἐπώνυμον, ἐπάγγελμα, ἡλικίαν, τόπον γεννήσεως καὶ κατοικίαν τῶν συζύγων·

β'. ὄνομα, ἐπώνυμον, ἐπάγγελμα καὶ κατοικίαν τῶν γονέων·

γ'. ὡσαύτως τῶν μαρτύρων καὶ προσέτι, ἂν εἶναι συγγενεῖς τῶν συζύγων, καὶ κατὰ τίνα βαθμόν·

δ'. τὴν γενομένην παρὰ τοῦ ἱερέως τέλεσιν τοῦ γάμου, ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ ἱερέως τούτου, τὴν ἡμέραν, τὴν ὥραν καὶ τὸν τόπον τῆς τελέσεως τοῦ γάμου (Ἀρ. 75).

Ἡ ληξιαρχικὴ πρᾶξις δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν μέσον ἀποδείξεως τοῦ τελεσθέντος γάμου, ἀλλὰ πρὸς τοιαύτην ἀπόδειξιν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ παντὸς ἄλλου μέσου, ἰδίως τῶν μαρτύρων.

Ὡς ἐκ τούτου ὁσάκις διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως βεβαιωθῇ γάμος, τοῦ ὁποίου παρελείφθη ἡ ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις ἐγγραφὴ δι' ἔλλειψιν δηλώσεως, τὸ δικαστήριον δύναται διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως νὰ ἐπιβάλῃ χρηματικὴν ποινὴν δρ. 20—100 εἰς ἕκαστον τῶν παραμελησάντων τὴν δήλωσιν συζύγων.

Ληξίαρχος εἶναι ὁ δήμαρχος καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν τοῦ δήμου, ἐξαιρουμένων τῶν ἐχόντων εἰδικὸν πάρεδρον χωρίων, καθ' ἃ οὗτος ἐκτελεῖ τὰ τοῦ ληξιάρχου καθήκοντα. Διὰ Β διατάγματος διορίζεται ἀντὶ τοῦ ἀγραμμάτου ἄλλος ληξίαρχος, ἢ προστίθεται ληξίαρχος λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως δήμου ἢ χωρίου (Ἀρ. 30).

Ἀντὶ τοῦ ἐλλείποντος, ἐξαιρουμένου, ἢ κωλυομένου δημάρχου ἐνεργεῖ τὰ ληξιαρχικὰ ὁ ὡς τοιούτου νόμιμος ἀναπληρωτής, τῶν δὲ λοιπῶν ληξιάρχων ἡ κυβέρνησις διορίζει τοὺς ἀναπληρωτάς, ἂν δὲ ἐντὸς περιφερείας τινὸς δὲν ὑπάρχῃ ληξίαρχος, ἢ ἀναπληρωτής, προσέρχονται οἱ δηλώσαντες εἰς τὸν πλησιέστερον ληξίαρχον ἄλλης περιφερείας, ὅστις ποιεῖ τούτου μνείαν (Ἀρ. 31).

Περὶ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων ὁρίζουσι τὰ ἑπόμενα ἄρθρα (1).

Κατὰ τὸν Ποιν. Ν. Ἀρ. 361, ὅστις, διαφεύγων τὸν ἁρμόδιον λη-

(1) Ὅρα Τόμ. Α'. § 175 καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξίαρχον, ἐκτελεῖ τὸν γάμον, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ Κράτους, δι' ἄλλου ληξιάρχου, ἢ τινος τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, τιμωρεῖται, εἰ μὲν ὁ γάμος ἄκυρος, μὲ φυλάκισ.ν τὸ πολὺ ἓξ μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν 20 μέχρι 200 δρ., εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίστασιν μὲ φυλάκισιν 3 ἡμερῶν μέχρις ἑνὸς μηνὸς καὶ μὲ χρηματ. ποινὴν 15 ἕως 150 δραχμῶν.

Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην ὑποτίθεται ὁ γάμος τελούμενος διὰ τοῦ ληξιάρχου καὶ ἕνεκα τούτου ἐπιβάλλεται ποινή, ὅσάκις δι' ἱερέως τελεῖται ὁ γάμος παραλειπομένου τοῦ ληξιάρχου, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον παρὰ τοῦ ληξιάρχου ἁπλῶς πιστοποιεῖται ὁ τελεσθεὶς γάμος.

Ταῦτα ἑπομένως μετεβλήθησαν διὰ τοῦ, ὡς εἴρηται, ἀστικοῦ νόμου, καθ' ὃν ἁρμόδιος ληξίαρχος εἶναι ὁ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐτελέσθη ὁ γάμος Ἀρ. 74.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδεμία δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ποινή, διότι ὁ γάμος ἐτελέσθη ἐκτὸς τοῦ Κράτους, καθόσον πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου δὲν ὑπάρχει ὡρισμένη ἁρμοδιότης τοῦ ἐκδώσαντος τὴν ἄδειαν ἐπισκόπου, ἀλλὰ πᾶς ἐπίσκοπος εἶναι πρὸς τοῦτο ἁρμόδιος.

Ὅτι κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ οὐδὲν ὑπάρχει κώλυμα τελέσεως γάμου, προκύπτει ἐκ τοῦ περὶ μικτῶν γάμων νόμου 10 Αὐγ. 1861 Ἀρθ. 2.

Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅμως δὲν ἀρκεῖ ἡ τήρησις τῶν αὐτόθι ἀπαιτουμένων, διότι ἄνευ ἱερολογίας γάμος τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν δὲν ὑφίσταται.

Ἴσως φανῇ ἐφαρμοστέα ἡ μνησθεῖσα ποινικὴ διάταξις ἐπὶ τῶν μεταβαινόντων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς τέλεσιν αὐτόθι γάμου, δι' ὃν οὐδεὶς τῶν ἡμετέρων Ἐπισκόπων δίδει ἄδειαν, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη ἀφορᾷ τὴν παράλειψιν τοῦ ἁρμοδίου ληξιάρχου, οὐδόλως δὲ τὴν παράλειψιν τοῦ ἁρμοδίου Ἐπισκόπου, περὶ ἧς παρ' ἡμῖν οὐδὲν κεῖται.

Ἡ μόνη κανονιζομένη ἁρμοδιότης παρὰ τῆς Ἐγκυκλίου 2 Ἀπριλ. 1835 ἀφορᾷ τὸν εὐλογοῦντα ἱερέα, ὅστις πρέπει νὰ ἦναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ἐκδόντος ἄδειαν ἐπισκόπου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Δ'

Περὶ μνηστείας.

Περίληψις.

56. Σκοπὸς τῆς μνηστείας.
57. Σύστασις δι' ἁπλῆς συναινέσεως.
58. Μονομερὴς διάλυσις.
59. Πρόστιμα.
60. Ἀρραβῶνες.
61. Λόγοι ἐπιτρέποντες τὴν διάλυσιν ἀζημίως.
62. Δωρεὰ μνηστείας.
64. Ἱερολογία μνηστείας καὶ συνέπειαι αὐτῆς.

56. Ὁ γάμος προπαρασκευάζεται διὰ τῆς μνηστείας, ἥτις ἁπλῶς εἶναι ἐπαγγελία γάμου (1).

Ὅπως ἔχῃ κῦρος ἡ ὑπόσχεσις, ἀπαιτεῖται ἡ ἀμοιβαία συναίνεσις μεταξὺ προσώπων δυναμένων νὰ συνάψωσι γάμον.

Οἱ Ῥωμαῖοι παρεδέχοντο, ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ 7ου ἔτους τῆς ἡλικίας ἠδύνατο νὰ δοθῇ συναίνεσις μνηστείας (2), διότι ἔκτοτε ὁ ἄνηβος νοεῖ τὸ γινόμενον.

Κατὰ τὰ λοιπὰ περὶ ὑπεξουσίων καὶ ἀνήβων ἰσχύουσιν ἐπὶ μνηστείας τὰ αὐτά, ὅσα καὶ περὶ γάμου, ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, ὧν ἡ συναίνεσις εἶναι ἀναγκαία (3).

Λόγῳ τοῦ σκοπουμένου διὰ τῆς μνηστείας γάμου εἶναι πρόδηλον, ὅτι μεταξὺ προσώπων κωλυομένων τῆς συναφείας γάμου δὲν γίνεται μνηστεία (4), πλὴν ὅτι δὲν τηρεῖται τὸ πένθιμον ἔτος (5).

(1) L. 1. 2. 3. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 1. Μνηστεία ἐστὶ μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. α'. 1. 2.

(2) L. 14. αὐτ. ΚΗ'. α'. 12. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. α'. 10.

(3) Ὅρα § 48—50.

(4) L. 60. § 5. de ritu. 23. 2).

(5) Ὅρα § 30. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. α'. 21.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περιττὸν εἶναι νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα, ὅσα εἴπομεν ἐπὶ τοῦ γάμου περὶ βίας καὶ πλάνης, ὡς ἀντικειμένων εἰς τὴν ἐλευθέραν συναίνεσιν.

57. Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον περὶ τῆς μνηστείας ἐγίνετο ἐπερώτησις (sponsio) ([1]), ἐξ ἧς ἐπήγαζεν ἀγωγὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ([2]). Τὰ ἴχνη αὐτῆς δὲν διεσώθησαν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀξιόμεμπτος ἐφαίνετο ἡ σύναψις μνηστείας, ἢ γάμου μετ' ἄλλου προσώπου, μὴ διαλυθείσης τῆς πρώτης (bina sponsalia), ὥστε συνεπήγετο ἀτιμίαν ([3]).

Ἀφ' ὅτου δὲν ἐγίνετο πλέον χρῆσις ἐπερωτήσεως, ἡ ἁπλῆ συναίνεσις, ὁπωσδήποτε ἐκφραζομένη, ἤρκει πρὸς σύστασιν μνηστείας. Ἠδύνατο ἑπομένως νὰ συστηθῇ καὶ μεταξὺ ἀπόντων, δι' ἐπιστολῆς, ἢ δι' ἀγγέλου, ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως ([4]).

Κατ' ἔθος ὅμως δίδετο δῶρον εἰς τὴν νύμφην, πρὸ πάντων δακτύλιος (anulus pronubus) καὶ ἐπεσφραγίζετο ἡ συναίνεσις διὰ τοῦ φιλήματος (interveniente osculo).

Μετὰ τὴν μνηστείαν ὁ μνηστὴρ ἔχει τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν διὰ προσβολὰς τῆς μνηστῆς ([5]), ἥτις, ἀθετοῦσα τὴν πρὸς τὸν μνηστῆρα πίστιν, ὑπόκειται εἰς τὴν περὶ μοιχείας δίκην ([6]), οὐχὶ ὅμως κατὰ τὸν Ποιν. Ν. Ἀρ. 286.

Καὶ περὶ τῶν προξενούντων γάμους ἐκανονίσθη ποία δύναται νὰ συνομολογηθῇ ἀνωτάτη ἀμοιβή, οὐχὶ τουτέστιν ὑπὲρ τὴν εἰκοστὴν μοῖραν τῆς προικὸς καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, καὶ οὐδέποτε πέραν τῶν δέκα χρυσῶν λιτρῶν ([7]).

---

(1) L. 2. de spons. (23. 1). Πρβ. Walter, Gesch. des. R, R. § 520.

(2) Gellius N A IV. IV. Momms. Beitr. H. σ. 133, Dirksen Abhandl der Berl. Akad. 1848 σ. 89.

(3) L. 1. 13. § 1—4 de his, qui. (3. 2). ΚΑ'. 6'. 13. Ἁρμεν. Δ'. α'. 8.

(4) L. 4. § 1. L. 7. 18. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 2. 5 14. Ἁρμεν. Δ'. α'. 7. 19. 20.

(5) L. 15 § 24. de injur. (47. 10). Ξ'. κα'. 15. Κατὰ τὴν ἀπόφ. 5. (1858) τοῦ Ἀρ Πάγου οὔτε ἡ κατὰ τῆς συζύγου προσβολὴ τιμωρεῖται ἄνευ ἐγκλήσεως αὐτῆς ταύτης.

(6) L. 13. § 3. ad. L. jul. (48. 5). L. 7. C. ad. L. jul. (9. 9.) Ξ'. λζ'. 15. 51.

(7) L. 6. C. de spons. (5. 1). Ἁρμεν. Δ'. γ'. 12.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

58. Ὅσην καὶ ἂν ἀπέδιδον εἰς τὴν μνηστείαν σπουδαιότητα οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἠθῶν, οὐδὲν καλὸν προσδοκῶντες ὅμως ἐκ τοῦ ἀναγκαστικῶς ἐκβιαζομένου γάμου, παρεδέχοντο τὴν μονομερῆ διάλυσιν, ἅμα ἐπελθούσης μεταμελείας (1).

Ἀπηγορεύθη μάλιστα ἐπὶ αὐστηρᾷ ποινῇ ἡ ἐπίκλησις τοῦ Αὐτοκράτορος πρὸς τέλεσιν γάμου, ὅστις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ἄκυρος (2).

Ἡ διάλυσις ἐγίνετο διὰ μηνύσεως (3), ὅπως ἐπὶ διαζυγίου, *τὰ σεαυτοῦ πράττε, τῇ μνηστείᾳ σου οὐ κέχρημαι.*

Ἐν ὅσῳ ἡ κόρη εἶναι ὑπεξουσία, ὁ πατὴρ δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν μνηστείαν καὶ παρὰ γνώμην αὐτῆς (4), τῆς δὲ αὐτεξουσίας, οὔτε ὁ πατήρ, οὔτε ὁ ἐπίτροπος (5).

Εἴπομεν ἤδη, ὅτι ἡ πρὸ τῆς διαλύσεως τῆς μνηστείας συνομολόγησις ἄλλης ἐπέφερεν ἀτιμίαν (§ 57).

59. Κατὰ τὴν ἔποψιν τοῦ νόμου, ὅτι ὁ γάμος πρέπει νὰ εἶναι ἑκούσιος, ἀπεδοκιμάσθη ἡ συνομολόγησις προστίμου ἐν περιπτώσει μεταμελείας, ὡς πειθαναγκάζοντος πρὸς τέλεσιν γάμου ἐπὶ ἀποφυγῇ ὑλικῆς ζημίας (vinculo pœnæ matrimonia obstringi) (6).

Ἀπεναντίας ὁ Αὐτ. Λέων, τὴν ἄλλην προτιμήσας ἔποψιν, ὅτι αἱ μνηστεῖαι δὲν πρέπει νὰ διαλύωνται, ἔκρινεν, ὅτι ὁ ἐξ ὑλικοῦ συμφέροντος ἐπηρεασμός, συντελῶν εἰς τὸ σκοπούμενον, δὲν εἶναι ἀποκρουστέος, καὶ τούτου χάριν ἐπέτρεψε τὰ πρόστιμα (7).

Ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς πάλιν ἐν ἔτει 1092 ἐθεώρησεν, ὅτι τὰ πρόστιμα εἶναι ἀνάρμοστα πρὸς τὰς ἱερολογουμένας μνηστείας, αἵτινες δὲν χρῄζουσι τοιαύτης ὑλικῆς ἐνισχύσεως (8). Ἐκ τῶν Ἐκ-

---

(1) L. 1. C. spons. (5. 1) ΚΗ'. α'. 15. L. 2. C. de repud. (5. 17).

(2) L. 1. C. si nupt. (5. 8. ΚΗ'. ε'. 40. Ἀρμεν. Δ'. δ'. 16.

(3) L. 2. § 2. de divort. (24. 2). ΚΗ'. ζ'. 9 Ἀρμεν. Δ', α'. 9.

(4) L. 10. de spons. (23. 1). ΚΗ' α'. 8. Ἀρμεν. Δ'. α'. 16.

(5) L. 6. αὐτ. B. αὐτ. 4. Ἀρμεν. αὐτ. 4.

(6) L. 71. § 1. de cond. (35. 1). L. 19. 134. p. de V. O (45. 1). MI''. α. 18 131. L. 2. C. de inut stip. (8. 39). L. 5 C. de spons. (5. 1). ΚΗ'. 6'. 3.

(7) Νεαρὰ 18. Ἀρμεν. Δ'. α'. 24. Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. 79 (1847).

(8) Νεαρὰ 31. ἔκδ. Ζαχαρίου. σ. 378. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 286.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλησιαστικῶν Συγγραφέων ὁ μὲν Φώτιος ἐν Νομοκάνονι στηρίζεται εἰς τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύοντα (1), οἱ δὲ Βαλσαμὼν καὶ Βλάσταρης νομίζουσιν, ὅτι παρὰ τῶν μελλονύμφων συνομολογούμενα τὰ πρόστιμα εἶναι ἀνίσχυρα (2), ἐνῷ ἰσχύουσι συνομολογούμενα παρ' ἄλλων καὶ ἰδίως τῶν γονέων. Ἀλλ' ἡ διαστολὴ αὕτη δὲν ἐξάγεται ἐκ τῆς μνησθείσης Νεαρᾶς, πρὸς μόνας τὰς ἱερολογουμένας μνηστείας θεωρούσης ἀσυμβίβαστα τὰ πρόστιμα.

60. Ἐνῷ ἐντούτοις ἀπεδοκιμάζετο συνομολόγησις προστίμων, δὲν ἀπεκρούοντο οἱ διὰ τὴν περίπτωσιν μεταλείας διδόμενοι ἀρραβῶνες (arrha sponsalia), ὅπως καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς συμβολαίοις.

Ἀποτέλεσμα αὐτῶν εἶναι, ὅτι, διαλυομένης τῆς μνηστείας, εἰ μὲν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ δόντος τοὺς ἀρραβῶνας, οὗτος στερεῖται αὐτῶν, εἰ δὲ ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ λαβόντος, οὗτος ἀποδίδει τὸ διπλάσιον (3)· φαίνεται ὅτι κατὰ συνήθειαν ἐπεστρέφετο τὸ τετραπλοῦν, ἀλλὰ τοῦτο ἀνετράπη διὰ νόμου, ἐπιτρέποντος τὸ τετραπλοῦν μόνον ἀπὸ ῥητῆς συμφωνίας (4).

Δὲν ὑπάρχει ὑπαιτιότης, ἀλλ' ἀποδίδονται ἁπλῶς οἱ ἀρραβῶνες,

α'. Διαλυομένης τῆς μνηστείας συνεπείᾳ θανάτου (5).

β'. Ὅτε ἡ λαβοῦσα ἦτο ἀφῆλιξ, μὴ ἀπολαύσασα συγγνώμην ἡλικίας (6).

γ'. Ἀνακαλυπτομένου κατόπιν ἀγνώστου εἰς τοὺς συνομολογήσαντας κωλύματος γάμου, ἢ λόγου ἐπιτρέποντος τὴν διάλυσιν (7). Καθ' ὑπόθεσιν ὁ γινώσκων τὴν ἑτεροδοξίαν τοῦ ἑτέρου καὶ κατόπιν παραιτούμενος πρέπει νὰ αἰτιᾶται ἑαυτόν (8).

Ἑπομένως ὑποπίπτει εἰς τὴν ποινήν, εἴτε τῆς ἐκπτώσεως τῶν ἀρραβώνων, εἴτε τοῦ διπλασίου, ὅστις διαλύει τὴν μνηστείαν ἄνευ αἰτίας εὐλόγου.

61. Λόγοι ἐπιτρέποντες τὴν διάλυσιν ἄνευ ζημίας, τουτέστιν,

(1) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 299.
(2) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Α'. 300.
(3) L. 3. 5. C. de spons (5. 1). ΚΗ'. 6'. 2. 3. Ἁρμεν. Δ'. 6'. 1.
(4) L. 5. C. de spons (5. 1). ΚΗ'. 6'. 3.
(5) L. 3. C. αὐτ. Β. αὐτ. 2. Ἁρμεν. Δ'. 6'. 3.
(6) L. 5. C. αὐτ. Β. αὐτ. 3. Ἁρμεν. αὐτ. 5.
(7) L. 5. C. αὐτ. 3. Ἁρμεν. αὐτ. 7.
(8) L. 16. C. de episc. (1. 4). Ἁρμεν. Δ'. 6'. 8.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

εἴτε μεθ' ἁπλῆς ἀποδόσεως, εἴτε ἄνευ ἐκπτώσεως τῶν δοθέντων, εἶναι οἱ ἑξῆς·

α'. Ὅταν ἀδικαιολογήτως ἀναβάλλεται παρὰ τοῦ ἑτέρου ὁ γάμος πέραν διετίας ἐπὶ παρόντων, ἢ τριετίας ἐπὶ ἀπόντων (1). Ὑπάρχοντος ὅμως εὐλόγου δικαιολογήματος, οἷον νόσου, πένθους, ἀποδημίας ἀναγκαίας κτλ. καὶ ἐπὶ τετραετίαν ἀναβάλλεται ὁ γάμος (2). Ὁ χρόνος οὗτος ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς ἐννόμου πρὸς γάμον ἡλικίας (3).

β'. Ἄσωτος ἀναστροφή.

γ'. Διαφορὰ θρησκείας.

δ'. Ἀνικανότης πρὸς γάμον τοῦ ἀνδρός (4).

ε'. Ὅταν ὁ μνηστήρ, ἢ ἡ μνηστὴ ἀποσύρωνται εἰς μονήν (5).

ς'. Παράβασις τῆς πρὸς τὸν μνηστῆρα πίστεως τῆς μνηστῆς (6).

Ἐκ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ νόμου περὶ ἄλλης εὐλόγου αἰτίας, ἐπιτρεπούσης ἀζημίως τὴν διάλυσιν, οἱ Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς προσέθηκαν τύχης ἐναλλαγήν, τουτέστι καταδίκην ποινικήν, ἢ χρέη πρὸς τὸ δημόσιον, κατόπιν ἀνακαλυπτόμενα (7).

Περὶ μανίας δὲν εἶπον τὸ αὐτό, καθόσον οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον, ὅτι ἡ μανία ἐμποδίζει τὴν σύστασιν μνηστείας, ἐπελθοῦσα ὅμως κατόπιν δὲν εἶναι λόγος διαλύσεως (8).

62. Τῶν ἀρραβώνων διαφέρουσιν αἱ δωρεαὶ μνηστείας (sponsalitia largitas, donatio sponsalitia).

Περὶ αὐτῶν ἄλλοτε ἐφηρμόζοντο οἱ γενικοὶ περὶ δωρεῶν κανόνες, ἦσαν δὲ δεκτικαὶ καὶ τοῦ διαλυτικοῦ ὅρου ἀτονήσεως, μὴ τελουμένου τοῦ γάμου (9), διότι ἄλλως δὲν ἠδύναντο ἀνακληθῆναι διὰ τὴν ἀποτυχίαν

---

(1) L. 2. C. de spons. (5. 1). ΚΗ'. α'. 16. L. 2. C. de repud. (5. 17). Ἀρμεν. Δ'. α'. 17.

(2) L. 17. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 17 Ἀρμεν. αὐτ. 18.

(3) Πεῖρα ΜΘ'. 26.

(4) L. 5 C. de spons. (5. 1). ΚΗ'. 6'. 3 Ἀρμεν. Δ'. 6'. 8.

(5) L. 56. C. de episc (1. 3). ΚΗ'. 6'. 5 Νεαρὰ 133. κεφ. λθ'. Ἀρμεν. Δ'. 6'. 11.

(6) Νεαρὰ Λέοντος 93. Ἀλλοτρίων σπερμάτων ὑποκλόπιος. Ἀρμεν. Δ'. α'. 25.

(7) Ἀρμεν. Δ'. α'. 25. Ζωναρᾶς Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 539. Βλάσταρης αὐτ. Σ'. 183.

(8) L. 8. de spons. (23. 1). ΚΗ'. α'. 6. Ἀρμεν. Α'. α'. 14.

(9) L. 1. § 1. de donat. (39. 5). ΜΖ'. α'. 1. Ἀρμεν. Δ'. γ'. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτοῦ (1). Τελεσθέντος ὅμως, ἠδύνατο νὰ δοθῇ παρὰ τῆς μνηστῆς τὸ ληφθὲν εἰς προῖκα (2).

Ἀλλ' ὁ ἀναβλητικὸς ὅρος, περὶ τῆς ἰσχύος τῶν δωρεῶν, ὅτε προβῇ γαμος, καθίστανεν αὐτὰς ἀκύρους, ὡς ἀναφέρων τὴν ἔκβασιν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου, ὅτε μεταξὺ συζύγων δωρεαὶ δὲν ἐπιτρέπονται (3).

Τοῦτο μετήλλαξεν ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, δεχθείς, ὅτι αἱ κατὰ τὴν μνηστείαν δωρεαὶ γίνονται ἐπ' ἐλπίδι γάμου, μεθ' ὃν εἶναι ἀμετάκλητοι, μὴ προβάντος δὲ γάμου, ὁ ὑπαίτιος τῆς ἀποτυχίας, εἰ μὲν αὐτὸς ἔλαβε τὴν δωρεάν, χρεωστεῖ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸν δόντα, ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, εἰ δὲ αὐτὸς ἔδωκεν ἢ ὑπεσχέθη, δὲν ἀτονεῖ ἡ δωρεα, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπεσχέθη ἐκζητεῖται, εἴτε παρ' αὐτοῦ, εἴτε παρὰ τῶν κληρονόμων (4).

Μετ' ὀλίγον ὁ αὐτὸς Αὐτοκράτωρ, συμπληρῶν ταῦτα, προσέθηκεν, ὅτι ματαιουμένου τοῦ γάμου ἕνεκα θανάτου τινὸς τῶν μνηστήρων, ἂν ἡ μνηστεία ἐπεσφραγίσθη διὰ φιλήματος (interveniente osculo), τὰ δωρηθέντα πρὸς τὴν μνηστὴν κατὰ τὸ ἥμισυ διαμένουσιν εἰς αὐτήν, ἢ τοὺς κληρονόμους, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐπιστρέφονται εἰς τὸν μνηστῆρα, ἢ τοὺς κληρονόμους, τὸ αὐτὸ δὲ δὲν ἐφαρμόζεται περὶ τῶν δωρηθέντων εἰς τὸν μνηστῆρα (5).

63. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μνηστείας ἐπεκράτησε βαθμηδὸν ἡ ἱερολογία αὐτῆς, καὶ μετὰ τὴν καθιέρωσιν ταύτην τῆς μνηστείας ἦτο ἐπόμενον νὰ ἐγερθῶσι νέα ζητήματα, καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὴν αὐθαίρετον διάλυσιν.

Ὁ 98ος κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ ἀποκαλεῖ μοιχείαν τὸν μετὰ τῆς μνηστῆς ἄλλου γάμον, ζῶντος αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι ἀπαγορεύει τὴν διάλυσιν μνηστείας, ἐφ ὅσον κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἐπιτρέπεται, μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν ὁ μετ' ἄλλου τῆς πρώην μνηστῆς γαμος οὐδὲν ἔχει τὸ ἀξιόμεμπτον (6).

(1) L. 10. 11. C. de donat. (5. 3). ΚΗ'. γ'. 10. 11. Ἀρμεν. αὐτ. 10.
(2) L. 1 C. αὐτ. Β αὐτ. 1. Ἀρμεν. αὐτ. 1.
(3) L. 4. C. αὐτ. Β αὐτ. 4. Ἀρμεν. αὐτ. 3.
(4) L. 15, C. αὐτ. Β. αὐτ. 15.
(5) L. 16. C. αὐτ. Β'. αὐτ. 16. Ἀρμεν. Δ'. γ'. 9.
(6) Οὕτως ἀποφαίνονται Ζωναρᾶς καὶ Βαλσαμών. Ρ. καὶ Π.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οὐχ ἧττον ἐπὶ Αὐτ. Λέοντος φαίνεται ἐπικρατήσασα ἡ γνώμη, ὅτι κατὰ τὴν ἐν Τρούλλῳ εἶναι ἀδιάλυτος ἡ μνηστεία, καὶ σκοπῶν οὗτος νὰ συμβιβάσῃ τὸν κανόνα τῆς Συνόδου μετὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου, διὰ τῆς Νεαρᾶς 74 θεσπίζει, ὅτι, πρὶν συμπληρωθῇ τὸ 14ον ἔτος τῶν ἀρρένων καὶ τὸ 12ον τῶν θηλέων, δὲν ἐπιτρέπεται ἱερολογία τῆς μνηστείας αὐτῶν, ἥτις τότε, ὅταν τουτέστιν ἡ μνησθεῖσα ἡλικία ὑπάρχῃ, διαλύεται ὅπως ὁ γάμος. Τὰ αὐτὰ ἐπανέλαβε διὰ τῆς Νεαρᾶς 109, προσθέτων, ὅτι μόνον διὰ βασιλικῆς ἀδείας δύναται νὰ ἱερολογηθῇ μνηστεία πρὸ τῆς ὁρισθείσης ἡλικίας, ὅτε ἔπονται αἱ αὐταὶ συνέπειαι (1).

Ἔκτοτε ἐπεκράτησεν, ὅτι ἡ μνηστεία ἔχει τάξιν γάμου καθ' ὅλας τὰς συνεπείας (2), ὁ δὲ Ἀλέξιος Κομνηνὸς διὰ τῆς ἐν ἔτει 1084 Νεαρᾶς (3) σαφέστερον ἀποφαίνεται, ὅτι μόνη ἡ ἱερολογηθεῖσα μνηστεία καθ' ἣν ἡλικίαν ἐπέτρεψεν ὁ Αὐτ. Λέων ἔχει τὴν σημασίαν ταύτην, ἐνῷ ἡ μὴ ἱερολογηθεῖσα, ὡς ἁπλῆ ἀρέσκεια ἀνθρώπων, κανονίζεται κατὰ τοὺς παλαιοὺς νόμους, ὡς ἀνωτέρω ἀνεπτύχθη. Συγχρόνως ὁρίζει ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ τὰ τῆς τελετῆς γάμου, ὅπως προτάσσωνται πάντοτε αἱ εὐχαὶ τῆς μνηστείας, μεσολαβοῦντος διαστήματός τινος (4).

Ἡ πλατυτάτη ἀνάπτυξις καὶ ἡ σαφήνεια τῆς διαταξεως ταύτης δὲν ἤρκεσαν, ὥστε νὰ μὴ διασχισθῇ τὸ δικαστήριον τοῦ Ἱπποδρόμου, ὅπερ διὰ τοῦ Κουροπαλάτου καὶ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς Βίγλης, Ἰωάννου τοῦ Θρακησίου, ὑπέβαλεν ὑπόμνησιν (5) εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅτι, ἰσχύοντος τοῦ νόμου περὶ προστίμων, ἕπεται ὅτι ἐπιτρέπεται διαλυσις μνηστείας, καὶ ἐντεῦθεν τὴν ἀφορμὴν

Σύντ. Β'. 539. 540 καὶ οὐκ ἄλλως ὁ μνηστὴρ ἑτέραν γυναῖκα λαβεῖν ἠδύνατο, εἰ μὴ κατὰ νόμους τὴν πρώτην μνηστείαν ἔλυσε.

(1) Ἀρμεν Δ'. α'. 11.

(2) Ὅρα Ξιφιλίνου ἀποφάσεις (Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε' 51—53. 258) κυρωθείσας ἐν ἔτει 1080 παρὰ Νικηφόρου Βοτανιάτου. Πρβ. § 23.

(3) Ἔκδ. Ζαχαρίου σ. 362.

(4) Τὴν μνηστείαν πρώτως μετὰ τῆς ἱερᾶς τῶν εὐχῶν ἐπῳδῆς ἐκτελεῖσθαι καὶ τῶν συνήθων ταύτῃ παρατηρήσεων. ἤγουν ἀρραβῶνος καὶ τοῦ φιλίου τοῖς μνηστῆρσι φιλήματος καὶ οὕτω κτλ.

(5) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. 284. Νεαρῶν Ἔκδ. Ζαχαρίου σ. 376.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαμβάνων ὁ Θρακήσιος προσέθηκεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ μεταξὺ μνηστείας καὶ γάμου καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἡλικίαν.

Ἐπὶ τούτοις ἀπαντᾷ ὁ Ἀλέξιος διὰ τῆς ἐν ἔτει 1092 Νεαρᾶς (1) ἐμμένων εἰς τὰ προδιατεταγμένα, καὶ μὴ δεχόμενος πρόστιμα ἐπὶ ἱερολογουμένων, τῶν κυρίως μνηστειῶν, διαρρήδην δὲ ἀποφαίνεται, ὅτι αὗται λύονται μόνον δι' οὓς λόγους καὶ ὅπως ὁ γάμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἀμοιβαίων δικαιωμάτων.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν συζύγων.

Περίληψις.

64. Διπλῆ τῶν Ῥωμαίων ἔποψις.
65. Ἀμοιβαία πίστις καὶ ἀμοιβαῖον σέβας.
66. Περίθαλψις καὶ διατροφή.
67. Κατοικία.
68. Ἐπωνυμία καὶ ἐθνικότης.
69. Δικαστικὴ παράστασις.

64. Περὶ τῆς σχέσεως τῶν συζύγων πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ Ρωμ. δικαίῳ κατὰ πρῶτον ἀπαντῶσιν ἀντίθετοι ἀρχαί, διότι κατὰ μὲν τὸν αὐστηρὸν Ῥωμ. γάμον ἡ γυνὴ ἐγίνετο ὑποχείριος, ὥστε ὁ ἀνὴρ ἐνήσκει πλήρη ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν, ὅπως ἐπὶ τῶν ἰδίων τέκνων. Τοὐναντίον κατὰ τὸν ἐξ ἁπλῆς συναινέσεως γάμον ἡ γυνὴ ἦτο ἐντελῶς ἐλευθέρα. Ἡ τελευταία αὕτη κατάστασις μόνη ἐκτίθεται

(1) Αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν ταῖς πηγαῖς, καθ' ἣν ἡ μὴ διατελοῦσα ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν σύζυγος εἶναι ἐντελῶς αὐτεξούσια (in nullius potestate)(1).

65. Οἱ σύζυγοι πρὸς ἀλλήλους ὀφείλουσιν ἀμοιβαίαν πιστιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν Ῥωμ. ἔποψιν μόνη ἡ γυνὴ ἐτιμωρεῖτο ποινικῶς ἐπὶ παραβάσει τῆς πίστεως καὶ ὁ συνένοχος αὐτῆς(2), ἡ δὲ παράβασις τοῦ ἀνδρὸς καθ' ὡρισμένην περίστασιν ἠδύνατο νὰ εἶναι λόγος διαζυγίου, ὅπως ὥρισεν ὁ Ἰουστινιανός (3).

Ὁ ἡμέτερος Ποιν. Ν. Ἀρ. 286 τιμωρεῖ ἀμφοτέρων τὴν παράβασιν, διὰ βαρυτέρας δὲ ποινῆς τὴν τῆς γυναικός.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀμοιβαῖον σεβασ, ἀρνητικῶς ἀποφαίνονται αἱ πηγαί, ὅτι δὲν ἔχουσι κατ' ἀλλήλων οἱ σύζυγοι ποινικάς, ἢ ἀτιμωτικὰς ἀγωγάς (4).

Κατὰ τὸν Ποιν. Ν. Ἀρ. 377 ἡ κλοπὴ μεταξὺ τῶν συζύγων τιμωρεῖται ὡς ὑφαίρεσις δι' ἐλαφροτέρας ποινῆς ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ βλαφθέντος.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς ἀλλήλους καταδικάζονται μόνον μέχρις εὐπορίας (5), πᾶσα δὲ ἐναντία συμφωία εἶναι ἀνίσχυρος(6)

Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἀρ. 211 ἐπὶ διαφορῶν μεταξὺ συζύγων τὰ ἔξοδα δύνανται νὰ συμψηφισθῶσι

Μόνον ἐν παρόδῳ γίνεται λόγος, ὅτι ἡ γυνὴ χρεωστεῖ νὰ σέβεται τὸν ἄνδρα (propter obsequia, quæ maritis præstant) (7).

---

(1) L. 18. § 2. de inj. (47. 10). Ξ'. κα'. 18.

(2) L. 6. § 1. ad L. Jul. (48. 5). L. 1. C. de adult. (9. 9.). Ξ'. λζ'. 8. 46.—Οἱ Ἐκκλ. Πατέρες, οἷον ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζ. ὁ Χρυσόστομος, ὁ Αὐγουστῖνος ἀντεῖπον κατὰ τῆς ἀνισότητος ταύτης, ἀλλὰ δὲν ἴσχυσαν ὥστε καὶ ὁ Μ. Βασίλειος κύπτει δι' ἔλλειψιν ῥητοῦ κανόνος. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. σ. 149. Ἀρμεν. Ϛ'. 6'. 2.

(3) Νεαρὰ 117. κεφ. θ'. 5.

(4) L. 2. 3. § 2. de act. rer. (25. 2). ΚΗ'. ια'. 2. 3. L. 22. § 4. C. de furtis. (6. 2). Ξ'. ϛ'. 39. L. 2. C. de act. rer. (5. 21). ΚΗ'. ια'. 32.

(5) L. 17. 20. de re jud. (42. 1). Θ'. γ'. 17. 20. L. 27. 28. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 27. 28. L. 35. de neg. (3. 2). ΙΖ'. α'. 35. L. un. § 7. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. § 37. J. de act. (4. 6).

(6) L. 14. § 1. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 14.

(7) Αὐτ. καὶ L. 12 § 1. C. qui pot. (8. 18).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

66. Περὶ ὑποχρεώσεως διατροφῆς δὲν ἀπαντᾷ γενικὸν ἀξίωμα, ἀλλ' εἶναι ἄμεσος συνέπεια τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ ἀνὴρ φέρει τὰ βάρη τοῦ γάμου (1), ἡ περὶ διατροφῆς ὑποχρέωσις αὐτοῦ, ὥστε ἐν γένει δὲν λογίζεται δωρεά, καὶ ὡς τοιαύτη ἀνακλητέα, ὅσα ὁ ἀνὴρ δαπανᾷ διὰ τὰς ἀναγκας τῆς γυναικός (2). Καὶ ἐκ τούτου ἐπιμαρτυρεῖται ἡ ὑποχρέωσις, ὅτι ἐν περιπτώσει μανίας τῆς γυναικός, εἴτε ὁ κηδεμών, εἴτε οἱ συγγενεῖς αὐτῆς δύνανται νὰ ζητήσωσι δικαστικῶς παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τὴν διατροφὴν καὶ τὴν ἰατρικὴν περίθαλψιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ μεσεγγυᾶται καὶ ἡ προῖξ (3). Ὁ ἐγκαταλιμπάνων σύζυγον καταληφθεῖσαν ὑπὸ μανίας, ἐνῷ ἐχρεώστει περιποίησιν, ὑπόκειται εἰς τὰς συνεπείας ὑπαιτίου διαζεύξεως (culpa sua nuptias esse diremtas) (4). Καὶ ὁ μὴ λαβὼν προῖκα χρεωστεῖ νὰ κηδεύσῃ τὴν γυναῖκα, οὐδεμίαν καταλείπουσαν περιουσίαν, ἅμα ὁ πατὴρ αὐτῆς εἶναι ἔνδεής (5), τὰ δὲ δαπανηθέντα ἐπὶ τῆς νόσου αὐτῆς οὐδέποτε ζητεῖ (6).

Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι ὅσα ἡ γυνὴ ἀποκερδαίνει ἐκ τῆς οἰκιακῆς ἐργασίας, ἢ ἐξ ἰδίας τέχνης, ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἄνδρα, ὡς ῥηθήσεται ἐν τῷ περὶ δωρεῶν (7).

Ἐν περιπτώσει ἀνεχείας τοῦ ἀνδρὸς ἐπιτρέπεται εἰς τὴν γυναῖκα ν' ἀναλάβῃ τὴν προῖκα, δαπανῶσα τὴν πρόσοδον καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς (8), ἀλλ' ἐντεῦθεν βεβαίως δὲν ἔπεται πόρισμα, ὅτι δῆθεν καὶ εἰς τὴν γυναῖκα ἐπίκειται ὑποχρέωσις διατροφῆς (9).

---

(1) L. 7. de j. dot. (23. 3). L. 20. C. de j dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 3. 107. L. 65. § 16. pro soc. (17. 2). ΙΒ'. α'. 63.

(2) L. 21. L. 31. § 8—10. de donat. (24. 1). Ἄνευ ὑποσχέσεως τοῦ πατρὸς ῥητῆς περὶ διατροφῆς δὲν δέχονται ἀξιώσεις τοῦ ἀνδρὸς περὶ αὐτῆς. L. 20. 21. de in rem. (15. 3).

(3) L. 22 § 8. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 22.

(4) L. 22. § 7. αὐτ.

(5) L. 28. de relig. (11. 7).

(6) L. 13. C. de neg. gestis (2. 19). ΙΖ'. 6'. 13.

(7) Ἐν L. 31. § 1. de don. (24. 1), ὁ λόγος εἶναι περὶ δωρεῶν, οὐδόλως δὲ ἁρμόζουσιν ἐνταῦθα τὰ περὶ ἀπελευθέρων. L. 30. § 1. L 48. pr. de operis (38. 1). ΜΘ'. γ'. 29. 46. ὡς ἐνόμισεν ὁ Glück XXIV. σ. 387.

(8) L. 29. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 116.

(9) Οὕτω ὁ Glück XXIV. σ. 392. Τὸ ἐναντίον Sintenis III. § 131. Windscheid II. § 491.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

67. Ἡ γυνὴ ἀκολουθεῖ τὴν κατοικίαν καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀνδρός (1). Καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ τὸν ἄνδρα (2).

Περὶ ἐξαναγκάσεως τῆς γυναικός, ὅπως συνοικῇ μετὰ τοῦ ἀνδρός, οὐδὲν ἀπαντᾷ. Ἄλλοτε μάλιστα ἡ ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν διατελοῦσα καὶ μετὰ τὸν γάμον ἠδύνατο νὰ μετακληθῇ ὑπὸ τοῦ πατρός, ὅπως μένῃ παρ' αὐτῷ, ἀλλὰ τοῦτο κατηργήθη, ἐδόθη δὲ εἰς τὸν ἄνδρα ἔνδικον μέσον, ὥστε νὰ λαβῇ τὴν σύζυγον ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας, συναινούσης ὅμως καὶ αὐτῆς (voluntatem ejus secutus) (3).

Δὲν ἔπεται ἐντεῦθεν ἐκ τοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου, ὅτι ἡ γυνὴ δὲν δύναται ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ συζυγικοῦ οἴκου;— Ἄνευ τούτου, εἰς τί μέρος συνίσταται ἡ συγκλήρωσις τοῦ βίου;

Ἀλλὰ ποῖα τὰ μέσα πρὸς ἐκβίασιν;

Ἡ ἄρνησις διατροφῆς ἐν περιπτώσει ἀπειθείας εἶναι ἀναντίρρητος (4).

Ἀλλὰ διὰ ν' ἀπαιτῇ ὁ σύζυγος, νὰ μὴ διαιτᾶται ἐν χωριστῷ οἴκῳ ἡ γυνή, εἶναι δίκαιον νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὴν ἀνάλογον πρὸς τὰ μέσα αὐτοῦ οἴκησιν (5).

Κατόπιν θέλει γίνει λόγος περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συζύγου, νὰ ζητήσῃ διαζύγιον διὰ τὴν ἄνευ ἀδείας αὐτοῦ διαμονὴν ἔξω τοῦ οἴκου, πλὴν ὅταν ἡ διαμονὴ γίνεται ἐν τῷ οἴκῳ τῶν γονέων.

Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται, ὅτι, πρὸς καταναγκασμὸν εἰς ἐπάνοδον εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον, δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ ἐπιτρέψωσι μεσεγγύησιν τῆς περιουσίας τῆς γυναικὸς (6) καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐπιδικάζουσιν ἀποζημιώσεις (7).

Ἀλλ' ἐπιτρέπεται χρῆσις ἐνόπλου δυνάμεως (manu militari); Οἱ μὲν προτείνουσι τὸ ἀπρεπές, δυναστικὸν καὶ ἄσκοπον

(1) Ὅρα Τόμ. Α'. § 212.

(2) Demolombe IV. 90 Aubry et Rau V. § 471.

(3) L. 1 § 5. L. 2. de lib. exhib. (43. 30). ΛΑ'. 6'. 12. 13. L. 5. C. de repud. (5. 17). ΚΗ'. ζ'. 19. L. 11. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 30.

(4) Demolombe IV. 104.

(5) Duranton II. 437. Demolombe IV. 95.

(6) Demolombe IV. 105. Ἀντιλέγει ὁ Duranton II. 438. 439 διότι ἡ κατάσχεσις σκοπὸν ἔχει τὴν ἐκτέλεσιν ἀπαιτήσεως.

(7) Duranton II 439. Demolombe IV. 106. Ὅρα τὴν νομολογίαν παρὰ Dalloz Mariage 758 καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ὅτι δι' ἀγωγῶν δὲν ἐκβιάζεται ἡ ἐκπλήρωσις καθηκόντων(1), οἱ δὲ ἀντιτάσσουσιν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ ὅτι ἴσως διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀποκόπτεται ξένος ἐπηρεασμός, ἢ ἔρχεται ἡ γυνὴ εἰς συναίσθησιν, παραιτοῦσα ψευδεῖς φιλοτιμίας καὶ μὴ ἀρνουμένη νὰ πράξῃ ὅ,τι οἱ νόμοι ἐπιβάλλουσιν, ἀπόκειται δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἂν τὸ μέσον εἶναι ἁρμόδιον εἰς τὴν περίστασιν (2).

Διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης παύει ἡ ὑποχρέωσις τῆς γυναικὸς τοῦ νὰ συνοικῇ μετὰ τοῦ ἀνδρός, ἢ ν' ἀκολουθῇ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ (3).

68. Ἡ γυνὴ φέρει τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα καὶ συμμερίζεται τὴν κοινωνικὴν τάξιν τοῦ ἀνδρός, καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ, ἐνόσῳ διαμένει ἐν τῇ χηρείᾳ (4).

Κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον 29 Ὀκτωβρ. 1856 ἡ γυνὴ ἀκολουθεῖ καὶ τὴν ἐθνικότητα τοῦ ἀνδρός, εἰς ἣν ἀνήκει κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γάμου, ὥστε ἡ ἀλλοδαπή, νυμφευομένη Ἕλληνα, γίνεται Ἑλληνίς, αὕτη δὲ νυμφευομένη ἀλλοδαπόν, ἀποβάλλει τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν (Ἄρ. 21, 25). Ἂν ὅμως μετὰ τὸν γάμον ὁ ἀνὴρ μεταβάλῃ ἐθνικότητα, δὲν ἀλλοιοῦται πλέον ἡ ἐθνικότης τῆς γυναικός, καθόσον παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῆς δὲν δύναται ν' ἀποβάλῃ κεκτημένον δικαίωμα (Ἄρ. 24)(5).

69. Κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ὁ ἀνὴρ εἶχε τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν διὰ προσβολὰς κατὰ τῆς τιμῆς τῆς γυναικός (6).

---

(1) Delvincourt I. σ. 79 ὑποσ. 4. Duranton II. 440. Εὑρετ. Ἰωαννν. Ε' σ. 423. Ἀπόφ. 237 (1843) τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδ.

(2) Toullier XIII.109. Marcadé, Sur l'art. 214. Demolombe IV. 107. Dalloz Mariage 762. Aubry et Rau § 471. Εὑρετ. Ἰωαννν. Ε'. σ. 425. Ἀπόφ. 694 (1838) τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν. Οἱ Γερμανοὶ ἐξ ἀναλογίας δέχονται ἀγωγὴν de uxore exhibenda et ducenda. Glück XXVI. 258. Puchta § 412, οἱ δὲ εὐαγγελικοὶ θεωροῦσι τοῦτο λόγον διαζυγίου. Richter, Kirchenr. § 268. 269.

(3) Τόμ. Α'. § 213.

(4) L. 8. de Senat. (1. 9) ς'. α' 8. L. 38 § 3. ad munic. (50. 1). L. 13 C. de dignit. (12. 1). ς'. α'. 30.

(5) Ὅρα Τόμ. Α'. § 108.

(6) L. 1. § 3. de inj. (47. 10) Ξ'. κα'. 1. § 2. J. de inj. (4. 4).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ ἡμέτερος νόμος ἀπαιτεῖ ἔγκλησιν τοῦ προσβληθέντος, ὥστε ἄνευ ἐγκλήσεως τῆς γυναικὸς δὲν καταδιώκεται ἡ κατ' αὐτῆς ὕβρις (1).

Ἐν τούτοις ἡ κατὰ τῆς γυναικὸς ὕβρις ὡς ἐπιτοπλεῖστον περιέχει καὶ κατὰ τῆς τιμῆς τοῦ ἀνδρὸς προσβολήν, ὥστε ἔχει καὶ αὐτὸς ἔγκλησιν ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου (2).

Κατὰ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον ὁ ἀνὴρ τεκμαίρεται ἐπίτροπος τῆς γυναικὸς καθ' ὅσας ἔχει δίκας, ἀλλὰ, μὴ ἔχων ῥητὴν ἐντολήν, χρεωστεῖ ἐγγύησιν περὶ παραδοχῆς τῶν πράξεων αὐτοῦ (cautio de rato) (3). Ἔχει προσέτι ὡς διαχειριστὴς τὰς ἀγωγὰς τῆς γυναικός, ἥτις παρέδωκεν εἰς αὐτὸν δανειακὰ ἔγγραφα ἐκ τῶν παραφέρνων (4).

Σήμερον ἀπαιτεῖται διὰ πᾶσαν περίστασιν ἀντὶ προσώπου, ἔχοντος ἐλευθέραν διαχείρισιν, πληρεξούσιον ἔγγραφον, ὥστε ἄνευ αὐτοῦ δὲν παρίσταται ὁ ἀνὴρ ἐνώπιον δικαστηρίου ὡς ἐπίτροπος τῆς γυναικὸς (Πολ. Δικον. Ἀρ. 93), ὑπὲρ αὐτῆς δὲ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ πᾶσαν δικαστικὴν πρᾶξιν, ἅμα ἔχει πληρεξουσιότητα, οἵαν καὶ ὁ δικηγόρος (Πολ. Δικ. Ἀρ. 91).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ προικός.

Περίληψις.

70. Ἡ κοινοκτημοσύνη ἐκπληροῖ κυρίως τὴν ἔννοιαν τοῦ γάμου, ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται ἀπολύτως.
71. Ἡ κοινοκτημοσύνη ἀπάδει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου.
72. Ἐπεκράτησε τὸ σύστημα ἀπολύτου χωρισμοῦ τῆς περιουσίας.
73. Ὁρισμὸς τῆς προικός.
74. Εἴδη προικός, ἀπὸ πατρός, ἀπὸ ἐξωτικοῦ καὶ ἀναληπτέα.

(1) Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. 5. (1858).
(2) Faustin Hélie II. σ. 352.
(3) L. 21. C. de procur. (2. 13). Η'. 6'. 95.
(4) L. 11. C. de pactis (5. 14). ΚΘ'. ε'. 40.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

75. Ἡ προῖξ δὲν εἶναι δωρεά.
76. Τίς ὑποχρεοῦται εἰς προίκισιν.
77. Σύστασις προικός.
78. Νόμος χαρτοσήμου καὶ μεταγραφή.
79. Τί χρεωστεῖ ὁ συστήσας προῖκα καὶ περὶ ἐκνικήσεως.
80. Συνυπακούεται ὁ ὅρος τελέσεως γάμου.
81. Τί τὸ διδόμενον εἰς προῖκα.
82. Τὰ τῆς προικὸς δημοσίας τάξεως.
83. Εἰς τίνα δίδεται ἡ προῖξ.
84. Ὁ ἀνὴρ εἶναι κύριος τῆς προικός.
85. Περὶ ἀντικαταστατῶν καὶ διατετιμημένων.
86. Πότε ἡ διατίμησις δὲν ἐπέχει τόπον πωλήσεως.
87. Περὶ κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἀδιατιμήτων καὶ περὶ ἐπιλογῆς διατετιμημένων.
88. Ἐναλλαγὴ τῶν προικῴων (permutatio dotis).
89. Τί ἰσχύει σήμερον καὶ περὶ μεταγραφῆς.
90. Τίς διεκδικεῖ τὸ παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ἐκποιηθέν.
91. Περὶ τοῦ κινδύνου τῶν διατετιμημένων καὶ ἀντικαταστατῶν καὶ τῶν μὴ διατιμηθέντων, ἢ ἀποδοτέων αὐτουσίων.
92 Ἀμέλεια τοῦ παραλείποντος ν' ἀπαιτήσῃ προῖκα.
93. Πότε ὁ ἀνὴρ ἀπαιτεῖ τὴν προῖκα.
94. Ἰδιαίτερα σύμφωνα τῶν συζύγων περὶ τοῦ κινδύνου τῆς προικός, ἢ περὶ ἄλλων ὅρων.
95. Περὶ καρπῶν τῆς προικός.
97. Ἀπόδοσις ἀναγκαστικὴ προικὸς παρὰ τοῦ πτωχεύοντος.
97. Ἐξαιρετικαὶ περιπτώσεις ἀποδόσεως.

—

70. Ἡ διὰ τοῦ γάμου σκοπουμένη συγκλήρωσις τοῦ βίου κατὰ θεωρίαν φαίνεται συνεπής, ὅταν κατ' οὐδὲν διαχωρίζωνται ἀπ' ἀλλήλων οἱ σύζυγοι, τουτέστιν οὐδὲ κατὰ τὴν περιουσίαν. Ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα αἱ δύω περιουσίαι συγχωνεύονται εἰς μίαν πρὸς ἀπαρτισμὸν κοινοκτημοσύνης (communauté des biens), δι' ἧς ἐξαλείφεται πᾶσα ἀντίθεσις συμφέροντος (1). Ἐν τῇ κοινοκτημοσύνῃ ταύτῃ εἰς τὸν ἄνδρα ἀνήκει ἡ ἀνωτάτη διαχείρισις καὶ οὐδὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὴν γυναῖκα ἀλλοιοῦν τὴν περιουσίαν ἄνευ τῆς ἀδείας (autorisation) τοῦ ἀνδρός. Ἀλλ' ὅμως ἡ διαχείρισις τοῦ ἀνδρὸς δὲν εἶναι πάντοτε ἐπιτηδεία καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸν κοινὸν

(1) Πλουτάρχου Γαμ. παραγγ. 20 Αὕτη τοίνυν καὶ χρημάτων κοινωνία προσήκει μάλιστα τοῖς γαμοῦσιν εἰς μίαν οὐσίαν πάντα κατα-χεαμένοις κτλ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅλεθρον καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν εἰς αὐτὸν διχόνοιαν. Διὸ τὸ σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀληθές, ἀλλὰ πρέπει νὰ τροποποιῆται δι' ἀσφαλιστικῶν μέτρων, ἱκανῶν νὰ σώσωσι τὴν περιουσίαν τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ ναυαγίου. Παραλλήλως λοιπὸν πρὸς τὴν κοινοκτημοσύνην συμπολιτεύεται σύστημα διαχωρισμοῦ περιουσίας, ὥστε ποτὲ μὲν ἐκείνης, ποτὲ δὲ τούτου ἡ ἐφαρμογή, κατὰ τὰ ἐνόντα καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, κανονίζει τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις. Ἡ κοινοκτημοσύνη ὡς ἐκ τούτου καθ' ὑπερβολὴν περίπλοκος καὶ μάλιστα διὰ τὰς πρὸς τρίτους σχέσεις εἶναι θεωρία δυσεφαρμοστος, οὐδὲ εἰσάγεται, ὅπου δὲν ἐξωκειώθησαν τὰ ἤθη πρὸς παραδοχὴν αὐτῆς.

71. Τοῦ συστήματος τῆς κοινοκτημοσύνης ἴχνη δὲν ἠναμέθα ν' ἀνεύρωμεν παρὰ Ῥωμαίοις, παρ' οἷς ὁ γάμος δὲν εἶχε τοιαύτης διατύπωσιν, ὅλως ἠθικοῦ δεσμοῦ. Εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, πρὶν ἔτι τὸ Ῥωμ. δίκαιον λαβῇ τὸν ὁμοιόμορφον σχηματισμόν, εὑρίσκομεν δύω ἀντίθετα συστήματα, κατὰ τὰς ἀντιθέτους περὶ γάμου τῆς ἐποχῆς ταύτης ἰδέας. Ὁ Ῥωμαϊκὸς αὐστηρὸς γαμος καθίστανε τὴν γυναῖκα ὑποχείριον τοῦ ἀνδρὸς (in manu). Δὲν ἠδύνατο ἐπαμένως νὰ ἔχῃ ἡ γυνὴ ἰδίαν περιουσίαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀνῆκεν εἰς αὐτὴν ἐγίνετο μέρος τῆς περιουσίας τοῦ ἐξουσιαζοντος αὐτὴν ἀνδρός (1). Ἠδύνατο ὅμως ὁ πατὴρ νὰ συμφωνήσῃ δι' ἐπερωτήσεως τὴν ἐπιστροφὴν τῶν εἰς αὐτὴν διδομένων, ἂν ἀπέθνησκεν ἄτεκνος πρὸ τοῦ ἀνδρός, ἢ ἐν περιπτώσει διαζυγίου (2). Καὶ ἰδίαν περιουσίαν ὅτε εἶχεν ἡ γυνή, ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐπιτρυλάξεις πρὸ τοῦ γάμου (3). Τὰ ἐν τῷ γαμῳ κτηθέντα ἀνῆκον ὅμως εἰς τὸν ἄνδρα (4). Διὰ τοῦτο, ὅτε ἀπέθνη-

---

(1) Servius ad Georg. I 31. Gajus II. 96. Ἆρα καὶ περὶ προικὸς δὲν ἠδύνατο τότε νὰ γίνῃ λόγος. Οἱ νεώτεροι, ἐπικαλούμενοι Sic. Top. 4. fragm. Vat. § 115, δὲν εἶναι περὶ τούτου σύμφωνοι. Hasse Cütter. p. 220. Tigerström Dotalr. § 3 Bechmann Dotalrecht Erlangen 1863. p. 102.

(2) Δὲν εἶναι ἐναντίος ὁ Gellius IV. 3. λέγων ὅτι περὶ τούτου δὲν συνέβησαν δίκαι.

(3) Cicero Top. 4. pro Flacco 35. Boeth. ad. Top. 4. Gajus II 98. III. 82—84. frag. Vat. § 115. Gellius XVII. 6. Non. Marc. I. 267.

(4) Gajus II. 86. 90. 111. 163. Ulp. XIX 18. 19.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκε πρὸ τοῦ ἀνδρός, δὲν ἐκληρονομεῖτο παρ' αὐτοῦ, εἰς ὃν ἤδη ἀνῆκεν ἡ περιουσία αὐτῆς. Ἂν ὅμως ἀπέθνησκε πρῶτος ὁ ἀνήρ, ἐλάμβανεν ἡ γυνὴ οἷαν τὰ τέκνα κληρονομικὴν μερίδα, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῶν θυγατέρων δικαιώματα (1). Χήρα δὲ οὖσα ἐκληρονόμει τὰ τέκνα, ἢ ἐκληρονομεῖτο παρ' αὐτῶν ὡς ἀδελφή (2).

72. Ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἀπαντῶσι πλέον ἴχνη τοῦ τοιούτου συστήματος, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου, καθ' ὃ αἱ περιουσίαι διαμένουσι χωρισταί, συμφώνως πρὸς τὸν γάμον ἐξ ἐλευθέρας συναινέσεως, ὅστις ὑπερίσχυσεν. Ἡ ῥύθμισις τῆς περιουσίας κατὰ τὴν κοινοκτημοσύνην δὲν ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ ἐντὸς τοῦ Ρωμ. δικαίου, ἀλλ' εἶναι ἔργον τῶν νομοθεσιῶν, ἢ μᾶλλον τῶν ἐθίμων, ἃ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐν ἐποχῇ ἁπλότητος ἐσχηματίσθησαν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ καὶ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ.

Ἡ πραγματεία περὶ τῆς περιουσίας τῶν συζύγων κατὰ τὸ νεώτερον Ῥωμαϊκὸν σύστημα, ἤτοι τὸ προικῷον, πρέπει νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος ὁρᾷ τὴν περιουσίαν, τὴν ὑπηρετοῦσαν εἰς τὸν κοινὸν τοῦ γάμου σκοπόν, ἤτοι τὴν προῖκα, ἣν παρακολουθεῖ ἡ προγαμιαία δωρεά. Τὸ δεύτερον μέρος ὁρᾷ τὴν περιουσίαν, ἥτις μένει ἀνεξάρτητος καὶ ἀλλοτρία τοῦ γάμου, ἤτοι τὰ παράφερνα. Τὸ τρίτον περιλαμβάνει τὰς κατὰ τὴν περιουσίαν μεταξὺ συζύγων σχέσεις, ἃς ὁ νόμος δὲν ἀνέχεται, ἤτοι περὶ δωρεῶν μεταξὺ συζύγων.

73. Ὁ ἀνήρ, ὡς οἰκοδεσπότης, φέρει τὰ βάρη τοῦ γάμου (onera matrimonii) καὶ τῆς οἰκογενείας, ἐργαζόμενος καὶ φροντίζων. Πρὸς ἀνακούφισιν τῶν βαρῶν τούτων φέρει καὶ ἡ γυνὴ ἐφόδιον κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ οἴκου (3).

---

(1) Διον. Β'. 25. Servius ad Aen. VII. 424. Gajus II. 139. 159. III. 3. Collat. leg. Mosaic. XVI. 2. Ulp. XXII. 14. XXIII 3. XXIX. 1.

(2) Gajus III. 14. Coll leg Mos. XVI. 2. 6.

(3) L. 16. pr. de ped. castr. (49. 17). L. 56. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 52. Ἐνῷ δογματίζεται, ὅτι δὲν εἶναι προῖξ ἡ τῷ βάρει τοῦ γάμου μὴ δουλεύουσα. L. 76. αὐτ. οὐχ ἧττον ἐδέχθησαν καὶ τὴν προῖκα ψιλῆς κυριότητος, ὡς ῥηθήσεται. Τοῦτο παράττει τὸν ὁρισμόν. Windscheid III. § 492.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὰς ἰδέας τῶν Ῥωμαίων ἡ οὐδὲν συνεισφέρουσα, ἢ ἄπροικος γυνὴ (mulier indotata) δὲν ἦτο ἐν τιμῇ (1). Ἀλλὰ κατὰ τὸ σύστημα διαχωρισμοῦ τῆς περιουσίας, ὅσον συνεισφέρει ἡ γυνή, διὰ μόνης τῆς ποσόδου αὐτοῦ χρησιμεύει εἰς ὑποστήριξιν τοῦ γάμου, μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν αὐτοῦ ἀποδίδεται ἀκέραιον, ὡς ἐκλιποῦσης τῆς αἰτίας. Ὁ ἀνὴρ γίνεται λοιπὸν μετακλητὸς κύριος καὶ διαχειριστὴς τῆς περιουσίας ταύτης, ἥτις ὀνομάζεται προῖξ (dos res uxoria).

Τοῦτο δειχθήσεται, ὅταν διέλθωμεν, τί ὁρίζει ὁ νόμος περὶ ἐπιστροφῆς τῆς προικὸς μετὰ τὸ πέρας τοῦ γάμου. Οὐχ ἧττον δὲν ἀποκλείεται ἀπολύτως καὶ ἡ συμφωνία, ὅπως μετὰ τὸ πέρας τοῦ γάμου μείνῃ ἡ προῖξ παρὰ τῷ ἀνδρί (2).

Ὁ ὁρισμὸς οὗτος δὲν εἶναι ἀκριβὴς κατὰ τὴν ἀρχικὴν τῆς προικὸς ἔννοιαν (3), διότι ἐπὶ τοῦ κατὰ συναίνεσιν γάμου ἡ προῖξ ἦτο μᾶλλον συνεισφορὰ τῆς γυναικὸς χάριν τοῦ γάμου, ὅπως ἔχῃ τὴν φερνὴν ταύτην διηνεκῶς ὁ ἀνήρ (4), ἕνεκεν ἰδιαιτέρων λόγων ἀποδοτέαν. Καὶ ἀ πᾶσαν πιθανότητα, διαλυομένου τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, ὤφειλεν ἡ γυνὴ νὰ ἐκλέξῃ, εἴτε τὸ καταλιμπανόμενον, εἴτε τὴν προῖκα (5). Ἐπὶ διαζυγίου ὅμως, ὅπερ βραδέως ἀπαντᾷ, εἰ καὶ δὲν εἶναι ἴσως τὸ πρῶτον παράδειγμα τοῦ Σπ. Καρβιλίου Ῥούγα ἐν ἔτει 511, ἐξ ἐπιεικείας ὁ Πραίτωρ καὶ δυνάμει τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἀπεφαίνετο, ἂν πρέπῃ νὰ λάβῃ τὴν προῖκα ἡ γυνή, ἢ πόσον μέρος αὐτῆς, διὰ τῆς actio rei uxoriæ, μεχρισοῦ ἐπεκράτησε, νὰ γίνεται καὶ ἐπερώτησις περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης (6). Ἐπειδὴ ἡ παρ' ἐξωτερικοῦ δε-

(1) Ὁ Plautus ὀνομάζει τὴν ἄπροικον δυσύπανδρον (illocabilis). Trin A. III. sc. 2. v. 63. 199. Aulul. A. II sc. 2. v. 13—15 Καὶ ἐν Ἀθήναις τελεία γυνὴ ἦτο ἡ ἀστὴ καὶ ἐγγυητή. Δημοσθ. κατὰ Νεαίρ. ε'. 169. 174 Ησύχιος. Ἐγγύη. Πολυδεύκης Γ'. γ'. 4.

(2) Τοῦτο εἶναι ἔκτακτος ἀνωμαλία. Κατὰ Windscheid II. § 493. ὑποσ. 1. οὐδὲ τότε ὑπάρχει δωρεά, ἀλλ' ὑφίσταται προῖξ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ γάμος

(3) Bechmann Dotalrecht.

(4) L. 1. de j. dot. (23—3). Dotis causa perpetua est et cum voto ejus qui dat ita contrahitur, ut semper apud maritum sit.

(5) Edictum de alteratro L. ult. C. Th. de testam (4. 4). L. 3. C. de rei ux (5. 13) L. 20. § 8. fam. erc. (10. 2). ΜΒ'. γ'. 29. L. 6. §. 1. quando dies (36. 2).

(6) Boethius ad Cic. Topic. C. XVII. § 66. Ut si inter virum

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δομένη προῖξ μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαιτηθῇ παρὰ τῆς γυναικός, ἡ ἀπ' ἀρχῆς συμφωνία, νὰ λάβῃ αὐτὴν ἡ γυνὴ (stipulatio redhibitionis casus) ἐλογίζετο δωρεὰ καὶ ὑπέκειτο εἰς τὰς διατυπώσεις αὐτῆς, ὥστε ἐν ἐλλείψει τούτων δὲν εἶχεν ἡ γυνὴ τὴν actio ex stipulatu (1).

Ἐντεῦθεν ἐξηγοῦνται καὶ πολλα προσιδιάζοντα εἰς τὴν ἀγωγὴν προικὸς (actio rei uxoriæ) περὶ ὧν κατωτέρω (2).

Ἀλλ' ὅπως διεπλάσθη ἡ προῖξ διὰ τῶν ἐπελθουσῶν μεταρρυθμίσεων καὶ μαλιστα ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ὁ πρῶτος δοθεὶς ὁρισμὸς εἶναι ὁ ἀκριβέστερος (3), αἱ δὲ ἀνωμαλίαι ἐξηγοῦνται ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταστάσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου.

74. Ἡ ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ πατρός, ἢ πατρικοῦ πάππου, προερχομένη προῖξ ὀνομάζεται ἀπὸ πατρὸς (profectitia) καὶ διακρίνεται πάσης ἄλλης, τοιαύτη δὲ λέγεται καὶ ὅταν δὲν διατελῇ προικιζομένη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ προικίζοντος (4). Διὰ τοῦτο ἀπὸ πατρὸς λογίζεται καὶ ἐκείνη, ἣν ὁ ὑπεξούσιος υἱὸς ὑπεσχέθη, εἴ καὶ ἐδόθη κατόπιν, ὅτε ἐγένετο αὐτεξούσιος (5). Καὶ ἡ παρὰ τοῦ θετοῦ πατρὸς διδομένη τοιοῦτο φέρει ὄνομα (6).

Ἀρκεῖ λοιπόν, ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς περιουσίας, ἢ ἐκ πράξεως τοῦ πατρὸς (de bonis, vel facto ejus), ὅπως ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, οἷον, ὅταν δίδεται παρὰ τοῦ κηδεμόνος τοῦ μαινομένου ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἢ παρὰ τοῦ δικαστοῦ, ἀποφαινομένου ἐν περιπτώσει αἰχμαλωσίας, ἢ ζωγρήσεως τοῦ πα-

---

uxoremque divortium contigisset, quod melius æquius esset apud virum maneret, reliquum dotis restitueretur uxori. Gellius X. 23. 4. Rudorff. Rechtsgesh. II. σ. 381. ὑποσ. 9.

(1) L. 31. pr. C. de j. dot. (5. 12). Ἀλλέως διέταξεν ὁ Ἰουστινιανὸς κατόπιν. L. 1. § 13 C. de rei ux. (5. 13).

(2) Περὶ τούτων πάντων παρὰ τῷ μνησθέντι Bechmann Dotalrecht

(3) Πρβ. καὶ Troplong, Mariage 3006. 3007.

(4) L. 5. de j. dot. (23. 3). Quæ a patre vel parente profecta est, de donis vel facto ejus. ΚΘ'. α'. 1.— Bechmann II. σ. 423. Czyhlarz § 88 Ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν ἐνεωτέρισε L. 1. § 13. C. de rei ux. (5. 13). ὡς κατόπιν ῥηθήσεται.

(5) L. 5. § 10. de j. dot. (23. 3).

(6) L. 5. § 13. αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρὸ. παρὰ τῶν λητστῶν (1), καὶ ὅταν ἄλλος χορηγῇ τὴν προῖκα, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶς πρὸς τὸν πατέρα, τὸν αὐτὸν φέρει χαρακτῆρα, ἢ ὅταν ὁ χορηγῶν καταλιμπάνῃ κληρονόμον τὸν πατέρα, καὶ πρὸ τοῦ γάμου τελευτᾷ (2).

Πᾶσα ἄλλη προῖξ μὴ ἀποτελέσασα μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας, ἢ τῆς περιουσίας πατρικοῦ πάππου, λέγεται ἀπὸ ἐξωτικοῦ (adventitia), οἷον καὶ ὅτε παρ' ἄλλου ἐδωρήθη εἰς τὸν πατέρα, ἀλλὰ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς εἰς προῖκα, οὐδόλως ἐπαυξάνουσα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ (3), καὶ ἐν γένει ἡ ἀπὸ τῆς μητρός, ἢ παντὸς πρὸς μητρὸς ἀνιόντος ἢ συγγενοῦς, ἢ παντὸς ἄλλου, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ πατρός, οὐχὶ ὡς τοιούτου, ἀλλὰ ὡς ὀφειλέτου, διότι, π. χ., ἠγγυήθη ἀντὶ τοῦ ὑποσχεθέντος ἐξωτικοῦ (4).

Καὶ ἡ παρὰ τῆς συζύγου διδομένη προῖξ ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπὸ ἐξωτικοῦ (5), διότι δὲν ἀποτελεῖ ἰδίαν κατηγορίαν, ῥητῶς δὲ μαρτυρεῖται (6).

Διαστέλλεται ὅμως ἡ ἐπὶ συμφωνίᾳ ἀναλήψεως, ἅμα λυθέντος τοῦ γάμου, διδομένη παρ' ἄλλου προῖξ καὶ διὰ τοῦτο λεγομένη *ἀναληπτέα* (receptitia) (7)

75. Καὶ τοῦτο ἐξεταστέον, εἰς ποίαν τάξιν συμβάσεως δύναται ν' ἀναχθῇ ἡ χορήγησις προικός.

Ὁ Ἰουστινιανὸς φαίνεται ἀποδίδων εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους τὴν γνώμην ὅτι ἡ προίκισις εἶναι συγκαταριθμητέα μεταξὺ τῶν δωρεῶν (8).

Ἐν τούτοις εἶναι βέβαιον, ὅτι οὐδέποτε ἐφηρμόσθησαν αἱ περὶ δωρεῶν διατάξεις καὶ οἱ περιορισμοὶ αὐτῶν εἰς τὴν προίκισιν, καὶ ῥητῶς ἁπαντᾷ, ὅτι ὁ λαμβάνων προῖκα δὲν λογίζεται λαμβάνων ἐξ ἐπικερδοῦς αἰτίας, ὡς φέρων τὰ βάρη τοῦ γάμου (9).

---

(1) L. 5. § 3. 4. αὐτ.
(2) L. 5 § 2. 14. αὐτ.
(3) L. 5. § 9. αὐτ.
(4) L. 5. § 6. 11. αὐτ.
(5) Eckholt de j. dot. § 2. Jacobs de dote antematrim. th. 13 Czyhlarz § 88. Ἀντιδοξεῖ Tigerström, Dotalr. § 4.
(6) L. 5. § 11 de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 1.
(7) Ulp VI. § 5. L. 31. § 2. de mortis c. (39. 6.) ΜΖ'. γ.' 31.
(8) L. 20. C. de don (5. 3) Ideo enim et antiqui juris conditores inter donationes etiam dotes connumerant.
(9) L. 19. de oblig. et act. (44. 7). ΝΒ'. α'. 18. § 13. quib.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ λαμβάνων προῖκα παρὰ πτωχεύοντος δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν παυλιανὴν ἀγωγήν, ὢν ἐν καλῇ πίστει (1), πλὴν ὅταν ἡ γυνὴ προικίζῃ πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν (2).

Οὔτε ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς προικὸς τὸ ἀξίωμα, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ τις τὸ αὐτὸ ἐκ δύω ἐπικερδῶν αἰτιῶν (3).

Ἀναντιρρήτως ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα ἡ προῖξ δὲν δύναται νὰ λογισθῇ δωρεὰ (4), καθόσον συνεπάγεται ὑποχρεώσεις παρούσας καὶ μελλούσας, ὡς πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα τότε μόνον ὑπάρχει δωρεά, ὅταν τῳόντι γίνεται πρὸς αὐτὴν τοιαύτη, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἐπὶ συστάσει προικός.

Ὡς ἐκ τούτων ἐπὶ τῆς προικὸς δὲν εἶναι ἐφαρμοστέαι αἱ περὶ ἀνακλήσεως δωρεῶν λόγῳ ἀχαριστίας διαταξεις (5).

76. Ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρεοῦται εἰς προίκισιν ὁ πατήρ, ὅστις ἔχει ὑπεξουσίαν τὴν θυγατέρα (6), δὲν βεβαιοῦται δὲ ὅτι καὶ ὁ μὴ ἔχων αὐτὴν ὑπεξουσίαν εἶναι ὑπόχρεως, λόγῳ τοῦ πατρικοῦ καθήκοντος (paternum officium), καὶ τὴν προῖκα ταύτην οἱ νεώτεροι ὀνομάζουσιν ἀναγκαίαν (necessaria). Τοῦτο μόνον μαρτυρεῖται, ὅτι καὶ ἡ πρὸς τὴν χειράφετον προῖξ εἶναι ἀπὸ πατρὸς καὶ παρ' αὐτοῦ ἀναλαμβάνεται (7). Ἀντὶ τοῦ παράφρονος

---

mod. (20. 6). ΚΕ'. η'. 8. L. 31 C. d. j. dot. (5. 12). ΚΘ'. ε'. 118 Τομ. Γ'. § 132.

(2) L. 25. § 1. quae in fr. (42. 8). Θ'. η'. 25 Τόμ. Γ'. § 609. Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. 3. (1860).

(2) L. 10. § 14. αὐτ. L. 72. pr. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 74.

(3) L 19. de oblig. (44. 7). ΝΒ'. α'. 18. Τόμ. Γ'. § 584.

(4) L. 5 § 2. L. 9. pr. 59. § 2. de j. dot. (23. 3) ΚΘ'. α'. 1. 5. 55. Savigny IV. d. 82. Hasse Guterr. p. 393. Bechmann, Dotalr. p. 194 καὶ ἑπ. Troplong, Mariage 3012. 3013.

(5) Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. 186. (1860), 169 (1872).

(6) L. 19 de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 11.

(7) Οὐδὲ ἐκ L. 7. de dot. coll. (37. 6), οὐδὲ ἐκ L. 1. § 10. si quid in fr. (38. 5). ΜΘ'. ς.' 1. L. 7. C. de dot. prom. (4. 11). ΚΘ'. α' 87. Νεαρὰ 96. κεφ. ε'. ἐξάγεται ἡ ὑποχρέωσις, ὡς διδάσκουσιν Unterholzner II. p. 429. Sintenis III. p. 25. Vange-Urow I. § 616. Ἀντιδοξοῦσι Tigerström Dotalr. I. σ. 67. Windscheid II. § 493.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πατρὸς ὑποχρεοῦται εἰς σύστασιν προικὸς ὁ κηδεμὼν αὐτοῦ (1). Ἐπὶ τούτῳ δὲ κατὰ τὸν περὶ ἐπιτροπείας νόμον 18 Αὐγ. 1861 Ἀρ. 132 τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγεν. συμβουλίου.

Δὲν εἶναι ἐντούτοις ἀκριβές, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως χορηγῶν τὴν διατροφήν, διότι περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει μαρτυρία, ἀλλ' ὅτι ὁ χορηγήσας τὴν διατροφὴν δὲν χρεωστεῖ καὶ τόκους τῆς προικός, ἣν ὑπεσχέθη(2), ἢ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ τὸ μὴ δαπανηθὲν εἰς διατροφὴν ἐκ τοῦ τόκου τῆς προικός, πλὴν ἂν ἡ δαπάνη γίνεται κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ (3).

Ἀπεναντίας ὅταν ὁ πατὴρ ὑπόσχεται προῖκα, εἰ καὶ ἡ κόρη ἔχει ἰδίαν περιουσίαν, τεκμαίρεται ἐξ ἰδίων ὑποσχεθείς, ἅμα δὲν εἶναι ἀκτήμων καὶ δὲν ἐξηγήθη, τι ἐσκόπει (4).

Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὑποχρεοῦται καὶ ὁ πρὸς πατρὸς παππος, ὥστε ὁ προικίζων θυγατέρα ὑπεξούσιος ἢ καὶ ἄλλην ἐγγόνην καὶ δανειζόμενος καθίστησιν ὑπεύθυνον τὸν ἴδιον πατέρα ὡς δαπανήσας εἰς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ (de in rem verso), ἅμα τοῦτο ἐσκόπει, *ὡς πράττων τῷ πατρί* (5). Ὅτι καὶ μετὰ τὸν γάμον χωρεῖ ἡ ἀπαίτησις τῆς προικὸς δὲν ὑπάρχει τὸ ἐναντιούμενον, ἅμα ὁ γαμος εἶναι ἔγκυρος (§ 49).

Ἡ μήτηρ ἀναγκάζεται ἐξαιρετικῶς πρὸς προίκισιν, *ἢ ἀπὸ μεγάλης καὶ δεδοκιμασμένης αἰτίας, ἢ νόμῳ ἰδικῶς εἰρημένης*, ἄνευ δὲ τῆς συναινέσεως αὐτῆς οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν ὁ σύζυγος νὰ δώσῃ προῖκα ἐκ τῆς περιουσίας τῆς συζύγου (6).

(1) L. 28. C. de episc. aud. (1. 4). ΚΗ'. α'. 19. L. 25. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 37.

(2) L. 17. de doli mali. (44. 4). ΝΑ'. δ'. 17.

(3) L. 60. § 3 mand. (17. 1). ΙΔ'. α'. 60. Σχολ. Εἰ δὲ παρεῖχον τὰ νομίσματα, ὡς ἐντελλόμενος τῷ ἐμῷ γαμβρῷ, ταῦτα δαπανᾷν περὶ τροφὴν τῆς ἐμῆς θυγατρός, τὸ μὴ δαπανηθὲν ρεπετιτεύσω τῇ μανδάτι. Τὸ ἐναντίον φρονεῖ ὁ Tigerström, Dotalr. I. p. 70. ὅτι ὁ πατὴρ ἀπαλλάσσεται διατρέφων.

(4) L. 7. C. de dot. prom. (5. 11). ΚΘ'. α'. 87. Κατὰ Νεαρὰν Λέοντος 21 ἐν ἀμφιβολίᾳ τὸ ἥμισυ ἐξ ἑκατέρας περιουσίας, ἀλλ' ἡ Νεαρὰ δὲν ἰσχύει παρ' ἡμῖν.

(5) L. 5. § 8. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 1. L. 7. § 5. L. 8. 9. de in rem. verso (15. 3). ΙΗ'. ζ'. 7. 8. 9.

(6) L. 14. C. de j. dot. (5. 4). ΚΘ'. α'. 101. Ἁρμεν Δ' ι.' 44.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τίς εἶναι ἡ μεγάλη καὶ δεδοκιμασμένη αἰτία ἀπόκειται βεβαίως εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐκτιμήσῃ, οἷον ὅταν ὁ μὲν πατὴρ εἶναι ἀκτήμων, ἡ δὲ μήτηρ εὔπορος καὶ ἄνευ προικὸς δὲν ἀποκαθίσταται ἡ θυγάτηρ ὡς εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτῆς τάξιν ἁρμόζει.

Ἡ εἰδικῶς ὅμως ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένη αἰτία εἶναι μόνη ἡ διάταξις περὶ αἱρετικῶν, ὀφειλόντων προικισιν τῶν ὀρθοδόξων τέκνων (1).

Τινὲς συγχωνεύουσιν ἀμφότερα εἰς τὴν δευτέραν μόνην περίπτωσιν (2), ἀλλ' ἡ διάστιξις τοῦ νόμου εἶναι τοσοῦτον σαφής, ὥστε εἶναι ὅλως αὐθαίρετον, ὅτι περὶ μόνης εἰδικῶς προβλεπομένης αἰτίας γίνεται μνεία ἐν τῷ νόμῳ, οὐχὶ δὲ περὶ ἄλλης μεγάλης καὶ δεδοκιμασμένης (3).

Τὸ ποσὸν τῆς προικὸς ῥυθμίζεται βεβαίως κατὰ τὴν περιουσίαν τοῦ προικίζοντος καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ τάξιν.

Περὶ ὑποχρεώσεως ἄλλων προσώπων οὐδὲν ἁπαντᾷ ἐν τοῖς νόμοις, οὔτε ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνωμεν ὑποχρέωσιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ πράξῃ ἐλευθεριότητας, οἷα εἶναι καὶ ἡ προίκισις ἀδελφῆς ὁμομητρίας (4), καθόσον τὸ ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἐπιχείρημα (a contrario), ὅτι τάχα ἐπὶ ὁμοπατρίου ἀδελφῆς ἡ προίκισις ἠδύνατο νὰ γίνῃ, εἶναι ὅλως ἐπισφαλές. Ἂν ὑπῆρχεν ὑποχρέωσις, διατί τάχα περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ὁμοπάτριον ἀδελφήν, περὶ ἧς δὲν εἶχε λόγον νὰ ὁμιλήσῃ ὁ νομοδιδάσκαλος ὡς κοινωνὸν τῆς αὐτῆς περιουσίας καὶ ὑποκειμένην εἰς τὸν αὐτὸν ἐπίτροπον, ἐν ᾧ ἡ ὁμομητρία εἶναι πιθανόν, ὅτι ἔχει ἀδελφὸν εὔπορον (5).

Ἔτι ὀλιγώτερον ὑποστηρίζεται ἡ ὑποχρέωσις τῆς γυναικὸς

---

(1) L. 19. § C. de haeret. (1. 5).

(2) Tigerström. Dotalr. I. p. 79.

(3) Vangerow I. § 216. Κρτὰ τὴν ἀπόφ. 315 (1852) τοῦ Ἀρ. Πάγου εἰς τὸν δικαστὴν τῆς οὐσίας ἀπόκειται ἡ ἐκτίμησις τῆς μεγάλης καὶ δεδοκιμασμένης αἰτίας. Κατὰ Windscheid II. § 493 πρέπει νὰ φαίνεται ἐκ τῶν περιστάσεων, ὅτι εἶναι ἐξαιρετικὴ ἀστοργία τῆς μητρὸς ἡ ἄρνησις προικός.

(4) L. 12. § 3 de admin. (26. 7). ΛΖ'. ζ'. 11.

(5) Tigerström I. p. 81. Sintenis III. p. 24. Puchta § 317. Unterholzner II. p. 431. Vangerow I. § 216.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς προίκισιν τοῦ ἰδίου ἀνδρός, ὡς τινες ἐδίδαξαν (1), καθότι ἀπαντᾷ μόνον, ὅτι ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει αὐτῆς ὑποχρεοῦται ὁ κηδεμὼν εἰς σύστασιν προικός, ὅτε ἀργεῖ ἡ ἀπαγόρευσις ἀπαλλοτριώσεως (2), ἀπεναντίας ὅμως καὶ ὅτε ἀρίστως ὑπεσχέθη προῖκα ἡ γυνὴ δὲν καθίσταται ὑπόχρεως, οὔτε κατ' ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ ἀναπληροῦται τὸ ἀόριστον (3).

Ἂν ὅμως ἡ γυνὴ ἐσφαλμένως νομίζουσα, ὅτι χρεωστεῖ προῖκα, δώσῃ τοιαύτην, δὲν ἔχει ἀγωγὴν ἀχρεωστήτου (4).

Ὁ ἄπαξ προκίσας δὲν ὑπόκειται βεβαίως νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ αὖθις, διότι ἡ προὶξ ἀπωλέσθη, ὡς εἶπον τινές (5). Τοῦτο μόνον διέταξεν ὁ Ἰουστινιανός, ὅτι ὁ πατήρ, ἀναλαβὼν τὴν προῖκα μετὰ τὴν λύσιν τοῦ πρώτου γάμου τῆς θυγατρός, ὀφείλει νὰ δώσῃ καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν ἐπὶ δευτέρου γάμου, ἐφ' ὅσον ἡ περιουσία αὐτοῦ δὲν ἠλαττώθη (6).

Ἐπὶ τέλους ἡ περιουσία τοῦ ἅρπαγος γίνεται προὶξ τῆς ἁρπαγείσης, ἅμα νυμφευομένης ἄλλον τινά (7), ἀλλ' ὡς ποινικὴ ἡ διάταξις ἔπαυσεν ἰσχύουσα.

77. Ἡ σύστασις προικὸς (dotis constitutio) ἐγίνετο ἄλλοτε διὰ παραδόσεως (datio) (8), ἢ δι' ἐπερωτήσεως (promissio) (9), ἢ δι' ἐπισήμου τινὸς ὑποσχέσεως, ἤτοι ἐπαγγελίας (dictio) (10).

---

(1) Tigerström I. p. 57.

(2) L. 52. de admin. tut. (26. 7). ΛΖ'. ζ'. 51. L. 9. 22. § 1. C. de adm. (5. 37). ΛΗ'. θ'. 23. 36.

(3) L. C. de dotis prom. (5. 11). ΚΑ'. α'. 81. Ἁρμεν. Δ'. Γ'. 39.

(4) L. 32. § 3. de cond. ind. (12. 6). ΚΔ'. ς'. 32. Ἁρμεν. Α'. γ'. 19.

(5) Thibaut, Syst. § 336

(6) Νεαρὰ 97. κεφ. ε' Ἁρμεν. Δ'. Γ'. 47. Sintenis I. p. 26. Puchta § 317. Vangerow I. § 215.

(7) L. 1. § 1. C. de raptu (9. 13). Ξ'. νη'. 1. Ὅρα § 28.

(8) Gajus II. 63. L. 6. § 1. L. 7. § 3. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 2. 3.

(9) Ulp. VI. 1. XI. 20. Gajus epit. II. 9. § 3. L. 41. 44. § 1. sol. matr. (24. 3) ΚΗ'. η'. 39. 42. L. 33. 49. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 29. 45.

(10) Ulp. VI. 2. XI. 20. Fragm. Vat. § 99. 100. Cicero pro Flacco. 38. Afranius et Varro apud Non. Marc. IV. 122.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ διὰ παραδόσεως σύστασις τῆς προικὸς ἐνεργεῖται παντοιοτρόπως, κατὰ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, τουτέστι διὰ καταβολῆς, πραγματικῆς παραδόσεως, ἐκχωρήσεως, ἐλευθερώσεως χρέους, κτλ. (1).

Ἡ ὑπόσχεσις προικὸς ἄνευ τινὸς διατυπώσεως κατέστη ὑποχρεωτική (2). Δὲν ἔπεται ἀναγκαίως, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς ἡ ψιλὴ ἐπαγγελία (pollicitatio) ἀρκεῖ (3). Ἡ λέξις ἐπαγγελία δὲν φαίνεται ἐνταῦθα κυριολεκτικὴ(4), ἀνταλλαχθεῖσα μάλιστα ἐν τῷ κειμένῳ ἐνίοτε ἀντὶ τῆς λέξεως dictio (5). Πῶς αὕτη ἐγίνετο, ἀγνοοῦμεν, ἀλλὰ βεβαίως ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διαφερομένων. Ὁ Θεοδόσιος ἁπλῶς εἶπεν, ὅτι ἡ ὑπόσχεσις δὲν χρήζει ἐπερωτήσεως(6).

Καὶ ἀόριστος ὅταν εἶναι ἡ ὑπόσχεσις προικὸς ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς δὲν εἶναι ἀνίσχυρος, ἐὰν προστίθεται τὸ ὅ,τι κρίνῃ δίκαιον ὁ ὑποσχεθείς (quodcunque arbitratus fuisset) (7). Γίνεται λόγος, ὅτι καὶ ἄνευ αὐτῆς τῆς ἐπεξηγήσεως (arbitrio quoque detracto) ἡ ὑπόσχεσις εἶναι ἰσχυρά (8), ἀλλὰ διότι πρόκειται ἐν τῇ ῥήσει περὶ πατρός, ἐξαιρετικῶς ὡς πρὸς αὐτὸν ἰσχύει, ἐκ τοῦ νόμου ὑπόχρεων ὄντα, ἐνῷ ἐν ἄλλῃ ῥήσει ἡ γυνή, μὴ ὁρίσασα τί ὑπόσχεται ὡς προῖκα, δὲν δεσμεύεται (9).

Καὶ σιωπηρῶς λογίζεται συστηθεῖσα προίξ, ὅταν ἡ διαζευχθεῖσα πάλιν μετὰ τοῦ αὐτοῦ νυμφεύεται (10).

Συσταίνεται προίξ καὶ διὰ κληροδοτήσεως,ἀπαιτουμένης τότε ὡς

---

(1) Gajus II. 63.

(2) L. 6. C. de dot. prom. (5. 11). ΚΘ'. α'. 86. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 9. 10. 12. 42.

(3) Mühlenbruch doctr. § 522. Sintenis III § 132. ὑποσ. 3.

(4) Ὡς ἐν L. 25. C. ad SC. Vell. (4. 29). ΚΖ'. ζ'. 89.

(5) L. 1. § 8. de dot. coll (37. 7). ΜΑ'. ζ'. 12. L. 1. 13. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 88. 100. Unterholzner II. σ. 424. Bechmann II. σ. 104. Windscheid II. § 495.

(6) L. 6. C. de dot. prom. (5. 11). ΚΘ'. α'. 86.

(7) L. 3. C. αὐτ.

(8) L. 69. § 4. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. ια'. 65.

(9) L. 1. C. de dot. prom. (5. 11). Sintenid § 132. ὑποσ. 37. Bechmann II. σ. 64. Ὁ Windscheid I. § 495 παραδέχεται ἀντινομίαν.

(10) L. 13. 30. 40. 64. 69. § 2. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 9. 26. 36. 60. 65. L. 19. 66. § 5. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 19. 63.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κληροδότημα παρ' ἐκείνου, εἰς ὃν ἐκληροδοτήθη, ἤτοι παρὰ τῆς προικισθείσης ἢ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἂν οὗτος εἶναι ὁ κληροδόχος(1).

78. Κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον 14 Αὐγ. 1836. Ἄρ. 42 εἶναι ἄκυρα τὰ προικοσύμφωνα, ὅσα δὲν γίνονται ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ὥστε οὐδὲν ἄλλο μέσον ἀποδείξεως εἶναι δεκτόν, ἄρα οὔτε ὁ ὅρκος (2).

Ἡ ψιλὴ ὑπόσχεσις, δηλ. μονομερής, δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, εἰ καὶ γενομένη ἐπὶ συμβολαιογράφου, πρὶν ἐπέλθῃ ἡ ἀποδοχή, ἥτις ὅμως σιωπηρῶς τεκμαίρεται, οἷον ἐκ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου (3).

Κατὰ δὲ τὸν περὶ μεταγραφῆς νόμον 29 Ὀκτωβρ. 1856. Ἄρ. 1, μὴ μεταγραφομένου τοῦ προικοσυμφώνου, ἀναγομένου εἰς ἀκίνητα, δὲν ἐπέρχεται ἡ μεταβίβασις αὐτῶν (Ἄρθ. 4), τουτέστι δὲν ἄρχεται ἐπ' αὐτῶν ἡ ἰδιότης προικιμαίου.

Διαφέρει ἡ ἁπλῆ ὑπόσχεσις πρὸς κόρην ποσοῦ μέλλοντος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προίξ, διότι δὲν περιέχει σύστασιν προικός, ὥστε ἰσχύει καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου (4).

79. Ὁ συστήσας τὴν προῖκα ἀποτελουμένην ἐκ σωματικῶν πραγμάτων χρεωστεῖ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα, ὅπως ἔχῃ αὐτὴν ὁ προικιζόμενος, ὅθεν ἐνέχεται λόγῳ ἐκνικήσεως (5). Ἐπὶ δοθείσης προικὸς ἄνευ προηγουμένης ὑποσχέσεως δὲν ὑφίσταται τοιαύτη ὑποχρέωσις (6). Ἀλλὰ τοῦτο παρ' ἡμῖν ἀδύνατον ἕνεκα τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου Ἄρθ. 42, μὴ δεχομένου σύστασιν προικὸς ἄνευ δημοσίου συμβολαίου.

Ὅτε ἡ προὶξ ἐδόθη διατετιμημένη, ἕπεται ἡ ὑποχρέωσις διὰ τὴν ἐκνίκησιν, διότι ἡ διατίμησις ἀποτελεῖ πώλησιν (7), ἄλλως χωρεῖ μόνον ἡ περὶ δόλου, ἐὰν τοιοῦτος ἀποδεικνύεται (8).

---

(1) L. 48. § 1. de j dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 44. L. 71. § 3. de cond. (35. 1).

(2) Ἀρ. Πάγου 123 (1850), 242 (1854).

(3) Οὕτω τροποποιῶ ἤδη τὴν περὶ ψιλῆς ἐπαγγελίας γνώμην, ὡς μὴ ἀκριβῆ, ὡς εἴρηται ἐν § 77.

(4) ΑΠ 52 (1871).

(5) L. 1. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 88. ΚΠ. 190 (1858)

(6) Αὐτόθι καὶ Vangerow I. § 217. Windscheid II. § 495.

(7) L. 1. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 88.

(8) Αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπὶ προικὸς κατὰ γένος ὡρισμένης ἐνέχεται ὁ προικίσας διὰ τὴν ἐκνίκησιν, ὅπως παρέξῃ ἄλλο πρᾶγμα τοῦ αὐτοῦ γένους, διότι δὲν λογίζεται γενομένη ἡ ἐκτέλεσις (1).

Ἐπὶ προικίσεως δι' ἐκχωρήσεως ἀπαιτήσεως ὁ προικίσας ἐνέχεται μόνον διὰ τὸ ὑπαρκτὸν τῆς ἀπαιτήσεως, ὅπως καὶ ἐπὶ πωλήσεως, πλὴν ῥητῆς ὑποσχέσεως καὶ περὶ τοῦ ἀξιοχρέου, ἢ διότι εἶναι κατὰ νόμον ὑπόχρεως εἰς προίκισιν, ἢ διότι ὑπεσχέθη ἐν γένει ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεως (2).

80. Ὁπωσδήποτε συστηθῇ ἡ προίξ, πάντοτε προσυπακούεται ὁ ὅρος τελέσεως γάμου (si nuptiae secutae fuerint), εἰ καὶ περὶ αὐτῆς οὐδεὶς ἐγένετο λόγος (3), διότι προὶξ δὲν ὑπάρχει ἄνευ νομίμου γάμου (4).

Πρὶν τῆς τελέσεως τοῦ γάμου τὸ ζήτημα τῆς προικὸς εἶναι μετέωρον, ἀλλὰ τὰ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν δοθέντα δὲν ἀπαιτοῦται ἐνόσῳ ὁ γάμος προσδοκᾶται (5).

Ἅμα ὅμως ὁ γάμος δὲν δύναται πλέον νὰ τελεσθῇ, λογίζεται ὁ ὅρος ματαιωθεὶς καὶ τὰ δοθέντα, μὴ σωζόμενα, ἀπαιτοῦνται διὰ μὴ πληρωθεῖσαν αἰτίαν (condictio ob causam datorum) (6), σωζόμενα ὅμως ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ μνηστῆρος διεκδικοῦνται (7).

Θετέον, ὅτι, μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μνηστείας, μεταμελόμενοι νυμφεύονται οἱ πρώην μνηστοί, δὲν ἔπεται, ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ ἄλλοτε μνηστείᾳ ὑπόσχεσις προικὸς ἀναζῇ (8).

Πρὸ τοῦ γάμου δὲν χρησιδεσπόζει ὁ μελλόνυμφος τὰ ληφθέντα ὡς προικῶα, εἰ καὶ δύναται νὰ τὰ χρησιδεσπόσῃ ὡς ἴδια, ὅταν

---

(1) L. 38. § 3. L. 72. § 5. 6. de solut. (46. 3). ΚΖ'. α'. 38. 72. Τόμ. Γ'. § 256. Windscheid II. § 495.

(2) Αὐτόθι.

(3) L. 24. 23. de j. dot. [23. 3). ΚΘ'. α'. 17. 19.

(4) L. 3. 39. § 1. L. 59. § 2. L. 67. αὐτ. B. 35. 55. 63. L. 5. de cond. sine c. (12. 7). ΚΔ'. η'. 5.

(5) L. 8. de cond. causa d. (12. 4). ΚΔ'. α'. 8. L. 7. § 3. L. 80. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 3. 76.

(6) L. 6. 7. § 1. L. 9. pr. de cond. c. d. (12. 4). ΚΕ'. α'. 6. 7. 9. L. 10. de spons. (23. 1). ΞΗ'. α'. 8. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 3.

(7) L. 7. § 3. L. 9. pr. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α' 3. 5

(8) L. 22. 68. αὐτ. B. αὐτ. 18. 64.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπὶ τούτῳ ἔλαβεν αὐτά (1). Ἀκύρου δὲ ὄντος τοῦ γάμου, δὲν προχωρεῖ χρησιδεσποτεία τῶν ληφθέντων ὡς προικῴων, διότι δὲν ὑφίσταται προίξ, καίτοι ὑπαρχούσης καλῆς πίστεως (2).

Ὅτε ἡ προὶξ συνέστη δι' ἐντολῆς πρὸς τὸν ὀφειλέτην, ὅστις ὑπεχρεώθη πρὸς τὸν μνηστῆρα, ἅμα ματαιωθέντος τοῦ γάμου παύει ἡ πρὸς τὸν ὀφειλέτην ἐντολὴ (delegatio), ὅστις πάλιν χρεωστεῖ πρὸς τὸν ἐντειλάμενον (3). Ἂν τυχὸν ὁ ὀφειλέτης ἐξετέλεσε τὴν ἐντολήν, καταβαλὼν πρὸς τὸν μνηστῆρα, ἔχει τὴν ἕνεκεν αἰτίας τῶν δοθέντων ἀπαίτησιν (condictio causa data), ἢ ὁ ἐντειλάμενος ἐκβιάζει τὴν ἐκχώρησιν αὐτῆς· εἰ δὲ πάλιν ὁ ἐνταλθεὶς δὲν ἦτο χρεώστης, αὐτὸς ἔχει τὴν περὶ ἀχρεωστήτου, καθόσον ἦτο ἐν ἀγνοίᾳ, διότι ἂν ἦτο ἐν γνώσει, δὲν ἔχει ἀγωγήν, ἀνήκουσαν εἰς τὴν γυναῖκα, ἧς χάριν κατέβαλε (4).

Ἐπὶ τέλους μετὰ τὴν ματαίωσιν τοῦ γάμου, δι' ὃν συνέστη προὶξ δι' ἐλευθερώσεως χρέους τοῦ μνηστῆρος, τὸ χρέος τοῦτο ἀναζῇ (5).

Οὐδὲν κωλύει καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ τὴν σύστασιν προικός (6), ἢ τὴν αὔξησιν αὐτῆς (7).

81. Ἀντικείμενον προικὸς δύναται νὰ εἶναι πᾶν ὅ,τι αὐξάνει τὴν περιουσίαν.

Εἰς τοῦτο δὲν ἔδωκαν πολλὴν προσοχὴν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ εἶναι ὅλως ἐσφαλμένη ἡ γνώμη τῶν νεωτέρων, ὅσοι ἀποκλείουσι τῆς προικὸς τὰ μὴ παρέχοντα πρόσοδον εἰς τὸν σύζυγον, διὰ νὰ βαστάσῃ τὰ βάρη τοῦ γάμου (8).

Ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου εἶναι, ὅτι κατὰ Ῥωμαίους ἡ γυνὴ δίδει προῖκα καὶ ὅλην αὐτῆς τὴν περιουσίαν (9), ἐν ᾗ ἴσως πολλὰ

---

(1) L. 1. § 2. L. 2. pro dote (41. 9). Ν'. η'. 1. 2.
(2) L. 1. § 3. 4. αὐτ.
(3) L. 36. 37. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 32. 33.
(4) L. 7. pr. de cond. c. d. (12. 4). ΚΔ'. α'. 7.
(5) L. 43. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 39.
(6) L. 7. § 3. αὐτ. Β. αὐτ. 3. L. 20. C. de donat. (5. 3).
(7) L. 19. pr. C. αὐτ. Νεαρὰ 97. κεφ. 6'. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 6.
(8) Glück XXIV. n. 434. Sintenis III. p. 15. ὑποσ. 12.
(9) L. 72. pr. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 68 L. 4. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 91.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπάρχουσιν ἄχρηστα. Ἡ τοιαύτη προῖξ λογίζεται συνισταμένη ἐκ τοῦ πλεονάσματος μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν χρεῶν.

Καὶ αὐτὰ τὰ γυναικεῖα κόσμια (ornamenta mulieris), ἅτινα βεβαίως οὐδεμίαν παρέχουσι πρόσοδον, δύνανται νὰ εἶναι ἀντικείμενον προικός (1).

Ὅλως ἀπρόσοδος εἶναι ἡ ψιλὴ ἰδιοκτησία (nuda proprietas), ἥτις καὶ αὐτὴ εἶναι δεκτὴ ὡς προῖξ (2).

Ἀνεξαρτήτως τῆς παρατηρήσεως ταύτης, προῖξ ἐπιτρέπεται καὶ διὰ συστάσεως ἐπὶ τούτῳ ἐπικαρπίας (3). Ὡσαύτως συνομολογεῖται προῖξ δι' ἐκχωρήσεως δανείου (4), ἢ δι' ἐντολῆς πρὸς τὸν ὀφειλέτην (delegatio) (5), ἢ δι' ἐλευθερώσεως τοῦ προικιζομένου ἀπὸ τοῦ χρέους αὐτοῦ (6), ἢ δι' ἀφέσεως ἐπικαρπίας, εἰς ἣν ὑπέκειτο ἡ ἰδιοκτησία τοῦ ἀνδρός (7).

Ὅταν ἄλλος τις ἐπιτρέπῃ ἐπικαρπίαν ὡς προῖκα, ἐπερχομένου διαζυγίου, πρέπει ὁ ἀνὴρ νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὴν γυναῖκα τὴν χρῆσιν (8).

Καὶ καρποὶ δύνανται νὰ δοθῶσιν εἰς προῖκα, εἴτε αὐτοτελῶς, εἴτε μετὰ τοῦ κτήματος, ἐξ οὗ παράγονται, αὐτοτελῶς ὅμως, καθόσον μέλλουσι ν' ἀπαρτίσωσι κεφάλαιον, ἐξ οὗ νὰ λαμβάνῃ ὁ ἀνὴρ τοὺς τόκους (9).

Καὶ διὰ παραιτήσεως κληρονομίας, ἢ κληροδοτήματος, ἐνδέχεται προίκισις, οἷον ὅταν ὁ ἀνὴρ εἶναι ὑποκατάστατος τῆς παραιτουμένης γυναικός (10).

82. Ἕνεκα τοῦ σκοποῦ, εἰς ὃν ὑπηρετεῖ ἡ προῖξ, ἀνάγεται εἰς τὰ τῆς δημοσίας τάξεως (reipublicae interest) (11). Ἐντεῦθεν

---

(1) L. 34. αὐτ. L. 31. § 2. C. αὐτ. 30 118.

(2) L. 4. αὐτ. L. 17. 18 C. αὐτ. B. αὐτ. 104. 105. Bechmann, Dotalr. σ. 6 καὶ ἑπ.

(3) L. 7. § 2. L. 78. § 2. αὐτ. B. αὐτ. 3. 74.

(4) L. 49. pr. sol matr. (24. 3). ΚΗ', η' 47. L. 2. C. de O et A. (4. 10).

(5) L 36. 56. pr. L. 78. § 5. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 32. 52. 74.

(6) L. 41. § 2. L. 43. αὐτ. B. αὐτ. 37. 39.

(7) L. 78. pr. αὐτ. B. αὐτ. 74.

(8) L. 66. αὐτ. B. αὐτ. 62.

(9) L. 4. de pactis dot. (23. 4) ΚΘ'. ε'. 4.

(10) L. 14. § 3. de fundo dot. (23. 5) ΚΘ'. ς'. 14.

(11) L. 2. de j. dot. (23. 3). L. 1. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔπονται αἱ διατάξεις, αἱ περιοριζόμεναι εἰς τὰς ἀρεσκείας τῶν συμβαλλομένων, περὶ ὧν μέλλει νὰ γίνῃ λόγος, καὶ αἱ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς προικός.

Ἐντεῦθεν ἐπίσης πηγάζει καὶ ὁ ἑρμηνευτικὸς κανών, ὅτι ἡ ἀμφιβολία πρέπει νὰ λύεται ὑπὲρ τῆς προικός (1).

88. Ἡ προὶξ δίδεται εἰς τὸν φέροντα τὰ βάρη τοῦ γάμου (2), ἑπομένως εἰς τὸν ἄνδρα, αὐτεξούσιον ὄντα, ἐν καιρῷ δὲ ὑπεξουσιότητος εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ (3).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τὰ βάρη τοῦ γάμου μεταβαίνουσιν εἰς τὸν ἄνδρα (4), ἑπομένως καὶ ἡ προὶξ μετὰ τῆς κληρονομίας, ὑπαρχόντων δὲ συγκληρονόμων, λαμβάνει ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα ὡς ἐξαίρετον (praecipuum), μὴ καταλογιζομένην εἰς τὴν κληρονομικὴν μοῖραν (5). Ἐὰν ὁ ὑπεξούσιος δὲν εἶναι κληρονόμος, ἔχει ἀγωγὴν πλαγιαστικὴν πρὸς ἀπαίτησιν τῆς προικός (6).

Ἂν ὁ πατὴρ κληροδοτήσῃ τὴν προῖκα ταύτην εἰς τὴν νύμφην (dos relegata), δὲν ἕπεται ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς δὲν μέλλει νὰ ἔχῃ αὐτὴν συνεστῶτος τοῦ γάμου, οὔτε ὅτι ὁ κληρονόμος ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ δὶς τὴν προῖκα, εἴς τε τὴν σύζυγον καὶ τὴν κληροδοτηθεῖσαν, ἀλλ εἰ μὲν ὁ σύζυγος εἶναι κληρονόμος, ἀποφασίζεται ἡ πρὸς αὐτὸν παράδοσις τῆς προικὸς ἐν τῇ περὶ διανομῆς κλήρου, ἄλλως ὁ κληρονόμος ἐναγόμενος, εἴτε παρὰ τοῦ συζύγου, εἴτε παρὰ τῆς κληροδοτηθείσης, ἀπαιτεῖ ἐγγύησιν, μὴ τυχὸν ἐναχθῇ καὶ παρὰ τοῦ ἑτέρου (7).

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀπηρχαιώθησαν δυνάμει τοῦ ν. 17 Αὐγ. 1861 Ἀρ. 98, καθ' ὃν ὁ γάμος συνεπάγεται χειραφεσίαν αὐτοδικαίως, ὥστε, ἅμα συναφθέντος αὐτοῦ, ὁ πατὴρ δὲν δικαιοῦται

L. 18. de reb. auct. (42. 5). Θ'. ζ'. 18. ΑΠ 475(1866) δὲν ἐπιτρέπεται συμβιβασμός.

(1) L. 70. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 66 L. 85. pr. de R. J. (50. 17). Β'. γ'. 85.

(2) L. 56. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 52.

(3) L. 57. αὐτ. B. αὐτ. 53.

(4) L. 56. § 2. αὐτ. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. ιδ'. 26.

(5) L. 20. § 2. L. 46. fam. her. (10. 2). L. 2 C. fam her. (3.36). ΜΕ'. γ'. 20. 58.

(6) L. 1. § 9. de dote praeleg. (33. 4).

(7) Αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλέον νὰ κατέχῃ τὴν προῖκα, καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι ἔλαβεν αὐτὴν πρὸ τοῦ γάμου.

Οὐδέποτε ὁ λαμβάνων τὴν προῖκα ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀνάγκην προηγουμένης ἐγγυοδοτήσεως, οὐδὲ ἡ περὶ τούτου συνομολογία ἔχει κῦρος (1).

Περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀσφαλίζεται ἡ προῖξ, μέλλει κατόπιν νὰ γίνῃ λόγος, ἀλλ' ἐκ τῆς προηγουμένης διατάξεως ἐξάγεται ὅτι δὲν ἀναβάλλεται ἡ παράδοσις τῆς προικὸς δι' ἔλλειψιν ἀσφαλείας.

84. Συνεστῶτος τοῦ γάμου τίνος εἶναι ἡ ἰδιοκτησία τῆς προικός, τοῦ ἀνδρός, ἢ τῆς γυναικός; Τὸ περὶ τούτου ζήτημα ἀποβαίνει περίπλοκον, διότι τὸ προικῷον σύστημα ὑπέστη σπουδαίας μεταβολὰς καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ διάπλασιν πολλὴ ἐγένετο περὶ συντηρήσεως καὶ ἀποδόσεως τῆς προικὸς μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου πρόνοια, ὥστε χάριν αὐτῆς ἀπαντῶσιν ἐκφράσεις ἀντίθετοι.

Καθόσον δύω τινῶν συνιδιοκτησία εἰς ἀκέραιον δὲν δύναται νὰ συνυπαρχῃ, οἱ μὲν Γλωσσογράφοι παρεδέχοντο, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔχει τὴν πολιτικὴν κυριότητα (civiliter), ἡ δὲ γυνὴ τὴν φυσικὴν (naturaliter) (2). Ἄλλοι πάλιν ἀποφαίνονται κατὰ τὸ εἶδος τῆς προικός, ἂν εἶναι διατετιμημένη, ἢ ἀδιατίμητος (3), ἢ ἐπὶ μὴ ἀντικαταστῶν δέχονται, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔχει ἰδιοκτησίαν καὶ διαχείρισιν (dominium cum administratione), ἡ δὲ γυνὴ ἰδιοκτησίαν ἀργοῦσαν (dominium dormiens)(4).

Αἱ διαστίξεις αὗται εἰς οὐδὲν συντελοῦσι, τὸ δὲ ὀρθότερον εἶναι ὅτι εἶναι μὲν κύριος τῆς προικὸς ὁ ἀνήρ, ἀλλ' ὑποκείμενος εἰς περιορισμοὺς καὶ ὑπόχρεως εἰς ἀπόδοσιν μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου (5).

Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζουσιν ἀρκοῦσαι μαρτυρίαι (6) καὶ

(1) L. 2. C. de fidej. (5. 20). ΚΗ'. 6'. 2. 3.

(2) Ὅρα Haenel, Dissensiones Dominorum p. 430.

(3) Donellus, Comment. X. c. 4.

(4) Thibaut. System § 140. 141. Glück XV. p. 129.

(5) Löhr, Magazin IV. p. 57. Puchta, Pand. § 410. Sintenis III. § 133. Vangerow § 218. Arndts Pand. § 404. Bechmann, Dotalr. p. 127. Windscheid II. § 496. Ὁμοφωνία δὲν ὑπάρχει, οὐδὲ εἶναι δυνατὸν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀντιφατικῶν ῥήσεων, ἀλλ' ὡς ἔγγιστα αὕτη ἡ ἐκδοχὴ ἐπικρατεῖ.

(6) L. 7. § 3. L. 9. § 1. L. 75. de j. dot. (23. 3). L. 23. C. de j.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ καταδεικνύουσιν ὀρθὴν πλεῖσται συνέπειαι, ἄλλως τε παρὰ Ῥωμαίοις ἡ ἔκφρασις δόσεως προικὸς (dotis datio) ἀφ' ἑαυτῆς συνεπάγεται μεταβίβασιν κυριότητος.

Αἱ μνημονευόμεναι συνέπειαι εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ὅτι ὁ ἀνὴρ χρησιδεσπόζει ὅσα κατέχει ὡς προικιμαῖα (1).

Ὅτι αὐτὸς ἐνασκεῖ τὰς ἀγωγάς, ὅσας ἐνασκεῖ ὁ κύριος, ἀναφορικῶς εἰς τὰ προικιμαῖα (2).

Ὅτι αὐτὸς κτᾶται τὰ προσαυξήματα, οἷον ὅταν ἀποσβέννυται ἐπικαρπία ἐπὶ κτήματος, οὗ ἡ ψιλὴ κυριότης ἐδόθη εἰς προῖκα(3). Ἂν ἀνακαλύψῃ θυσαυρόν, τὸ ἥμισυ ἀνήκει εἰς αὐτὸν ὡς εὑρετήν, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ συναποδίδει μετὰ τοῦ κτήματος, ὡς προσαύξημα αὐτοῦ, διότι ὁ θησαυρὸς δὲν εἶναι καρπός (4).

Ὅτι αἱ πραγματικαὶ δουλεῖαι, ὅσας ὁ ἀνὴρ εἶχεν ἐπὶ τοῦ προικιμαίου πρὶν τοῦ γάμου, ἀποσβέννυνται δι' ἐπικτήσεως, ὡς καὶ ἐκεῖναι, εἰς ἃς ὑπέκειντο τὰ ἴδια κτήματα ἀναφορικῶς εἰς τὸ προικιμαῖον, ὥστε κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ προικιμαίου πρέπει αἱ δουλεῖαι αὗται ν' ἀποκατασταθῶσιν (5).

Ὅτι συνεστῶτος τοῦ γάμου ἡ γυνὴ δὲν ἔχει τὸ τῆς ἀπολλοτριώσεως δικαίωμα καὶ ἑπομένως ἡ παρ' αὐτῆς γενομένη δωρεὰ προικιμαίων εἶναι ὅλως ἄκυρος (6).

Ἐν τούτοις ἡ προῖξ ὑπάρχει παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἕνεκα τοῦ γά-

---

dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 3. 5. 71. 110. L. 13. § 2. de fundo dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 13. L. 47. § 6. de pecul. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 37. § 41. I. de rer. div. (2. 1).

(1) L. 7. § 3. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 3. L. 3. § 1. de publ. (6. 2). ΙΕ'. 6'. 3. L. 1. pro dote. (41. 9). Ν'. η'. 1. Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. 77 (1846). καθ' ἣν ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ προσόντα τῆς παραγραφῆς. Ὅρα καὶ 92 (1845).

(2) L. 24. rer. am. (25. 2). ΚΗ'. ια'. 24. L. 49. § 1. de furt. (47. 2). Ξ'. ι6'. 49. L. 3. § 1. de publ. (6. 2). ΙΕ'. 6'. 3. L. 11. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 98. L. 1 pr. de fundo dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 1.

(3) L. 4. de j. dot. (23. 3).

(4) L. 7. § 12. sol. matr. (24. 3) ΚΗ'. η'. 7. Τὸ ὡς ἐν ἀλλοτρίῳ (quasi in alieno) χρησιμεύει πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀποδόσεως.

(5) L. 7. de fundo dot. (23, 5). ΚΘ'. ς'. 7.

(6) L. 21. C. de don. (8. 54). ΜΖ'. α'. 54. Ἁρμεν. Γ'. α'. 14.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μου καὶ ἡ διδομένη παρὰ τοῦ πατρός, ὡς τὸ ἐκ προκαταβολῆς μέρος εἰς τὴν πατρικὴν οὐσίαν, ὃ συνεισφέρει ἡ θυγάτηρ συγκληρονομοῦσα, δικαίως λέγεται πατρικὴ αὐτῆς οὐσία (proprium patrimonium filiæ) (1), ὅθεν ἐν περιπτώσει ἐκνικήσεως συνεστῶτος τοῦ γάμου ἔχει ἀγωγὴν πρὸς ἀπαίτησιν τοῦ συνομολογηθέντος διὰ τὴν ἐκνίκησιν τοῦ προικιμαίου (2). Ὑπάρχοντος προικῴου ἀκινήτου, ἀπαλλάττεται ἡ γυνὴ τῆς ἐγγυοδοσίας, ὅπως πᾶς κάτοχος ἀκινήτου (3), διότι τοιαύτη ἀπαλλαγὴ δίδεται καὶ εἰς ἐπίτροπον ἐνασκοῦντα κατοχὴν ὀρφανικῶν κτημάτων (4).

Ἀλλ' ἀφορμὴν ἔδωκαν εἰς διχογνωμίαν αὐταὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ αἱ λέξεις ὅτι τῆς γυναικὸς *ὑπῆρχον ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα, κἂν νῦν ἡ τοῦ νόμου ἀκρίβεια μετήγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐπείτοι γε ἔτι αὐτῆς δοκοῦσιν εἶναι· ἐχέτω δὲ ἡ γυνὴ μὴ μόνον τὴν περὶ δεσποτείας ἀγωγήν, ἀλλὰ κτλ.* (5).

Χάριν λοιπὸν τῶν προνομίων, δι' ὧν ὁ Ἰουστινιανὸς ἐξασφαλίζει τὴν γυναῖκα κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς προικός, ὀνομάζει λεπτολογίαν (legum subtilitas) τὴν ἐν καιρῷ τοῦ γάμου ἰδιοκτησίαν τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ὅμως ἄνευ αὐτῆς δὲν ἐξηγοῦνται αἱ νομικαὶ σχέσεις τῆς προικός. Αὐτὰς ἑπομένως εἶναι ἐπάναγκες ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν, πρὶν πραγματευθῶμεν περὶ τῶν προνομίων τούτων καὶ τῆς παύσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου.

85. Τὰ ἀντικαταστατά, τουτέστι τ' ἀριθμούμενα, μετρούμενα, ἢ σταθμώμενα, μεταβαίνουσιν εἰς τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ ἀνδρός, ὥστε αὐτὸν ὁρᾷ ὁ κίνδυνος, ὑπόχρεων ὄντα, νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἰσότιμον, ἢ ἄλλα πράγματα τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος (6).

(1) L. 3. § 5. de min. (4. 4). Γ'. δ'. 3.

(2) L. 75. de j. dot. (23. 2). ΚΘ'. α'. 71. Ἀρμεν Δ'. ι'. 50. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχει καὶ ὁ πατήρ. L. 71. de evict. (21. 2).

(3) L. 15. § 3. qui satisd. (2. 8). Ζ'. ιδ'. 15. Τὸν προικιμαῖον ἀγρὸν καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ νέμεται. Ἄνευ λόγου ὁ Cujacius Obs. X. c. 32 ἀναγινώσκει petitionem ἀντὶ possessionem, ἐνῷ δὲν ὑπάρχει λόγος περὶ ἐκδικήσεως.

(4) L. 15 § 5. αὐτ.

(5) L. 30. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 117. Ἐντεῦθεν ὁ Tigerström. Dotalr. I. p. 220 ἐδογμάτισεν, ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶναι διαχειριστὴς καὶ ἐπίτροπος.

(6) L. 42. de j. dot. (25. 3). ΚΘ'. α'. 38.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Τῶν μὴ ἀντικαταστατῶν, συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἀνήκει μὲν εἰς τὸν ἄνδρα ἡ κυριότης, ἀλλ' ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὴν γυναῖκα, διότι αὐτὰ ταῦτα χρεωστῶν ν' ἀποδώσῃ ὁ ἀνήρ, ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως, περιελθούσης εἰς τὸ ἀδύνατον (1).

Πολλαὶ δυσχέρειαι ἀνεφύοντο κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς προικός, διότι ἐφιλονεικεῖτο, τί τὸ ληφθέν, τί ἀποτελεῖ προσαύξησιν, οὐχὶ δὲ καρπόν, καὶ τίς ἡ ὑπαιτιότης τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τὴν ἀπώλειαν.

Πρὸς ἀποφυγὴν τούτων πάντων ἐπενοήθη ἡ διατίμησις τῶν εἰς προῖκα διδομένων, ὧν λογίζεται ἀγοραστὴς ὁ σύζυγος, τὸ τίμημα παρακρατῶν ὡς προῖκα. Τοιαύτη διατίμησις πρὸ τοῦ γάμου γενομένη ὑπόκειται εἰς τὴν αἵρεσιν τῆς τελέσεως αὐτοῦ. διὸ ἡ πρὸ αὐτῆς τυχαία ἀπώλεια ὁρᾷ τὴν γυναῖκα (2), οὐδὲ χρησιδεσπόζει ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ γάμου ὡς ἀγοραστής (3). Ἐὰν ὁ γάμος δὲν τελεσφορήσῃ ἀπαιτοῦνται αὐτὰ ταῦτα τὰ δοθέντα οὐχὶ ἡ διατίμησις (4). Οἱ πρὸ τοῦ γάμου καρποὶ καὶ τὰ προσαυξήματα αὐξάνουσι τὴν προῖκα (5).

Τελεσθέντος ὅμως τοῦ γάμου, ὁ ἀνὴρ εἰς τὸ ἑξῆς ὡς ἀγοραστὴς εἶναι ὀφειλέτης τοῦ ποσοῦ (6) καὶ αὐτὸν ὁρᾷ ὁ κίνδυνος, ἔστω καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως (7), ὡσαύτως δὲ ἀποκερδαίνει ἀπὸ τοῦ γάμου καρποὺς καὶ προσαυξήματα (8).

Ἡ πώλησις ἐντούτοις δὲν εἶναι ἁπλῆ (simplex), ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν προικὸς (dotis causa) (9). Διὸ ὅταν ὑπάρχῃ δυσαναλογία μεταξὺ πράγματος καὶ διατιμήσεως χορηγεῖται βοήθεια εἰς τὸν ζημιούμενον. Εἰ μὲν ἐγένετο ἡ διατίμησις πρὸς βλάβην τῆς γυναικός, ὁ ἀνὴρ ὀφείλει, ἐνόσῳ τὸ πρᾶγμα σώζεται, ἢ νὰ ἐ-

(1) L. 17. pr. de j dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 13. L. 24. § 5. L. 25. § 1. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 24. 25.

(2) L. 19. § 4. 5. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 6. L. 3. loc. (19.2). Κ'. α'. 3.

(3) L. 2. pro dote (41. 9) Ν'. η'. 2.

(4) L. 17. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 13.

(5) L. 47. αὐτ.

(6) L 5. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 92. Ἀρμεν Δ'. ι'. 4.

(7) L. 10. C. αυτ. L. 14. 15. de j dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 97. 10 11.

(8) L 10. § 1. αὐτ. L. 10. C. αὐτ. L. 66. § 3. sol matr (42. 3). ΚΗ'. η'. 63.

(9) L. 16. de j. dot. (23. 3).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στρέψῃ αὐτὸ τοῦτο, ἢ τὴν δικαίαν ἀποτίμησιν, ἐὰν δὲ δὲν σώζεται πλέον, ἀποδίδει τὸ συμφωνηθέν, πλὴν ἂν ἡ γυνὴ ἀφῆλιξ οὖσα, εἶχε τὸν ἀγοράζοντα δικαίῳ τιμήματι· ἐν περιπτώσει δόλου ἀποδίδεται ἡ δικαία ἀποτίμησις (1). Εἰ δὲ πάλιν περιεγράφη ὁ ἀνὴρ καὶ τὸ πρᾶγμα σώζεται, δὲν ὑποχρεοῦται πέραν τῆς δικαίας ἀποτιμήσεως, ἐνῷ μετὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ χρεωστεῖ τὸ συμφωνηθέν, καθόσον ἡ γυνὴ ἀπηλλάγη τοῦ κινδύνου (2). Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐξισώσεως πρὸς τὴν δικαίαν ἀποτίμησιν, καταλυομένης τῆς διατιμήσεως, εἶναι ὅλως ἐξαιρετικός, οὐδὲ σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν, οὐδὲ ἄλλη ἀγωγὴ ἔπεται πλὴν τῆς προσωπικῆς (3).

Ὁ ἀνὴρ δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν παρὰ τῆς γυναικὸς λόγῳ ἐκνικήσεως, ἀλλ' ὅ,τι λάβῃ πέραν τῆς διατιμήσεως προστίθεται εἰς τὸ ποσὸν τῆς προικός (4), ὅπως μὴ περιποιήσῃ ἑαυτῷ ἄδικον κέρδος.

Δὲν ἀπαιτεῖται ἀπ' ἀρχῆς νὰ ὁρισθῇ ἡ διατίμησις, ἀλλ' ἰσχύει καὶ ἡ συμφωνία, ὅσον ἐκποιηθῇ τὸ δοθέν, ἐὰν δὲ ἐκποιηθῇ ὑπὸ τιμήν, χρεωστεῖ ὁ ἀνὴρ τὴν διαφοράν, ἢ ἂν δὲν ἐκποιήσῃ, χρεωστεῖ τὴν δικαίαν τιμήν (5).

Ἡ διατίμησις εἶναι ἐνδεχομένη πρὸ τῆς συστάσεως τῆς προικός, ἢ κατ' αὐτήν, μετέπειτα δὲ δὲν ὑπάρχει καθαυτὸ διατίμησις, ἀλλ' ἐναλλαγὴ τοῦ προικῴου (permutatio dotis) (6).

86. Ἐκ τῆς διατιμήσεως μόνης, ἄνευ ἄλλης προσθήκης, τεκμαίρεται ἡ πώλησις (æstimatio venditio est) (7).

Ἡ διατίμησις παύει ἔχουσα τοιαύτην ἔννοιαν, ὅταν ἡ γυνὴ ἐπιφυλάσσεται τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὸ πρᾶγμα, διότι τότε ἡ διατίμησις λογίζεται γενομένη μόνον πρὸς κανονισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως ἐν περιπτώσει εὐθύνης τοῦ συζύγου (summa declaratur,

(1) L. 12. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 8.
(2) L. 6. C. sol. matr. (5. 18). ΚΗ'. ϙ'. 70. Κατὰ Bechmann II. σ. 221 δὲν διαφέρει ἡ θέσις τοῦ ἀνδρός.
(3) ΑΠ. 214 (1866).
(4) L. 16. 52. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 12. 48.
(5) L. 12. § 3. 4. de pacto dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 12. 13.
(6) Ὅρα περὶ τούτων, Czyhlarz Dotalr. σ. 151 καὶ ἑπ. Bechmann II. 212 καὶ ἑπ.
(7) L. 10. § 3. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 6. L. 3. loc. (19. 2) Κ'. α'. 3. ΑΠ. 129 (1843), 177 (1858), 126 (1867), 28 (1869).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

non venditio contrahitur (1). Οἱ νεώτεροι ὀνομάζουσι τὴν διατίμησιν ταύτην æstimatio taxationis causa.

Ὑπῆρχε γνώμη, ὅτι δὲν λογίζεται ἡ διατίμησις χάριν πωλήσεως, ὅταν τὰ προικῶα διατιμῶνται χωριστά, δὲν γίνεται δὲ ἄθροισις τοῦ ὅλου. Ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεδοκίμασε τὴν λεπτολογίαν ταύτην (2).

Ἦτο δεκτὴ καὶ ἡ συμφωνία, καθ' ἣν τὰ διδόμενα διετιμῶντο, ὅπως ἀποδοθῶσιν ἄλλα τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ κίνδυνος μετέβαινεν εἰς τὸν σύζυγον, συνάμα ὅμως εἶχεν οὗτος καὶ τὴν ὠφέλειαν τῶν προσαυξημάτων(3).

Καὶ τότε κατὰ φυσικὸν λόγον ἡ διατίμησις δὲν ἐπέχει τόπον πωλήσεως, ὅταν ῥητῶς τούτου γίνεται μνεία.

Δύναται ὅμως νὰ ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλου προφανοῦς λόγου ἡ διάνοια τῶν συμβαλλομένων μὴ σκοπούντων πώλησιν, ἀλλὰ προσδιορισμὸν ἀξίας.

Οὕτω παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς συμβολαίοις ἀπαιτεῖται δήλωσις τῆς ἀξίας πρὸς χρῆσιν τοῦ ἁρμόζοντος χαρτοσήμου, κατὰ τὸν περὶ τούτου νόμον, ἡ τοιαύτη ὅμως δήλωσις δὲν ἐπέχει τόπον πωλήσεως, ἅμα ἐξάγεται, ὅτι ἐγένετο μόνον ἐπὶ προσδιορισμῷ τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου (4).

Ὡς κύριος τῶν προικῴων ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ ἐκποιήσῃ αὐτά, εἴτε ἀντικαταστὰ εἶναι, εἴτε μὴ τοιαῦτα (5).

Ἀλλ' ἡ ἐξουσία αὕτη περιωρίσθη εἰς τὰ κινητά, καὶ τοι ἀδιατίμητα, ἀφότου περὶ τῶν ἀδιατιμήτων ἀκινήτων ἐξαιρετικὴ ἐλήφθη πρόνοια διὰ τοῦ Ἰουλίου νόμου (Lex Julia de adulteriis) (6). Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἀπηγορεύθη ἡ ἐκποίησις ἀδιατιμήτων ἀκινήτων ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς γυναικός, καὶ ἡ παρα-

---

(1) L. 69. § 7. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 65. L. 5. 21 C. de dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 92. 108.

(2) L. 31 § 2. C. αὐτ. Ἐν ΚΘ'. α'. 118 παρενοήθη τὸ μέρος τοῦτο ὡς ἀναγόμενον δῆθεν εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ τόκου.

(3) L. 66. § 3. sol. matr. (24. 3). L. 18. de j. dot. (23. 3).

(4) All. 210 (1865). 28 (1869). 21 (1872).

(5) L. 61. § 1 de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 57. L. 3. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 90. L. 61. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 58.

(6) Paul. S. R. II 215. § 2. Gaj. II 63. § 1. J. quib. al. (2. 8). L. 1. § 15. C de rei ux. act. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χώρησις ὑποθήκης καί τοι συναινούσης. Διὰ τῆς ἑρμηνείας ἐξετάθη ἡ ἀπαγόρευσις καὶ εἰς τὸν μνηστῆρα (1).

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπηγόρευσε τὴν ἐκποίησιν τοῦ ἀδιατιμήτου ἀκινήτου καὶ ὅταν ἡ γυνὴ συναινῇ (2). Ἔκτοτε ἡ ἐπὶ σκοπῷ πωλήσεως διατίμησις ἀκινήτων κατέστη τὸ γνώρισμα τῆς πρὸς τὸ ἐκποιεῖν ἐξουσίας τοῦ ἀνδρός.

Ἡ πρὸς τὸ ἐκποιεῖν ἐξουσία συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν πρὸς τὸ παρέχειν ὑποθήκην. Ἄλλως καὶ ἡ ἐμμέσως γινομένη ἐκποίησις ἀδιατιμήτων ἀπαγορεύεται, ὅθεν ὁ ἀνὴρ δὲν ἔχει τὴν περὶ διαιρέσεως κοινοῦ (communi dividundo) ἀγωγήν, καί τοι κατ' αὐτοῦ χωροῦσαν (3).

Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης σκοπεῖται τὸ συμφέρον τῆς γυναικός, ὥστε ἡ ἀπαλλοτρίωσις δὲν ἀνατρέπεται, ὅταν, λυθέντος τοῦ γάμου, ἡ προῖξ δὲν ἐπανέρχεται εἰς τὴν γυναῖκα, ἢ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῆς (4).

Ἐπίσης ὅταν ἡ ἀπαλλοτρίωσις γίνεται ἀναγκαστικῶς, ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως τοῦ ἀνδρός, δὲν εἶναι ἄκυρος(5), λ. χ. συνεπείᾳ διαιρέσεως κοινοῦ διὰ κατακυρώσεως τοῦ προικῴου μέρους εἰς τὸν ἕτερον συγκοινωνόν (6), ἢ συνεπείᾳ ἀπαλλοτριώσεως διὰ δημοσίαν ἀνάγκην. Οὕτω δύναται ν' ἀπολεσθῇ τὸ προικιμαῖον ἀκίνητον διὰ χρησιδεσποτείας, συμπληρωθέντος τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς πρὶν παραδοθῇ εἰς τὸν ἄνδρα, ὅστις δὲν φέρει αἰτίαν, ὅταν τὸ ὑπολοιπον διάστημα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς παραγραφῆς ἦτο λίαν βραχύ (7). Δὲν ἔπεται ὅτι ἐκ πράξεως γενομένης ἀφότου

(1) L. 4. de fundo dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 4.

(2) L. 1. § 15. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ὁ Ἁρμεν. Δ'. ια'. 19, δεχόμενος τὴν μετὰ διετίαν συναίνεσιν συγχέει τὰ προγενέστερα καὶ τὴν Νεαρὰν 61, ἀναγομένην εἰς τὴν προγαμιαίαν δωρεάν. Ἐν Α'. ιγ'. 20. εὑρίσκομεν Σχόλιον, καθ' ὃ κατ' ἔθος ἐπετρέπετο ἡ πώλησις προικιμαίων διὰ δημοσίου ἐγγράφου.

(3) L. 2. C. de fundo dot. (5. 23). ΚΘ'. ς'. 20.

(4) L. 3 § 1. L. 17. de fundo dot. (23. 3). ΚΘ'. ς'. 3. 17. L. 42. de usurp. (41. 3). Ν'. γ'. 40.

(5) L. 1. pr. de fundo dot. (23. 5) ΚΘ'. ς'. 1.

(6) L. 78. § 4. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 74.

(7) L. 16. de fundo dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 16.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συνέστη προῖξ ἄρχεται χρησικτησία, διότι ἡ ἀπαγόρευσις ἐκποιήσεως εἶναι κώλυμα χρησικτησίας (1).

Καὶ αὐτοῦ τοῦ διατιμηθέντος πρικῴου ἀκινήτου ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποίησις, ὅτε ἡ γυνὴ ἐπεφύλαξε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήτῃ, ἢ τὴν διατίμησιν, ἢ τὸ πρᾶγμα, οὐχὶ δὲ ὅταν ἡ ἐπιλογὴ ἀνήκῃ εἰς τὸν ἄνδρα (2).

Ἡ ἀπαγόρευσις ἀπαλλοτριώσεως διαρκεῖ καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, ἐφ' ὅσον ὁ σύζυγος κατέχει τὸ προικῷον ἀκίνητον (3).

88. Ἐνόσῳ ἐπεκράτει ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκποιεῖ τὰ προικῷα, κατὰ δὲ τὸν Ἰούλιον νόμον, καὶ αὐτὰ τὰ ἀδιατίμητα ἀκίνητα, συναινέσει τῆς γυναικός, οὐδόλως προσέκρουεν ἡ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ ἐναλλαγὴ τῶν προικῴων (permutatio dotis). Τὴν κατάλυσιν μάλιστα τῆς διατιμήσεως, ὅπως τὸ διατιμηθὲν κατασταθῇ προικῷον, ἐθεώρουν ὅλως φυσικήν (4), ἐδέχοντο δὲ καὶ τἀνάπαλιν, ὅπως ἀντὶ τοῦ ἀδιατιμήτου προικῴου ἀντικαθίσταται ἡ ἀξία αὐτοῦ (5).

Προχωροῦντες εἰς ὅλας τὰς συνεπείας ἔφθανον καὶ μέχρι τῆς ἀντικαταστάσεως ἄλλου πράγματος ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε προικῴου (6).

Ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀπέβλεπον, ἐὰν συμφέρῃ τῇ γυναικί(7), καὶ τοῦτο ἀπετέλεσε τὸν ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ ὅρον τοιούτων πράξεων.

Ἡ γνώμη τῶν νεωτέρων, ὅτι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὁ ἀνὴρ προσβάλλει τὸ κῦρος ζημιούμενος (8), στηρίζεται ἁπλῶς εἰς τὸ ὁμοιόμορφον καὶ εἰς τὴν ἀναλογίαν τῶν περὶ διατιμήσεως διατάξεων, ὡς κοινὸν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους (§ 85), ἀλλὰ δὲν μαρτυρεῖται.

Προφανῶς ἀπαρκίτητος εἶναι ἡ συναίνεσις τῆς γυναικός(9), ὅπως

(1) L. 28. pr. de V. S. (50. 16). Β'. 6'. 26. Bechmann II. σ. 453.

(2) L. 9. § 1. 2. 3. L. 10. 11. de fundo dot. (23. 5). L. 1. C. de fundo dot. (5. 23) ΚΘ'. ς'. 9—11. 19.

(3) L. 12 pr. de f. dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 12.

(4) L. 29. pr. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 27.

(5) L. 32. αὐτ.

(6) L. 21. αὐτ. L. 25—27, 50. pr. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 21 23—46. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 5.

(7) L. 26. αὐτ. L. 41. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 19.

(8) Bechmann II. σ. 228.

(9) Δι' ὅλων τῶν προηγουμένων ῥήσεων ὑποτίθεται σύμβασις μετὰ τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεσμευθῇ κατὰ τὴν περὶ ἀναλήψεως ἀγωγήν (1), ἐνῷ ἡ μονομερὴς πρᾶξις τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἔχει κατ' αὐτῆς συνέπειαν. Ἡ συναίνεσις τεκμαίρεται σιωπηλῶς ἐκ τῆς συμπράξεως εἰς τὴν ἐκποίησιν τοῦ προικῴου (2).

Ὅτε ἡ γυνὴ δὲν ἔφθασε τὴν νόμιμον ἡλικίαν, διορίζεται πρὸς τοῦτο κηδεμών (3).

Καθόσον πρόκειται περὶ συμβάσεως καὶ συναινέσεως οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως (4), ὡς διὰ τὴν συναίνεσιν περιττῆς, μὴ δυναμένης δὲ νὰ κωλύσῃ εἰς τὸ μέλλον τὴν ἐξέτασιν, ἐὰν δὲν ἐβλάβη τὸ συμφέρον τῆς γυναικός.

Ἡ συναίνεσις δὲν ἀπαιτεῖται, ὅτε διὰ χρημάτων προικῴων ἠγοράσθη τι, καθότι αὐτοδικαίως τὸ ἀγορασθὲν καθίσταται προικῷον (5). Ἂν ὅμως ἡ γυνὴ ἄλλοθεν ἔλαβε πλεῖστον τῆς προικός, δὲν δύναται πλέον νὰ διεκδικήσῃ τὸ ἀγορασθὲν ἀκίνητον, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς ἀπαίτησιν τοῦ ὑπολοίπου (6).

89. Ἡ ἐναλλαγή, ὅπως ἐξετέθη, δὲν ἦτο ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸν Ἰούλιον νόμον, κυροῦντα τὴν συναινέσει τῆς γυναικὸς ἐκποίησιν τοῦ ἀδιατιμήτου ἀκινήτου.

Κατὰ τὸν νόμον ὅμως τοῦ Ἰουστινιανοῦ (7), μὴ δεχομένου τὴν ἐκποίησιν ἀδιατιμήτου ἀκινήτου, ὁμολογουμένως εἶναι δυσνόητον, πῶς αὕτη μὲν ἀπαγορεύεται, ἐπιτρέπεται ὅμως ἐναλλαγὴ ἀδιατιμήτου εἰς διατετιμημένον καὶ μετὰ τὴν διατίμησιν ταύτην ἡ ἐκποίησις. Ἡ ματαίωσις τῆς ἀπαγορεύσεως εἶναι προφανής. Οὐχ ἧττον οἱ θεσμοὶ οὗτοι παράκεινται, κατὰ δὲ τὴν δήλωσιν Ἰουστινιανοῦ, λογίζονται σύγχρονοι.

Ὁ ἀκριβολογῶν τὸ κείμενον τοῦ νόμου, ὅτι ἐναλλάσσεται πρᾶ-

γυναικός. Τὸ ἐναντίον ἐν ἀποφ. ΑΠ. 41 (1840), ἀλλ' ἐν 251 τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁμολογεῖται ἡ ἀνάγκη συναινέσεως.

(1) Ἄρα καὶ ὅτε ἡ μήτηρ συνέστησε τὴν προῖκα ἐκ τῆς περιουσίας τῆς θυγατρός L. 72. § 2. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 68.

(2) L. 32. 38. αὐτ. L. 32. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 30.

(3) L. 7. de tutor. (26. 5).

(4) ΑΠ. 367 (1867).

(5) L. 54. d. j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 60. Ἀρμεν. Δ'. 1. 25.

(6) L. 12. C. de j. dot. (5. 11). ΚΘ'. α'. 99. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 33.

(7) L. 2. § 15. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γμα (res) εἰς χρήματα καὶ τἀνάπαλιν, ἔχει λόγον νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι δὲν γίνεται μνεία περὶ ἀκινήτου (fundus), εἰμὴ μόνον ἀντιστρόφως ὅτι δηλ. χρήματα ἐναλλάσσονται εἰς ἀκίνητον, καθιστάμενον προικῷον (1), οὐχὶ ὅμως καὶ ἀδιατίμητον ἀκίνητον εἰς χρήματα (2). Ἀλλ' ἐν καιρῷ τῶν Πανδεκτῶν δὲν ὑπῆρχεν αἰτία τοιαύτης διαστολῆς, ὅπως ἐξ αὐτῆς πορισθῶμεν συμπέρασμα, ὥστε πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι σκοπίμως οἱ συντάκται τῶν Πανδεκτῶν ἀπεσιώπησαν τὸ ἀντίστροφον, διὰ τῆς ἀποσιωπήσεως ἐκφράζοντες τὴν νεωτέραν κατάστασιν τοῦ δικαίου, μὴ ἐπιτρέποντος πλέον τὴν ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ διατίμησιν ἀκινήτου.

Ἡ ἀντικατάστασις ἀδιατιμήτου ἀκινήτου πάλιν δι' ἄλλου ἀκινήτου, ὅταν γίνεται ἀδόλως, ῥητῶς μαρτυρεῖται (3). Αὐτὴ ἡ μνεία, ὅτι ἡ πρᾶξις εἶναι ἔγκυρος, ὅταν δὲν σκοπῆται δι' αὐτῆς ἐξαπάτησις, δεικνύει, ὅτι κατὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀδιατιμήτου ἀκινήτου εἰς διατετιμημένον, ἡ πρᾶξις δὲν ἰσχύει, ἅμα ἐξάγεται γενομένη ἐπὶ σκοπῷ ἀπαλλοτριώσεως, οὐχὶ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς γυναικός (4).

Διὰ τοῦ περὶ μεταγραφῆς νόμου 29 Ὀκτωβρ. 1856 ἄρθ. 12 α'. κατηργήθη τὸ τῆς διεκδικήσεως δικαίωμα τῆς γυναικὸς τῶν διὰ προικῴων χρημάτων ἀγορασθέντων, εἴτε ἀκινήτων εἴτε κινητῶν (5).

Ἡ τὰ ἀκίνητα ἀφορῶσα ἐναλλαγὴ ἄνευ μεταγραφῆς δὲν ἰσχύει πλέον, μὴ ἀποδεικνύουσα τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος.

90. Ἐνῷ διὰ τῶν νόμων κηρύττεται ἄκυρος ἡ παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ἐκποίησις ἀδιατιμήτου ἀκινήτου, ἀποσιωπᾶται τὸ ζήτημα, τίς διεκδικεῖ συνεστῶτος τοῦ γάμου τὸ παρανόμως ἐκποιηθέν. Ἡ μὲν σύζυγος οὐδεμίαν ἔχει ἀγωγήν, ἑνόσῳ ὁ γάμος ὑφίσταται, πρὸς διεκδίκησιν προικῴων, στερημένη οὖσα τῆς διαχειρίσεως καὶ πάσης διαθέσεως τῶν προικῴων, ἑπομένως καὶ παραστάσεως ἐνώπιον δικαστηρίου ὡς πρὸς αὐτά, πρὶν γίνῃ χωρισμὸς κτημάτων (5). Ὁ δὲ σύζυγος πρόκειται νὰ προσβάλῃ τὰς ἰδίας πράξεις, ἐνῷ κατὰ

(1) L. 26. 27 de. j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 22. 23. Ἡ λέξις fundus εἶναι πάντοτε κυριολεκτική.

(2) ΑΠ 5 (1868).

(3) L. 85. de j. dot. (23. 3) ΚΘ'. α'. 80.

(4) ΑΠ. 161 (1865). Ὁ Tigerström II. σ. 299. δὲν ἐκφράζεται σαφῶς.

(5) L. 9. C. de rei vind. (3. 32.) ΙΕ'. α'. 88. Ἀρμεν. Δ'. ια'. 9.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν νόμον ἡ ἐκποίησις λαμβάνει κατόπιν ἰσχύν, ἂν τὸ προικῷον μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου περιέλθῃ εἰς τὴν κυριότητα αὐτοῦ (1). Κατὰ τῶν ἀντιρρήσεων τούτων (2) παρατηρητέον ὅμως, ὅτι ἡ ἀκυρότης εἶναι δημοσίας τάξεως, ὥστε ἡ ἰδιωτικὴ πρᾶξις δὲν εἶναι τοῦ νόμου ἐπικρατεστέρα, καὶ τὸ συμφέρον, νὰ φυλαχθῇ σῶον τὸ προικῷον κτῆμα, καὶ μάλιστα διαρκοῦντος τοῦ γάμου, εἶναι ὑπέρτερον τοῦ ἀξιώματος μὴ προσβολῆς τῶν ἰδίων πράξεων

Εἰς τὴν ἔνστασιν ἄρα ἀγοραπωλησίας (exceptio rei venditæ et traditæ) ἀντιτάσσει ὁ ἀνὴρ ἀπόλυτον ἀκυρότητα τοῦ νόμου (ex Lege Julia de fundo dotali), κηρύττοντος ἀναπαλλοτρίωτον τὸ ἀδιατιμητον ἀκίνητον (3).

Ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ νεωτέρας διατάξεως ἐπέτρεψεν εἰς τὴν γυναῖκα μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου διεκδίκησιν (καὶ ἀγωγὴν ἐξ ὑποθήκης), εἴτε ἀδιατίμητα ἦσαν τὰ προικῷα, εἴτε διατετιμημένα, κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ἐφ' ὅσον σώζονται (si tamen exstant), ὡς πραγματι κυρίαν, ἐνῷ κατὰ πρόληψιν τοῦ νόμου ἡ κυριότης ἦτο παρὰ τῷ ἀνδρί (4). Εἶναι λίαν παράτολμον τὸ ἐντεῦθεν συμπέρασμα, ὅτι ἀνέτρεψεν ἐκ βαθρου τὸ μέχρι τοῦ νόμου τούτου σύστημα, ὥστε ἀφῆρεσεν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς πᾶσαν διεκδίκησιν, ἣν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν γυναῖκα ἀπένειμεν (5), οὕτω δὲ ὁλοκληρον τὸν θεσμὸν περὶ διατιμήσεως κατέστησεν ἄχρηστον. Ὅλα ταῦτα συμβιβάζονται, ὅταν δεχθῶμεν, ὅτι τὴν διεκδίκησιν ταύτην (καὶ ἐξ ὑποθήκης ἀγωγὴν) ἐπέτρεψεν εἰς τὴν γυναῖκα, ἐφ' ὅσον τὰ προικῷα σώζονται παρὰ τῷ ἀνδρί.

---

(1) L. 42. de usurp. (41. 3). Ν'. γ'. 40. L 17 de fund. dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 17.

(2) Bachofen. Ausgew. Lehren p. 108. Puchta, Vorles. II. ad § 417. καὶ τοὺς μνημονευομένους παρὰ Glück XXV. b. 402.

(3) L 1. § 5. de exc. rei vend. (21. 3). ΙΘ'. 6'. 1. Glück XXV. p. 403. Sintenis III p. 37. Arndts § 402. Vangerow. I. § 217. Πρβ Bechmann II. σ. 457. Windscheid I. § 172.

(4) L. 30. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 117.

(5) Bechmann II. σ.408. καὶ ἐπ 'Ανεσκευάσθη ὑπὸ Czyhlarz., Dotalr. § 119, ὅστις ὀρθῶς παρατηρεῖ, ὅτι διατετιμημένα κυριολεκτικῶς εἶναι μόνον τὰ λόγῳ πωλήσεως. Τὸ σύστημα τῆς διατιμήσεως μνημονεύει ὁ Ἰουστινιανὸς ὡς ἐν ἰσχύϊ ἐν μεταγενεστέρῳ νόμῳ, ἄρα δὲν κατήργηται. L. 1. C. de rei ux. (5. 13).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ τοῦτο περὶ τρίτων κατόχων δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ νόμῳ, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν ἀντιτασσόντων ἀξίωσιν περὶ ὑποθήκης, καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ ἡ ἀγωγὴ ἀποκαλεῖται πραγματική.

Κατὰ τρίτου διεκδίκησιν ἔχει ἡ γυνὴ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου μόνον ἐπὶ ἐκποιήσεως τοῦ ἀδιατιμήτου ἀκινήτου παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν, τὴν δὲ βοήθειαν παρέχει ὁ νόμος καὶ εἰς τὸν κληρονόμον τῆς γυναικός (1). Μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου ἐὰν συναινέσῃ ἡ γυνή, ἔστω καὶ σιωπηλῶς, εἰς τὴν ἐκποίησιν, οἷον δι' ἀποδοχῆς τῆς καταλειφθείσης ὑπὸ τοῦ συζύγου ἀποζημιώσεως, ἐκπίπτει πάσης ἀγωγῆς (2). Ἐπὶ τῶν διατετιμημένων εἶναι φανερόν, ὅτι ἀπόκειται εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀνδρός, ἢ τοὺς δανειστὰς αὐτῶν, νὰ προσφέρωσι τὴν διατίμησιν, ὅπως εἰς αὐτὴν καὶ μόνην περιορισθῇ ἡ ἀγωγὴ τῆς γυναικός, διεκδικούσης τὰ ἐν τῇ περιουσίᾳ τοῦ ἀνδρὸς προικῷα (3).

Ὁ ἐκποιήσας ἀδιατίμητον ἀκίνητον καὶ διεκδικῶν, κατὰ φυσικὸν λόγον, ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν λόγῳ ἐνικήσεως. Ἡ γυνή, καὶ συναινέσασα διαρκοῦντος τοῦ γάμου, δὲν ὑπόκειται διὰ τὸ ἄκυρον τῆς συναινέσεως, ἐνῷ μάλιστα ὁ νόμος ἀδιακρίτως ἀπονέμει εἰς αὐτὴν διεκδίκησιν, ὡς εἴρηται, μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, καὶ παρέχει προνόμιον προτεραιότητος κατὰ παντὸς ἐνυποθήκου δανειστοῦ (4).

91. Ἡ διατετιμημένη προῖξ, ἢ ἡ συνισταμένη εἰς πράγματα ἀντικαταστατά, κινδυνεύει εἰς τὸν ἄνδρα (5). Εἰς τὸ ἐξῆς αὐτὸς εἶναι ὀφειλέτης τῆς ἀξίας, ἣν ἐκ τυχηρῶν συμβάντων εἰς οὐδεμίαν περιέρχεται ἀδυναμίαν ν' ἀποδώσῃ. Καὶ ἡ ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῆς τῆς γυναικὸς φθορὰ εἶναι ἐπομένως πρὸς βλάβην τοῦ ἀνδρὸς (6), εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ὅλου ἢ τῆς

(1) L. 13. § 3. de fundo dot. (23 5). ΚΘ' ς'. 13. Windscheid I. § 497.

(2) L. 77. § 5. de leg. (31).

(3) Czyhlarz, Dotalr. § 120.

(4) ΑΠ. 81 (1846). Τὴν ἐναντίαν ἐξέφερον γνώμην ἐν α', ἐκδόσει, ἣν ὁμολογῶ ἐσφαλμένην. Czyhlarz § 59. Κατὰ Νεαρὰν 61. ἰσχύει τῆς γυναικὸς ἡ συναίνεσις μετὰ διετίαν ἐπαναλαμβανομένη, ἀλλὰ μόνον προκειμένης προγαμιαίας δωρεᾶς, ἐσφαλμένως δὲ ὁ Αρμεν. Δ'. ια'. 19 μετήγαγε τὴν διάταξιν καὶ εἰς προικιμαῖα. Ὅρα καὶ περὶ τινῶν ἐθίμων ἐν Σχολ. Αρμεν Α'. γ'. 20.

(5) L 10. pr. L 15 42 de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 6. 11. 38. Αρμεν. Δ'. η'. § 1. 2. 4.

(6) Αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιμελείας τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τὴν διαχείρισιν, ἅμα καὶ αὐτοὶ οἱ τυχηροὶ κίνδυνοι αὐτὸν βαρύνουσιν. Ἂν τὰ διατετιμημένα ἢ ἀντικαταστατά, δοθέντα πρὸ τοῦ γάμου, πρὸ αὐτοῦ ἀπωλέσθησαν, θεωρεῖται ἀτελεσφόρητος ἡ διὰ προικὸς πώλησις, ἡ δὲ τυχηρὰ ἀπώλεια ὁρᾷ τὴν γυναῖκα (1). Ἂν ὅμως ἐτελέσθη ὁ γάμος, ἀλλὰ τὰ διατιμηθέντα ἀπωλέσθησαν, πρὶν παραδοθῶσιν εἰς τὸν ἄνδρα, αὐτὸν βαρύνει ὁ κίνδυνος, ἅμα δὲν ὑπάρχει ὑπέρθεσις (mora), ἢ ὑπαιτιότης τῆς γυναικὸς (2), διότι ἀπὸ τῆς πωλήσεως ὁ κίνδυνος μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Ὁσάκις τὰ πράγματα δὲν διετιμήθησαν, ἢ, μὴ ὄντα ἀντικαταστατά, ἀλλὰ διατιμηθέντα, πρέπει ν' ἀποδοθῶσιν αὐτὰ ταῦτα, ὁ κίνδυνος τῶν τυχηρῶν ὁρᾷ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ ἀνὴρ ἐνέχεται διὰ δόλον καὶ πταῖσμα (tam dolum, quam culpam) (3). Τὸ πταῖσμα ἐντούτοις δὲν βαρύνει τὸν ἄνδρα κατὰ τὸν αὐστηρὸν καταλογισμόν, τουτέστι δὲν ἀπαιτεῖται ἐπιμέλεια, οἵαν καταβάλλει ὁ ἐπιμελὴς οἰκοδεσπότης, ἀλλ' οἵαν εἰς τὰ ἴδια (4). Κατὰ τὴν ἐπικαρπίαν δὲν ἀναφέρουσιν αἱ πηγαὶ ἰδιαιτέρας ἀρχάς, θεωροῦσιν ὅμως ὡς ἀσύγγνωστον ἀμέλειαν τὴν ἀπώλειαν τοῦ δικαιώματος, ἕνεκα παραλειφθείσης χρήσεως (5).

92. Ἰδίως ἀπαντῶσι κανόνες περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ ἀνδρός, βραδύναντος ν' ἀπαιτήσῃ τὴν προῖκα. Μὴ κινήσας ἐγκαίρως τὴν περὶ ἀπαιτήσεως ἀγωγὴν κατ' ἐκείνου, ὅστις δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς προικὸς μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, ἀποκρούει αὐτὸν διὰ τῆς ἐνστάσεως δόλου (6). Ἀλλ' ὅταν τὰ πρόσωπα τοῦ

---

(1) L. 10. § 5. αὐτ. B. αὐτ. 6.

(2) L. 14. 15. αὐτ. L. 1. § 9. 15. C. de re ux. (5. 10). L. 10. C. de jure dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 10. 11. 97. 119.

(3) L. 17. pr. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 13.

(4) L. 24. § 5. soluto matr. (24. 3). ΚΘ'. η'. 24. Τοιαύτην ἐπὶ τῇ προικὶ ἐπιμέλειαν ἀπαιτεῖται, οἵαν ἐν τοῖς ἰδίοις πράγμασιν. Hasse, Culpa. XII. § 9. Ἀξιοπερίεργον τὸ παράδειγμα τοῦ Γράκχου, ὅστις, κινήσας στάσιν, κατεδικάσθη εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐν τῇ στάσει ταύτῃ ἀπολεσθέντων προικῴων. L. 66 pr αὐτ. B. αὐτ. 63.

(5) L. 78. § 2. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 74

(6) L. 41. § 4. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 37. L. 66. § 7. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 63.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑποσχεθέντος τὴν προῖκα καὶ τοῦ δικαιουμένου εἰς ἀνάληψιν δὲν ταυτίζωνται, φέρει ὁ ἀνὴρ τὸ πταῖσμα τῆς πρὸς ἀπαίτησιν βραδύτητος, ἂν εἰς τὸ μεταξὺ ὁ ὑποσχεθεὶς κατέστη ἀναξιόχρεως, ἂν ἡ ἀπαίτησις παρεγράφη, ἢ ἂν δὲν ἐγένετο ἔφεσις ἀοίκου ἀποφάσεως κτλ. Ἐπιεικῶς ὅμως εἶναι ἀνεύθυνος, μὴ στενοχωρήσας τὸν πενθερὸν ἢ τὸν ἐξωτικὸν δωρητὴν τῆς προικός (1), ἐνῷ εὐθύνεται ἀπολύτως, τουτέστι καὶ δι' ἀναίτιον ἀπώλειαν, δεχθεὶς ἀνανέωσιν τοῦ προικισθέντος χρέους (2), ἢ δοὺς (3) ἢ λαβὼν τόκους πρὸς παράτασιν προθεσμίας (4).

Ὡσαύτως ἐκχωρουμένης ἀπαιτήσεως εἰς προῖκα ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν ἄνδρα, βραδύναντα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν καταβολήν, λόγῳ τῆς ἀμελείας (culpa in exigendo) (5).

Ὅταν ὅμως ἡ σύστασις προικὸς γίνεται δι' ἐντολῆς ὀφειλέτου (delegatio), αὐξάνει ἡ εὐθύνη τοῦ ἀνδρός, διότι διὰ τῆς μεταθέσεως γίνεται ἀνανέωσις (6). Διὰ τοῦτο ὅλος ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν δεχόμενον τὸν ὀφειλέτην, πλὴν ὅταν ἔγινε ῥητὴ ἐξαίρεσις, ὅτι ὁ ἐντελλων ἐγγυᾶται τὸ ἀξιόχρεων (7), περιοριζομένης τῆς εὐθύνης εἰς τὸ πταῖσμα τῆς βραδείας ἀπαιτήσεως (culpa in exigendo) (8). Ὅταν λοιπὸν δὲν συνομολογῆται ἐξαίρεσις κατὰ τὴν πρὸς ὀφειλέτην ἐντολήν (delegatio), δι' ἧς συσταίνεται προῖξ, ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸν ἄνδρα, οὐ μόνον διότι ἔπταισε, βραδύνων ν' ἀπαιτήσῃ τὸ ὀφειλόμενον (culpa in exigendo), ἀλλὰ διὰ πᾶσαν περίστασιν, διότι θεωρεῖται, ὅτι ἠκολούθησε τὴν πίστιν τοῦ ὀφειλέτου (9). Μόνον

---

(1) L. 33. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 29. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 16.

(2) L. 35. αὐτ. P. αὐτ. 31.

(3) L. 49 αὐτ. B. αὐτ. 45. L. 66. § 6. soluta matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 63.

(4) L. 11. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 67. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 15.

(5) L. 49. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 47. L. 20. § 2. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 18.

(6) L. 26 § 2. mand. (17. 1). ΙΔ'. α'. 26. Μετατεθεὶς ἴδιον χρεώστην τῷ δανειστῇ καταβεβληκέναι δοκεῖ. L. 18. de fidej. (46. 1). Κς'. α'. 18. L. 68. § 1. de evict. (21. 2).

(7) L. 22. § 2. L. 45. § 7. mand. (17. 1). ΙΔ'. α'. 22. 45.

(8) L. 35. de rebus cred. (12. 1). ΚΘ'. α'. 35.

(9) L. 41. § 3. de jure dot. (23. 3.) ΚΘ'. α'. 37. Ἐν L. 46. αὐτ. πρόκειται περὶ πράξεως τοῦ δούλου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅταν ὁ ὀφειλέτης, ὑποσχεθεὶς ὑπὸ ὅρον, πτωχεύσῃ πρὸ τῆς ἐξόδου τοῦ ὅρου, ζημιοῦται ἡ γυνή, ἐνῷ ἂν ἡ πτώχευσις προϋπῆρχε, θεωρεῖται ὁ ἀνὴρ γνωρίζων τὰς δυνάμεις τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἀναδεχθεὶς τὸν κίνδυνον (1).

Ἅμα ἐν τούτοις τὸ ὀφειλόμενον ἦτο πρᾶγμα κατ' εἶδος ὡρισμένον, ὁ ἀνὴρ ἐνέχεται μόνον διότι ἐβράδυνε ν' ἀπαιτήσῃ αὐτὸ(in agendo moram fecisset) καὶ τότε πάλιν ἀπαλλάττεται, καθόσον τὸ πρᾶγμα ἔμελλεν ἐξ ἅπαντος ν' ἀπολεσθῇ (2). Ὅταν ἡ προῖξ συνιστᾶται δι' ἀφέσεως, ἐξεταστέον, τί ἀφίεται, γένος (ποσότης), ἢ εἶδος, διότι εἰ μὲν τὸ πρῶτον, λογίζεται καταβληθὲν τὸ ἀφιέμενον (3), εἰ δὲ τὸ δεύτερον, αὐτὸ τοῦτο τὸ εἰδικῶς ὁριζόμενον, ἅμα ἔχει αὐτὸ ὁ ἀνήρ, γίνεται προικιμαῖον, ἐνῷ, ἂν δὲν ἔχῃ αὐτό, ἐν τῇ προικὶ εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς ἐνοχῆς (liberatio obligationis) (4).

93. Εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ ἀνδρὸς περὶ ἐγκαίρου ἀπαιτήσεως τῆς προικὸς ἀντιστοιχεῖ τὸ δικαίωμα, ἅμα τελεσθέντος τοῦ γάμου, πλὴν ὅτε συνωμολογήθη ἄλλο τι (5), νὰ ἐνασκήσῃ τὴν ἀγωγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς περὶ προικὸς ὑποσχέσεως(6). Πρὸς τοῦτο ἄλλοτε ἐχρησίμευεν ἡ ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως ἀγωγὴ (actio ex stipulatu), ἢ ἡ περὶ προικὸς (actio rei uxoriæ), ἐκείνη μὲν τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, αὕτη δὲ τῆς καλῆς πίστεως. Ὁ Ἰουστινιανὸς συνεχώνευσεν ἀμφοτέρας, ὥστε καὶ ἄνευ ἐπερωτήσεως χωρεῖ ἡ ἀγωγή, πάντοτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως ῥυθμιζομένη καὶ συνεπαγομένη νόμιμον ὑποθήκην (7). Ἐν τούτοις καθυστερουμένης

(1) Ὁ Hasse (Culpa XII. § 9) φρονεῖ, ὅτι μόνον ὅτε ἐγνώριζε τὸ μὴ ἀξιόχρεων τοῦ ὀφειλέτου ἐνέχεται ὁ ἀνήρ, ἐνῷ ὁ Νομοδιδάσκαλος λέγει, ὅτι θεωρεῖται γνωρίζων τὴν περίστασιν ταύτην, quod sciens tale nomen secutus videretur, ἴδε Vanger. I. § 217. Bechmann II. σ. 241. Czyhlarz § 76. Ἀντιδοξεῖ Windscheid II. § 550, καὶ L. 35. 53. de jure dot (23. 3). ΚΘ'. α'. 31. 49. L. 6. de pactis dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 6.

(2) L. 56. pr. de jure dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 52.

(3) L. 77. αὐτ. Β. αὐτ. 73.

(4) L. 58. § 1. αὐτ. Β. αὐτ. 54. Sintenis III. p. 53. Vangerow I. § 217.

(5) L. 125. de V. S. (50. 16). Β'. 6'. 121.

(6) L. 31. § 2. C. de jure dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 118.

(7) L. 6. C. de dot. prom. (5. 11). ΚΘ'. α'. 86. L. 19. de ritu

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς προικός, μετὰ διετίαν ὀφείλονται εἰς τὸν ἄνδρα καρποὶ τῶν κτημάτων, ἢ τόκοι τῶν χρημάτων καὶ τῶν διατετιμημένων πραγμάτων αὐτοδικαίως, ἐπὶ δὲ μὴ διατιμηθέντων, ὅ,τι ἀπὸ κατάρξεως δίκης (post litem contestatam). Οἱ τόκοι ὑπολογίζονται ἀνὰ 4 τοῖς 100 (1).

Ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται, ὅτι πρὸ διετίας δὲν ἀπαιτεῖται ἡ προίξ, εἰ καὶ καταβάλλονται ἐντοσούτῳ τόκοι, ἢ καρποί (2).

Ὅταν ὅμως συνομολογῆται προὶξ δοτέα ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου ἄρχεται ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἔτους τούτου (3).

Ἡ περὶ ἀπαιτήσεως προικὸς ἀγωγὴ ἁρμόζει εἰς τὸν ἄνδρα, ὅταν πρὸς αὐτὸν ἐγένετο ἡ ἐπαγγελία τῆς προικός (4). Ὅταν ὅμως ἡ ὑποχρέωσις πρὸς καταβολὴν προικὸς στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, ἢ εἰς ἐπαγγελίαν. πρὸς τὴν γυναῖκα γενομένην, αὐτὴ ἐνασκεῖ τὴν ἀγωγήν. Ἂν εἰς τὴν γυναῖκα ἐδόθησαν τὰ πρὸς προίκισιν αὐτῆς, ἔχει ὁ δοὺς ἀπαίτησιν διὰ μὴ πληρωθεῖσαν αἰτίαν (5), ἀλλὰ κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον ἔχει καὶ ὁ ἀνήρ, ὡς ἔχει ἐκεῖνος, ὑπὲρ ὧν ὡρίσθη ἡ δωρεά (6).

Ὁ πενθερὸς καὶ ἡ γυνὴ καταδικάζονται μέχρις εὐπορίας (7), οὐχὶ δὲ πᾶς ἄλλος ὑποσχεθεὶς προῖκα (8).

Κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν συμβαλλομένων ἐνδεχόμενον εἶναι, νὰ συνομολογηθῇ τοιοῦτος ὅρος, ὥστε εἰς ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου νὰ μὴ περιέλθῃ ἡ προὶξ εἰς χεῖρας τοῦ ἀνδρός. Περὶ τούτου οἱ Ῥωμαῖοι Νομοδιδάσκαλοι ἐσκέφθησαν μᾶλλον προσέχοντος εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως, ἢ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος.

---

nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 11. L. un. pr. § 1. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. § 29. J. de act. (4. 6).

(1) L. 31. § 1. C. de jure dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 118. Ἁρμεν. Δ'. ι'. § 22.

(2) Αὐτόθι.

(3) L. 18. pr. de j. dot (23. 3). ΚΘ'. α'. 44. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 17.

(4) L. 5. C. de dot. prom. (5. 11). ΚΘ'. α'. 85. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 7.

(5) L. 9. pr. L. 5. § 9. de j. dot (23. 3) ΚΘ'. α'. 5. 1.

(6) L. 3. C. de don. (8. 55). ΜΖ'. α'. 72. L. 2. C. de his quæ (6. 45). ΜΔ'. κη'. 2. Bechmann II. σ. 42. Τόμ. Γ'. § 135.

(7) Ὅρα § 65. L. 33. 84. de j. dot. (23. 3) ΚΘ'. α'. 29 79. L. 17. § 1. sol matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 17. L. 21. 22. de re jud. (42. 1). Θ'. γ'. 21. 22. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 16 ια'. 72.

(8) L. 84. αὐτ. L. 41. de re jud. (42. 1). Θ'. γ'. 41. Bechamnn II. σ. 85. Windscheid II. § 267.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐθεώρησαν τουτέστιν ἄτοπον καὶ ἀπαράδεκτον τὸν ὅρον, καθ' ὃν ἡ γυνὴ ὑπόσχεται νὰ παραδώσῃ τὴν προῖκα μετὰ θάνατον, *οὐ γὰρ ἔστι προῖξ ἡ τῷ βάρει τοῦ γάμου μὴ δουλεύουσα*, δὲν ἔκριναν ὅμως ἄτοπον ὁμοίαν ὑπόσχεσιν τοῦ πατρὸς περὶ παραδόσεως τῆς προικὸς ἐν καιρῷ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, διότι ἐνδεχόμενον ν' ἀποθάνῃ συνεστῶτος τοῦ γάμου (1), καὶ δὲν ἀντεῖπον εἰς σύμφωνον, καθ' ὃ ὑπόσχεται ὁ ἀνὴρ νὰ μὴ ζητήσῃ τὴν προῖκα συνεστῶτος τοῦ γάμου(2), ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὑφίσταται ἡ προῖξ, εἶναι μὴ οὖσα ἀπαιτητή, ἐνῷ δὲν ὑπάρχει, ἂν συνεφωνήθη, νὰ δοθῇ μετὰ θάνατον τῆς γυναικός. Ἡ συμφωνία, νὰ μὴ ζητηθῇ ἡ προῖξ παρὰ τοῦ πατρός, ἐν ὅσῳ ζῇ, καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἡρμηνεύθη ἐπιεικῶς ὡς δηλοῦσα, ὅτι ἅμα τελευτήσῃ ὁ πατήρ, καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, ἀπαιτεῖται (3).

94. Ἐπιτρέπονται ἰδιαίτερα σύμφωνα μεταξὺ συζύγων, κανονίζοντα τὴν εὐθύνην τῶν κινδύνων ἄλλως, ἢ κατὰ τὸν νόμον. Μόνη ἡ συμφωνία ἀπαγορεύεται, δι' ἧς ὁ ἀνὴρ ἀπαλλάττεται τοῦ ἰδίου πταίσματος, τοῦτο δέ, ὡς εἴρηται, διότι ἡ προῖξ εἶναι δημοσίας τάξεως (4). Οὕτω π. χ. δύναται ὁ ἀνὴρ νὰ ὁμολογήσῃ συνεστῶτος τοῦ γάμου περὶ ἀποδόσεως αὐτοῦ τούτου τοῦ προικῴου κτήματος, ὅπερ ἔλαβε διατετιμημένον, ὅτε ὁ κίνδυνος μεταφέρεται ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν γυναῖκα (5).

Ἰσχυρὰ εἶναι καὶ ἡ συμφωνία, ἀντὶ τοῦ προικῴου ἐκποιουμένου νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προῖξ ἡ ἀξία αὐτοῦ. Ἅμα ὅμως ὁ ἀνὴρ ἐξεποίησεν αὐτὸ εἰς εὐτελῆ τιμήν, ὑπόκειται εἰς τὸ ἐνδιαφέρον (6).

Κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ συσταίνων προῖκα δύναται νὰ συνομολογήσῃ τὰ ἀρέσκοντα (legem enim suæ rei dicit), ὥστε καὶ ν'

---

(1) L. 76. de j. dot (23. 3). ΚΘ'. α'. 72.

(2) L. 20. αὐτ. Β. αὐτ. 16.

(3) L. 11. de pactis dot (23. 4). ΚΘ'. ε'. 11.

(4) L. 6. 21. αὐτ. Β. αὐτ. 6. 19.

(5) L. 29 pr. αὐτ. Β. αὐτ 27. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 5. L. 50. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 48.

(6) L. 12. § 4. L. 13. de pactis dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 12. 13. Ὅρα § 88.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κέρκυρας

ἀποδώσῃ ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα (1), ἀλλ' ὅμως μετὰ τὴν σύστασιν οὐδὲν μεταβάλλεται ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς γυναικός, εἰς ἣν ἀπαγορεύεται δωρεὰ πρὸς τὸν ἄνδρα (2).

Ἐν τούτοις οὔτε ὁ πατήρ, οὔτε ὁ ἀνιὼν ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν νὰ δρίσωσι συσταίνοντες προῖκα ἐπιβλαβές τι εἰς τὴν προικιζομένην, καθ' ἣν περίπτωσιν εἰς αὐτὴν περιέρχεται ἡ προίξ, οἷον ὅτι θέλει ἀναλάβει αὐτὴν βραδύτερον, ἢ ὅτε δρίζει ὁ νόμος (3). Ἐπίσης δὲν ἰσχύει σύμφωνον ἐν περιπτώσει λύσεως τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, νὰ μείνῃ ἡ προίξ εἰς τὰ τέκνα (4).

Καὶ αὐτὴ ἡ προικίζουσα γυνὴ δὲν δεσμεύεται διὰ συμφώνου ἐπιβλαβοῦς τοιούτου εἴδους, ἤτοι βραδυτέρας ἀναλήψεως (5). Ἰσχύει ὅμως τὸ σύμφωνον, νὰ παρακρατήσῃ ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα, ἢ μέρος αὐτῆς, ἐὰν ὑπάρξωσι τέκνα (liberis intervenientibus), ὁ δὲ γάμος λυθῇ διὰ τοῦ θανάτου τῆς γυναικὸς ἢ διὰ διαζυγίου (6). Ὁ Ἰουστινιανός, μὴ ἀποδοκιμάζων τὴν συμφωνίαν, νὰ παρακρατήσῃ ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα, δὲν ἐννοεῖ βεβαίως ἄλλην περίπτωσιν, πλὴν τῆς ὑπάρξεως τέκνων (7). Ὡς ἐκ τῶν νεωτέρων διατάξεων ὅμως εἰς τὸν ἄνδρα περιέρχεται μόνη ἡ ἐπικαρπία, ἐνῷ ἐκ τῆς κυριότητος λαμβάνει οὗτος ἴσην μοῖραν οἵαν τὰ τέκνα (8).

Γενικώτερον κρατεῖ ἀξίωμα, ὅτι διὰ συμφώνου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατασταθῇ χείρων ἡ αἵρεσις τῆς γυναικός (9).

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἄδικον

---

(1) L. 20. § 1. L. 7. 12. pr. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 18. 7. 12.

(2) Αὐτόθι. καὶ L. 16. 28. αὐτ. Κατὰ L. 29. sol. matr. (24. 3). ΚΘ'. η'. 29 ὁ πατὴρ πρὸ τοῦ γάμου τροποποιεῖ τὰ τῆς συστηθείσης προικὸς ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς κόρης. ὡς δυνάμενος νὰ κωλύσῃ τὸν γάμον. L. 5. § 14. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 1. Windscheid II. § 506. Ἐν L. 40. sol. matr. (24. 3) διφορεῖται τὸ κείμενον ὡς ἐκ ΚΗ'. η'. 38. Bechmann I σ. 160.

(3) L. 19. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 17.

(4) L. 2 αὐτ. L. 3. C. de pact. dot. (5. 14). ΚΘ'. ε'. 33.

(5) L. 17. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 15.

(6) L. 1. § 1. de dote pr. (33. 4). ΜΔ'. ζ'. 1.

(7) L. 1. § 6. C. de rei ux. (5 13). ΚΘ'. α'. 119. Windscheid II. § 506. Czyhlarz σ. 434.

(8) Νεαραὶ 98. κεφ. α'. 127. κεφ. γ'.

(9) L. 14. 17. 29. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 13. 15. 27.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑποχρέωσιν, οἷον νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ τ' ἀναγκαῖα ἀναλώματα (1), ἢ τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ὑφαιρεθησόμενα (2). Καὶ ἡ παραίτησις τοῦ εὐεργετήματος εὐπορίας ἄκυρος λογίζεται (3).

Διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς προγάμου δωρεᾶς, ὡς ῥηθήσεται, ταῦτα κατά τι ἑτροποποιήθησαν.

95. Αἱ ὠφέλειαι καὶ οἱ καρποὶ τῆς προικὸς ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἄνδρα, φέροντα, συνεστῶτος τοῦ γάμου, τὰ βάρη αὐτοῦ (4). Πᾶσα παραχώρησις τῶν καρπῶν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐν καιρῷ τοῦ γάμου λογίζεται δωρεὰ καὶ ὡς τοιαύτη εἶναι ἄκυρος (5).

Πρὸ τοῦ γάμου ὅμως δύναται νὰ συνομολογηθῇ, ὥστε οἱ καρποὶ τοῦ προικῴου νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν τῆς προικοδοτούσης (6). Ἄνευ τοιούτου λόγου ἀντίκειται ὅλως εἰς τὸν σκοπὸν τῆς προικὸς ἡ συμφωνία, ν' ἀποδίδωνται οἱ καρποὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου εἰς τὴν γυναῖκα, καί, ὡς εἴρηται, δύνανται οἱ καρποὶ αὐτοτελῶς, ἢ καὶ μετὰ τοῦ κτήματος συγκεφαλαιούμενοι, ν' ἀπαρτίσωσι προῖκα, ὡς ἔχοντος τοῦ ἀνδρὸς τὴν ὠφέλειαν τῶν τόκων τοῦ κεφαλαίου τούτου (7).

Οἱ καρποὶ γίνονται τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου (8). Οἱ πρὸ τοῦ γάμου συλλεχθέντες προστίθενται εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς προικός, ὡς ὅλα τὰ προσαυξήματα καὶ τὰ ἐν τῷ γάμῳ, ἐξ ὧν καὶ ὁ θησαυρός, ὅστις, κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνήκων εἰς τὸν εὑρετήν, κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ μόνον ἀνήκει εἰς τὴν ἀποδοτέαν προῖκα (9).

Ἡ συμφωνία, ὅτι οἱ πρὸ τοῦ γάμου καρποὶ γίνονται τοῦ ἀνδρὸς,

---

(1) L. 5. § 2. αὐτ.

(2) L. 5. § 1. αὐτ.

(3) L. 6. αὐτ.

(4) L. 18. de fundo dot. (23. 5). ΚΘ'. ς'. 18. L. 1. § 9. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 26. 50. ια'. 4.

(5) L. 20. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 107. Ἀρμεν Δ'. ι'. 28. ια'. 4. L. 2. de don. int. (24. 1).

(6) L. 28. de pactis dot. (23. 4). ΚΘ'. α'. 26.

(7) L. 4. αὐτ. B. αὐτ. 4.

(8) L. 77. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 73.

(9) L. 7. § 1. L. 10. § 1. 2. L. 69. § 9. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 3. 6. 65. L. 7. § 12. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 7. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 27.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑρμηνεύεται ὡς πρὸ τοῦ γάμου συνομολογηθεῖσα δωρεά, καὶ ὡς τοιαύτη ἔχει πλήρη ἰσχύν (1).

96. Ὁ σκοπὸς τῆς προικὸς εἶναι διηνεκὴς (dotis causa perpetua est) (2), τουτέστι πρέπει ἀδιαλείπτως νὰ δουλεύῃ εἰς τὸν γάμον, ἐνόσῳ οὗτος διαρκεῖ.

Διὰ τοῦτο συνεστῶτος τοῦ γάμου ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὴν γυναῖκα ἀπόδοσις τῆς προικός, καὶ οἱ ληφθέντες παρ' αὐτῆς ἐκ τῆς προικὸς καρποὶ λογίζονται δωρεὰ ἀθέμιτος, ἅμα δὲν ἐδαπανήθησαν εἰς ἀνάγκας τοῦ οἴκου (3). Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ἀπόδοσιν μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου ὁ πρὸ αὐτῆς ἀποδούς, ἀλλ' ἔχει ἔνστασιν δόλου, ἂν σώζεται παρὰ τῇ γυναικὶ ἡ ἀποδοθεῖσα προίξ (4).

Ἅμα ὅμως ἡ περιουσία τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται, ὥστε κινδυνεύει ἡ προίξ, διὰ νὰ σώσῃ αὐτὴν ἡ γυνή, ἔχει δικαίωμα ἀπαιτήσεως καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, ἀλλὰ μὴ δυναμένη νὰ ἐκποιήσῃ τι καὶ μεταχειριζομένη τὰς ὠφελείας πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκογενείας (5). Ἔκτοτε ὑπόκεινται τὰ προικῷα εἰς χρησικτησίαν (6).

Ἀμφίβολον εἶναι, ἂν ἡ γυνὴ δύναται, συνεστῶτος τοῦ γάμου, ν' ἀπαιτήσῃ καὶ τὴν προῖκα, ἣν ὁ δωτὴρ συνεφώνησε τὴν ἐπιστροφὴν (dos receptitia). Ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ Ἰουστινιανοῦ σιωπᾷ περὶ τούτου, καὶ ἐν ἐλλείψει διαστίξεως προτιμητέα ἡ καταφατικὴ λύσις, καθόσον πρόκειται μόνον περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς προικὸς ἐπὶ βεβαίῳ κινδύνῳ. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι ἐπὶ τοιαύτης προικὸς ἡ γυνὴ δὲν ἐπικαλεῖται ὅσα τυχὸν ἀπολαμβάνει προνομιακὰ δικαιώματα, ἀλλ' ὅσα μετὰ τοῦ δωτῆρος συνωμολογήθησαν (7).

---

(1) L. 7. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 3. Τότε γὰρ ὡς δωρεᾶς γενομένης οὐκ ἀποδίδονται.

(2) L. 1. αὐτ.

(3) L. 21 de don. int. (24. 1). L. 1. C. si dos const (5. 19). ΚΗ'. θ'. 1. Νεαρὰ 22. κεφ λθ'. Ἀρμεν. Δ'. ια'. 4.

(4) L. 27. § 1. de relig. (11. 7). Bechmann I. σ. 172. II. σ. 157. Czyhlarz § 142.

(5) L. 29. C. de j. dot. (5. 12). ΚΗ'. α'. 116. Νεαρὰ 97. κεφ. ς'. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 32. 34.

(6) L. 30 C. de j. dot (5. 12). ΚΘ' α'. 117. Ἀρμεν. Δ'. θ' 36. Τόμ. Β'. § 156

(7) Vangerow I. § 218.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρὸς τὸν σκοπὸν ἀπαιτήσεως τῆς προικὸς ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ διαγράφεται ἐν τῇ Πολ. Δικονομίᾳ (Ἀρ. 676 καὶ ἑπ.) διαδικασία ἐπ' ἀναφορᾷ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων (1).

97. Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδοσις καὶ ἐκουσίως εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ ἀποδιδὼν τὴν προῖκα εἰς τὴν γυναῖκα, καί τοι ὑπεξουσίαν, ἀπαλλάττεται εὐθύνης, διότι δὲν ἀποδίδεται πρὸς ἀπώλειαν (non perdituræ).

α'. Ὅπως καταβάλῃ ἡ γυνὴ εἰς τοὺς ἰδίους δανειστάς (2). Ἀλλὰ φαίνεται ἀντικειμένη ἄλλη μαρτυρία, καθ' ἣν ἡ συνεστῶτος τοῦ γάμου συμφωνία, ὅπως χρησιμεύσωσιν οἱ καρποὶ πρὸς ἔκτισιν χρεῶν τῆς γυναικός, ἀποδοκιμάζεται, χαρακτηριζομένη ὡς ἀθέμιτος δωρεά (3). Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ταῦτα συμβιβάζονται, περιοριζομένης τῆς ἐννοίας τῆς πρώτης ῥήσεως εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει ἄλλη τῆς γυναικὸς περιουσία πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν αὐτῆς (4). Ἐντούτοις εὑρίσκομεν ῥητῶς μνημονευομένην περίπτωσιν, καθ' ἣν ἔχει μὲν ἡ γυνὴ ἰδιαιτέραν περιουσίαν συμφέρει ὅμως ἡ πώλησις τοῦ προικῴου πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν (5). Ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν ἀντινομίας παραδεκτέον, ὅτι ἡ ἐναντία μαρτυρία ἁπλῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ *συμφώνου* (pactum), ἣν δὲν παραδέχεται (6). Ἡ ἐκτέλεσις λοιπὸν τοιαύτης συμβάσεως δὲν ἐκβιάζεται, ἐκουσίως ὅμως ὁ ἀνὴρ ἀποδιδὼν τὴν προῖκα πρὸς ἀπόσβεσιν χρεῶν δὲν εὐθύνεται κατόπιν. Κατ' ἄλλους ἡ ἀντινομία ἐκλείπει, διότι ἄλλως λύεται τὸ ζήτημα ἐπὶ ἀποδόσεως καρπῶν (7).

β'. Ὅπως προσκτήσηται ἐπιτήδειον ἀκίνητον κτῆμα (8), τουτέστι προσοδοφόρον. Τὸ κτῆμα τοῦτο δὲν λαμβάνει προικῷον χαρακτῆρα, καθόσον ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν καταριθμεῖται εἰς τὴν

(1) Οἰκονομ. Ἐγχειρ. § 210.

(2) L. 20. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η. 20. Ἀρμεν. Δ'. ια'. 1.

(3) L. 28. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 26.

(4) Rasse Zeitschr. V. p. 311. Glück XXVII. § 1276. Περὶ Παυλιανῆς ἀγωγῆς ὅρα Τόμ. Γ'. § 609.

(5) L. 85 de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 80.

(6) Francke, Arch. XVIII. p. 16. Vangerow I. 218.

(7) Czyhlarz σ. 494.

(8) L. 20. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 20. Ἀρμεν. Δ'. ια'. 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐναλλαγὴν προικὸς (permutatio dotis), ἀλλὰ μάλιστα ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ τῆς προικὸς ἰδιότης παύει δι' ἀποδόσεως (1). Εἶναι πρόδηλον ὅτι ἀπαιτεῖται ἡ πρόσκτησις τοῦ ἀκινήτου, ὅπως ἡ ἀπόδοσις δικαιολογηθῇ.

γ'. Ὅπως θρέψῃ ἑαυτὴν καὶ τοὺς ἰδίους, τουτέστι δούλους (utse, suosque alat) (2).

δ'. Ὅπως βοηθήσῃ προσήκοντας, ἤτοι παῖδας ἐξ ἄλλου γάμου, ἀδελφούς, ἢ γονεῖς πενομένους, ἢ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτοὺς αἰχμαλωτισθέντας (3). Προστίθεται καὶ ἡ περίπτωσις διατροφῆς τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς πενομένου (ut egentem virum sustineat) (4). Ἴσως ὑπονοεῖται, ὅτι δὲν ἐξαρκοῦσιν αἱ πρόσοδοι τῆς προικὸς, ὅτε ἡ γυνὴ, λαμβάνουσα τὴν προῖκα, δύναται νὰ δαπανήσῃ αὐτὴν πρὸς τοιοῦτον σκοπόν (5). Ἀλλὰ διὰ τὸ περίπλοκον οἱ νεώτεροι κατέφυγον εἰς διαφόρους ὑποθέσεις, ἐξ ὧν ὅτι καὶ τὸ κείμενον ἠλλοιώθη ὑπὸ τῶν συντακτῶν (6). Αἱ εἰκασίαι αὗται δὲν ἀναιροῦσι τὸ ῥητὸν γράμμα.

Βεβαίως ὅλα ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ προικὸς, ἣς ὁ δωτὴρ διεφύλαξεν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀνάληψιν, διότι αὕτη δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς ἣν δὲν ἀνήκει (7).

Τὰς ἐξαιρέσεις ταύτας δὲν δικαιούμεθα νὰ δεχθῶμεν ὡς ἐν παραδείγματι (8), διότι πᾶσα ἄλλη ἀπόδοσις τῆς προικὸς δὲν ἀπαλλάττει τὸν σύζυγον τῆς εὐθύνης, ἕνεκεν αὐτῆς δυνάμενον πάντοτε νὰ

---

(1) Vangerow I § 218. Franke, Arch. XVIII. p. 16. Bechmann II. σ. 164. Czyhlarz σ. 495.

(2) L. 20. solut. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 20. Γ. 73. (23. 3). ΚΘ'. α'. 69. Ἀρμεν. Δ'. ια' 1.

(3) Αὐτόθι. Κατὰ τὸν Ἀρ. Πάγον 230 (1853) τὸ προνοήσασθαι παίδων περιλαμβάνει καὶ τὴν περίστασιν προικίσεως κόρης, μὴ ὑπάρχοντος ἄλλου μέσου, ἐνῷ ἄλλως κινδυνεύει νὰ διαλυθῇ ἡ μνηστεία, ὡς καὶ τὴν ἀποκατάστασιν κοινοῦ τέκνου. Ἀπόφ. 255(1856). Franke, Arch. XVIII. σ. 21.

(4) L. 73. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 19.

(5) Vangerow I. § 218. Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. 319. ἔτ. 1853.

(6) Bechmann II. σ. 166. Czyhlarz σ. 497. Κατ' All. 226 (1878) δὲν περιλαμβάνεται ἡ περίπτωσις, ὅπως ἀπαλλαχθῇ ὁ σύζυγος τῆς προσωπικῆς κρατήσεως.

(7) Vangerow αὐτόθι.

(8) Puchta, Lehrb. § 420.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιδιώξῃ τὴν ἀνάκλησιν(1). Αλλ' ὑπὸ τὸ ὄνομα γονεῖς περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἀνιόντες (2), δὲν εἶναι δὲ εὐνόητον, διατὶ θέλουσιν ἐξαιρεθῇ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου τέκνα.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ ἀναλήψεως προικός.

Περίληψις.

98. Ἀπόδοσις προικὸς προαποθνήσκοντος τοῦ ἀνδρός.
99. Προαποθνησκούσης τῆς γυναικός.
100. Τίς χρεωστεῖ ἀπόδοσιν.
101. Ἀγωγαὶ πρὸς ἀνάληψιν τῆς προικός.
102. Διεκδίκησις καὶ ὑποθήκη.
103. Διὰ τοῦ νόμου Ὑποθηκῶν Ἀρ. 48. καὶ 49. καὶ Πολ. Δικον. Ἀρ. 940—44, 991 κατηργήθη τὸ προνόμιον, ἀλλ' ἐχορηγήθη νόμιμος πρὸς ἐγγραφὴν τίτλος.
104. Ὁ νόμος Μεταγραφῆς κατήργησε τὴν διεκδίκησιν τῶν διατετιμημένων καὶ τῶν διὰ προικῴων χρημάτων ἀγορασθέντων.
105. Ἔνστασις ἀναργυρίας κατηργήθη.
106. Νόμος Χαρτοσήμου Ἀρ. 42.
107. Ἀπόδοσις παρακολουθημάτων καὶ καρπῶν.
108. Ἐποχὴ ἀποδόσεως καὶ εὐεργέτημα εὐπορίας.
109. Ἀνταπαίτησις δαπανῶν.

98. Μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου ἡ προὶξ ἀποβαλλει τὴν ἰδιότητα ταύτην, ἡ δὲ τύχη αὐτῆς κανονίζεται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς λύσεως τοῦ γάμου, ἢ ἐκ τῆς πηγῆς, ὅθεν προῆλθε.

Λυομένου τοῦ γάμου διὰ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ ἀνδρός, ἡ πρὸς ἀνάληψιν τῆς προικὸς ἀγωγὴ ἁρμόζει :

(1) L. 1. C. si dos esnst. (3. 19). ΚΗ'. θ'. 1. Νεαρὰ 22. κεφ. λθ'. Vangerow αὐτόθι.

(2) ΚΗ'. α'. 69.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α'. Εἰς τὴν χήραν αὐτεξουσίαν οὖσαν, εἴτε ἐκ χειραφεσίας, ἢ διότι ἀπέθανεν ὁ πατήρ (1). Οἱ κληρονόμοι αὐτῆς ἄλλοτε, τότε μόνον ἐνήσκουν τὸ αὐτὸ δικαίωμα, ὅτε εἶχεν αὕτη καταστήσει ὑπερήμερον τὸν ὀφείλοντα τὴν ἀπόδοσιν (2). Ἀλλὰ κατὰ Ἰουστινιανὸν ἡ ἀπαίτησις μεταβαίνει πάντοτε εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς γυναικός (3).

β'. Ἡ ὑπεξουσία χήρα δὲν ἀπαιτεῖ μόνη, ἀλλὰ συνάμα μετὰ τοῦ πατρός(4). Λόγῳ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ὁ πατὴρ ἐλογίζετο κοινωνός. Κατὰ τὰ μεταγενέστερα, ἐπὶ μὲν τῆς παρ' ἐξωτικοῦ προικὸς ὁ πατὴρ εἶχε τὴν ἐπικαρπίαν, ἡ δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἐπανήρχετο εἰς αὐτὸν κατὰ κυριότητα (5). Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν προῖκα ὀφείλει νὰ δώσῃ ὁ πατὴρ εἰς τὴν θυγατέρα, συνάπτουσαν δεύτερον γάμον (6), ἄλλως καθ' ὡρισμένας περιπτώσεις μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς λαμβάνει ἡ θυγατὴρ τὴν προῖκα ταύτην ὡς προεξαίρετον(7). Ἄνευ εὐλόγου αἰτίας δὲν ἀρνεῖται ἡ θυγατὴρ εἰς τὸν πατέρα τὴν πρὸς ἀπαίτησιν συναίνεσιν(8), καὶ λογίζεται συναινοῦσα, ὅταν δὲν ἀντιλέγῃ, ἢ, ἐὰν ἦναι παράφρων, ἀπαιτεῖ μόνος ὁ πατήρ(9). Ἐν περιπτώσει ἀποδημίας τῆς θυγατρός, ἀπαιτεῖ μὲν μόνος ὁ πατήρ, ἀλλ' ἐγγυώμενος περὶ ἀποδοχῆς τῶν πραχθέντων(10). Ἀντὶ

(1) L. 22. pr. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 22. L. 34. pr. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 118. L. 1. § 13. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Λίαν στενῶς ἠρμηνεύθησαν L. 11. C. sol. matr. (5. 18). L. 3. C. Th. de dote (3. 13). ὅτι ἡ γυνὴ ἀναλαμβάνει μόνην τὴν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας προῖκα ὑπὸ Bechmann I. σ. 62 ἐνῷ ἄλλοθεν δὲν μαρτυρεῖται Czyhlarz § 84.

(2) Ulp VI. 17 Fragm. Vat. § 95. 97. L. 57. sol. matr (24. 3). ΚΗ'. η'. 55.

(3) L. 1. § 4. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119.

(4) L. 2. § 1. L. 3. 34. § 6. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 2. 3. 34. L. 1. § 14. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. L. 2. 7. C. sol. matr. (5. 18). ΚΗ'. η' 67. 71. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 47.

(5) L. 2. C. de bonis. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 6. Franke, Archiv. XXVI σ. 420.

(6) Νεαρὰ 97. κεφ. ε'. Ἀρμεν Δ'. ι'. 47. Ὅρα ἀνωτ. § 76.

(7) L. 12. C. comm. (3. 38).

(8) L. 22. § 9. sol. matr. (24. 3). ΚΘ'. η'. 22.

(9) L. 2. § 2. L. 22. § 9. αὐτ. Β. αὐτ. 2. 22.

(10) L. 2. § 2. αὐτ. Β. αὐτ. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ παράφρονος πατρὸς ἐνεργεῖ ὁ κηδεμών (1), καὶ ἐν ἀποδημίᾳ τοῦ πατρὸς ἡ θυγάτηρ ἐνάγει δίδουσα ἐγγύησιν(2). Ὑπάρχοντος κινδύνου, μὴ ὁ πατὴρ καταναλώσῃ ἀσώτως τὴν προῖκα, προνοεῖ ὁ δικαστὴς περὶ τοῦ συμφέροντος ἀμφοτέρων (3).

Σήμερον ταῦτα πάντα εἶναι ἐν ἀχρησίᾳ, καθόσον αὐτοδικαίως ὁ γάμος συνεπάγεται χειραφεσίαν (4).

Σημειωτέον προσέτι, ὅτι ὁ δωτὴρ προικός, μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ γάμου, δὲν δύναται πλέον νὰ συνομολογήσῃ τι περὶ ἀποδόσεως προικὸς πρὸς βλάβην τῆς γυναικός, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτῆς (5).

99. Λυομένου ὅμως τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου τῆς γυναικὸς ἔπονται τὰ ἑξῆς :

α'. Ἡ μὴ ἀπὸ τοῦ πατρὸς προῖξ (adventitia), ἄλλοτε παραμένουσα εἰς τὸν ἄνδρα (6), κατὰ Ἰουστινιανὸν ἀνήκει ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῆς (7).

β'. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ πατρὸς προικὸς (profectitia) προαποθανόντος (8).

γ'. Ζῶντος ὅμως τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἀνιόντος, ἡ ἀπ' αὐτοῦ προῖξ τῆς ἀποβιωσάσης θυγατρός, ἔτι ὑπεξουσίας καὶ ἀτέκνου, ἐπανέρχεται εἰς αὐτὸν ἀναντιρρήτως(9), μὴ ὑπαρχούσης ἐναντίας συμφωνίας (10).

δ'. Ὅτε ὅμως ὁ χορηγήσας τὴν προῖκα πατὴρ ἢ ἀνιὼν ἀπέλυσε τὴν θυγατέρα τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, πρὶν αὕτη τελευτήσῃ, κατὰ μὲν τοὺς Πανδέκτας εἶναι ἀναμφίλεκτον, ὅτι καὶ τότε ἡ προῖξ ἐπανέρχεται εἰς αὐτὸν χάριν παραμυθίας (ut filia amissa solatii loco cederet) (11), ἀμφισβητεῖται δέ, ἂν παρεδέχθη τὸ

(1) L. 22. § 10. B. αὐτ. 22. L 65. de solut. (46. 3). Κς'. ε'. 65.
(2) L. 22. § 4. sol. matr. (24. 3) ΚΕ'. η'. 22.
(3) L. 22. § 6. αὐτ.
(4) N. 17. Αὐγ. 1861 Ἀρ. 98.
(5) L. 30. § 1. de pactis dot. (28. 4) ΚΘ'. ε'. 18. Ὅρα § 94.
(6) Ulp. VI. 5.
(7) L. 1 § 6. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119.
(8) Αὐτόθι. Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον ἐγίνετο τοῦ ἀνδρός. Ulp. VI. 4.
(9) L. 1. § 13. C. αὐτ. B. αὐτ. 119. L. 6. de j. dot. (23. 3).
(10) L. 6 C. de pact. conv. (5. 14). ΚΘ'. ε'. 36. L. 12. pr. de pact dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 12.
(11) L. 6. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 2. L. 71. de evict. (21. 2.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸ καὶ ὁ Ἰουστινιανός. Οἱ πλεῖστοι ἀποφαίνονται καταφατικῶς (1), ἄλλοι ὅμως ἰσχυρίζονται ὅτι κατὰ Ἰουστινιανόν, ἅμα ὁ χορηγῶν τὴν προῖκα εἶναι ἐξωτικός, αὕτη περιέρχεται εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς γυναικός, ἐξωτικοὶ δὲ εἶναι πάντες, πλὴν τῶν ἐχόντων ὑπεξουσίαν τὴν προικισθεῖσαν πατρικῶν ἀνιόντων, ἄρα καὶ ὁ πατήρ, μὴ ἔχων πλέον αὐτὴν ὑπεξουσίαν (2). Εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην ἀντιτάσσομεν, ὅτι κατὰ τὴν μνημονευομένην μαρτυρίαν γίνεται λόγος περὶ ἐξωτικοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς συστάσεως τῆς προικός, ἐνῷ ἤδη πρόκειται περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναλήψεως, ὡς ἐκ τοῦ ὅτι δὲ ἡ θυγατηρ ἔπαυσεν οὖσα ὑπεξουσία, ἡ ἀπὸ πατρὸς προῖξ δὲν μεταβάλλεται εἰς προῖκα ἀπὸ ἐξωτικοῦ(3).

Καὶ τέκνων ὑπαρχόντων, πάλιν ὁ πατὴρ λαμβάνει τὴν παρ' αὐτοῦ χορηγηθεῖσαν προῖκα εἰς τὴν ὑπεξουσίαν. Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον ὁ πατὴρ τῶν τέκνων ἐδικαιοῦτο εἰς παρακράτησιν $^1/_5$ δι' ἕκαστον αὐτῶν μέχρις ἐξαντλήσεως τῆς προικός (4), ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὴν παρακράτησιν ταύτην(retentio propter liberes) ὁλοσχερῶς (5). ὥστε ἐν τοῖς Πανδέκταις ἀπαντᾷ ἡ πρὸς τὸν πατέρα ἀπόδοσις ἀδιαστίκτως (6). Κατὰ καιροὺς ὑπῆρξαν εἰς ταῦτα καὶ οἱ ἀντιλέγοντες, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων τάσσονται πρὸς τὴν ἐκτεθεῖσαν γνώμην (7).

L. 10. pr. 59 sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 10. L. de div (24. 2). ΚΗ'. ζ'. 5. Ulp. VI. 4. Fragm. Vat. § 108.

(1) Glück XXVII. pr. 196. Thibaut § 748. Pucht a § 419 Sintenis III. p. 44.

(2) L. 1. § 13. C. de rei ux. (5. 13). Ἐξωτικὸν δὲ νόει μοι πᾶν πρόσωπον χωρὶς τῶν ἐξ ἀρρεγονίας ἀνιόντων καὶ ἐχόντων ὑπεξουσίαν τὴν προικιζομένην. Ὡς δεικνύουσι ΚΘ'. α'. 119. παρέλκει τὸ non ἔν τισι χειρογράφοις. Francke, Arch. XXVI. p. 433. Zimmern, Rechtsgesch. I. p. 622. Unterholzner II. d. 442. Vangerow I. § 220.

(3) Ἐν L. 4. C. sol. matr. (5. 18). ΚΗ'. η'. 68 γίνεται μὲν λόγος περὶ ὑπεξουσίας κατὰ τὴν ἀπόδοσιν, ἀλλὰ διότι τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ προβληθὲν ζήτημα, περὶ οὗ ἡ Αὐτ. ἀντιγραφή, προγενεστέρα τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 48. Bechmann II σ. 424.

(4) Ulp. VI. 4. Fragm. Vat. § 408.

(5) L. 1. § 5. C. de rei ux. (5. 12). ΚΘ'. α'. 119.

(6) L. 17. ad. SC. Mac. (14. 6). ΜΓ'. δ'. 4. L. 78. 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 74. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 48.

(7) Ὁ γλωσσογράφος Μαρτῖνος ἰσχυρίζετο τὸ ἐναντίον, ἐνῷ ὁ Βούλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἂν ὅμως κατὰ τὴν σύστασιν τῆς προικὸς ἡ θυγάτηρ δὲν ἦτο ὑπεξουσία, ὁ Ἰουστινιανὸς ἐνεωτέρισεν, ἀποδίδων τὴν προῖκα εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῆς ὡς ἀπὸ ἐξωτικοῦ προελθοῦσαν καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ πατρός (1). Οἱ ἀρνούμενοι τοῦτο παραγνωρίζουσι τὴν γενικότητα τοῦ ἐν τῇ ῥήσει ἀξιώματος.

Σήμερον ἐντούτοις δὲν ἀποφαινόμεθα τὸ αὐτό, διότι ὁ γάμος συνεπάγεται αὐτοδικαίως τὴν χειραφεσίαν, ὡς εἴρηται, ὥστε δὲν ὑπάρχει προῖξ ἀπὸ πατρὸς κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἔννοιαν, ἀλλ' ἅπασαι αἱ προῖκες ὑπάρχουσιν ὡς ἀπὸ ἐξωτικοῦ, καὶ τοιουτοτρόπως μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς τελευτώσης συζύγου, ἐξ ὧν δύναται νὰ ἦναι καὶ ὁ πατήρ (2).

100. Πρὸς ἀπόδοσιν τῆς προικὸς ἐνάγεται ὁ σύζυγος, ὅταν, αὐτεξούσιος ὢν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου, αὐτὸς μόνος ἠδύνατο νὰ λάβῃ αὐτήν(3), ὡσαύτως ἐνάγεται ὁ καθολικὸς αὐτοῦ διάδοχος(4).

Ἂν ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου ὁ ἀνὴρ ἦτο ὑπεξούσιος, ὥστε ἢ αὐτὸς ἔλαβε τὴν προῖκα κελεύσει τοῦ πατρός, ἢ ὁ πατήρ, οὗτος καθαυτὸ ἐνέχεται (5). Μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς ἐντούτοις ἐνέχεται ὁ ἀνὴρ κληρονομήσας (6), εἶναι δὲ ἀδιάφορον ποία ἡ κληγαρος ἔμεινε πιστὸς εἰς τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ ὅτε εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην ἀποδόσεως τῆς προικός, ἣν ἔλαβε. Savigny. Gesch. IV. b.' 89. Thibaut § 353. Vangerow I. § 220. Windscheid II. § 499. ὑποσ. 4.

(1) L. 1. § 13. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Francke, Arch. XXVI. σ. 437. Vangerow I. § 220. Massot, Arch. f. pract. RW. V. σ. 62. Windscheid αὐτ. Ἀντιδοξοῦσι Bechmann II. σ. 373. Czyhlarz § 113. ὡς μὴ ἀναγομένης τῆς ῥήσεως εἰς τὴν περίπτωσιν θανάτου τῆς θυγατρός. Τούτους ἠκολούθησεν, ἀλλὰ δὲν ἐμνημόνευσε, Ζοπωτός. Δικ. χρον. 1878. ἀρ. 36.

(2) Sintenis III. § 133. ὑποσ. 29. Ὁ Ἄρ. Πάγος ἐν ἀποφ. 254 (1850) δὲν ἐστηρίχθη εἰς τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' ἐπὶ σχολίου τοῦ Θεοδώρου ΚΗ'. η'. 68, μὴ ἀποδίδοντος τὴν προῖκα εἰς τὸν πατέρα αὐτεξουσίας καταλειψάσης τέκνα.

(3) L. 22. § 12. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 22.

(4) L. 46. L. 31. pr. αὐτ. B. αὐτ. 44. 31. L. 9. 2. C. soluto matr. (5. 18). B. αὐτ. 73. 66.

(5) L. 22. § 12. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 22. L. 10. C. soluto matr. (5. 18). B. αὐτ. 74.

(6) L. 22. § 12. sol. matr. (24. 3.) B. αὐτ. 22.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρονομικὴ αὐτοῦ μερίς, διότι τὴν προῖκα λαμβάνει προεξαιρετικῶς(1). Μὴ κληρονομοῦντος ὅμως τοῦ ὑπεξουσίου τὸν πατέρα, ἐνέχονται διὰ τὴν προῖκα τούτου οἱ κληρονόμοι (2).

Ὅτε ἡ προὶξ ἄνευ πατρικῆς κελεύσεως ἐδόθη εἰς τὸν ὑπεξούσιον, αὐτὸς μὲν ἐναγεται εἰς ἀκέραιον (3), ὁ δὲ πατήρ, ἢ ἐκ τοῦ προσπορίσματος (de peculio), ἢ κατὰ τὸ εἰς αὐτὸν περιελθὸν (de in rem verso) (4), ἢ ἕνεκα δόλου (de dolo) (5).

Ὡς εἴπομεν ὅμως, σήμερον ὁ γάμος συνεπάγεται αὐτοδικαίως χειραφεσίαν, ὥστε ὁ ἀνὴρ πάντοτε ἐνέχεται ὡς αὐτεξούσιος.

Καθ' ἣν περίπτωσινὸ ἀνὴρ ἢ παρέλειψεν, ἢ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνάξῃ περὶ προικὸς μέχρι τῆς λύσεως τοῦ γάμου, ὀφείλει νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν ἁρμόζουσαν ἀγωγὴν εἰς τοὺς δικαιουμένους εἰς ἀνάληψιν(6). Πότε ὅμως χρεωστεῖ τὴν προῖκα, καί τοι οὐδὲν λαβών, ἀλλὰ λόγῳ τῆς εὐθύνης, εἴδομεν ἤδη (7).

101. Περὶ ἀναλήψεως προικὸς ἄλλοτε ὑπῆρχον τριῶν εἰδῶν ἀγωγαί, ἡ ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως(actio ex stipulatu), ἡ περὶ προγεγραμμένων συμφώνων (præscriptus verbis), ὅτε ὑπῆρχε ῥητὴ συμφωνία, καὶ ἡ ἐκ τοῦ νόμου (actio rei uxoriæ), ἥτις ἦτο καλῆς πιστεως. Ἡ τελευταία αὕτη ὅμως δὲν μετέβαινεν εἰς τοὺς κληρονόμους.

Ὁ Ἰουστινιανὸς συνεχώνευσεν αὐτὰς καὶ τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς κληρονόμους, ὡς ἂν ὑπῆρχεν ἐπερώτησις, διὰ τοῦτο δὲ τὴν ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως μόνην καθιέρωσεν, ἀποδοὺς εἰς αὐτὴν τὰς ἰδιότητας καλῆς πίστεως ἀγωγῆς (8).

102. Τί ζητεῖται διὰ τῆς περὶ ἀναλήψεως προικός, εἴδομεν πραγματευθέντες περὶ διατετιμημένης καὶ ἀδιατιμήτου προικός, ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπέτρεψε διεκδίκησιν, ἅμα τὰ πράγματα τῆς

---

(1) L. 31. § 3. αὐτ. B. αὐτ. 31. L. 20. § 2. fam erc. (10. 2). L. 2. C. fam. erc. (3. 36).ΜΒ '. γ'. 20. 59.
(2) L. 24. § 1. solut. matr. (25. 3). Κ'. η'. 24.
(3) L. 53. αὐτ. B. αὐτ. 51.
(4) L. 22. § 12. L. 25. pr. L. 53. αὐτ. B. αὐτ. 22. 25. 51.
(5) L. 36. de peculio (15. 1).
(6) L. 44. § 1. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 12.
(7) Ὅρα § 92.
(8) L. 1. pr. § 2. 4. 13. C. de rei uxor. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. § 29. J. de act. (4. 6).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προικός, διατετιμημένης, ἢ ἀδιατιμήτου, σώζονται αὐτὰ ταῦτα (si tamen exstent) παρὰ τῷ ἀνδρί, διότι ἄλλως, ὅταν ὁ ἀνὴρ ἔχῃ τὸ τῆς ἐκποιήσεως δικαίωμα, μεταβιβάζει ἰδιοκτησίαν καὶ περὶ ἀνακλήσεως αὐτῆς δὲν γίνεται λόγος(1). Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι μόνα τ' ἀδιατίμητα ἀκίνητα ἡ γυνὴ ἐκδικεῖ παρ' ἄλλων κατεχόμενα. Τῶν διατετιμημένων ὅμως, καθόσον μέχρι τέλους τοῦ γάμου δὲν ἐξεποιήθησαν παρὰ τοῦ ἀνδρός, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὴν γυναῖκα διεκδικοῦσαν ἡ κυριότης.

Ἀλλά, πλὴν τῆς διεκδικήσεως, ἔχει ἡ γυνὴ δικαίωμα προνομιακῆς ὑποθήκης ἐφ' ὅλης τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός, ἢ τοῦ ὀφείλοντος τῆς προικὸς τὴν ἀπόδοσιν (2), μάλιστα εἰς τὴν ὑποθήκην ταύτην ὑπόκεινται καὶ ἐκεῖνα, ὅσων ἡ ἰδιοκτησία ἐπανέρχεται εἰς τὴν γυναῖκα (3). Ἡ ὑποθήκη ἄρχεται ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ γάμου, ἀνατρέχουσα καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ὑποσχέσεως τῆς προικός, ὅτε ἡ ὑπόσχεσις προηγήθη (4). Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀφορᾷ καὶ τὰς μεταγενεστέρας αὐξήσεις τῆς προικός(5). Πλὴν τῆς γυναικός, ἀπολαμβάνει τὴν ὑποθήκην ὅστις δικαιοῦται εἰς ἀνάληψιν τῆς προικὸς κατὰ νόμον, οὐχὶ δὲ ὅστις ἐξ ἰδιαιτέρας συμφωνίας (6).

Ἡ ὑποθήκη αὕτη προτιμᾶται ὅλων τῶν ἐνυποθήκων δανείων, καίτοι προγενεστέρας ἐποχῆς, οὐχὶ δὲ τῶν προνομίων (7). Ἀλλὰ κατὰ τὴν Νεαρὰν 97 κεφ. 2 ἡ προτίμησις χωρεῖ ὑπὲρ μεταγενεστέρων ἐπαυξήσεων τῆς προικός, καθόσον συνίστανται εἰς ἀκίνητα, ἢ καθόσον ὁ ἀνήρ, ὅτε ἔλαβε τὴν ἐπαύξησιν, ἦτο ἐλεύθερος χρεῶν. Προσέτι δὲ εἰς μόνους κτιόντας μεταβαίνει τὸ προνόμιον (8).

Ἡ τάξις τῆς προτιμήσεως εἶναι ἡ ἑξῆς. Τὴν πρώτην θέσιν κα-

---

(1) L. 30 C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 117. Ὅρα § 90.

(2) Κατὰ Νεαρὰν 109 μόνη ἡ ὀρθόδοξος γυνή. L. 30. C. αὐτ. L. 1. § 1. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. § 29. J. de act. (4. 6). Ἀρμεν. Δ'. ι'. 31.

(3) L. 30. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 117.

(4) Glück XXI. p. 122. Vangerow § 375.

(5) L. 19. § 2. C. de donat. ante (5 3). Νεαρὰ 97. κεφ. 2.

(6) L. un § 1. 13. C. de rei ux. (5 13). ΚΘ'. α'. 119.

(7) L 12. § 1. C. qui pot. (8. 18). ΚΕ'. ε' 39. Νεαρὰ 61. κεφ. α'. Νεαρὰ 91. κεφ. α'. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 38. Γ'. ε', 58.

(8) Νεαρὰ 91 προοίμ. κεφ. α'. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 51.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέχει τὸ δημόσιον διὰ καθυστεροῦντας φόρους(1). Ἔπεται δάνειον πρὸς κτῆσιν δημοσίου ἐπαγγέλματος ἀποδεδειγμένως προγενεστέρας ἐποχῆς (2), τὴν δὲ τρίτην τάξιν λαμβάνει ἡ προίξ, ὑπερτεροῦσα ὅλα τὰ λοιπὰ ἐνυπόθηκα δάνεια οἱουδήποτε χρόνου(3), πλὴν τῶν ἀρχαιοτέρων δανείων πρὸς διάσωσιν καὶ ἐπισκευὴν πραγμάτων (4).

Εἰς τὴν γυναῖκα ἐπιτρέπεται νὰ παραιτηθῇ τοῦ δικαιώματος ὑποθήκης ὡρισμένου πράγματος καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ (5).

Ὅταν πρόκηται συνάμα δύω προικῶν ἡ ἀπόδοσις, προτιμᾶται ἡ προγενεστέρα, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα αὐτούσια ἑκάστης (*τὰ φαινόμενα*) διεκδικοῦνται (6).

103. Κατὰ τὸν περὶ Ὑποθ. Νόμον Ἀρθ. 48, 49, προκειμένου λόγου περὶ ἀκινήτων, τροποποιοῦνται αἱ διατάξεις αὗται τοῦ Ῥωμ. δικαίου, διότι γίνεται κατάταξις, καθ' ἣν προηγοῦνται τὰ ἐν τοῖς Ἀρθ. 940, 941 τῆς Πολ. Δικ. μνημονευόμενα προνόμια. Μεταξὺ τούτων ἀναφέρεται μὲν τὸ δημόσιον διὰ τοὺς καθυστεροῦντας φόρους τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καὶ τῶν δύω ἀμέσως προηγουμένων (Ἀρ. 940 § 7), οὐχὶ ὅμως ἡ προίξ. Τῆς Πολιτικῆς Δικ. αἱ περὶ προνομίων διατάξεις τοῦ Ἀρ. 991 § 3 καὶ 5 κατηργήθησαν διὰ τοῦ περὶ Ὑποθ. Νόμου (Ἀρ 49), ὥστε ὑπὲρ τῆς προικὸς ὑπάρχει δικαίωμα ὑποθήκης, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνεγράφη. Ἂν ὅμως δὲν ἐνεγράφη, μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐγγεγραμμένων δανειστῶν, καθόσον ἡ προίξ εἶναι τίτλος πρὸς ἐγγραφὴν (Ὑποθ. Ν. Ἀρ. 11 § 4), προτιμᾶται τῶν ἐγχειρογράφων εἰς τὸ περίσσευμα, ἀντικατασταθέντος τοῦ ἐδ. 6 τοῦ Ἀρ. 991 τῆς Πολ. Δικον. διὰ τῶν λέξεων: *ὁ πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης ὑπάρχων, ἀλλὰ μὴ ἐγγεγραμμένος τίτλος* (Ν. Ὑποθ. Ἀρ. 49).

---

(1) L. 1. C. si propter. publ. (4. 46). ΚΘ'. ιγ'. 1. L. 3. C. de primip. (12. 63). Νς'. ιζ'. 3.

(2) Νεαρὰ 97. κεφ. δ'.

(3) L. 12. § 1. C. qui pot. (8. 18). ΚΕ'. ε'. 39.

(4) Νεαρὰ 97. κεφ. γ'. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 24. Πείρα ΚΕ'. ε'. Κς'. γ'. Vangerow I. § 386. Ὁ Ἀρμεν. Γ'. ε'. 41. προτιμᾷ τὴν προῖκα καὶ αὐτοῦ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ὑποθέτων κοινὰ δάνεια αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καθυστεροῦντας φόρους.

(5) L. 11. C. ad SC. Vell. (4. 29). Κς'. ζ'. 75. Ὅρα Τόμ. Β'. § 575.

(6) L. 12. § 1. C. (8. 18). qui pot. ΚΕ'. ε'. 39. Νεαρὰ 91. κεφ. α'. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 38. ια'. 20.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὰ κινητὰ, κατὰ Πολ. Δικον. (Ἀρ. 940—944) δὲν ὑφίστανται ἄλλα προνόμια, πλὴν τῶν ἀπαριθμουμένων ἐν Ἀρ. 940, 941, μεταξὺ αὐτῶν δὲ δὲν καταλέγεται ἡ προίξ. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ Ἀρ. 1100 αὐτῆς ἀκυροῦται πᾶν ὅ,τι ἀντιβαίνει εἰς τὴν Πολ. Δικονομίαν, ἕπεται ὅτι ἠκυρώθη καὶ τὸ προνόμιον προικὸς, διότι κατὰ τὸ Ἀρ. 944 τὸ περίσσευμα, μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν προνομίων, διανέμεται συμμέτρως μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀναγγειλάντων ἑαυτοὺς δανειστῶν, ἄνευ διακρίσεως ἰδιότητος.

104. Διὰ τοῦ νόμου τῆς μεταγραφῆς 29 Ὀκτωβρίου 1856 ἐν Ἀρ. 12 § 2 κατηργήθη τὸ περὶ διεκδικήσεως τῶν διατετιμημένων πραγμάτων τῆς προικὸς δικαίωμα τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ τὸ τῆς διεκδικήσεως τῶν διὰ προικῴων χρημάτων ἀγορασθέντων(§ 1).

Ὁ νόμος οὗτος σιωπᾷ περὶ τῶν ἀδιατιμήτων κινητῶν, ὥστε αὐτῶν ἡ διεκδίκησις ἐπιτρέπεται πάντοτε, καθόσον τουτέστι δὲν ἐξεποιήθησαν παρὰ τοῦ ἀνδρός.

Συνέπεια τῆς νεωτέρας ταύτης διατάξεως εἶναι, ὅτι οἱ δανεισταὶ τοῦ ἀνδρὸς δύνανται νὰ κατάσχωσι διὰ χρέη αὐτοῦ τὰ διατετιμημένα ἀκίνητα καὶ νὰ ἐγγράψωσιν ἐπ' αὐτῶν ὑποθήκας ὡς τελεσθείσης τῆς πωλήσεως διὰ τῆς διατιμήσεως.

105. Βάσις τῆς περὶ ἀναλήψεως προικὸς ἀγωγῆς εἶναι ἡ ἀπόδειξις ὅτι αὕτη κατεβλήθη. Ἡ παράδοσις συνήθως βεβαιοῦται δι' ἐγγράφων, ἅτινα κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὑπέκειντο εἰς τὴν ἔνστασιν ἀναργυρίας. Ἡ ἔνστασις αὕτη ἐστηρίζετο εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι πολλάκις ὑπογράφονται ἔγγραφα καλῇ τῇ πίστει πρὸ τῆς λήψεως. Κατὰ τὸν Κῶδικα ἡ ἔνστασις ἀναργυρίας ἐπιτρέπεται, ὁσάκις ἡ λῆψις διομολογεῖται ἐν προικοσυμφώνῳ (1). Ἀλλὰ κατὰ Νεαρὰν 100 ὑπόκειται πᾶν ἀποληπτικὸν ἔγγραφον εἰς τὴν ἔνστασιν ἀναργυρίας (2). Ἄλλοτε ἡ ἔνστασις ἴσχυε πάντοτε γινομένη ἐντὸς τοῦ ἔτους μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου (3). Κατὰ τὴν Νεαρὰν 100 κεφ. α', β'. ὅμως (4). μετὰ δεκαετῆ διάρκειαν τοῦ γάμου οὐδενὸς γενομένου λόγου παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὅτι δὲν εἰσεκομίσθη ἡ

(1) L. 14. § 1. C. de non numerata pecunia (4. 30). ΚΓ'. α'. 76. L. 3. C. de dote cauta (5. 15). Ἀρμεν. Β'. 6'. 5.

(2) Ἀρμεν. αὐτ. 6. 9.

(3) L. 3. C. de dote. c. (5. 15). Ἀρμεν. Β'. 6' 5.

(4) Ἀρμεν. αὐτ. 6. 9.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προίξ, δὲν προτείνεται πλέον ἀναργυρία. Ἂν ὁ γάμος, λυθεὶς πρὸ τῆς δεκαετίας, διήρκεσεν ὑπέλαττον τῶν δύω ἐτῶν, ἐπιτρέπεται ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἡ ἀναργυρία, ἂν δὲ διήρκεσεν ὑπὲρ διετίαν, ἡ προθεσμία τῆς ἀναργυρίας εἶναι τρίμηνος. Τεθέντος ὅτι ὁ ἀνὴρ ἦτο ἀφῆλιξ, ἐπιτρέπεται ἀποκατάστασις ἐντὸς τῆς περὶ αὐτῆς προθεσμίας πρὸς ἐνάσκησιν τῆς ἐνστάσεως, παυούσης, ἅμα παρῆλθον πλέον τῶν 12 ἐτῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ γάμου. Ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀφήλικος ἀνδρὸς εἴσω τῆς δωδεκαετίας, ἔχουσιν οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἐνιαυτὸν διὰ τὴν ἔνστασιν. Ἐπὶ τέλους οἱ ἀφήλικες κληρονόμοι τοῦ τελείου ἢ ἀτελοῦς ἀνδρὸς ἔχουσιν ὁλόκληρον πενταετίαν διὰ τὴν ἔνστασιν, ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτῶν. Ἡ ἔνστασις προτείνεται κατὰ τῆς ἀγωγῆς, μὴ ὑπαρχούσης δὲ ἀγωγῆς, διασώζεται διὰ διαμαρτυρίας κοινοποιουμένης (1).

Οἱ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν δὲν ἐνεωτέρισαν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἀλλ' ἀνέμιξαν τὰ καθέκαστα παντοιοτρόπως (2).

106. Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου τὸ προικοσύμφωνον πρέπει νὰ γίνεται ἐνώπιον συμβολαιογράφου (Ἀρθ. 42), ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἔγγραφον παρέχει πλήρη πίστιν μέχρις ἀποδείξεως πλαστογραφίας (Πολ. Δικ. Ἀρ. 400), ὥστε κατ' αὐτοῦ ἔνστασις ἀναργυρίας εἶναι ἀπαράδεκτος.

Ἐρωτᾶται ὅμως, τί θέλει συμβῇ, ὅτε δὲν συνετάχθη τοιοῦτον ἔγγραφον περὶ προικός, οὔτε ἀφορῶν τὴν σύστασιν αὐτῆς, οὔτε βεβαιοῦν τὴν καταβολὴν ἁπλῶς. Κατὰ τίνα τρόπον θέλει ἀποδειχθῇ ἡ ὕπαρξις προικὸς πρὸς ἀνάληψιν, ἅμα ἡ πρᾶξις αὐτὴ κηρύττεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἄκυρος (§ 78);

Εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι, ἂν τὰ πράγματα διασώζωνται αὐτούσια, καὶ δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἡ ἰδιοκτησία, διεκδικοῦνται, διότι, μὴ ὑπαρχούσης προικός, δὲν μετεβιβάσθη δικαίωμα εἰς τὸν λαβόντα. Ἂν τοὐναντίον δὲν διασώζωνται, δύναται ν' ἀπαιτηθῇ τὸ περιελθόν, οὐχὶ ὡς προίξ, ἀλλ' ὡς ἀχρεώστητον. Εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας ἐπιτρέπονται τὰ κοινὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, πλὴν μαρτύρων, ἅμα τὸ ποσὸν ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχμάς.

(1) Νεαρὰ 100. κεφ. α'.

(2) Ἐκλογὴ Γ'. α'. Ἐπαναγωγὴ ΙΗ'. κς'. Ἐν Προχείρῳ Θ'. ια'. μόνα τὰ πρὸ τῆς Νεαρᾶς, ἐνῷ κατ' αὐτὴν τὰ Β. ΚΘ'. γ'. Παρ' Ἁρμεν. Β'. 6'. 2. 5—7. 9.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σημειωτέον προσέτι, ὅτι, ὑπάρχοντος συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου περὶ συστάσεως προικός, δύναται κατόπιν ἡ γενομένη παράδοσις τῆς οὕτω νομίμως συστηθείσης προικὸς ν' ἀποδειχθῇ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, διότι ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος δὲν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀποληπτικοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ περὶ τοῦ συστατικοῦ τῆς προικός. Ἂν ὅμως ὑπάρχῃ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον παραδόσεως προικὸς μόνον, ἄνευ ἄλλου συμβολαιογραφικοῦ περὶ τῆς συστάσεως, ἀποδεικνύει μὲν τὴν παράδοσιν πραγμάτων, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν προικῴαν αὐτῶν ἰδιότητα, ὥστε διεκδικοῦνται ἢ ἀπαιτοῦνται, ὡς μὴ συσταθείσης προικός.

107. Ὁσάκις τὰ προικῷα πράγματα ἀποδίδονται αὐτούσια, συναποδίδονται καὶ ὅλα τὰ παρακολουθήματα(1), πλὴν τῶν φυσικῶν καὶ πολιτικῶν καρπῶν, κτηθέντων ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ (2), διότι οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἄνδρα πρὸς ἀνακούφισιν τῶν βαρῶν τοῦ γάμου (pro oneribus matrimonii)(3). Οἱ πρὸ τοῦ γάμου καρποὶ αὐξάνουσι τὴν προῖκα, διότι αἱ πρὸ τοῦ γάμου ὧραι ἰσχύουσιν (4). Ἐπίσης ἀπὸ τῆς λύσεως τοῦ γάμου οἱ καρποὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν δικαιούμενον εἰς ἀνάληψιν τῆς προικός, ἢ κατὰ τὴν συνήθη ἔκφρασιν γίνονται προικῷοι (dotis fiunt) (5).

Λέγοντες ὅτι οἱ πρὸ τοῦ γάμου καὶ οἱ μετ' αὐτὸν κτώμενοι καρποὶ τῶν αὐτουσίως ἀποδιδομένων προικῴων πραγμάτων ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀναλαμβάνοντα τὴν προῖκα, ἐνῷ οἱ κτώμενοι συνεστῶτος τοῦ γάμου εἰς τὸν ἄνδρα, χρεωστοῦμεν νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς, πῶς διαστέλλονται. Οἱ καρποὶ δὲν κτῶνται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ κατὰ περιόδους τοῦ χρόνου, μάλιστα οἱ τῶν ἀκινήτων. Οὕτω

---

(1) L. 4. L. 10 § 1. 2. L. 65. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 6. 61. L. un. § 9. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 1.

(2) L. un. § 9. C. αὐτ.

(3) L. 7. pr § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 3. L. 20. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 107. Ἀρμεν. Δ'. ι' 27. 28.

(4) L. 38 § 12. de usuris (22. 1). ΚΔ'. γ'. 38. L. 6. Soluti matr. (24. 3). L. 7. § 1. L. 48. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 3. 43. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 27.

(5) L. 25. § 4. L. 31 § 4. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 25. 31. L. un § 7. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 46.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

π.χ. τὰ ἐνοίκια, τὰ προϊόντα τῆς γῆς κ.τ.λ. Ὅταν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ γάμου δὲν συμπίπτωσι μὲ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος περιόδων καρπῶν, εἶναι ἄτοπον ἐκ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν συγκομίζονται, ν' ἀποφασίσωμεν, ἂν αὐξάνωσι τὸ ποσὸν τῆς προικός, ἢ ἂν ὁ ἀνὴρ κερδαίνῃ αὐτούς (1). Ἐν τοῖς τοιούτοις οἱ Ῥωμαῖοι ἐτήρουν μᾶλλον τὸ ἁπλούστερον καὶ ἐπιεικέστερον, μὴ ἀκριβολογοῦντες πέραν τῆς ἀνάγκης. Ἀπέδιδον ἑπομένως εἰς τὸν ἄνδρα πλήρη τὴν ἐτησίαν πρόσοδον καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τῆς ἐν τῷ γάμῳ συμβιώσεως(2). Τὰ κατὰ βραχυτέρας περιόδους συλλεγόμενα κατελόγιζον εἰς τὸν ἐνιαυτόν, εἰς ὃν συμπίπτουσιν (3).

Ὅταν ἡ λύσις τοῦ γάμου ἐπέρχεται, πρὶν συμπληρωθῇ ὁ τελευταῖος ἐνιαυτός, ὁ ἀνὴρ δὲν λαμβάνει ὅλην τὴν ἐνιαυσίαν πρόσοδον, ἀλλ' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς τὴν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον διάρκειαν τοῦ γάμου (4).

Τεθέντος ὅτι ὁ γάμος δὲν διήρκεσεν ἓν ἔτος, αὐτοῦ τοῦ ἔτους αἱ πρόσοδοι μερίζονται ἀναλόγως (5).

Οὕτω ὑπολογίζει καὶ ὁ *Θαλέλαιος* ἀθροίζων τοὺς μῆνας, ἐφ' ὅσον διήρκεσεν ὁ γάμος, εἰον 128, καὶ ἀποδίδων εἰς τὸν ἄνδρα πρόσοδον 10 ἐτῶν καὶ 8 μηνῶν, ἤτοι τοῦ τελευταίου ἔτους τὸ δίμοιρον (6).

Περὶ τοῦ πρώτου ἔτους οὐδεὶς λόγος γίνεται παρὰ Ῥωμαίοις, οὐδὲ εἶναι δεκτὴ γνώμη, ὅτι πρέπει νὰ διανείμωμεν τὴν πρόσοδον ταύτην, ὅπως ἀκολουθήσωμεν ἔπειτα τὰς περιόδους τῆς προσόδου, οὐχὶ δὲ τοὺς ἐνιαυτοὺς τῆς διαρκείας τοῦ γάμου (7).

Ἐπίσης δὲν μαρτυρεῖται, ὅτι ὁ σύζυγος λαβὼν ἀμέσως κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ γάμου τὴν ὅλην πρόσοδον ἑνὸς ἐνιαυτοῦ, κερδαίνει αὐ-

---

(1) L. 7. § 9. soluto matr. (24. 3). Fructus toto tempore quo curantur, non quo percipiuntur, rationem accipere debemus.

(2) L. 5. 6. αὐτ. ΚΗ'. η'. 5. 6.

(3) L. 7. § 6—8. αὐτ.

(4) L. 5 — 7. αὐτ. L. 1. § 9. C. de rei ux. (5. 13). Novissimi anni in quo matrimonium solvitur, fructus pro rata temporis κτλ. ΚΘ'. α'. 119.

(5) L. 7. § 2. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 7.

(6) ΚΗ'. η'. 119.

(7) Ὡς ἐδίδαξεν ὁ Keller Pand. § 401.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν καὶ ἔκτοτε ἄρχεται ὁ κατ' ἐνιαυτὸν ὑπολογισμός (1). Καθ' ὑπόθεσιν ὁ γάμος ἐτελέσθη τὴν 1 Ἀπριλίου 1866 καὶ ἐλύθη τὴν 1 Ὀκτωβρ. 1867. Κατὰ τὴν ἀποκρουομένην ἐκδοχὴν ὁ σύζυγος κερδαίνει τὴν πρόσοδον τοῦ ἔτους 1866, δικαιούμενος εἰς τὴν πρόσοδον τοῦ 1867 καὶ εἰς δύω μηνῶν τοῦ ἑπομένου ἔτους. Κατὰ τὸ ὀρθότερον ὁ σύζυγος λαμβάνει τὴν πρόσοδον τοῦ 1866 καὶ ἐπὶ πλέον τὰ ἥμισυ τοῦ ἑπομένου ἔτους (2).

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ὅμως ἐκδοχήν, ὅταν συμπίπτωσι δύω πρόσοδοι, κατὰ τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς διαρκείας τοῦ γάμου, ὁ σύζυγος λαμβάνει ἀναλόγως μέρος ἐξ ἀμφοτέρων(3), ὅπερ καὶ παράλογον καὶ περίπλοκον.

Οἱ πλεῖστοι στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς γριφώδους ῥήσεως *Οὐλπιανοῦ* (4). Κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ παράδειγμα *Παπινιανοῦ* ἔλαβεν ὁ ἀνὴρ τὴν τρυγὴν ἐν πρώτῳ μηνὶ τοῦ γάμου, μετὰ τέσσαρας μῆνας λυθέντος, ἀλλὰ συνάμα περιῆλθεν εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὸ μίσθωμα τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Ἐνῷ προτάσσει, ὅτι δὲν εἶναι ἐπιεικὲς ὁ ἀνὴρ νὰ παρακρατήσῃ ὅλην τὴν τρυγὴν καὶ τὸ τέταρτον τοῦ μισθώματος, διότι ἄλλως, ἂν ἐλάμβανε τὴν τρυγὴν κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ γάμου καὶ τὴν ἐπαύριον διεζεύγνυτο, ἐκράτει τὸ ὅλον, μεταβαίνει εἰς συμπέρασμα, ὅλως ἀλλοῖον. Ὑποθέτων ὅτι ὁ γάμος διήρκεσε τέσσαρας μῆνας, ὁ δὲ ἀνὴρ ἔλαβε τὴν τρυγὴν καὶ ὅλον τὸ μίσθωμα, ἐνῷ τὸ τῶν τριῶν μηνῶν εἶναι ἐν τῷ γάμῳ, ἀποφαίνεται, ὅτι ἀθροίζονται τῶν τριῶν μηνῶν οἱ καρποὶ καὶ ἡ τρυγὴ καὶ ἐκ τούτων πάντων ὁ ἀνὴρ λαμβάνει τὸ τρίτον (5). Ὁ λόγος εἶναι ἀκατάληπτος, ὅσαι δὲ ἐδοκιμάσθησαν ἀπόπειραι (6), δὲν καταλήγουσιν εἰς λογικὸν

(1) Bechmann II. σ. 188 καὶ ἑπ. Ἐπικαλεῖται ἐξ ἀντιδιαστολῆς L. 6. sol. matr. (24. 3.)

(2) Francke civ. Arch. XXX. σ. 294. Windscheid II. § 501. ὑποσ. 8. Czyhlarz § 69.

(3) Glück XXVII. σ. 272. Göschen II. § 693. Rudorff Grundr. § 373. Vangerow I. § 220.

(4) L. 7. § 1. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 7.

(5) Οὕτω ἐδίδαξεν ὁ Cujacius ad Pauli R. S. II. 22. § 1. ad Papiniani quaest. lib. II. obs. XIV. 22.

(6) Ὁ Duarenus disput. I. c 60. δίδει εἰς τὸν ἄνδρα τὸ $^{1}/_{12}$ τῆς τρυγῆς καὶ τὸ $^{1}/_{4}$ τοῦ μισθώματος, ἴσον $^{1}/_{12}$ ἤτοι τῷ τ(ιτῳ. Ὁ Co-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συμπέρασμα καὶ πρὸ πάντων δὲν συμφωνοῦσι πρὸς οἱανδήποτε θεωρίαν, ὥστε πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οὐδὲν ἐξάγεται πόρισμα ἀνατρέπον τοὺς μαρτυρουμένους κανόνας (1).

Τὰ ἐνταῦθα ῥηθέντα ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ πολιτικῶν καρπῶν, ὁηλ. μισθωμάτων κτλ. (2).

Ὅταν λέγωμεν πρόσοδον, ἐννοοῦμεν πάντοτε τὸ καθαρὸν προϊὸν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν πάσης τῆς πρὸς παραγωγὴν δαπάνης (3).

108. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Ἰουστινιανοῦ τ' ἀκίνητα ἀποδίδονται παραχρῆμα, ἅμα λυθέντος τοῦ γάμου, τὰ κινητὰ ὅμως καὶ τ' ἀσώματα, τουτέστιν ἀπαιτήσεις χρημάτων, μετὰ ἓν ἔτος, παραχωρούμενον ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς μόνον τὸν ἄνδρα, ὅστις μετὰ παρέλευσιν αὐτοῦ χρεωστεῖ τόκον 4 τοῖς 100 (4). Βραχυτέρα προθεσμία πρὸς ἀπόδοσιν τῆς προικὸς δύναται νὰ συνομολογηθῇ ὑπὲρ τῆς γυναικός, οὐδέποτε ὅμως μακροτέρα πρὸς βλάβην αὐτῆς (5), ἀλλὰ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου δύναται ἡ γυνὴ νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν (6). Τὸ ἐκμισθωθὲν ἀκίνητον δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ, πρὶν ὑποσχεθῇ ὁ παραλαμβάνων νὰ τηρήσῃ τὴν μίσθωσιν λαμβάνων τὸ μισθωμα (7).

Ὁ ἀνήρ, ὁ πατὴρ καὶ τὰ κληρονομοῦντα αὐτὸν τέκνα καταδικάζονται μέχρις εὐπορίας(8), πᾶσα δὲ ἐναντία περὶ τούτου συμφωνία

---

nanus, Comm. j. civ. lib VIII. σ. 10. τὸ ἥμισυ τοῦ $^1/_3$ τοῦ ὅλου ἀθροίσματος. Ὁ Schrader de divis. fruct. (1825) ζητεῖ μέσον ὅρον τοῦ ἀθροίσματος τῆς ὅλης τρυγῆς καὶ τοῦ $^1/_4$ τοῦ μισθώματος.

(1) Windscheid II. § 501. Czyhlarz § 71. Τινὲς καταφεύγουσιν εἰς ἀλλοίωσιν τοῦ κειμένου Bechmann II. σ. 206. Mommsen ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκδόσει Πανδέκτου. Τὸν Δουάρενον ἠκολούθησαν, Göschen, Rudorff, Vangerow. Παπαρρηγόπουλος § 155 καὶ ἐγὼ ἐν α'. ἐκδόσει.

(2) L. 7. § 8. 10 11. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 7.

(3) L. 7. pr. αὐτ.

(4) L. 1. § 7. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 46

(5) L. 14—17. de pactis dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 14. 15.

(6) L. 18. αὐτ. B. αὐτ. 16.

(7) L. 25. § 4. (24. 3. ΚΗ'. η'. 25. Τόμ. Γ' § 288. 441.

(8) § 37. J. de act. (4. 6). L. 12. 15. § 2. L. 16. 17. § 2. L. 18. 27. 28. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 12. 15. 17. 27. 28. L. 8. C. sol. matr (5. 18). ΚΗ'. η'. 72. L. 10 21. de re jud. (42. 1). Θ'. γ'. 20. 21. Ἁρμεν. Δ'. ιϐ'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι ἀνίσχυρος (1). Ἡ εὐπορία ἐξεταζεται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δίκης (2), ἀλλὰ τὸ εὐεργέτημα ἀργεῖ, ἅμα ὁ ἀνὴρ προσήχθη δολίως, ἢ κατὰ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἰδίας περιουσίας, ἢ κατὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ προικιμαίου (3).

Ἡ περὶ ἀναλήψεως προικὸς ἀγωγὴ κινεῖται ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικίας τοῦ ἀνδρός (4), ἀλλ ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι τ'ἀκίνητα δὲν διεκδικοῦνται καὶ ὅπου κεῖνται.

109. Ὁ ἐπιστρέφων τὴν προῖκα ἀνταπαιτεῖ τὰς καταβληθείσας δαπάνας, οὐχὶ ὅμως τὰς πρὸς κτῆσιν μὴ ἀποδιδομένων καρπῶν(5), οὐδὲ τοὺς δημοσίους φόρους (6).

Πρὸ πάντων ἀποδοτέαι εἶναι αἱ *ἀναγκαῖαι* δαπάναι (impensæ necessariæ), τοιαῦται δὲ θεωροῦνται αἱ ἀπαραίτητοι πρὸς συντήρησιν τοῦ προικῴου, ὥστε νὰ μὴ χειροτερεύσῃ, ἢ νὰ μὴ καταστραφῇ. οὐχὶ ὅσαι γίνονται πρὸς ἐπιστασίαν, *φυλάττειν γὰρ ὁ ἀνὴρ ὀφείλει τὴν προῖκα δαπανήμασιν ἰδίοις*. Τουτέστι τὰ μέτρια δαπανήματα πρὸς συνήθη ἐπισκευὴν οἰκημάτων καὶ ἐπιμέλειαν ἀγρῶν, τὰ μὴ ὑπερβαίνοντα τὴν πρόσοδον, δὲν ἀποδίδονται, ἀλλὰ τὰ πρὸς ἀνανέωσιν καταπίπτοντος οἴκου, πρὸς ἀντικατάστασιν δένδρων, ἐπέκτασιν φυτείας καὶ ἐν γένει ὅσα ἔχουσι διηνεκῆ χρησιμότητα (7). Αἱ ἀναγκαῖαι δαπάναι αὐτοδικαίως μειοῦσι τὴν προῖκα, ἤτοι ἕνεκεν αὐτῶν ἐνεργεῖται παρακατάσχεσις (8).

Ἡ γνώμη τοῦ Παύλου, ὅταν αἱ ἀναγκαῖαι δαπάναι ἐξισοῦνται πρὸς τὴν προῖκα, ὅτι παύει ἡ ἰδιότης προικῴου, ἅμα ἡ γυνὴ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ δὲν καταβάλῃ τὰ δαπανηθέντα, ἐνῷ ἀκυροῦται ἡ

---

(1) L. 14. § 1. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 14.

(2) L. 15. pr. αὐτ. B. αὐτ. 15.

(3) L. 18. § 1. αὐτ. B. αὐτ. 18. Hasse. Culpa V. § 62.

(4) L. 65. de jud. (5. 1). Ζ'. ε'. 64.

(5) L. 3. § 1. L. 19. de impens. (25. 1). ΚΗ'. ι'. 3. 16. L. 7. § 16. sol. mart. (24. 3). ΚΗ'. η'. 7.

(6) L. 13. de impens. (25. 1). ΚΗ'. ι'. 13.

(7) L. 1—4. 12. 15. αὐτ. B. αὐτ. 1—4, 12. 15.

(8) § 37. J. de act. (4. 6). L. 5 pr. § 1. L. 7. § 1. de impens. (25. 1). ΚΗ'. ι'. 5. 7. L. 56. § 3. de j. dot. (23. 3). L. 1 § 5. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 52. 119. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 52.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκποίησις ἐπὶ τῇ ἐγκαίρῳ τῆς γυναικὸς καταβολῇ (1), εἶναι μεμονωμένη καὶ δυσεφάρμοστος, μᾶλλον δὲ σύμφωνος πρὸς τὰς κοινὰς ἀρχὰς τοῦ συμψηφισμοῦ ἡ γνώμη *Οὐλπιανοῦ*, ὅτι αἱ δαπάναι συμψηφίζονται πρὸς τὸ χρηματικὸν τῆς προικός (2).

Καὶ μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς προικὸς ἐπιτρέπεται περὶ τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν ἀγωγή (3).

Προγενεστέρα συμφωνία περὶ μὴ ἀπαιτήσεως ἀναγκαίων δαπανῶν οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν, ἐπιτρέπεται ὅμως παραίτησις μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου (4)

Δαπάναι *ἐπωφελεῖς* (impensæ utiles) λέγονται αἱ γενόμεναι πρὸς βελτίωσιν τοῦ πράγματος (5), τοιαῦται δὲ εἶναι καὶ αἱ πρὸς *καλλωπισμόν*, ὅταν δι' αὐτῶν αὐξάνῃ τοῦ πράγματος ἡ ἀγοραία τιμή (6). Πρὸ Ἰουστινιανοῦ αἱ δαπάναι αὗται, γενόμεναι γνώμῃ τῆς γυναικός, ὑπεξῃροῦντο (7), κατ' Ἰουστινιανὸν ὅμως δὲν ἐπιτρέπεται παρακράτησις, ἀλλ', εἰ μὲν ἐγένοντο γνώμῃ τῆς γυναικός, ἀπαιτοῦνται ἐξ ἐντολῆς, εἰ δὲ ἄνευ γνώμης αὐτῆς, διὰ τῆς περὶ διοικήσεως ἀλλοτρίων (negotiorum gestorum) (8)

Πρὸς *τέρψιν* δαπάναι (impensæ voluptariæ) εἶναι ὅσαι γίνονται ἐπὶ σκοπῷ καλλωπισμοῦ. Λόγῳ αὐτῶν ἔχει ὁ ἀνὴρ τὸ δικαίωμα ἀφαιρέσεως (jus tollendi), ὅταν αὕτη γίνεται ἄνευ βλάβης τῆς οὐσίας (9), εἴτε συναινέσει τῆς γυναικὸς ἐγένετο, εἴτε ἄνευ συναινέσεως (10)

---

(1) L. 56. § 3. de j. dot. (23. 3).

(2) L. 5. pr. de imp. (25. 1). ΚΗ'. ε'. 5. Bechmann II. σ. 257. Czyhlarz § 80. Windscheid II. § 505.

(3) L. 5. § 2. de impens. (25. 1). ΚΗ'. ι'. 5. L. 7. § 16. sol. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 7.

(4) L. 5. § 2. L. 20. pr. de pactis. (23. 4). ΚΘ'. ε'. Ὅρα § 94.

(5) L. 5. § 3. L. 6. 7. § 1. L. 14. § 1. de impens. (25. 1). ΚΗ'. ι'. 5. 6. 7. Περὶ τῆς ἀνακριβείας Ἁρμεν. Δ'. ι'. 54. ὡς πρὸς τὸ κόπρισμα, ὅτι εἶναι δῆθεν ἀναγκαία δαπάνη, ὅρα Τόμ. Α'. Εἰσαγωγὴ σ. 47.

(6) L. 10. αὐτ. Res promercales. B. αὐτ. 10. Τουτέστιν ἐπὶ πραγμάτων πρασίμων.

(7) L. 8. αὐτ. B. αὐτ. 8. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 56.

(8) L. 1. § 5. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ' α'. 119.

(9) L. 7. pr. L. 9. 14. § 2. de impens. (25. 1). ΚΗ'. ι'. 7. 9. 14.

(10) L. 11. pr. αὐτ. B. αὐτ. 11. L. § 5. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 55.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶσαν ἄλλην, δι' οἱονδήποτε λόγον, παρακράτησιν τῆς προικὸς κατήργησεν ὁ Ἰουστινιανός (1).

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ προγάμου δωρεᾶς καὶ ὑποβόλου.

Περίληψις.

110. Ἀνάπτυξις τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς.
111. Ἡ διὰ γάμου δωρεὰ ἀντίφερνον κατὰ Ἰουστινιανόν.
112. Δικαιώματα τῆς γυναικὸς ἐκ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς.
113. Ἰσότης προικὸς καὶ διὰ γάμους δωρεᾶς, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου κέρδη, κατὰ τὰς Νεαράς, καὶ ἰδίως ὑπαρχόντων τέκνων, τί γίνεται.
114. Σύστημα Ἐκλογῆς Ἰσαύρων.
115. Βασιλείου τοῦ Λέοντος διατάξεις ἐπανορθωτικαί.
116. Τὰ παρ' Ἀρμενοπούλῳ καὶ ἔθιμα θεωρήτρου κλπ.

110. Τὰ πρὸ τοῦ γάμου γενόμενα εἰς τὴν νύμφην δῶρα (sponsalitia largitas) ἦσαν ἔκπαλαι ἐν χρήσει παρὰ Ῥωμαίοις, ἀφότου ὅμως ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ὥρισεν, ὅτι αἱ δωρεαὶ αὗται γίνονται ἐπ' ἐλπίδι γάμου (§ 62), μετέβαλον ἰδιότητα, διότι εἰς τὸ ἑξῆς ἐθεώρησαν αὐτὰς ὡς ὑπηρετούσας σκοπὸν τοῦ γάμου, σχεδὸν ὅπως ἡ προίξ, πρὸς ἐξασφάλισιν, εἴτε τῆς γυναικός, εἴτε τῶν τέκνων, μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου.

Διέμενεν ἐντούτοις τὸ κώλυμα συνομολογήσεως τοιούτων δωρεῶν ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, κατά τι μετριασθὲν παρὰ τῶν Αὐτ. Θεοδοσίου Β' καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, ἐπιτρεψάντων τὴν παράδοσιν καὶ

(1) L. 1. § 5. C. αὐτ. Ἄλλοτε ἐγίνετο propter mores, propter liberos, propter impensas utiles, propter res amotas, propter res donatas.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν καιρῷ τοῦ γάμου, μὴ δεχθέντων δὲ ἀκυρότητα, διότι δὲν ἐνεγράφησαν (insinuatio) αἱ δωρεαί, καίτοι ὑπερβαίνουσαι τὰ 200 νομίσματα (solidi) (1).

Ἡ μέριμνα περὶ τῆς ἐξαφαλίσεως τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων, λυομένου τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, ἐφάνη σπουδαία, διότι κατὰ τὴν σύστασιν τῆς προικὸς ὁ χορηγῶν αὐτὴν ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ πᾶν τὸ ἀρέσκον, ἄρα καὶ ν' ἀποκερδήσῃ ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα (2). Μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ γάμου ὅμως δὲν εἶχον κῦρος σύμφωνα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν γυναῖκα, ἢ περιέχοντα δωρεάν(3), πλὴν ὅτι ὑπαρχόντων τέκνων, ὅταν λύεται ὁ γάμος διὰ διαζυγίου, ἢ διὰ θανάτου τῆς γυναικός, παρακρατεῖται ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἡ προίξ, ἢ ὅλη, ἢ ἐν μέρει (4).

Βαθμηδὸν ἐπεκράτησεν ἡ χρῆσις ἀντιστοίχων συμφώνων ὑπὲρ τῆς γυναικός, ὥστε ἐπιβιοῦσα νὰ μὴ ἀπέρχεται μὲ κενὰς χεῖρας, ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃ μέρος ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός, καθόσον ὅμως ταῦτα, συνομολογούμενα πρὸ τοῦ γάμου, ἴσχυον, ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἰουστινιανὸς διδάσκει, ὅτι αὕτη ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους νομοδιδασκάλους, καινοτομηθεῖσα δι' Αὐτοκρατορικῶν διατάξεων, ἐξ ὧν ἐντοῦτοις εὐάριθμοι πρὸ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ῥυθμιστικαὶ τῆς δωρεᾶς ταύτης διατάξεις (5).

Μέχρι τέλους ὅμως διετηρήθη ἡ ἀπαγόρευσις συμφώνου μεταξὺ συζύγων ἀμοιβαίας κληρονομίας(6), διότι αὕτη δὲν δίδεται διὰ συμβάσεως, ἀλλὰ διὰ διαθήκης.

Ἐπὶ τούτοις λοιπὸν οἱ Αὐτοκράτορες Λέων καὶ Ἀνθέμιος ἐθέσπισαν,ὅτι ἡ προίξ καὶ πρὸ γάμου δωρεὰ δύνανται νὰ ἦναι ἄνισοι (7),

---

(1) L. 8. C. Th. de spons. (3. 5). Κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν διάταξιν τοῦ Κωνσταντίνου ἦτο καὶ μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου δεκτὴ ἐγγραφὴ ἐπὶ μόνων ἀφηλίκων γυναικῶν. L. 3. C. Th αὐτ.

(2) L. 7.1[2] pr. L. 20. § 1. de pact. dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 7. 1[2].18.

(3) Αὐτ. καὶ L 16. 28. αὐτ.

(4) L. 1. § 1. de dot. prael. (33. 3). Ὅρα § 94.

(5) § 3. J. de donat. (2. 7). Θεόφιλος Β'. ζ'. 3. Zimmern, Gesch. II. § 163

(6) L. 5. C. de pactis conv. (5. 14). ΚΘ'. ε'. 35. Οὐδὲ δύναται συμφωνεῖν ὁ ἀνήρ, ὥστε κληρονομεῖν τὰ ἐξώπροικα τῆς ἰδίας γυναικός. ΚΘ'. α'. 38 σχολ Ἀρμεν. Α'. θ'. 24.

(7) Τὸ ἐναντίον εἶχε θεσπίσει ὁ Majorianus, Nov. 8.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲν ἐπέτρεψαν ὅμως σύμφωνον, παρ' οἱουδήποτε γενόμενον, περὶ κέρδους ἀνίσου μέρους, τουτέστι τοῦ μὲν ἀνδρὸς ἐπιβιοῦντος ἐκ τῆς προικός, τῆς δὲ γυναικὸς ἐπιβιούσης ἐκ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς(1). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐδείχθη συγκαταβατικώτερος, ὁρίζων ὅτι ἐν περιπτώσει ἀνισότητος τῶν τῆς ἐπιβιώσεως κερδῶν ἰσχύει τὸ σύμφωνον κατὰ τὸ ὑπέλαττον μέρος, ὥστε τὰ κέρδη νὰ ἦναι ἴσα (exæquatio pactionum) (2).

Κατὰ διάταξιν Ζήνωνος, ὅπως πρὸς σύστασιν προικὸς ἡ ἀφῆλιξ γυνὴ χρῄζει τῆς συμπράξεως κηδεμόνος, οὕτω χρῄζει καὶ ὁ ἀφῆλιξ ἐπὶ συστάσει πρὸ γάμου δωρεᾶς (3). Καὶ ὁ Ἰουστῖνος καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς παραδέχονται, ὅτι χρέος ἔχει ὁ πατὴρ νὰ χορηγήσῃ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ πρὸ γάμου δωρεάν, ὅπως ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς προῖκα (4). Ὁ Ἰουστῖνος μάλιστα ἐπέτρεψεν ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ αὔξησιν τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς πρὸς ἀναλογίαν τῆς αὐξήσεως τῆς προικὸς καὶ τἀνάπαλιν ἐλάττωσιν, ἐκύρωσε δὲ καὶ τὰ σύμφωνα περὶ ἐξασφαλίσεως δι' ὑποθήκης (5). Μέχρις Ἰουστινιανοῦ ἐντούτοις σύστασις τοιαύτης δωρεᾶς συνεστῶτος τοῦ γάμου δὲν ἦτο ἔγκυρος (6), ὅπως ἦτο ἡ σύστασις προικός.

111. Ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τοῦτο κυρίως προσήλωσε τὴν προσοχήν, ὅτι, ὅπως ἡ προίξ, οὕτω καὶ ἡ πρὸ γάμου δωρεὰ συντελεῖ εἰς ἐξασφάλισιν μέσων ὑπάρξεως τῆς οἰκογενείας, ὡς ἀντίφερνα συνεισφερόμενα παρὰ τοῦ ἀνδρός. Διὰ τοῦτο, ἀντὶ δωρεᾶς πρὸ γάμου (donatio ante nuptias), ἔκρινε καταλληλότερον νὰ ὀνομάζεται *διὰ γάμους* (propter nuptias) (7). Ἐπέτρεψεν ἑπομένως καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ τοιαύτην δωρεάν, ἰσομεγέθη πρὸς τὴν προῖκα, ὁσάκις δὲ γίνεται παρὰ τοῦ ἀνδρὸς δωρεά, μὴ ἐκφραζομένου τοῦ σκοποῦ, ἐκλαμβάνεται ὡς διὰ γάμους γενομένη, πάντοτε ὅμως

(1) L. 9. C. de pactis conv. (5. 14).

(2) L. 10. C. αὐτ. ΚΘ'. ε'. 39. Εἰς τὸ περιττὸν μόνον ἀσθενεῖ τὸ ἕτερον τῶν συμφώνων.

(3) L. 28. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 115. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 19.

(4) L. 12. C. de haeret. (1. 5). Δ'. α'. 39. L. 7 C de dot. prom. (5. 11). ΚΘ'. α'. 87. Ἀρμεν. Δ'. ι'. 20. 43.

(5) L. 19. C. de don. ante (5. 3).

(6) § 3. J. de donat. (2. 7). Θεόφιλος Β'. ζ'. 3.

(7) L. 20. C. de don. ante (5. 3). § 3. J. de don. (3. 7).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπὸ τὸν ὅρον ἐπιβιώσεως. Μάλιστα ἡ δημοσία ἐγγραφή, ὁσάκις τὸ ποσὸν ὑπερβαίνει τὰ 300 νομίσματα, δύναται νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ γάμου (1). Κατόπιν ηὔξησε τὸ ποσόν, καθ' ὃ ἡ ἐμφάνισις εἶναι ἀναγκαία, μέχρι 500 νομισμάτων (2), καὶ τελευταῖον ἀπήλλαξεν αὐτὴν πάσης ἐμφανίσεως (3).

112. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τῆς δωρεᾶς, ἐξ αὐτῆς πηγάζει ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἀπαίτησις διατροφῆς, λαμβανομένης ἀπὸ τῆς προσόδου, ὅταν ὁ ἀνὴρ περιέλθῃ εἰς ἀπορίαν, ὅτε ἡ γυνὴ διεκδικεῖ καὶ κατὰ τρίτων, ὅπως ἐπὶ χωρισμοῦ κτημάτων διεκδικεῖ τὴν προῖκα(4), μετὰ δὲ τὴν λύσιν τοῦ γάμου τὸ κεφάλαιον γίνεται τῆς γυναικός (5).

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔχει ἡ γυνὴ δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἀνδρός, ἰσχυρότερον τῶν μεταγενεστέρων ἐνυποθήκων δανειστῶν, οὐχὶ ὅμως προνομιακόν (6). Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἰσχύουσι μόνον ὑπὲρ ὀρθοδόξου γυναικός (7).

Ὁ ἡμέτερος περὶ Ὑποθ. νόμος Ἀρ. 11, § 4 δὲν ἐδέχθη τοιοῦτο δικαίωμα, ἐκ τοῦ νόμου πηγάζον, πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ὑπὲρ προγαμιαίας δωρεᾶς(8).

Συσχετίζων πάλιν ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν προῖκα καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν ἐθέσπισεν, ὅτι ἡ μὴ καταβαλοῦσα τὴν προῖκα γυνὴ στερεῖται τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, ἣ λαμβάνει ὅσον ἔδωκε, πλὴν ἂν ὁ ἀνὴρ ἀνέβαλε τὴν λῆψιν τῆς προικός (9)

Τῶν πρὸς τοιαύτην δοθέντων δωρεὰν ἀκινήτων δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνδρα ἡ ἐκποίησις, οὔτε παραχώρησις ὑποθήκης ἐπ' αὐτῶν, πλὴν ἂν κατ' ἐπανάληψιν ἡ γυνὴ μετὰ δύω ἔτη δώσῃ συναίνεσιν, δὲν ὑπάρχῃ δὲ ἔλλειψις ἄλλων πραγμάτων διὰ τὸ ἱκανόν (10).

---

(1) L. 20. § 1. C. αὐτ. L. 34. pr. C. de don. (8. 54). ΜΖ'. α'. 66.
(2) L. 36. § 3. C. αὐτ. B. αὐτ. 68. Ἁρμεν Γ'. α'. 16.
(3) Νεαρὰ 119. κεφ. α'.
(4) L. 29. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 116. Ἁρμεν. Δ'. ι'. 34. Ὅρα § 96.
(5) Αὐτ. L. 9. C. de pactis conv. (5. 14). Νεαρὰ 22. κεφ. κ'.
(6) L. 29. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 116. L. 12. § 2. C. qui pot. (8. 18). ΚΕ'. ε'. 39 Ἁρμεν. Δ'. ι'. 38.
(7) Νεαρὰ 100. κεφ. α'.
(8) Τόμ. Β'. § 423.
(9) Νεαρὰ 2. κεφ. ε'. 91. κεφ. 6'. Ἁρμεν. Δ'. ια'. 12. 15. Δ'. θ'. 13.
(10) Νεαρᾶ 61. κεφ. α'. Ἁρμεν. Δ'. ια'. 19. Ἐντεῦθεν φιλονεικεῖ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

113. Ὅλα τὰ προηγούμενα ἐξηγοῦνται, ὡς περιορίζοντα τὴν ἀπαγόρευσιν δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων, διότι ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι παρὰ τοῦ νόμου ἀποδοκιμαστέα ἡ διὰ δωρεᾶς ἐξασφάλισις τῆς τύχης τῆς γυναικὸς μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου. Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων κατηργήθη ἡ διάταξις τῆς ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ ἀκυρότητος τοιαύτης δωρεᾶς, καὶ ἐνεθαρρύνθη ἡ πρὸς αὐτὴν διάθεσις. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ Ἰουστινιανὸς τελευταῖον ἀπαλλάττει τὴν γυναῖκα τῆς ἀνάγκης ἐμφανίσεως τῆς δωρεᾶς οἱουδήποτε ποσοῦ (1) καὶ μόνον τὸν ἄνδρα τιμωρεῖ, στερούμενον τοῦ συμφωνηθέντος τῆς προικὸς κέρδους, ἅμα δὲν ἐνεφάνισε τὴν ὑπέρμετρον δωρεάν (2). Ἡ ἐγγραφὴ αὕτη σκοπὸν εἶχε τὴν δημοσιότητα τῶν γαμικῶν συμβολαίων, ὅπως μὴ ἐξαπατῶνται τρίτοι.

Δυσεξήγητος ὅμως ἀποβαίνει ἡ διάταξις, ὅτι αἱ τῆς προικὸς καὶ τῆς διὰ γάμου δωρεᾶς ἐπιδόσεις καὶ τὰ τῆς ἐπερωτήσεως σύμφωνα πρέπει νὰ ἦναι ἰσομεγέθη (3). Κατὰ τοιαύτην ἔννοιαν, ἄνευ προγαμιαίας δωρεᾶς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ προίξ, καὶ ὅση εἶναι ἡ προγαμιαία δωρεά, τοσαύτη μόνον δύναται νὰ ἦναι καὶ ἡ προίξ. Ὁ λόγος τοιαύτης διατάξεως εἶναι βεβαίως δυσεύρετος, διότι ἀντὶ ν' ἀνακουφισθῇ διὰ τῆς προικὸς ὁ πενόμενος, μέλλει μάλιστα νὰ στερηθῇ καὶ αὐτῆς τῆς βοηθείας, ἣν δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἐν ὅσῳ δὲν ἔχει ἴσην περιουσίαν νὰ προσφέρῃ. Ἴσως ὁ Ἰουστινιανὸς προὐτίθετο νὰ θεμελιώσῃ τὸν γάμον ἐπὶ ἰσότητός τινος συνεισφορᾶς ἀμφοτέρων τῶν συζύγων, ὥστε οὐδέτερος νὰ ὑπερέχῃ τοῦ ἄλλου κατὰ τὸ συντελούμενον. Ἀλλὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἐφήρμοσε μόναν διὰ τῆς ἐξισώσεως τῶν συμφωνουμένων ἐν περιπτώσει λύσεως τοῦ γάμου κερδῶν (4).

ται, ἂν εἰς τὴν γυναῖκα ἀνήκει ἡ κυριότης συνεστῶτος τοῦ γάμου, ὡς φρονεῖ Löhr, Arch. XV. σ. 459, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Windscheid II. § 508.

(1) Νεαρὰ 119. κεφ. α'.

(2) Νεαρὰ 127. κεφ. 6'. Κατὰ τὸν Αὐτ. Λέοντα, Νεαρὰ 50, ἡ ὑπερβαίνουσα τὰ 500 νομίσματα δωρεὰ ἀρκεῖ νὰ ἐκτεθῇ ἐγγράφως, ἄλλως ἀκυροῦται κατὰ τὸ ὑπερβαῖνον. Ἁρμεν. Γ'. α'. 17. Ὅρα Τομ. Γ'. § 131.

(3) Νεαρὰ 97. κεφ. α'.

(4) Αὐτὰ εἶνε τὰ καθαυτὸ προικῷα κέρδη, παρὰ τῶν Βυζαντινῶν ὀνομαζόμενα ἀπὸ τελευτῆς κάσσος, ἢ ἐξ ἀπαιδίας κάσσος (casus) Zachariae. Cesch. σελ. 66. Windscheid II. § 508.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἴδομεν ὅτι οἱ Αὐτ. Λέων καὶ Ἀνθέμιος ἐδέχθησαν τοιαῦτα ἀμοιβαῖα σύμφωνα ὡς πρὸς ἴσα ποσοστὰ προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς, ὅπως ἀπεφάνθη καὶ ὁ Ἰουστινιανός (1).

Ταῦτα ῥυθμίζων οὗτος ἀπαιτεῖ, ὥστε ὅσον ὁ ἀνὴρ παρέχει κέρδος ἐκ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, ἰσάριθμον δύναται νὰ συνομολογήσῃ κέρδος ἐκ τῆς προικός, οὐχὶ δὲ ἴσον μέρος ὡς πρότερον, δηλ. τὸ τρίτον ἢ τὸ τέταρτον, διότι τοιαύτη ἰσότης εἶναι ὕπουλος ἐπὶ ποσῶν ἀνίσων ( ). Διὰ τοῦτο οὐδαμοῦ λέγει ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅτι ἄνευ προγαμιαίας δωρεᾶς δὲν ὑπάρχῃ προίξ, ἢ ὅτι εἶναι ἄκυρος ἡ προίξ, ἐφ' ὅσον ὑπερβαίνει τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἴσα τ' *ἀποτελέσματα* (3). Τί ὠφελεῖ πλέον τὴν γυναῖκα τὸ μέγεθος τῆς προγάμου δωρεᾶς, ὅταν δὲν δύναται εἰς αὐτὴν νὰ περιέλθῃ πλέον, ἢ ὅσον ἦτο ἡ προίξ καὶ ἐξ αὐτῆς ἔμελλε ν' ἀποκερδήσῃ ὁ ἀνήρ ;

Καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ ἐπιτρέπει ἐπαύξησιν ἰσόμετρον ἀμφοτέρων, ἀλλ' ὡς ὕπουλος πρὸς περιγραφὴν τῶν δανειστῶν καὶ μάλιστα ἐκ μέρους τῆς γυναικός, ἥτις ἔχει προνόμιον, ἀπαιτεῖ νὰ γίνεται ἡ ἐπαύξησις πρὸ πάντων δι' ἀκινήτων, φανερῶν ὄντων. Ὅταν ὅμως ἡ γυνὴ δὲν ἔχῃ ἀκίνητα, δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἐπαύξησις αὐτῆς διὰ κινητῶν, ἀλλ' ἄνευ προνομίου, ἰσχύοντος μόνον διὰ τὴν ἀρχικὴν προῖκα (4).

Ἐπὶ τέλους ὁ Ἰουστινιανὸς διέταξεν, ὅτι ὁ ἐπιζῶν σύζυγος, ὑπαρχόντων τέκνων, λαμβάνει κατὰ κυριότητα ἴσην μετ' αὐτῶν μοῖραν, ἐπὶ δὲ τοῦ λοιποῦ μόνην ἐπικαρπίαν, ἐρχόμενος δὲ εἰς δεύτερον γάμον στερεῖται καὶ τῆς κυριότητος ταύτης ὑπὲρ τῶν τέκνων τοῦ πρώτου γάμου (5).

114. Ἡ Ἐκλογὴ τῶν Ἰσαύρων *Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου* εἰσάγει ἴδιον σύστημα.

---

(1) Ὅρα § 110.

(2) Τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ κέρδος ἐπερωτᾶν.— Ἴσας μὲν τὰς ἐπιδόσεις, ἴσα δὲ τὰ μέτρα τῶν κερδῶν συμφωνεῖσθαι. Νεαρὰ 97. κεφ. α'.

(3) Ὁ Σχολ. Ἐπαναγωγῆς ΙΘ'. ἐντούτοις ἑρμηνεύει τὴν Νεαράν, ὡς εἰσάγουσαν ἀριθμητικὴν ἰσότητα προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς ἀπόλυτον, οὐχὶ δὲ σχετικὴν ὡς πρὸς τὸ συμφωνούμενον κέρδος μόνον.

(4) Τὸ ὕστερον ἐπιτεχνώμενον τὴν κατὰ τῶν δανειστῶν αὐτόθεν εἰσάγει μελέτην.

(5) Νεαρὰ 127. κεφ. γ'.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρὸς σύστασιν τοῦ γάμου ἀπαιτεῖται προικῶν συμβόλαιον, καθ' ὃ συνομολογεῖται ἡ ἐντελὴς οἰκείωσις τῆς προικὸς εἰς τὸν ἄνδρα, ἀδιαπτώτου καὶ ἀμειώτου διαμενούσης, ὑπὲρ δὲ τῆς γυναικὸς ἀποχαρίζεται ποσότης, ἧς ἐν περιπτώσει ἀπαιδίας λαμβάνει τὸ τέταρτον (1), οὐδεμία δὲ παραφυλάττεται ἰσομετρία προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς (2).

Προαποθανούσης τῆς γυναικὸς ἄπαιδος, ὁ ἀνὴρ εἰς ἴδιον κέρδος λαμβάνει τὸ τέταρτον τῆς ὁμολογηθείσης προικός, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀνήκει εἰς τοὺς ἐκ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους αὐτῆς, εἰς οὓς ἀποδίδεται τὸ ὅλον, ἂν μετέλθῃ εἰς δεύτερον γάμον (3). Προαποθανόντος ὅμως τοῦ ἀνδρὸς ἀναλαμβάνει ἡ γυνὴ τὴν προῖκα καὶ προσέτι ἀνήκει εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς τόσον, ὅσον τὸ τέταρτον τῆς προικός, οὗ στερεῖται ἐρχομένη εἰς δεύτερον γάμον (4).

Ὑπαρχόντων τέκνων, εἰ μὲν προαποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἡ γυνὴ λαμβάνει τὴν κατοχὴν καὶ διοίκησιν τῆς τε προικὸς καὶ ὅλης τῆς ἀνδρώας περιουσίας, πλὴν ἂν νυμφευθῇ καὶ πάλιν, ὅτε περιορίζεται εἰς τ' ἄνω μνησθέντα, ἢ ἂν ἀποχωρισθῇ τῶν τέκνων, ὅτε λαμβάνει ἐκ τῶν ἀνδρώων παιδὸς μοῖραν. Εἰ δὲ προαποθάνῃ ἡ γυνή, ὁ ἀνὴρ λαμβάνει τὰ πάντα μέχρι τῆς ἐνηλικότητος τῶν τέκνων, ὅτε ἐρχόμενος εἰς δεύτερον γάμον εἰς αὐτὰ ἀποδίδει τὰ μητρῷα, ἢ, ἂν θελήσῃ ν' ἀποχωρισθῇ, λαμβάνει παιδὸς μοῖραν (5). Προφανῶς ἐνταῦθα οἱ Αὐτοκράτορες ἐκ τοῦ προικῴου συστήματος καὶ τοῦ τεταρτου τῆς ἀπόρου χήρας (6) συνέρραψαν κέντρωνα ἀσυνάρτητον, ἐπεισαγαγόντες καὶ τὴν ἐπιτροπείαν τῶν τέκνων διὰ τῆς μητρός (7).

---

(1) Κάσσου ἐξ ἀπαιδείας μέρος τέταρτον.

(2) Ἐκλ. Β'. γ'. Κατὰ τὴν Ἐπαναγ. ΙΘ'. η'. ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐν Νεαρᾷ Λέοντος 29, τὸ τέταρτον τοῦ προικοῦποβόλου.

(3) Αὐτ. Β'. δ'. ι'. Κατὰ τὴν Ἐπαναγωγὴν ΙΘ'. η'. ἡ γυνὴ λαμβάνει πλὴν τοῦ ὑποβόλου ὅσον τὸ τέταρτον τοῦ προικοῦποβόλου ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ ἀνδρός.

(4) Αὐτ. Β'. δ'. ι'. Ἡ ἄπορος λαμβάνει τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς ἕως λιτρῶν ι'. αὐτ. Β'. θ'.

(5) Αὐτ. Β'. ε'. ς'. θ'.

(6) Περὶ αὐτοῦ Βά. θ'.

(7) Ὡς ἐκ τούτου τοπάζει ὁ Zachariae, Gesch. σ. 97. τὴν ἰδέαν κοινοκτημοσύνης, ἐνῷ περὶ ἐξωπροίκων γίνεται ῥητὸς λόγος ἐν Β'. ς'. Ὡς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

115. Ὁ Βασίλειος Μακεδὼν ἐπανέφερε τὴν νομοθεσίαν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, θεωρῶν ὡς παραφθορὰν τὰ μετέπειτα νενομοθετημένα, ἀλλὰ ἔθιμά τινα ῥιζωθέντα δὲν ἠδυνήθη ὅλως νὰ ἐξαλείψῃ(1). Οὕτω βλέπομεν, ὅτι ἐπεκράτει κατὰ διάταξίν τινα (2), ἡ ἐπιζῶσα γυνή, ἐρχομένη εἰς δεύτερον γάμον, ἀπεντεῦθεν ἤδη νὰ λαμβάνῃ κατὰ δεσποτείαν τὸ ἥμισυ τῆς προικὸς καὶ τοῦ ὑποβόλου, ὡς ὠνομάσθη ἡ πρὸ γάμου δωρεά, τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐγκαταλιμπάνουσα εἰς τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα. Κατὰ τὴν Ἐπαναγωγὴν λαμβάνει ὅλην τὴν προῖκα καὶ τὸ ἥμισυ μόνον τῆς προγάμου δωρεᾶς ὑπαρχόντων παίδων, ἄλλως τὸ ὅλον (3). Ὁ ἀνὴρ πάλιν, κατὰ μὲν τὴν μνησθεῖσαν διάταξιν, ἐρχόμενος εἰς δεύτερον γάμον, στερεῖται τῆς δεσποτείας καὶ τῆς χρήσεως προικὸς καὶ ὑποβόλου, παρακερδαίνων μόνον τὸ τρίτον τοῦ ὑποβόλου(4), κατὰ δὲ τὴν Ἐπαναγωγήν (5), ὁ ἀπέχων δευτέρου γάμου, ἅπαις ὤν, λαμβάνει τὸ δ'. τοῦ προικοῦποβόλου, ἐνῷ ὁ τοιοῦτος, ἐρχόμενος εἰς δεύτερον γάμον, στερεῖται παντὸς κέρδους ἐκ τῆς οὐσίας τῆς προτέρας γυναικός. Ἐὰν ὑπάρχωσι τέκνα, ὁ ἀνὴρ ἢ διατηρεῖ τὴν χρῆσιν καὶ μετὰ τὴν ἐνηλικότητα αὐτῶν, ἢ λαμβάνει παιδὸς μοῖραν, ἀλλ' ἐὰν συνάψῃ δεύτερον γάμον, ἐνόσῳ ἐκτρέφει καὶ παιδαγωγεῖ τὰ τέκνα ἔχει τὴν χρῆσιν, μετὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν λαμβάνει.

Καὶ ὁ Λέων ὁ σοφὸς ἐδοκίμασε ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὴν συνήθειαν, ἀλλ' ἐφάνη ἀσθενέστερος αὐτῆς, ὥστε ἐπὶ τέλους μικρόν τι συνεσκεύασε.

Πρῶτον δὲν παρεδέχθη τὴν ἰσότητα προικὸς καὶ ὑποβόλου (6), ἀφίνων ὅλως ἐλευθέρας τὰς περὶ τούτων συμφωνίας.

Διαλυομένου τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου καὶ μὴ ὑπόντων τέ-

αἰτιολογικὸν λόγον τῆς ἀπαγορεύσεως δωρεῶν ἡ Πεῖρα Μς'. κα'. ἀναφέρει τὴν κοινότητα τῶν ἀγαθῶν.

(1) Νεαρὰ Λέοντος 20. Ἀλλὰ γὰρ φιλόνεικον ἡ συνήθεια κτλ.

(2) Ζαχαρίου, Συλλογὴ Νεαρῶν Ι. Νεαρὰ 31.

(3) Ἐπαναγ. ΙΘ. ζ'.

(4) Ζαχαρίου, Συλλογὴ Νεαρῶν Ι. Νεαρὰ 31.

(5) Ἐπαναγ. ΙΘ'. η'.

(9) Διὰ τοῦτο ἐν Βασιλ. ΚΘ'. 6'. 1. δὲν προσελήφθη Νεαρὰ 97. κεφ. α'. ὅρα Σχολ. αὐτ. (ἐκδ. Χαῖμβ. τόμ. Γ'. σ. 462). Κατὰ τὴν Ἐπαναγ. ΙΘ'. α'. ἡ προγαμιαία δωρεὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερτερῇ τὴν προῖκα. Ὅτι ὅμως ἄνευ προικὸς δὲν ἰσχύει προγαμιαία δωρεὰ ΑΠ. 343 (1875).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κνων, ἡ ἐπιζῶσα γυνή, ἐν ἐλλείψει ἰδιαιτέρας συμφωνίας, λαμβάνει τήν προῖκα καὶ τὸ ὑπόβολον, ἐνῷ ὁ ἐπιζῶν ἀνὴρ μόνον τὸ ὑπόβολον, ἀποκαθιστῶν τὴν προῖκα εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς γυναικός (1).

Ὑπαρχόντων ὅμως τέκνων ἡ ἐπιζῶσα γυνὴ λαμβάνει, πλὴν τῆς προικὸς καὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὑποβόλου, παιδὸς μοῖραν τοῦ ὑποβόλου καὶ τῆς λοιπῆς τοῦ ἀνδρὸς περιουσίας κατὰ δεσποτείαν. Ὁ δὲ ἐπιζῶν ἀνήρ, πλὴν τῆς χρήσεως, ἔχει καὶ παιδὸς μοῖραν τῆς ὅλης περιουσίας τῆς γυναικὸς κατὰ δεσποτείαν, ἤτοι τῆς προικός, τοῦ ὑποβόλου καὶ τῶν ἐξωπροίκων (2). Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα ἐπέφερε τροποποίησιν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀνασώζει τὸ ὑπόβολον (3), ὅταν τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου δὲν εἶναι ἴσον πρὸς αὐτό, συνιδὼν φαίνεται τὸ ἄτοπον, νὰ ζημιοῦται ἐξ ἰδίων ὁ ἀνὴρ λόγῳ τοῦ ὑποβόλου ὑπὲρ τῶν τέκνων μετὰ θάνατον τῆς γυναικός.

Ὡς πρὸς τὰς συνεπείας δευτέρου γάμου οὐδὲν ἐνεωτέρισεν ὁ Λέων, παραδεχθεὶς τὰς διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐγκαταστρωθείσας ἐν τοῖς Βασιλικοῖς.

Τοῦτο προσέθηκεν ὁ Λέων, ὅτι ἡ χήρα ἐντὸς τριῶν μηνῶν μὴ συντάξασα ἀπογραφὴν στερεῖται παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τοῦ ὑποβόλου καὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός (4). Ἡ διάταξις, ὡς περὶ ἀποδείξεως, δὲν ἰσχύει πλέον (5).

116. Αὐτὰς τὰς διατάξεις τοῦ Λέοντος μνημονεύει ὁ Ἀρμενόπουλος, προσέτι δὲ ὅτι κατ' ἔθος ἐν σιωπῇ τὸ ὑπόβολον λογίζεται ἴσον τῷ τρίτῳ τῆς προικός, ἐνῷ πρὸ αὐτοῦ ἦτο ἴσον τῷ ἡμίσει (6). Καὶ ἄλλην συνήθειαν μνημονεύει περὶ *Θεωρήτρου* (7), ὡς δώρου πρὸς τὴν παρθένον νυμφευομένην, ὃ ἀναγκαίως εἶναι τὸ $^1/_{12}$ τῆς προικός (8), κατὰ πλήρη δεσποτείαν ἀνῆκον εἰς αὐτήν.

---

(1) Νεαρὰ Λέοντος 20. Εἶχεν ἤδη κρατήσει τοιοῦτον ἔθιμον, ὅρα Σχολ. Ἐπαναγωγ. ΙΘ'. θ'. Ἀλλὰ σήμερον οἱ μὲν ἄνδρες κτλ.

(2) Νεαρὰ Λέοντος 22.

(3) Νεαρὰ Λέοντος 85.

(4) Νεαρὰ Λέοντος 110. Ἀρμεν. Δ'. ιγ'. 33. 34.

(5) ΑΠ. 289 (1868).

(6) Ἀρμεν. Δ'. ιγ'.

(7) Μνημονεύεται ἐν Νεαρᾷ Πορφυρογεννήτου (Ζαχαρίου Συλλογὴ III. Νεαρὰ 11). Ἡ Πεῖρα ἀποκαλεῖ αὐτὸ νεωτέραν εὕρεσιν ΚΕ'. μζ'.

(8) Ἀρμεν Δ'. ιγ'. 3. 4. Βασ. Η'. λε'. 4. σχόλ. 2. Πεῖρα ΚΕ'. ιη'. ΙΖ'. ιδ'. ΞΔ'. ε'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅλα ταῦτα δὲν καθιέρωσεν ὅμως παρ' ἡμῖν ἡ συνήθεια, οὔτε τὸ ὑπόβολον τουτέστι, ἐκ τῆς συνομολογίας μόνον ὑπάρχον ὡς προγαμιαία δωρεά, οὔτε τὸ θεώρητρον, ἂν καὶ κατὰ τόπους τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀπαντᾷ. Ἀνάλογον ἔθιμον ὅμως εὑρίσκομεν ἐνιαχοῦ, τὸ λεγόμενον *παλλικαριατικόν*, τὸ ὁποῖον δωρεῖται ἡ χήρα νυμφευομένη νέον. Καθαυτὸ εἶναι δωρεὰ πρὸ τοῦ γάμου, δι' ἧς μεταδίδεται ἡ πλήρης κυριότης (1), διότι δὲν ἀπεδείχθη, ὅτι συνεστῶτος τοῦ γάμου δύναται νὰ γίνῃ τοιαύτη δωρεά.

Ἐκ τούτων συνάγομεν, ὅτι αὐτοδικαίως σήμερον δὲν ὑπάρχει ὑπόβολον, ἀλλ' ἐκ συμβάσεως, εἴτε πρὸ τοῦ γάμου, εἴτε μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, συνομολογουμένης, δύναται νὰ ὑπάρξῃ προγαμιαία δωρεά, ἢ διὰ γάμους δωρεά, ὅπως προτιμᾷ ὁ Ἰουστινιανός, ταύτης δὲ τῆς δωρεᾶς ὁ ἀνὴρ ἔχει τὴν διαχείρισιν καὶ τὰς ὠφελείας συνεστῶτος τοῦ γάμου· μετὰ τὴν λύσιν αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρὸς ἡ κυριότης τῶν δωρηθέντων μεταβαίνει εἰς τὴν σύζυγον, διαμένουσαν ἐν τῇ χηρείᾳ (2).

Διὰ τὴν δωρεὰν ταύτην ἡ γυνή, ὡς εἴρηται, δὲν ἔχει νόμιμον τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης κατὰ τὸν περὶ ὑποθηκῶν νόμον, ὥστε ἐπέχει τάξιν ἐγχειρογράφου δανειστοῦ.

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ ἐξωπροίκων.

Περίληψις.

117. Ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ἡ γυνὴ ἔχει ὁ ἀνὴρ διαχείρισιν.

118. Περὶ δανειακῶν γραμματίων καὶ νομίμου ὑποθήκης. Κατὰ τὴν ἐνάσκησιν ὁ ἀνὴρ εἶναι ἁπλοῦς πληρεξούσιος, ὡς ὁρίζεται ἐν Πολ. Δικ.

—

117. Ἡ περιουσία τῆς γυναικὸς ἔξω τῆς προικὸς ἀποτελεῖ τὰ

(1) ΑΠ. 7 (1844), 246 (1852).

(2) Τοῦτο τὸ τελευταῖον ἀπεφάνθη καὶ ὑπ' Ἀρ. Πάγος ἀποφ. 232 (1861).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξώπροικα, ἢ παράφερνα, ὧν ὁ ἀνὴρ δὲν ἔχει τὴν διαχείρισιν, πλὴν ἐφ' ὅσον ἡ γυνὴ ἐπιτρέψει, ἥτις δύναται πάλιν, κατὰ βούλησιν ν' ἀφαιρέσῃ τὴν διαχείρισιν (1).

Ὁ ἀνὴρ λαμβάνων παρὰ τῆς γυναικὸς τὴν διαχείρισιν, ἢ τὴν φύλαξιν, ἐνέχεται ὡς ἐντελοδόχος, ἢ θεματοφύλαξ (2).

Δύναται ὅμως ἡ γυνὴ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸν ἄνδρα τὴν κυριότητα, ἐπιφυλαττομένη ν' ἀναζητήσῃ μετὰ ταῦτα τὴν ἀξίαν δι' ἀπαιτήσεως (condictio) (3).

118. Ἰδίως ὅταν δανειακὰ γραμματεῖα (cautiones fœneratitiæ) παραδίδωνται ὡς ἐξώπροικα εἰς τὸν ἄνδρα, διέταξεν ὁ Ἰουστινιανός, ὅτι καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ δύνανται νὰ ἐνασκήσωσι τὰς ἀγωγάς. Τοὺς τόκους μεταχειρίζεται ὁ ἀνὴρ καὶ πρὸς ἰδίας ἀνάγκας, τὰ δὲ κεφάλαια κατὰ τὴν θέλησιν τῆς γυναικός. Ἡ γυνὴ ἀπολαμβάνει ἕνεκα τούτου σιωπηρὰν ὑποθήκην, ἂν δὲν ἔλαβε ῥητήν, ἐπὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ἀνδρός, ἀφ' ἧς ἡμέρας οὗτος εἰσέπραξε τὰ χρήματα, ὅστις ἐνέχεται διὰ δόλον καὶ ἀμέλειαν ἀήθη εἰς τὰ ἴδια (4).

Κατὰ τὸν περὶ Ὑποθ. Ν. Ἄρθρ 11 § 4 ἔχει ἡ γυνὴ νόμιμον τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ ἀνδρὸς διὰ τὰ ἐξώπροικα, ὧν ἐπέτρεψε τὴν διαχείρισιν (5).

Ὁ ἀνὴρ ἀπολαμβάνει τὸ εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐξώπροικα. *Τὸ παρὰ τοῦ συνοικοῦντος ἐναγόμενον πρόσωπον, ἐκ πάσης αἰτίας, εἰς ὅσον εὐπορεῖ καταδικάζεται* (6).

Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἄρθ. 74 ἡ γυνὴ ἔχει μόνη ὡς πρὸς τὰ ἐξώπροικα τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ εἶναι ἐξ ἐκείνων, εἰς οὓς ἡ γυνὴ δύναται ν' ἀναθέσῃ τὴν ἐνώπιον Δικαστηρίου παράστασιν διὰ πληρεξουσιότητος (Ἄρθ. 91).

(1) L. 9. § 3. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 5. L. 8. C. de pactis conv. (5. 14). ΚΘ'. ε'. 38. Ἀρμεν Δ'. ιϐ'. 3.

(2) L. 9. § 3. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 5. Ἐνάγεται τῇ περὶ παρακαταθήκης ἀγωγῇ καὶ τῇ περὶ ἐντολῆς.

(3) Αὐτ. Ἀρμεν. Δ'. ιϐ'. 1. ἔνθα παρέλκει τὸ οὐκ. Ἡ ἁπλῆ παράδοσις, ἔστω καὶ ἐπὶ ἀποδείξει, δὲν καθιστᾷ τὸν ἄνδρα κύριον.

(4) L. 11. C. de pactis conv. (5. 14). ΚΘ'. ε'. 40. Ἀρμεν. Δ'. ιϐ'. 2. Κόμ. Β.. § 319.

(5) Τόμ. Β'. § 425. 490.

(6) L. 20. de re jud. (42. 1). Θ'. γ'. 20. Τὸ ἐναντίον ὁ Ἀρμεν. Δ'. ιϐ'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ ς'.

Περὶ ἀπαγορεύσεως δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων.

Περίληψις.

119. Σκοπὸς τῆς ἀπαγορεύσεως.
120. Ἀπαγορεύονται αἱ ἐν ζωῇ δωρεαὶ ἐν συνεστῶτι γάμῳ.
121. Προγενέστεραι δωρεαὶ ἰσχύουσιν, ὡς καὶ ἡ αἰτία θανάτου.
122. Ἀπαγορεύονται αἱ δωρεαὶ καὶ πρὸς πρόσωπα ἠνωμένα κατὰ τὴν περιουσίαν.
123. Ἡ παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν δωρεὰ αὐτοδικαίως ἄκυρος. Ποῖα τὰ ἔνδικα μέσα πρὸς ἀκύρωσιν.
124. Πότε ὑπάρχει δωρεά.
125. Πότε δὲν ὑπάρχει αὔξησις περιουσίας.
126. Τὰ καταναλωθέντα ἄνευ ὠφελείας τοῦ λαβόντος δὲν ἀπαιτοῦνται.
127. Περὶ ὑποκεκρυμμένης δωρεᾶς.
128. Μουκιανὸν τεκμήριον.
129. Δωρεὰ διὰ παρενθέτου προσώπου.
130. Διὰ παραλείψεως.
131. Ἐξαιρέσεις καὶ ἰσχυροποίησις τῆς μὴ ἀνακληθείσης δωρεᾶς.
132. Περὶ ὑπεξαιρέσεως.

119. Τὸ σύστημα τῆς κεχωρισμένης περιουσίας, ἤτοι τὸ προικῷον, συμπληροῦται παρὰ Ῥωμαίοις διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων συνεστῶτος τοῦ γάμου. Τὸ θέμα τοῦτο λίαν σπουδαίως ἀνέπτυξαν οἱ Ῥωμαῖοι Νομοδιδάσκαλοι καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Αὐτοκράτορες ἐπακριβολογοῦντες. Ἐξ ἔθους μὲν ἐκράτησεν ἡ ἀπαγόρευσις, ἀλλ' ὡς λόγον προτείνουσι τὸν κίνδυνον, μὴ ἐκ τοῦ ἔρωτος ἐπέλθῃ ἀμοιβαία ἀπογύμνωσις (ne mutuo amore invicem spoliarentur) (1). Σαφέστερον λέγει ὁ Καρακάλας ἐν τῇ πρὸς τὴν Σύγκλητον εἰσηγήσει, ὅτι, αἱ δωρεαὶ ἂν ἐπετρέποντο, ὁ δολιώτερος ἤθελε ζητεῖ βραβεῖον τῆς ἀγάπης δωρεάς, ἀποστερῶν ὅλης τῆς περιουσίας τὸν ἁπλούστερον (neve melior in pau-

(1) L. 1. de don. inter vir. (24. 1). Δ'. α'. 1. Μὴ τῷ πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίῳ ἔρωτι γυμνῶνται. Bechmann II. σ. 333.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

pertatem incideret, deterior ditior fieret) (1). Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἐξηγοῦνται μόνον, ὅταν ἀναλογίσωμεν, πόσον ἐφήμερος ἦτο ὁ δεσμὸς τοῦ γάμου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Ἐπὶ τοιαύτης καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἠδύνατο εὐκόλως δι' ἀπατηλῆς ὁμιλίας ὁ φιλοκερδὴς σύζυγος, ἀφοῦ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἑτέρου, νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ, ἀποστέλλων διαζύγιον. Ἦτο λοιπὸν ἐπόμενον αἱ δωρεαὶ νὰ φαίνωνται ὡς ἀφορμὴ βραχυτέρας διαρκείας τῶν συνοικεσίων καὶ πηγὴ ἀπάτης καὶ κακοηθείας. Ὁ Σῆξτος Καικίλιος προτείνει καὶ τὴν ἐναντίαν σκέψιν, ὅτι ἠδύνατο νὰ εἶναι συχνὴ ἀφορμὴ διαζυγίων ἡ ἄρνησις δωρεῶν (2). Περὶ τῆς ἐνδεχομένης ζημίας τρίτων δὲν γίνεται ἰδίως λόγος, ἀλλὰ περὶ τούτου προέβλεψε τὸ Μουκιανὸν τεκμήριον.

120. Ἄκυρος εἶναι ἡ ἐν ζωῇ δωρεὰ ἡ γινομένη ἐν συνεστῶτι νομίμῳ γάμῳ. Πᾶσα δωρεὰ μεταξὺ προσώπων, μὴ διατελούντων ἐν συναφείᾳ γάμου, π. χ. μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ παλλακῆς, δὲν ἀκυροῦται (3). Ὡσαύτως δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ δωρεὰ μεταξὺ προσώπων, ὧν ἡ συμβίωσις ἕνεκα κωλύματός τινος δὲν εἶναι γάμος (4), π. χ. ἕνεκεν ἀώρου ἡλικίας(5). Ἐντούτοις, ἀγνοουμένου τοῦ κωλύματος, δὲν ἰσχύει ἡ δωρεὰ ὡς πρὸς σύζυγον γενομένη· οἷον ὅτε δὲν προηγήθη μνηστεία τῆς ἀώρου (6).— Ἂν ὅμως τὸ κώλυμα προέρχεται ἐξ ἀπαγορεύσεως, εἶναι ἄκυρος ἡ δωρεά, ὅπως μὴ ὑπάρχωσι πλείονες ὠφέλειαι ἐν τοῖς ἀθεμίτοις γάμοις, ἢ ἐν τοῖς θεμιτοῖς (7). Ὁ ἀθῶος δωτὴρ ἀναλαμβάνει τὸ δωρηθέν, ὡς ἐπὶ θεμιτοῦ γάμου (8). Ἂν ὅμως ὁ δωτὴρ εἶναι ἔνοχος, τὸ δωρηθὲν γίνεται τοῦ δημοσίου(9). Ἀλλὰ σήμερον πᾶσα δήμευσις ἀργεῖ.

(1) L. 3. αὐτ. B. αὐτ. 3. Ἁρμεν. Δ'. ιδ'. 1.
(2) L. 2. αὐτ. B. αὐτ. 2. Troplong, Contr. de Mar. Préface. Donat. 2634.
(3) L. 3. § 1. L. 58. pr. § 1. de don. inter vir. (24. 1). Δ'. α'. 3. L. 31. pr. L. 5. de don. (39. 5). ΜΖ'. α'. 30 4. Ἀπαγορεύεται δωρεὰ πρὸς τὰς συνεύνους (focaria) τῶν στρατιωτικῶν ἐν L. 2. C. de don. inter. vir. (5. 16). Ἁρμεν. Δ'. ιδ'. 3.
(4) L. 3. § 1. de don. inter vir. (24. 1). Δ'. α'. 3.
(5) L. 65. αὐτ. Ἁρμεν. Δ'. ιδ'. 7.
(6) L. 32. § 27. αὐτ. B. αὐτ. 32. Ἁρμεν. Δ'. ιδ'. 17.
(7) L. 3. § 1. αὐτ. Ἁρμεν. Δ'. ιδ'. 2.
(8) L. 7. C. de don. inter. (5. 16). L. 128. de legat. (30).
(9) L. 32. § 28. de don. inter. (24. 1). Δ'. α'. 32.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

121. Αἱ πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ γάμου δωρεαί, οἷον μεταξὺ μνηστήρων, εἶχον πλήρη ἰσχύν. Ἄλλοτε δὲν ἐπετρέποντο ὑπὸ τὸν ὅρον, ἂν προβῇ γάμος, ὡς πληρουμένου τοῦ ὅρου ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν ἡ δωρεὰ ἀπαγορεύεται (1). Δὲν ἐθεωρεῖτο ὅμως γενομένη ἡ δωρεὰ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, διότι ἐγένετο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελέσεως αὐτοῦ(2). Τὰς νεωτέρας διατάξεις περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς ἀνεπτύξαμεν προηγουμένως(3). Ἐξίσου δὲν ἀπεδοκιμάσθησαν αἱ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου πληρούμεναι δωρεαί, οἷον ἡ αἰτίᾳ θανάτου (4), ἢ ὑπὸ τὸν ὅρον, ἂν ἐπέλθῃ διαζύγιον (5).

122. Ἡ ἀπαγόρευσις δὲν περιορίζεται εἰς μόνους τοὺς συζύγους, ἀλλὰ περιλαμβάνει ὅλα τὰ πρόσωπα, ὅσα εὑρίσκονται εἰς ἑνότητα περιουσίας. Ὁ ἀνὴρ δὲν δωρεῖται εἰς τὸν πατέρα τῆς γυναικός, ὑπεξουσίας οὔσης, οὔτε εἰς τοὺς συνυπεξουσίους ἀδελφοὺς αὐτῆς, ἢ εἰς τὸν δοῦλον αὐτῆς καὶ ἀντιστρόφως δὲν λαμβάνει παρ' αὐτῶν δωρεάς. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται ἡ δωρεὰ τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν πατέρα, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς δούλους τοῦ ἀνδρός, ἢ πρὸς τὰ ἴδια τέκνα, ἐνόσῳ διατελοῦσιν ὑπεξούσια. Ἐπὶ τέλους ἄκυρος εἶναι καὶ πᾶσα ἀμοιβαία δωρεὰ μεταξὺ τῶν μνησθέντων προσώπων, οἷον πατρὸς τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸν πατέρα τῆς γυναικὸς καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἅμα ὅμως δὲν ὑπάρχει δεσμὸς ὑπεξουσιότητος, ἡ δωρεὰ μεταξὺ τῶν προσώπων τούτων ἰσχύει, ὅπως καὶ ἡ ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου τοῦ ὑπεξουσίου (6). Σήμερον, ὅτε ὁ γάμος συνεπάγεται αὐτοδικαίως χειραφεσίαν, ὅλα ταῦτα περὶ γονέων καὶ ἀδελφῶν ἀπηρχαιώθησαν (7).

(1) L. 32. § 22. αὐτ. L. 4. C. de don. (5. 3). ΚΗ'. γ'. 4. Ἀρμεν. Δ'. γ'. 3. Ὅρα § 62.

(2) L. 27. de don. (24. 1). Λ'. α'. 29. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 16.

(3) Ὅρα § 110. καὶ ἑπ.

(4) L. 9. § 2. L. 10. 11. pr. αὐτ. B. αὐτ. 9. 10. 11. Ulp. VII. § 1. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 13. 14.

(5) L. 11. § 12. L. 12. L. 60. § 1. L. 61. 62. pr. αὐτ. B. αὐτ. 11. 60. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 8.

(6) L. 3. § 2—6. L. 32. § 46. αὐτ. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 7. 9. 10. Ἡ μήτηρ δωρεῖται τῇ ἐγγάμῳ θυγατρί. L. 19. C. de don. inter vir. (5. 16). Λ'. α'. 82. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 6, ὅτι, ἐὰν ἡ μήτηρ παρέδωκέ σοι οἰκίαν ἐν συνισταμένῳ τῷ γάμῳ, τῇ σοὶ προσέθηκεν οὐσίᾳ (in tuis fecit bonis).

(7) Σαβινού, Σύστ. Δ'. σ. 172. ὑποσ. Windscheid II. § 509.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

123. Ἡ ἀπαγορευομένη δωρεὰ εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, εἰς τρόπον ὥστε καὶ διὰ τῆς παραδόσεως δὲν μεταβιβάζεται ἰδιοκτησία (1), οὐδ' ἐξ αὐτῆς προέρχεται χρησικτησία (2). Ἐὰν ὅμως ἡ δωρεὰ συμμιχθῇ μετ' ἄλλης τινὸς πράξεως (negotium mixtum), οἷον ἔγινε πώλησις διὰ τιμήματος εὐτελοῦς, διὰ τῆς παραδόσεως γεννᾶται συνιδιοκτησία καθ' ὃ μέρος ὑποκρύπτεται δωρεά (3).

Δὲν εἶναι χρεία ἐνδίκου τινὸς μέσου πρὸς ἀκύρωσιν δωρεᾶς γενομένης διὰ συνομολογήσεως (κατὰ Ῥωμαίους δι' ἐπερωτήσεως, καθ' ἡμᾶς διὰ συμβολαίου), ἢ δι' ἀφέσεως (acceptilatio), διότι ἀμφότεραι αἱ πράξεις εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυροι (4). Ὅταν μεταβιβάζωνται πράγματα εἰς τὸν δωρολήπτην, ἐνασκεῖται ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγή, ἅμα σώζονται αὐτούσια, ὅτε δὲ κατηναλώθησαν, ἀπαιτεῖται ἡ ἀξία αὐτῶν, καθόσον ὁ δωρολήπτης κατέστη πλουσιώτερος (5). Ἐξαιρετικῶς διεκδικεῖται καὶ αὐτὴ ἡ οἰκοδομικὴ ὕλη, ἀφαιρουμένη ἐκ τῆς οἰκοδομῆς, ἅμα τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ βλάβης (6). Ἐννοεῖται ὅτι ὁ δωτήρ, προτιμῶν, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ὕλης (7). Ὡς ἐκ τούτου στερεῖται ὁ δωτὴρ τῆς εἰς τὸ διπλάσιον ἀγωγῆς (actio tigni juncti) (8).

Ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγὴ διευθύνεται κατὰ παντὸς κατόχου, ἡ δὲ ἀπαίτησις κατὰ μόνου τοῦ λαβόντος (9). Ὅτε τὰ δωρηθέντα χρήματα ἐχρησίμευσαν πρὸς κτῆσιν πράγματος σωζομένου, ὁ δὲ λαβὼν εἶναι ἄπορος, δύναται νὰ γίνῃ διεκδίκησις (utilis vindicatio) τοῦ κτηθέντος (10). Τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ περὶ Μεταγραφῆς N. 29 Ὀκτ. 1856 Ἄρθρ. 12 § 3.

---

(1) L. 3. § 10. L. 52. § 1. de don. inter vir. (24. 1). Λ'. α'. 3.
(2) L. 1. § 2. pro donato (41. 6). Ν'. 6'. 7. ς'. 1.
(3) L. 31. § 3. de don. inter vir. (24. 1). Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 11.
(4) L. 3. § 10. αὐτ.
(5) L. 5. § 18. L. 6. L. 36. pr. αὐτ. Λ'. α'. 5. 6. L. 2. § 5. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 12.
(6) L. 63. 45. de don. inter vir. (24. 1). L. 43. § 1. de leg. (30).
(7) Σαβιν ύ, Σύστημα Δ'. § 163.
(8) L. 63. de don. inter vir. (24. 1).
(9) L. 32. § 16. 20. αὐτ. Λ'. α'. 32.
(10) L. 55. αὐτ. L. 1. § 5. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ ληφθέντες καρποὶ δὲν ἀποδίδονται (1),ἡ δὲ γνώμη τοῦ Πομπωνίου περὶ ἀποδόσεως τῶν αὐτοφυῶν καὶ ἄνευ καμάτου ληφθέντων καρπῶν εἶναι μεμονωμένη, καὶ ἡ διαστολὴ στερεῖται λόγου (2). Ἀποδίδεται ὅμως τὸ ἕνεκα τοῦ δωρηθέντος προελθὸν λῆμμα, οἷον ὁ γόνος τῆς δωρηθείσης δούλης, ἢ τὸ ἐκ δωρηθέντος δούλου προσπορισθὲν καὶ τὸ χρησικτηθὲν ἀλλότριον (3).

Ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνδρὸς περὶ παρακρατήσεως τῆς προικὸς τῆς γυναικὸς μέχρις ἀποδόσεως τῶν δωρηθέντων (4).

124. Πρὸς ὕπαρξιν δωρεᾶς ἀπαιτεῖται πρᾶξις, δι' ἧς ἐλαττοῦται ἡ περιουσία τοῦ δωρητοῦ, ἐνῷ αὐξάνει ἡ τοῦ δωρολήπτου(5). Δὲν εἶναι ἑπομένως δωρεὰ ἡ ἐκτέλεσις ἐντολῆς, ἢ ἡ παρακαταθήκη (6).Οὔτε ἡ παραίτησις κληρονομίας, ἢ κληροδοτήματος, εἰς ἃ ἀμέσως καλεῖται ὁ σύζυγος, διότι οὐδὲν ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας (7).

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν δωρεῖται, ὅστις ἔπεισε τὸν διαθέτην νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὸν ἕτερον σύζυγον ὅ,τι προδιώριζεν εἰς αὐτόν (8). Μᾶλλον ὡς πληρῶν τὴν γνώμην τοῦ διαθέτου λογίζεται ὁ ἀποκαθιστῶν κληρονομίαν ἄνευ παρακρατήσεως, ἢ τοῦ εἰς αὐτὸν καταλειφθέντος, ἢ τοῦ φαλκιδίου, πρὸς τὸν ἕτερον σύζυγον, ὥστε δὲν ὑπάρχει δωρεά (9).

Ἐπειδὴ οἱ σύζυγοι πρέπει νὰ συνοικῶσι συμβοηθούμενοι, δὲν

---

(1) L. 15. § 1. L. 16. L. 17. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 15. 16. 17.

(2) L. 45. de us. (22. 1). ΚΓ'. γ'. 45. Savigny IV. § 147. Ὅρα Τόμ. Β'. § 175. σ. 221. ἔνθα τὴν ὑποσημ. 2. μεταθετέον ὡς 1.

(3) L. 28. § 5. L. § 1. de don. int. (24. 1). Λ'. α'. 27. 17. L. 13. L. 13. de m. c. don. (39. 6). ΜΖ'. γ'. 13. Windscheid II. § 509. ὑποσ. 28.

(4) Ulp. VI. § 9. VII. § 1. L. un. § 5. C. de rei ux. (5. 13). ΚΘ'. α'. 119.

(5) L. 5. § 8. 16. L. 25. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 5. 24.

(6) L. 9. § 3. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 5. L. 58. § 2. de don. inter. (24. 1).

(7) L. 5. § 13. 14. αὐτ.

(8) L. 31. § 7. αὐτ.

(9) L. 5. § 15. αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι δωρεὰ ἡ οἴκησις, ἡ ὑπηρεσία, ἀλλ' οὔτε ὅ,τι ὁ ἀνὴρ δαπανᾷ ἀσώτως εἰς τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἢ τὰ συνήθη δωρήματα, ὅταν δὲν εἶναι ὑπέρμετρα (1).

Δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν δωρεᾶς ἡ καταβολὴ χρέους πρὸς τὸν ἕτερον σύζυγον πρὸ τῆς προθεσμίας (2). Διαφέρει ὅταν ἡ γυνὴ δὲν καταβάλλῃ τὴν ὑποσχεθεῖσαν προῖκα, ὁ δὲ ἀνὴρ ἀφίνει εἰς αὐτὴν τοὺς τόκους ἢ τοὺς καρποὺς, διότι ἡ ἄφεσις αὕτη εἶναι δωρεά (3).

125. Δὲν καθίσταται πλουσιώτερος ὁ λαμβάνων, πρὸς ὃν καταβάλλεται φυσικὸν χρέος (4), ἢ πρὸς ὃν δίδεται πρᾶγμα, ὅπως παραδώσῃ αὐτὸ εἰς ἄλλον, πλὴν ἂν ὠφελήθη εἰς τὸ μεταξὺ καρποὺς (5). Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δωρεὰ τὸ διδόμενον εἰς τὸν σύζυγον πρὸς προίκισιν κόρης ἀμφοτέρων (6). Οὔτε αὐξάνει τὴν περιουσίαν ἡ διδομένη πρὸς ἐνταφίασιν εἰς σύζυγον γῆ (7).

126. Ἂν τὸ δωρηθὲν καταστραφῇ τυχαίως, παύει πᾶσα ἀπαίτησις τοῦ δωρητοῦ (8). Ἀλλὰ καὶ ὅτε ὁ λαβὼν τὴν δωρεὰν σύζυγος κατηνάλωσεν αὐτήν, μὴ κατασταθεὶς εὐπορώτερος, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀπαίτησιν (9). Ἡ εὐπορία ἐξετάζεται κατὰ τὴν κάταρξιν τῆς δίκης (10). Ἐντούτοις κατὰ παραδρομήν, ὡς φαίνεται, ἐγκατεστρώθησαν καί τινα τεμάχια τοῦ ἀρχαιοτέρου δικαίου, καθ' ἃ ὑπόκειται ὁ λαβών, ὅτε δολίως κατηνάλωσεν, ἢ ἔφθειρε τὸ πρᾶγμα (11). Δολιότης ἐνταῦθα οὐδὲν ἄλλο εἶναι, πλὴν τῆς γνώσεως τῆς ἀκύρου δωρεᾶς. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ τεμάχια ταῦτα εἶναι εἰς φανερὰν ἀντίφασιν πρὸς τὸ δόγμα τῆς συγκλήτου (senatuscon-

(1) L. 18. 28. § 2. L. 34. § 1. 8—10. L. 21. pr. L. 15. pr. αὐτ.

(2) L. 31. § 6. αὐτ.

(3) L. 21. § 1. L. 54. αὐτ.

(4) L. 19. § 4. de don. (39. 5). ΜΖ'. α'. 18.

(5) L. 49. de don. inter. (24. 1).

(6) L. 5. § 9. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 1. L. 34. de don. inter. (24. 1).

(7) L. 6. § 8—12. αὐτ.

(8) L. 28. pr. αὐτ.

(9) L. 32. § 9. L. 5. § 17. 18. L. 8. L. 16. αὐτ. L. 17. C. de don. inter. (5. 16). Λ'. α'. 80. Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 12.

(10) L. 7. pr. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 7.

(11) L. 37. αὐτ. L. 14. ad exh. (10. 4). ΙΕ'. δ'. 14.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

sultum), αὐτὸ ὑπερισχύει (1). Ἐὰν ὅμως τὰ δαπανηθέντα συνετέλεσαν πρὸς κτῆσιν ἄλλης ὠφελείας, θεωρεῖται εὐπορώτερος ὁ λαβών(2), π. χ. ὅτε ἐπλήρωσε χρέη (3), ἢ ἐδάνεισε, πλὴν ἂν ὁ ὀφειλέτης ἐπτώχευσεν (4). Ἐὰν ἀγορασθῇ πρᾶγμα, θεωρεῖται εὐπορώτερος ὁ λαβὼν κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀγορασθέντος,καθ' ὅσον αὕτη δὲν ὑπερβαίνει τὸ δωρηθὲν ποσόν (5).

Ἐπὶ τέλους ὅταν δωρῆται σύζυγος πρὸς σύζυγον ἀλλότριον πρᾶγμα, καθόσον δὲν καθίσταται ὁ δίδων πενέστερος, ὁ λαβὼν δεσπόζει διὰ τῆς χρονίας νομῆς (6). Πότε τοῦτο συμβαίνει εἶναι δυσνόητον, διότι καὶ ἡ δωρεὰ νομῆς εἶναι ἄκυρος καὶ διὰ τῆς ἀ παιτήσεως (condictio) ἀναζητεῖται (7).

127. Ἡ δωρεά, καλυπτομένη ὑπὸ τὸ σχῆμα ἄλλης πράξεως, δὲν ὑπεκφεύγει τὴν ἀκυρότητα. Εἴπομεν ἤδη, ὅτι ἂν ἡ πρᾶξις ἐν μέρει μὲν εἶναι ἀμφιμερὲς συνάλλαγμα, ἐν μέρει δὲ δωρεὰ(negotium mixtum),μόνον κατὰ τὸτελευταῖο ν μέρος εἶναι ἄκυρος·π.χ. ἀγοραπωλησία, καθ ἣν προδήλως τὸ τίμημα εἶναι κατώτερον τῆς ἀγοραίας ἀξίας τοῦ πράγματος (8). Ὅταν ὅμως ὁλόκληρος ἡ πρᾶξις γίνεται ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶς, τότε εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἄκυρος (9). Ὡς δωρεὰ δὲν ἰσχύει σύμβασις, καθ' ἣν ὁ σύζυγος κατὰ

---

(1) L. 32. 9. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 30. Σαβινύ, Σύστ. Δ'. § 150. Windscheid II. § 509 ὑποσ. 26.

(2) L. 32. § 9. αὐτ.

(3) L. 7. L. 50. pr. αὐτ.

(4) L. 16. αὐτ.

(5) L. 7. § 3. L. 28. § 3. 4. L. 29. αὐτ. L. 9. C. de don. inter. (5. 16).

(6) L. 25. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 24. L. 3. pr. pro don. (41. 6). Ν'. ς'. 3. Savigny IV. § 156.

(7) L. 46. 6. de don. int. (24. 1). Λ'. α'. 44. 6. Windscheid I. § 179. ὑποσ. 7. Ὅρα Τόμ. Β'. § 132.

(8) L. 31. § 3. de don. inter. (24. 1). L. 18. pr. de don. (39. 5). ΜΖ'. α'. 17. Ἀρμεν. Δ'. τδ'. 11.

(9) L. 5. § 5. L. 7. § 6. 32. § 25. 26. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 5. 7. 30. L. 38. de contr. emt. (18. 1). ΚΘ'. α'. 15. L. 15. C. de don. inter. (5. 16). Λ'. α'. 78. L. 17. pr. ad. S. C. Vellej. (16. 1). Κς'. ζ'. 48.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν ἀγοραπωλησίαν ἀπαλλάττεται τῆς πρὸς ἐγγύησιν ὑποχρεώσεως (1). Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους λογίζεται ἄκυρος καὶ ἡ ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶς συστηθεῖσα ἑταιρία (2).

128. Κατὰ γενικὸν κανόνα, ὁσάκις ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ δείξῃ πόθεν ἔσχε, τεκμαίρεται ἔχουσα ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἀνδρός (3). Ἐκ τοῦ ἐπινοήσαντος τὸ τεκμήριον τοῦτο καλεῖται Μουκιανόν, πρὸ πάντων χρησιμεῦον εἰς τοὺς δανειστὰς τοῦ ἀνδρός, ὅστις ὑποκρύπτει τὴν ἰδίαν περιουσίαν, ὡς δῆθεν ἀνήκουσαν εἰς τὴν σύζυγον.

Λόγῳ τοῦ τεκμηρίου δὲν ἀρκεῖ, ὅτι ἡ γυνὴ προσάγει πρᾶξιν ἔννομον μετὰ τοῦ συζύγου ἢ ἄλλου τινός, ἐμφαίνουσαν τὴν κτῆσιν κυριότητος, διότι τεκμαίρεται πορισθεῖσα ἐκ τοῦ συζύγου καὶ πρὸς τοῦτο μέσα διὰ παρανόμου δωρεᾶς, μεχρισοῦ ἀποδείξῃ, πόθεν ἔσχεν, ὅτι τουτέστιν εἶχεν ἰδίαν περιουσίαν, ἐξ ἧς ἤντλησε (4).

Συνεπείᾳ τοῦ περὶ μεταγραφῆς ν. ἄρθρ. 12 § 3, ἡ κυριότης τοῦ ἐκ δωρηθέντων χρημάτων κτηθέντος μένει μὲν εἰς τὴν γυναῖκα, ἀλλ' ὑπόκειται αὕτη εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δωρηθέντος ποσοῦ (5).

129. Ἡ δωρεὰ δύναται νὰ γίνῃ διὰ παρεμβάσεως τρίτου προσώπου (per interpositas personas), ὅτε τὸ πραχθὲν εἶναι ἐπίσης ἄκυρον (6), π. χ. ἡ γυνὴ ἀναδέχεται ὑποχρέωσιν τοῦ ἀνδρός, δίδουσα εἰς τὸν δανειστὴν αὐτοῦ ἐγγυητήν, ὅτε οὐδὲ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐντολὴ (expromissio) ἔχει ἰσχύν, οὔτε ἡ ἐγγύησις, οὔτε ὁ ἀνὴρ ἐλευθεροῦται (7). Ὡσαύτως ὅταν ὁ ὀφειλέτης τοῦ ἀνδρός, κελεύσει αὐτοῦ, γίνεται ὀφειλέτης τῆς γυναικός, οὐδὲν ἐπράχθη (8).

---

(1) L. 31. § 4. de don. inter. (24. 1).

(2) L. 32. § 24. αὐτ. Τοῦτο ἐπικυροῦται, ἐκ τοῦ ὅτι τοιαύτη δωρεὰ ἔχει ἰσχύν, μὴ ἀνακληθεῖσα μέχρι τέλους.

(3) L. 51. αὐτ· L. 6. C. de don. inter. (5. 16). Ἀρμεν. Δ'. ια'. 10. Tenge, Arch. XLV. 13.

(4) Θέμις ς'. (1875) σ. 347. Ἀντιδοξεῖ Εὐκλείδης αὐτόθι Β'. σ. 129.

(5) ΑΠ. 302 (1865). Τοὐναντίον κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκ. τὸ διὰ χρημάτων τοῦ ἀνδρὸς ἀγορασθὲν εἰς αὐτὸν ἀνήκει L. 55. de don. int. (24. 1). Δ'. α'. 52.

(6) L. 5. § 2. de don. inter. (24. 1). Δ'. α'. 5.

(7) L. 5. § 4. αὐτόθι.

(8) L. 5. § 3. L. 39. L. 52 § 1. αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

"Οτε ὁ ὀφειλέτης τοῦ ἀνδρός, κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ὑποσχεθεὶς εἰς τὴν γυναῖκα (delegatio), πρὸς αὐτὴν κατέβαλεν, ἐνόσῳ τὰ χρήματα ὑπάρχουσι, διεκδικοῦνται παρὰ τοῦ δόντος, ὅστις δὲν ἐλευθεροῦται τοῦ χρέους, ἀλλά, διότι κατέβαλε κελεύσει τοῦ ἀνδρός, ἔχει κατ' αὐτοῦ ἔνστασιν δόλου, ἀπαλλαττόμενος δι' ἐκχωρήσεως τῆς κατὰ τῆς γυναικὸς ἀγωγῆς. Τὴν ἀπαίτησιν ἐνασκεῖ ὅμως ὁ ἀνὴρ ἀπ' εὐθείας, καθόσον ἡ γυνὴ κατέστη εὐπορωτέρα (1).

"Οταν ὅμως ὁ ὀφειλέτης τοῦ ἀνδρὸς ἄνευ τοιαύτης ἀνανεώσεως, καθ' ἣν ὑπόσχεται πρὸς τὴν γυναῖκα (uxori promittit), ἀλλ' ἁπλῶς κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀνδρὸς καταβάλῃ εἰς τὴν γυναῖκα, κατὰ τοὺς περὶ κατοχῆς κανόνας θεωρεῖται καταβαλὼν εἰς τὸν ἄνδρα, αὐτὸς δὲ εἰς τὴν γυναῖκα, ὥστε ὁ μὲν ὀφειλέτης ἐλευθεροῦται, εἰς μόνον δὲ τὸν ἄνδρα ἀπόκειται ν' ἀπαιτήσῃ (2). Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν ὁ ἀνὴρ δίδῃ ἐντολήν, οὐχὶ εἰς ὀφειλέτην, ἀλλ εἰς δωρητήν, διότι ὁ ἀνὴρ γίνεται διὰ τῆς καταβολῆς πρὸς τὴν γυναῖκα ἰδιοκτήτης (3), ὡς ὅταν ὁ τρίτος, μὴ ὢν ὀφειλέτης ἢ δωρητής, ἁπλῶς κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀνδρὸς παραδίδῃ εἰς τὴν γυναίκα (4). Κατὰ φυσικὸν λόγον ὁ ἐντολοδόχος ἔχει τὴν ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγήν.

130. Δωρεὰ δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ παραλείψεως, ὅταν ἐγκαταλείπῃ τις δικαίωμα, πρὸς ὄφελος ἄλλου. Οὕτω π. χ. ὁ ἀνήρ, μὴ ἐνασκῶν δουλείαν τινὰ ἐπὶ κτήματος τῆς συζύγου ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶς, στερεῖται αὐτῆς διὰ παραγραφῆς, ἀλλ' ἔχει ἀπαίτησιν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς δουλείας (5).

"Οταν ὁ ἀνὴρ παραλείπῃ νὰ διεκδικήσῃ τὸ ἴδιον, περιελθὸν ἀλλαχόθεν εἰς τὴν σύζυγον, εἰ μὲν ἀμφότεροι ἦσαν ἐν γνώσει, δὲν χωρεῖ χρησιδεσποτεία, διότι ὡς ἐκ δωρεᾶς κατέχει ἡ γυνή, εἰ δὲ

(1) L. 39. αὐτ. Blasenbalg, Bürgsch σ. 127.

(2) L. 3 § 12. L. 26. pr. αὐτ. Λ'. α'. 3. 25. Σαβινύ, Σύστ. Δ'. παράρτ. 10.

(3) L. 3. § 13. L. 4. 56. αὐτ.

(4). L. 52. § 1. αὐτ. Σαβινὺ αὐτ. Blasenbalg, Bürgsch. σ 126

(5) L. 5. § 6. de don. inter vir. (24. 1). Λ'. α'. 5, Αἱ τελευταῖαι λέξεις—post divortium condici posse— ὅτι μετὰ τὸ διαζύγιον γίνεται χρῆσις τῆς ἀπαιτήσεως, εἶναι διηγηματικαί, διότι ὑποτίθεται διαρκοῦντος τοῦ γάμου συναίνεσις. Σαβινύ, Σύστ. Δ'. παράρτ. 9.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πάλιν μόνη ἡ γυνὴ εἶχε γνῶσιν, δὲν ἐμποδίζεται ἡ χρησιδεσποτεία, διότι δὲν ὑπάρχει δωρεά (1). Ἀποσιωπᾶται ἡ περίστασις, ὅταν μόνος ὁ ἀνὴρ ἔχῃ γνῶσιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ τεμαχίου (et hoc et mulier noverit) ἐξάγεται, ὅτι τότε ἡ παράλειψις δὲν κωλύει τὴν χρησιδεσποτείαν.

Ὡσαύτως ἀποσιωπῶσιν αἱ πηγαί, ἂν ἔχῃ ἀποτέλεσμα ἡ τριακονταετὴς παραγραφή, ἐπελθοῦσα διὰ τὴν παράλειψιν τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ σκοπῷ δωρήσεως. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅμως τῆς παραγραφῆς ταύτης, ὅτι καταργεῖ τὴν ἀμφισβήτησιν διὰ τὸ ἐπιχυθὲν σκότος ἐκ τῆς μακρᾶς τοῦ χρόνου παρόδου, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀναγεννηθῇ συζήτησις ἐπὶ προβληματικῶν ἀξιώσεων (2).

Περὶ ἀνατροπῆς τῆς δίκης δὲν ὁμιλοῦσιν αἱ πηγαί, ἀλλὰ κατὰ τὴν Δικονομίαν Ἀρθ. 479 καὶ ἐπ. εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς πάντοτε χωρεῖ, ὥστε καὶ ὅταν ὑποκρύπτεται δωρεὰ μεταξὺ συζύγων.

Ἐξ ἐναντίας θεωρεῖται κατὰ τὰς πηγὰς ὡς δωρεὰ ἀθέμιτος καὶ ἐπιτρέπεται ἀπαίτησις, ὅτε ὁ σύζυγος δὲν ἀντέκρουσεν ἐνστάσεις, ἐνῷ εἶχε λόγους, ἢ δὲν ἀντέταξεν ἐνστάσεις (3).

131. Ἡ ἀπαγόρευσις δωρεῶν μεταξὺ συζύγων ὑπεβλήθη εἰς τὰς ἑξῆς ἐξαιρέσεις·

α'. Δὲν ἀπαγορεύεται δωρεὰ μεταξὺ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τῆς συμβίας αὐτοῦ (4).

β'. Ἐπιτρέπεται δωρεὰ ἐπὶ σκοπῷ ἀνανεώσεως ἐμπρησθείσης οἰκοδομῆς (5).

γ'. Καλῶς ἡ γυνὴ χορηγεῖ τὰ μέσα εἰς τὸν ἄνδρα, διὰ νὰ τύχῃ δημοσίας τιμῆς, ἢ ἀξιώματος (6).

---

(1) L. 44. de don. inter vir. (24. 1). Α'. α'. 42. Σαβινύ, Σύστ. Δ'. παράρτ. 9.

(2) Σαβινύ, Σύστ. Δ'. παράρτ. 9.

(3) L. 5. § 7. de don inter. (24. 1). Λ'. α'. 5. L. 12. de nov. (46. 2). Κς'. δ'. 12. L. 1. § 7. si quid in fraud. (38. 5). ΜΘ'. ς' 1.

(4) L. 26. C. de don. inter. 5 16).

(5) L. 14. de don. (24. 1). Λ'. α'. 11. Ἀρμεν. Δ'. ιδ' 15.

(6) L. 40—42. αὐτ. Β. αὐτ. 38—40. L. 21. C. de don. inter. (5. 16). ὑποθέτει κατανάλωσιν τῶν δωρηθέντων. U l p. VII. § 4. Ἀρμεν. Δ'. ια'. 5.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δ'. Ἐπιτρέπεται δωρεὰ πρὸς σύζυγον ἐξόριστον, ἢ παρὰ τοιούτου (1).

ε'. Ὁ καταναλώσας τὸ εἰς αὐτὸν δωρηθὲν παρὰ τοῦ συζύγου δὲν ἀπαιτεῖ ὅ,τι ἐδώρησε, λόγῳ συμψηφισμοῦ (2).

ς'. Ἐπὶ τέλους ὅταν ὁ δωρητὴς τελευτήσῃ, μὴ ἀνακαλέσας τὴν δωρεάν, λαμβάνει αὕτη κῦρος, ὡς δῆθεν γενομένη αἰτίᾳ θανάτου(3) Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ αἰτία θανάτου ἀτονεῖ ἐπελθόντος διαζυγίου(4).

Διὰ τὴν ἀνάκλησιν δὲν εἶναι ἀναγκαία ἰδιαιτέρα τις πρᾶξις, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ ἔκφρασις ἐναντίας βουλήσεως (5). Κατὰ Νεκρὰν 162 α'. ἡ ὑποθήκευσις ἢ ἐνεχυρίασις τοῦ δωρηθέντος δὲν ἀποτελεῖ τεκμήριον ἀνακλήσεως, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι ἀκυροῦνται ἡ ὑποθήκη, ἢ τὸ ἐνέχυρον. Ἐπικυρωθεῖσα ὅμως ἡ δωρεὰ ἀνατρέχει μέχρι τῆς ἐποχῆς, ὅτε ἐγένετο (6), ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου ὁ δωρητὴς εἶχε τὴν πρὸς τὸ διαθέτειν ἱκανότητα(7).

Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ἡ ἐξῆς ἀπορία. Ἐκ τινων ῥήσεων σαφῶς μανθάνομεν, ὅτι διὰ τελευταίας βουλήσεως κυροῦται ἡ δωρεὰ ὁπωσδήποτε γενομένη, τουτέστιν, εἴτε διὰ παραδόσεως, εἴτε δι' ὑποσχέσεως ὑποχρεωτικῆς (8). Δύω ἐξ αὐτῶν τῶν ῥήσεων εἶναι τοῦ *Οὐλπιανοῦ*. Ἐντούτοις αὐτὸς ὁ Οὐλπιανὸς ἀλλαχοῦ ἀναφέρει τὴν γνώμην τοῦ *Παπινιανοῦ*, ἄνευ ἀντικρούσεως, ὅτι διὰ τελευταίας βουλήσεως κυροῦται ἡ δωρεά, μόνον ὅτε προηγήθη παράδοσις (9). Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ ἡ ἀντίφασις αὕτη, ἢ ἐκ παραδρομῆς, ἢ

---

(1) L. 43. L 13. § 1. de don. inter. (24. 1). Σαβινύ, Σύστ. Δ'. σ. 179.

(2) L. 7. § 2. αὐτ. Λ'. α'. 7.

(3) L. 32. αὐτ. Λ'. α'. 38. L. 10. C. de don. inter. (5. 16). Ἀρμεν. Δ'. ιδ'. 4. 18. ε'. Ε'. 28.

(4) L. 11. § 10. L. 32. § 10. de don. inter. (24. 3). Λ'. α'. 11. 30.

(5) L. 32. § 2 — 5. de don inter. (24. 1). Λ'. α'. 30. L. 18. C. de don. imter. (5. 16).

(6) L. 25. C. αὐτ. Troplong, Donat. 2641. Windscheid II. § 509. ὑποσ. 34.

(7) L. 32. § 1. 7. 8. αὐτ.

(8) L. 32. § 1. 23. L. 33. de don inter. (24. 1). Λ'. α'. 30. L. 2. C. de dote cauta. (6. 15). ΚΘ'. ε'. 42.

(9) L. 23. de don. inter. (24. 1). Λ'. α'. 22.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διότι παρελείφθη ἡ ἀντίκρουσις τοῦ Οὐλπιανοῦ (1), καθ' ἡμᾶς δὲν ἔχει σπουδαιότητα, διότι διὰ τῆς Νεαρ. 162 ὁ Ἰουστινιανὸς λύει τὴν ἀπορίαν, λέγων ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται προηγουμένη παράδοσις. Ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τῆς Νεαρᾶς, ὡς μὴ παραληφθείσης ὑπὸ τῶν γλωσσογράφων.

Ἐντούτοις καὶ αὐτὴ ἡ κυρωθεῖσα δωρεὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ἀνάγκην ἐγγραφῆς (2), περὶ ἧς ἴδε τὰ ἐν τῷ περὶ δωρεᾶς κεφ. λεχθέντα (3).

Κατὰ τὸν περὶ Χαρτοσ. Ν. Ἀρ 42 ἡ αἰτία θανάτου δωρεὰ κινητῶν δὲν ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀνάγκην συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ἐν γένει δὲ ὁ περὶ Μεταγραφῆς Ν. 29 Ὀκτωβρ. 1856 δὲν περιλαμβάνει τὰς αἰτίας θανάτου δωρεὰς ἀκινήτων, ὧν ἑπομένως ἡ κυριότης αἰτίᾳ θανάτου μεταβαίνει καὶ ἄνευ μεταγραφῆς, ἀλλὰ συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις εἶναι ἀπαραίτητος.

132. Πᾶσα ἀτιμωτικὴ καὶ ποινικὴ ἀγωγὴ μεταξὺ συζύγων ἀπαγορεύεται, ἐπιτρέπεται ὅμως ἁπλῆ ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώτεως (4). Διὰ τοῦτο εἰσήχθη ἰδιαιτέρα ἀγωγὴ περὶ μετακινηθέντων πραγμάτων (actio rerum amotarum), ὅτε ὑπεξήρεσεν ὁ ἕτερος τῶν συζύγων συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἔχων κατὰ νοῦν διαζύγιον, ὃ ἐπηκολούθησεν (5). Ἐνάγων εἶναι ὁ ζημιωθείς, ἢ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ (6).

Ἡ ἀγωγή, διευθυνομένη κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ὑπεξαιρέσαντος, περιορίζεται εἰς ὅσον περιῆλθεν εἰς αὐτούς (7).

Διὰ τῆς προσωπικῆς ταύτης ἀγωγῆς διώκεται ἡ ἀπόδοσις τῶν ὑπεξαιρεθέντων, ἢ τῆς ἀξίας αὐτῶν, κατ' ἔνορκον ἐκτίμησιν (8), τὸ δὲ εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας ἀργεῖ (9).

---

(1) Σαβινοῦ, Σύστ. Δ'. § 184. Windscheid II. § 509. ὑποσ. 35. Ἀντιδοξεῖ Vangerow I. § 226. παρ' οἷς ὅρα τὴν περὶ τούτου φιλολογίαν.

(2) L. 25. C. de don. inter. (5. 16).

(3) Τόμ. Γ'. § 131. 132.

(4) L. 2. C. rerum amot. (5. 21). ΚΗ'. ια'. 32.

(5) L. 1—3. pr. L. 25. de act. rer. amot. (25. 2). Β. αὐτ. 1 — 3. 25. L. 2. C. rer. am. (5. 21). Β. αὐτ. 32.

(6) L. 6. § 3. L. 21. § 5. de act. rer amot. (25. 2). Β. αὐτ. 6. 21.

(7) L 6. § 4. αὐτ. L. 3. C. rer. amot. (5. 21). Β. αὐτ. 33.

(8) L. 8. § 1. L. 17. § 2. L. 19. de act rer. amot. (25. 2). Β. αὐτ. 8. 17. 29.

(9) L. 21. § 6. αὐτ. L. 52. de re jud. (42. 1).

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Κέρκυρας

Ἂν ἡ ὑπεξαίρεσις ἐγένετο πρὸ τοῦ γάμου, ἢ παρὰ τοῦ συζύγου εἰς κληρονόμους τοῦ ἑτέρου συζύγου, ἐπιτρέπεται ἡ περὶ κλοπιμαίων ἀπαίτησις (1). Ἡ περὶ κλοπῆς (actio furtiva) ἐπιτρέπεται μόνον ὅτε ἔκλεψαν δοῦλοι τοῦ ἑτέρου συζύγου (ὡς actio noxalis) (2). Οἱ ἰδιοκτῆται ὅμως δύνανται νὰ ἐνάξωσι περὶ κλοπῆς τὸν ὑπεξαιρέσαντα τὰ πράγματα σύζυγον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἑτέρου συζύγου(3).

Ὅλα ταῦτα σήμερον δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογήν. Κατὰ τὸ Ἀρ.397 τοῦ Ποιν. Ν. ὑφαίρεσις μεταξὺ συζύγων τιμωρεῖται μόνον κατ' ἔγκλησιν καὶ δι' ἐλαφροτέρων ποινῶν.

Κατὰ τοῦ ὑπεξαιρέσαντος ἔχει ὅμως καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου ὁ ζημιωθεὶς σύζυγος τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν ἢ ἀπαίτησιν τῶν μὴ σωζομένων (4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Λύσις τοῦ γάμου.

.....

ΤΜΗΜΑ Α'.

Φυσικὸν τέλος.

Περίληψις.

133. Ἡ χήρα διατηρεῖ τὸ ὄνομα, τὴν τάξιν καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀνδρός.
134. Συνέπειαι τῆς μεγίστης ἀλλοιώσεως καταστάσεως καὶ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ἀργοῦσαι ἤδη.
135. Ἐπὶ αἰχμαλωσίας.
136. Μέση ἀλλοίωσις καταστάσεως.
137. Ἐλαχίστη ἀλλοίωσις.

133. Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς λύσεως τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου

(1) L. 8. § 2. de act. rer amot. (25. 2). Β. αὐτ. 8.
(2) L. 3. § 1. L. 21. § 2. αὐτ.
(3) L. 22. § 4. de furtis. (6. 2). Ξ'. ς'. 39.
(4) L. 24. 25. 6. § 5. de act. rer. am. (25. 2). ΚΗ'. ια'. 24. 25. 6. Sintenis III. § 132. ὑποσ. 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὡς πρὸς τὰς χρηματικὰς σχέσεις ἐπραγματεύθημεν ἤδη. Ἐνταῦθα μόνον προσθέτομεν, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἡ χήρα διατηρεῖ τὸ ὄνομα, τὴν τάξιν καὶ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, ὧν στερεῖται διὰ δευτέρου γάμου (1). Τὴν κατοικίαν δύναται ἔκτοτε νὰ μεταβάλῃ.

134. Αὐτοδικαίως ἐλύετο ὁ γάμος διὰ τῆς μεγίστης ἀλλοιώσεως τῆς καταστάσεως (capitis deminutio maxima) ἑνὸς τῶν συζύγων (2), τουτέστι διὰ τῆς στερήσεως τῆς ἐλευθερίας. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐθέσπισεν, ὅτι διὰ τῆς εἰς μέταλλον καταδίκης δὲν λύεται αὐτοδικαίως ὁ γάμος, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι ἀξιοσέβαστος ἡ πίστις τοῦ συζύγου πρὸς δυστυχοῦντα. Ὁ Ποιν. Ν. Ἀρ. 7 θεωρεῖ αὐτοδικαίως διαλελυμένον τὸν γάμον μόνον τοῦ καταδικασθέντος εἰς διὰ βίου δεσμὰ λόγῳ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ἀλλ' οὗτος κατηργήθη διὰ ψηφίσματος 31 Ὀκτωβρίου 1862 καὶ διὰ τοῦ Ἀρ. 18 τοῦ Συντάγματος (3).

135. Ἐπίσης ἐμετριάσθη ἡ ἀρχή, ὅτι διὰ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἑτέρου συζύγου λύεται αὐτοδικαίως ὁ γάμος (4). Ἐὰν ὑπάρχωσιν εἰδήσεις περὶ τοῦ αἰχμαλωτισθέντος, ὁ μὴ ἀποκαρτερῶν τὴν λύτρωσιν ὑποπίπτει εἰς τὰς ποινὰς τοῦ αὐθαιρέτου διαζυγίου, ἂν ὅμως δὲν ὑπάρχωσιν εἰδήσεις, μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιτρέπεται ἡ λύσις τοῦ γάμου (5). Τοῦτο ἐδέχθη ὁ Ἰουστινιανός (6). Ο Αὐτοκρ. Λέων ὅμως ἐθέσπισεν, ὅτι οὔτε ἔλλειψις εἰδήσεων, οὔτε παρέλευσις ὁσουδήποτε χρόνου δικαιολογοῦσι τὴν λύσιν τοῦ γάμου καὶ ὅτι ὁ ἐπανερχόμενος ἀναλαμβάνει πάλιν ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ γάμου (7).

136. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον διὰ τῆς μέσης ἀλλοιώσεως τῆς

---

(1) L. 13. C. de dign. (12. 1). Ϛ'. α'. 30. Πολ. Δικον. Ἀρ. 18. Τόμ. Α. § 212. 213.

(2) L. 1. de divort. (24. 2). ΚΗ'. ζ'. 8. L. 56. solut. matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 54. L. 8. 12. § 4. de capt. (49. 15). ΛΔ'. α'. 5. 8.

(3) Νεαρὰ 22. κεφ. η'. Τὸ κεφ. θ'. ἀφορᾷ περίστασιν ἀπελευθέρας, ἣ ἀπελευθέρου διὰ δικαστικῆς ψήφου κηρυττομένων δούλων, ὅτε ἡ λύσις τοῦ γάμου ἐπέρχεται αὐτοδικαίως.

(4) Ἡ ἀρχὴ εὑρίσκεται ἐν L. 1. de divort. (24. 2). L. 12. § 4. de capt. (49. 15). καὶ L. 56. soluto matr. (24. 3).

(5) L. 6. de divort. (24. 2). Εἶναι βεβαίως ἔμβλημα Τριβωνιανοῦ.

(6) Νεαρὰ 22. κεφ. 7. Ἁρμεν. Δ'. ιε'. 3.

(7) Νεαρὰ Λέοντ. 33. Ἁρμεν. Δ'. ιε'. 4. ἴδε καὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ καν. 93. Ῥάλλ. καὶ Ποτλῆ Σύντ. Β'. σ. 522.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

καταστάσεως (capita deminutio media) ἐστερεῖτό τις τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου, ὅθεν ἔπαυεν ὁ ῥωμαϊκὸς γάμος, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν διὰ τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν δυστυχοῦντα (si casus non mutet affectionem) (1). Ταῦτα σήμερον ἀπηρχαιώθησαν.

137. Ἀλλὰ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως καταστάσεως (capitis deminutio minima) διαλύεται ὁ γάμος εἰς μίαν μόνην περίστασιν εἰσποιήσεως, ὅταν δι' αὐτῆς οἱ σύζυγοι γίνωνται ἀδελφοί, π. χ. εἰσποιοῦντος τοῦ πατρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἰδίου ὑπεξουσίου (2), ἕνεκα τοῦ κωλύματος γάμου μεταξὺ ἀδελφῶν.

Τοῦτο σήμερον ἀνεφάρμοστον, διότι διὰ τοῦ γάμου λύεται ἡ ὑπεξουσιότης. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πλήρους υἱοθεσίας, ἥτις βεβαίως δὲν ἐπιτρέπεται προϋπάρχοντος τοῦ γάμου, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Σχολιαστὴς τῶν Βασιλικῶν Νικαεύς. « Ἢ μή τι μᾶλλον ἡ θέσις »ἐμποδίζεται διὰ τὸν γάμον; ὅπερ μᾶλλον προσήκει λέγειν (3)».

ΤΜΗΜΑ Β'

Περὶ διαζυγίου.

Περίληψις.

138. Ποία ἡ νομοθετικὴ ἔποψις περὶ διαζυγίου.
139. Ἔποψις τῶν Ῥωμαίων.
140. Περὶ τοῦ πρώτου παραδείγματος διαζυγίου.
141. Συνέπειαι ὡς πρὸς τὴν προῖκα.
142. Νόμος Αὐγούστου.
143. Ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως διαζύγιον κατὰ Ἰουστινιανόν.

(1) L. 56. soluto. (24. 3). ΚΗ'. η'. 54. L. 13. § 1. de don. inter. (24. 1). L. 5. § 1. de bonis damn. (48. 20). Ξ'. ν6'. 5. L. 24. C. de don. inter. (5. 16). Λ' α'. 87. L. 1. C. de repud. (5. 17). ΚΗ'. ζ'. 16. Νεαρὰ 22. κεφ. 13.

(2) § 2. J. de nupt. (1. 10). L. 67. § 3. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 24. Θεόφιλος Α'. ι'. § 2.

(3) ΚΗ'. δ'. 24. Ὅρα § 24.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

144. Ἐκ μονομερείας.
145. Τὰ ἐν Ἰουστινιανοῦ Κώδικι.
146. Νεαρὰ 22.
147. Νεαρὰ 117.
148. Τὰ μεταγενέστερα.
149. Διαδικασία.
150. Ποινικαὶ διατάξεις τῶν χριστιαν. Αὐτοκρατόρων.
151. Πρῶται διατάξεις Ἰουστινιανοῦ.
152. Νεαραὶ 117, 127 καὶ 134.
153. Ἁρμενόπουλος.
154. Δικαιοδοσία Ἐκκλησιαστικὴ ἐπὶ Τουρκοκρατίας.
155. Πολιτ. Δικονομία καὶ νόμος συνοδικός.
156. Χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης.
157. Δὲν ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἄδεια τῶν προικισάντων γονέων.
158. Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη προηγουμένης ποινικῆς δίκης διὰ τὸ ἐπὶ μοιχείᾳ διαζύγιον.
159. Πότε ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράδεκτος.
160. Τί ἰσχύει σήμερον περὶ τῶν χρηματικῶν ζημιῶν.
161. Ἀνανέωσις τοῦ γάμου.
162. Ληξιαρχικὴ πρᾶξις.

---

138. Ἡ στερεότης ἢ τὸ ἄστατον τῶν συνοικεσίων εἶναι ὁ γνώμων τῆς ἠθικῆς τῆς κοινωνίας καταστάσεως.

Ὅταν τὸ ἄτομον συναισθάνεται τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, ἣν ἡ κοινωνία ἐκτιμᾷ, αὐστηρὸς καὶ ἀσφαλὴς τῶν ἠθῶν φύλαξ εἶναι ἡ αἰδώς, καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος ὑπερνικᾷ πᾶσαν ἄλλην σκέψιν.

Ἀλλὰ τὸ κοινωνικὸν πνεῦμα δὲν ἀρκεῖ μόνον πρὸς περιφρούρησιν τῶν οἴκων, διότι τὸ ἀτομικὸν φρόνημα ἐκ παντοίων ἀφορμῶν σαλεύεται. Καὶ οἱ θεσμοὶ ἐπάναγκες εἶναι νὰ συμπράξωσιν, ἀρνητικῶς τοὐλάχιστον, μὴ παρέχοντες κῦρος εἰς τὰς κακὰς ῥοπάς, καὶ ἀντιτασσόμενοι εἰς τὴν ἄμεσον ἐκπλήρωσιν πάσης αὐθαιρεσίας.

Τὸ ἔργον τοῦ νομοθέτου ἀποβαίνει δυσχερές, διότι τὸ αἴσθημα δὲν ἐκβιάζεται, οἱαδήποτε δὲ τεχνικὰ μέσα δὲν εὐδοκιμοῦσιν εἰς συνοικείωσιν τῶν διεστώτων καὶ εἰς ἐξάλειψιν ῥιζικῆς ἀντιπαθείας. Ἄνευ συμπνοίας ἡ συνάφεια τοῦ γάμου εἶναι σύνθλιψις παθῶν, τοσοῦτον βιαιότερον συγκρουσθησομένων, ὅσον εἶναι ἀδιάῤῥηκτος ὁ δεσμός, καὶ οὐδεμία ὑπολείπεται διέξοδος. Ἐπὶ τέλους ὁ νομοθέτης δὲν ἰσχύει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀτομικὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπουλερίαν. Πλὴν ὅμως, ἐπιτρέψῃ τὴν ζητουμένην ἱκανοποίησιν, πρεπει νὰ ὑποβληθῇ εἰς βάσανον τὴν ἀτομικὴν ἀξίωσιν, καὶ ὅταν ἄλλως οὐδὲν γίνεται, τότε μόνον παρέχει ἄφεσιν.

Τοῦ νομοθέτου λοιπὸν ἔργον εἶναι, νὰ παρεμβάλῃ ἐμπόδια εἰς τὴν κουφότητα καὶ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὴν ὡριμον σκέψιν.

Ἂν ὅμως δειχθῇ ἄκαμπτος καὶ κωφεύσῃ εἰς πᾶσαν ἀνθρώπινον ἀδυναμίαν, οὐδὲν πράττει ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς, ὑπὲρ ἧς οὐδὲν συμβάλλει, ὅταν ἄλλη εἶναι κατ' ἐπιφάνειαν ἡ τάξις τοῦ νομοθέτου, ἄλλη δὲ κατ'οὐσιανὴ κοινωνικὴ κατάστασις,ἔξω τοῦ νόμου πολιτευομένη.

139. Ἡ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία, ὡς εἴδομεν, δὲν ὡρμήθη ἐκ τῆς ἠθικῆς ἀρχῆς τοῦ γάμου, οὔτε μετὰ ταῦτα κατέληξεν εἰς ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ὥστε δὲν προσφέρει σύστημα περὶ διαζυγίου συνεπὲς καὶ ἐκπληροῦν ἁρμοδίως τὸ σκοπούμενον.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν ἡ ἀγνότης ἁπλοϊκῆς καταστάσεως δὲν ἔχρηζε σχεδὸν τῆς ἐπικουρίας τοῦ νομοθέτου.

Ἡ θρησκευτικὴ τελετὴ τοῦ ἀρχαίου γάμου (confarreatio) οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπει, πλὴν νὰ καταστήσῃ τὴν γυναῖκα ὑποχειρίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ταξιν ἐπέχουσαν θυγατρός, ὥστε διὰ τῆς θρησκείας διαρρηγνυομένων τῶν μετὰ τοῦ ἰδίου γένους δεσμῶν συνήπτοντο τὰ μετὰ τοῦ γένους τοῦ ἀνδρός, καὶ καθιεροῦτο ἀνελευθέρα ἐπ' αὐτῆς ἐξουσία (in potestate viri) (1).Οὐδὲν περιέχουσα ἠθικὸν ἡ θρησκευτικὴ τελετή, οὔτε φωτίζουσα τὴν σχέσιν τοῦ γάμου, δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ἀπαραιτητος, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐξουσίας ἐπετυγχάνετο δι' ἄλλων τρόπων πολιτικῶν, οἷον τῆς πανηγυρικῆς πράσεως(coemtio, mancipatio), ἢ διὰ τῆς χρήσεως (usus) ἐπὶ ἐνιαυτόν, ὅτε οὐδὲ τρεῖς νύκτας ἔλειπεν ἡ γυνὴ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἀνδρός (2). Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς αὐτὸν τὸν γάμον τῆς ἐξουσίας εἰσήχθη κατ' ὀλίγον, προφανῶς διὰ τῶν πλεβέων, ὁ ἐλεύθερος γάμος, καθ' ὃν ἡ γυνὴ δὲν μετέβαλεν οἰκογένειαν, ἀλλ' ἐνυμφεύετο δι' ἁπλῆς συναινέσεως, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἰδίου πατρός.

Μόνον ἐπὶ τοῦ θρησκευτικῶς τελουμένου γάμου ἡ διαρρηξις δεσμοῦ,ἔχοντος θεῖον κῦρος,δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τυχαίως. Κατὰ Διονύσιον Ἁλικαρνασσέα ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις τοιοῦτος γάμος ἦτο

(1) Tacit. Ann. IV. 16.

(2) Ὅρα § 7.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀδιάλυτος (*εἰς σύνδεσμον ἀναγκαῖον οἰκειότητος ἔφερεν ἀδιάλυτον, καὶ τὸ διαιρῆσον τοὺς γάμους τούτους οὐδὲν ἦν*). Ἁμαρτάνουσα ἡ γυνὴ εἶχε δικαστὴν τὸν ἄνδρα *καὶ τοῦ μεγέθους τῆς τιμωρίας κύριον*, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς τῆς γυναικὸς συνεδίκαζον μετὰ τοῦ ἀνδρός. Τὰ βαρύτερα ἁμαρτήματα τῆς γυναικὸς κατὰ Ῥωμύλον ἦσαν μοιχεία καὶ μέθη (1). Ὁ Πλούταρχος (2) προσθέτει, ὅτι εἰς τὴν γυναῖκα ἀπηγορεύετο νὰ *ἐγκαταλείψῃ* τὸν ἄνδρα, αὐτὸς ὅμως *ἠδύνατο* ν' *ἀποβάλῃ* αὐτὴν *ἐπὶ φαρμακείᾳ τέκνων, ἢ κλειδῶν ὑποβολῇ καὶ μοιχευθεῖσαν· εἰ δ' ἄλλως τις ἀποπέμψαιτο, τῆς οὐσίας αὐτοῦ, τὸ μὲν τῆς γυναικὸς εἶναι, τὸ δὲ τῆς Δήμητρος ἱερὸν κελεύων· τὸν δ' ἀποδόμενον γυναῖκα* (πιθανῶς τὸν προαγωγὸν τῆς ἰδίας γυναικὸς) *θύεσθαι χθονίοις θεοῖς* (3). Ἐκ τούτων ἐξάγεται, ὅτι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε δὲν ἠδύνατό τις ν' *ἀποπέμψῃ* τὴν σύζυγον, ἀλλὰ διὰ ῥητὰς αἰτίας, περὶ ὧν ἐδίκαζε συμπαραλαμβάνων τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς, κύριος ὢν τῆς ποινῆς (4). Μόνον ὅτε ὁ ἀνὴρ συνελάμβανε τὴν γυναῖκα, παραβαίνουσαν τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν, εἶχε δικαίωμα νὰ φονεύσῃ αὐτήν (5). Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ὁ ἀνήρ, ἀποβάλλων τὴν γυναῖκα, ἐτιμωρεῖτο στερούμενος τῆς περιουσίας, ἧς τὸ ἥμισυ ἐλάμβανεν ἡ γυνὴ καὶ τὸ ἕτερον μέρος ἐγίνετο τῆς Δήμητρος ἱερόν. Ὅπως ὁ γάμος συνεκροτεῖτο διὰ θρησκευτικῆς τελετῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔπρεπε νὰ λυθῇ θρησκευτικῶς (*διὰ τῆς* (difarreatio), κατὰ Πλούταρχον (6), *οἱ δὲ ἱερεῖς παρεγένοντο τῇ τοῦ γάμου διαλύσει, πολλὰ φρικώδη καὶ ἀλλόκοτα καὶ σκυθρωπὰ δρῶντες* (7).

---

(1) Διον. Ἁλικαρ. Β'. 25.

(2) Ῥωμύλος 22.

(3) Wächter, Ueber Ehescheid. (1822) σελ. 20.

(4) Περὶ τοῦ οἰκιακοῦ τούτου δικαστηρίου λαλεῖ ὁ Τάκιτος. Annal. XIII. 32. καὶ ὁ Gellius X. 23. vir cum divortium facit (ὄχι fecit) mulieri judex pro censore est (Lipsius. Var. lect I. 15). Livius XXXIX. 28.

(5) Gellius X. 23. Ὁ Egnatius Mecenius ἐφόνευσε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ οἰνοποτοῦσαν ἄνευ δίκης καὶ διὰ τοῦτο ἀπελύθη παρὰ τοῦ Ῥωμύλου. Valer. Max VI. 3. 9. Plinius hist. nat. XIV. 14. Servius ad Aen. I. 737.

(6) Καταγραφὴ κεφαλαίων. Ῥωμαϊκὰ κεφ. 50.—Festus, difarreatio.

(7) Ὁ Πλούταρχος διηγεῖται τοῦτο περὶ διαζυγίου Φλαμίνου τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὸν γάμον ὅμως τὸν στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἁπλῆς ἐξουσίας τοῦ ἀνδρός, τουτέστι πολιτικῶς συγκροτηθέντα (διὰ coemtio καὶ usus) ἄνευ θρησκευτικῆς τελετοπραξίας, ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς τὸ διαζύγιον οὐδεμίαν ἄλλην εἶχεν ἔννοιαν, πλὴν τῆς λύσεως τῆς ἐξουσίας ταύτης. Ὡς πρᾶγμα τῆς κυριότητος αὐτοῦ, ἐξεποίει τὴν γυναῖκα ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς συμβολικῆς πωλήσεως (remancipatio) πρὸς οἰκεῖον ἢ φίλον τῆς γυναικός, ὅστις ἀμέσως ἐνήργει τὴν χειραφεσίαν αὐτῆς (1). Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἠδύνατό τις νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἰδίαν γυναῖκα εἰς ἄλλον (διὰ τῆς coemtio) καὶ ἐπίσημα παραδείγματα ἀναφέρει ἡ ἱστορία τοῦ Κάτωνος, ὅστις παρεχώρησε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ εἰς τὸν Ὀρτένσιον, ὅπως παρεχωρήθη καὶ ἡ Λιβία εἰς τὸν Αὔγουστον (2). Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἡ γυνὴ δὲν ἠδύνατο νὰ διαζευχθῇ, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κατόπιν ἐπετράπη εἰς αὐτὴν νὰ ἐκβιάσῃ τὴν χειραφεσίαν(3). Ὅτι καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ γάμου ἦτο ὁ ἀνὴρ ὁ φυσικὸς δικαστὴς τῆς γυναικός, δὲν ἔχομεν αἰτίαν νὰ διστάσωμεν, διότι τὸ δικαίωμα αὐτοῦ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἐξουσίας.

Ἐπὶ τέλους ὁ ἐλεύθερος γάμος μόνον δεσμὸν εἶχε τὴν ἀτομικὴν συναίνεσιν καὶ ἑπομένως διελύετο διὰ τῆς ἐναντίας θελήσεως ἑκατέρου μέρους, ἄνευ ἄλλης τινὸς διατυπώσεως. Μάλιστα ἡ ἐναντία θέλησις ἠδύνατο καὶ σιωπηλῶς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν λύσιν τοῦ γάμου (4), ἂν καὶ ἡ συνήθεια καθιέρωσε ῥητὰς λέξεις ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρός : *τὰ σεαυτῆς πρᾶττε* (tuas res tibi habeto), ἐκ δὲ τῆς γυναικός : *τὰ σεαυτοῦ πρᾶττε* (tuas res tibi agito) (5), ἐθεωρεῖτο δὲ ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν πᾶσα

Διός. Τῶν ἱερέων τούτων οἱ γάμοι ἦταν ἄλλοτε ἀδιάρρηκτοι, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δομιτιανοῦ ἐπετράπη καὶ εἰς αὐτοὺς διαζύγιον. Gellius X. 15. Festus v. Flaminica.

(1) Gajus I. 115. 195.—Festus v. remancipatio.—Ulp. XI. 5.

(2) Πλούτ. Κάτων νεώτ. 25. 52. Ἀππιανὸς II. 99. Δίων Κάσσιος XLVIII. 44.

(3) Gajus I. 137. Ὁ Wächter, Ehescheid. p. 64. ἀμφιβάλλει, ἀλλ' αἱ λέξεις τοῦ Γαΐου εἶναι σαφεῖς.

(4) Plaut. Amphitr. III. 2. v. 47. Cicero. Philipp. II. 28. de orat I. 40. 56. L. 2. § 1. de divort. (24. 2). ΚΗ'. ζ'. 9.

(5) L. 2. § 1. αὐτ. Μεταξὺ διαισίου (divortium) καὶ διαζυγίου (repudium) ἡ διαφορὰ εἶναι λεκτική. L. 191. de V. S. (50. 15). Β'. 6'. 98. Ἀρμεν. Περὶ σημασ. ὀνομ. 12.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπὶ χρηματικῇ ποινῇ σύμβασις πρὸς ἀπαγόρευσιν διαζυγίου καὶ διὰ τοῦτο ἄκυρος (1).

140. Βεβαίως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἡ διάρρηξις τοῦ γάμου, ὡς ἐκ τῶν ἠθῶν, ἦτο σπανιωτάτη.

Οἱ Ῥωμαῖοι διηγοῦνται, ὅτι τὸ πρῶτον διαζύγιον συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 511 ἢ 523 ἀπὸ κτ. Ῥώμης, ὀνομάζοντες καὶ τὸ πρόσωπον, τὸν Σπούριον Καρβίλιον Ῥούγαν (2). Ὁ *Μοντέσκιος* φρονεῖ, ὅτι, κατὰ τὴν ἀνθρώπινον φύσιν κρίνοντες, δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἐπὶ πέντε αἰῶνας δὲν ἔγινε χρῆσις τοῦ ἐπιτρεπομένου κατὰ νόμον διαζυγίου (3).

Καὶ τῳόντι φαίνεται, ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ὁ Καρβίλιος ὁ πρῶτος διαζευχθείς, ἀλλ' εἶχέ τι ἰδιαίτερον τὸ διαζύγιον αὐτοῦ, ὥστε ἔλαβε τύπον ἀνεκδότου.

Ὁ τιμητής, συντάσσων τὰς ἀπογραφάς, ἐξέταζε, ποῖοι εἶεν ἔγγαμοι. Οὕτως ὁ Κάτων ἠρώτησε τὸν Πόρκιον, ἂν ἔχῃ γυναῖκα οἰκείᾳ βουλήσει (ex tui animi sententia tu uxorem habes?) καὶ αὐτὸς ἀπήντησεν ὅτι ἔχει, ἀλλ' οὐχί, τῇ ἀληθείᾳ, οἵαν εὔχεται (habeo equidem uxorem, sed non hercule ex mei animi sententia). Διὰ τὴν ἀστειότητα ταύτην ὑπεβιβάσθη μεταξὺ τῶν θητῶν (aerarii) (4). Καὶ ὁ Καρβίλιος λοιπὸν ἠρωτήθη, νὰ βεβαιώσῃ μεθ' ὅρκου, ἂν ἔχῃ γυναῖκα πρὸς τέκνωσιν (uxoremse liberorum quaerendorum gratia habiturum), ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἦτο στεῖρα (καὶ αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἀναφέρουσιν ὅλοι), ἐνόμισε καθῆκον νὰ διαζευχθῇ αὐτὴν χάριν τῆς ἀληθείας τοῦ ὅρκου (5). Ἀλλὰ κατεφρονήθη παρὰ τοῦ λαοῦ (6), ἐντεῦθεν δὲ φαίνεται, ὅτι ἐγεννήθη ἡ δόξα, ὅτι τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρῶτον διαζύγιον. Ἔτι πιθανώτερον καθίσταται τὸ πρᾶγμα, διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ Γελλίου, ὅτι ἔκτοτε ἤρχισαν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ λαμ-

(1) L. 134. de V. O. (45. 1). L. 2. C. de inutil. (8. 39).

(2) Δ. Ἁλ. κ. II. 72. Val. Max. II. 1. § 4. Gell. IV. 3. XVII. 21. 44. Πλούτ. Θησ. καὶ Ῥωμ. 14.—Ἐν Λυκ. καὶ Νουμᾶ συγκρ. 3. ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος τὸ 230 ἔτος ἀ. κτ. Ρ.

(3) Montesquieu, Esprit des lois XVI. 16.

(4) Cic. de orat. II. 64. Gell. IV. 20.

(5) Οὕτω ἐξηγεῖ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Σαβινὺ ἐν ταῖς Πραγματείαις τῆς Ἀκαδημίας Βερολίνου ἔτους 1814.

(6) Διον. Ἁλ. κ. II. 72. Val. Max. II. 1. § 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βάνωσι πρόνοιαν δι' ἐπερωτήσεων περὶ ἀποδόσεως τῆς προικός. Ἡ περιουσία τῆς ὑποχειρίας γυναικὸς ἐγίνετο τοῦ ἀνδρός, ὥστε δὲν ὑπεχρεοῦτο εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῆς μετὰ τὸ διαζύγιον, καὶ ἠδύνατο ἐν παντοίᾳ προφάσει διαζευγνύμενος νὰ σφετερισθῇ αὐτήν (1). Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπαντᾷ ἤδη αὔξουσα πρόοδος διαζυγίων, γινομένων μετὰ πλείστης κουφότητος, καὶ εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦ Κερβιλίου ἔφερεν αἴφνης τοιαῦτα ἀποτελέσματα (2). Ἡ ἠθικὴ ἐξουσία τοῦ τιμητοῦ, καί τοι κυρίου τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῶν πολιτῶν, παρήκμασε (3).

141. Ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ ἐκ συναινέσεως γάμου, καθ' ὃν ὑπῆρχε προῖξ καὶ σύμβασις περὶ ἀποδόσεως, ἡ συνήθεια εἰσήγαγεν ἀποτελέσματά τινα τοῦ διαζυγίου.

Τὸ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς προικός (rei uxoriae cautiones) προσετίθετο ὅρος παρακρατήσεως ἐπὶ διαζυγίου, ὅσον φανῇ δίκαιον εἰς τὸν δικαστήν. Ἐντεῦθεν κατὰ συνήθειαν ἐκράτησεν, ὅτι, εἰ μὲν ἡ γυνὴ ἀναιτίως πέμψῃ διαζύγιον, παρακρατεῖται μέρος τῆς προικὸς κατὰ τὸ δοκοῦν τοῦ δικαστοῦ, διὰ τὰ ἐκ τοῦ γάμου τέκνα (retentio ob liberos) (4). Ἂν ὅμως πταῖσμα τῆς γυναικὸς ἔδωκεν ἀφορμὴν διαζυγίου, εἶον μοιχεία, ἢ μέθη ἐκέρδαινεν ὁ ἀνὴρ ὅλην τὴν προῖκα (ob mores) (5).

142. Ὁ Αὔγουστος διὰ δύω νόμων (Lex Julia et Papia Popæa καὶ Lex Julia de adulteriis) εἰσήγαγε περιορισμούς τινας μᾶλλον τυπικοὺς πρὸς τακτοποίησιν τῶν ὑφισταμένων (6). Πρὸς

(1) Wächter, Ehescheid p. 87. Ὁ Bechmann, Dotalr. p. 68. ἐπικαλεῖται προσέτι, ὅτι μέχρις ἕκτου αἰῶνος ἀπὸ κτίσ. Ρ. ἦτο ἄγνωστος ἡ actio rei uxoriæ. Gellius IV. 3.

(2) Cic. ad diver. VIII. 7. Val. Max. VI. 3. § 10—12. Πλούταρχ. Παῦλος 5. Κικ. 41. Plautus, Amphitr. III. 2. v. 47. ἐν Merc. IV. 6. v. 1. λέγει μόνον, ὅτι ἡ ἀπουσία τοῦ ἀνδρὸς δὲν θεωρεῖται βαρεῖα ὅπως τῆς γυναικός.

(3) Παράδειγμα αὐστηρότητος ἀναφέρει ὁ Val. Max. II. 9. 2. ὅτι ὁ Λούκιος Ἀντώνιος ἐξωβελίσθη ἐκ τῆς συγκλήτου, διότι ἀπέβαλε τὴν σύζυγον, μὴ συμβουλευθεὶς τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς.

(4) Cic. Top. 4. 17. Off. III. 15.

(5) Val. Max VIII. 2. 3. Πλούτ. Μαρ. 38. Plinius hist. nat. XIV. 15. Gell. X. 2.

(6) Suet. Aug. 5 divortiis modum imposuit.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βεβαίωσιν τοῦ διαζυγίου κατὰ τὸν ἐκ συναινέσεως γάμον ὥρισε νὰ γίνεται δι' ἀπελευθέρου, ἐπὶ παρουσίᾳ ἑπτὰ μαρτύρων, φέροντος τὸ ἀποστάσιον (libellum repudii) (1). Εἰς τὴν ἀπελευθέραν ἀπηγόρευσε νὰ διαζευχθῇ τὸν ἀπελευθερώσαντα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ (2). Τ' ἀποτελέσματα τοῦ διαζυγίου ὡς πρὸς τὴν προῖκα ἐκανόνισεν ὡς ἑφεξῆς·

Εἰ μὲν πταῖσμα βαρὺ (mores graviores seu majores) τῆς γυναικὸς ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ διαζύγιον, ὁ ἀνὴρ εἶχε δικαίωμα παρακρατήσεως $^1/_6$ τῆς προικός, εἰ δὲ πταῖσμα ἐλαφρὸν (mores leviores) $^1/_8$.

Ἀλλὰ καὶ ὅτε ὁ ἀνὴρ καθίστατο ὑπαίτιος τοῦ διαζυγίου διὰ βαρέος πταίσματος (mores graviores), ὤφειλε ν' ἀποδώσῃ παραχρῆμα τὸ μέρος τῆς προικός, ὃ ἄλλως ἦτο ἀποδοτέον εἰς τρεῖς ἐνιαυτούς (annua, bima, trima die), κατὰ ἴσας δόσεις, ὅσον δὲ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν ἀπεδίδετο παραχρῆμα, ὤφειλε ν' ἀποδώσῃ μετὰ τῶν καρπῶν τῶν τεσσάρων τελευταίων ἐτῶν. Εἰ δὲ πάλιν ὁ ἀνὴρ καθίστατο ὑπαίτιος τοῦ διαζυγίου ἕνεκεν ἐλαφροῦ πταίσματος (mores leviores), εἶχεν 6 μηνῶν προθεσμίαν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν εἰς τρεῖς δόσεις ἀποδοτέων, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ ὑπέκειτο εἰς τοὺς τετραετεῖς καρπούς (3).

Δι' ἕκαστον τέκνον (propter liberos) παρεκράτει, ὁ ἀνὴρ $^1/_6$ τῆς προικός, ὅτε τοῦ διαζυγίου ὑπαίτιος ὑπῆρξεν ἡ γυνή, ἢ ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὑφ' οὗ τὴν ἐξουσίαν διετέλει, πώποτε ὅμως πέραν τοῦ ἡμίσεως τῆς προικός (4).

Περὶ τούτων ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρα δίκη περὶ κακοτροπίας (judicium de moribus) (5).

Οἱ νομοδιδάσκαλοι προσέθηκαν, ὅτι ὁ παράφρων δὲν ζητεῖ διά-

---

(1) L. 9. de divort. (24. 2). ΚΗ'. ζ'. 15. L. 43. de adult. (48. 5). Ξ'. λζ'. 44. L. 1. unde vir. (38. 11). ΜΕ'. ε'. 5.

(2) L. 11. de divort. (24. 2). L. 15. de ritu nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 21. L. 1. § 1. unde vir. (38. 11). ΜΕ'. ε'. 5.

(3) Ulp. VI. 8 § 12. 13.

(4) Ulp. VI. 8. § 10.

(5) L. 5. pr. de pactis dot. (23. 4). ΚΘ'. ε'. 5. L. 15. § 1. L. 39. 47. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 15. 37. 45. L. 1. C. Th. de dot. (3. 13). L. 11. § 2. C. de repud. (5. 17).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζύγιον, ὡς ἐστερημένος βουλήσεως. Ὁ πατὴρ ὅμως τῆς παράφρονος, ὑπεξουσίας οὔσης, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀντ' αὐτῆς διαζύγιον(1). Ἐπίσης δὲν ἐθεωρεῖτο δεδικαιολογημένη αἰτία διαζυγίου ἡ παραφροσύνη, πλὴν ὅτε οὐδεμία ὑπῆρχεν ἐλπὶς ἰάσεως (2). Πρῶτος ὁ Διοκλητιανὸς περιώρισε τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ὁ πατὴρ καὶ ἀκουσίως τοῦ ὑπεξουσίου τέκνου ἠδύνατο νὰ διαζεύξῃ αὐτό(3). Ὡς μετριασμὸς τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἐλογίζετο ἡ ἀνάγκη συγκαταθέσεως τῆς ὑπεξουσίας πρὸς ἀπαίτησιν τῆς προικός (§ 98).

143. Ἐπὶ τῶν χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων ἐξέλιπον ὅλοι οἱ τρόποι τοῦ γάμου, ὅσοι ἐπήγαζον ἐκ τῶν ἀρχαίων ἠθῶν καὶ διέμεινε μόνον τὸ σχῆμα τῆς ἐλευθέρας συναινέσεως. Κρίνοντες ἐξ αὐτῆς τὴν ἔννοιαν τοῦ γάμου, ἐδέχοντο τὴν ἀρχήν, ὅτι ἀπεριόριστος ὑπάρχει ἐλευθερία πρὸς συνάφειαν καὶ πρὸς διάλυσιν γάμων, κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν (4). Οὐ μόνον ὁ Ἀναστάσιος(5), ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανός (6), ἐθεώρησαν ἐπιτρεπόμενον τὸ κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν διαζύγιον (communi consensu). Ἀλλὰ κατόπιν οὗτος μετέβαλε γνώμην, εἰς μίαν μόνην περίπτωσιν ἐπιτρέψας κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν, ἐὰν *σωφροσύνης ἐπιθυμίᾳ τοῦτο ποιήσωσιν* (7). Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἰουστῖνος εἰσήγαγε πάλιν τὸ κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν διαζύγιον (8).

144. Ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου σχεδὸν πᾶς Αὐτοκράτωρ ἐπέφερε τροποποιήσεις εἰς τὸ ἐκ μονομερείας διαζύγιον.

Κατὰ τὸν Κωνσταντῖνον αὐτὸν ἡ μὲν γυνὴ διαζεύγνυται τὸν ἄνδρα ὄντα φονέα, φαρμακέα, ἢ τυμβωρύχον (homicida, medicamentarius, sepulcrorum dissolutor), ὁ δὲ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα

---

(1) L. 22. § 7. soluto matr. (24. 3). Η'. η'. 22. L. 4. de divort. (24 2). ΚΗ'. ζ'. 11.

(2) L. 22. § 7. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 22.

(3) L. 5. C. de repud. (5. 17). ΚΗ'. 7. 19. Ἡ ἀρχὴ εὑρίσκεται ἐν L. 1. § 5. de liber. exh. (43. 30). ΚΑ'. 6'. 12. Τὸ τοῦ Παύλου S. R. II. 19. § 2. σκοτεινόν. Ἴδε Wächter, Ehecsheid. p. 152.

(4) L. 14. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 32.

(5) L. 9. C. de rep. (5. 17).

(6) Νεαρὰ 22. κεφ. ιη'.

(7) Νεαρὰ 117. κεφ. α'.

(8) Νεαρὰ 140.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὖσαν μοιχαλίδα, φαρμακεύτριαν (medicamentaria), ἢ προξενήτριαν (conciliatrix)(1). Κατόπιν ὁ αὐτὸς προσέθηκεν,ὅτι ἡ γυνὴ ἐκστρατεύσαντος, παρ'οὗ 4 ἔτη δὲν ἔλαβεν εἰδήσεις, δύναται, εἰδοποιοῦσα τὸν ἀνώτερον αὐτοῦ, νὰ προσέλθῃ εἰς ἄλλον γάμον, ἄλλως στερεῖται τῆς προικός, καὶ τιμωρεῖται κεφαλικῶς. Ὁ παραβάτης Ἰουλιανὸς ἐπανέφερε πάλιν τὸ πρὸ τοῦ Κωνσταντίνου νόμιμον (2). Ἀλλὰ τὸ ἀπεριόριστον σύστημα μετέβαλον οἱ Ὀνώριος καὶ Κωνστάντιος, ἐπιτρέποντες τὸ διαζύγιον μόνον ἐπὶ βαρέων ἐγκλημάτων (graves causae s. crimina), ἄλλως δὲ τιμωροῦντες αὐτὸ αὐστηρῶς(3). Ὁ Θεοδόσιος Β' κατήργησε τὴν διάταξιν ταύτην, εὑρίσκων πολὺ αὐστηρὰς καὶ ἀπανθρώπους τὰς ποινάς (4), ἀλλ' ὡς ἐκ τούτου ἐγεννήθη τοιαύτη ἀκολασία, ὥστε μετὰ 19 ἔτη,πρὸς καταστολήν, ὑπερέβη τῶν προκατόχων τὸ ἀπηνές. Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην (5) ἑκάτερος τῶν συζύγων λύει τὸν γάμον, ὅταν ὁ ἕτερος εἶναι μοιχός,φονεύς, φαρμακεύς, τυμβωρύχος, ἱερόσυλος, λησταποδόχος, ἀνδραποδιστής, ἢ ἔνοχος παραποιήσεως, ἢ ἐπιβουλεύεται τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἰδίως ἡ γυνὴ διαζεύγνυται τὸν ἄνδρα ἔνοχον ἐσχάτης προδοσίας, ληστήν, ζωοκλόπον (abactor, ἀπελάτης), ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς γυναικὸς συμπεριφερόμενον μετ' ἀκολάστων γυναικῶν, μαστιγοῦντα αὐτήν. Τοῦ ἀνδρὸς ῥηταὶ αἰτίαι διαζυγίου ἀπαριθμοῦνται ἡ ἐν ἀγνοίᾳ ἢ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ συμπεριφορὰ μετ'ἄλλων, ἡ γνῶσις ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας, ἐπίθεσις χειρῶν κατὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρός, ἢ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ διανυκτέρευσις ἐκτὸς τῆς οἰκίας, ἢ ἐπίσκεψις θεάτρων, ἱπποδρομίων καὶ ἄλλων δημοσίων τόπων. Πέραν τῶν ῥητῶν τούτων αἰτιῶν ὁ Θεοδόσιος ἐτιμώρησε τὸ διαζύγιον ἐπὶ ποινῇ (6)·

(1) L. 1. C. Th. de repud. (5. 17).

(2) L. 4. C. Th. de dot. (5. 13). Ὁ Wächter, Ehescheid. b 213. εἰκάζει, ὅτι δὲν διεσώθη ἡ Νεαρὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ, διότι ὁ Θεοδόσιος Β'. παρεδέχθη τὸ αὐτὸ σύστημα καὶ ἐπομένως προετίμησε τὴν καταχώρισιν τῆς ἰδίας Νεαρᾶς ἐν Κώδικι N. 1. tit. 17 de repud. in app.C. Th.

(3) L. 2. C. Th. de rep. (5. 17).

(4) Nov. 1. tit. 17. in app. C. Th.

(5) L. 8. C. de rep. (5. 17).

6) Ἡ διάταξις Οὐαλεντιανοῦ Γ'. (Nov. 1. tit. XII. in app. C. Th.) φαίνεται ἐπὶ σκοπῷ καταργήσεως ἐν τῇ Δύσει τῆς Θεοδοσίου Β'. πρώτης διατάξεως, ἐπιτρεπούσης ἐκ μονομερείας διαζύγια (sola contrarie volun-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

145. Ὁ Ἰουστινιανὸς πρῶτον ἐν Κώδικι παρέλαβε τὴν δευτέραν διάταξιν Θεοδοσίου Β'. προσθέτων, ὅτι ἡ γυνή, ἢ οἱ γονεῖς αὐτῆς δύνανται νὰ πέμψωσι διαζύγιον εἰς τὸν ἄνδρα ἄνευ ἀπωλείας τῆς προικός, ὅταν δύω ἔτη ἀπὸ τοῦ γάμου ἀποδεικνύεται ἀνίκανος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνὴρ ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει ἀναλαμβάνει τὴν προγάμου δωρεάν (1).

Δι' ἑπομένης διατάξεως ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἄνδρα τὸ διαζύγιον δι' ἑτέρας τρεῖς αἰτίας, ὅταν ἡ γυνὴ ἐξαμβλώσκῃ, συλλούεται μετὰ ἀνδρῶν (libidinis causa), ἢ συνεστῶτος τοῦ πρώτου γάμου συμφωνῇ δεύτερον (2).

146. Ἡ νομοθετικὴ φιλοπραγμοσύνη τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ εἰς ταῦτα μόνα ἐπὶ τοιούτου περισπουδάστου θέματος. Διὰ τῆς νεαρᾶς 22 ἀνεκεφαλαίωσεν ὅλον τὸ περὶ διαζυγίου σύστημα, διέστειλε δὲ τὰ ἑξῆς (3)·

Α'. Διάζύγια ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως (communi consensu), διὰ τῆς Νεαρᾶς ταύτης μὴ ἀπαγορευόμενα.

Β'. Διαζύγια ἐκ μονομερείας, εἴτε α'. ἄνευ τινὸς αἰτίας, ἀθέμιτα, τιμωρούμενα διαφοροτρόπως, εἴτε β'. θεμιτὰ καὶ ταῦτα :

Ι. δι' αἰτίας παραπτώματος τοῦ ἑτέρου ὑποκειμένου, ὡς δόντος αἰτίαν εἰς τὸ διαζύγιον, εἰς ἐπιβλαβεῖς συνεπείας — Τοιαῦται δὲ αἱ ἤδη ἐκτεθεῖσαι αἰτίαι (4), ἢ

ΙΙ. κατὰ πρόφασιν ἄμεμπτον (bona gratia) μὴ συνεπάγουσαν ζημίας.— Τοιαύτας ἀμέμπτους προφάσεις ἀπαριθμεῖ ὁ Ἰουστινιανὸς τὰς ἑξῆς·

1. Ἀνικανότητα φυσικὴν τοῦ ἀνδρὸς (κοίτης ἀπραξίαν) διαρκέσασαν ἐπὶ τρία ἔτη ἀπὸ τοῦ γάμου (5). Ἐξ ἀναλογίας οἱ νεώτεροι προσθέτουσι καὶ τὴν ἀνικανότητα, ἢ στειρίαν, τῆς γυναικός, μνημονευομένην ἐν τοῖς Πανδέκταις, ἔνθα ἀπαντᾷ καὶ ἡ ἐκ-

---

tute), καὶ ἐνισχύσεως τῆς μνησθείσης διατάξεως Ὀνωρίου καὶ Κωνσταντίου. W ä c h t e r Ehescheid. p. 220.

(1) L. 10. C. de repud. (5. 17).

(2) L. 11. § 2. αὐτ.

(3) Νεαρὰ 22. κεφ. δ'.

(4) Νεαρὰ 22. κεφ. ιε'. ις'.

(5) Αὐτόθι κεφ. ς'. ΚΗ'. ζ'. 4. Πρότερον ἴσχυον μόνα δύω ἔτη. L. 10. C. de rep. (5. 17). Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. ιε'. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φράσις bonagratia, δι' ἐμβλήματος Τριβωνιανοῦ (1), καθόσον μάλιστα ἡ Νεαρὰ δὲν φαίνεται ἀνατρέπουσα τὴν διάταξιν ταύτην (2), ὅπως μεταγενεστέρα 117.

2. Αἰχμαλωσίαν.— Ἐνόσῳ εἶναι γνωστόν, ὅτι σώζεται ὁ αἰχμαλωτισθείς, ὁ γάμος διαρκεῖ, ἐὰν ὅμως δὲν ὑπάρχωσιν εἰδήσεις, μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας δύναται ὁ ἐλεύθερος νὰ θεωρήσῃ διαλελυμένον τὸν γάμον (3).

3. Δουλείαν.— εἰς ἣν περιπίπτει μόνος ὁ ἀπελεύθερος(4).

4. Στρατείαν.—Ὅταν ὁ ἀνὴρ στρατεύσας δὲν ἐπιστείλῃ εἰς τὴν γυναῖκα, μετὰ 10 ἔτη ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ νυμφευθῇ(5).

5. Τὴν ἐκλογὴν μοναστικοῦ βίου (6).

147. Μετὰ ἓξ ἔτη (τουτέστι κατὰ τὸ ἔτος 543) ἐξέδωκε νέαν διάταξιν ὁ Ἰουστινιανός, τὴν Νεαρὰν 117, δι' ἧς παρεδέχθη πάλιν τὴν τετραπλῆν διαίρεσιν τῶν διαζυγίων, ἐτροποποίησεν ὅμως τὰ καθέκαστα. Καὶ

Α'. Ἀπηγόρευσε τὸ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν διαζύγιον(communi consensu), *εἰμὴ σωφροσύνης ἐπιθυμίᾳ* (7).

Β'. Μετήλλαξε τὰς ποινὰς τοῦ ἐκ μονομερίας διαζυγίου ἄνευ τινὸς αἰτίας(8).

Γ'. Περιώρισε τὰ θέματα τοῦ ἐκ μονομερείας διαζυγίου ἕνεκα παραπτώματος (μετὰ αἰτίας εὐλόγου) εἰς τὰ ἑξῆς·

Ι. Ὁ ἀνὴρ διαζεύγνυται τὴν γυναῖκα (9)·

α'. Ἀποσιωπήσασαν εἰς αὐτὸν ἣν ἐγνώριζε συνωμοσίαν κατὰ τῆς βασιλείας. Ἐὰν ὅμως καὶ ὁ ἀνὴρ σιωπήσῃ μαθὼν παρ' αὐτῆς διὰ νὰ μὴ ἔχῃ οὗτος λόγον διαζυγίου, δύναται ἡ γυνὴ δι' ἄλλου προσώπου νὰ καταγγείλῃ εἰς τὴν ἀρχήν.

---

(1) L. 60—62. de don inter vir. (24. 1). Λ'. α'. 58.

(2) Νεαρὰ 22. κεφ. μη'. § 1. οὐδὲ ἐντῶν ἔμπροσθεν προσαπτόμενος Wächter, Ehescheid. p. 229.

(3) Νεαρὰ 22. κεφ. ζ'. ΚΗ'. ζ'. 4. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 3.

(4) Αὐτόθι κεφ. θ'.

(5) Νεαρὰ 22. κεφ. ιδ'.

(9) Αὐτ. κεφ. ε'. Νεαρὰ κεφ. μ'. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 11.

(7) Νεαρὰ 117. κεφ. ι'.

(8) Αὐτ. κεφ. ιγ'.

(9) Αὐτ. κεφ. η'. ΚΗ'. ζ'. 1. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 13.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Θεσσαλ

β'. Κατηγορηθεῖσαν παρ' αὐτοῦ ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ ἀποδειχθεῖσαν ἔνοχον.

γ'. Ἐπιβουλευθεῖσαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἢ μὴ φανερώσασαν ἣν ἐγνώριζεν ἐπιβουλὴν ἄλλων.

δ'. Ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ συμποσιάζουσαν, ἢ συλλουομένην μετ' ἄλλων ἀνδρῶν.

ε'. Παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ ἔξω τοῦ οἴκου μείνασαν, πλὴν ἂν διετέλεσε παρὰ τοῖς ἰδίοις γονεῦσιν, ἢ ἂν ἐξέβαλεν αὐτὴν τοῦ οἴκου ὁ ἀνήρ, μὴ ἔχουσαν γονεῖς, πρὸς οὓς νὰ προσφύγῃ. Ἐκτὸς τοῦ οἴκου μένει παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνδρός, ὅταν ἡ διαμονὴ παρατείνεται καὶ μάλιστα τὴν νύκτα, δὲν πρόκειται δὲ περὶ ἁπλῆς καὶ συνήθους ἐπισκέψεως (1).

ς'. Ἐπισκεπτομένην θέατρα, ἱπποδρόμια, ἢ κυνηγεσίας ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀνδρός, ἢ παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτοῦ.

II. Ἡ γυνὴ διαζεύγνυται τὸν ἄνδρα (2)·

α'. Ὅστις βουλεύεται κατὰ τῆς βασιλείας, ἢ γνωρίζων τοιαύτην συνωμοσίαν, δὲν καταγγέλλει αὐτήν.

β'. Ὁπωσδήποτε ἐπιβουλευθέντα τὴν ζωὴν αὐτῆς ἢ γνωρίζοντα ἐπιβουλὴν ἄλλων καὶ μηδὲν εἰς αὐτὴν φανερώσαντα, ἢ μὴ ἐκδικήσαντα κατὰ τοὺς νόμους τὴν ἐπιβουλήν. Αἱ κακώσεις δὲν εἶναι λόγος διαζυγίου, ἀλλ' ἄλλων συνεπειῶν(3).

γ'. Ἐπιβουλευόμενον τὴν σωφροσύνην αὐτῆς καὶ ἐπιχειροῦντα νὰ παραδώσῃ αὐτὴν εἰς ἄλλους.

δ'. Ψευδῶς ἐγκαλέσαντα αὐτὴν ἐπὶ μοιχείᾳ (4).

ε'. Ἐὰν ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ μετ' ἄλλης εὑρίσκεται μένων, ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν ἐν ἄλλῳ οἴκῳ ἐλεγχθῇ συνεχῶς διάγων καὶ οὐδεμίαν ἀκούων παραίνεσιν ἀποχῆς, καίτοι ἐπανειλημμένως γενομένην παρὰ συγγενῶν ἢ ἀξιοπίστων προσώπων.

---

(1) Νεαρὰ 117. κεφ. η'. § 7. ΑΠ. 49 (1866). Ὅρα καὶ L. 8. § 3. C. de rep. (5. 17).

(2) Νεαρὰ 117. κεφ. θ'. ΚΗ'. ζ'. 1. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. ιε'. 14.

(3) Νεαρὰ 117 κεφ. ιδ'. ΑΠ. 24, 49 (1847).

(4) Ὅτι τοῦτο ὑπάρχει, ἅμα διὰ βουλεύματος παύει πρὸς καιρὸν ἡ ἀνάκρισις, Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 205, 276 (1862). Ἡ ἁπλῆ ἀνάκλησις τῆς ἐγκλήσεως, ἐνόσῳ ὑφίσταται ἡ ἀνάκρισις, δὲν παρέχει εἰσέτι λόγον διαζυγίου. Ἀπόφ. 347 (1862).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ς'. Ἐάν καταδικασθῇ ἐπὶ μοιχείᾳ μετ' ἄλλης ἐγγάμου(1).

Δ'. Κατ' ἄμεμπτον πρόφασιν (bona gratia) ἐκ μονομερείας λύεται ὁ γάμος *δίχα ποινῆς*·

α'. διὰ φυσικὴν ἀνικανότητα(κοίτης ἀπραξίαν) τοῦ ἀνδρὸς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ γάμου (2).

β'. διὰ μονήρη βίον (3).

γ'. δι' αἰχμαλωσίαν (4).

Ὅλα τὰ λοιπὰ θέματα διαζυγίου καταργοῦνται (5), ὥστε ὁ περὶ στειρίας τῆς γυναικὸς λόγος, κατὰ τοὺς Πανδέκτας, μετὰ τὴν Νεαρὰν ταύτην δὲν ὑφίσταται.

148. Οἱ Ἴσαυροι, Λέων καὶ Κωνσταντῖνος, ἐν τῇ *Ἐκλογῇ* περιώρισαν τοὺς λόγους τοῦ ἐπιτρεπομένου διαζυγίου εἰς τρεῖς μόνους·

α'. Πορνείαν τῆς γυναικός, ἢ κοίτης ἀπραξίαν ἀνδρὸς ἐπὶ τρία ἔτη.

β'. Ἐπιβουλὴν κατὰ τῆς ζωῆς, ἢ ἀποσιώπησιν ἐπιβουλῆς ἄλλου.

γ'. Λώβην (6).

Πρὸς ὑπεκφυγὴν ἐπενοήθη βάπτισις τῶν ἰδίων τέκνων, ὅτε τὸ διαζύγιον ἦτο συνέπεια τῆς πνευματικῆς συγγενείας, ἐφ ᾧ οἱ Αὐτ. Λέων Δ'. καὶ Κωνσταντῖνος ς'. ἐπέβαλον αὐστηρὰν ποινήν, διὰ τὴν οὕτως ἐπερχομένην διάλυσιν τοῦ γάμου (7).

Διὰ τοῦ *Προχείρου* ὁ Βασίλειος Μακεδὼν καὶ οἱ συμβασιλεῖς αὐτοῦ ἐπανέφερον τὰς διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, μικρόν τι πα-

---

(1) Νεαρᾶ 117. κεφ. η'. § 2. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 13. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν αὐτόθι ἀπαγγελλομένων συνεπειῶν.

(2) Νεαρὰ 117. κεφ. ιϐ'. Ἀρμεν Δ'. ιε'. 2.

(3) Νεαρὰ 123. κεφ. μ'. Μεθ ὁ μέντοι τὸ πρόσωπον τὸ εἰσερχόμενον εἰς μοναστήριον τὸ μοναχικὸν σχῆμα λάϐοι. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 11. ἀπήνθισεν Ἐπαναγωγὴν ΚΑ'. 1. Ὁ ἕτερος σύζυγος δὲν κωλύεται γάμου. Βαλσαμών. Ρ. καὶ Π. Συντ. Β'. σ. 421. Ε'. σ. 405. Ὅτι ἡ γυνὴ δὲν λαμϐάνει τὸ σχῆμα, πρὶν δοκιμασθῇ ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Νεαρὰ Μανουὴλ Κομνηνοῦ ἐν Ζαχαρίου Συλλ. σ. 503.

(4) Ὅρα § 146. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 3. Ὁ Αὐτ. Λέων κατήργησε τὸν λόγον τοῦτον. Νεαρὰ 33. Ἀρμεν. Δ'. ιε'. 4.

(5) Νεαρὰ 117 κεφ. ιϐ'.

(6) Ἐκλογὴ Β'. 13 ἐν ἔτει 740.

(7) Νεαρὰ 26 ἐν τῇ ἐκδόσει Ζαχαρίου. Συλλογὴ Νεαρῶν ἐν ἔτει 780· Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Σύντ. Ε'. σ. 241—247. Ϛ. σ. 139.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρηλλαγμένας (1), διὰ δὲ τῆς Ἐπαναγωγῆς ἐδέχθησαν καὶ τὸ ἐκ κοινῆς συναινέσεως διαζύγιον (2), ἀλλ' ἡ Ἐπαναγωγὴ δὲν ἔλαβεν ἰσχὺν νόμου.

Ἐν τοῖς Βασιλικοῖς ἐγκατεστρώθησαν αἱ διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ(3), ὥστε αὐταὶ ἐπὶ τέλους ἴσχυσαν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἐκ συναινέσεως διαζύγιον, περὶ οὗ δὲν γίνεται λόγος.

Ταύτας τὰς διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς εἴδομεν, ἀπήνθισε καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος(4), παραλαβὼν τὰς διατάξεις τοῦ Λέοντος, τὴν μὲν ἐπιτρέπουσαν διαζύγιον, ὅταν ἡ γυνὴ ἐπίτηδες ἀμβλώσκῃ(5), τὴν δὲ ἀπαγορεύουσαν αὐτὸ ἕνεκεν αἰχμαλωσίας (6).

Οὐδὲν ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος περὶ διαφορᾶς πίστεως, διότι καὶ κατὰ τοὺς κανόνας καὶ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, εἶναι ἄδηλον, ἂν ὁ πιστὸς δυνηθῇ νὰ σώσῃ τὸν ἄπιστον(7). Ὑπάρχουσιν ἐντούτοις παραδείγματα τοιούτου διαζυγίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ λόγῳ κινδύνου τοῦ ὀρθοδόξου ἐκ τῶν πράξεων τοῦ ἑτεροδόξου(8).

Ἅμα ὁ γάμος εἶναι ἔγκυρος(§ 34), κατὰ φυσικὸν λόγον ἡ διαφορὰ θρησκείας δὲν εἶναι λόγος διαζυγίου, ἀποκρουόμενος, ὡς εἴρηται, καὶ καθ' ἣν περίστασιν μετὰ τὸν γάμον ὁ ἕτερος τῶν συζύγων προσέρχεται εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, καὶ τοῦτο εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Ἀπόστολος εν καιρῷ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἐπίσης εὑρίσκομεν παρ' Ἀρμενοπούλῳ καὶ τὰς Νεαρὰς 111 καὶ 112 τοῦ Λέοντος, καθ' ἃς, ἐπελθούσης μανίας μετὰ τὸν γάμον, ἡ μὲν γυνὴ δύναται μετὰ πενταετίαν ὅλην, καθ' ἣν ἀποδεικνύεται ἀνίατον τὸ πάθος, νὰ διαζευχθῇ, ὁ δὲ ἀνὴρ μετὰ τριετίαν(9).

Ὁ Αὐτοκρ. Ἰσαὰκ Ἄγγελος ἔκρινε δέον συμβουλευθεὶς τοὺς πατριάρχας καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους, νὰ ὁρίσῃ, πῶς λύεται ὁ γάμος τοῦ χειροτονουμένου Ἐπισκόπου, μετὰ προηγουμέ-

(1) Πρόχειρον Θ'. α' ε'.—ιϐ'. ιγ'. ιη'.
(2) Ἐπαναγωγὴ ΚΑ'. δ'.
(3) Βασ. ΚΗ'. ζ'.
(4) Δ'. ιε'.
(5) Νεαρὰ Λέοντος 31. Κατὰ Νεαρὰν 22. κεφ. ις'. Ἰουστινιανοῦ. Ἀ ρ μ Δ'. ιε'. 6.
(6) Νεαρὰ Λέοντος 33. 1. Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. ιε'. 4.
(7) Α'. πρὸς Κορινθ. Ζ'. 15—17. Β α σ ι λ ε ί ο υ Καν. 9. Ῥ ά λ λ η καὶ Π ο τ λ ῆ Σύντ. Δ'. σ. 120. Πανθέκτης καν. 72. αὐτ. Β'. σ. 471.
(8) Β α λ σ α μ ὼ ν αὐτ. Β'. σ. 473 Β λ ά σ τ α ρ η ς αὐτ. Ϛ'. σ. 174.
(9) Ἀ ρ μ ε ν ο π. Δ'. α'. 15.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νην τουτέστι συμφωνίαν συζύγων περὶ λύσεως τοῦ γάμου καὶ ἀπόκαρσιν τῆς γυναικός(1), καθόσον κατὰ τὸν 48 κανν. τῆς Πανθέκτης ἡ εἴσοδος εἰς τὸ μοναστήριον ἐγίνετο μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἀλλ' ὡς φαίνεται, δὲν ἐτηρεῖτο ἡ περὶ τούτου ὑπόσχεσις.

Τελευταῖον ὁ Ἀρμενόπουλος(2) ἀπανθίζει ἐκ τῆς Πείρας(3), ὅτι εἶναι λόγος διαζυγίου, ὅταν εὕρῃ ὁ ἀνὴρ διαπεπαρθενευμένην τὴν γυναῖκα καὶ ἀποδείξῃ τοῦτο παραχρῆμα. Δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ὁ Πατρίκιος, ὃν ἠκολούθησεν ὁ Ἀρμενόπουλος, ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ῥήσεως τοῦ Πανδέκτου περὶ ἀγορᾶς δούλης, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅτι εἶναι παρθένος, ὅτε ἐπετρέπετο ἡ διάλυσις τῆς πράσεως, δι' ἔλλειψιν συμπεφωνημένης ἰδιότητος(4). Τοιαύτη σύγχυσις τῶν περὶ γάμου καὶ ἀγοραπωλησίας σχέσεων εἶναι ἀσυγχώρητος. Τούτου διαφέρει ἡ Νεαρὰ 93 τοῦ Λέοντος, καθ' ἣν εἶναι λόγος διαλύσεως μνηστείας, ὅταν εὑρεθῇ ἡ μνηστὴ ἀλλοτρίων σπερμάτων ὑποκλόπιος (5).

149. Ἐνῷ ἡ νομοθεσία περὶ τοῦ διαζυγίου πολυειδῶς μετήλλαξε, περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεται, ἔμεινε σχεδὸν ἡ αὐτή. Ὁ τύπος τῆς ἀποστολῆς βιβλίου ἀποστασίου (libellus repudii) διετηρήθη(6), κατασταθεὶς ἁπλούστερος διὰ τοῦ Διοκλητιανοῦ, καθ' ὃν, καὶ πρὶν κοινοποιηθῇ, λύεται ὁ γάμος (7). Περὶ τοῦ τρόπου τῆς κοινοποιήσεως οὐδὲν διέταξεν ὁ Ἰουστινιανός, φαίνεται ὅμως, ὅτι κατὰ τὸ ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως διαζύγιον ἦτο περιττή, διότι τοῦτο ἐγίνετο διὰ συμφώνου, ὡσαύτως ἦτο περιττὴ κατὰ τὸ ἐκ μονομερείας διαζύγιον ἕνεκεν ἀμέμπτου προφάσεως (bona gratia), ὡς ἐκ τούτου δὲ πολλάκις ἀντιτάσσεται ἡ ἀποστολὴ βιβλίου ἀποστασίου (repudium mittere) εἰς τὸ bona gratia divertere (8).

---

(1) Ζαχαρίου Συλλ. Νεαρῶν σ. 515. Ὅρα καὶ Πανθέκτης κανν. 48· Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. σ. 419.

(2) Δ'. ιε'. 10.

(3) ΜΘ'. ε'.

(4) L. 11. § 5. de act. emti (19.1).

(5) Ἀρμεν. Δ'. α'. 25. Βλάσταρης Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ζ'. σ. 183. Ταῦτα ἀναμίξαν τὸ ἐν Ἀθ. Ἐφετεῖον δι' ἀποφ. 6095 (1849) ἐπέτρεψε τὴν ἀπόδειξιν πλάνης περὶ τὴν παρθενίαν ὡς λόγον διαζυγίου Εὐρ. Ἰωαν. Ε'. σ. 793.

(6) Nov. Theod. 17 in app. C. Theod.

(7) L. 6. C. de rep. (5. 17.)

8) Νεαρὰ 22. 117. 127. κεφ. δ'. Ἐν κεφ. ς'. Νεαρ. 22. διὰ τῶν λέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὴν περὶ κακοτροπίας δίκην (judicium de moribus) (1).

Ἐκ τούτων βλέπομεν, ὅτι δι' αὐθαιρέτου καὶ μονομεροῦς πράξεως ἠδύνατο πάντοτε νὰ λυθῇ ὁ γάμος ἐπὶ ἁπλῇ ἀποστολῇ βιβλίου ἀποστασίου, κατὰ παράβασιν τῶν περιοριστικῶν διατάξεων. Οἱ Αὐτοκράτορες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξέλθωσι τῆς ὁλεθρίας ἀρχῆς τοῦ Ῥωμ. δικ. καθ' ἣν ἡ ἀτομικὴ βούλησις εἶναι κυρία τοῦ γάμου, ὥστε δὲν ἀνατίθεται εἰς ἀνωτέραν τοῦ ἀτόμου ἀρχήν, τουτέστιν εἰς τὰ δικαστήρια, ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Πρὸς κύρωσιν τῶν περιορισμῶν κατέφυγον εἰς ἀπανθρώπους ποινὰς κατὰ τῆς χρήσεως τῆς αὐτοβουλίας πέραν τῶν ὡρισμένων θεμάτων. Εἶναι ὅμως ὅλως ἀντιφατικὴ ἡ τιμωρία τῆς αὐθαιρέτου διαλύσεως, ἰσχυούσης ἐντούτοις κατὰ νόμον. Ὡς ἐκ τούτου ἀνεπτύχθη ποινικὸν σύστημα περὶ αὐθαιρέτων διαζυγίων, ἀλλὰ βραχέως θέλομεν λαλήσει περὶ τούτου, διότι σήμερον δὲν ἐφαρμόζονται πλέον αἱ πλεῖσται τῶν διατάξεων τούτων.

150. Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτιμώρησε τὴν γυναῖκα αὐθαιρέτως διαζευγνυμένην διὰ τῆς στερήσεως τῆς προικὸς καὶ τῆς ἐξορίας εἰς νῆσον, τὸν δὲ ἄνδρα διὰ τῆς παραχρῆμα ἀποδόσεως ὅλης τῆς προικὸς καὶ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως δευτέρου γάμου, ἄλλως ἡ πρώτη γυνὴ ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πρὸς ἀφαίρεσιν τῆς νέας προικός (2).

Ὁ Ὀνώριος καὶ ὁ Κωνστάντιος ἐπέβαλον εἰς τὸν ἄνδρα αὐθαιρέτως διαζευγνύμενον τὴν παραχρῆμα ἀπόδοσιν τῆς προικὸς καὶ πάσης ἄλλης ὠφελείας, ἀπηγόρευσαν δὲ ἀπολύτως τὸν δεύτερον γάμον, ἐνῷ ἐπέτρεψαν αὐτὸν εἰς τὴν γυναῖκα.

Ἡ γυνὴ στερεῖται τῆς προικός, τῶν δωρεῶν μνηστείας, ἐξορίζεται εἰς νῆσον καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπανέλθῃ (jus postliminii), οὔτε δύναται νὰ συνάψῃ ἄλλον γάμον, ἐνῷ τοῦτο ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνδρα (3).

ξεων «πάρεστι—διαζευγνύναι τὸ συνοικέσιον καὶ στεῖλαι διαζύγιον εἰ καὶ »μὴ βούλοιτο τοῦτο ὁ συνοικῶν»—ὀηλοῦται σαφῶς ἡ ἐναντιότης ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρός, ὅτε στέλλεται βιβλίον ἀποστασίου. Ἴδε Νεαρὰν 22· κεφ. ζ'. Νεαρὰν 123. κεφ. μ'. Wächter, Ehescheid. p. 126.

(1) L. 11. § 2. C. de rep. (5. 17).

(2) L. 1. C. Th. de rep. (3. 17).

(3) L. 2. C. Th. de rep. 3. (17).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐὰν ὁ ἀνὴρ διαζευχθῇ ἕνεκεν ἐλαφρῶν παραπτωμάτων τῆς γυναικὸς (morum vitia), ἐπιστρέφει τὴν προῖκα, μὴ ἀναλαμβάνων ὅμως τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, ἀλλὰ δύναται νὰ νυμφευθῇ. Ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει ἡ γυνὴ στερεῖται προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς καὶ δὲν νυμφεύεται πλέον (1).

Ἐὰν ὅμως τὸ διαζύγιον γίνῃ διὰ βαρέα ἐγκλήματα (ob crimina), ὁ ἔνοχος αὐτῶν ἀνὴρ στερεῖται καὶ τῆς προικὸς καὶ τῆς προγάμου δωρεᾶς, ἐνῷ ἡ γυνὴ νυμφεύεται μετὰ 5 ὅλα ἔτη, ἡ δὲ ἔνοχος γυνὴ στερεῖται προικὸς καὶ προγάμου δωρεᾶς, ἐνῷ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δύναται ἀμέσως νὰ νυμφευθῇ (2).

Ὁ Θεοδόσιος Β' κατήργησε τὰς ποινὰς ταύτας (3), ὡς λίαν αὐστηράς, ἀλλὰ μετολίγον εἰσήγαγε νέας. Κατ' αὐτὰς ἡ γυνή, πέμπουσα διαζύγιον ἄνευ τινὸς λόγου, στερεῖται προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς, οὔτε ἐπιτρέπεται νὰ νυμφευθῇ, πρὶν παρέλθωσι πέντε ἔτη, ἄλλως κηρύττεται ἄτιμος καὶ ἡ συνάφεια αὐτῆς δὲν λογίζεται γάμος, δύναται δὲ ἕκαστος νὰ καταγγείλῃ αὐτήν. Ὁ ἀνὴρ τὰ αὐτὰ πράττων στερεῖται τῆς προγάμου δωρεᾶς, ἀποδίδων τὴν προῖκα. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχωσι λόγοι νόμιμοι διαζυγίου, ἡ μὲν γυνὴ πέμπουσα αὐτὸ λαμβάνει τὴν προῖκα καὶ τὴν προγάμου δωρεὰν καὶ ἔχει ἄδειαν νὰ νυμφευθῇ μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους, ὁ δὲ ἀνὴρ κερδαίνει προῖκα καὶ προγάμου δωρεὰν καὶ ἔχει ἄδειαν ἀμέσως νὰ νυμφευθῇ (4).

151. Ὁ Ἰουστινιανὸς κατέστρωσε τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ Θεοδοσίου ἐν Κώδικι καὶ συμπληρῶν αὐτὴν προσέθηκεν, ὅτι μὴ ὑπαρχούσης προικὸς ἢ προγάμου δωρεᾶς, ἡ ποινὴ συνίσταται εἰς τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας, ὃ ὅμως δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 100 νομίσματα. Τὸ τέταρτον τοῦτο λαμβάνει τὴν ἰδιότητα προικός, ὅθεν, ὑπαρχόντων τέκνων, εἰς αὐτὰ διατηρεῖται (5).

Κατόπιν διέταξεν, ὅτι πᾶν διαζύγιον, γενόμενον παρὰ γνώμην

---

(1) Αὐτόθι.

(2) L. 9. C. Th. de rep. (3. 17).

(3) Nov. 1. de repud. tit. 17. in app. C. Th. Wächter, Ehescheid p. 126.

(4) L. 8. C. de rep. (5. 17). Ἀρμεν. Δ'. θ'. 2.

(5) L. 11. C. de rep. (5. 17).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν γονέων, δὲν ἐπιφέρει ὡς πρὸς αὐτοὺς ἐπιζήμια ἀποτελέσματα, καθόσον ἐπέδοσαν προῖκα ἢ προγαμιαίαν δωρεάν (1).

Διὰ τῆς Νεαρᾶς 22 μικρά τινα προσθέτει.

Τὸ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν διαζύγιον δὲν συνεπάγεται ποινήν, ἀλλ' ἡ διάλυσις κανονίζεται κατὰ τὰς ἀμοιβαίας συμφωνίας.

Τὸ ἐκ μενομερείας διαζύγιον ἄνευ τινὸς αἰτίας νομίμου τιμωρεῖται ὡς ἤδη ἐξεθέσαμεν (2).

Ὡσαύτως ἰσχύουσι τὰ προνενομοθετημένα ὡς πρὸς τὸ ἐκ μονομερείας διαζύγιον ἐξ αἰτίας νομίμου (3).

Τὸ δὲ διαζύγιον κατὰ ἄμεμπτον πρόφασιν (bona gratia) δὲν ἐπιφέρει ποινάς, ἀλλ' ἕκαστος λαμβάνει τὰ ἑαυτοῦ. Ἰδίως ὅταν ὁ ἕτερος ἐκλέξῃ μονήρη βίον, ὁ προτιμήσας τὰ τοῦ κόσμου πρὸς παραμυθίαν λαμβάνει τὰ κέρδη, τὰ συμπεφωνημένα ἐν περιπτώσει θανάτου (4).

152. Τροποποιήσεις ἐπέφερε διὰ τῆς Νεαρᾶς 117.

Πρῶτον περιωρίσθη τὸ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν διαζύγιον εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, ὅταν γίνεται *σωφροσύνης ἐπιθυμίᾳ*. Ἂν οἱ τοιοῦτοι σύζυγοι ἔχωσι τέκνα, ἡ προῖξ καὶ ἡ προγάμου δωρεὰ εἰς αὐτὰ φυλάττονται. Ἅμα ὁ ἕτερος τῶν συζύγων φανῇ παραβάτης τοῦ εὐσεβοῦς βίου, γίνεται τῶν τέκνων, πλὴν τῆς προικὸς καὶ τῆς προγάμου δωρεᾶς, ἡ δεσποτεία ὅλης τῆς περιουσίας τοῦ ἑνόχου. Τ' ἀνήλικα καὶ ἀφήλικα διοικοῦνται καὶ ἀνατρέφονται ὑπὸ τοῦ ἀθώου συζύγου. Μὴ ὑπαρχόντων τέκνων, περιέρχεται ἡ περιουσία εἰς τὸ δημόσιον. Ἐὰν ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι εἶναι παραβάται, προσκυροῦται ἡ περιουσία αὐτῶν εἰς τὰ τέκνα, ὁ δὲ ἄρχων διορίζει διοικητὴν αὐτῶν, ἐὰν εἶναι ἀτελοῦς ἡλικίας. Μὴ ὑπαρχόντων τέκνων, προσκυροῦται ἡ περιουσία εἰς τὸ δημόσιον(5). Ἐντούτοις ὁ νόμος δὲν περιέχει ποινὰς κατὰ τοῦ κοινῇ συναινέσει διαζυγίου πέραν τοῦ μνησθέντος θέματος, δηλ. ἐὰν συνάψωσιν ἕτερον γάμον οἱ διαζευχθέντες.

Τὸ ἐκ μονομερείας διαζύγιον ἄνευ τινὸς αἰτίας τιμωρεῖται ὡς ἑφεξῆς·

Α'. Εἰ μὲν ἔπεμψεν αὐτὸ ἡ γυνή, στερεῖται τῆς προικὸς ὑπὲρ

(1) L. 12. C. αὐτ. ΚΗ'. ζ'. 20. Ἴδε καὶ Νεαρὰν 22. κεφ. ιθ'.
(2) Νεαρὰ 22. κεφ ιη'. L. 8. 11. C. de rep. (5. 17).
(3) Αὐτόθι.
(4) Νεαρὰ 22. κεφ. ε'.—ιδ'.
(5) Νεαρὰ 117. κεφ. ι'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν τέκνων, ἢ μὴ ὑπαρχόντων τοιούτων ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, καὶ καθείργεται διὰ βίου ἐντὸς μοναστηρίου διὰ τοῦ ἐπισκόπου, διαταγῇ τοῦ δικαστοῦ. Τὸ μοναστήριον λαμβάνει τὸ τρίτον τῆς περιουσίας αὐτῆς, τὸ δὲ δίμοιρον τὰ τέκνα. Ἂν δὲν ἔχῃ τέκνα, οἱ γονεῖς αὐτῆς λαμβάνουσι τὸ τρίτον (καθόσον δὲν συνήνεσαν εἰς τὸ διαζύγιον αὐτῆς ὑπεξουσίας οὔσης), τὸ δὲ μοναστήριον τὸ δίμοιρον. Ἐὰν ὅμως οὐδὲ τέκνα, οὐδὲ γονεῖς ἔχῃ, τὸ μοναστήριον λαμβάνει τὸ ὅλον(2).

Β'. Εἰ δὲ ὁ ἀνὴρ ἔπεμψε τὸ διαζύγιον, στερεῖται τῆς προγάμου δωρεᾶς καὶ ἴσου πρὸς τὸ τρίτον αὐτῆς ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας. Ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι τέκνα, ἀνήκουσιν ὅλα ταῦτα εἰς τὴν γυναῖκα κατὰ δεσποτείαν, ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι, μόνον κατ' ἐπικαρπίαν (2).

Ἐπίσης ἐπιφέρει ἐπιζήμια ἀποτελέσματα τὸ ἐκ μονομερείας διαζύγιον ἕνεκα νομίμου αἰτίας κατὰ τοῦ πταίσαντος εἴς τινας περιπτώσεις.

Α'. Ὅταν ἡ γυνὴ ἐλέγχηται μοιχαλίς, στερεῖται τῆς προικὸς αὐτῆς καὶ ἴσου πρὸς τὸ τρίτον ποσοῦ ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, ὑπαρχόντων δὲ τέκνων ἐκ τοῦ αὐτοῦ συνοικεσίου, τῆς ὅλης περιουσίας, ἧς τὴν ἐπικαρπίαν ἀπολαμβάνει ὁ ἀνήρ(3).

Β'. Ἐπὶ παντὸς ἄλλου θέματος ἡ γυνὴ στερεῖται τῆς προικός, ἥτις ἀνήκει εἰς τὸν ἄνδρα κατὰ δεσποτείαν, ὑπαρχόντων δὲ τέκνων κατ' ἐπικαρπίαν (4).

Γ'. Ὅταν ὁ ἀνὴρ καταδικάζεται ὡς μοιχός, στερεῖται τῆς προγάμου δωρεᾶς, ἣν ἡ γυνὴ λαμβάνει κατὰ δεσποτείαν, μὴ ὑπαρχόντων τέκνων, ἄλλως κατ' ἐπικαρπίαν. Ἡ λοιπὴ αὐτοῦ περιουσία γίνεται τῶν τέκνων καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν τοῦ δημοσίου(5).

Δ'. Ὅταν ὁ ἀνὴρ ἔχῃ σχέσιν μετ' ἄλλης ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, στερεῖται τῆς προγάμου δωρεᾶς καὶ ἴσου πρὸς τὸ τρίτον αὐτῆς ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας, ἃ ἡ γυνὴ ἀπο-

(1) Αὐτ. κεφ. ιγ'.
(2) Αὐτόθι.
(3) Νεαρὰ 117 κεφ. η'. § 2. Ἁρμεν. Δ'. ιε'. 13. Ϛ'. 6'. 23. Μικρόν τι διαφέρει ἡ διάταξις Ἰωάνν. Κομνηνοῦ 38, παρασιωπηθεῖσα ὅμως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.
(4) Νεαρὰ 117. κεφ. η'. πρ. Ἁρμεν. Δ'. ιε'. 13
(5) Αὐτ. κεφ. η'. § 2. Ἁρμεν. αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαμβάνει κατὰ δεσποτείαν, μὴ ὑπαρχόντων τέκνων, ἄλλως μόνον κατ' ἐπικαρπίαν (1).

Ε'. Ὁ ψευδῶς ἐγκαλέσας τὴν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ, μὴ ὑπαρχόντων τέκνων, στερεῖται τῆς προγάμου δωρεᾶς καὶ τοῦ τρίτου αὐτῆς ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας, μεταβαίνοντα κατὰ δεσποτείαν εἰς τὴν γυναῖκα· ὑπαρχόντων δὲ τέκνων, λαμβάνουσι ταῦτα ὅλην τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, προσέτι δὲ ὑποβάλλεται ὁ ἀνὴρ εἰς τὰς τιμωρίας, εἰς ἃς ὑπέκειτο ἡ γυνή, ἔνοχος οὖσα (2).

Ἐννοεῖται ὅτι εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις ταύτας ὁ ἀνὴρ ἀποδίδει τὴν προῖκα (3).

Δὲν εἶναι πλέον λόγος διαζυγίου αἱ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς γενόμεναι κακώσεις τῆς γυναικός, ἀλλὰ πρὸς ποινὴν ἀποδίδει παραχρῆμα ὁ αἰκίσας ὅσον τὸ τρίτον τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας πρὸς τὴν παθοῦσαν (4).

Ὡς πρὸς τὸ κατὰ ἄμεμπτον πρόφασιν διαζύγιον ἡ Νεαρὰ αὕτη οὐδὲν νεωτερίζει (κεφ. ιϐ'.).

Προσέτι κατὰ τὴν Νεαρὰν (κεφ. ζ'.) ἐκ τοῦ διαζυγίου δὲν πρέπει νὰ προκύπτῃ ζημία εἰς τὰ τέκνα. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν πρέπει νὰ τρέφωνται ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πατρός, ἂν ὅμως αὐτὸς ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν διαζυγίου, διαμένουσι παρὰ τῇ μητρί, ἄλλως παρὰ τῷ πατρί.

Ἐὰν δὲ ὁ πατὴρ ἦναι ἄπορος, ἐνῷ ἡ μήτηρ εὔπορος, παρ' αὐτῆς τρέφονται.

Διὰ μεταγενεστέρας Νεαρᾶς 127 ἐξίσωσεν ὁ Ἰουστινιανὸς τὰς ποινὰς τῶν ἐκ μονομερείας διαζυγίων ἄνευ τινὸς αἰτίας μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, λαβὼν ὡς μέτρον τὰς ἐπικειμένας εἰς τὴν γυναῖκα.

Διὰ τῆς Νεαρᾶς 134 (5) πάλιν ἐκανόνισε περὶ ποινῶν διαζυγίου ἕνεκα μοιχείας, ἢ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν.

Εἰ μὲν ὁ ἀνὴρ ὑπέπεσεν εἰς μοιχείαν, λαμβάνει ἡ γυνὴ τὴν προῖκα καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν, ἐν ἐλλείψει δὲ τούτων, τὸ τέ-

(1) Αὐτ. κεφ. θ'. §. 5. ΚΗ'. ζ'. 1. Ἁρμεν Δ'. ιε'. 14.
(2) Νεαρὰ 117. κεφ. θ'. § 4. Ἁρμεν Δ'. ιε'. 14.
(3) Αὐτόθι.
(4) Αὐτ. κεφ. ιδ'. ΚΗ'. ζ'. 7. Ἁρμεν Δ'. ιε'. 15.
(5) Νεαρὰ 134. κεφ. ι'. ΚΗ'. ζ'. ι'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταρτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τὸ δὲ ὑπόλοιπον λαμβάνουσιν οἱ ἀνιόντες καὶ κατιόντες μέχρι τρίτου βαθμοῦ, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτων, τὸ δημόσιον.

Ἐὰν ἡ γυνὴ ὑποπέσῃ εἰς μοιχείαν, μαστιγοῦται (1) καὶ ἐμβάλλεται εἰς μοναστήριον, δύναται ἐντούτοις ὁ ἀνὴρ ν' ἀναλάβῃ αὐτὴν μετὰ διετίαν, ἄλλως μένει αὐτόθι διὰ βίου, καὶ ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν ζημιοῦται, ὅπως ἡ Νεαρὰ 117 διατάττει, ὅταν ἄνευ αἰτίας πέμπῃ διαζύγιον (2).

Οἱ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν διαζευγνύμενοι ἐμβάλλονται εἰς μοναστήριον, καὶ οἱ κατιόντες αὐτῶν λαμβάνουσι τὸ δίμοιρον τῆς περιουσίας αὐτῶν, τὸ δὲ τρίτον τὸ μοναστήριον. Ἐν ἐλλείψει κατιόντων, οἱ ἀνιόντες, μὴ συναινέσαντες εἰς τὸ διαζύγιον, λαμβάνουσι τὸ τρίτον, τὸ δὲ δίμοιρον τὸ μοναστήριον, ἐν ἐλλείψει δὲ καὶ τούτων, ἢ ἂν συνήνεσαν οἱ ὑπάρχοντες, τὸ μοναστήριον λαμβάνει τὸ ὅλον. Μεταμελόμενοι ἐπανέρχονται εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν, ἂν δὲ μόνον εἷς ἐξ αὐτῶν μετενόησεν, ὁ ἕτερος ὑπόκειται εἰς τὰς ποινὰς (κεφ. ια'.) (3).

153. Ταῦτα πάντα διεσώθησαν παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ Ἀρμενοπούλου. Καθὰ ἐπεκράτησε, διὰ τῶν Βασιλικῶν δὲν μνημονεύεται πλέον τὸ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν διαζύγιον, ἀλλ' οὔτε μνημονεύεται Ἀρχὴ δικάζουσα τὸ ζήτημα τῆς λύσεως τοῦ γάμου (4), τελουμένης αὐτοβούλως κατὰ τὰς ἐπιτετραμμένας περιπτώσεις. Ἐὰν αἱ περιπτώσεις αὗται δὲν ὑπάρχωσι, ἐπέρχονται αἱ ἐκτεθεῖσαι συνέπειαι. Ἐπίσης δὲν ὁμιλεῖ πλέον ὁ Ἀρμενόπουλος περὶ ποινῶν τοῦ ἐκ μονομερείας διαζυγίου, ἄνευ τινὸς αἰτίας. Αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἀποσιώπησις δὲν δικαιοῖ ἡμᾶς νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἐπὶ Ἀρμενοπούλου προηγεῖτο πάντοτε ἀπόφασις περὶ διαζυγίου.

Ἡ μαρτυρία τοῦ Βαλσαμῶνος ὅτι κατὰ τὰς Νεαρὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ αὐτοβούλως, οὔτε ἡ γυνὴ ἀναχωρεῖ τοῦ ἀνδρός, οὔτε οὗτος ἐκείνης, *χωρὶς κρίσεως καὶ ψήφου τῶν δικαστῶν*(5), ἀντιφάσκει ἄντικρυς εἰς τὰς ποινὰς τοῦ ἐκ μονομερείας διαζυγίου ἄνευ

(1) Ὁ μοιχὸς ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον L. 30 C. ad L. Jul. (9. 9). Ξ'. λζ'. 69. Ἀρμεν. ς' 6'. 15. 16.

(2) Νεαρὰ 134. κεφ. ι'.

(3) ΚΗ'. ζ'. 6.

(4) Ἀρμεν. Δ'. ιε' 2. Καὶ στεῖλαι διάλυσιν.

(5) Ρ. καὶ Π. Σύντ. Β'. 64.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αἰτίας, καὶ εἰς τὴν κατάργησιν τῆς περὶ κακοτροπίας δίκης, συγχρόνως ὅμως χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ τοῦ Βαλσαμῶνος ἐπεκράτησε νὰ ζητῆται ψῆφος τοῦ 'Επισκόπου, ἡ καὶ Συνοδικὴ ἀπόφασις διὰ τὸ ἀνέγκλητον, ὡς ἔχομέν τινα παραδείγματα (1), εἴδομεν ὅμως ὅτι καὶ ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ ἐδίκαζε περὶ ἀκυρότητος γάμου (§ 21), ὥστε ἀκριβῶς διὰ νόμου δὲν ἐκανονίσθη δικαιοδοσία, οὔτε ἐχαράχθησαν τὰ ὅρια καὶ αἱ διατυπώσεις αὐτῆς. Σώζεται Νεαρὰ 'Αλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (ἔτ. 1086) ὁρίζοντος· Τὰ μέν τοι ψυχικὰ ἅπαντα, καὶ αὐτὰ » δὴ τὰ συνοικέσια, παρὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων » ὀφείλουσι κρίνεθαί τε καὶ ἐκβιβάζεσθαι (2)». Ἄδηλον ἐντούτοις, ἂν περὶ διαζυγίου ὁ λόγος, ἢ περὶ ἀκριβείας γάμου καὶ ἐξετάσεως πρὸ τῆς τελέσεως αὐτοῦ.

154. Ἡ προβαίνουσα διάλυσις τοῦ Βυζαντινοῦ βασιλείου δὲν ἦτο ἁρμοδία πρὸς στερέωσιν τάξεως καὶ ῥύθμισιν τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων, ὥστε εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύουσι τὰ τελευταῖα παραδείγματα, ἢ εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ πάντα ἐγίνοντο ἀνωμάλως καὶ κατὰ τὴν φορὰν τῆς ἀκατασχέτου πανωλεθρίας.

Διὰ τῆς ὑποδουλώσεως ὅμως τοῦ ἔθνους ὁ Πατριάρχης ἔγινεν 'Εθνάρχης καὶ οἱ 'Επίσκοποι, πλὴν τῆς 'Εκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας, προσέλαβον καὶ τὴν κοσμικήν.

Ἔκτοτε ἐκράτησεν, ὥστε τὰ συνοικέσια δὲν ἐλύοντο πλέον μονομερῶς, εἴτε διὰ πράξεως τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων (ἀποστολῆς βιβλίου ἀποστασίου), εἴτε συναμφοτέρων, ἀλλὰ δι' ἐπισκοπικῆς ἀποφάσεως.

---

(1) Τοιαῦτα μνημονεύει ὁ Zhishman, Ehescheid. σ. 35. καὶ ἐπ. ἐκ τῶν Acta Patr. Constantinopolitani (ἐκδ. ἐν Βιέννῃ 1860) I. σ. 28. ἔνθα ἀπόφασις τῆς Συνόδου ἐπὶ Πατριάρχου 'Ιωάννου ΙΓ'. ἐν ἔτει 1315, δι' ἧς λύεται γάμος διὰ τὸ ἀκατάλλακτον μῖσος καὶ διὰ τὴν ἐκουσίαν ἐπὶ τοσούτους χρόνους διάστασιν. σ. 53, ἔνθα περὶ λύσεως γάμου διὰ τὴν μοχθηρὰν γνώμην τοῦ ἀνδρός, σελ. 139 καὶ Π. σ. 401. 'Επίσης ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου Cod. gr. 62 ὑπάρχουσι πλεῖσται ἀποφάσεις τοῦ 'Αρχιεπισκόπου πάσης Βουλγαρίας Δημητρίου τοῦ Χωματηνοῦ, μεσοῦντος τοῦ ιγ' αἰῶνος. 'Εν Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. σ. 32 δὲν ὑπάρχει ἀπόφασις, ἀλλ' ὑπόμνημα μεταξὺ 1025 καὶ 1043 ἐτους.

(2) Zachariae, Nov. σ. 366. Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ε'. σ. 280.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ ἐπίσκοποι ἔπραξαν σωτήριον ἔργον, ὑποβαλόντες εἰς τὴν οἰκείαν ψῆφον τὴν ἄδειαν διαζυγίου, καὶ διὰ τῆς ἀνάγκης ταύτης περιορίσαντες τὴν αὐθαιρεσίαν, εἰς οὐδένα ἄλλον ὑποκειμένην χαλινόν.

Ἂν ὅμως, ἐλλείψει πάσης ἄλλης κοσμικῆς ἐπικουρίας, ἀνεδέχθη οἴκοθεν τοιαύτην ἡ Ἐκκλησία ἁρμοδιότητα, οὐδεὶς ὑπάρχει ἄλλος λόγος, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ φυσικὸς ἐν τοῖς τοιούτοις δικαστής.

Οὔτε αἱ θεῖαι γραφαί, οὔτε αἱ συνοδικαὶ ἀποφάσεις, οὔτε αἱ γνήσιαι τῆς ἐλευθέρας ζυγοῦ Ἐκκλησίας παραδόσεις ἀπένειμον εἰς αὐτὴν τοιαύτην ἁρμοδιότητα, ἑκουσίως ἐπιτραπεῖσαν παρὰ τῶν προσφευγόντων εἰς αὐτὴν πρὸς λύσιν ἀναμάρτητον τοῦ περὶ γάμου ζητήματος.

Ἐξ ἄλλων λόγων ὅμως συνάγεται, ὅτι δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν ἡ ἐπὶ τῶν διαζυγίων δικαιοδοσία. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ δὲν ἀνέχεται ἐξέλεγξιν, οὔτε εἰς διατυπώσεις ὑποβάλλεται, οὔτε περὶ ἀκριβοῦς ἑρμηνείας καὶ ὁμοιομόρφου ἐφαρμογῆς νόμων μεριμνᾷ, μᾶλλον κατ' οἰκονομίαν ἀποφασίζουσα, ὡς καὶ τὰ σωζόμενα παραδείγματα ἀποδεικνύουσιν (1).

Ἀλλὰ τοιαῦται κατ' οἰκονομίαν λύσεις, οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων νόμων κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν, διασαλεύουσι τὴν κοινωνικὴν τάξιν, ἧς ὁ γάμος εἶναι θεμέλιος θεσμός, καὶ ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς εὐσεβείας ἐπιτρέπουσιν ἀπανταχοῦ εἰσχωροῦσαν τὴν προσωπολημψίαν.

Τοὐναντίον τὰ κοσμικὰ δικαστήρια παρέχουσιν ἐγγυήσεις, ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ ἐλευθέρα ὑπεράσπισις, ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία περιφρονεῖ αὐτὰς ὡς μικρολογίας, καὶ αὐτῶν αἱ ἀποφάσεις διὰ τῶν αἰτιολογιῶν, ἐφ' ὧν στηρίζονται, ὑπόκεινται εἰς ἔλεγχον, συντελοῦντα εἰς ὁμοιόμορφον ῥυθμόν, οὗ ἄνευ τὰ πάντα καθίστανται ἀνώμαλα καὶ προβληματικὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἡ εἰς τὰ ταιαῦτα ἀνάμιξις εἶναι πρὸς τούτοις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν ἐπιβλαβής, ἐπισύρουσαν εἰς ἑαυτὴν μομφήν, ὁσάκις ἐμπλέκεται εἰς τὰς τοῦ βίου πραγματείας καὶ εἰς τὰ μερικὰ καὶ ἀτομικὰ συμφέροντα, ἀντὶ νὰ ἐπιμελῆται τῶν πνευματικῶν διὰ προτροπῶν καὶ νουθεσίας.

Χάριν λοιπὸν τῆς στερεότητος τοῦ οἰκογενειακοῦ θεσμοῦ καὶ

(1) Ὅρα τὴν προηγουμένην ὑποσημείωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ νὰ μὴ κινδυνεύωνται ἀνεξετάστως τὰ πολυτιμότερα συμφέροντα, ἀπαραίτητος ὑπάρχει ἀνάγκη ἐκδικάσεως τῶν διαζυγίων παρὰ τῶν κοσμικῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῇ βάσει ῥητῶν θεμάτων καὶ μετ' ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων ἐξετάσεως.

155. Τοῦτο καθιερώθη διὰ τῆς Πολ. Δικονομίας Ἄρ. 685, καθ' ἣν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἀνετέθη ἡ τῶν διαζυγίων ἐκδίκασις.

Προσέτι διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἱερᾶς Συνόδου 9 Ἰουλίου 1852 προσεπεκυρώθη ἡ δικαιοδοσία αὕτη. Κατὰ τὸ Ἄρ ΙΖ' τοῦ καταστατικοῦ τούτου πάσης αἰτήσεως διαζεύξεως προηγεῖται ἀναφορὰ (1) πρὸς τὸν ἁρμόδιον Ἐπίσκοπον, ὅστις προσκαλεῖ τοὺς διαφερομένους συζύγους πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ ἐντὸς τριῶν μηνῶν, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ βεβαιοῖ τοῦτο ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀναφορᾶς, διευθυνομένης εἰς τὸ δικαστήριον. Μετὰ τὴν προσαγωγὴν τῆς πράξεως ταύτης προβαίνει τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ἐκδίκασιν, ἄνευ ἄλλης περὶ ἑνώσεως ἀποπείρας, οἵα πρὸ τοῦ καταστατικοῦ ἦτο ἐν χρήσει (κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἄρ. 682).

Ἐὰν ὁ Ἐπίσκοπος ἐντὸς τριῶν μηνῶν οὐδὲν ἐνεργήσῃ προσηκόντως αἰτηθείς, προβαίνει ἡ περὶ διαζυγίου δίκη ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἂν εἶχε γίνει ἡ ἀπόπειρα.

Ἐντοσούτῳ ὁ Ἐπίσκοπος δύναται προσωρινῶς νὰ διατάξῃ περὶ διαστάσεως τῆς γυναικὸς εἰς οἶκον, ὃν αὐτὸς προσδιορίζει, μὴ συμφωνούντων περὶ τούτου τῶν διαφερομένων.

Κατόπιν τὸ δικαστήριον ἐπιλαμβανόμενον, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν τριῶν μηνῶν, ἀποφαίνεται περὶ τῆς διατροφῆς τῆς συζύγου καὶ ἀγωγῆς τῶν τέκνων διαρκούσης τῆς διαδικασίας, κατὰ τὸ Ἄρ. 683 §§ 3, 4, 5, τῆς Πολ. Δικον.

Ἐκδικασθέντος τοῦ διαζυγίου, ὁ Εἰσαγγελεὺς πέμπει τὴν ἀμετάκλητον καταστᾶσαν ἀπόφασιν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχήν, ὅπως καὶ αὐτὴ κηρύξῃ τὸν γάμον διαλελυμένον πνευματικῶς (ἄρθ. 17 τοῦ Καταστατ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου). Ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀμετάκλητος, ὅταν οὐδὲν ἔκτακτον ἔνδικον μέσον ἐπιτρέπεται κατ' αὐτῆς.

---

(1) Οὐδὲν προσὸν τῆς ἀναφορᾶς ταύτης κανονίζει ὁ νόμος, ὥστε δὲν ἀπαιτεῖται ἐν αὐτῇ ἔκθεσις ὅλων τῶν περὶ διαζεύξεως λόγων, κατόπιν προταθησομένων εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον. Ἡ πρὸς τὸ δικαστήριον ἀναφορὰ πρέπει νὰ περιέχῃ ἀκριβῶς ὅλας τὰς περιστάσεις. Πολ. Δικ ἄρ. 682. ΑΠ 311. (1853). Οἰκονομ. Ἐγχειρ. § 211. ὑποσ. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περὶ τῆς διαδικασίας τοῦ διαζυγίου δὲν ἀσχολούμεθα ἐνταῦθα(1), ἀλλ' ἤδη ἐξεταστέον, ποῖοι λόγοι εἶναι σήμερον δεκτοὶ πρὸς λύσιν τοῦ γάμου.

Εἶναι πρόδηλον, ὅτι οἱ ἐν Νεαρᾷ 117 τοῦ Ἰουστινιανοῦ μνημονευόμενοι, ὅπως κεῖνται καὶ παρ' Ἁρμενοπούλῳ (2), εἶναι οἱ μόνοι κρατήσαντες.

Ἐξ αὐτῶν τῶν θεμάτων ἓν μόνον ὑπάρχει μὴ χρῄζον δικαστικῆς ψήφου, τουτέστιν ἡ λύσις τοῦ γάμου συνεπείᾳ βίου μονήρους. Ἅμα λάβῃ ὁ σύζυγος τὸ μοναχικὸν σχῆμα, λογίζεται ἀποχωρισθεὶς τοῦ κόσμου τούτου, καὶ αὐτοδικαίως ὁ γάμος λύεται.

Οἱ λόγοι οὗτοι, καί τοι κατὰ τὰ ἤθη ἄλλης ἐποχῆς τραχυτέρας, εἶναι στενοῦ δικαίου, καὶ δὲν ἐπιδέχονται ἐξ ἀναλογίας ἐπέκτασιν.

Καθόσον παρ' ἡμῖν τὸ διαζύγιον ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων, ἕπεται ὅτι ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἰθαγενεῖς (3), ἀλλ' εἰς αὐτοὺς δὲν εἶναι ἐφαρμοστέον τὸ καταστατικὸν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὥστε τηροῦνται μόνα τὰ ἐν τῇ Δικονομίᾳ ὁριζόμενα.

156. Διὰ τῆς Πολ. Δικον. Ἄρθρ. 692 καὶ ἐπ. εἰσήχθη καὶ ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμός, καθ' ὃν δὲν λύεται μὲν ὁ γάμος, ἀλλ' οἱ σύζυγοι δύνανται νὰ διάγωσι χωριστά, μεχρισοῦ ἀμφότεροι μεταβάλωσι γνώμην.

Εἰς τοῦτο μάλιστα κατέφυγεν ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία, ἀπολύτως μὴ ἀποδεχομένη λύσιν τοῦ γάμου ἄλλην, ἢ τὴν διὰ τοῦ θανάτου (4).

Καὶ διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (Ἄρθρ. 17) καθιεροῦται τὸ μέσον τοῦτο τῆς διαστάσεως, ὑποβαλλόμενον εἰς τὴν αὐτὴν διατύπωσιν τῆς περὶ ἑνώσεως ἀποπείρας, ὅπως καὶ κατὰ τὴν Πολ. Δικονομίαν ἡ αὐτὴ ἀκολουθεῖται διαδικασία.

Ἀλλ' ἐν τῇ Πολιτικῇ Δικονομίᾳ δὲν ἠδύναντο νὰ ὁρισθῶσιν οἱ λόγοι, δι' οὓς δύναται νὰ ζητηθῇ ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμός, διότι τὰ περὶ τούτου εἶναι τοῦ πολιτικοῦ νόμου.

(1) Ὅρα Οἰκονομ. Ἐγχειρ. § 211.
(2) Ὅρα § 147. 148.
(3) ΑΠ. 185 (1851).
(4) Conc. Trid. sess. XXIV can. 8. Διὰ τοῦ 7 κανόνος ἀνακηρύττει ἡ Σύνοδος, ὅτι ἀνέκαθεν ἦτο ἀδιάλυτον τὸ μυστήριον τοῦ γάμου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀναντιρρήτως οἱ αὐτοὶ λόγοι τοῦ διαζυγίου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ πρὸς χωρισμὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης, ὅταν αὐτὸν προτιμῶσιν οἱ διαφερόμενοι, ὡς ἀνακωχήν, ἐπ' ἐλπίδι συμφιλιώσεως προϊόντος τοῦ χρόνου.

Ἀλλὰ τούτου ἕνεκα, διότι δὲν ἐπέρχονται ἀποτελέσματα ἀμετάκλητα, ἀλλ' ὁ γάμος διαμένει, ὡς προσδοκία ὑγιεστέρου φρονήματος, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι καὶ δι' ἄλλους λόγους εἶναι δεκτὸς ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμός, μὴ ὑπαγόμενος εἰς τὸ γράμμα τοῦ νόμου, ὅστις περὶ αὐτοῦ δὲν διέγραψε λόγους, ἀλλ' εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἐπιτρέποντος χωριστὴν δίαιταν εἰς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ συμβιώσωσιν εἰρηνικῶς, ὥστε νὰ μὴ διαπληκτίζωνται πρὸς πλείονα ἀπαλλοτρίωσιν τῶν πρὸς ἀλλήλους αἰσθημάτων καὶ αὔξησιν ἐχθροπαθείας (1).

157. Κατὰ Ἰουστινιανὸν οὔτε ὑπεξούσιοι, οὔτε αὐτεξούσιοι διαζεύγνυνται ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν προικισάντων γονέων, ὡς ὑποκειμένων εἰς ζημίαν, ὅτε τὰ αὐθαίρετα διαζύγια ἐτιμωροῦντο μὲν χρηματικῶς, ἀλλ' ἦσαν ἔγκυρα (2).

Σήμερον αὐθαίρετα διαζύγια δὲν εἶναι πλέον ἐφικτά, μὴ γινόμενα ἄλλως ἢ διὰ τῆς δικαστικῆς ψήφου, ὥστε ἡ διάταξις αὕτη ἀργεῖ, καθόσον μάλιστα ἐν τῇ Πολιτικῇ Δικονομίᾳ περὶ τοιαύτης ἀδείας δὲν γίνεται λόγος (3).

Κατὰ φυσικὸν λόγον ὁ διὰ τοῦ γάμου χειραφετηθεὶς ἀνήλικος, πρὶν συμπληρώσῃ τὴν ἐνηλικότητα, δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ μόνος ἐπὶ δικαστηρίου, ζητῶν διαζύγιον, ἀλλὰ χρήζει τῆς συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος (4), ἀποποιουμένου δὲ αὐτοῦ ἄνευ λόγου, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν αἴτησιν καὶ ἄνευ συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος (5).

158. Ἐπίσης ἀνεφύη ζήτημα ὡς πρὸς τὸ περὶ μοιχείας θέμα,

---

(1) Ὅρα ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 191 (1847)

(2) L. 12. C. de repud. (5. 17). ΚΗ'. ζ'. 20. Νεαρὰ 20. κεφ. ιθ'.

(3) Ἀπόφ. Ἐφετῶν Ναυπλίου 53 (1845).

(4) Ἀστικὸς ν. 17 Αὐγ. 1861. Ἄρθρ. 105. Τὸ ἐναντίον δοξάζουσιν ἐν Γαλλίᾳ, διότι ὁ Κώδηξ Ἄρθρ. 482 μνημονεύει μόνας τὰς πραγματικὰς ἀγωγάς. Demolombe VIII. 311.

(5) Αὐτ. Ἄρθρ. 111.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἂν προτείνεται ἀπευθείας ὁ λόγος οὗτος ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, τοῦ δικάζοντος περὶ διαζυγίου.

Κατὰ Νεαρὰν 117 κεφ. η'. (1), ἀπαιτεῖται ἐξάπαντος ν' ἀποφανθῇ τὸ ποινικὸν δικαστήριον, *προσήκει τὸν ἄνδρα πρότερον ἐγγράφεσθαι τὴν γυναῖκα.*

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι πρόδηλον, ὅτι λόγῳ μοιχείας δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ διαζύγιον ἄλλως, πλὴν διὰ ποινικῆς δίκης, διότι οὐδεμία ὑπῆρχε πολιτική, μόνος δὲ ὁ ἀνὴρ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ, ἂν ἡ γυνὴ ἦτο ἔνοχος, ὥστε ν' ἀποπέμψῃ αὐτὴν ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ.

Προσέτι ἡ μοιχεία ἐθεωρεῖτο δημόσιον ἔγκλημα, κατὰ τὸν Ἰούλιον νόμον παρὰ πάντων ἐγκαλούμενον (2). Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος περιώρισε μὲν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκαλούντων, ἀλλ' ἐπέβαλε τὴν ἀνωτάτην ποινήν(3). Ταύτην τὴν κεφαλικὴν ποινὴν(pœna gladii) διετήρησεν ὁ Ἰουστινιανὸς ὡς πρὸς τοὺς ἄνδρας, κατὰ δὲ τῶν γυναικῶν ἀπήγγειλε καθειρξιν εἰς μονὴν μετὰ προηγουμένην μαστίγωσιν (4).

Κατὰ τὸν Ποιν. Νόμον Ἄρ. 286 ἡ μοιχεία τιμωρεῖται μόνον κατ' ἔγκλησιν τοῦ συζύγου.

Δι' ἀμφοτέρους λοιπὸν τοὺς λόγους, καὶ διότι τὸ ἔγκλημα ἦτο δημόσιον, καὶ διότι δὲν ὑπῆρχε πολιτικὴ δίκη περὶ διαζυγίου, ἀπαραίτητος ἦτο ἡ ποινική.

Ἀλλὰ σήμερον οἱ λόγοι οὗτοι ἐξέλιπον, καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰσήχθη ἡ πολιτικὴ δίκη, ἧς εἶναι μὲν προδικαστικὸν ζήτημα ἡ παράβασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως, οὐχὶ ὅμως ἐξ ἐκείνων, ἃ ὁ νομοθέτης ῥητῶς ἀπαιτεῖ νὰ ἐκδικάζωνται προηγουμένως παρὰ τοῦ ποινικοῦ δικαστοῦ, ὅπως ἐπὶ πλαστογραφίας ἀποδιδομένης εἰς ὡρισμένον πρόσωπον. Πῶς δύναται νὰ διακοπῇ ἡ πολιτικὴ δίκη μέχρις ἐκδικάσεως τῆς ποινικῆς, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἔγκλησις τοῦ μόνου δικαιουμένου νὰ προτείνῃ αὐτήν;

Μόνας εἰδικὰς διατάξεις περὶ ἀποδείξεως ἡ Πολιτ. Δικονομία

(1) Ἀρμεν Δ'. ιε'. 13.
(2) Οὐχὶ ὅμως πρὶν ὁ ἀνὴρ ἀποβάλῃ τὴν γυναῖκα. L. 11. § 10. L. 25. ad L. Jul. (48. 5.). Ξ'. λζ'. 27. L. 11. C. ad L. Jul. (9. 9).
(3) L. 30 C. αὐτ. Ξ'. λζ'. 68.
(4) Νεαρὰ 134. κεφ. ι'. ΚΗ'. ζ'. 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαγράφει ("Αρθ. 685) α'. ὅτι ἡ ὁμολογία ἑνὸς τῶν συζύγων δὲν ἀρκεῖ, ὅπως κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, διὰ νὰ μὴ γίνωνται τὰ διαζύγια κοινῇ συναινέσει (communi consensu) (1), καὶ, ὅτι β'. ἐξαιρουμένων τῶν παίδων καὶ τῶν ἀπογόνων, οἱ συγγενεῖς τῶν διαδίκων καὶ οἱ ὑπηρέται ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες, ἀπόκειται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἀξιόπιστον.

Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον λοιπὸν ἐκ πάσης ἀποδείξεως δύναται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησιν, καὶ δὲν χρῄζει ποινικῆς ἀποφάσεως, διὰ νὰ παραδεχθῇ παράβασιν τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως(2).

Ἐν Γαλλίᾳ ὑπεστήριξαν τὸ ἐναντίον, ὅτι μετὰ τὴν καταδίκην συνεπείᾳ ἐγκλήσεως δὲν ἐπιτρέπεται πλέον ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀγωγὴ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης, ἢ περὶ διαζυγίου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι διὰ τῆς ἐγκλήσεως ἐξηντλήθη καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ (3), ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ὅλως ἀνυπόστατον, διότι ἡ περὶ χωρισμοῦ καὶ διαζυγίου πολιτικὴ δίκη εἶναι πολὺ διάφορος καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν καὶ κατὰ τὸ εἶδος (4).

159. Πότε ἡ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ καθίσταται ἀπαράδεκτος; Ἰδιαιτέρα διάταξις περὶ παραγραφῆς δὲν ὑφίσταται.

Κατὰ τὸν Ποιν. Νόμον τὸ τῆς μοιχείας πλημμέλημα παραγράφεται ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ("Αρ. 120 § 2, 286). Ἀλλὰ διότι παρεγράφη ἡ ποινικὴ καταδίωξις, ἕπεται ὅτι συμπαρεγράφη καὶ ἡ πολιτικὴ περὶ διαζεύξεως ἢ χωρισμοῦ (5), ἥτις εἶναι ὅλως ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοτελής; Ὁ μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἔτους μαθὼν τὴν παράβασιν δὲν εἰσακούεται ζητῶν τὴν ἀπαλλαγὴν ἀφορήτων δεσμῶνν; Βεβαίως ἡ ἀποφατικὴ λύσις εἶναι λογικωτέρα (6).

Διότι ἀπερρίφθη ἡ περὶ διαζυγίου ἀγωγή, δὲν ἕπεται ὅτι εἶ-

---

(1) Καὶ κατὰ Ἀρμεν Δ'. ι'. 9. δὲν ἀρκεῖ ἡ ὁμολογία τῆς γυναικός, ὅτι ἐμοιχεύθη, ὅπως λογίζεται τὸ διαζύγιον νόμιμον. Ἀπαιτεῖται τουτέστι καὶ ἡ ἀπόδειξις.

(2) Ἀρ Πάγου, ἀπόφ. 22 (1842), 103 (1847).

(3) Vazeille II. 539.

(4) Demolombe IV. 417.

(5) Οὕτως ἀπεφάνθη ὁ Massol de la Sépar. de corps σ. 73.

(6) Dalloz, Sépar. 183. Κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ ἡ ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 186 (1859), ὅτι οἱ λόγοι προτείνονται ὅσος καὶ ἂν παρέλθῃ χρόνος, ἐνόσῳ δὲν ἐπῆλθε συγχώρησις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι ἀπαράδεκτος νέα ἀγωγή, εἴτε περὶ διαζυγίου, εἴτε περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἐπὶ τῇ βάσει νέου λόγου, μὴ δικασθέντος. Τινὲς μάλιστα φρονοῦσιν, ὅτι, καὶ ἂν ὁ λόγος οὗτος ἦτο τότε γνωστός, πάλιν δὲν ὑπάρχει τελεσιδικία, καθόσον εἶναι πιθανόν, ὅτι δὲν ἤθελεν ὁ σύζυγος νὰ ἐκθέσῃ πράγματα σκανδαλώδη καὶ προσβλητικά, ἐνόσῳ δὲν ὑπῆρχεν ἀπόλυτος ἀνάγκη, ὅπως ἀπαλλαγῇ ἀφορήτου συμβιώσεως (1).

Ἀπαράδεκτος δύναται νὰ εἶναι νέα ἀγωγὴ ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλων γεγονότων (2), πλὴν ἂν ταῦτα εἶναι μεταγενέστερα.

Ἀναντιρρήτως ὅμως ἡ ἀπόρριψις ἀγωγῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων δὲν κωλύει τὴν χρῆσιν ἀγωγῆς περὶ διαζυγίου, διότι δὲν ὑπάρχει τὸ αὐτὸ ζήτημα, οὔτε ἡ πρώτη φέρει χαρακτῆρα παραιτήσεως τῆς δευτέρας, ἀλλὰ τὸ πολὺ δεικνύει τρόπον ἐπιεικῆ τοῦ ἀδικουμένου, ὅστις μετὰ φειδοῦς μεταχειρίζεται πρῶτον τὸ ἠπιώτερον μέσον, καὶ ἐν ἀνάγκῃ μόνον καταφεύγει εἰς τὸ βαρύτερον (3).

Ἡ συγχώρησις ὅμως ἀποτελεῖ κατὰ φυσικὸν λόγον ἀπαράδεκτον, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ συγχωρηθὲν παράπτωμα, διότι διὰ τῆς συγχωρήσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ συμβίωσις δὲν εἶναι ἀνέφικτος (4).

Ἂν ὅμως τὸ παράπτωμα ἐπαναληφθῇ, ἕπεται ὅτι ἡ συγχώρησις ἐξαφανίζεται, καὶ συνάμα δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ οἱ συγχωρηθέντες λόγοι κατὰ τοῦ ἀποδειχθέντος ἀναξίου συγγνώμης (5).

Τὸ περὶ συγχωρήσεως ζήτημα, ὡς πραγματικόν, ἀπόκειται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστηρίου (6).

160. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς εἴρηται, συνέπεια τῶν ἕνεκα παραπτώματος διαζυγίων εἶναι καὶ χρηματικαὶ ζημίαι, ἤδη δὲ ἐρωτᾶται, ἂν αἱ ζημίαι αὗται πρέπει νὰ κατα-

(1) Merlin, Séparat. § 2. n. 3. Dallozαὐτ. 187. 188.
(2) Arnold, Erört. σ. 299. Οἰκονομ. Ἐγχ. § 211. ὑποσ. 6.
(3) Dallozαὐτ. 186. Toullier II. 763. Duranton. II 579.
(4) L. 13. § 9, ad L. jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 15. ΑΠ. 186 (1859).
(5) Duranton II. 565. Demolombe IV. 422.
(6) Περὶ τοῦ τεκμηρίου ἐκ τῆς ἐπιγεννήσεως τέκνου ὅρα Duranton II. 579. Demolombe IV. 410 411. Καὶ αὐτὴ ἡ συνοίκησις δύναται νὰ εἶναι τεκμήριον (osculatio, comessatio).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γινώσκωνται παρὰ τῶν δικαστηρίων, διότι, ἂν ἔχωσι χαρακτῆρα ἰδιωτικῆς ποινῆς, κατηργήθησαν διὰ τοῦ Ποιν. Νόμου.

Τὴν γνώμην ταύτην ἐξέφρασεν ἅπαξ ὁ Ἄρειος Πάγος(1), ἐνῷ πρότερον καὶ μετέπειτα ἀπεφάνθη τὸ ἐναντίον (2), εἰπών, ὅτι αἱ ζημίαι αὗται εἶναι πολιτικαὶ συνέπειαι τῆς διαζεύξεως, ὅπερ γίνεται ἔτι σαφέστερον ἐκ τοῦ κυρίου σκοποῦ τοῦ νομοθέτου, προβλέποντος περὶ τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως τῶν τέκνων.

Οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ὅτι ὁ δικαιούμενος εἰς διαζύγιον διὰ παράπτωμα τοῦ ἑτέρου ἔχει καὶ ἀγωγὴν ἀποζημιώσεως(3). Ὅτι ὅμως εἰς τοῦτο ἀπέβλεψεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὅτι ἐτήρησεν αὐτὸ τὸ μέτρον τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τῶν διατάξεων, περὶ ὧν ὁ λόγος, οὐδαμῶς ἐξάγεται.

Ὅταν ἐν γένει ἀπονέμῃ εἰς τὸν ἄνδρα τὴν προῖκα, κατ' ἐπικαρπίαν μέν, ὑπαρχόντων τέκνων, κατὰ κυριότητα δέ, μὴ ὑπαρχόντων τοιούτων, δι' ἃς οὗτος αἰτίας ἀποπέμπει τὴν γυναῖκα, ἐν περιπτώσει δὲ μοιχείας καὶ τὸ τρίτον τῆς περιουσίας ἐν ἐλλείψει τέκνων εἰς ἃ ἀνήκουσι καὶ ἡ προῖξ καὶ ἡ περιουσία τῆς ἁμαρτησάσης, τοιαύτη ἀποστέρησις περιουσίας ἕνεκα πταίσματος δὲν διαφέρει τῆς χρηματικῆς ποινῆς. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς ποινὴν ἀποκαλεῖ μόνην τὴν στέρησιν τοῦ τρίτου τῆς περιουσίας (καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ὁρισθεῖσαν ποινὴν προσκυροῦσθαι) ἐν Νεαρᾷ 117 κεφ. η', ἀλλὰ συντομίας χάριν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων, διότι ἐν Νεαρᾷ 127 κεφ. δ', ὅλας τὰς συνεπείας ὀνομάζει ποινάς (4).

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τιμωρεῖται καὶ ὁ ἀνὴρ χρηματικῶς, ὥστε ἐν γένει ἀποδίδει τὴν προῖκα καὶ τὴν προγαμου δωρεάν, κατὰ δεσποτείαν μεταβαίνουσαν εἰς τὰ τέκνα καὶ ἐν ἐλ-

---

(1) Ἀπόφ. 110 (1847).

(2) Ἀπόφ. 364 (1840), 253 (1850), 20 (1851), 231 (1872.) Ὅρα Ἐφημ. τῶν Δικαστ. ἀρ. 10 (1872). ἀρ. 4 (1873).

(3) Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται ἐπὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης, ὅτι λόγῳ τῆς βοηθείας, ἣν χρεωστοῦσι πρὸς ἀλλήλους οἱ σύζυγοι διαρκοῦντος τοῦ γάμου, μὴ διαλυομένου διὰ τοῦ χωρισμοῦ, δύνανται νὰ ἐπιδικασθῶσιν ἐτήσια (pensions alimentaires), ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. Duranton II. 633. Dumolombe IV. 501. Dalloz, Séparat. 395.

(4) Ὡς ποιναὶ ἐλογίσθησαν καὶ παρὰ τῶν Γερμανῶν Windscheid II. § 150.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λείψει αὐτῶν εἰς τὴν γυναῖκα. Ἰδίως δέ, ἂν ψευδῶς ἐγκαλέσῃ τὴν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ ζημιοῦται προσέτι καὶ ὅσον τὸ τρίτον τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς, ἐνῷ ἅπασα ἡ λοιπὴ περιουσία αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὰ τέκνα. Ὡσαύτως ζημιοῦται τὸ τρίτον τοῦτο καὶ ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ ἔχῃ μετ' ἄλλης σχέσεις, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει μετ' ἄλλης συνεχῶς μένῃ, μὴ ἀκούων προτροπάς.

Τί ἄλλο εἶναι ταῦτα πάντα, ἢ τὸ ἀρχαῖον, ὡς εἴδομεν, περὶ κακοτροπίας δικαστήριον (judicium de moribus) (1), ὃ ὁ Ἰουστινιανὸς οὕτω ἔκρινε καταλληλότερον νὰ ῥυθμίσῃ, καθόσον ἀρχικῶς μὲν ὁ δικαστὴς κατ' οἰκείαν κρίσιν ἀπεφαίνετο περὶ τῶν συνεπειῶν, ἃς ὁ Αὔγουστος ἀκριβέστερον ὥρισε κατὰ ποσόν, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγαγεν εἰς ὡρισμένα θέματα, ὥστε νὰ ἔπωνται αὐτοδικαίως ἀνεξαρτήτως πάσης ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ, ὡς μὴ ἀξιοχρέου ;

Τάχα δὲν ἔχομεν πλεῖστα παραδείγματα ἰδιωτικῶν ποινῶν κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ τοιούτων χρηματικῶν ζημιῶν εἰς τὸ διπλάσιον καὶ τὸ τριπλάσιον (2) ;

Ὅτε ἡ γυνὴ καθείργετο διὰ τὴν μοιχείαν ἐν μονῇ, ἦτο ἐπόμενον νὰ στερηθῇ καὶ τῆς ὅλης περιουσίας. Ἀλλὰ σήμερον, ὅτε τὸ πολὺ θέλῃ ὑποστῇ δύω ἐτῶν φυλάκισιν, παρὰ τίνος μέλλει κατόπιν νὰ διατρέφεται, στερηθεῖσα ἁπάσης τῆς περιουσίας, ἔστω καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων τέκνων ;

Εἶναι πρόδηλον, ὅτι αὐταὶ αἱ στερήσεις εἶναι ὅλως ἄνισοι καὶ οὐδεμία τηρεῖται δι' αὐτῶν ἀναλογία, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἀποζημίωσις, πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πράξεως, καθόσον αἱ προῖκες καὶ αἱ πρὸ γάμου δωρεαὶ καὶ αἱ περιουσίαι παραλλάσσουσι.

Τάχα γίνεται πρόνοια ὑπὲρ τῶν τέκνων, ὅταν ἀποκερδαίνῃ τὴν προῖκα σύζυγος μεγαλόπλουτος, οὐδὲν ἔχων τέκνον καὶ οὐδεμίαν ἔχων ἀνάγκην τοιαύτης ἐπικουρίας, ἐνῷ ὁ πατὴρ πολυαρίθμου οἰκογενείας μέλλει νὰ διατηρήσῃ τὴν πρόσοδον εὐτελεστάτης προικός ; Τί δέ, ὅταν οὐδεμία ὑπάρχῃ προίξ, δὲν πρόκειται δὲ περὶ μοιχείας, τάχα ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ πρέπει ν' ἀποκλεισθῇ, καὶ τοι μεγάλην ἐχούσης περιουσίαν ἐξώπροικον τῆς

(1) Ὅρα § 141. 142.

(2) Λ. χ. ἡ περιουσία τοῦ ἅρπαγος γίνεται προῖξ τῆς ἁρπαγείσης. ὅρα § 76. L. 1. § 1. C. de raptu. (9. 13). Ξ'. νη'. 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπαιτίου γυναικός, διότι ὁ νόμος προέβλεψεν ἅπαξ διὰ μόνης τῆς προικός, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ παραβῶμεν τὸ γράμμα αὐτοῦ;

Εἶναι ὅλως ἀνακόλουθος ἡ σκέψις, ὅτι εἶναι μὲν ποινὴ ἡ ὑπὲρ ἀτέκνου ἀνδρὸς κατακύρωσις τῆς προικός, οὐχὶ δὲ ἡ κατακύρωσις τῆς ἐπικαρπίας ὑπὲρ τοῦ ἔχοντος τέκνα (1). Ὡς εἶναι ὅλως ἀνακόλουθον, ὅτι ἡ μὲν παρακράτησις τῆς προικὸς δὲν εἶναι ποινή, ἐνῷ εἶναι τοιαύτη ἡ προσκύρωσις τοῦ τρίτου, ἢ τετάρτου τῆς περιουσίας (2).

Ὅλαι αἱ σκέψεις αὗται δεικνύουσιν ὅτι ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν θεσμὸν ἐποχῆς ἄλλων ἠθῶν, ὅστις εἶναι μακρὰν τῶν περὶ δικαίου ἡμῶν ἀξιώσεων καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ ἰδέας, διότι οὐδὲν τηρεῖται μέτρον, καὶ οὐδεμία ὑπάρχει ἀναλογία πρὸς τὰ πράγματα. Ἐν τῷ θεσμῷ τούτῳ βλέπομεν ὅλα τὰ ἐλαττώματα ποινικοῦ συστήματος, οὗ σήμερον ἔχομεν ἀσυγκρίτῳ λόγῳ τελειότερον θεσμοθέτημα. Θέλομεν λοιπὸν ἀφήσει ν' ἀναπαύεται ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ἀρχείοις, ὅ,τι ἀντίκειται πρὸς τὴν νεωτέραν νομοθεσίαν. Ἀντὶ δὲ τῶν ἠρωϊκῶν τούτων μέσων περιστολῆς, διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἑνὸς πρὸς ὄφελος τοῦ ἑτέρου, καὶ τῶν οὐδεμίαν ἐκφραζουσῶν ἔννοιαν δικαιοσύνης ποινικῶν καὶ οὐδόλως πολιτικῶν συνεπειῶν, θέλομεν ἀρκεσθῆ εἰς τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν, ἣν ὁ δικαστὴς ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐπιδικάζει συμφώνως πρὸς τὴν ἐπελθοῦσαν πραγματικὴν βλάβην, δικαίως ἐκτιμωμένην, καὶ κατὰ τὴν ἀνάγκην ἑκάστης περιστάσεως.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χρηματικῶν τούτων ζημιῶν ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τέκνα τῆς ὑπαιτίου τοιούτου διαζυγίου δικαιοῦνται εἰς παρακράτησιν τῆς προικός.

Κατὰ τὸν Ἄρειον Πάγον τοιοῦτο δικαίωμα δὲν ἔχουσιν οἱ κληρονόμοι, ἅμα ὁ σύζυγος ζῶν δὲν ἐζήτησε τὸ διαζύγιον καὶ αὐτὴ ἡ δηλωθεῖσα παρ' αὐτοῦ θέλησις, ἀλλὰ μὴ ἐνεργηθεῖσα, δὲν μεταδίδει εἰς τοὺς κληρονόμους τοιαύτην ἀπαίτησιν (3). Τὸ δικαίωμα διαζυγίου εἶναι ὅλως προσωπικὸν καὶ δὲν μεταβαίνει βεβαίως εἰς

(1) ΑΠ. 186 (1871), 231 (1872).

(2) Παπαρηγοπ. Οἰκ. δίκ. § 166.

(3) Ἀπόφ. 139 (1850). Αὐτόθι ἐξηγεῖ ὁ Ἄρ. Πάγος, ὅτι L. 36. C. ad. L. jul. (9. 9). Ξ'. λζ'. 71. ὁρᾷ τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ σύζυγος ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν κληρονόμων τῆς γυναικὸς τὴν προῖκα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοὺς κληρονόμους, ἄρα οὔτε αἱ συνεπείᾳ διαζυγίου προβαίνουσαι ἀπαιτήσεις (1).

Ἂν ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν ταῖς μνησθείσαις διατάξεσιν, ἁπαξ μόνον προκειμένης μοιχείας, μνημονεύῃ, ὅτι ἡ γυνὴ συναποβάλλει καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν (2), δὲν ἔπεται, ὅτι δὲν συναποβάλλει αὐτὴν ἐν πάσῃ ὑπαιτιότητι, ἐξ ἧς δικαιολογεῖται τὸ διαζύγιον, διότι τοῦτο δὲν εἶναι ποινή, ἀλλὰ συνέπεια τοῦ διαζυγίου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (3).

161. Ὁ λυθεὶς γάμος διὰ τοῦ διαζυγίου δύναται πάλιν νὰ συναφθῇ. Καὶ ἐπὶ μοιχείας ἀπαντᾷ κατὰ τὸ ἀρχαιότερον δίκαιον, ὅτι ὁ ἀνήρ, διατηρῶν μὲν τὴν πταίσασαν, ὑπέκειτο εἰς ποινὴν (lenocinii), ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποπομπὴν αὐτῆς καὶ τὴν κατηγορίαν ἠδύνατο, δίδων συγχώρησιν, ν' ἀναλάβῃ τὴν μήπω καταδικασθεῖσαν ὡς σύζυγον (4). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐμετρίασεν ὑπωσοῦν τὸ πρᾶγμα, ἐπιτρέψας ἐντὸς δύω ἐτῶν εἰς τὸν ἄνδρα ν' ἀναλάβῃ πάλιν τὴν ἐν μονῇ καθειρχθεῖσαν ἕνεκα τοῦ παραπτώματος γυναῖκα (5).

Κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Νεαρᾶς ταύτης παρεδέχθησαν καὶ οἱ Σχολιασταὶ τῶν κανόνων, ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἀνανέωσις τοῦ γάμου καὶ μετ' αὐτῆς τῆς παραβάσης τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν, εἰς ὃ δὲν ἀντίκεινται ὁ κανὼν 9 τοῦ Βασιλείου, καὶ 87 Πενθέκτης διότι ἐν αὐτοῖς ὁ λόγος, ὅτι ἄκων ὁ ἀνὴρ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ, παραδεχθῇ τὴν ἐπιστρέφουσαν (6).

Διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ γάμου ἀπαιτοῦνται ὅσα καὶ κατὰ τὴν

---

(1) Κατὰ τὸ ἀρχαῖον δὲν ἐδίδετο εἰς τοὺς κληρονόμους ἡ actio de moribus L. 1. C. Th. de dot. (3. 13). De moribus actio ultra personam extendi non potest, nec in heredem dabitur, nec tribuetur heredi— ὅτι δὲ ἦτο ἡ αὐτὴ ἀγωγὴ καὶ περὶ παρακρατήσεως τῆς προικός, ὅρα Bechmann. Dotalr. σ. 68.

(2) Νεαρὰ 117. κεφ. η'. Ἁρμεν. Δ'. ιε'. 13.

(3) L. 11. § 10. L. 32. § 10. de don. (24. 1). Λ'. α'. 11. 30. Ὅρα § 131. Troplong Donat. 1357. καὶ ἑπ.

(4) L. 2. § 6. L. 29 ad. L. jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 4. 30. L. 34. § 1. de ritu nupt. (23. 2). ΚΒ'. ιδ'. 16.

(5) Νεαρὰ 134. Ἁρμενς'. 6' 17.

(6) Ζωναρᾶς Ρ. καὶ Π. Σύντ. Δ'. 121. Βαλσαμὼν αὐτ. Β'. σ. 509. Εἰ γὰρ συγχωρεῖ τὸ ἔγκλημα ὁ ἀνήρ, ἀκωλύτως αὐτὴν ἀναλάβηται ἐντὸς διετίας, κατὰ τὴν νεαράν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρώτην σύναψιν, ὥστε καὶ ἄδεια τῶν γονέων, ὅπου αὕτη ἀπαιτεῖται (1).

Διὰ τῆς ἀνανεώσεως ταύτης ἐπανακάμπτουσιν οἱ σύζυγοι εἰς τὰς προτέρας σχέσεις καὶ ὡς πρὸς τὴν προῖκα, καθόσον δὲν ἐπιστράφη (2). Ἂν ὅμως ἐξωτικός τις ἔδωκε τὴν προῖκα, ὑπάρχει ἀνάγκη νέας ἐπαγγελίας αὐτῆς (3).

Ἂν ἡ ἀνανέωσις τοῦ γάμου συγχωρῆται εἰς κληρικούς, οὐδὲν εὑρίσκομεν, διότι ὁ Βλάσταρης ὁμιλεῖ μόνον κατὰ τῆς ἀνανεώσεως μετὰ τῆς μοιχευθείσης, διὰ τὸν κανόνα, ὅτι ὁ κληρικὸς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ γυναῖκα τὴν διαβεβλημένην(4), ἐνῷ ἂν ἐλογίζετο δεύτερος γάμος ἤθελε προβάλει τὸν λόγον τοῦτον ὁ Συγγραφεύς.

Δὲν λέγομεν ὅτι εἶναι ἀνανέωσις γάμου ἡ ἀναίρεσις τῆς ἀπαγγελάσης τὸ διαζύγιον ἀποφάσεως ἢ ἡ ἀκύρωσις αὐτῆς συνεπείᾳ ἀναψηλαφήσεως τῆς δίκης, διότι τοιαῦται ἀποφάσεις λογίζονται μὴ ὑπάρχουσαι.

162. Ἡ περὶ διαζεύξεως τελεσίδικος ἀπόφασις ἐγγράφεται ἐπιμελείᾳ τῶν διαζευχθέντων, ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς, εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία τοῦ τόπου, ἔνθα ἐνεγράφη ἡ περὶ τελέσεως τοῦ γάμου ληξιαρχικὴ πρᾶξις (5).

Ἡ παραμέλησις τούτου τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 20-200 δρ.(6).

---

(1) L. 18 de ritu nupt. (23. 2) L. 7. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. ε'. 21.
(2) L. 19. sol. matr (24. 3) ΚΗ'. η'. 19. L. 13. de j. dot. (23.3). ΚΘ'. α'. 9. 36. 60.
(3) L. 63. αὐτ. Β. αὐτ. 59.
(4) Βλάσταρης Ρ. καὶ Π. Σύντ. Ϛ'. σ. 376.
(5) Ἀστικὸς ν. 29. Ὀκτωβρ. 1856. Ἄρ. 89.
(6) Ἄρ. 90.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τῶν συνεπειῶν δευτέρου γάμου.

Περίληψις.

163. Ἀποστροφὴ τοῦ δευτέρου γάμου καὶ ζημίαι κοιναὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἕνεκεν αὐτοῦ.
164. Τί διαθέτει ὁ συνάπτων Β'. γάμον καὶ περὶ μὴ ἀπαλλαγῆς ἐγγυήσεως.
165. Περὶ ὅρου χηρείας ἐπὶ κληροδοτημάτων.
166. Ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὰς γυναῖκας ποιναί.
167. Παράβασις πενθίμου ἔτους.

163. Ἐνῷ κατὰ Ἰούλιον νόμον (Lex Julia et Papia) ἐνεθαρρύνοντο οἱ δεύτεροι γάμοι, οἱ χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες(1), ἀκολουθοῦντες τὴν πρὸς ἄσκησιν καὶ ἀγαμίαν ροπὴν τῆς ἐποχῆς αὐτῶν, ἐπέβαλον ἐπιζήμια ἀποτελέσματα εἰς τὸν δίγαμον, ἄλλα μὲν κοινὰ εἰς τὸν ἄνδρα καὶ εἰς τὴν γυναῖκα, ἄλλα δὲ εἰς τὰς γυναῖκας μόνας, πρὸς ὄφελος τῶν τέκνων ἐκ τοῦ πρώτου γάμου.

Κοιναὶ εἶναι τὰ ἑξῆς·

α'. Ὁ μεταπηδῶν εἰς δεύτερον γάμον στερεῖται τῆς δεσποτείας ὅλων τῶν γαμικῶν κερδῶν (lucra nuptialia) πρὸς ὄφελος τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου μὴ ἀχαρίστων τέκνων, περιοριζόμενος εἰς μόνην τὴν ἐπικαρπίαν αὐτῶν. Τοιαῦτα κέρδη εἶναι, οὐ μόνον ὅσα ἐκτήσατο ἐκ τοῦ ἑτέρου συζύγου δι' ἐλευθεριότητος, ἐν ζωῇ ἢ αἰτίᾳ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ἡ προίξ, ἣν ὁ ἀνὴρ παρ' οἱουδήποτε δοθεῖσαν κερδαίνει, ἢ ἡ προγαμιαία δωρεά, ἣν κτᾶται ἡ γυνὴ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν (2). Διὰ μεταγενεστέρας διατάξεως ἐντούτοις ὁ Ἰουστινιανὸς διέταξεν, ὅτι ἀπολύτως ἡ δεσποτεία προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς μεταβαίνει εἰς τὰ τέκνα καὶ εἶναι

(1) Zimmern, Gechtsg. § 178. Löhr civ Arch. XVI. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, Πρὸς Ῥωμ ζ'. 3. καὶ Α' πρὸς Κορ. ζ'. 39. ἀποκαλεῖ ἐντούτοις τὴν χήραν ἐ λ ε υ θ έ ρ α ν.

(2) Νεαρὰ 22. κεφ. λ'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀδιάφορον, ἂν συνήφθη δεύτερος γάμος, ἢ μή(1). Δι' ἄλλης διατάξεως πάλιν ἔδωκεν ἐπὶ τῆς προικὸς εἰς τὸν ἄνδρα καὶ ἐπὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς εἰς τὴν γυναῖκα παιδὸς μοῖραν (2), ἧς ἑπομένως κατὰ τὴν προτέραν διάταξιν, ὅσον ὁρᾷ τὴν δεσποτείαν, στερεῖται μεταπηδῶν εἰς δεύτερον γάμον, πρὸς ὄφελος τῶν μὴ ἀχαρίστων κατιόντων ἐκ τοῦ πρώτου γάμου(3), κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας, καὶ μάλιστα τῶν μὲν τέκνων ἀδιαφόρως, ἐὰν κατὰ τὰ λοιπὰ κληρονομῶσι τοὺς γονεῖς (4), τῶν δὲ ἐγγόνων, μόνον ὅταν εἶναι κληρονόμοι αὐτῶν (5).

Ὅσον ὁρᾷ τὴν γυναῖκα, ὑπάρχει ἰδιαιτερα διάταξις τοῦ Λέοντος, καθ' ἣν τῶν συνισταμένων εἰς κινητὰ γαμικῶν κερδῶν τὴν κατοχήν, τότε μόνον λαμβάνει, ὅταν εὑρίσκωνται ἐντὸς τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου καὶ δίδῃ ἐγγύησιν ἀποχρῶσαν περὶ τῆς ἀποδόσεως αὐτῶν, ἢ τῆς ἀξίας, ἄλλως ἀπολαμβάνει μόνον τόκον ἐπ' αὐτῆς πρὸς 4 τοῖς 100 (6).

6'. Πᾶσα ἀπαλλοτρίωσις τοιούτων πραγμάτων παρὰ τῶν γονέων εἶναι ἄκυρος, καὶ τοι πρὸ τοῦ δευτέρου γάμου γενομένη, ἀλλὰ τὰ τέκνα καὶ οἱ κατιόντες αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ προσβάλωσιν αὐτήν, εἰμὴ μετὰ θάνατον τοῦ γονέως, ἑπομένως, ἂν τινα ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄνευ κατιόντων, ἰσχύει ἡ ἐκποίησις καθ' ὃ μέρος ὁ γονεὺς κληρονομεῖ κατὰ τὸ τῆς ἀπαιδείας σύμφωνον (7).

γ'. Ὅτε δὲν παρεχωρήθη δεσποτεία, ἀλλὰ μόνη ἐπικαρπία παρὰ τοῦ συζύγου πρὸς τὸν πρσερχόμενον ἤδη εἰς δεύτερον γάμον, ἕνεκεν αὐτοῦ δὲν ὑποπίπτει εἰς στέρησιν, πλὴν ἂν ἡ παραχώρησις ἐγένετο ὑπὸ τὸν διαλυτικὸν ἐν περιπτώσει δευτέρου γάμου ὅρον(8).

---

(1) Νεαρὰ 98. Ἀρμεν. Ε'. η'. 86.
(2) Νεαρὰ 127 κεφ. γ'. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 16. Ἀρμεν Ε'. η'. 86.
(3) Νεαρὰ 22. κεφ. κα'. § 1. Ἀρμεν Ε'. η'. 88.
(4) Αὐτ. κεφ. κδ'.—κς'. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 26.
(5) Αὐτ κεφ. κα'.—κγ. Vangerow I. § 227. Ἀντιδοξεῖ Windscheid II. § 511. ὃν ἐφαρμοστέα Νεαρὰ 22. κεφ. κε'.—κς'. § 1.
(6) L. 6 § 1. C. de sec nupt. (5. 9). Νεαρὰ 2. κεφ. δ'. Νεαρὰ 22. κεφ. με'.
(7) Νεαρὰ 22. κεφ. κς'. τροποποιοῦσα Νεαρὰν 2. κεφ. 6'. Ἀρμεν Δ'. θ' 10. 11.
(8) Νεαρὰ 22. κεφ. λδ'. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 37. πρότερον ἴσχυε τὸ ἐναντίον. L. un. C. sec. nupt. (5. 10).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δ'. Τὰ ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου τέκνα ἔχουσιν ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς προικὸς καὶ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς τοῦ γάμου τούτου, ἀδιαφόρως ἂν ἐτελέσθη τρίτος γάμος ἢ μή (1).

ε'. Ἀλλὰ ἐν γένει τὰ γαμικὰ κέρδη, καὶ μὴ τελεσθέντος δευτέρου γάμου, καθόσον διασώζονται μὴ ἀπαλλοτριωθέντα, κληρονομοῦνται ὑπὸ τῶν τέκνων, εἰ καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ δὲν κληρονομοῦσι ταῦτα τὸν γονέα, ὑπὸ δὲ τῶν ἐγγόνων, ἐὰν εἶναι κληρονόμοι τῶν τέκνων (2).

164. ς'. Κατὰ τὴν διάταξιν Λέοντος καὶ Ἀνθεμίου ὁ προσερχόμενος εἰς δεύτερον ἢ τρίτον γάμον δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ μεταξὺ ζώντων, ἢ αἰτίᾳ θανάτου, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου συζύγου πλέον τοῦ διδομένου πρὸς παῖδα ἢ ἔγγονον ἐκ προγενεστέρου γάμου. Τὸ ὑπερβαῖνον τὸ μέτρον τοῦτο διανέμεται ἐξ ἴσου μεταξὺ τῶν τέκνων ἐκ τοῦ προγενεστέρου γάμου (3). Τὸ ὑπερβάλλον ἐκτιμᾶται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τελευτῆς τοῦ διγάμου (4).

Μετὰ τοῦ συστήματος τούτου τῶν ποινῶν τῆς δευτερογαμίας συνέχεται καὶ ἡ διάταξις, ὅτι κατὰ τὸν δεύτερον γάμον, ὑπαρχόντων τέκνων ἐκ τοῦ πρώτου, παύει τὸ δικαίωμα τῆς ἀναλόγου μειώσεως προικὸς καὶ προγάμου δωρεᾶς, ὅπως μὴ στερῶνται τὰ τέκνα τοῦ κέρδους συνεπείᾳ τῆς ὑπερβάσεως (5).

ζ'. Ἐν γένει ὁ προσερχόμενος εἰς δεύτερον γάμον γονεὺς στερεῖται τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς πρὸς διατήρησιν τῶν κληροδοτημάτων ἐγγυήσεως (cautio legatorum gratia) (6).

165. Κατὰ διάταξιν τῆς Lex Julia et Papia ἐθεωρεῖτο ἄκυρος ἡ αἵρεσις χηρείας, ἀλλὰ μεταγενέστερος νόμος (Lex Julia Miscella) ἐπέτρεψε τὴν αἵρεσιν, ἧς ἀπήλλαξε μόνην τὴν χήραν ἐν-

(1) Νεαρὰ 22. κεφ. κθ'.
(2) L. 5. § 2. L § 3 C. de sec. nupt. (5. 9). Νεαρὰ 22. κεφ. κα'. § 1 Ἀ ρ μ ε ν. Δ'. θ'. 12.
(3) L. 6. C. αὐτ. Τὴν ἰδίαν μεταρρύθμισιν τῆς διατάξεως ταύτης (L. 10. C. αὐτ.) ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε διὰ τῆς Νεαρᾶς 22. κεφ. κζ'. « τὸ περιττὸν διαιρήσονται πρὸς ἀλλήλους οἱ κεχαρισμένοι παῖδες τοῖς γονεῦσι,» (τουτέστιν οἱ μὴ ἀχάριστοι). Ἀ ρ μ ε ν. Ε'. η'. 80.
(4) Νεαρὰ 22. κεφ κη'.
(5) Αὐτ. κεφ. λα'. L. 19. C. de don. ante nupt. (5. 3).
(6) Νεαρὰ 22. κεφ. μα'. L. 5. § 1. C ad SC. T r e b e l l. (6. 9). ΜΑ'. γ'. 6.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸς τοῦ ἔτους ὀμνύουσαν, ὅτι νυμφεύεται πρὸς κτῆσιν τέκνων (liberorum causa), ἄλλως ἐλαμβάνετο τὸ καταληφθὲν μόνον ἐπὶ ἐγγυήσει τῆς τηρήσεως τοῦ ὅρου (cautio muciana) (1). Ὁ Ἰουστινιανὸς πρῶτον ἀπήλλαξε καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ ὅρκου καὶ τῆς ἐγγυήσεως. ὥστε ἐπανέφερε τὰ πράγματα εἰς τὴν κατάστασιν τῆς Lex Julia et Papia (2). Κατόπιν ὅμως κατήργησε τὴν διάταξιν ταύτην καὶ ἐθεώρησεν ἀπολύτως ἰσχυρὰν τὴν αἵρεσιν, ἀδιαφόρως ἂν ἐτέθη ὑπὸ τοῦ προαποθανόντος συζύγου, ἢ ὑπὸ ἄλλου προσώπου, ἀπαιτήσας καὶ προφυλακτικὰ μέτρα ὑπὲρ τηρήσεως αὐτῆς (3).

166. Εἰς ἰδιαιτέρας ποινὰς ὑπόκεινται αἱ γυναῖκες προσερχόμεναι εἰς δεύτερον γάμον.

Πρῶτον, ἡ κληρονομήσασα ἐξ ἀδιαθέτου τέκνον ἐκ τοῦ πρώτου γάμου στερεῖται τῆς δεσποτείας ἐκείνου τοῦ μέρους, ὃ περιῆλθεν εἰς τὸ τέκνον τοῦτο ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας, ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, διατηροῦσα μόνην τὴν ἐπικαρπίαν ὡς πρὸς τοῦτο (4).

Δεύτερον, στερεῖται τῆς ἐπιτροπείας τῶν ἰδίων τέκνων ἐκ πρώτου γάμου, ἂν δὲ συνῆλθεν εἰς δεύτερον γάμον, πρὶν δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεως καὶ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα, ὑποπίπτει εἰς τὰς ποινὰς τῆς παραβάσεως τοῦ πενθίμου ἔτους (5).

Τρίτον, ἡ συναψασα δεύτερον γάμον δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ νὰ προτιμηθῇ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων ἐκ τοῦ πρώτου γάμου (6).

Τέταρτον, ὑπόκειται εἰς περιορισμὸν κατὰ τὴν ἀνάκλησιν δωρεᾶς γενομένης πρὸς τέκνον ἐκ πρώτου γάμου. Ἡ ἀνάκλησις εἰς

---

(1) Ἐξάγεται ἐκ Νεαρᾶς 22. κεφ. μγ'.

(2) L. 2. 3. C. de ind. viduit. (6. 40).

(3) Νεαρὰ 22 κεφ. μγ'. μδ'. Τόμ. Ε'. § 156.

(4) Νεαρὰ 22. κεφ. μς'. Ἀρμεν. Δ'. 6'. 17. Vangerow I. § 227. Ὁ Windscheid II. § 511. ὑποσ. 9. ἐπεκτείνει τὴν διάταξιν καὶ εἰς τὸν πατέρα, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐξεδόθη, ὁ πατὴρ δὲν ἐκαλεῖτο εἰς τὴν κληρονομίαν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Ἀλλ' ἐξ ἀναλογίας δὲν ἐπεκτείνονται ζημίαι.

(5) Νεαρὰ 22. μ'. 94 κεφ. 6'. Ἀρμεν. Ε'. ια'. 50. 51. Δ'. 6. 8. Περὶ τούτου ῥηθήσεται ἐν τῷ περὶ ἐπιτροπείας μέρει.

(6) L. 1. C. ubi pup. ed. (5. 49). ΛΗ'. 6'. 7. Νεαρὰ 22 κεφ. λη'. Ἀρμεν. Δ'. 6. 3.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοιαύτην περίπτωσιν ἐπιτρέπεται μόνον δι' ὕβρεις καὶ ἐπιβουλὴν ζωῆς ἢ περιουσίας (1).

Πέμπτον, ἡ ἄπροικος καὶ ἄπορος χήρα περιορίζεται εἰς τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ τεταρτου (2).

167. Ἡ παραβασις τοῦ πενθίμου ἔτους παρὰ γυναικὸς ἐπιφέρει πρὸ πάντων ἀτιμίαν (3) καὶ τότε μόνον ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὴν νὰ νυμφευθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως αὐτοῦ, ὅτε ὁ ἀνὴρ ἦτο ἀνάξιος πένθους καὶ δὲν εἶναι φόβος συγχύσεως γονῆς, διότι ἔτεκεν ἐντὸς τοῦ διαστήματος τούτου. Ἀνάξιος πένθους θεωρεῖται ὁ ἔνοχος καθοσιώσεως, ὁ ἀπαγχόμενος καὶ ὁ ἐπιβαλὼν χεῖρας ἑαυτῷ, μὴ μίσει τῆς ζωῆς, ἀλλὰ κακῇ συνειδήσει (4). Τὰ αὐτὰ ἐπὶ διαζυγίου (5).

Δεύτερον, ἡ τοιαύτη γυνὴ δὲν δύναται νὰ περιποιήσῃ εἰς τὸν δεύτερον σύζυγον πλέον τοῦ τρίτου τῆς ἰδίας περιουσίας, στερεῖται τῆς ἱκανότητος νὰ κληρονομήσῃ ἐκ διαθήκης καὶ ὅ,τι τοιουτοτρόπως ἀφεθῇ εἰς αὐτὴν μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ διαθέτου, στερεῖται ὅλων τῶν πραγμάτων, ὅσα ὁπωσδήποτε περιῆλθον εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ πρώτου συζύγου, μεταβαίνοντα εἰς τὰ δέκα πρόσωπα τοῦ ἐδίκτου, δηλ. ἀνιόντας, κατιόντας καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι Ϛ'. βαθμοῦ καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν εἰς τὸ δημόσιον, καὶ ἐπὶ τέλους κληρονομεῖ ἐξ ἀδιαθέτου συγγενεῖς μόνον μέχρι τρίτου βαθμοῦ (6).

Ἐὰν ἔχῃ τέκνα ἐκ τοῦ πρώτου γάμου, δὲν δύναται ὁ Αὐτοκράτωρ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ἄφεσιν τῶν ποινῶν τούτων, εἰμὴ ὅταν παραχωρήσῃ τὸ ἥμισυ τῆς ἰδίας περιουσίας εἰς τὰ τέκνα ταῦτα, οὔτε τὴν ἐπικαρπίαν διαφυλάττουσα. Τούτου δὲ γενομένου, εἰ μὲν ἀποθάνῃ τοιοῦτο τέκνον, κληρονομεῖται τὸ παραχωρηθὲν μέρος πάντοτε ὑπὸ τῶν ὁμαίμων, εἰ δὲ ὅλα ἀποθάνωσι, πρὸς πα-

---

(1) L. 7. C. de revoc. don. (8. 56). ΜΖ'. 6'. 7. Νεαρὰ 22. κεφ.λε'.
(2) Νεαρὰ Λέοντος 106. Ἀρμεν. Ε'. η'. 82. Τόμ. Ε'. § 78.
(3) L. 11. § 1. 3 de his. qui not. (3. 2). ΚΑ'. 6'. 11. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 20. Ὅρα § 30
(4) L. 11. § 2. αὐτ. Β. αὐτ.
(5) L. 9. C. de rep. (5. 17). Ἀρμεν. Δ'. θ'. 2.
(6) L. 1. C. de sec. nupt. (5. 9). Ἀρμεν. Δ'. θ'. 20. 21. 22. ζ'. 32. Νεαρὰ 22. κεφ. κϐ'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραμυθίαν λαμβάνει ἡ μήτηρ πρώτη τὸ ἥμισυ τῆς ἰδίας περιουσίας, ὃ παρεχώρησεν (1). Ὁ Ἰουστινιανὸς προσέθηκεν, ὅτι τὸ μέρος ἑκάστου τέκνου ἐπὶ τοῦ παραχωρουμένου ἡμίσεως τῆς περιουσίας κληρονομεῖται πρῶτον ὑπὸ τῶν τέκνων αὐτοῦ καί, ἐν ἐλλείψει τοιούτων, ὑπὸ τῶν ὁμαίμων (2).

Τὰς αὐτὰς ποινὰς τῆς παραβάσεως τοῦ πενθίμου ἔτους ἐπέβαλεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν χήραν ὁι' ἀθεμίτους σχέσεις πρὸ τῆς παρελεύσεως αὐτοῦ (3).

---

(1) L. 4. C. ad. SC. Tertull. (6. 56). ΜΕ'. α'. 37. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 23.

(2) Νεαρὰ 22 κεφ. κϐ'. Ἀρμεν. αὐτόθι.

(3) Νεαρὰ 39. κεφ. ϛ'. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 28. 31. Θεματίζει ὅμως καὶ τὸ ἐναντίον 29. Vangerow l. § 227.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Κτῆσις αὐτῆς.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ γνησίων τέκνων.

Περίληψις.

168. Διὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ὑπάρχει ἡ τῆς οἰκογενείας ἑνότης.
169. Διὰ μόνου νομίμου γάμου ὑπάρχει πατήρ.
170. Τεκμήριον γνησιότητος ὡς ἐκ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως.
171. Τὸ τεκμήριον καταστρέφεται, ὅτε ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ γεννηθῇ ἐκ τοῦ γάμου τέκνον.
172. Τεκμήριον διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ πατρὸς ἐν διαθήκῃ, ἢ ἄλλῳ ἐγγράφῳ, ἀλλὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ
173. Ἀγωγὴ περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ τεχθέντος.
174. Δικαίωμα ἐξετάσεως τῆς διαζευχθείσης, ἂν ἦναι ἔγκυος.
175. Ἔχουσι καὶ τὰ τέκνα τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως.
176. Περὶ φυσικῶν τέκνων.
177. Ληξιαρχικὴ πρᾶξις γεννήσεως.
178. Ἀναγνώρισις νόθου τέκνου.

168. Ἐκ τοῦ νομίμου γάμου προβαίνει ἡ οἰκογένεια, ἧς ὁ ἠθικὸς δεσμὸς ἔχει ἑνότητα διὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας. Ἡ πατρικὴ ἐξουσία (patria potestas) ἐπὶ Ῥωμαίων ἦτο ἀπεριόριστος, ὁ δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πατὴρ ἐλογίζετο ὁ ἄρχων τοῦ οἴκου(domesticus magistratus)(1) περιστελλόμενος, οὐχὶ ὑπὸ τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοινῆς ἀποδοκιμασίας διὰ τὴν ἀπάνθρωπον χρῆσιν τῆς ἐξουσίας ταύτης (2).

Δὲν εἶναι φιλονεικήσιμον, ὅτι ἡ ἐξουσία αὕτη ἐλειτούργησεν, ὡς ἐκ τοῦ φυσικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἁπλότητος τῶν ἠθῶν, πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν μορφώσεως τῶν οἰκείων κατὰ τὸ πατρικὸν φρόνημα διὰ τῆς περὶ τούτου φροντίδος, ἀλλ' ἡ ἔποψις αὕτη δὲν ὑπῆρξε καταφανὴς ἐν τῇ διαρρυθμίσει τῶν νόμων, δι' ὧν ἀφέθη πᾶσα ἐξουσία εἰς τὸν πατέρα, ὡς κατόπιν δειχθήσεται.

Κατὰ Ῥωμαίους ἐκ τριῶν πηγῶν προβαίνει ἡ πατρικὴ ἐξουσία, ἐκ τοῦ γάμου, τῆς υἱοθεσίας καὶ τῆς νομιμοποιήσεως.

169. Ὁ γεννώμενος ἐκ μὴ νομίμου γάμου λέγεται νόθος (spurius, vulgo quæsitus) (3). Ἡ συνάφεια ἐκείνων, ἐξ ὧν ἐγεννήθη ὁ νόθος, δὲν ἔχει κῦρος ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἕνεκα τούτου κατὰ Ῥωμαίους ὁ νόθος δὲν ἔχει πατέρα, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσι νόθος εἶναι, ὅστις δὲν δύναται νὰ δείξῃ πατέρα καί, ἂν τυχὸν γνωρίζει αὐτόν, εἶναι τοιοῦτος, ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ (4), ὡς μὴ ὑπάρχοντος νομίμου γάμου μετὰ μητρός. Ὑφίστανται ὅμως ἡ μετὰ τῆς μητρὸς σχέσις τοῦ νόθου ἐνώπιον τοῦ νόμου (5).

170. Ἡ πατρικὴ ἐξουσία κτᾶται λοιπὸν φυσικῶς μόνον συνεπείᾳ νομίμου γάμου καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα τέκνα λέγονται, νόμιμα ἢ γνήσια (justi liberi, legitime nati) (6). Τὸ περὶ γνησιότητος ζήτημα κατὰ τοὺς νεωτέρους εἶναι διττόν, εἰ μὲν πρόκειται περὶ τοῦ πατρός, πατρότητος (paternité), εἰ δὲ περὶ τέκνου, υἱότητος (filiation).

Καὶ εἶναι μὲν ὁ ἐκ νομίμου γάμου γεννώμενος γνήσιος καὶ νόμι-

---

(1) Seneca de benef. 3. 11.

(2) Seneca de clem. 1. 14. Orosius 5. 15. Jhering, Geist. II σ. 191 καὶ ἑπ.

(3) 23. de statu hom. (1. 5). Μς'. α'. 18.

(4) Αὐτ. καὶ L. 5—§ 12 J. de nupt. (1. 10). L. 16. de his. quae ut (34. 9). Ξ'. μϐ'. 16. Gajus 1. 64. Ulp. V. 7.

(5) L. 4. § 3. L. 5. de in jus. (2. 4). Ζ'. η'. 4. 5. L. 4. unde cogn. (38. 8). ΜΕ'. 6'. 9.

(6) L. 4. § 3. de in jus voc. (2. 4). Ζ'. η'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μος, ἀλλὰ τίς οὗτος, δὲν εἶναι πάντοτε εὐαπόδεικτον, ὅτι τουτέστιν ἐξ αὐτῆς τῆς συναφείας προῆλθε, διότι ἡ ἀλήθεια καλύπτεται ὑπὸ τὸν μυστηριώδη πέπλον τῆς φύσεως. Καθυποβάλλοντες ἕκαστον εἰς τὴν ἀνάγκην ἀποδείξεως τῆς ἰδίας γνησιότητος, καθιστῶμεν προβληματικὸν ὡς ἐξ ἀφῃρημένης γνώμης, ὅ,τι συγκεκριμένως δὲν ἀμφισβητεῖται. Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων οἱ Ῥωμαῖοι καὶ κατὰ μίμησιν αὐτῶν ὅλοι οἱ νεώτεροι νομοθέται παραδέχονται τὴν ὕπαρξιν νομίμου γάμου ὡς τεκμήριον γνησιότητος. Τὸ ἀξίωμα, ὁ *πατὴρ ἀπὸ τῶν γάμων δείκνυται* (pater is est, quem nuptiæ demonstrant) (1), προϋπάρχει ἤδη πάσης θετικῆς νομοθεσίας. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀξιώματος γεννῶνται ἀπορίαι, καθόσον οἱ γάμοι πολλάκις δὲν διαρκοῦσιν, ἡ δὲ γέννησις ἐπέρχεται μετὰ τὴν λύσιν αὐτῶν, ἢ ἐνίοτε δὲν προηγεῖται τῆς γεννήσεως ὁ ἀποχρῶν καιρὸς πρὸς κυοφορίαν ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκανόνισεν, ὅτι διὰ νὰ λογίσωμεν γνήσια τέκνα, πρέπει ν' ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς γεννήσεως, ἂν προϋπῆρξε γάμος νόμιμος, οὐχὶ δὲ εἰς τὸν τῆς συλλήψεως (non conceptionis sed partus tempus) (2). Ἀλλὰ τοῦτο κρατεῖ, ὅτε πρὸ τοῦ γάμου ἤδη συνῴκουν πατὴρ καὶ μήτηρ Ἂν πρὸ αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξε σχέσις, ἡ γνησιότης τεκμαίρεται κατὰ τὸν ἑξῆς ὑπολογισμόν. Κατὰ τὰς φυσιολογικὰς παρατηρήσεις τῶν ἀρχαίων, ἐν γένει μὲν τὰ τέκνα ἐννέα μῆνας κυοφοροῦνται, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ γεννηθῶσι βιώσιμα καὶ τὰ κυοφορηθέντα μόνον ἓξ, ἢ καὶ δέκα μῆνας τὸ πολύ. Ἅμα ἐπομένως ἀριθμοῦντες ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἀναδρομικῶς εὕρωμεν πρὸ 182 ἡμερῶν γάμον, ἢ πρὸ 300 μόνων παύσαντα αὐτόν, ὑπάρχει τὸ τεκμήριον τῆς γνησιότητος τέκνου(3). Αἱ 182 ἡμέραι δὲν εἶναι καθαυτὸ ἑπτὰ μῆνες, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ

(1) L. 5. de in jus voc. (2. 4). Ζ.' η'. 5.

(2) L. 11. C. de natur. lib. (5. 27).

(3) L. 3. § 11. 12. de suis et leg. (38. 16). ΜΕ'. α'. 56. L. 29. pr. de lib. et. post. (28. 2). L. 12. de statu hom. (1. 5). Μζ'. α'. 9. L. 4. C. de post. hered. (6. 29). Οἱ δέκα μῆνες ἀνεφέροντο ἤδη ἐν τῇ δωδεκαδέλτῳ. Gellius III. 16. Καὶ ἐν Σπάρτῃ ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐσκοπεῖτο ὡς ὁ ἀληθέστατος χρόνος. Ξενοφῶν Ἑλλ. Ἱστορ. Γ'. κεφ. γ'. Πλουτάρχ. Ἀγησίλ. γ'. Ὅρα Τόμ. Α'. § 137.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ ἐνιαυτοῦ, προῆλθον δὲ ἐξ ἀποφθέγματος τοῦ Ἱπποκράτους(1). Τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι τὸ τεκμήριον τοῦτο καταστρέφεται, ὅταν τὸ γεννώμενον ἐντὸς 182 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ γάμου ἔχῃ τέλειον σχηματισμόν, διότι τότε εἰκάζεται, ὅτι ὑπέστη τελείαν κυοφορίαν, ἢ ὅτι τὸ γεννηθὲν κατὰ τὸν δέκατον μῆνα μετὰ τὸ τέλος τοῦ γάμου, μὴ φέρον δὲ τέλειον σχηματισμόν, διότι ὑποθέτει βραχυτέραν κυοφορίαν, δὲν ἀνήκει εἰς γάμον (2). Ἀλλὰ ταῦτα ἀντίκεινται εἰς τὸ τεκμήριον, δι' οὗ σκοπεῖται ἡ ἀναπλήρωσις πάσης ἄλλης ἀποδείξεως, ὡς ἐπισφαλοῦς, οἷον δι' ἐμπειροτεχνῶν, ὡς καὶ παρὰ τῆς ἰατροδικαστικῆς ὁμολογεῖται (3). Τὸ τεκμήριον στηρίζεται ἐπὶ τῆς φυσικῆς παρατηρήσεως τελείου τοκετοῦ ἐξ ἀτελοῦς κυοφορίας (4), ἢ παραταθείσης πέραν τοῦ ἑνάτου μηνός. Διὰ τοῦτο ὁ νομοθέτης ἐστηρίχθη ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ὑπολογισμοῦ. Καὶ οἱ ἐμπειροτέχναι τί ἄλλο πράττουσι, πλὴν ὅτι ἐπαγωγικῶς καὶ ἐξ εἰκασίας ἐξαγουσι τὴν διάρκειαν τῆς κυοφορίας ; Ὀρθότερον ἑπομένως τὸ τεκμήριον τοῦ νομοθέτου. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι αἱ Ῥωμαϊκαὶ πηγαὶ ἐντελῶς σιωπῶσι περὶ τοιαύτης δοκιμασίας, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἐξαίρεσις τοῦ τεκμηρίου (5).

Ὡσαύτως ὁ Γαλλ. Κώδηξ δὲν παραδέχεται τοιαύτην δοκιμασίαν πρὸς ἐξασθένησιν τοῦ τεκμηρίου (6).

---

(1) Οὕτως ἐξηγεῖται. L. 12. de statu hom. (1. 5). Μς'. α' 9. ἔνθα ὁ λόγος περὶ 7 μηνῶν. Savigny IV. § 181. h Windsscheid I. § 56. b. ὑποσ. 3.

(2) Glück I. σ. 103.

(3) Henke, Abh. ger Med. σ. 271—274 303—304.

(4) Ὁ Devergie, Med. lég. καὶ ὁ Oelteze de partu vivo vitali § 37. ἀναφέρουσιν ἀξιόπιστα παραδείγματα, καθ' ἃ γυνὴ ἐξ μῆνας μετὰ προηγούμενον τοκετὸ ἐγέννησε βρέφος βιῶσαν.

(5) Weber Beweisf. V. 11. Göschen, Vorlesung. I. § 42. Savigny System II. Beil. 3.

(6) C. C Art. 312 et suiv. Κατὰ τὸ ἄρ. 314. § 3. ὁ πατὴρ δὲν ἀποκηρύττει τὸ γεννηθὲν πρὸ 180 ἡμερῶν, ἀλλὰ μὴ βιώσιμον Aubry et Rau VI. § 3)5 ὑποσ. 22. Περὶ γυναικὸς τεκούσης κατὰ τὸν 11. μῆνα μετὰ τὴν λυσιν τοῦ γάμου ὁ Ἰουστινιανὸς ὁμιλεῖ αὐστηρῶς καὶ δὲν δέχεται δικαιολόγησιν. Νεαρὰ 39. κεφ. ϛ'. Ὁ Λύτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐδέχετο ὡς γνήσιον καὶ τὸ γεννώμενον κατὰ τὸν ἐνδέκατον μῆνα, ἐνῷ ἤδη ἡ δωδεκάδελτος ἔθετο τέρμα τὸν δέκατον. Gellius III. 16. Plin. Hist. nat. VII. c. 4. Ἀριστοτ. Περὶ τὰ ζῶα Η'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

171. Ἐντούτοις τὸ τεκμήριον, ὅτι τὰ ἐν τῷ γάμῳ γεννώμενα λογίζονται τοῦ πατρός, δὲν εἶναι τόσον ἀπόλυτον, ὥστε μὴ νικᾶται ὑπὸ τῶν πραγμάτων, ὅταν εἶναι ἀλανθάστως μεμαρτυρημένα. Αἱ πηγαὶ ἀναφέρουσι παραδείγματά τινα, ὡς τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀνδρός. Ἐὰν ἐπὶ δεκαετίαν ἀποδημῇ ὁ ἀνήρ, ἐπανερχόμενος δὲ εὕρῃ βρέφος ἐνιαύσιον, τὸ τεκμήριον παύει (1). Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐπέχει τόπον παραδείγματος, ὥστε πρέπει νὰ συμπεράνωμεν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ βραχυτέρας ἀπουσίας, ἅμα ἀπολύτως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ τεκμήριον. Ἡ μετὰ τὸν δέκατον μῆνα ἀπὸ τῆς ἀποδημίας γέννησις κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς μετὰ τὸν δέκατον μῆνα ἀπὸ τῆς λύσεως τοῦ γάμου. Ὡσαύτως ὅταν βρέφος γεννᾶται πρὸ τῆς 182ας ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ πρὸ δέκα μηνῶν ἀποδημήσαντος πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως, δὲν εἶναι γνήσιον. Ὅ,τι λέγομεν περὶ τοῦ γάμου, ὅπως δεχθῶμεν γνησιότητα, ἀπαιτοῦντες αὐτὸν τὸ πολὺ παύσαντα πρὸ δέκα μηνῶν καὶ τοὐλάχιστον ἀρξάμενον πρὸ 182 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως, τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ ἀπουσίας καὶ παρουσίας. Ὁ Γαλλ. Κώδηξ Ἀρ. 312 (par cause d'éloignement) ἀποφαίνεται ῥητῶς καὶ κατὰ λογικὴν ἑρμηνείαν ἕπεται ἡ λύσις αὕτη ἐκ τοῦ μνημονευθέντος παραδείγματος τῶν πηγῶν, διότι ἡ δεκαετία λέγεται πρὸς ἐνάργειαν μόνην, ἐνῷ καὶ ἡ πενταετία εἶναι ἐξίσου προφανής. Περιστέλλοντες λοιπὸν τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ παραδείγματος, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ σταθῶμεν, πλὴν ὅπου τὰ ὅρια τοῦ ὑπολογισμοῦ, ἐφ' οὗ στηρίζεται τὸ τεκμήριον.

Πλὴν τοῦ παραδείγματος τούτου ἐν τῷ μνησθέντι χωρίῳ προστίθενται ἄλλα τινὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προκειμένης λύσεως. Ὅτε ὁ ἀνὴρ ἕνεκα νόσου ἐπὶ χρόνον τινὰ (aliquandiu) διετέλει ἐν ἀπραξίᾳ κοίτης, ἢ καὶ ἄνευ νόσου εἶναι ἀνίκανος πρὸς παιδοποιΐαν, παύει τὸ τεκμήριον, εἰ καὶ οἱ γείτονες γνωρίζουσιν ὅτι τὸ τέκνον ἐγεννήθη ἐν τῷ γάμῳ καὶ ὁ ἀνὴρ συζῇ μετὰ τῆς γυναικός. Τὸ *ἐπὶ χρόνον τινὰ* (aliquandiu) ἐννοεῖ ἀναντιρρήτως τὸ χρονικὸν τέρμα τοῦ τεκμηρίου (2). Ἐξ ἀντιθέτου, ὅταν ἡ γυνὴ ἀποδειχθῇ παραβᾶσα τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν, δὲν ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς τικτόμενον εἶναι νόθον. Διὰ νὰ

(1) L. 6. de his, qui sui. (1. 6).
(2) 6. αὐτ. Windscheid I. § 56. b.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

πιστευθῇ τοῦτο, πρέπει νὰ συντρέξωσι καὶ ἄλλαι περιστάσεις(1). οὔτε ἡ δι' ὀργὴν γενομένη καταθεσις αὐτῆς ἀρκεῖ (2).

172. Ὁ Ἰουστινιανὸς προσέθηκεν, ὅτι ὅστις συνῴκει μετὰ γυναικός, μεθ' ἧς ἠδύνατο νὰ συνάψῃ νόμιμον γάμον, τὸ ἐξ αὐτῆς τέκνον ἀποκαλέσας ἴδιον ἐν διαθήκῃ, ἢ ἐν μεμαρτυρημένῳ ἐγγράφῳ, ἄνευ μνείας, ὅτι εἶναι φυσικόν, καθιστᾷ ἀναμφισβήτητον τὴν γνησιότητα αὐτοῦ, ὡς προελθόντος ἐκ νομίμου γάμου. Μάλιστα, ἂν τὰ ἐξ αὐτῆς τῆς γυναικὸς τέκνα εἶναι πολλά, ἐνῷ περὶ ἑνὸς μόνου οὕτω ἀποφαίνεται ὁ πατήρ, ἡ μαρτυρία αὕτη παρέχει εἰς ὅλα τὴν πλήρη τῆς γνησιότητος ἀπόδειξιν (3). Οἱ νεώτεροι ἐθεώρησαν τὴν δήλωσιν ταύτην ὡς νομιμοποίησιν(legitimatio per nuncupationem), ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποφαίνεται περὶ γνησιότητος, ὡς ἀποδεδειγμένης ἐκ τῆς δηλώσεως τοῦ πατρός (4). Οἱ παραδεχόμενοι ἀνταπόδειξιν, ὅτι γάμος δὲν ἐτελέσθη, στηρίζονται εἰς τὸ ὅτι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἀπῃτεῖτο ἱεροτελεστία,οὖσα σήμερον ἀπαραίτητος, ἀλλ' οὕτω ἀρνοῦνται τὴν ἰσχὺν τῆς Νεαρᾶς (5) Διὰ τοιαύτης καταργήσεως τοῦ τεκμηρίου μετὰ τὴν ἀνταπόδειξιν ὑπολείπεται μόνη ἡ ἀναγνώρισις νόθου τέκνου ὡς ἀποτέλεσμα τῆς δηλώσεως ἐν δημοσίᾳ διαθήκῃ (§ 178).

173. Ἰδίως κατὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου διὰ διαζυγίου ἔχει ἐξίσου συμφέρον ἡ ἔγκυος γυνή, ν' ἀναγνωρίσῃ ὁ ἀνὴρ τὸ τέκνον, ὅπως ὁ ἀνὴρ νὰ μὴ δεχθῇ ἀντὶ τοῦ γνησίου ἄλλο ὑποβολιμαῖον, εὑρισκόμενον μακρὰν τῆς πρώην συζύγου καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ δυνάμενος νὰ ἐνασκήσῃ ἐπιτήρησιν.

Περὶ τούτου προέβλεψεν ἴδιον δόγμα, τὸ Senatusconsultum Plancianum (6). Κατὰ τὸ δόγμα τοῦτο ἡ γυνὴ ἐντὸς τριάκοντα συναπτῶν ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ διαζυγίου ὀφείλει ν' ἀναγγείλῃ, ὅτι ἐγκυμονεῖ, πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ στείλῃ

---

(1) L. 11. § 9. ad L. jul. (48. 5). Ξ'. λζ'. 13. Code Civ. 313.

(2) L. 29. § 1. de prob. (22. 3). ΚΗ'. α'. 29.

(3) Νεαρὰ 117. κεφ. 6'. Ἀρμεν. Ε'. η'. 8. Μηδὲ=ἑτέραν ἀπόδειξιν ἐπιζητεῖσθαι.

(4) Windscheid. II. § 522.

(5) Thibaut § 259. ΑΠ. 95. (1846). Παπαρρηγ. Γ'. § 191.

(6) L. 1. § 10. L. 3. § 1. de agnosc. (25.3). ΛΑ'. ς'. 1. 3.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φύλακας (custodes). Παραλείπουσα ἡ γυνὴ τὴν ἀγγελίαν, ἢ μὴ δεχομένη τοὺς φύλακας, στερεῖται τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ τεχθέντος (actio de partu agnoscendo) (1). Πλὴν τοῦ δικαιώματος ἀποστολῆς φυλάκων, ὁ ἀνὴρ ἔχει τὸ τῆς διαμαρτυρίας, ὅτι δὲν εἶναι ἐξ αὐτοῦ ἔγκυος ἡ γυνή, καὶ ὁπότερον τούτων πράξῃ δὲν λογίζεται ἐπιγνοὺς τὴν γνησιότητα, ἀλλὰ διατηρεῖ πᾶν δικαίωμα κατὰ τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀναγνωρίσεως (2). Ἐὰν ὅμως ὁ ἀνὴρ παραλείψῃ ἀμφότερα, οὐδεμιᾶς χρῄζει πλέον ἡ γυνὴ ἀγωγῆς, ἢ ἀποδείξεως, ἀλλ' ὀφείλει ὁ ἀνὴρ ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ τεχθέν, ἀναγκαζόμενος εἰς τοῦτο ἐκτάκτως (extra ordinem) (3).

Ἡ παράλειψις τῆς γυναικός, μὴ ἀναγγειλάσης τὴν ἐγκυμοσύνην, βλάπτει αὐτὴν μόνην, δὲν προδικάζει δὲ τὴν κατάστασιν τοῦ τέκνου (4), ὅπως ἡ παράλειψις τοῦ ἀνδρὸς δὲν καθιστᾷ αὐτὸν ἀπολύτως πατέρα, ἀλλὰ δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν γνησιότητα, ὅταν δὲν ἐπαληθεύῃ τὸ ἐκ τοῦ ὑπολογισμοῦ τεκμήριον, ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὑποχρεοῦται εἰς διατροφήν (5).

Περὶ ἀναγνωρίσεως τέκνου ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ προέβλεψεν ἄλλο δόγμα ἐπὶ Ἀδριανοῦ (6).

Ὁ νεώτερος ἡμῶν Ν. 17 Αὐγ. 1861 Ἀρ. 12 προβλέπει περὶ ἐμβρυωροῦ ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ συζύγου, περὶ τούτου δὲ μέλλει νὰ γίνῃ λόγος ἐν τῷ περὶ ἐπιτροπείας μέρει.

174. Ὅπως μὴ ἀποκρύψῃ τὸν γόνον ἡ διεζευγμένη, κατὰ διάταξιν τῶν Divi Fratres, ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἀνὴρ νὰ καθυποβάλῃ αὐτὴν εἰς ἐξέτασιν τριῶν μαιῶν. Ἅμα δύω ἐξ αὐτῶν γνωμοδοτήσωσιν ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι ἔγκυος, δὲν δύναται πλέον ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἐπιτήρησιν φυλάκων (7).

175. Τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀναγνωρίσεως ἔχουσι καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα (8), προδικάζουσαν τὸ περὶ διατροφῆς ζήτημα.

---

(1) L. 1. § 1. 6. 13. αὐτ.
(2) L. 1. § 4. 11. 16. αὐτ.
(3) L. 1. § 4. 12. αὐτ. Ἐν Paul S. R. II. 24. § 5. ἀνάγνωθι quo omisso Windscheid II. § 520.
(4) L. 1. § 8. 13. 15. αὐτ.
(5) L. 1. § 12. 14. 15. αὐτ. L. 10. de bis. qui (1. 6).
(6) L. 3. § 1. αὐτ.
(7) L. 1. pr. de insp. ventre (25. 4). ΛΑ', ζ'. 1.
(8) § 13. J. de act. (4. 6). L. 4. de alend. lib. (5. 25).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

176. Καθ' ὅσα ἤδη ἀνέφέραμεν, διεστείλαμεν τὰ τέκνα εἰς γνήσια καὶ νόθα. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς σχέσεως τῆς παλλακῆς (concubinatus) οἱ Ῥωμαῖοι ἐγώριζον καὶ τρίτην κατηγορίαν τῶν φυσικῶν (naturales). Ἡ διαστολὴ αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων (1), διότι πρὸ αὐτῶν ἡ ὀνομασία φυσικῶν τέκνων ἦτο ἐν χρήσει ἁπλῶς κατ' ἀντίθεσιν τῶν νομίμων (2).

Ἐνίοτε φυσικὰ τέκνα ὀνομάζονται τὰ φυσικῶς γεννώμενα νόμιμα κατ' ἀντίθεσιν τῶν θετῶν (3).

Ἀπὸ τοῦ Αὐτ. Λέοντος (4) ἀπηγορεύθη ἡ σχέσις παλλακῆς καὶ ἔκτοτε διαμένει μόνη ἡ διαστολὴ γνησίων καὶ νόθων.

Ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (§ 169), ἀπαγορεύεται ἡ ἀναζήτησις τοῦ μὴ νομίμου πατρός, παρ' ἡμῖν δὲ δὲν ὑπάρχει ἡ ἐξαίρεσις τοῦ Γαλλ.Κώδ.Ἀρ. 340, καθ' ἣν ἐπὶ ἀπαγωγῆς, ὅταν ἡ σύλληψις τοῦ τέκνου συμπίπτῃ πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς ἁρπαγῆς, ὁ ἁρπάσας ἀναγνωρίζεται πατὴρ τοῦ γεννηθέντος.

Ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἕπεται, ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ ἀναζήτησις τῆς φυσικῆς μητρός. Εἶναι ὅμως λίαν συνεπὴς ὁ περιορισμὸς τοῦ Γαλλ. Κώδ. 342, ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς μητρὸς ἡ ἀναζήτησις ἀπαγορεύεται, ἅμα πρόκειται περὶ τέκνου ἐξ αἱμομιξίας, ἢ μοιχείας, ὅταν ἐκ τοιαύτης γονῆς οὐδὲν πηγάζῃ δικαίωμα, ἤ, ὅπως λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι, εἰς οὐδὲν συμβάλλει νὰ δείξῃ τις, ἂν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ μητέρα (5).

177. Κατὰ τὸν Ν. 29 Ὀκτωβρ. 1856 Ἀρ. 63 πᾶσα γέννησις δηλοῦται εἰς τὸν ληξίαρχον τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπ' αὐτῆς. Ὑπόκεινται δὲ εἰς ποινὴν προστίμου 20—200 δρ. (6) παραλείποντες τὴν δήλωσιν οἱ ἑξῆς· α' ὁ πατήρ, β'. ὁ οἰκοδεσπότης, παρ' ᾧ ἔτεκεν ἡ διαμένουσα ἐκτὸς τῆς ἰδίας οἰκίας μήτηρ, γ'. ἡ μαῖα, ὁ ἰατρός, ἢ ὁ χειρουργός, δ'. πᾶς παρευρεθεὶς κατὰ τὴν γέννησιν (Ἀρ. 63).

Ἡ ληξιαρχικὴ πρᾶξις συντάσσεται ἀμέσως ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν

(1) IV. 6. C Th. de naturalibus filiis V. 27. C. de nat. liberis.
(2) L. 15 de vulg. subst. (28.6). L. 17. § 4. ad. Sen. Treb. (36.1).
(3) L. 5. C. de suis et leg. (6. 55).
(4) Νεαρὰ 91. Ἀρμεν. Δ'. θ' 34. Πρόχειρον Δ'. 26.
(5) Ὅρα ἐξ ἀναλογίας περὶ πατρὸς § 169.
(6) Ποιν. Ν. Ἀρ. 644.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δηλούντων καὶ δύω μαρτύρων, σημειοῦνται δ' ἐν αὐτῇ τὸ ἔτος, ὁ μήν, ἡ ἡμέρα, ἡ ὥρα καὶ ὁ τόπος τῆς γεννήσεως, τὸ γένος τοῦ παιδίου, τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἂν ἐδόθη, τὰ ὀνόματα, ἐπώνυμα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἡ κατοικία πατρὸς καὶ μητρός. Ὁ ληξίαρχος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν τοῦ νεογνοῦ, περὶ οὗ γίνεται μνεία.

Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς βαπτίσεως, ἐπὶ τῷ αὐτῷ προστίμῳ, προστίθεται τὸ δοθὲν ὄνομα ἐν περιθωρίῳ παρὰ τοῦ ληξιάρχου, ἢ τῶν ἐν ἄρθρῳ 49 φυλάκων τοῦ ληξιαρχικοῦ βιβλίου παρόντων δύω μαρτύρων, ἐπὶ τῇ δηλώσει τοῦ πατρός, τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἀναδόχου (Ἄρ. 64).

Τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τῶν μὴ γεννηθέντων ἐν γάμῳ σημειοῦνται μόνον ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν, ὅταν ἡ ἀναγνώρισις ἐπιτρέπεται (Ἄρ. 65), δηλ. ὅταν τὸ τέκνον δὲν εἶναι αἱμομικτικόν, ἢ ἐκ μοιχείας.

Ἐπὶ διδύμων σημειοῦται καὶ ἡ τάξις, καθ' ἣν ἐγεννήθησαν (Ἄρ. 66).

Ἂν τὸ τεχθὲν εἶναι παρὰ φύσιν γέννημα, ὁ ληξίαρχος διορίζει ἐμπειροτέχνας καὶ ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει αὐτῶν συντάττει τὴν ληξιαρχικὴν πρᾶξιν, ἢ ἀρνούμενος ἀναφέρει τοὺς λόγους ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐκθέσει (Ἄρ. 67).

Τὸ αὐτὸ πρόστιμον (1) ἐπιβάλλεται εἰς τὸν μὴ δηλοῦντα ἐντὸς 24 ὡρῶν εἰς τὸν ληξίαρχον τοῦ τόπου τὴν εὕρεσιν νεογεννήτου καὶ μὴ ἐπιδεικνύοντα αὐτό. Ἐν τῇ ἐκθέσει γίνεται μνεία ὅλων τῶν περιστασεων τῆς εὑρέσεως, καὶ τῶν πρὸς ἀναγνώρισιν σημείων, τῆς κατ' εἰκασίαν ἡλικίας, τοῦ γένους, τοῦ δοθησομένου ὀνόματος καὶ τοῦ εἰς ὃν παρεδόθη τὸ εὑρεθὲν νεογέννητον (Ἄρ. 68).

Πῶς συντάσσεται ληξιαρχικὴ πρᾶξις, ὅταν γεννᾶται παιδίον ἐν θαλασσοπλοΐᾳ, ἢ ἐν λοιμοκαθαρτηρίῳ, ὁρίζει ἐπίσης ὁ νόμος (Ἄρ. 69—73) (2).

178. Ὁ αὐτὸς νόμος ἐπιτρέπει, οὐ μόνον κατὰ τὴν δήλωσιν τῆς γεννήσεως, ἀλλὰ καὶ μεταγενεστέρως, τὴν ἀναγνώρισιν νόθου τέκνου, περὶ ἧ συντάσσεται ληξιαρχικὴ πρᾶξις ἐνώπιον δύω μαρτύρων (Ἄρ. 87).

Καὶ ἐνώπιον ἄλλης ἀρχῆς, ἢ ἄλλου ληξιάρχου, ἢ τοῦ τόπου

(1) Ποιν. Ν. Ἄρ. 638.
(2) Τόμ. Α. § 172 καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς γεννήσεως, ἐπιτρέπεται ἡ ἀναγνώρισις, ἀλλὰ τότε ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς καταχωρίζεται εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως, ἂν δὲ ὑπάρχῃ ληξιαρχικὴ πρᾶξις γεννήσεως γίνεται μνεία ἐν περιθωρίῳ καὶ αὐτῆς. Καὶ διὰ διαθήκης ἐπιτρέπεται ἡ ἀναγνώρισις, ὅταν εἶναι δημοσία (1).

Ἡ παραμέλησις τῶν τοιούτων δηλώσεων τιμωρεῖται ἐπὶ τῷ αὐτῷ προστίμῳ (Ἀρ. 90).

Τίνων νόθων τέκνων ἐπιτρέπεται ἡ ἀναγνώρισις καὶ τίνες αἱ συνέπειαι τῆς ἀναγνωρίσεως, εἰσέτι ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἐκανόνισε, πλὴν ὅσων ἀνάγονται εἰς τὴν ἐπιτροπείαν καὶ χειραφεσίαν, περὶ ὧν βηθήσεται ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ἐν Ἀρ. 65 ἐντούτοις εὑρίσκομεν, ὅτι κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νομοθέτου πάντοτε ἡ ἀναγνώρισις δὲν ἐπιτρέπεται, καὶ βεβαίως οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν, εἰμὴ τὰ ἐξ ἀθεμίτων σχέσεων τέκνα, δηλ. ἐξ αἱμομιξίας καὶ ἐκ μοιχείας.

Οὔτε ὁ ἔγγαμος, οὔτε ἡ ἔγγαμος δύνανται ν' ἀναγνωρίσωσι τέκνον, γεννηθὲν ἐξ ἄλλης σχέσεως, ἐνῷ ἦσαν ἔγγαμοι, δὲν κωλύονται ὅμως καὶ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ ν' ἀναγνωρίσωσι νόθον τέκνον πρὸ τοῦ γάμου γεννηθέν.

Ἂν ἡ ἄγαμος μήτηρ ἀναγνωρίσῃ τέκνον, ὃ δι' ἰδιαιτέρας πράξεως ἀναγνωρίσῃ καὶ ὁ ἔγγαμος πατήρ, καθόσον ἡ ἀναγνώρισις αὕτη, μὴ ἐπιτρεπομένη, εἰς οὐδὲν λογίζεται, δὲν καθιστᾷ τὸ τέκνον ἐκ μοιχείας γεννηθέν, οὔτε ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς μητρός (2). Ἄλλως ὅμως, ἂν μητρὸς καὶ τοιούτου πατρὸς ἡ ἀναγνώρισις ἐγένετο διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως, διότι, ἀδιαίρετος οὖσα, δὲν δύναται συγχρόνως καὶ τὴν ἀθέμιτον σχέσιν νὰ μαρτυρῇ καὶ ὡς θεμιτὴ ἀναγνώρισις νὰ χρησιμεύσῃ (3).

Αἱμομικτικὰ τέκνα δὲν εἶναι μόνα τὰ γεννώμενα ἐκ σχέσεως, ἣν τιμωρεῖ ὁ Ποιν. Ν. Ἀρ. 281, ἀλλὰ καὶ τὰ γεννώμενα ἐκ προσώπων μὴ δυναμένων νὰ συνάψωσι νόμιμον γάμον, διότι καὶ

---

(1) Aubry et Rau VI. 558 bis. ὑποσ. 9.

(2) Duranton III. 205. 206. Demolombe V. 577. Aubry et Rau VI. § 572.

(3) Merlin Rep. Filiat. 9. Demolombe V. 574. Aubry et Rau αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ κατὰ τὸν Ποιν. Νόμον ἀτιμώρητος αἱμομιξία δὲν παύει οὖσα τοιαύτη κατὰ τὸν πολιτικόν.

Ἂν διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως γίνῃ ἡ ἀναγνώρισις παρὰ προσώπων, εἰς ἃ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συναφθῶσιν εἰς γάμον, οὐδεμία ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀκυρότητος αὐτῆς.

Ὅταν ὅμως γίνεται διὰ χωριστῆς πράξεως, γεννᾶται ἡ ἀπορία, ἂν ἀμφότεραι αἱ πράξεις, ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν εἶναι ἄκυροι, ἢ ἡ ἑτέρα μόνον, καὶ τίς ἐξ αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην μία μόνη εἶναι ἄκυρος, ἀλλ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἀπόκειται εἰς τὸ τέκνον νὰ ἐκλέξῃ (1), ὅπερ εἶναι ὅλως ἄτοπον, ν' ἀνατίθεται ἡ ἰσχὺς τῆς ἀναγνωρίσεως εἰς τὸν ἀναγνωριζόμενον, ἄλλοι δὲ δέχονται τὸ κῦρος τῆς προγενεστέρας κατὰ τὸν χρόνον (2). Ἀλλ' εἶναι τάχα βέβαιον, ὅτι ἡ προγενεστέρα εἶναι πάντοτε σύμφωνος μὲ τὴν ἀλήθειαν; Διὰ τοῦτο τινὲς ἀφίνουσιν εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ἐκλέξῃ τὴν εἰλικρινεστέραν ἀναγνώρισιν (3), ἐνῷ οἱ πλεῖστοι προτιμῶσι τὴν τῆς μητρός, ἢ ἐπιτρέπουσιν εἰς τὸ τέκνον τὴν ἀναζήτησιν τῆς μητρότητος, ὡς οὐσῶν ἀκύρων ἀμφοτέρων τῶν ἀναγνωρίσεων (4), ὡς λόγον προτείνοντες ὅτι τὸ γεγονὸς περὶ τῆς ἀληθοῦς μητρὸς εἶναι ἐπιδεκτικὸν πληρεστέρας ἀποδείξεως, ὥστε μόνον, ὅταν ἀποδειχθῇ προελθοῦσα ἐκ πλαγίου τινὸς σκοποῦ καὶ μὴ στηριζομένη εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἶναι ἀνυπόστατος τῆς μητρὸς ἡ ἀναγνώρισις.

Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις ἐπιτρέπεται οὐ μόνον ζῶντος τοῦ τέκνου, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς γεννήσεως (5) καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ. Τινὲς φιλονεικοῦσιν, ἂν μετὰ θάνατον τότε μόνον ἐπιτρέπεται, ὅτε κατέλιπεν ὁ ἀναγνωριζόμενος κατιόντας, χάριν αὐτῶν (6). Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι φρονοῦσιν ὅτι, καὶ μὴ

---

(1) Toullier l. σ. 415.

(2) Aurbryet Rau αὐτ.

(3) Demolombe V. 580.

(4) Duranton III. 198. καὶ ἐπ Dalloz, Patern. 722. Aubry et Rau αὐτ.

(5) Duranton III. 341. Marcadé sur l' art. 334. Demolombe V. 414.

(6) Delvincourt I. σ. 91. Duranton. I. 265.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπαρχόντων κατιόντων. δὲν κωλύεται ἡ ἀναγνώρισις, μὴ ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς περιορισμὸν χρόνου (1).

Ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως γεννᾶται πρὸς μόνον τὸν ἀναγνωρίσαντα σχέσις, οὐδεμία δὲ πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ (2), διὸ κατὰ τὸν περὶ ἐπιτροπείας ν. ἀριθ. 87 δὲν καλοῦνται εἰς τὴν ἐπιτροπείαν ἀναγνωρισθέντος τέκνου ἀνιόντες, ὡς μὴ ὑπάρχοντες.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ υἱοθεσίας.

Περίληψις.

179. Ἡ υἱοθεσία εἶναι μίμησις τῆς φύσεως.
180. Ὅροι.
181. Τέλεσις υἱοθεσίας.
182. Πλήρης καὶ ἀτελὴς υἱοθεσία
183. Εἰσποίησις αὐτεξουσίου.
184. Διατυπώσεις.
185. Εἰσποίησις ἀνήβου.
186. Ἀποτελέσματα εἰσποιήσεως.
187. Ποία σήμερον ἡ συνέπεια εἰσποιήσεως ἐνήλικος.
188. Ληξιαρχικὴ πρᾶξις.

179. Ὁ νόμος παραδέχεται, ὅτι δύναταί τις νὰ προσλάβῃ ἄλλον ἐν τάξει τέκνου, ὥστε τεχνικῶς ν' ἀπαρτισθῇ ἡ σχέσις πατρὸς καὶ υἱοῦ δι' υἱοθεσίας, ἥτις εἶναι μίμησις τῆς φύσεως (3).

Ἀλλ' ἵνα ἐπέλθωσιν αἱ αὐταὶ, ἢ ἀνάλογοι συνέπειαι, ὅπως ἐπὶ

(1) Valette sur Proudhon II. σ. 150 Duvergier sur Toullier 955. Demolombe V. 416. Aubry et Rau. VI. § 568.

(2) Demolombe V. 544.

(3) D. 16. de adopt. (4. 7). § 4. J. de adopt. (1. 11). L. 23. de lib. et post (28. 2).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυσικῶν τέκνων, συναπαιτεῖται κύρωσίς τις, δι' ἧς περιβάλλεται ἡ ἀτομικὴ πρᾶξις.

Κατὰ τὴν περὶ πατρικῆς ἐξουσίας ἔννοιαν τῶν Ῥωμαίων, μᾶλλον ἐμφαίνουσαν τὴν ἰδέαν κυριότητος, ἡ υἱοθεσία ἦτο ἐξάσκησις τοιούτου δικαιώματος. Ὅπως κτῶνται καὶ μεταβιβάζονται τὰ κτήματα, ἠδύναντο νὰ κτηθῶσι καὶ νὰ ἐκχωρηθῶσι τὰ τέκνα.

Ὅτε πατὴρ παρέδιδεν εἰς ἄλλον τὸ τέκνον, ἤτοι, ὅτε ὑπεξούσιος ἐδίδετο πρὸς ἄλλον, ὅπως γίνῃ τέκνον αὐτοῦ, ὑπῆρχεν ἡ καθαυτὸ *υἱοθεσία* (adoptio). Ἐδέχθησαν ὅμως ὅτι καὶ αὐτεξούσιος ἠδύνατο νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄλλου ὡς πατρός, καὶ τότε ἡ πρᾶξις ἐλέγετο *εἰσποίησις* (arrogatio) (1). Ὅλως ἀπᾴδει εἰς τὴν ἔννοιαν ταύτην, τὸ νὰ καταστήσῃ τις πατέρα διὰ τεχνικῆς πράξεως, διότι ὁ ὑποκείμενος εἰς ἐξουσίαν ἄλλου δὲν δύναται νὰ ἐγκαταστήσῃ αὐτὸν, ἀπᾴδει ὅμως καὶ εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, διότι τὰ τέκνα ἐκ τοῦ πατρὸς προβαίνουσι (2).

Τὸ αὐτὸ λέγομεν περὶ ἀδελφοποιΐας, ἧς οὐδὲν ἴχνος ἀπαντᾷ, πλὴν παρὰ τῶν παρεξηγησάντων τὴν ῥῆσιν, ὅτι καὶ ἀδελφὸς υἱοθετεῖ ἐν τάξει τέκνου ἀδελφόν (3)

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Διοκλητιανοῦ φαίνεται μάλιστα ἀποδοκιμαζομένη ἡ κατὰ τὰ ἤθη βαρβάρων ἐθνῶν ἀδελφοθεσία, ὥστε ὁ ὡς ἀδελφὸς προσληφθεὶς καὶ γραφόμενος κληρονόμος ἐκ πλάνης, ὡς νομιζόμενος πράγματι τοιοῦτος, ἐκπίπτει τῆς κληρονομίας(4).

Οὐχ ἧττον παρέμεινε τὸ ἔθος, ὥστε καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ μνημονεύεται ἀδελφοποιητὸς ὁ Στρατήγιος(5), ὡς καὶ ἄλλων Αὐτοκρατόρων (6).

---

(1) L. § 4 de adopt. (1. 7).

(2) Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐφάνη ἐντούτοις τερατῶδες εἰς τὸν Thibaut § 381.

(3) L 42. de bon. lib. (38. 2) ΜΘ'. δ', 38. Ὅλως διαφέρει ἡ περίπτωσις ἐν L. 58. § 1. de hered. inst. (28. 5), ἔνθα ὁ λόγος ὅτι δύναταί τις ν' ἀποκαλέσῃ ἀδελφὸν τὸν ἐγκαθιστάμενον κληρονόμον, ἐκφράζων οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην (fraterna caritate). Vangerow I. § 248.

(4) L. 7. C. de hered. inst. (6. 24). ΑΕ'. ιγ'. 17. Ἀρμεν. Ε'. η'. 92.

(5) Κωδινός, Περὶ τῆς Ἁγ. Σοφίας σ. 133 ἐκδ. Βεκκέρου.

(6) Κωδινός, Περὶ κτισμάτων σ. 107. Κεδρηνὸς σ. 192. Λέων Γραμματ. σ. 234.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

'Αλλ' ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τὴν ἀδελφοθεσίαν, οὔτε παρεδέχθη ἐξ αὐτῆς κώλυμα (1).

Μόνη λοιπὸν ἡ υἱοθεσία ἔχει νομικὴν ἔννοιαν, ὡς μιμουμένη τὴν φύσιν, καθόσον δὲ ἐκ τῶν ἀνιόντων προβαίνουσιν οἱ κατιόντες, ἐπιτρέπεται, οὐ μόνον ἐν τάξει τέκνου θέσις, ἀλλὰ καὶ ἐν τάξει ἐγγόνου. Οὔτε ἀπαιτεῖται ὕπαρξις τέκνων διὰ νὰ γίνῃ υἱοθεσία ἐγγόνων (2) διότι ὁ πατὴρ δύναται νὰ χειραφετήσῃ τὰ φυσικὰ τέκνα, διατηρῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τοὺς ἐγγόνους (3).

180. Ἡ υἱοθεσία, χρήζουσα τῆς ἀναπληρούσης τὴν φυσικὴν γέννησιν κυρώσεως, δὲν δύναται νὰ εἶναι πρᾶξις ὅλως αὐθαίρετος. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ Ρ. Δ. ὑπεβλήθη βαθμηδὸν εἰς τοὺς ἑξῆς ὅρους:

α'. Ἡ υἱοθεσία δὲν ἐπετράπη εἰς εὐνούχους, εἴτε ὡς θεωρηθέντας ἀνεπιδέκτους στοργῆς, εἴτε ὡς περιφρονουμένους παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἕνεκα τοῦ σκοποῦ, εἰς ὃν ἐχρησίμευον (4). Δὲν ἦτο ἡ ἀπαγόρευσις πόρισμα ἀρχῆς τινος, ὅτι ἡ υἱοθεσία ὡς μίμησις τῆς φύσεως δὲν εἶναι παραδεκτή, ἅμα ὑπάρχει φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἔχῃ τις ἴδια τέκνα, διότι καὶ ὁ πρὸς παιδοποιΐαν ἀνίκανος καὶ ὁ ἄγαμος υἱοθετεῖ (5). Τὴν περὶ εὐνούχων ἀπαγόρευσιν κατήργησεν ὁ Αὐτ. Λέων (6).

β'. Ὁ υἱοθετῶν πρέπει νὰ εἶναι πλήρη ἐφηβότητα (plena pubertas) πρεσβύτερος τοῦ εἰς θέσιν λαμβανομένου, ἤτοι ὀκτωκαίδεκα ἐνιαυτούς (7).

γ'. Ὁ υἱοθετῶν πρέπει νὰ εἶνε αὐτεξούσιος. Μόνον ὅταν υἱοθετῇ τις ἔγγονον, λαμβάνει ὁ ὑπεξούσιος πατρικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ

---

(1) Ἀρμεν. Δ'. η'. 7. Βλάσταρης παρὰ Ράλλῃ καὶ Ποτλῇ Σύντ. ς' σ. 126. Ὅρα ἀνωτέρω § 24

(2) § 5. J. de adopt. (1. 11).

(3) L. 28. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 24.

(4) § 9. J. de adopt. (1. 11). Ἀρμεν. Β'. η'. 1. 2.

(5) L. 2. § 1. L. 30. 40. § 2. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 26. 35. Δὲν εἶναι ἀκριβὴς ὁ Θεόφιλος Α'. ια'. 9. λέγων, ὅτι δὲν υἱοθετοῦσι θλιβίαι Vangerow I § 249.

(6) Νεαρὰ 26. Ἀρμεν. Β'. η'. 4.

(7) § 4. J. de adopt. (1. 11). L. 40. § 1. de adopt (1. 7). Ἀρμ. Β'. η'. 5.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

υἱοθετουμένου, ἀλλὰ πρέπει νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν υἱοθέτησιν, ἄλλως δὲν ἰσχύει πρὸς αὐτόν (1).

δ'. Τὸν ἅπαξ υἱοθετηθέντα καὶ χειραφετηθέντα δὲν δύναταί τις πάλιν νὰ υἱοθετήσῃ (2), διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἡ υἱοθέτησις παιδιά. Τὸ γνήσιον τέκνον δύναταί τις ὅμως, χειραφετηθέν, νὰ υἱοθετήσῃ, καθὸ ἐπανερχόμενον εἰς τὴν ὑπεξουσιότητα (3) καὶ διὰ τοῦτο δὲν λογίζεται θετόν, ὡς λέγει ὁ Παπινιανός, διὰ νὰ μὴ ἐπισκιάζεται ἡ φύσις ὑπὸ τῆς μιμήσεως (4). Ἐντοῦτοις τὸ υἱοθετηθὲν γνήσιον τέκνον δὲν ἀνακτᾷ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἰδίων τέκνων, ἣν διὰ τῆς χειραφεσίας ἀπώλεσε, διαμεινάντων παρὰ τῷ πάππῳ (5).

ε'. Κατὰ τὸν Ἰουστινιανὸν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ θέσις νόθων τέκνων, ὅπως μὴ λάβωσι τὰ δικαιώματα τῶν γνησίων (6). Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἐκ παλλακῆς γεννώμενα, ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον ἐξαιρετέα εἶναι τὰ πορνογενῆ, αἱμομικτικὰ καὶ ἐκ μοιχείας, ὅπως μὴ λάβωσι τάξιν γνησίου τέκνου. Οἱ θεωροῦντες ὡς κώλυμα, ὅτι ἐπετρέπετο νομιμοποίησις καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκλείετο υἱοθεσία τῶν ἐκ παλλακῆς, συμπεραίνουσι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅτι σήμερον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ υἱοθεσία ἐν γένει τῶν νόθων, ὡς ἐφικτῆς οὔσης τῆς νομιμοποιήσεως αὐτῶν (7). Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τῆς ἐξ ἀναλογίας ταύτης ἐπεκτάσεως τῆς ἀπαγορεύσεως, ἥτις ἀπᾴδει πρὸς τοὺς ἑρμηνευτικοὺς κανόνας, διότι ὁ λόγος τοῦ νόμου εἶναι, ὅπως μὴ λάβωσι τάξιν γνησίου τέκνου, καὶ ἴσον κληρονομικὸν δικαίωμα.

ς'. Πρόσκαιρος υἱοθεσία δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦναι διηνεκής, διότι πρὸς καιρὸν μόνον δὲν δύναταί τις νὰ ἔχῃ τέκνα (8). Ἐκ τούτου δὲν κωλύεται χειραφέτησις θετῶν τέκνων.

---

(1) § 7. de adopt. (1. 11). L. 10. 11. de adopt. (1. 7). ΛΓ' α'. 8. 9.

(2) L. 37, § 1. αὐτ. Β. αὐτ. 33.

(3) L. 12. αὐτ. Β. αὐτ. 10.

(4) L. 23. pr. de lib. et post. (28. 2).

(5) L. 41. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 36.

(6) L. 1. C. de nat. lib. (5. 27). Νεαρὰ 74. κεφ. γ'. 89. κεφ. ζ'. ια'. Ὥσπερ ἐπήλυδάς τινας τῇ γνησιότητι τοὺς νόθους ὑπαγούσας.

(7) Vangerow § 249. Ὁ Windscheid III. § 523 γενικῶς. Ἀντιφρονεῖ Seuffert, Arch. XIX. 159.

(8) L. 34. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 30.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Προηγουμένη ἐξέτασις ἀπαιτεῖται μόνον κατὰ τὴν εἰσποίησιν αὐτεξουσίου (1), ὡς μετολίγον ῥηθήσεται.

Αἱ γυναῖκες, ὡς στερούμεναι πατρικῆς ἐξουσίας, δὲν υἱοθετοῦσιν, ἀλλὰ δι' ἡγεμονικῆς ἀδείας ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὰς ἡ υἱοθεσία, ὅτε ἀπώλεσαν τὰ γνήσια τέκνα (2), τότε ὅμως τὸ υἱοθετηθὲν ἐπέχει ταξιν νομίμου τέκνου καὶ ἐπομένως ἀναγκαίου κληρονόμου (3). Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ἔδωκε καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἀπόλυτον υἱοθεσίας ἄδειαν, ἐγκρίσει οἱασδήποτε ἀρχῆς (4). Ἀλλὰ δὲν ἐπαναλαμβάνει, ὅτι, ὁ οὕτω πως υἱοθετούμενος ἐπέχει τάξιν νομίμου τέκνου καὶ ἀναγκαίου κληρονόμου (5).

181. Ὁ ἀρχαῖος τρόπος τῆς υἱοθεσίας συμβολικῶς παρίστανε δύω τινά, τὴν διάρρηξιν τῶν φυσικῶν δεσμῶν καὶ τὴν σύναψιν τῶν νέων μετὰ τοῦ θετοῦ πατρός. Ἡ διάρρηξις ἐγίνετο, ὅπως καὶ ἐπὶ χειραφεσίας, τῶν μὲν υἱῶν διὰ τριῶν ἀπαλλοτριώσεων (mancipatio) καὶ δύω χειραφεσιῶν, τῶν δὲ λοιπῶν ἅπαξ μόνον, τελευταῖον ὅμως ἐπήρχετο ἡ ἀπαλλοτρίωσις πρὸς τὸν φυσικὸν πατέρα, καθ' οὗ ἐγίνετο ἐνώπιον τοῦ Πραίτωρος εἰκονικὴ διεκδίκησις παρὰ τοῦ θετοῦ πατρὸς καὶ οὕτω ἐπεσφραγίζετο ἡ υἱοθεσία (6). Ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε ταῦτα πάντα, ἀπαιτῶν ἁπλῶς ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστοῦ ἔκθεσιν περὶ τούτου (hoc ipsum actis intervenientibus apud competentem judicem) καὶ μὴ ἀντιλέγοντος ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ υἱοθετοῦντος καὶ τοῦ υἱοθετουμένου (7), καὶ συγκαταθέσει τοῦ φυσικοῦ πατρός (8). Ἐκ τούτου ἔ-

(1) L. 15. 17. αὐτ. Β. αὐτ. 12.13. Vangerow αὐτ.

(2) § 10. de adopt. (1. 11). L. 5. C. de adopt. (8. 48). ΛΓ'. α'. 44. Ἀρμεν. Β'. η'. 3.

(3) L. 29. § 3. de inoff. (5. 2). ΛΘ'. α'. 25. Σχόλ. Βεβαίως περιέχει παρέμβλημα. Mühlenbruch, Comm. XXXV. σ. 184 186. Lang, Arch. XXXI. σ. 451. ἐκφράζει ἀμφιβολίας. AII. 211 (1869).

(4) Νεαρὰ Λέοντος 27. Ἀρμεν. Β'. η'. 4.

(5) Κατὰ Zachariae Gesch. § 23. ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ υἱοθεσία εἶχε μόνας τὰς συνεπείας ἀτελοῦς υἱοθεσίας, διὸ ἐξέλιπον οἱ περιορισμοί. Ὅτι δὲν ἕπεται τὸ ἐναντίον συμπέρασμα ἐκ τῆς σιωπῆς, ὅρα Ἐφημ. Δικ. ἔτ. 1872. σ. 163.

(6) Gellius X. 19. Gajus I. 134. Sueton, Octav. 64.

(7) L. 11. C. de adopt. (8. 48).

(8) L. 5. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πεται, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ υἱοθετήσῃ ἀπὼν καὶ δι' ἐπιτρόπου (1).

Ἀρμόδιος δικαστὴς σήμερον εἶναι ὁ Εἰρηνοδίκης λόγῳ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας, καὶ διότι οὐδεμία προηγεῖται ἐξέτασις.

Μὴ νομικοὶ Συγγραφεῖς τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ἀναφέρουσιν υἱοθεσίαν διὰ διαθήκης (2). Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, αἱ νομικαὶ πηγαὶ σιωπῶσιν ὥστε δὲν παραδέχονται τοιοῦτον τύπον.

182. Ὁ Ἰουστινιανὸς παρετήρησεν, ὅτι ἡ ῥῆξις τῶν φυσικῶν δεσμῶν διὰ τῆς υἱοθεσίας γίνεται παραίτιος ἀδικίας, διότι ὁ θετός, χειραφετούμενος, στερεῖται πάσης κληρονομίας ἔκ τε τῆς φυσικῆς οἰκογενείας καὶ ἐκ τῆς θετῆς. Ἕνεκα τούτου διέστειλε τὴν υἱοθεσίαν εἰς τελείαν καὶ ἀτελῆ.

Τελεία υἱοθεσία, συνεπαγομένη ἅπαντα τ' ἀποτελέσματα, ὑπάρχει·

α'. Ὅταν ὁ φυσικὸς πατὴρ δίδῃ εἰς υἱοθεσίαν ὑπεξούσιον πρὸς ἀνιόντα πρὸς πατρός, ἢ πρὸς μητρός (3). Κατὰ φυσικὸν λόγον τὸ αὐτὸ ὑπάρχει, ὅταν ὁ πάππος δίδῃ εἰς υἱοθεσίαν τὸν ἔγγονον πρὸς τὸν χειραφετηθέντα αὐτοῦ πατέρα, ὅστις ἐπίσης εἶναι ἀνιών.

β'. Ὡσαύτως ὅταν ὁ πάππος δίδῃ ἔγγονον, ἢ δισέγγονον, εἰς υἱοθεσίαν καὶ πρὸς ἐξωτικόν, ἐνόσῳ ζῇ ὁ πατὴρ αὐτῶν (si enim patres eos antecedant), διότι, ζῶντος τοῦ διαμέσου προσώπου, δὲν ἔχει κληρονομικὸν δικαίωμα πρὸς τὸν πάππον ὁ παρ' αὐτοῦ εἰς υἱοθεσίαν διδόμενος (4). Ἐὰν ὅμως ἀποθάνῃ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πατήρ, ἡ υἱοθεσία μετατρέπεται εἰς ἀτελῆ (5).

Οὐδὲν εἶπεν ὁ Ἰουστινιανὸς περὶ τῆς περιπτώσεως, ὅταν ὁ κατὰ τελείαν υἱοθεσίαν θετὸς πατὴρ δίδῃ τὸν θετὸν εἰς υἱοθεσίαν ἄλλου. Ὅσον καὶ ἂν παρίσταται ἡ αὐτὴ ἀνάγκη, δὲν ἐπιτρέπεται ἐπέκτασις ἐξαιρετικῆς διαταξεως, ἐν ᾗ πάντοτε ὁ λόγος περὶ φυσικοῦ πατρός (6).

Πλὴν τῶν ἄνω μνημονευθεισῶν δύω περιπτώσεων, ὁ διδόμενος

(1) L. 25. § 1. αὐτ. Β. αὐτ. 21.
(2) Ἀππιανὸς II. 14. III. 14. 94. Δίων Κάσσ. XLV. 5. XLVI. 47. Ὀρ. Τόμ. Ε'. § 8.
(3) L. 10. C. de adopt. (8. 48). ΛΓ'. α'. 48. § 2. J. de adopt. (1. 11). § 14. J. de hered. (3. 1).
(4) L. 10. § 4. C. αὐτ.
(5) Vangerow I. §. 250.
(6) Αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρὰ τοῦ πατρὸς ὑπεξούσιος εἰς θέσιν πρὸς ἐξωτικὸν οὐδαμῶς ἐξέρχεται τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, εἰς τὸν φυσικὸν πατέρα προσπορίζων ὅ,τι κτᾶται, καὶ οὐδεὶς φυσικὸς δεσμὸς διασπᾶται, οὔτε μεταβάλλονται τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα, πλὴν ὅτι ὁ τοιοῦτος θετὸς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖ τὸν θετὸν πατέρα, μὴ ἀπολυθεὶς παρ' αὐτοῦ (1).

Ἀπεναντίας διὰ τῆς τελείας υἱοθεσίας ὁ θετὸς μεταβαίνει εἰς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν τοῦ θετοῦ πατρὸς καὶ γίνεται μέλος τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ (2), φέρων ἑπομένως καὶ αὐτῆς τὸνομα.

Καθόσον τὰ δημόσια ἀξιώματα ἦσαν ἀνεξάρτητα τῆς πατρικῆς ἐξουσίας παρὰ Ῥωμαίοις, διὰ τῆς υἱοθεσίας δὲν ἠλαττοῦτο ἡ τοῦ ἀξιώματος τάξις, ἂν τυχὸν δὲν μετεῖχεν αὐτῆς ὁ θετὸς πατήρ (3).

Δὲν εἶναι ὅμως ἀληθές, ὅτι ὁ ἐν τελείᾳ υἱοθεσίᾳ χειραφετούμενος ἐπανέρχεται εἰς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἀναλαμβάνει τὰ πρὸς τὸν φυσικὸν πατέρα κληρονομικὰ δικαιώματα (4).

183. Ὅσους ἐξεθέσαμεν ὅρους ἐπὶ τῆς υἱοθεσίας ὑπεξουσίου, ἀπαιτοῦνται καὶ ἐπὶ εἰσποιήσεως αὐτεξουσίου, ἀλλ' αὐτῆς προηγεῖται ἐξέτασις (causae cognitio), καθ' ἣν πρέπει νὰ βεβαιωθῇ.

α'. ὅτι δὲν ὑπάρχει αἰτία κακοήθης τῆς εἰσποιήσεως (ne forte turpis causa arrogandi subsit), ἀλλὰ χρηστὴ διάθεσις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐπίτροπον ἢ τὸν κηδεμόνα εἰσποίησις τοῦ ὑπὸ ἐπιμέλειαν, πρὶν οὗτος συμπληρώσῃ τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος, ὥστε νὰ μὴ γίνεται εἰσποίησις πρὸς ἀποφυγὴν λογοδοσίας (5).

β'. ὅτι ὁ εἰσποιῶν ὑπερέβη τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας (6).

γ'. ὅτι δὲν ἔχει γνήσια τέκνα (7).

δ'. ὅτι δὲν υἱοθέτησεν ἄλλους (8).

---

(1) L. 10 § 1. C. αὐτ. § 2. J. de adopt. (8. 48). Ὅρα Τόμ. Ε'. § 105.
(2) L. 1. pr. 23. 44. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 19. 39.
(3) L. 35. αὐτ. Β. αὐτ. 31.
(4) L. 10. pr. C. de adopt. (8. 48). Τοῦτο δηλοῖ ἐν Β. ΛΓ'. α'. 48. πάλιν εἰς τὸν φυσικὸν πατέρα ὑποστρέφει. Vangerow I. § 250.
(5) 17. pr. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 13. Ἀρμεν. Β'. η'. 6. All. 174 (1853).
(6) L. 15. § 2. αὐτ. Β. αὐτ. 12.
(7) L. 17. § 3. αὐτ. Β. αὐτ. 13.
(8) L. 15. § 3. αὐτ. Β. αὐτ. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ε'. ὅτι ὁ εἰσποιῶν δὲν εἶναι πένης, ὁ δὲ εἰσποιούμενος πλούσιος (1).

Δύναται ὅμως ἡ ἀρχή, ἐκτιμῶσα τὰ πράγματα, ν' ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως ὅρου τινός, ὃν εὕρει περιττόν, ἅμα δοθῇ ἀποχρῶσα ἐγγύησις (2).

Ὅ,τι εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ ἀπαγορεύσεως υἱοθεσίας νόθων (§ 180), ἐφαρμόζεται κυρίως ἐπὶ εἰσποιήσεως, διότι τὰ νόθα στεροῦνται πατρός, ἄρα πάντοτε πρόκειται περὶ εἰσποιήσεως. Καθόσον ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος δὲν ἐπιτρέπεται, ἔπεται ὅτι ἀποκλείονται τὰ προηγουμένως ὡς ἴδια ἀναγνωρισθέντα ὑπὸ τοῦ εἰσποιοῦντος.

184. Ἡ εἰσποίησις αὐτεξουσίου ἐγίνετο ἄλλοτε ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τῶν φρατριῶν (Lex curiata) (3). Ὅτε αἱ ἐκκλησίαι αὗται ἔπαυσαν (4), εἶναι πιθανόν, ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐτέλουν τὰ περὶ τούτου (5). Ἀλλ' οἱ Αὐτοκράτορες ἀνέλαβον μόνοι πᾶσαν ἀρχήν, καὶ ἔκτοτε ἡ εἰσποίησις ἐγίνετο διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς (per rescriptum principis) (6).

Κατὰ τὴν Νεαρὰν 27 Λέοντος ὅμως, ὅπως ἡ υἱοθεσία, οὕτω καὶ ἡ εἰσποίησις δὲν γίνεται μόνον βασιλικῇ ἀδείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐγκρίσει πάσης ἁρμοδίας ἀρχῆς, ἄρα σήμερον τῆς δικαστικῆς (7). Καθόσον δὲ προηγεῖται ἐξέτασις, ὡς εἴρηται, δὲν δύναται νὰ ἦναι ἁρμόδιος ὁ Εἰρηνοδίκης, ἀλλὰ, ἐπ' ἀναφορᾷ, τὸ δικαστήριον τῶν Πρωτοδικῶν.

185. Καθόσον ἄλλοτε ὁ εἰσποιούμενος ἔπρεπε νὰ παρασταθῇ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τῶν φρατριῶν, ὅπως ἐκφράσῃ τὴν ἰδίαν συγκατάθεσιν, ἀνήλικοι καὶ γυναῖκες δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσποιηθῶσιν (8). Ἅμα ὅμως ἡ εἰσποίησις ἐτελεῖτο διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς, ἐπετράπη ἀμφοτέρων τούτων ἡ εἰσποίησις (9).

(1) L. 17. § 4. αὐτ. B. αὐτ. 13.
(2) L. 17. § 5. αὐτ.
(3) Gajus I. 98. 99. Ulp VIII. 2. Gellius V. 19.
(4) Cic. de lege agr. II 12.
(5) Gell. V. 19. Tacit. hist I. 5. Gajus I. 102.
(6) L. 2. C. de adopt. (8. 48) § 1. J. de adopt. (1. 11). L 2. pr. de adopt. (1. 7).
(7) Ἁρμεν. Β'. η'. 4. Παρὰ παντὸς τοῦ καθ' ἑκάστην χώραν τὸ ἄρχειν καὶ διέπειν λαχόντος. Εὑρετ. Ἰωαννίν. Τόμ. Κ'. σ. 172, ἔνθα γνωμοδότησις Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν.
(8) Gajus I. 101. 102. Ulp. VIII. 5. Gell. V. 19.
(9) Αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅσον δρᾷ τοὺς ἀνηλίκους, ἐξετάζεται πρῶτον, ἂν ἡ εἰσποίησις εἶναι εἰς αὐτοὺς ὠφέλιμος, ἅπαντες δὲ οἱ ἐπίτροποι πρέπει νὰ ἐπικυρώσωσι τὴν πρᾶξιν (1). Πλὴν τούτου ὁ εἰσποιῶν ὀφείλει νὰ ἐγγυηθῇ ὅτι, ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνηλίκου ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, θέλει ἀποδώσει τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς κληρονόμους, οὓς ὁ νόμος καλεῖ, μὴ ὑπαρχούσης εἰσποιήσεως (2). Ἐὰν προαποθάνῃ ὁ θετὸς πατήρ, ὁ ἐν ἀνηλικότητι εἰσποιηθεὶς δικαιοῦται εἰς τὸ τέταρτον τῆς ὅλης ἐκείνου περιουσίας (quarta divi Pii) (3). Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἀποδίδει τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας εἰς μόνον τὸν ἄνηβον, ἐννοεῖται ὅτι, ἅμα φθάσῃ τὴν ἥβην ὁ εἰσποιηθείς, εὑρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τοῦ εἰσποιηθέντος ἐφήβου, καὶ ἐπομένως παύει τὸ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ τετάρτου (4).

Ὅτε ὁ εἰσποιηθεὶς ἄνηβος, χειραφετηθεὶς ἄνευ δικαίας αἰτίας (sine justa causa), ἀπέθανε πρὸ τῆς ἥβης, ζῶντος ἔτι τοῦ θετοῦ πατρός, τὸ ἐπὶ τοῦ τετάρτου δικαίωμα δὲν μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ὡς μήπω κεκτημένον (5).

Περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τοῦ τοιούτου γίνεται λόγος ἐν οἰκείῳ τόπῳ (6).

186. Ἰδιαίτερά τινα ἀποτελέσματα ἔχει ἡ εἰσποίησις αὐτεξουσίου, καὶ πρῶτον, ὅτι οἱ ὑπεξούσιοι αὐτοῦ μεταβαίνουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ εἰσποιήσαντος (7). Ἄλλοτε ἡ περιουσία τοῦ εἰσποιουμένου αὐτεξουσίου ἐγίνετο αὐτοδικαίως τοῦ θετοῦ πατρὸς (8),

---

(1) L. 17. § 2. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 3. L. 5. C. de auct. praest. (5 59).

(2) § 3. J. de adopt. (1. 11) L. 18—20 de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 14.

(3) § 3. J. αὐτ. L. 2. C. de adopt. (8 48). ἐν Β. ΛΓ'. α'. 18. ἀντὶ τετάρτου γίνεται λόγος περὶ τρίτου, οὐχὶ παρ' Ἀρμεν. Ε'. η'. 74.

(4) Ὁ Francke, Notherben § 37. φρονεῖ, ὅτι διὰ νὰ παύσῃ, πρέπει νὰ γίνῃ χειραφεσία. Ἀλλ' ὅπως αὐτοδικαίως παύει διὰ τῆς ἥβης ἡ περὶ ἀποδόσεως τῆς περιουσίας ἐγγύησις, οὕτω παύει καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ τετάρτου δικαίωμα. Vangerow I. 252. Sintenis III. § 139. Wandscheid III. § 574.

(5) L. 1 § 21. de collat. (37. 6). ΜΛ'. ζ'. 1. Francke αὐτ. Vanger. αὐτ.

(6) Ὅρα Τόμ. Ε'. § 106

(7) L. 2 § 2. L. 15. pr. L. 27. L. 40. pr. de adopt. (1. 7). ΛΓ'. α'. 1. 12. 23. 30. § 9. J. quibus mod. (1. 12).

(8) L. 15. pr. de adopt. (1. 7). Gajus III § 82—84.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ διὰ τοῦτο, ὡς εἴδομεν, ὑπεχρεοῦτο εἰς ἐγγύησιν ἐπὶ εἰσποιήσεως ἀνήβου περὶ ἀποδόσεως τῆς περιουσίας ἐν περιπτώσει χειραφεσίας (1). Κατὰ Ἰουστινιανὸν ὅμως ἀπολαμβάνει ὁ θετὸς πατὴρ μόνην τὴν ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας εἰσποιουμένου (2). Ὅ,τι εἴπομεν περὶ τῆς υἱοθεσίας ὑπεξουσίων παρὰ γυναικός, ἰσχύει καὶ ἐπὶ εἰσποιήσεως αὐτεξουσίου (3).

187. Ἅμα δεχθῶμεν, ὅτι διὰ τῆς ἐνηλικότητος σήμερον παύει ἡ πατρικὴ ἐξουσία αὐτοδικαίως, ἡ εἰσποίησις ἐνήλικος δὲν δύναται πλέον νὰ ἔχῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου τ' ἀποτελέσματα, ὥστε οὐδὲ πατρικὴ ἐξουσία ἕπεται, οὐδὲ κληρονομικὸν δικαίωμα. Δὲν δύναται δὲ νὰ λογισθῇ ὡς μὴ πλήρης υἱοθεσία, καθ' ἣν ὑποτίθεται ὑπεξούσιος ἄλλου ὁ υἱοθετούμενος. Ἀφοῦ ὁ ἐνῆλιξ χειραφετηθεὶς δὲν καλεῖται εἰς τὴν κληρονομίαν, ἕπεται ὅτι δὲν καλεῖται ὁ οὐδέποτε γενόμενος ὑπεξούσιος.

188. Κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον 29 Ὀκτωβρίου 1856 Ἀρθ. 88, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς περὶ υἱοθεσίας τελεσιδίκου ἀποφάσεως, ἐγγράφεται αὕτη, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ υἱοθετοῦντος, ἢ τοῦ υἱοθετουμένου, εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία τοῦ τόπου, ἔνθα κατοικεῖ ὁ υἱοθετῶν. Ἡ ἐγγραφὴ γίνεται ἐπὶ ἐπιδείξει εἰς τὸν ληξίαρχον ἀντιγράφου προσηκόντως ἐπικεκυρωμένου τῆς ἀποφάσεως

Ἡ παραμέλησις τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 20–200 δρ.(Ἀρ.60).

Ἡ διατύπωσις αὕτη κατὰ μίμησιν τοῦ Γαλλ. Κώδικος Ἀρ. 359, ὑποθέτει περὶ υἱοθεσίας δικαστικὴν ἀπόφασιν, ἧς ἄνευ δὲν γίνεται ἡ ἐγγραφή.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας διατυπώσεις τοῦ Ῥωμ. δικαίου οὐδεμία ἐκδίδεται ἀπόφασις ἐπὶ υἱοθεσίας, ἐπὶ δὲ εἰσποιήσεως ἀπαιτεῖται βασιλικὴ ἀντιγραφή, τουτέστι διάταγμα, ὥστε ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως φαίνεται, τὸ νῦν ἔχον, ἀνεφάρμοστος.

Οὐχ ἧττον ἐπεκράτησεν ἡ υἱοθεσία νὰ τελῆται διὰ δικαστικῆς

---

(1) L. 22 de adopt (1. 7). ΛΓ'. α' 18 § 3 J. de adopt. (1. 11). L. 1. § 21. de collat. (37. 6). ΜΑ'. ζ'.1.

(2) Pr. § 1–3. J. de acq. per arrog. (3. 10).

(3) L. 5. C. de adopt. (8. 48). ΛΓ'. α'. 44. Ἀρμεν. Β'. η'. 3. Ὅρα § 180.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποφάσεως, ἐκδιδομένης ἐπ' ἀναφορᾷ, οὐχὶ δὲ δι' ἁπλῆς δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου (1).

Ὡσαύτως, ὡς ἐρρέθη (§ 184), σήμερον ἡ εἰσποίησις κυροῦται διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἐντεῦθεν δὲ ἔπεται, ὅτι δύναται καὶ πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἡ ληξιαρχικὴ ἐγγραφή

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ Νομιμοποιήσεως.

Περίληψις.

189. Τρόπος νομιμοποιήσεως μὴ ἐν χρήσει.
190. Διὰ μεταγενεστέρου γάμου.
191. Διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς καὶ ἰδίως διὰ διαθήκης.
192. Ἀπαιτεῖται ἡ μὴ ἐναντιότης τοῦ νομιμοποιουμένου.

189. Ἡ νομιμοποίησις (legitimatio) μετέχει ἀμφοτέρων, τῆς τε φυσικῆς γεννήσεως καὶ τοῦ νομικοῦ πλάσματος, *δῶρον φύσεως καὶ νόμου*. Ὅτε ἡ φυσικὴ γέννησις δὲν συνέβη ἐν νομίμῳ γάμῳ πρὸς μετάδοσιν τῆς νομιμότητος, ὁ νόμος ἐπιτρέπει διόρθωσιν διὰ μεταγενεστέρας πράξεως καὶ εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ νομιμοποίησις.

Τρεῖς τρόπους ἀπαριθμοῦσιν αἱ πηγαὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξ ὧν εἷς δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει, τουτέστι τῶν μὲν ἀρρένων προσφερομένων εἰς τὴν ἐπαχθῆ τῶν δημοτικῶν συμβούλων τάξιν (ἐπιδιδόναι τοῖς βουλευτηρίοις, per oblationem curiae), τῶν δὲ θηλέων διὰ νυμφεύσεως αὐτῶν μετὰ δημοτικοῦ συμβουλίου (decurio, Βουλευταῖς ἁρμόζειν) (2).

(1) Ὅρα ἐντούτοις ἐν Εὐρετ. Ἰ ω α ν ν. Τόμ. Κ'. σ. 167. τὴν ὑπ' Ἀρ. 123 (1850) ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, καθ' ἣν ἐλογίσθη ἰσχυρὰ υἱοθεσία, γενομένη ἐν ἔτει 1827 ἐνώπιον δημογεροντίας, ὡς ἐχούσης τότε δικαιοδοσίαν Εἰρηνοδίκου. Αὐτόθι καὶ περὶ τοῦ ἐθίμου, νὰ διέρχεται διὰ τοῦ χιτῶνος τοῦ υἱοθετοῦντος ὁ υἱοθετούμενος.

(2) L. 3. C. de natural. lib. (5. 27). Νεαρὰ 89. κεφ. 6'. ς'. § 13. J. de nuptiis (1. 10).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

190. Ἄλλος τρόπος ὑπάρχει διὰ μεταγενεστέρου γάμου μετὰ τῆς μητρὸς τῶν φυσικῶν τέκνων(per subsequens matrimonium). Δι' αὐτοῦ νομιμοποιοῦνται τὰ πρὸ τοῦ γάμου ἐκ τῆς αὐτῆς γυναικὸς γεννηθέντα ἴδια τέκνα. Ἀλλ' οἱ Αὐτοκράτορες ὑποθέτουσι πάντοτε τέκνα γεννηθέντα ἐκ παλλακῆς(naturales liberi). Ὁσάκις ἐπομένως ὑπάρχει κώλυμα γάμου, ἤτοι τέκνα πορνογενῆ, αἱμομικτικά, ἢ ἐκ μοιχείας, δὲν νομιμοποιοῦνται (1), ἤρκει δὲ ἡ σύνταξις προικῴων συμφώνων (dotalia instrumenta), ὅπως γίνῃ τέλειος γάμος, ὅστις ἦτο ἀτελὴς διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὅμως σήμερον πλέον ἡ σχέσις πρὸς παλλακὴν δὲν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου (2), ἐννοεῖται ὅτι ὅλα τὰ νόθα δύνανται διὰ μεταγενεστέρου γάμου νὰ νομιμοποιηθῶσι, πλὴν τῶν αἱμομικτικῶν καὶ ἐκ μοιχείας, ἀπαγορευομένου ἀπολύτως τοῦ γάμου μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν. Ἡ νομιμοποίησις ἐπέρχεται εἴτε διὰ ῥητῆς, ἢ διὰ σιωπηρᾶς ἀναγνωρίσεως τοῦ τέκνου. Καὶ τὸ πρὸ τοῦ γάμου συλληφθὲν τέκνον, ἐν τῷ γάμῳ δὲ γεννηθέν, δι' αὐτοῦ νομιμοποιεῖται σιωπηρῶς (3).

191. Ὁ τρίτος τρόπος νομιμοποιήσεως ὑπάρχει διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς. Τοῦτο ἐπιτρέπεται μόνον ὁσάκις δὲν ὑπάρχουσι νόμιμα τέκνα, εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ γίνῃ γάμος μετὰ τῆς μητρὸς τῶν φυσικῶν, ἢ εὐλόγως δὲν κρίνεται ἀξία νὰ λάβῃ τάξιν συζύγου (4). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπέτρεψε τὴν τοιαύτην νομιμοποίησιν καὶ διὰ διαθήκης ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους, πλὴν τῶν δύω μνημονευθέντων (5):

α'. Ὅτε ὁ πατὴρ δὲν ἔφθασε ζῶν νὰ ἐξικετεύσῃ τὴν βασιλικὴν ἀντιγραφήν. Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως, ὡς τινες φρονοῦσιν, ἔκφρασις προηγουμένη τοῦ πατρὸς περὶ τοιαύτης διαθέσεως, οὔτε ματαιοῦται ἡ τελευταία βούλησις, διότι μετὰ τὴν διαθήκην ἀνέρ-

(1) L. 10. 11. C. de natur. lib. (5. 27) Νεαρὰ 74. πρ. 89. κεφ. η'. ιε'. § 13. J. de nuptiis. (1. 10 Θεόφιλος Α'. .' § 13. Vangerow I § 255 περὶ τῶν λέξεων τῶν Εἰσηγήσεων quod aliis liberis etc. ὅτι ἐννοοῦσιν ἁπλῶς τὴν ἐκ τοῦ γάμου ἐπερχομένην ὠφέλειαν καὶ εἰ τοὺς μετέπειτα γεννωμένους.

(2) Ἀρμεν. Δ'. θ'. 34. Νεαρὰ Λέοντος 91.

(3) L. 11. C. de nat. lib. (5. 27). Νεαρὰ 89. κεφ. η'.

(4) Νεαρὰ 74. κεφ. α'. Νεαρὰ 89. κεφ. θ'.

(5) Νεαρὰ 74. κεφ. 6'. Νεαρὰ 89. κεφ. ι'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Θεσσαλίας

ρωσε πάλιν ὁ πατήρ. Αἱ διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐδὲν φέρουσι περὶ τοιούτου ὅρου (1).

β'. Ὁ πατὴρ πρέπει νὰ ὀνομάσῃ κληρονόμον τὸ νόθον τέκνον καὶ νὰ ἐκφράσῃ, ὅτι θέλει νὰ γίνῃ γνήσιον (αὐτῷ γνησίους εἶναι τοὺς παῖδας καὶ διαδόχους).

γ'. Τὸ τέκνον ὀφείλει νὰ δεχθῇ τὴν κληρονομίαν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν βασιλικὴν ἀντιγραφήν, ἀποδεικνύον τὴν διαθήκην καὶ τ' ἀνωτέρω προσόντα. Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ διαθήκη πρέπει νὰ εἶναι ἔγγραφος, οὔτε ὅτι στερεῖται τῆς κληρονομίας τὸ τέκνον, ἂν δὲν ἐπικαλεσθῇ τὴν βασιλικὴν ἀντιγραφήν, ἀλλ' ὅτι δὲν νομιμοποιεῖται, μὴ δεχόμενον τὴν κληρονομίαν (2).

Τῆς νομιμοποιήσεως διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς ἐξήρεσεν ὁ Ἰουστινιανὸς ὅλα τὰ ἐκ κατακρίτου συναφείας τέκνα (πορνογενῆ, αἱμομικτικὰ καὶ ἐκ μοιχείας) (3). Τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην ἀποκρούουσι τινές, διότι, μὴ ἀναγνωριζομένης πλέον τῆς σχέσεως παλλακῆς ὑπὸ τοῦ νόμου (4), οὐδεμία ἄλλη ὑπολείπεται τότε περίπτωσις ἐφαρμογῆς τῆς νομιμοποιήσεως (5). Ὡς πρὸς τὰ αἱμομικτικὰ καὶ τὰ ἐκ μοιχείας ἀναντιρρήτως ἰσχύουσιν αἱ αὐστηραὶ διατάξεις, διότι μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ πατρὸς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ νόμιμος σχέσις, ὡς πρὸς τὰ νόθα ὅμως φρονοῦμεν, ὅτι ἔπαυσεν ἡ ἀπέχθεια τοῦ νομοθέτου, ἀφότου ἐπιτρέπεται αὐτῶν ἡ ἀναγνώρισις διὰ ληξιαρχικῆς πράξεως, ὡς εἴρηται (§ 178).

Σημειωτέον, ὅτι οὐδὲ ἐν Βασιλικοῖς, οὐδὲ ἀλλαχοῦ παρὰ Βυζαντινοῖς γίνεται λόγος περὶ νομιμοποιήσεως διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς (6), ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς διὰ μεταγενεστέρου γάμου (7).

192. Ἐν γένει παρὰ τὴν ἰδίαν θέλησιν οἱ νόθοι δὲν νομιμοποιοῦνται, διότι, ὄντες αὐτεξούσιοι, πρέπει νὰ συγκατατεθῶσιν

(1) Vangerow I. § 256. ἀνασκευάζων τὸν Marezoll, Giess. Zeitschr. I. σ. 78.
(2) Vangerow αὐτ.
(3) Νεαρὰ 74. κεφ. ς'. Νεαρὰ 89. κεφ. ιε'.
(4) Νεαρὰ Λέοντος 91. Ἁρμεν. Δ'. ς'. 34.
(5) Vangerow I. § 254. 255.
(6) Ἡ Νεαρὰ 74. καὶ τῆς Νεαρᾶς 89. τὸ κεφ. 0'. δὲν κεῖνται ἐν Βασιλικοῖς.
(7) ΚΗ'. δ'. 48. ΛΒ'. α'. 1. 2. ΛΒ' β'. 1. Ἁρμεν. Ε'. η'. 66. Σχόλ. ἐνθα διάκρισις φυσικοῦ, νόθου καὶ σκοτίου, αὐτόθι 67. ἀναφέρεται εἰς τὴν oblatio curiae. Zachariae Gesch. § 22.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὴν ὑπεξουσιότητα, διὰ νὰ ὑποκύψωσιν εἰς αὐτήν (1). Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι συναινοῦσιν, ὅταν δὲν ἀντιλέγωσιν, ἐκ δὲ πλειόνων τέκνων νομιμοποιοῦνται μόνα τὰ συγκατατιθέμενα. Κατ' ἐξαίρεσιν καὶ παρὰ τὴν γνώμην τῶν τέκνων γίνεται ἡ νομιμοποίησις διὰ βασιλ. ἀντιγραφῆς, ὅταν τὰ τέκνα δολίως πρὸς τὸν πατέρα φερόμενα ἀντιπράττωσιν, ὅπως στερηθῇ ὁ πατὴρ τῆς ἐπικαρπίας(2).

Συναίνεσις ἄλλων προσώπων, οἷον τῶν ἀνιόντων τοῦ νομιμοποιοῦντος, δὲν ἀπαιτεῖται (3), ἂν καὶ ὁ νομ. μοποιούμενος, ὡς ὁ γνήσιος, κτᾶται τὰ δικαιώματα τῆς συγγενείας ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ νομιμοποιήσαντος. Ἐξαιρετικῶς δὲν ἐπήρχετο τοιαύτη συνέπεια ἐπὶ νομιμοποιήσεως δι' ἐπιδόσεως τῷ βουλευτηρίῳ (4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαιώματα.

Περίληψις.

193. Ἔποψις ἰδιοκτησίας.
194. Διατάξεις τοῦ Ποιν. Νόμου.
195. Τελευταῖαι διατάξεις περὶ τῆς προσωπικῆς σχέσεως.
196. Διατροφὴ παρὰ τίνων χρεωστεῖται.
197. Ἐν περιπτώσει διαζυγίου παρὰ τίνι μένουσι τὰ τέκνα.
198. Ἀγωγαὶ ἀμφισβητουμένης τῆς γνησιότητος.
199. Ἑνότης προσώπων πατρὸς καὶ ὑπεξουσίων ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν.

(1) L. 11. de his qui (1. 6). Νεαρὰ 80. κεφ. ια'.
(2) Νεαρὰ 74. πρ. κεφ. 6'.
(3) L. 6. de adopt. (1. 7). ΔΓ'. α'. 5. ὁρᾷ εἰδικῶς τὴν υἱοθεσίαν.
(4) Νεαρὰ 89. κεφ. δ'. Ἀρμεν. Ε'. η'. 67, ἔνθα φαίνεται γενικῶς περὶ πάσης νομιμοποιήσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς Νεαρᾶς ἕπεται ἡ περιωρισμένη ἐφαρμογή.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

200. Χρέη ὑπεξουσίου.
201. Προσπόρισμα.
202. Στρατιωτικὸν χρημάτιον.
203. Τί καταριθμεῖται εἰς αὐτό.
204. Ἐξ ἀδιαθέτου τί γίνεται τὸ στρατ. χρημάτιον.
205. Οἱονεὶ στρατ. χρημάτιον.
206. Ἀπροσπόριστον χρημάτιον.
207. Περιορισμοὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ πατρός.
208. Ἔκτακτον χρημάτιον.
209. Συμπέρασμα.
210. Νεώτεραι διατάξεις.
211. Τί ἔπεται περὶ τούτων ἐκ τοῦ ἄρθ. 4. τοῦ ἀστ. νόμου.

---

193. Ἡ περὶ πατρικῆς ἐξουσίας (patria potestas) ἔποψις τῶν Ῥωμαίων ἦτο ἡ τῆς ἰδιοκτησίας. Ὁ πατὴρ ἀρχικῶς εἶχεν ἐπὶ τῶν τέκνων δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου (jus vitæ et necis)(1), αὐτὸς τιμωρῶν καὶ τὰ δημόσια ἐγκλήματα ἀντὶ τῶν δημοσίων δικαστηρίων (2). Ἐπὶ δημοσίων ἐγκλημάτων, ὡς φαίνεται, μετ' αὐτοῦ συμπαρέδρευον συγγενεῖς καὶ φίλοι (3), ἀλλ' εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις ἠδύνατο νὰ τιμωρήσῃ καὶ μόνος (4). Ὅτε τὸ φυσικὸν αἴσθημα δὲν ἐμετρίαζε τοιαύτην ἀπόλυτον ἐξουσίαν, οἱ τιμηταί, ἐφορεύοντες ἐν γένει τὰ ἤθη, δὲν παρέλειπον τὴν μέμψιν ἀπανθρώπου ὑπερβολῆς (5).

Τῶν νεογνῶν ἐν τούτοις, καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, δὲν ἐπετρέπετο ἡ θανάτωσις, πλὴν τῶν τεράτων (6). Μετὰ ταῦτα ὅμως μεταξὺ πατρὸς καὶ ὑπεξουσίου παρενέβη ἡ δικαιοσύνη (7), ἀπὸ

(1) Διονύσ. Β'. 15. 26. Gellius V. 19. Collat. leg. Mosaic. IV. 8. L. 10. C. de patria pot. (8. 47).

(2) Festus. v. sororium. Livius I. 26. II. 41. Διονύσιος Η'. 79. Πλούτ. Ποπλικ. ς'. Ζωναρᾶς Ζ'. 12. Δίωνος Κάσ. λζ' 36.

(3) Valer. Max. V. 8. 2. 3. Seneca de clem. I. 15.

(4) Sallust. Catil. 39 Valer. Max. V. 8. 3.

(4) Διονυσ. λείψανα XX. I. (ἔκδοσις Μαΐου). Orosius 3. 9. 5. 15. Seneca de clem. 1. 14. Ὅρα § 168.

(6) Διονύσιος Β'. 15. Cicero de leg. III. 8

(7) L. 5. si a parente (37. 12). Μ'. ς'. 5. L. 5. de L. Pomp. (48. 9). Ξ'. μ'. 4. L. 2. ad L. Cornel. de sic. (48. 8). Ξ'. λθ'. 2. L. 9. § 3. de off. Proc. (1. 16).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ θανάτωσις τέκνου ἐτιμωρεῖτο ὡς παιδοκτονία (parricidium) (1). Διέμεινεν ἐπομένως εἰς τὸν πατέρα μόνον τὸ δικαίωμα σωφρονισμοῦ, καὶ τούτου ἀνεπαρκοῦς ὄντος, ἐπικαλεῖται ὁ πατὴρ τὸν δικαστὴν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐστηροτέρας κολάσεως (2). Ὁ Αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς ἐθέσπισεν, ὅτι ἐξαναγκάζεται εἰς χειραφεσίαν ὁ πατήρ, ὅστις ἀπανθρώπως φέρεται πρὸς τὰ τέκνα (3).

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας ὁ πατὴρ εἶχε τὸ δικαίωμα ἐκποιήσεως τοῦ τέκνου, ἀλλὰ μετὰ τριπλῆν ἐπανάληψιν ἐκποιήσεως κατωρθοῦτο ἡ λύσις ὅλων τῶν νομικῶν σχέσεων, ὅπως εἴδομεν κατὰ τὴν υἱοθεσίαν (4). Ἂν ὁ πατὴρ ἐξεποίει τὸ τέκνον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐγίνετο δοῦλος (5). Δὲν ἠδύνατο ὅμως πλέον νὰ ἐκποιήσῃ τὸ τέκνον, ἅμα συνήνεσεν εἰς τὸν γάμον αὐτοῦ (6). Φαίνεται ἐντούτοις, ὅτι τὰ ἤθη καὶ ἡ στοργὴ περιώριζον τοιαύτην ἐξουσίαν, ὥστε ἐκποίησις ἐγίνετο μόνον, ὁσάκις ἔλειπον τὰ μέσα διατροφῆς (7).

Οἱ Αὐτοκράτορες βραδέως ἀντέπραξαν εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκποιήσεως (8), καὶ κατὰ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον ἐπιτρεπομένης λόγῳ ἐνδείας, ἀλλὰ μόνων τῶν νεογνῶν, πρὸς ἀπυφυγὴν τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν, ἐξαγοραστέων μαλιστα, ὅπως καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς παρεδέχθη (9). Ἐτιμώρησεν ὅμως ὁ Μ. Κωνσταντῖνος τὴν ἔκθεσιν βρέφους, ἀλλ' ἐλαφρῶς, μὴ ἐπιτρέπων τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ (10).

(1) L. un. Th. de parric. (9. 15). L. un. C. de his qui parenti (9. 17). Ἐν τῷ ἐγκλήματι parricidium ἄλλοτε ὁ πατὴρ δὲν ἐμνημονεύετο. L. 1. de L. Pompeja (48. 9). Ξ'. μ'. 1.

(2) L. un. de emend. prop. (9. 15) Ξ'. νθ'. 2. L 3. C. de patr. potest. (8. 47).

(3) L 5. si a parente (37. 12). Μ'. ς'. 5.

(4) Ὅρα § 181.

(5) Cicero prs Caecina 34. de orat. I. 40.

(6) Διονύσιος Β'. 27. Πλουτάρχ. Νουμᾶς. 17.

(7) Paulus R. S. V 1. § 1.

(8) L. 1. C. de liberali causa (7. 16). ΜΗ'. κ'. 1. L 1. C. de patribus (4. 43).

(9) L. 2. C. αὐτ. ΙΘ' α'. 26. L. un. C Th. de his qui sangu (5 8). Vat. fragm. § 34. L. un. C. Th. de patribus (3. 3). Nov Valent. tit. XI.

(10) L. 1. C. Th. de expos (5 7). Plinius epist. X. 71. 72. L. 29. de manum. test. (40. 4). L. 16. C. de nupt. (2. 4). ΚΗ'. ε'. 33.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἔκθεσις κατεδικάσθη ὡς ἔγκλημα (1)· κατὰ δὲ τὸ νεώτερον δίκαιον δὲν ἀφαιρεῖται ἡ ἰθαγένεια διὰ τῆς ἐκποιήσεως (2).

Δὲν λέγομεν, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ὑπῆρξαν ἀγαθοὶ πατέρες, ἀλλὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου αἱ περὶ πατρικῆς ἐξουσίας διατάξεις οὐδεμιᾶς μετέχουσιν ἠθικῆς ἀρχῆς, ῥυθμιζόμεναι κατὰ τὰ ἀξιώματα τῆς ἰδιοκτησίας (3). Οἱ παῖδες κατ' ἀντίφρασιν τοῦ ἰδίου ὀνόματος (liberi) ἦσαν οἱονεὶ δοῦλοι. Ὡς πρὸς τὰ δημόσια πράγματα ὅμως οἱ ὑπεξούσιοι ἦσαν ἐντελῶς ἐλεύθεροι, διότι ἡ πολιτεία ἦτο τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ὑπερτέρα (quod ad jus publicum attinet, non sequitur jus potestatis) (4), ὥστε ὁ ὑπεξούσιος ἄρχων διέπτατε τὸν πατέρα, ὡς ἀρχόμενον. Κατολίγον ὅμως συνεπείᾳ τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος τῶν Νομοδιδασκάλων ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς φύσεως καὶ γίνεται λόγος κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον περὶ πατρικῆς στοργῆς (nam patria potestas in pietate debet, non atrocitate consistere) (5). Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες ἀρνητικὴν ἐπέφερον θεραπείαν, ἀνατρέποντες τὰς πλείστας συνεπείας τῶν πάλαι ἀρχῶν, οὐδὲν δὲ ἀνοικοδομοῦντες ἐπὶ νέας ἠθικῆς βάσεως.

194. Σήμερον οὐ μόνον ἡ παιδοκτονία καὶ ἡ ἔκθεσις τιμωροῦνται αὐστηρῶς (Π. Ν. Ἄρθρ. 294, 302, 306), ἀλλὰ καὶ ὅστις, σωφρονίζων τὰ ἴδια τέκνα, ἐπέφερεν εἰς αὐτὰ βλάβην σωματικήν, τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν (Ἄρθρ. 314), ἐφαρμόζεται ὅμως καὶ αὐστηροτέρα ποινὴ ἕνεκα τραύματος κατὰ τὴν σοβαρότητα αὐτοῦ (Ἄρθρ. 313). Προσέτι ὁ αἰκισθεὶς ἀποσπᾶται ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν αἰκιζόντων γονέων, ἅμα καὶ εἰς τὸ μέλλον ὑπάρχει φόβος αἰκιῶν, ἐπαπειλουσῶν κίνδυνον ζωῆς ἢ σώματος, καὶ δαπάνη αὐτῶν, ἢ τῶν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ὑφισταμένων (1) L. 2. C. de infant. exp. (8. 52). ΑΓ'. 6'. 2.

(2) Paul. R. S. V. 1. § 1. L. 2. C. de ingen (7. 14). ΜΗ'. ι'. 8. L. 10. C. de patr. pot. (8. 47).

(3) Fere enim nulli alii sunt homines, qui talem in filios suos habent potestatem, qualem nos habemus. Gajus I § 55.—§ 2. J. de patr. potest. (1. 9).

(4) L. 13. § 5. L. 14 ad SC. Trebell. (36.1). L. 9. de his qui sui (1. 6) L. 3. de adopt. (1. 7). L. 77. 78. de judic. (5. 1). Ζ'. ε'. 71. 72. Livius XXIV. 44. Gellius II. 2. Valer. Max. II. 2. 4.

(5) L. 5. de L. Pomp. (48. 9). Ξ'. μ'. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένων καταστημάτων. παραδίδεται εἰς ἄλλων ἐπιμέλειαν καὶ ἐπιτήρησιν (Ἄρθρ. 314). Τοιοῦτό τι περιεῖχε καὶ ἡ διάταξις Τραϊανοῦ, καθ' ἣν ὁ μεταχειριζόμενος ἀπανθρώπως τέκνον ἐξαναγκάζεται εἰς χειραφεσίαν (1).

195. Ἐκ τῶν ἑπομένων διατάξεων ἐξάγεται τὸ πνεῦμα, ὃ ἐπεκράτησε κατὰ τὴν προσωπικὴν σχέσιν μεταξὺ γονέων καὶ τέκνων.

Δὲν εἶναι δεκτοὶ κατ' ἀλλήλων ὡς μάρτυρες γονεῖς καὶ τέκνα(2) Κατὰ τὴν ποιν. Δικον. Ἄρθρ. 114 ἐξετάθη τὸ ἀπαράδεκτον καὶ εἰς ἄλλους συγγενεῖς, κατὰ δὲ τὸν ποιν. ν. Ἄρθρ. 76 δὲν τιμωροῦνται ἐπὶ συνεργείᾳ γινομένῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ προσώπου.

Λόγῳ τοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς σεβασμοῦ τὸ τέκνον δὲν ἐνάγει αὐτοὺς ἕνεκα δόλου πέραν τοῦ περιελθόντος (3), ἐν γένει δὲ ἐνέχονται μόνον μέχρις εὐπορίας (4).

Εἰς τὸν πατέρα ἀνήκει ἡ πρὸς ἀνατροφὴν ἐξουσία, καὶ χάριν αὐτῆς τὸ δικαίωμα σωφρονισμοῦ. Ἐὰν ὅμως εἶναι ἀναγκαία καὶ βαρυτέρα τιμωρία πρὸς σωφρονισμὸν τοῦ τέκνου, ὁ πατὴρ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τοῦ δικαστοῦ πρὸς ἐπιβολὴν ποινῆς (5).

Καὶ διὰ τελευταίας βουλήσεως κανονίζει ὁ πατὴρ περὶ τῆς ἀνατροφῆς ἀνηλίκου τέκνου, ἀλλ' ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ μεταβολὴν τῶν διαταξεων ὅταν δὲν εἶναι συμφέρουσαι(6).

Ἐκλιπόντος τοῦ πατρός, εἰς τὴν μητέρα ἀνήκει ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, ἑνόσῳ μένει ἐν τῇ χηρείᾳ (7).

Καὶ αὐτὴ ἡ διατροφὴ κατέστη τέλος ὑποχρεωτική.

196. Ἡ ἀμοιβαία περὶ διατροφῆς ὑποχρέωσις τέκνων καὶ γονέων δὲν εἰσήχθη διὰ νόμου παρὰ Ῥωμαίοις, ἀλλ' ἐπήγασεν ἐκ τῆς ἐκτάκτου δικαιοδοσίας τοῦ Πραίτωρος καὶ τῶν ἀντιγραφῶν τῶν Αὐτοκρατόρων (8).

---

(1) L. 3. si a parente (37. 12). Μ'. ς'. 5.
(2) L. 6. § 7. C. de test. (4. 20). ΚΑ'. α'. 30.
(3) L. 2. § 1. L. 5. 6. 7. pr. § 2. de obsequ. (37. 15). ΜΘ'. 6'. 2. 3. 4.
(4) L. 7. § 1. αὐτ. Τόμ Γ'. § 629.
(5) L. 3. C. de patr. pot. (8. 47) ΛΑ'. 6'. 5 L. 1. C. de emend (9. 15). L. 9. § 3. de off. Proc. (1. 16).
(6) L. 1. § 1. ubi pup. (27. 2). ΛΗ'. 6'. 1. L. 7. de ann. leg. 33. 1). ΜΔ'. δ'. 7.
(7) L. 1. C. ubi pup. (5. 49). ΛΗ'. 6'. 7. Νεαρὰ 22 κεφ. λή'.
(8) L. 5. de agnosc. (25. 3). ΛΑ'. ς'. 5.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὡς στηριζομένη εἰς τὴν ἐπιείκειαν (caritas sanguinis) ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἐθεωρήθη ἀνεξάρτητος τῶν περὶ πατρικῆς ἐξουσίας ἀρχῶν.

Διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ χρεωστεῖ τροφεῖα εἰς τὰ τέκνα, καὶ ὅταν δὲν διατελῶσι πλέον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ (1).

Ἐν ἐλλείψει τοῦ πατρὸς χρεωστεῖ διατροφὴν ἡ μήτηρ (2), οὐδὲ εἶναι δεκτὴ ἡ ἐκδοχή, ὅτι προηγοῦνται κατὰ τὴν ὑποχρέωσιν διατροφῆς οἱ λοιποὶ ἀνιόντες, ἢ τοὐλάχιστον ὁ πάππος, ὁ ἔχων ὑπεξούσιον τὸν χρήζοντα διατροφῆς (3).

Μετὰ τοὺς γονεῖς ἡ ὑποχρέωσις βαρύνει τοὺς ἀνιόντας, ἀδιαφόρως ἂν πρὸς πατρὸς ἢ πρὸς μητρός, καὶ ἐξίσου, διότι ἐκ τῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς στοργῆς τοῦ αἵματος πηγάζει ἡ ὑποχρέωσις(4).

Ἡ αὐτὴ ὑποχρέωσις ὑπάρχει ὡς πρὸς νομιμοποιηθέντα τέκνα, διότι ἀφομοιοῦνται πρὸς τὰ νόμιμα (5) Ἐπὶ μόνων τῶν νομιμοποιηθέντων τέκνων διὰ ἐπιδόσεως τῷ βουλευτηρίῳ δὲν ἐξεταθη ἡ συγγένεια πέραν τοῦ πατρὸς (§ 192), ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς νομιμοποιήσεως σήμερον ἀργεῖ.

Τὸ θετὸν τέκνον, μεχρισοῦ λυθῇ ἡ υἱοθεσία, ἐπέχει τόπον νομίμου τέκνου, δὲν παύει ὅμως καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ φυσικοῦ πατρός, μὴ ἐξηρτημένη ἐκ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας (6). Ἀφ' ὅτου ἡ υἱοθεσία, κατὰ τὰς νεωτέρας διατάξεις, δὲν εἶναι πλήρης, δὲν ἔπεται ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ θετοῦ πατρός (7).

Ἐξίσου τὰ τέκνα φέρουσι τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν ἀνιόντας (8), ἄρα καὶ τὰ νομιμοποιηθέντα καὶ τὰ θε α.

(1) L. 5. pr. § 2. 4. 6. L. 8. αὐτ. Ἀ ρ μ ε ν. Γ'. ε'. 77. 78.

(2) L. 5. § 4. Νεαρὰ 117. κεφ. ζ'.

(3) Ἐν L. 8. δὲν γίνεται λόγος περὶ τῆς μητρός, εἴτε ὡς θανούσης, εἴτε ὡς ἀπόρου, διότι ἄλλως πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ πρὸς μητρὸς ἀνιόντες περὶ ὧν ὁ λόγος, προηγοῦνται τῆς μητρός Windscheid. III. § 475. ὑποσ. 5.

(4) L. 5. § 2 αὐτ. ΛΑ'. ς'. 5'. Ἀ ρ μ ε ν. Γ'. ε'. 77. Νεαρὰ 117. κεφ ζ'.

(5) Νεαρὰ 89. κεφ. η'. θ'.

(6) L. 5. § 1. αὐτ.

(7) L. 10. C. de adopt. (8. 48). ΛΓ'. α'. 48. κανονίζει μόνον τὰ τῆς κληρονομίας.

(8) L. 5. § 1. de agn. (25. 3). L. 2 C. de alend. (5. 25) ΛΓ'. ς'. 10. 11. Ἀ ρ μ ε ν. Γ'. ε'. 77. 78.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Νόθα τέκνα στεροῦνται πατρός, ὅθεν πρὸς διατροφὴν ὑπόχρεως εἶναι πρῶτον ἡ μήτηρ καὶ μετ' αὐτὴν οἱ πρὸς μητρὸς ἀνιόντες, ἀντιστρόφως δὲ τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν φέρουσι τὰ νόθα πρὸς τὴν μητέρα καὶ τοὺς πρὸς αὐτὴν ἀνιόντας (1).

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπέβαλεν εἰς τὸν πατέρα ὑποχρέωσιν διατροφῆς τῶν ἐκ παλλακῆς τέκνων (2), ἀλλ',ὡς εἴρηται, ἡ μετὰ παλλακῆς συμβίωσις μικρὸν διέφερε τοῦ γάμου (§ 8). Ὁ Αὐτ. Λέων ἀπηγόρευσε τὴν μετὰ παλλακῆς σχέσιν, ἄρα κατήργησε τὰς ἐξ αὐτῆς συνεπείας (3). Ἐνῷ ἡ ἀναζήτησις τοῦ πατρὸς ἀπαγορεύεται, μὴ ὑπάρξαντος νομίμου γάμου, εἶναι πρόδηλον, ὅτι οὐδὲ ἀγωγὴ περὶ διατροφῆς εἶναι ἐφικτή, βάσιν ἔχουσα τοιαύτην ἀναζήτησιν (4).

Ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἀστικοῦ νόμου ἐπετράπη ἡ ἀναγνώρισις νόθων τέκνων διὰ ληξιαρχικῆς πράξεως, ἢ δι' ἄλλης δηλώσεως ἐπισήμου (§ 178). Ἔκτοτε ἐκλείπει ὁ λόγος, δι' ὃν ἀποκλείεται ἡ ἀγωγή, ἧς βάσις εἶναι ἡ ἀπόδειξις πατρότητος. Οἱ ἀντειπόντες ἀντέταξαν, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἀστικὸς νόμος δὲν ὥρισεν εἰσέτι τοιαύτην συνέπειαν τῆς ἀναγνωρίσεως (5). Λησμονοῦσιν ἐν τούτοις, ὅτι ἡ πρὸς διατροφὴν ὑποχρέωσις πηγάζει ἐκ τῆς ἐπιεικείας καὶ λόγον ἔχει τὴν στοργὴν τοῦ αἵματος (6).

Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις ἐπιβάλλει μόνον εἰς τὸν ἀναγνωρίσαντα ὑποχρέωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, ὥστε ὁ ἀναγνωρισθεὶς δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τῶν πρὸς πατρὸς ἀνιόντων, οὐδὲ οὗτοι κατ' αὐτοῦ.

Ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ τῆς Νεαρᾶς 89 κεφ. ιε'. ἠρνήθη εἰς τὰ αἱμομικτικὰ τέκνα τροφεῖα παρὰ τῶν γονέων.Καθόσον ἐν τῇ Νεαρᾷ λόγος γίνεται περὶ αἱμομικτικοῦ γάμου ὡς ἀκύρου, δὲν εἶναι

(1) L 5. § 4. 5. αὐτ.

(2) Νεαρὰ 89. κεφ. ιϐ'. ιγ'.

(3) Νεαρὰ 91. Ἄρμεν Δ'. 0'. 34.

(4) ΑΠ. 87. (1849).

(5) Παπαρρηγ Γ'. § 181. Ἐφημ Δικαστ. ἀρ. 44 (1874) ὑπὸ Ἰω. Εὐκλείδου

(6) Περὶ μὴ ἀναγνωρισθέντων φιλονικοῦσιν ἐν Γερμανίᾳ, οἱ μὲν στηρίξαντες τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τὸ ἀδίκημα, οἱ δὲ εἰς τὴν εἰκαζομένην πατρότητα. Ὁ Windscheid II. § 475 ἀποδέχεται τὸ τεκμήριον τῆς πατρότητος λόγῳ τῆς ἀθεμίτου πράξεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποκρουστέα ἡ ἑρμηνεία, ὅτι μόνην τὴν περίστασιν τελέσεως τοιούτου γάμου εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Αὐτοκράτωρ (1), καὶ τότε πάλιν διὰ τῶν λέξεων γονέων ἐνόει τὸν πατέρα, διότι τούτου μόνου οὐδὲ φυσικὸν ὄυνατκι νὰ ὀνομασθῇ τὸ τέκνον, τὸ γεννηθὲν ἐκ γάμου τοσοῦτον μισητοῦ, ὥστε δὲν ἠρνήθη τροφεῖα παρὰ τῆς μητρός, ἧς καὶ τὸ νόθον τέκνον δὲν στερεῖται (2).

Ἀμφισβητούμενον εἶναι, ἂν συμπεριλαμβάνωνται ἐν τῇ Νεαρᾷ καὶ τὰ ἐκ διγαμίας ἢ μοιχείας τέκνα, λόγῳ τῶν ἐκφράσεων ἰγκέστον, νεφάριον, δαμνάτον, ἀλλ' οἱ ὅροι οὗτοι δὲν εἶναι κυριολεκτικοί, γίνεται δὲ ἡ χρῆσις ἐναλλαξ, ἐνῷ ἐν τῇ Νεαρᾷ ὁ λόγος εἶναι περὶ αἱμομικτικοῦ γάμου. Ἐντεῦθεν μᾶλλον εἰκάζεται, ὅτι τὰ ἐκ διγαμίας καὶ μοιχογέννητα δὲν στεροῦνται τῆς διατροφῆς παρὰ τῆς μητρός (3).

Ἂν ὁ ἀμέσως ὀφείλων τὰ τροφεῖα εἶναι ἄπορος, ἐξ ἀνάγκης μεταβαίνει τὸ βάρος εἰς τὸν ἀπωτέρω, εὔπορον ὄντα, τὸ αὐτὸ δὲ ἐξ ἐπιεικείας δέον νὰ δεχθῇ τις καὶ ὅταν ὁ ἀμέσως βαρυνόμενος ἀποδημῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκβιασθῇ (4).

Φιλονικεῖται, ἂν ἐν περιπτώσει ἀνάγκης ἀδελφοὶ χρεωστοῦσι πρὸς ἀλλήλους διατροφήν. Ἡ ῥῆσις, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ὀρφανοῦ, παρασχὼν εἰς τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ ἐν ἀπορίᾳ οὔσας καὶ ἀνατροφὰς καὶ μισθοὺς διδασκάλων, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὰ δαπανηθέντα, ἀποδεικνύει μόνον, ὅτι δὲν ἐδαπάνησεν ἀτόπως, ἐκπληρώσας καθῆκον φιλανθρωπίας, πολὺ μᾶλλον δὲ ἂν ἔπραξε τοῦτο τῇ ἀπαιτήσει τῶν συγγενῶν (5). Ἂν καὶ περὶ μητρὸς καὶ ἀδελφῆς γίνεται λόγος συνάμα, ἀλλ' ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔποψιν πάντοτε, οὐχὶ περὶ ἐκ-

---

(1) Windscheid III. § 571. ὑποσ. 13. Παπαρρηγ. § 186. Ἐφημ. Δικαστ. αὐτόθι. Τὸ ἐναντίον εἶπον ἐν Τόμ. Ε'. § 108. ἀλλὰ προτιμητέον τὸ ἐπιεικέστερον.

(2) Ἐφημ. Δικαστ. αὐτ. Ἐπικαλεῖται, ὅτι πολλάκις διὰ τῆς λέξεως γονέων ὑπονοεῖται μόνος ὁ πατήρ, διὸ καὶ ἐν μιᾷ τῶν λατινικῶν ἑρμηνειῶν γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως patribus.

(3) Ὅρα καὶ Νεαρὰν 12 κεφ. α'. Windscheid III. § 571. ὑποσ. 14. Τόμ. Ε'. § 108.

(4) L. 8. de agn. (25. 3). ΛΑ'. ς'. 8. Windscheid II. § 475.

(5) L. 4. ubi pupill (27. 2). ΛΗ'. 6'. 4. Ἐπ' αὐτῆς ἐστηρίχθη ὁ Thibaut Vers. I. n. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διάσεως πρὸς διατροφὴν αὐτῶν (1), διὸ ὁ ἐπίτροπος δὲν ἀποδοκιμάζεται διὰ τοιαύτην φιλάνθρωπον δαπάνην, γενομένην καὶ πρὸς ἀπωτέρω συγγενεῖς κατὰ τὸ πρέπον (2).

Ἐξαιρετικῶς κατ' Ἰουστινιανὸν τὰ γνήσια τέκνα ἀποτρέφουσι τὰ μὴ κληρονομοῦντα νόθα ἐκ παλλακῆς (3), ἀλλ' ἐκ τῆς καταργήσεως τῆς σχέσεως ταύτης, ὡς εἴρηται, ἀργεῖ ἡ περὶ τούτου ἐξαίρεσις, μὴ ἐπεκτεινομένη εἰς ἄλλα νόθα.

Τὰ τροφεῖα δίδονται παρὰ τοῦ ἔχοντος περιουσίαν πρὸς τὸν ἐνδεῆ καὶ ἀνίκανον νὰ πορισθῇ ἐξ ἰδίας ἐργασίας (4). Ὅστις προσηνέχθη ἀπρεπῶς πρὸς ἐκεῖνον, παρ' οὗ ἀπαιτεῖ, δὲν λαμβάνει τροφεῖα (5).

Τὸ μέτρον τῶν χρεωστουμένων τροφείων, διαγνώσει τοῦ δικαστοῦ, προσδιορίζεται κατὰ τὴν περιουσίαν τοῦ χρεωστοῦντος αὐτά (pro modo facultatum) (6).

Τροφεῖα εἶναι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, πρὸς συντήρησιν καὶ φροντίδα τοῦ σώματος ἐπιτήδεια (7). Γονεῖς ὅμως πρὸς τὰ τέκνα χρεωστοῦσι καὶ τὰ πρὸς ἀνατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν ἀπαιτούμενα (8).

Καὶ αὐτοὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ πρὸς διατροφὴν ὑποχρέου ὑπόκεινται εἰς τὴν διατροφὴν ἐν περιπτώσει ἄκρας πενίας, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁρίζεται ὑπὲρ τοῦ πατρός (9).

---

(1) L. 1. § 2. de tutel. (27. 3). ΑΗ'. γ'. 1.

(5) L. 12. § 3. L. 13. § 2. de admin. (26. 7). ΑΖ'. ζ'. 11. 12. Vangerow I. § 260. Windscheid II. § 475. ὑποσ. 26.

(3) Νεαρὰ 89. κεφ. ιϛ'. § 6.

(4) L. 5. § 7. 13. 19. 25. de agn. (25. 3). ΑΑ'. ς'. 2. L. 2. C. de al. (5. 25). ΑΑ' ς'. 11. L. 8. § 5. de bon. (6. 61).

(5) L. 5. § 11. 23. de agn. (25. 3). ΑΑ' ς'. 5. L. 4. C. de al. (5. 25).

(6) L. 5. § 7. 19. 19. 25. de agn. (25. 3). ΑΑ'. ς'. 5. L. 3. 4. C. de al. (5. 25). ΑΑ'. ς'. 12. Νεαρὰ 89. κεφ. ιϛ'. § 9.

(7) L. 43. 44. 234. § 2. de V. S. (50. 16). Β'. ϛ'. 41. 42. 225. L. 6. 23. de alim. (34. 1). ΜΔ'. ιϛ'. 6. 23.

(8) L. 5. § 12. de agn. (25. 3) ΑΑ' ς'. 5. L. 6. § 5. de Carbon. (37. 10). Μ'. ε'. 6.

(9) L. 5. § 18. de agn. (25. 3). ΑΑ'. ς'. 5. Ἐκ τῆς λέξεως dabit δὲν ἐξάγεται, ὅτι μόνον πρὸς ἐξακολούθησιν ἤδη χορηγηθείσης διατροφῆς εἶναι ὑπόχρεως ὁ κληρονόμος. Windscheid II. § 475. ὑποσ. 13.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ περὶ γνησιότητος ζήτημα εἶναι μὲν ἐνίοτε προδικαστικόν, ἀλλ' ἀποφασίζεται συνοπτικῶς, διὰ νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ ἐκπλήρωσις τροφείων (1), καὶ τότε ἡ περὶ τροφείων δίκη δὲν προδικάζει τὴν περὶ γνησιότητος (2).

Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἄρθρ. 208 ὁ πρὸς διατροφὴν ὑπόχρεως προκαταβάλλει τὰ τῆς δίκης ἔξοδα.

197. Ὁ Ἰουστινιανὸς προέβλεψε περὶ τῶν τέκνων ἐν περιπτώσει διαζυγίου, ὅτε δὲν παύουσιν ἀποτρεφόμενα ὑπὸ τοῦ πατρός, ἂν ὅμως οὗτος παρέσχε τὴν πρόφασιν τοῦ διαζυγίου, παρακολουθοῦσι τὴν μητέρα, ἐνόσῳ δὲν ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον, ἐνῷ ἂν ἐκ τῆς μητρὸς προῆλθεν ἡ αἰτία τοῦ διαζυγίου, παρὰ τῷ πατρὶ οἰκοῦσι καὶ παρὰ τούτου τρέφονται.

Ἡ πρὸς ἀνατροφὴν ὑποχρέωσις τοῦ πατρὸς παύει, ὅταν οὗτος πένεται, ἐνῷ ἡ μήτηρ εἶναι εὔπορος καὶ τότε εἰς αὐτὴν ἐπίκειται τὸ χρέος καὶ παρ' αὐτῇ μένουσι τὰ τέκνα (3).

Πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἤδη ὁ Διοκλητιανὸς ἀπεφάνθη, ὅτι εἰς τὸν δικαστὴν ἀπόκειται, γενομένου διαζυγίου, νὰ ὁρίσῃ παρὰ τίνι θὰ διαμένουσι τὰ τέκνα (4).

198. Ἡ πατρικὴ ἐξουσία δύναται νὰ φιλονικηθῇ, εἴτε παρὰ τοῦ ὑπεξουσίου, εἴτε παρ' ἄλλων. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις προηγεῖτο τὸ προδικαστικὸν ζήτημα περὶ γνησιότητος, περὶ ἧς ὑπῆρχεν ἰδία διαδικασία (prædjudicium) (5), ἐκτάκτως ὅμως καὶ οἱ Πραίτωρες (cognitio Prætoria) ἐδίκαζον περὶ τούτου (6).

Διὰ τῶν Πραιτώρων εἰσήχθησαν καὶ ἴδια παραγγέλματα περὶ παραστάσεως καὶ ἀπαγωγῆς τέκνων (interdictum de liberis exhibendis vel ducendis), τὸ μὲν ὅσακις ἀποκρύπτεται τέκνον, τὸ δὲ ὅσακις ἀρνεῖται νὰ παρακολουθήσῃ τὸν πατέρα, ἢ δὲν πα-

---

(1) L. 5. § 8. κύτ. L. 4. C. de alend. (5. 25).

(2) L. 5. § 9. de agnosc (25. 3).

(3) Νεαρὰ 117 κεφ. ζ'. ΛΑ'. ς'. 13.

(4) L. 1. C. Divortio facto. (5. 24).

(5) Gaius IV. 44. Θεόφιλος Δ'. ς'. § 13. J. de act. (4. 6) L. 1. § 2 de rei vind. (6. 1). ΙΕ'. α'. 1.

(6) L. 1. § 2. αὐτόθι. L. 3. § 3. 4. de lib. exhib. (43. 30). L. 8. de prob. (22. 3).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραδίδεται παρὰ τοῦ κατέχοντος (1). Διὰ τοῦ πρώτου παραγέλματος προπαρασκευάζεται τὸ δεύτερον περὶ ἀπαγωγῆς, δι' οὗ ἀποφασίζεται, τίς ἔχει τὸ δικαίωμα τροφῆς καὶ ἀνατροφῆς τοῦ τέκνου (2). Καὶ εἰς τὴν μητέρα ἐπετράπησαν τὰ ἔνδικα ταῦτα μέσα ἐξ ἀναλογίας (ad instar) (3).

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπιτρέπει καὶ διεκδικητικὴν ἀγωγήν. Εἶναι ἀμφίβολον, ἂν τοιαύτη ὑπῆρχε πρὸ αὐτοῦ, διότι ἡ περὶ τούτου ῥῆσις φαίνεται παρεμβληματική (4).

Σήμερον δὲν ὑπάρχει πλέον διαφορὰ κατὰ τὸ σχῆμα τῶν ἀγωγῶν, ἀλλὰ μόνον διακρίνεται ἡ συνήθης τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας καὶ τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ. Ἡ δίκη εἶναι συνοπτική, ὅταν ὑπάρχωσιν εὐκρινῆ καὶ κατὰ τύπον ἀποδεικτικὸν συντεταγμένα ἀναμφισβήτητα ἔγγραφα(Πολ. Δικονομ. Ἄρθρ. 618. § 2). Ἀλλὰ προκειμένου ζητήματος ταὐτότητος, ἡ διαδικασία εἶναι συνήθης, ἔτι μᾶλλον δὲ ὅταν πρόκειται περὶ προσώπων μὴ δυναμένων νὰ παρασταθῶσιν αὐτεξουσίως (Ἄρθρ. 588. § 2). Ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ ἐπιτρέπεται μόνον ἐν περιπτώσει διορθώσεως ληξιαρχικῶν πράξεων (Ἄρθρ. 673).

199. Κατὰ τὴν αὐστηρὰν περὶ ὑπεξουσιότητος ἔννοιαν τῶν Ῥωμαίων δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἰδίαν κτῆσιν ὁ ὑπεξούσιος, ἀλλ' ὁ πατὴρ ἦτο καθ' ὅλα κύριος. Οἱ νεώτεροι ὀνομάζουσι τὴν κατάστασιν ταύτην ἑνότητα τῶν προσώπων (unitas personæ) (5).

Συνεπείᾳ τοιαύτης ἀρχῆς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ πολιτικὴ ἐνοχὴ (obligatio civilis) μεταξὺ πατρὸς καὶ ὑπεξουσίου· πᾶσα δὲ ἐπερώτησις, ἢ πᾶσα σύμβασις μεταξὺ αὐτῶν, εἶναι ἄκυρος (6). Ἀλλ' ἡ φυσικὴ ἐνοχή, καθὸ μὴ ἐναγώγιμος, δὲν ἐμποδίζεται ἐκ τῆς ἑνότητος τῶν προσώπων, διότι μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς ἔχει

(1) L. 1—5. de liberis exhib. (43. 30). ΛΑ'. 6'. 12—15. L 1. . de lib. exhib. (8. 8).

(2) L. 3, pr. § 1. de lib. exhib. (43. 30).

(3) L. 2. 3. C. de lib. exh. (8. 8).

(4) L. 1. § 2. de rei vind. (6. 1). ΙΕ'. α'. 1. Zimmern Rechtsgesch. I. § 179.

(5) L. 11. C. de impub. (6. 26).— quum et natura pater et filius eadem esse persona pæne inteligantur.

(6) § 6. J. de inut. stip. (3. 19). L. 2. pr. de contr. emt. (18. 1). ΙΘ'. α'. 21. L. 15. § 1. 2. de castrensi pec. (49. 17).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κῦρος τῆς φυσικῆς ἐνοχῆς ἡ ἐκουσία ἐκτέλεσις (1). Διὰ τοῦτο οὔτε ὁ πατήρ, οὔτε ὁ ὑπεξούσιος κτῶνται, παρ' ἄλλου ἐκχωρουμένην, τὴν κατά τινος ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσαν ἀγωγήν (2).

Διαφέρει ἡ περὶ τροφείων δίκη ὡς καὶ ἡ περὶ γνησιότητος, διότι πρόκειται περὶ μόνης ἀναγνωρίσεως τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πατρός, ἢ τοῦ τέκνου, ὡς τοιούτου (3).

Ὡσαύτως μεταξὺ συνυπεξουσίων δὲν χωροῦσιν ἀγωγαί (4).

200. Ἐξ αἰτίας τῆς ἑνότητος τῶν προσώπων ὅ,τι ὁ ὑπεξούσιος κτᾶται προσπορίζει εἰς τὸν πατέρα, καὶ ἄνευ ἐντολῆς καὶ πρὶν λάβῃ οὗτος γνῶσιν (5). Ἀπεναντίας τὰ χρέη, εἰς ἃ ὑποβάλλει ἑαυτὸν ὁ ὑπεξούσιος, οὐδόλως ἐπιβαρύνουσι τὸν πατέρα, ἀλλ' ἐκεῖνον μόνον ὅστις περὶ αὐτῶν ἐνάγεται ὡς αὐτεξούσιος (6). Κατ' ἐξαίρεσιν δὲν δεσμεύεται ὑπεξούσιος ἐξ ἐπαγγελίας (votum) ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ πατρός (7). Καὶ τοι περὶ δούλων λεγόμενον, ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς ὑπεξουσίους τὸ ἀξίωμα, ὅτι δύνανται νὰ καταστήσωσι πλουσιώτερον τὸν ἐξουσιάζοντα αὐτούς, οὐδέποτε ὅμως πενέστερον (8). Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπεξουσία ὑποβάλλεται εἰς χρέη (9).

Ἡ αὐστηρὰ ἀρχή, ὅτι οἱ ὑπεξούσιοι οὐδὲν ἔχουσιν ἴδιον (10), ἐμετριάσθη βαθμηδὸν διὰ διαφόρων ἐξαιρέσεων.

---

(1) L. 38. § 1. 2. de cond. ind. (12. 6). ΚΔ'. ς'. 38. L. 4. 11. de jud. (5. 1). Ζ'. ε'. 4. 11. L. 16. 17. pr. de furtis (47. 2). Ξ'. ιϐ'. 16. 17. § 13. J. de obl. quæ ex del. (4. 1). Σαϐινὺ Σύστ. Β'. § 67.

(2) L. 7. de O. et A. (44. 7). ΝΒ'. α'. 7.

(3) L. 5. de agnosc. (25. 3). ΛΑ'. ς'. 5.

(4) L. 38. pr. de cond. ind. (12. 6).

(5) § 1. 3. J. per quas pers. (2. 9). Gajus II. 86. 87. III. 163. Ulp. XIX. 18. Διονύσ. Η'. 79. L. 10. de acquir. rer. dom. (41. 1). Ν'. α'. 10 § 4. 13. J. de inut. stip. (3. 19).

(6) L. 39. de O. et A. (44. 7). ΝΒ'. α'. 38. L. 57. de jud. (5. 1). Ζ'. ε'. 57. L. 44. 45. de pecul. (15. 1). ΙΘ'. ε'. 6. L. 141. § 2. de V. O. (45. 1). L. 8. § 4. de acceptil. (46. 4). ΚΖ'. ς'. 8.

(7) L. 2. § 1. de pollic. (50. 12). ΝΔ'. ιγ'. 2.

(8) L. 133. de R. J. (50. 17). Β'. γ'. 133.

(9) L. 9. §. 2. de Sc. Mac. (14. 6). ΙΗ'. δ'. 3. § 7. J. quod cum eo (4. 7). Σαϐινύ, Σύστημα Β', παράρτ. Ε'.

(10) Gajus II. 87. 96. Ulp. XX. 10.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

201. Ἡ ἀρχαιοτέρα ἐξαίρεσις εἶναι τὸ λεγόμενον προσπόρισμα (peculium profectitium). Ὅπως ἔδιδον εἰς δούλους, οὕτω ἔδιδον καὶ εἰς ὑπεξουσίους διαχείρισιν ἐπί τινος μέρους τῆς περιουσίας (1). Ἡ κυριότης τοῦ προσπορίσματος διαμένει εἰς τὸν πατέρα (2), ὅστις ἑπομένως ἐν παντὶ χρόνῳ ἀνακαλεῖ τὴν διαχείρισιν (3). Δημευομένης τῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς συνδημεύεται καὶ τὸ προσπόρισμα (4). Μόνον διὰ χρέη τοῦ πατρὸς πρὸς τὸ δημόσιον δὲν γίνεται ἐπ' αὐτοῦ κατάσχεσις κατ' ἐξαίρεσιν (5).

Ἡ διαχείρισις ὑποτίθεται ἀπεριόριστος, ἐὰν δὲν δηλωθῇ ἐναντία θέλησις τοῦ δίδοντος τὸ προσπόρισμα (6), ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀπεριόριστος δὲν παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ὑπεξούσιον νὰ δωρήσῃ, ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ πατρός (7). Κατ' οὐδένα τρόπον ὅμως ὁ ὑπεξούσιος, καὶ συγκαταθέσει τοῦ πατρὸς, διαθέτει διὰ διαθήκης, διότι αὕτη οὔτε δι' ἄλλου προσώπου γίνεται, οὔτε περὶ τῆς περιουσίας ἄλλου (8).

Τελευτώσης τῆς πατρικῆς ἐξουσίας παύει τὸ μὴ ἀνακληθὲν προσπόρισμα (9). Ἂν μὲν προαποθάνῃ ὁ πατὴρ, δὲν προτιμᾶται

(1) Cic. Verr. I. 36. III. 38. Plautus. Mercat. I. 1. v. 95. L. 5. § 3. 4. de pec. (15. 1). L. 16. pr. ad Sc. Trebell. (36. 1). L. 182. de V. S. (50. 16). Β'. 6'. 176. § 10. J. de act. (4. 6). Θεόφ. Δ'. ιζ'. § 4.

(2) Pr. J. quib. non perm. (2. 12). L. 37. § 1. de acq. rer. dom. (41. 1). Ν'. α'. 36.

(3) L. 7. § 1. L. 8. L. 32. § 1. L. 40. pr. § 1. L. 57. § 1. 2. de pec. (15. 1).

(4) L. 1. § 1. quando de pec. (15. 2). ΙΗ'. ς'. 1. L. 8. C. de bonis (9. 49).

(5) L. 3. § 4. de minor. (4. 4). Ι'. δ'. 3. Τὸ ἐναντίον ὁ Ἀρμεν. Ε'. 6'. 2. περὶ κοινῶν χρεῶν.

(6) L. 46. 48. § 1. de pec. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 46. 48. L. 10. C. quod. cum eo (4. 26).

(7) L. 28. § 2 de pact. (2. 14). ΙΑ'. α'. 28. L. 14 de jure patr. (37. 14). ΜΘ'. α'. 13. L. 17. pr. § 2. 4. 5. de don. (39. 5). ΜΖ'. α'. 6. L. 34. pr. de nov. (46. 2). ΚΖ'. δ'. 34. L. 52. § 26. de furt. (47. 2) Ξ'. ιϐ'. 52. L. 10. C. quod cum eo. (4. 26).

(8) L. 6. pr. qui testam. (28. 1). ΛΕ'. α'. 6.

(9) L. 182. de V. S. (50. 16). Β'. 6'. 176. L. 1. § 3. L. 3. quando de pec. (15. 2). ΙΗ'. ς'. 1. 3. L. 37. § 2. C. de inoff. test. (3. 28). ΛΘ'. α'. 63.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ ὑπεξούσιος ἐπὶ τοῦ προσπορίσματος, πλὴν κατ' ἰδιαιτέραν διάταξιν τελευταίας βουλήσεως (1). Εἰ δὲ πάλιν κατὰ τὴν χειραφεσίαν ὁ πατὴρ δὲν ἀνεκάλεσε τὸ προσπόρισμα, θεωρεῖται δωρήσας εἰς τὸν χειράφετον (2).

202. Καὶ τὰ παρὰ τῶν ὑπεξουσίων ἐν στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ κτώμενα ἐγίγνοντο περιουσία τοῦ πατρός. Ἀλλὰ πρῶτος ὁ Αὔγουστος ἔδωκε τὴν ἄδειαν διαθήκης περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου (peculium castrense) εἰς τοὺς ὑπεξουσίους. Κατόπιν τὸ αὐτὸ ἐπανέλαβον οἱ Νέρβας καὶ Τραϊανός, ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἀπένειμε τὸ αὐτὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ἀπομάχους, ἀπολυθέντας τοῦ στρατοῦ (dimissi militia) (3). Προσέτι ἐπέτρεψε τὴν ἀπελευθέρωσιν δούλου, ἀνήκοντος εἰς τὸ στρατιωτικὸν χρημάτιον, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πατρός (4). Ἔκτοτε ἐθεωρεῖτο ὁ ὑπεξούσιος ἀπόλυτος κύριος τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου, δυνάμενος νὰ διαθέτῃ αὐτό, ὅπως βούλεται (5), ὁ δὲ πατὴρ οὐδὲν εἶχε δικαίωμα ἐπεμβάσεως (6). Μάλιστα λόγῳ τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου, ἔχουσιν ἰσχὺν μεταξὺ πατρὸς καὶ ὑπεξουσίου συμβατικαὶ ὑποχρεώσεις καὶ ἀμοιβαίως ἐνάγονται (7).

(1) L. 1. § 1. pro don. (41. 6). Ν'. 6'. 7. L. 2. § 2. pro hered. (41. 5). Ν'. ε'. 3. L. 13. C. de coll. (6. 20). ΜΑ'. ζ'. 28. L. 11. C. de don. (8. 54). ΜΖ'. α'. 1. 44. L. 18. C. fam. erc. (3. 36). ΜΒ'. γ'. 74.

(2) L. 52. de pec. (15. 1). L 31. § 2. de don. (39. 5). L. 17. C. de don. (8. 54). ΜΖ'. α'. 30. 50. § 20. J. de leg. (2. 20). Vat. fragm. 260.

(3) Ὅρα Τόμ. Ε'. § 125. 180. pr. J. quid. non permitt. (2. 12). Ulp. XX. 10. Gaj. II. 106. Ἀρμεν. Ε'. 6'. 2.

(4) L. 19. § 3. L. 6. L. 13. de castr. pec. (49. 17). L. 8. pr. de jure patr. (37. 14). ΜΘ'. α'. 8. L. 3. § 8. L. 22. de bon. libert. (38. 2). ΜΘ'. δ'. § 2. 18. L. 45. § 3. de ritu. nupt. (23. 2). ΚΗ'. δ'. 21. L. 3. § 3. de assign. libert. (38. 4). ΜΘ'. ε'. 3. L. 3. § 7. de suis. (38. 16). ΜΕ'. α'. 16. L. 30. § 2. qui et a quib. (40. 9). ΜΗ'. ζ'. 30.

(5) L. 1. § 3. L. 2. de Sc. Mac. (14. 6). ΙΗ'. δ'. 1. L. 15. § 3. L. 18. § 4. 5. de castr. pec. (49. 17).

(6) L. 4. § 1. L. 5. 6. 10. 12. αὐτ. ΝΖ'. 6'. 4. 10. 12. L. 2. 3. C. de castr. (12. 37). L. 17. de manum. (40. 1). ΜΗ'. α'. 17.

(7) L. 15. § 1. 3. de castr. pec. (49. 17). L. 4. de jud. (5. 1). Ζ'. ε'. 4. L. 2. de contr. emt. (18. 1). ΙΘ'. α'. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

203. Εἰς τὸ στρατιωτικὸν χρημάτιον ἀνήκουσιν, οὐ μόνον ὅσα κτῶνται διὰ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ ὅσα κτῶνται λόγῳ αὐτῆς (per occasionem militiæ) (1). Ἰδίως θεωροῦνται στρατιωτικὸν χρημάτιον ὅλα τὰ διδόμενα κινητὰ εἰς τὸν ἀπερχόμενον εἰς στρατείαν παρὰ συγγενῶν ἢ φίλων (2). Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῆς ἐκστρατεύσεως ἀποτελοῦσι στρατιωτικὸν χρημάτιον δῶρα συνιστάμενα εἰς στρατιωτικὸν ὁπλισμόν, ἢ χρήματα πρὸς κτῆσιν αὐτοῦ, ἅμα τῷ ὁντι πρὸς τοῦτο ὁ λαβὼν μετεχειρίσθη αὐτά (3). Καὶ τὰ κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ὅσα ἔλαβέ τις ἐν ζωῇ ἢ αἰτίᾳ θανάτου παρ' ἀνθρώπου, μεθ' οὗ συνεδέθη ἕνεκα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, εἶναι στρατιωτικὸν χρημάτιον (4). Ἂν ὅμως ὁ δίδους ἦτο συγγενής, τότε ἀποτελοῦσι στρατιωτικὸν χρημάτιον μόνον ὅτε στρατιωτικῶς συνυπηρέτησαν (5).

Κατ' ἐξαίρεσιν καὶ ὅσα ἡ γυνὴ διὰ διαθήκης καταλιμπάνει εἰς τὸν στρατεύοντα σύζυγον θεωροῦνται στρατιωτικὸν χρημάτιον, οὐχὶ ὅμως ὅσα διὰ δωρεᾶς, ἢ κληροδοτήματος (6).

204. Εἰ καὶ ἀνεγνώρισαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ὑπεξούσιον ἀπόλυτον κύριον τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου, δὲν ἔπαυσαν ὅμως ἐφαρμόζοντες τὰς κοινὰς ἀρχὰς τοῦ προσπορίσματος ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου, καθόσον δὲν ὑπῆρχε διαθήκη, διότι τότε ὁ πατὴρ δὲν ἐκληρονόμει ἐξ ἀδιαθέτου, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνέκαθεν τοῦ χρηματίου κύριος (non quasi hereditas, sed quasi peculium parti deferuntur) (7). Διὰ τοῦτο ὁσάκις ὁ ὑπεξούσιος ὑποπίπτει

(1) L. 11. de castr. pec. (49. 17). ΝΖ'. 6'. 10. L. 1. C. de castr. pec. (12. 37). L. 4. C. fam. erc. (3. 36). ΝΒ'. γ'. 61. Ἀ ρμεν. Ε'. 6'. 4.

(2) L. 3. § 4. de donat. inter (24. 1). Α'. α'. 3 L. 5. 11. de castr. pec. (49. 17). ΜΖ'. 6'. 10. L. 4. C. fam. erc. (3. 37). ΜΒ'. γ'. 61.

(3) L. 3. de castr pec. (49. 17)

(4) L 5. 8. αὐτ. L. 1. 4. C. de castr pec. (12. 36). L. 4. C. fam. erc. (3. 36). ΜΒ'. γ'. 61.

(5) L. 16. § 1. L. 19 pr de castr. pec. (49. 17). L. 4. C. de castr pec. (12 37).

(6) L. 13. de castr. pec. (49. 17).

(7) L. 1. 2 9. 14. 17. 19. § 3. αὐτόθι L. 3. § 10. de minor. (4. 4). Ι'. 5'. 3. L. 18. pr. ad. Leg. Falc. (35. 2). ΜΑ'. α'. 17. L. 1.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς ποινὴν ἐπιφέρουσαν δήμευσιν, ὁ πατὴρ δὲν στερεῖται τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου (1). Προσέτι αὐτὸς δέχεται τὴν κληρονομίαν, ἣν ὁ ὑπεξούσιος λόγῳ τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου ἔμελλε νὰ λάβῃ, ἀλλ' ἀπέρριψε (2). Διὰ τῆς Νεαρᾶς 118 ἐξισώθη τὸ στρατιωτικὸν χρημάτιον ὡς πρὸς τὰς περὶ κληρονομίας ἀρχάς.

205. Τὸ στρατιωτικὸν χρημάτιον παρηκολούθησαν ἄλλαι τινὲς κτήσεις τοῦ ὑπεξουσίου (peculium quasi castrense).

Οἱονεὶ στρατιωτικὸν χρηματιον εἶναι :

α'. Ὅ,τι κτῶνται δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐκ τοῦ μισθοῦ, ἢ ἄλλων ὠφελημάτων τῆς ὑπηρεσίας (3), οὐχὶ ὅμως ὅ,τι κτῶνται ἐν καιρῷ τῆς ὑπηρεσίας, ὅπως τινὲς φρονοῦσι, διότι περὶ τούτου σιωπᾷ ὁ νόμος (4).

β'. Ὅ,τι κτῶνται αὐλικοὶ (palatini), ἢ ἐξ ὧν *μὴ δαπανῶσιν*, ἢ *ἀπὸ βασιλικῶν δωρεῶν* (5).

γ'. Ὅ,τι κερδαίνουσι δικηγόροι ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος (6).

δ'. Πᾶσα περιουσία κληρικῶν (7), καθόσον ὅμως ἐκ τῆς πατρικῆς οὐσίας (ex re patris) οὐδὲν κτᾶται κατὰ κυριότητα ὁ ὑπεξούσιος, ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἐξαιρεῖται οὔτε ὁ κληρικός (8), καὶ περὶ τούτου οὐδεὶς λόγος.

ε'. Ὅ,τι ὑπεξούσιος, ἢ ὑπεξουσία κτῶνται ἐκ δωρεᾶς τοῦ Ἡγεμόνος, ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ (9).

Ὅταν ὁ πατὴρ κακῶς διοικῇ τὴν εἰς τὸν ὑπεξούσιον ἀποκατα-

---

§ 22. de collat. (37. 6). ΜΑ'. ζ'. 1. L. 5. C. de castr. pec. (12. 37). pr. J. quib. non perm. (2. 12).

(1) L. 3. C. de bonis proscr. (9. 49).

(2) L. 8. § 2. C. de bonis quæ. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11.

(3) L. 37. C. de inoff. test. (3. 28). ΛΘ'. α'. 63. L. 7. C. de assess. (10. 54). Ϛ'. α'. 66. Ε'. Ἀρμεν. Ε'. 6'. 4.

(4) Vangerow I. § 235. Τινὰ ἐξαιρετικὰ δικαιώματα εἶχον ὑπάλληλοι, μὴ ὑφιστάμενοι πλέον. L. 5. C. de silent. (12. 36). L. 6. C. de castr. pec. (12. 37).

(5) L. un C. de castr. pec. (12. 3). ΝΖ'. 6'. 21.

(6) L. 4. 14. C. de adv. (2. 7). Η'. α'. 19.

(7) L. 34. 50. C. de episc. (1. 3). Γ'. γ'. 8. Νεαρὰ 123. κεφ. ιθ'.

(8) Vangerow I. § 235.

(9) L. 7. C. de bon. quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 10.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σταθησομένην περιουσίαν, ὀφείλει πραχρῆμα τὴν παράδοσιν αὐτῆς (1). Ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται, ὅτι καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ οἱονεὶ στρατιωτικὸν χρημάτιον, ἀλλὰ μᾶλλον ἔκτακτον, διότι δὲν διατίθεται ὑπὸ τοῦ ὑπεξουσίου.

206. Ἤδη ἐπὶ Κωνσταντίνου ἐξηρέθησαν τῆς δεσποτείας τοῦ πατρός, διατηρουμένης εἰς αὐτὸν μόνης τῆς ἐπικαρπίας, ὅσα ἐκ τῆς μητρικῆς περιουσίας προσγίνονται εἰς τὰ τέκνα (2). Κατόπιν τὸ αὐτὸ ὡρίσθη περὶ τῶν προερχομένων ἐκ τῶν μητρόθεν ἀνιόντων (3). Εἰς ταῦτα ἀφωμοιώθησαν τὰ διὰ γάμου προσκτώμενα εἰς τὸ τέκνον (4). Καὶ τελευταῖον ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἐτάχθησαν, ὅσα ἕνεκα δευτερογαμίας ἢ διαζυγίου ἀφαιροῦνται, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς δεσποτείας τοῦ πατρός (5).

Ὁ Ἰουστινιανὸς προσέθηκε περὶ τῶν ὑπεξουσίων, ὅτι, ὅσα κτῶνται ἐξ ἐλευθεριότητος ἀλλοτρίας, ἢ ἀπὸ καμάτων ἰδίων, εἰς αὐτὰ μὲν ἀνήκουσι κατὰ δεσποτείαν, ἐνόσῳ διατελοῦσιν ὑπεξούσια, ἀλλ' ὁ πατὴρ λαμβάνει τὴν ἐπικαρπίαν (6). Ὅταν ὁ πατὴρ χειραφετῇ τὰ τέκνα, διατηρεῖ τὸ ἥμισυ μόνον τῆς ἐπικαρπίας (7). Ὅταν δὲ τὰ ὑπεξούσια τέκνα ἀποθνήσκοντα καταλείπωσι κατιόντας, ἀποκλείοντας τὸν πατέρα, οὗτος διατηρεῖ διὰ βίου τὴν προϋπάρχουσαν ἐπικαρπίαν (8).

Τὸ χρημάτιον τοῦτο οἱ νεώτεροι ἀποκαλοῦσι peculium adventitium regulare, οἱ δὲ Βυζαντινοὶ ἀπροσπόριστον (9).

---

(1) L. 50. ad SC. Treb. (36. 1). ΛΕ'. ια'. 47. Arnds § 434. Windscheid II. § 516. ὑποσ. 8. Ἀντιδοξεῖ Vangerow I. § 235.

(2) L. 1. C. de bon. matern. (6. 60).

(3) L. 2. C. αὐτ.

(4) L. 1. C. de bonis, quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. ὃ'. 5.

(5) Οἱ Marezoll, Giess. Zeitschr. VIII. σ. 217. καὶ Vangerow I. § 236. δὲν συγκαταριθμοῦσι καὶ ταῦτα, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι δὲν παύει ἐπ' αὐτῶν ἡ ἐπικαρπία τοῦ πατρός, ἅμα παύσῃ καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ ὅτι δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν διὰ τελείας υἱοθεσίας υἱοθετοῦντα, ἐνῷ ταῦτα ἐν γένει κρατοῦσιν ἐπὶ ἀπροσπορίστων, ἀλλ' εἰς οὐδὲν κείμενον νόμου στηρίζονται.

(6) L. 6. pr. C. de bon. (6. 61). ΜΕ'. ὃ'. 9. § 1. J. per quas. pers. (2. 9).

(7) L. 6. § 3. C. αὐτ. § 2. J. αὐτ.

(8) L. 3. 4. 6. § 1. C. αὐτ. Νεαρὰ 118. κεφ. α', Ὥρα Τόμ. Ε'. 95. 98.

(9) Ἀρμεν. Ε'. 6'. 4. Περὶ τοῦ ὅρου τούτου Windscheid II. 516. ὑποσ. 10).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐὰν ὁ ὑπεξούσιος ἀποποιῆται τὴν κτῆσιν περιουσίας, εἰς αὐτὸν προσφερομένης, κτᾶται δι' ἑαυτὸν ὁ πατήρ (1).

207. Ὁ πατὴρ δὲν δίδει ἐγγύησιν, οἷα ὀφείλεται ἐπὶ ἐπικαρπίας (2). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπαλλάττει αὐτὸν καὶ τῆς λογοδοσίας (3). Ἐντούτοις χρεωστεῖ πᾶσαν ἐπιμέλειαν (4), διότι δὲ τοῦτο λέγεται περὶ τῶν μητρόθεν προερχομένων, δὲν ἔπεται ὅτι δὲν ἰσχύει γενικῶς περὶ ὅλων (5).

Ὅσον ἀπεριόριστος καὶ ἂν ἦναι ἡ διαχείρισις τοῦ πατρός, δὲν δύναται ἐντούτοις νὰ ἐκποιήσῃ, πλὴν (6):

α'. ὅταν ἡ κληρονομία τοῦ παιδὸς ἐπιβαρύνεται μὲ χρέη·

β'. ὅταν ἐκ τῆς κληρονομίας ταύτης πρέπῃ νὰ πληρωθῶσι κληροδοτήματα, ἐνῷ ἡ πρόσοδος πρὸς τοῦτο δὲν ἐξαρκεῖ·

γ'. ὅταν τὰ πράγματα ὑπόκεινται εἰς φθοράν, ἢ εἶναι ἐπαχθῆ καὶ ἀπρόσοδα.

Δὲν γίνεται λόγος, ὅτι ὁ πατὴρ ἐκποιεῖ συγκαταθέσει τοῦ τέκνου, ἀλλ' ὅτι τὸ τέκνον ἐκποιεῖ συγκαταθέσει τοῦ πατρός (7), ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα. Ἂν διαρκούσης τῆς ὑπεξουσιότητος τὸ τέκνον οὔτε εἰς λογοδοσίαν προσκαλεῖ τὸν πατέρα, οὔτε τὰς πράξεις αὐτοῦ προσβάλλει, μετὰ τὴν ὑπεξουσιότητα ὅμως καὶ λογοδοσίαν ἀπαιτεῖ καὶ τὰς ἀκύρους πράξεις προσβάλλει, μὴ χωρούσης παραγραφῆς ἐν καιρῷ ὑπεξουσιότητος (8).

Ὁ πατὴρ δὲν χρήζει συγκαταθέσεως τοῦ τέκνου, διὰ νὰ

---

(1) L. 8. pr. § 1. 2. C. de bon. (6. 64). ΜΕ'. δ'. 11.

(2) L. 8. § 4. C. de bonis, quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11.

(3) L. 6. § 2. L. 8. § 4. C. αὐτ.

(4) L. 1. C. de bon. mat. (6. 60). ΜΕ'. δ'. 1.

(6) L. 8. § 4. C. de bon. (6 61). ΜΕ'. δ'. 11. περὶ εὐθύνης ἐν γένει Windscheid II. § 516. ὑποσ. 5. Ἀντιδοξοῦσι Marezoll σ. 388. Vangerow I. § 236.

(6) L. 8. § 4. 5. C. de bonis, quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11. Vangerow αὐτ.

(7) L. 8. § 5. C. αὐτ. Windscheid αὐτ ὑποσημ. 15. Ἀντιλέγει Vangerow αὐτ.

(8) L. 1. § 2. C. de ann. exc. (7. 40). Ν'. ιε'. 1. L. 1. § 2. C. de bon. (6. 60). L. 4. § 3. C. de bon. quæ lib. (6. 61). Νεαρὰ 22. κεφ. κδ'. Ἀρμεν. Δ'. θ'. 25.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κινήσῃ δίκας (1), ὡς ἕπεται ἐκ τῆς ἀπεριορίστου διαχειρίσεως, πλὴν ὅταν αἱ δίκαι ἀφορῶσι τὴν κτῆσιν κληρονομίας, τὸ δὲ τέκνον εἶναι ἔφηβον καὶ παρόν (2).

Οὐδὲ συγκαταθέσει τοῦ πατρὸς δύναται αἰτίᾳ θανάτου νὰ δωρήσῃ τι ὁπωσδήποτε ἢ νὰ διαθέσῃ ὁ ὑπεξούσιος (3).

Ἐπὶ γενικωτέρας ἐκφράσεως στηριζόμενοι παραδέχονταί τινες, ὅτι δύναται ν' ἀφαιρεθῇ παρὰ τοῦ πατρὸς ἡ διαχείρισις, διατηροῦντος τὴν ἐπικαρπίαν, ὅταν ἀπειλῆται ἡ ἐξόντωσις τῆς περιουσίας, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς εἰδικὸν ἐπίτροπον (4).

208. Ἐπὶ τέλους εἰς ἐξαιρετικάς τινας περιπτώσεις ἐδόθη εἰς τὸν ὑπεξούσιον περιουσία, ἧς ὁ πατὴρ δὲν ἀπολαμβάνει τὴν ἐπικαρπίαν, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τῶν νεωτέρων λέγεται peculium adventitiam irregulare, ἤτοι ἔκτακτον χρημάτιον. Αἱ περιπτώσεις αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

α'. Ὅταν ὁ ὑπεξούσιος κτᾶταί τι παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ πατρός, οἷον κληρονομίαν (5).

β'. Ὅταν τρίτος δωρῆται πρὸς τὸν ὑπεξούσιον ὑπὸ τὸν ὅρον, νὰ μὴ ἀπολαμβάνῃ ὁ πατὴρ τὰ συνήθη δικαιώματα (6). Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ δωρεὰ αὕτη δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ ἀναγκαία κληρονομικὴ μερίς.

γ'. Ὅταν ὁ πατὴρ συγκληρονομῇ μετὰ ὑπεξουσίου τὴν περιουσίαν ἄλλου τέκνου, ὡς πρὸς τὸ ἐπιβάλλον εἰς τὸν ὑπεξούσιον μέρος (7).

δ'. Ὅταν ὁ ὑπεξούσιος κτᾶταί τι ἐκ τῆς περιουσίας τῆς μητρὸς ἕνεκα διαζυγίου κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν (8).

Δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ἐκτάκτου χρηματίου, ὅταν ὁ πατὴρ παραιτῆται τῆς ἐπικαρπίας τοῦ ἀπροσπορίστου, ἀλλὰ δωρεὰ ἀνί-

---

(1) L. 1. C. de bon. mat. (6. 60). ΜΕ'. δ'. 1.

(2) 8. § 3. C. de bonis. quae lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11. Vangerow αὐτ.

(3) L. 8. § 5. C. αὐτ

(4) L. 13. § 2. C. de sent. pass. (9. 51). Sintenis III. § 141. Windscheid II. § 516. ὑποσ. 5. Ἀντιδοξεῖ Vangerow I. § 237.

(5) L. 8. pr. § 1 C. de bonis. quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11.

(6) Νεαρὰ 117. κεφ. α'.

(7) Νεαρὰ 118. κεφ. ε'. Τόμ. Ε'. § 98.

(8) Νεαρὰ 134. κεφ. ια'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχυρος, ἥτις ὅμως κυροῦται, μὴ ἀνακληθεῖσα κατὰ τὴν χειραφεσίαν, ὅπως καὶ τὸ προσπόρισμα (1).

Ἂν καὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας ταύτης ἔχῃ ὁ ὑπεξούσιος πλήρη κυριότητα, διαφέρει τοῦ στρατιωτικοῦ χρηματίου, καθόσον ἐπ' αὐτῆς στερεῖται τοῦ δικαιώματος διαθήκης (2).

Ἂν ὁ ὑπεξούσιος εἶναι ἀνήλικος, διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν ταύτην ὁ πατὴρ (3) ὡς ἐπίτροπος, πλὴν τῆς δωρηθείσης περιουσίας, ἣν κηδεμονεύει ὁ παρὰ τοῦ δωρητοῦ διορισθείς, οἷον καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ, ἢ ἡ μάμμη, ἐὰν δὲ ὁ διορισθεὶς δὲν δέχεται, ἢ ὁ δωτητὴς δὲν προέβλεψε, διορίζει τὸ δικαστήριον (4).

Τινὲς ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁ ὑπεξούσιος ὡς πρὸς τὸ ἔκτακτον τοῦτο χρημάτιον δὲν δύναται νὰ κινήσῃ δίκην ἄνευ τῆς πατρικῆς συναινέσεως. Ἀλλ' εἰς μίαν μόνην περίπτωσιν λέγει ὁ Ἰουστινιανός, ὅτι ἀπαιτεῖται συγκατάθεσις τοῦ πατρός, ὅταν ἄνευ τῆς θελήσεως αὐτοῦ δέχεται ὁ ὑπεξούσιος κληρονομίαν, πρόκειται δὲ νὰ ἐνάξῃ ἢ νὰ ἐναχθῇ (ne judicium sine patris voluntate videatur consistere), ἐὰν δὲ ὁ πατὴρ ἀρνῆται, ἀναπληροῦται ἡ συγκατάθεσις παρὰ τοῦ δικαστηρίου (5).

209 Μετὰ τὰς ἐξαιρέσεις ταύτας συμπεραίνομεν, ὅτι ὁ ὑπεξούσιος προσπορίζει εἰς τὸν πατέρα ὅ,τι περιέρχεται εἰς αὐτόν, διαχειριζόμενον τὴν πατρικὴν περιουσίαν, ἢ ἐξ αὐτῆς ἐκπηγάζον, π. χ. καθόσον ὁ ὑπεξούσιος μετέρχεται ἔργον τι, εἰς ὃ ὁ πατὴρ κατέθεσε κεφάλαιον, ἢ ἔδωκεν ἐντολὴν (ex re ἢ substantia patris) (6). Ἀλλὰ καὶ ὅ,τι τρίτοι δωροῦνται εἰς τὸν υἱὸν ἀποβλέποντες εἰς τὸν πατέρα (contemplatione patris), εἰς τοῦτον ἀνήκει (7).

---

(1) L. 1. § 1. pro. don. (41. 6). Ν'. ς'. 1. L. 11. 17. C. de don. (8. 54). ΜΖ'. α'. 44. L. 6. § 2 C. de bon. (6. 61).

(2) L. 11. C. qui test. fac. (6. 22). ΛΕ'. γ'. 11.

(3) L. 8. § 1. C. de bonis. quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11.

(4) Νεαρὰ 117. κεφ. α'. Οὐδέποτε ὁ πατήρ. Windscheid II. § 517. ὑποσ. 24.

(5) L. 8. pr. § 1. C. de bonis quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 11. Vangerow αὐτ. Windscheid II. § 517. ὑποσ. 23.

(6) § 1. J. per quas pers. (2. 9). L. 6. pr. L. 8. pr. C. de bonis quæ lib. (6. 61). ΜΕ'. δ'. 9. 11. Ὅρα § 206. Vangerow § 236.

(7) L. 21. 22. de usufr. (7. 1). ΙΖ'. α'. 21. 22. L. 65. § 4. de acquir. vel. om. her. (29. 1).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ὅ,τι ὁ πατὴρ δωρεῖται πρὸς τοὺς ὑπεξουσίους, μένει τοῦ πατρός (1). Ἐὰν δὲ δὲν ἀνακαλέσῃ τὴν δωρεὰν μέχρι τέλους, δηλ. μέχρι χειραφεσίας ἢ μέχρι τελευτῆς, ἰσχυροποιεῖται αὕτη (2).

210. Τροποποιήσεις τινὰς ἐπέφερεν εἰς ταῦτα ὁ Ν. 17 Αὐγ. 1861 περὶ ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων, οὗ τὰ καθέκαστα μέλλομεν κατόπιν ν' ἀναπτύξωμεν, περιοριζόμενοι ἐνταῦθα εἰς ὅσα ἔχουσι στενὴν πρὸς τὰ πραγματευθέντα σχέσιν.

Ἡ μὲν διάταξις, ὅτι, ἄνευ συναινέσεως τοῦ πατρός, ὁ ὑπεξούσιος δὲν συνομολογεῖ ὑποχρεώσεις (Ἄρ. 3), ἀνατρέπει τὸν ἐναντίον περὶ τούτου κανόνα τοῦ Ῥ. Δικαίου (§ 200), ἡ δέ, ὅτι, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ πατρός, δὲν ἀπαλλοτριοῖ τὴν ἰδίαν περιουσίαν, εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς ἄνω (§ 207).

Σπουδαία ὅμως καινοτομία εἶναι, ὅτι ὁ συμπληρώσας τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας διαθέτει ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ πατρὸς ὅ,τι κερδαίνει ἐξ ἰδίας ἐργασίας, ἢ ἐδόθη εἰς αὐτὸν πρὸς ἰδίαν χρῆσιν (Ἄρ. 5), ἐνῷ κατὰ Ἰουστινιανὸν ταῦτα ἀπετέλουν ἀπροσπόριστον χρημάτιον (§ 206). Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ὅλως πρωτότυπος τοῦ ἡμετέρου νόμου, καθόσον κατὰ τὸν Γαλλικὸν ὁ ὑπεξούσιος ἀνήλικος οὐδεμίαν ἔχει ἱκανότητα νομικῶν πράξεων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ διαχείρισις καὶ αὐτῆς τῆς περιουσίας, ἧς δὲν εἶναι καρπωτὴς ὁ πατήρ, εἰς αὐτὸν ἀνήκει (3).

Φιλονικεῖται μάλιστα παρὰ τοῖς Γάλλοις, ἂν ἔχῃ κῦρος ὁ ὅρος δωρεᾶς, ἢ κληροδοτήματος, καθ' ὃν ἀφαιρεῖται εἰς τὸν πατέρα ἡ διαχείρισις, καθόσον οἱ μὲν θεωροῦσιν, ὅτι ὁ ὅρος οὗτος δὲν προσβάλλει τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν (4), ἐνῷ κατ' ἄλλους ἀντίκειται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ νομοθέτου καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λογίζεται μὴ γεγραμμένος (5). Ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτη γνώμη, καθ' ἣν ἀπό-

---

(1) L. 15. pr. de castr. (49. 17). L. 11. 17. C. de donat. (8. 54). ΜΖ'. α'. 50.

(2) L. 31. § 2. de don. (39. 5). L. 17. C. de don. (8. 54). ΜΖ'. α'. 50. L. 25. C. de don inter (5. 16). Λ'. α'. 88.

(3) Code civ. Art. 387. 390. Demolombe VI. 505.

(4) Toullier II. 1068. Marcadé II. σ. 156.

(5) Dalloz, Dispos. 122.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κειται εἰς τὰ δικαστήρια νὰ δεχθῶσιν, ἢ ν' ἀρνηθῶσι τὸ κῦρος τῆς τοιαύτης αἱρέσεως, κατὰ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς (1).

Καθ' ἡμᾶς ὅμως ὡς ἐκ τοῦ νόμου ὁ πατὴρ δὲν διαθέτει περὶ τούτων, ὥστε τοιαύτη αἵρεσις οὐδὲν ἔχει ἐπιλήψιμον.

Προσέτι οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς δὲν εἶναι καθ' ὅλα σύμφωνοι ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν διαχείρισιν.

Οἱ πλεῖστοι παραδέχονται, ὅτι ἡ διαχείρισις τοῦ πατρὸς παύει δι' οὓς λόγους καὶ τοῦ ἐπιτρόπου, κατὰ τὸ Ἄρθ. 50 τοῦ ἡμετέρου Ν. 17 Αὐγ. 1861 (2), καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει συγγενικὸν συμβούλιον, δι' οὗ προκαλεῖται ἡ παῦσις, ὅπως ἐπὶ ἐπιτρόπων, οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς συνερχόμενοι εἰς συγγενικὸν συμβούλιον ἐπὶ τούτῳ δύνανται νὰ ζητήσωσιν αὐτὴν παρὰ τοῦ δικαστηρίου (3).

Ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν αὐτὴν δὲν διαιροῦνται αἱ γνῶμαι, ὅτι ὁ πατὴρ διαθέτει, ὅπως βούλεται, τὰ κινητά, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ὑποκείμενος, ἢ τὴν ἠθικὴν εὐθύνην, καὶ ὑπόλογος μετὰ τὸ πέρας τῆς διαχειρίσεως, οὐχὶ κατὰ τὰς διατάξεις περὶ ἐπιτρόπων, ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον (4).

Ἔνθα ὅμως αἱ πράξεις τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐπιτρόπου χρήζουσιν ἐπικυρώσεως δικαστικῆς, οἷον ἐπὶ ἐκποιήτεως, ὑποθηκεύσεως ἀκινήτων κτλ., οἱ μὲν φρονοῦσιν, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς δικτυπώσεις γνωμοδοτήσεως συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ ἐπικυρώσεως δικαστικῆς (5). Ἄλλοι ὅμως φρονοῦσιν, ὅτι ἡ πατρικὴ ἐξουσία οὐδέποτε ὑπόκειται εἰς τὸν ἔλεγχον συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ ἑπομένως μόνη ἡ προηγουμένη ἔγκρισις τοῦ δικαστηρίου ἀρκεῖ (6).

Ἐπὶ τέλους παραδέχονται, ὅτι καὶ εἰς τὸν πατέρα ἀπαγορεύονται ὅσαι καὶ εἰς τὸν ἐπίτροπον πράξεις, δηλ. συνυποσχετικὸν καὶ δωρεαὶ (7), ἀλλὰ κατά τινας δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν πατέρα νὰ

---

(1) Demolombe VI. 458.
(2) Marcadé II. σ. 156. Demolombe VI. 424 430.
(3) Demolombe αὐτ. 397. 429. Aubry et Rau I. § 123
(4) Demolombe αὐτόθι 432. καὶ ἐπ. Aubry et Rau αὐτ.
(5) Demol. αὐτόθι 443. καὶ ἐπ. Aubry et Rau αὐτ.
(6) Duranton III 416. Marcadé II. ad art. 389. Dalloz, Puiss. pat. 82.
(7) Ἄρθρ. 69, 72. τοῦ Ν. 17. Αὐγ 1861. Dalloz, Puiss. pat. 83. Aubry et Rau αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν δι' ἐκχωρήσεως ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ ὑπεξουσίου, διότι ἡ ἀπαγόρευσις ὡς πρὸς τὸν ἐπίτροπον εἶναι εἰδικὴ καὶ καθ' ὑπερβολὴν αὐστηρὰ συνεπαγομένη τὴν ἀπώλειαν(1).

211. Καθαυτὸ περὶ τοῦ ἡμετέρου θέματος πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 4. τοῦ ἀστικοῦ νόμου (17 Αὐγ. 1861). Ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τοῦ νόμου τούτου παρατηροῦμεν, ὅτι προτάσσεται ἡ ἀρχὴ περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ ἀνηλίκου πρὸς ἐπιχείρησιν νομικῶν πράξεων, πρὸς δὲ συνομολόγησιν ὑποχρεώσεων, ἢ ἀπαλλοτρίωσιν περιουσίας, ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τοῦ πατρός. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην προβλέπεται ἐν ἄρθρῳ 4, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ συναίνεσις τοῦ πατρὸς δὲν ἀρκεῖ ἄνευ τῶν διατυπώσεων περὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτροπείαν ἀνηλίκων, ἤτοι ἄνευ γνωμοδοτήσεως συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ δικαστικῆς ψήφου, ὅπου ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ταῦτα διὰ τοὺς ὑπὸ ἐπιτροπείαν.

Εἶναι βεβαίως ἀνεξήγητον, διατί δὲν ἀρκεῖ ἡ συναίνεσις τοῦ πατρός, ὅταν αὐτοπροσώπως ἐνεργῇ ὁ ἀνήλικος, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι, ἐνεργῶν ἀπευθείας ὁ πατὴρ παραπλησίας πράξεις διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ ὑπεξουσίου, δὲν χρήζει τῶν διατυπώσεων, τοῦτο δὲ κυρίως εἶναι τὸ ἡμέτερον θέμα.

Ἐκ τούτου ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι γνωμοδότησις συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ δικαστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἀπαραίτητος, καὶ ὅταν ὁ πατὴρ εἴκοθεν καὶ μόνος ἐνεργῇ τοιαύτας πράξεις, περὶ ὧν ἀπαιτοῦνται αἱ διατυπώσεις αὗται διὰ τοὺς ὑπὸ ἐπιτροπείαν, ἐνῷ ἄλλως εἶναι ἄκυροι.

Καθυτὸ δὲ πράξεις πρὸς συνομολόγησιν ὑποχρεώσεων, ἢ ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ ὑπεξουσίου ἀνηλίκου συναινέσει τοῦ πατρὸς οὐδὲ νὰ ὑποθέσωμεν δυνάμεθα, καθόσον ὁ πατὴρ ἐκπροσωπεῖ τὸν ὑπεξούσιον καὶ ὀνόματι αὐτοῦ ἐνεργεῖ, ὅπως ὁ ἐπίτροπος πάντοτε ἐκπροσωπεῖ τὸν ἀνήλικον.

Ὁ νομοθέτης περιῆλθεν εἰς τοιαύτην διάταξιν ἀκολουθῶν συστηματικώτερον τὰ περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν ἀνηλίκων καὶ λησμονῶν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἐνεργοῦσι τὰς νομικὰς πράξεις, ἀλλ' οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν, ὡς περὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτροπείαν ἀκριβῶς ὥρισεν ἐν ἄρθ. 58.

(1) Aubry et Rau αὐτ. σ. 44.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ αὐτὸ ἔμελλε νὰ εἴπῃ καὶ περὶ τῶν ὑπεξουσίων, ἂν ἐπραγματεύετο περὶ πατρικῆς ἐξουσίας, ὥστε μὴ ὑπαρχουσῶν τοιούτων πράξεων μόνη ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθ. 4 ὑπολείπεται ἡ ἄνω μνησθεῖσα, ὅταν ὁ πατὴρ ἐνεργῇ τοιούτου εἴδους πράξεις, ἐξ ὧν καὶ ἡ ἐκποίησις ἀκινήτων, ὀνόματι τοῦ ἀνηλίκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Σχέσεις ὑπεξουσίου πρὸς τρίτους.

Περίληψις

212. Ὁ ὑπεξούσιος ὑπόκειται προσωπικῶς, εἰς ἃς ἀνεδέχθη ὑποχρεώσεις.
213. Ὑπόκειται καὶ ὁ πατὴρ ἐκ τῆς κελεύσεως διὰ ὑποχρεώσεις τοῦ ὑπεξουσίου.
214. Ἡ εὐθύνη τοῦ πατρὸς ὑπάρχει εἴτε πρόκειται περὶ ἰδίων ὑποθέσεων, εἴτε περὶ ὑποθέσεων τοῦ ὑπεξουσίου.
215. Ἐνοχὴ ἐκ τοῦ προσπορίσματος.
216. Περὶ τῆς διαιρούσης ἀγωγῆς.
217. Ἀγωγὴ περὶ τῶν δαπανηθέντων.
218. Περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ δόγματος καὶ περὶ προστήσαντος.

312. Ὁ ὑπεξούσιος καθυποβάλλει μὲν ἑαυτὸν εἰς ὑποχρεώσεις, ὅπως πᾶς αὐτεξούσιος, ἀλλ' αἱ ὑποχρεώσεις αὗται δὲν βαρύνουσι τὸν πατέρα (1). Ὑποτίθεται ὅτι ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν πρὸς ἀναδοχὴν ὑποχρεώσεων, δι' ἃς εὐθύνεται μετὰ τὴν χειραφεσίαν, ὅτε τουτέστιν ἔχει ὑπὸ τὴν ἰδίαν διάθεσιν περιουσίαν (2).

(1) L. 141. § 2. de V. O. (45. 1). L. 39. de O. et A. (44. 7). ΝΒ'. α'. 38. Ἐκ πάσης αἰτίας ὁ ὑπεξούσιος υἱὸς ὡς αὐτεξούσιος καὶ ἐνέχεται καὶ ἐνάγεται. L. 57. pr. de judic. (5. 1). Ζ'. ε'. 57.

(2) L. 5. pr. quod cum eo (14. 5). ΙΗ'. γ'. 5. L. 10. 2. de fidej. (46. 1). ΚΖ'. α'. 10.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅταν ἔχῃ στρατιωτικὸν χρημάτιον ὁ ὑπεξούσιος, προτιμῶνται οἱ εἰς αὐτὸ δανείσαντες τῶν πρὸ τῆς στρατείας δανεισάντων (1).

Κατ' ἐξαίρεσιν ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων ὑπεξουσίου ἐνέχεται ὁ πατήρ, ἀλλ' ἕνεκεν ἰδιαιτέρων λόγων, δι' οὓς ἐδόθησαν ἀγωγαὶ εἰδικαί. Ταύτας οἱ νεώτεροι περιέλαβον ὑπὸ τὴν κατηγορίαν actiones adjecticiæ qualitatis, εἶναι δὲ αἱ περὶ κελεύσεως, περὶ προστήσαντος, περὶ δαπανήματος καὶ ἡ ἐκ τοῦ χρηματίου, διαφέρουσαι κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

213. Ὅταν ὁ πατὴρ παρέχῃ εἰς τὸν ὑπεξούσιον τὴν συγκατάθεσιν εἰς τὴν ἀναδοχὴν ὑποχρεώσεως, ἐνέχεται μετ' αὐτοῦ εἰς ἀκέραιον.

Τὴν συγκατάθεσιν ταύτην δύναται νὰ παρέξῃ διττῶς, εἴτε διὰ τῆς κελεύσεως (jussus), ἤτοι τῆς δηλώσεως, ὅτι ἐννοεῖ τὴν πρᾶξιν ὡς μετ' αὐτοῦ γενομένην (2), εἴτε καθόσον ἀνατίθησιν εἰς τὸν ὑπεξούσιον τὴν διεξαγωγὴν ὡρισμένης ἐπιχειρήσεως, οἷον ἐργαστήριον (actio institoria), ἢ πλοῖον (actio exercitoria), διότι κατ' ἀμφότερα ὑπονοεῖται ὁ τρίτος συναλλαχθεὶς κατὰ κέλευσιν τοῦ πατρός (3).

Γενικώτερον μάλιστα ἐγένετο δεκτόν, ὅτι ἐκ πάσης ἐντολῆς πρὸς συνομολόγησιν συμβάσεως ἕπεται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ πατρός, κατὰ μίμησιν τῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ προστήσαντος (ad exemplum institoriæ), ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως, ὅτι τῳ ὁντι εἰς τὴν ἐντολὴν ταύτην ἀπέβλεψεν ὁ μετὰ τοῦ ὑπεξουσίου συμβαλλόμενος (4).

Καθαυτὸ κέλευσις (jussus) εἶναι ἡ πρὸς τρίτον δήλωσις τῆς βουλήσεως πρὸς σύναψιν τῆς σχέσεως διὰ τοῦ ὑπεξουσίου (5), ὅθεν καὶ ἡ πρὸς τὸν ὑπεξούσιον ἐντολὴ μᾶλλον ἔχει τὴν ἔννοιαν ἐμ-

---

(1) L. 1. § 9. de separat. (42. 6). Θ'. ζ'. 38.

(2) L. 1. pr. quod jussu (15. 4). L. 5. § 3. de act. trib. (14. 4).

(3) § 8. J. quod. cum eo (4. 7). Quia hujus quoque jussu contractum intellegitur. Ὅρα Τόμ. Γ'. § 328, 329.

(4) L. 1. § 8. de exerc. (14. 1). L. 19. pr. de inst. (14. 3). ΙΗ'. α'. 19. L. 31. pr. de neg. g. (3. 5). ΙΖ'. α'. 31. L. 10. § 5. mand. (17. 1). ΙΔ'. α'. 10. L. 13. § 25. de A. E. V. (19. 1). L. 5. 6. C. de exerc. (4. 25). ΙΗ'. α'. 25. 26.

(5) L. 1. § 1. 8. 9. L. 2. pr. § 1. 2. L. 3. 4. 5. § 1. quod jussu (15. 4). ΙΗ'. η'. 1—5. § 1. 5. J. quod cumeo (4. 7).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέσου δηλώσεως πρὸς γνῶσιν τοῦ τρίτου (1), ὅπως καὶ ὁ προστήσας· λογίζεται κελεύσας (2), ἀλλ' ὁ τρίτος τότε μόνον ἔχει ἀγωγήν, ὅτε ἦτο ἐν γνώσει τῆς κελεύσεως, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέπων συνηλλάχθη μετὰ τοῦ ὑπεξουσίου (3).

Ἡ μετέπειτα παραδοχὴ τῶν πεπραγμένων ἐπέχει τόπον κελεύσεως (4).

214. Φιλονικεῖται, ἂν ἡ πρᾶξις δέον ν' ἀφορᾷ τὰς ὑποθέσεις τοῦ κελεύοντος (5), ἢ τοῦ ὑπεξουσίου. Ἀλλ' ὀρθοτέρα εἶναι ἡ ἐκδοχή, ὅτι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἰσχύει ἡ κέλευσις. Ἐν τῇ μαρτυρίᾳ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι λόγῳ ἰδίων ὑποθέσεων δὲν ἐνάγεται ἐκ τῆς κελεύσεως ὁ πατήρ, ὁ νομοδιδάσκαλος ἀρνεῖται τὴν ἐκ τῆς κελεύσεως ἀγωγὴν μόνον, διότι ὁ πατὴρ ἐν τῷ μνημονευομένῳ παραδείγματι ὑπῆρξεν ἀπευθείας ὁ συμβαλλόμενος (6), ὅθεν οὐδὲ ἐνέχεται κἂν ὁ ὑπεξούσιος (7). Ὅτι ὅμως ὁ πατὴρ εὐθύνεται ἐκ τῆς κελεύσεως λόγῳ πράξεων ἀναγομένων εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ ὑπεξουσίου, ἀρκούντως ἐξάγεται, διότι προκειμένου περὶ προσπορίσματος, ὅτε, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐξαρκεῖ, ἐνέχεται ὁ πατήρ, ἕνεκα τῆς κελεύσεως ὅμως ἐνέχεται εἰς ἀκέραιον (8).

Ἂν ὁ πατὴρ δὲν ἀνεδέχθη τὴν πρᾶξιν ὡς ἰδίαν, ἀλλ' ὡς περὶ ἀλλοτρίας συνέθετο, ἐνέχεται ὡς ἐγγυητὴς (9)— quasi extraneus enim intervenit (10).

---

(1) L. 5. § 2. in rem verso. (15. 3). ΙΗ'. ζ'. 5. L. 10. § 2. de fidej. (46. 1). ΚΖ'. α'. 10. L. 1. § 8. 9. quod jussu (15. 4). ΙΗ'. η'. 1. Windscheid II. § 482. ὑποσ. 6. Ἀντιδοξεῖ Vangerow I. § 240.

(2) § 8. J. quod cum eo. (4. 7).

(3) L. 1. § 9. de exerc. (14.1). Thöl Handelsr. I. § 29. Windscheid αὐτ. ὑποσ. 9.

(4) L. 1. § 6. αὐτ.

(5) Ὡς ἐν L. 5. § 2. de in rem verso. (15. 2). ΙΗ'. ζ'. 5. L. 1. § 1. quod jussu (15. 4). ΙΗ'. η'. 1.

(6) L. 5. pr. αὐτ.

(7) L. 4. C. quod cum eo. (4. 26). ΙΗ. 6'. 26.

(8) L. 9. § 8. de pec. (15. 1). L. 10. § 10. de in rem verso (15. 3).

(9) L. 1. § 1. quod jussu (15. 4). ΙΗ'. η'. 1. L. 25. ad. Sc. Vell. (16. 1). ΚΖ'. ζ'. 56.

(10) L. 1. § 5. quod jussu (15. 4). Ὅρα Vangerow I. 240 Windscheid II. § 482.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐνδέχεται μάλιστα ὁ ὑπεξούσιος νὰ παραστῇ κελεύσει τοῦ πατρὸς ἐγγυητὴς αὐτοῦ (1).

Τὰ αὐτὰ ἴσχυον καὶ ἐπὶ δούλων, καθ' οὓς πλείονες κελεύοντες ἐνείχοντο εἰς ἀκέραιον (2).

Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, ὅταν ὁ ὑπεξούσιος ἐνεργῇ ὀνόματι τοῦ πατρὸς συνεπείᾳ ἐντολῆς, δὲν λογίζεται συμβαλλόμενος, ἀλλ' ἐκ προσωπῶν τὸν ἐντολέα, ὅστις μόνος καὶ ἀπευθείας ἐνέχεται (3).

Ὁ πατὴρ ἐνέχεται καὶ διὰ τὰς συνεπείας ἕνεκα πταίσματος τοῦ ὑπεξουσίου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κελεύσεως (4).

215. Ὅταν ὁ πατὴρ παρέχῃ εἰς τὸν ὑπεξούσιον προσπόρισμα (peculium profetilium) πρὸς διαχείρισιν, ἐνέχεται ἐκ τῶν πράξεων διαχειρίσεως τοῦ ὑπεξουσίου, ἐφ' ὅσον ἐπαρκεῖ τὸ χρημάτιον (5). Τὸ χρημάτιον τοῦτο ἀποτελεῖται οὐ μόνον ἐκ τῶν πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν παραδιδομένων (6), ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μὴ ἀφαιρουμένων ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὑπεξουσίου (7). Τινὲς τῶν νεωτέρων ἐξαιροῦσι τὰς δωρεὰς τοῦ πατρὸς πρὸς ὑπεξούσιον, ὡς δῆθεν ἰσχυούσας καθ' ἡμᾶς ἐνῷ κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον δὲν ἔπαυσεν ἡ ἀκυρότης αὐτῶν (8). Καθόσον αἰτία τῆς ἀκυρότητος ἦτο ἡ ἀνικανότης τοῦ ὑπεξουσίου πρὸς ἰδίαν κτῆσιν, ἀφότου ἔγεινε δεκτὸν ἀπροσπόριστον χρημάτιον, ἐξάγουσιν ὅτι ἔπρεπε μόνον νὰ διαμένῃ ἡ ἐπικαρπία τῶν δωρηθέντων εἰς τὸν πατέρα, ἡ δὲ κυριότης εἰς τὸν ὑπεξούσιον. Ἀλλὰ μέχρις αὐτοῦ τοῦ πορίσματος δὲν προέβη ἡ ἀνάπτυξις (9).

Ὁ πατὴρ ἐνέχεται κατὰ τὸ μνησθὲν μέτρον ἐξ ὅλων τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ χρημάτιον πράξεων τοῦ ὑπεξουσίου καὶ αὐτῶν τῶν προγενεστέρων, πλὴν τοῦ εἰσποιήσαντος, ὅστις ἐνέχεται μόνον

L. 10. § 2. de fidej. 46. 1). ΚΖ'. α'. 10.
L. 5. § 1. quod jussu. (15. 4). ΙΗ'. η'. 5.
(3) Windscheid II. § 482. ὑποσ. 13. Τόμ. Γ'. § 201.
(4) L. 2 § 8. 10. de inst. (14. 3). ΙΗ'. α'. 5. Περὶ τῶν διαφόρων ἑρμηνειῶν Vangerow III. § 661. Jhering. Jahrb. II. σ. 78. Windscheid II § 482. ὑποτ. 15. Τόμ. Γ'. § 329.
(5) L. 44. de pec. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 44. § 4. J. quod cum eo. (4. 7).
(6) L. 8. 49. § 2. de pec. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 8. 49.
(7) L. 4. § 2. L. 49. pr. αὐτ.
(8) L. 6. pr. C. de bon. (6. 61). pr. J. per quas pers. (2. 9).
(9) Windscheid II. § 484. ὑποσ. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ τῶν μετέπειτα γενομένων (1). Μόνον διὰ δωρεὰς δὲν ἐνέχεται ὁ πατήρ, διότι δωρεὰ δὲν εἶναι πρᾶξις διαχειρίσεως (2), ἐνῷ ἐνέχεται καὶ διὰ τὰ γενόμενα παρὰ τὴν ῥητὴν θέλησιν, διότι ἡ ἀπαγόρευσις δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀνάκλησιν τοῦ χρηματίου(3). Ἐκ κολασίμου πράξεως τοῦ ὑπεξουσίου ὑπόκειται ὁ πατήρ, ἐφ' ὅσον περιῆλθεν ὠφέλεια εἰς τὸ χρηματίον (4).

Ἡ ἐνοχὴ τοῦ πατρὸς περιορίζεται εἰς ὅσον ἐξαρκεῖ τὸ προσπόρισμα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδικάσεως τῆς ἀπαιτήσεως (5), ἀλλὰ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς ὀφειλόμενα συνυπολογίζονται (6), ὡς καὶ τὰ δολίως ἐλλείποντα (7), ἐνῷ τοὐναντίον ὁ πατὴρ προαφαιρεῖ (deductio) τὰ εἰς αὐτὸν ὀφειλόμενα, τὸ δὲ περίσσευμα διανέμεται εἰς τοὺς δανειστὰς (8).

Ἐπὶ τοῦ περισσεύματος τούτου λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν (9). Οἱ μὴ προνομιοῦχοι πρέπει νὰ περιμείνωσι τὴν ἐξόφλησιν τῶν προνομιούχων, ἢ νὰ δώσωσιν ἐγγύησιν, ὅτι ἐπιστρέφουσιν ὅ,τι ἔλαβον περιπλέον πρὸς βλάβην τούτων (10). Μεταξὺ προνομιούχων τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἢ μεταξὺ μὴ προνομιούχων, ἰσχύει ὁ κανὼν ὅτι κρείττων ἐστὶν ὁ προλαμβάνων (occupantis melior est conditio) (11), τοιοῦτος δὲ εἶναι καὶ ἐκεῖνος, οὗ ἡ δίκη ἐξεδικάσθη πρώτη (qui prior ad sententiam judicis pervenit). Ὅστις ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδὲν ἔλαβε, δύναται πάλιν

---

(1) L. 5. 42. de pec. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 5. 42.

(2) L. 28. § 2. de pact. (2. 14). ΙΑ'. α'. 28. L. 7. pr. de don. (39. 5). ΜΖ'. α'. 6.

(3) L. 29. § 1. L. 47. pr. de pec. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 29. 47.

(4) L. 3. § 12. αὐτ. L. 58. de R. J. (50. 17). Β'. γ'. 58.

(5) L. 30. pr. de pec. (15. 1). ΙΗ'. ε'. 30.

(6) L. 7. § 6. L. 9. pr. § 1. L. 17. αὐτ. L. 9. § 2. 4.

(7) L. 5. pr. L. 9. § 4. L. 21. αὐτ.

(8) L. 5. § 4. L. 9. § 2. 4. L. 11. § 7. L. 52. αὐτ.

(9) L. 52. pr. αὐτ. B. αὐτ. 42. L. 22. § 13. soluto matr. (24. 3). ΚΗ'. η'. 22.

(10) L. 52^2_3 § 1. de pecul. (15. 1), ΙΗ'. ε'. 42.

(11) L. 10. L. 52. pr. αὐτ. B. αὐτ. 9. Ὁ τὴν ψῆφον πρῶτος ἀπενεγκάμενος. L. 5. de tribut. act. (44. 4). ΙΗ'. 6'. 6. Κρείττων ἐστὶν ὁ προλαμβάνων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ἐνάξῃ, ἅμα αὐξήσῃ ἐκ νέου τὸ προσπόρισμα (1). Ἡ ἐκ τοῦ προσπορίσματος ἀγωγὴ κατὰ τοῦ πατρὸς παραγράφεται μετὰ ἐνιαυτὸν σύνθετον (annum utilem) ἀπὸ τῆς λύσεως τῆς ὑπεξουσιότητος (2).

216. Ὅτε ἐπὶ Ῥωμαίων ἀνεπτύχθη τὸ ἐμπόριον, πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτοῦ ἐδίδετο εἰς ὑπεξουσίους προσπόρισμα, ἢ ὅλον, ἢ ἐν μέρει (2), λόγῳ δὲ τούτου ἐλογίζετο ὁ πατὴρ συγκατατεθεὶς εἰς τὰς πράξεις, ὅσας ἐγνώριζεν, ἅμα δὲν ἀντεῖπεν (4). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν προτιμᾶται τῶν μετὰ τοῦ ὑπεξουσίου συναλλαχθέντων δανειστῶν ὡς πρὸς τὸ χρησιμεῦσαν εἰς τὴν ἐμπορίαν προσπόρισμα ὁ πατήρ, ἀλλ' αἱ φυσικαὶ ἐνοχαὶ αὐτοῦ κατὰ τοῦ ὑπεξουσίου ἐξίσου συνυπολογίζονται κατὰ τὴν διανομήν (5). Ἐὰν τὸ πρὸς ἐμπορίαν χρησιμεῦον προσπόρισμα δὲν ἐξαρκῇ, ὅλοι λαμβάνουσι συμμέτρως καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ (6). Ἐὰν ὑπάρχωσι πολλοὶ δανεισταί, ἐνῷ εἷς μόνος ἀνηγγέλθη, αὐτὸς λαμβάνει τὸ ὅλον, ἀλλ' ἐγγυώμενος, νὰ συνεισφέρῃ πάλιν συμμέτρως, ἅμα ἐμφανισθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ (ὡς ἐὰν ἕτεροι φανῶσι κεχρεωστημένοι, ἀποδιδόασι (7). Ἡ ὁμὰς τῆς διανεμομένης περιουσίας συναπαρτίζεται ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐμπορίας πιστώσεων (8). Ἡ φροντὶς τῆς διανομῆς ἐπίκειται εἰς τὸν πατέρα (9), ἀλλά, παραιτούμενος, δύναται ν' ἀναθέσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχήν (10). Ἐὰν ὅμως δὲν παραιτηθῇ, παρακρατῶν τι, ἢ ἀρνούμενος, ἐνάγεται παρὰ τῶν δανειστῶν, καθόσον ἀποδεικνύεται δόλος (11). Ἡ ἀγωγὴ ὀνομάζεται *διαιροῦσα* (tributoria).

---

(1) L. 30. § 1. de pec. (15. 1).

(2) L. 1. pr. quando de pecul. (15. 2). ΙΗ'. ς'. 1.

(3) L. 1. pr. § 2. 3. L. 11. de trib. act. (14. 4). ΙΗ'. 6'. 1. § 3. 5. J. quod cum eo. (4. 7).

(4) L. 1. § 3. de trib. act. (13. 4). ΙΗ'. 6'. 1.

(5) L. 1. pr. L. 5 § 7. αὐτ. § 5. J. quod cum eo. (4. 7).

(6) L. 1. pr. L. 5. § 6. 19. L. 6. 7. pr. de tribut. act. (14. 4). ΙΗ'. 6'. 1. 5. 6. 7. § 3. J. quod. cum eo. (4. 7).

(7) L. 5. § 19. L. 7. de trib. act. (14. 4). ΙΗ'. 6'. 5. 7.

(8) L. 5. § 5. 11—13. αὐτ. B. αὐτ. 5.

(9) § 3. J. quod cum eo. (4. 7).

(10) L. 7. § 1. de trib act. (14. 4). ΙΗ'. 6'. 7.

(11) L. 7. § 2—4. αὐτ. B. αὐτ. 7.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἂν ὁ ὑπεξούσιος μετήρχετο πολλὰς ἐμπορίας, οἱ δανεισταὶ ἑκάστου εἴδους δύνανται νὰ ζητήσωσι τὸ ἱκανὸν ἐξ αὐτοῦ (1).

Ἐντούτοις οἱ δανεισταί, ὅταν συμφέρῃ, μεταχειρίζονται καὶ τὰ κοινὰ μέσα ἐκ τοῦ προσπορίσματος, καθ' ἃ ὡς εἴδομεν, προαφαιρεῖ (deductio) ὁ πατήρ κτλ. (2), τουτέστι τὴν actio de peculio. Ἡ χρῆσις ἑνὸς μέσου ἀποκλείει τὸ ἕτερον (3).

217. Καὶ ἄνευ ἐντολῆς καὶ προσπορίσματος ὁ πατὴρ ὑπόκειται εἰς ἀγωγὴν ἄλλων ἐκ τῶν πράξεων ὑπεξουσίου, ὅταν οὗτος, συναλλαχθεὶς μετ' αὐτῶν, ἐδαπάνησε τὰ ἐντεῦθεν ληφθέντα εἰς τὰ πράγματα τοῦ πατρός (4). Ἡ ἀγωγὴ ὀνομάζεται περὶ τῶν δαπανηθέντων (de im rem verso). Ἡ περὶ δαπανηθέντων ἀγωγὴ δίδεται ὁσάκις ὁ πατὴρ τοιουτοτρόπως ὠφελήθη, ὥστε, ἂν ἀντὶ τοῦ ὑπεξουσίου ἄλλος ἐνήργει τὰ αὐτά, ἔμελλε νὰ ἔχῃ τὴν ἐκ τῆς ἐντολῆς, ἢ ἐκ τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων (negotiorum gestorum) ἀγωγήν (5). Ἕπεται ἐντεῦθεν, ὅτι δὲν ὑποχρεοῦται ὁ πατήρ, ὅτε ὁ ὑπεξούσιος ἐδαπάνησε τὰ παρ' ἄλλου ληφθέντα πρὸς ἐξόφλησιν φυσικοῦ τοῦ πατρὸς χρέους, μὴ ἀναγκαστικοῦ δι' αὐτόν (6). Ἐπίσης παύει ἡ περὶ δαπανηθέντων ἀγωγή, ὅτε ὁ ὑπεξούσιος εἶχε κατὰ νοῦν νὰ δωρήσῃ εἰς τὸν πατέρα (7). Ὅτε πάλιν τὰ δαπανηθέντα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πατρὸς ἐχρησίμευσαν πρὸς καλλωπισμόν, οὐδαμῶς δὲ πρὸς βελτίωσιν, ὁ τρίτος ἔχει μόνον τὸ τῆς ἀφαιρέσεως δικαίωμα (jus tollendi), ἅμα ὡς ἐκ τούτου δὲν βλάπτεται τὸ πρᾶγμα (8). Εἶναι ἀδιάφορον, ἂν ὁ πατὴρ ἔλαβε θετικὴν ὠφέλειαν, ἢ ἀπέφυγε δαπάνην, λ. χ. ὅτε ὁ δοθεὶς εἰς τὸν υἱὸν σῖτος ἐχρησίμευσεν εἰς διατροφὴν τῆς οἰκογενείας, ἢ τὰ παρὰ τοῦ ὑπεξουσίου ληφθέντα ἐδόθησαν παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς προῖκα κόρης (9). Δὲν ἀπαλλάττεται ὁ πατήρ,

(1) L. 5 § 15 16. αὐτ. Β. αὐτ 5.
(2) § 1. J. quod cum eo. (4. 7). L. 11. de trib. act (14. 4) ΙΗ'. 6'. 11.
(3) L. 9. § 1. αὐτ.
(4) L. 1. pr. § 1. de in rem verso (15. 3). ΙΗ'. ζ'. 1.
(5) L. 3. § 2. αὐτ.
(6) L. 10 § 7. αὐτ. L. 7. § 42. de Sc. Mac. (14. 6). ΙΗ'. δ'. 2.
(7) L. 10. § 2 de in rem verso. (15. 3) Ἀντίκειται L. 7. § 1. αὐτ. Windscheid II. § 483
(8) L. 3. § 4. 6. αὐτ.
(9) L. 3. § 1. 3. L. 7. § 5. L. 10. pr. § 1. L. 15. αὐτ § 4. J. quod cum eo. (4. 7).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διότι ἐκ τυχηρᾶς περιστάσεως ἀπώλεσε τὴν ἅπαξ κτηθεῖσαν ὠφέλειαν (1). Μάλιστα καὶ τότε ἐνέχεται ὁ πατήρ, ὅτε τυχηρὸν συμβὰν ἐκώλυσε τὴν σκοπουμένην πρὸς ὄφελος τοῦ πατρὸς χρῆσιν(2). Ἀπαλλάττεται ὅμως ὁ πατήρ, ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ὑπεξούσιον τὰ ληφθέντα, πλὴν ἂν ἐγνώριζεν, ὅτι οὗτος ἔμελλε νὰ τ' ἀπολέσῃ ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως, καὶ τῳόντι τ' ἀπώλεσε (3).

Πλὴν τῆς ἀγωγῆς περὶ τῶν δαπανηθέντων, κατὰ φυσικὸν λόγον ὁ τρίτος ἐνάγει τὸν ὑπεξούσιον ἀπ' εὐθείας διὰ τὸ ὅλον, ἐνῷ δι' ἐκείνης τῆς ἀγωγῆς αἰτεῖται μόνα τὰ δαπανηθέντα (4). Ὅτε ἠγοράσθησαν πράγματα παρὰ τοῦ ὑπεξουσίου, ὁ πατὴρ καταδικάζεται εἰς τὸ συμφωνηθὲν τίμημα. Ἂν ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ὁ δὲ ὑπεξούσιος συνεφώνησεν ἐπέκεινα τῆς ἀληθοῦς ἀξίας, αὕτη μόνη ἐκτιμᾶται (5). Μεταξὺ πολλῶν ἐναγόντων τὸν πατέρα διὰ τὸ αὐτὸ δαπάνημα χωρεῖ ἡ προτίμησις τοῦ προλαμβάνοντος (6).

Ἡ ἀγωγὴ αὕτη συνυπάρχει μετὰ τῆς ἐκ τοῦ προσπορίσματος καί, ὅταν ὁμοῦ ἐνασκῶνται, ὁ δικαστὴς περὶ τῶν δαπανηθέντων πρῶτον ἀποφαίνεται (7).

218. Περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ δόγματος ἐπραγματεύθημεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ(8). Ἐπίσης ὡμιλήσαμεν περὶ τῶν ἀγωγῶν, αἵτινες ἐπιτρέπονται κατ' ἐκείνου, ὅστις προέστησε νηὸς ἢ ἐργαστηρίου (actio exercitoria καὶ institoria) ἐλεύθερον, ἢ ὑπεξούσιον (10).

---

(1) L. 3. § 7. 8, de in rem verso (15. 3). ΙΗ'. ζ'. 3.
(2) L. 17. pr. αὐτ.
(3) L. 10. § 6. αὐτ.
(4) L. 10. § 4. 7. αὐτ. § 4. J. quod cum eo. (4. 7).
(5) L. 5. pr. L 12. de in rem verso. (15. 3). ΙΗ'. ζ'. 8. 12.
(6) L. 3. § 10. L. 4. αὐτ. Ὅρα § 2. 5.
(7) § 4. J. quod cum eo. (4. 7).
(8) Τόμ. Γ'. § 154. καὶ ἑπ.
(9) Αὐτ. § 328. καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Τέλος τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

Περίληψις.

219. Διὰ φυσικοῦ θανάτου.
220. Συνεπείᾳ ἀλλοιώσεως καταστάσεως μὴ ὑφισταμένης πλέον.
221. Πότε σήμερον ἀποβάλλεται ἡ πατρικὴ ἐξουσία λόγῳ ποινῆς.
222. Χειραφεσία.
223. Ἐκβίασις αὐτῆς καὶ συναίνεσις τῶν χειραφετουμένων.
224. Χειραφεσία κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον.
225. Αὐτοδικαίως χωροῦσα χειραφεσία. Ἐνηλικότης.
226. Ὠφελήματα τοῦ πατρὸς καὶ ἀνάκλησις χειραφεσίας.

219. Διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς τὰ ὑπεξούσια τέκνα γίνονται αὐτεξούσια. Οἱ ὑπεξούσιοι ἔγγονοι ὅμως, ὧν ὁ πατήρ, μὴ χειραφετηθεὶς προηγουμένως, τώρα γίνεται αὐτεξούσιος, μεταβαίνουσιν ὑπὸ τὴν ὑπεξουσιότητα αὐτοῦ (1).

Τὸ τελευταῖον τοῦτο σήμερον εἶναι ἀνεφάρμοστον, καθόσον ὁ ὑπεξούσιος διὰ τοῦ γάμου χειραφετεῖται.

220. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲν εἶχον μὲν τὴν θεωρίαν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ὡς εἴδομεν, εἶχον ὅμως τρεῖς βαθμοὺς ἀλλοιώσεως καταστάσεως, μεγίστης, ἐπαγομένης στέρησιν ἐλευθερίας, μέσης, δι' ἧς ἐξήρχετο τῆς πολιτείας ὁ ὑποστὰς αὐτήν, καὶ ἐλαχίστης, δι' ἧς ἐξήρχετο τῆς οἰκογενείας (2). Συνεπείᾳ μεγίστης καὶ μέσης ἀναγκαίως ἐλύετο ἡ πατρικὴ ἐξουσία (3).

Καὶ ἡ ἐλαχίστη ἐλάττωσις τῆς καταστάσεως ἦτο ἄλλοτε ἀφορμὴ πρὸς ἀλλοίωσιν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ὅτε ὁ αὐτεξούσιος εἰσεποιεῖτο μετὰ τῶν ἰδίων ὑπεξουσίων, μεταβαινόντων ὑπὸ τὴν

(1) L. 5. de his qui sui. (1. 6). ΛΑ'. α'. 5. pr. J. quib. mod. (1. 12). Αρμεν. Α'. ιζ'. 2.

(2) L. 11. de capite min. (4.5). ΜΖ'. 6'. 10. Ὅρα Τόμ Α'. § 133. καὶ ἑπ.

(3) § 1. 3. J. quib. mod. (1. 12). Ἀρμεν. Α'. ιζ'. 3. 5.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξουσίαν τοῦ εἰσποιοῦντος (1). Διὰ τῆς υἱοθεσίας λύεται ἡ ὑπάρχουσα ὑπεξουσιότης πρὸς συγκρότησιν ἄλλης, ἀλλὰ κατὰ Ἰουστινιανὸν μόνον ὁ διδόμενος εἰς ἀνιόντας εἰς τελείαν υἱοθεσίαν ἐξέρχεται τῆς πατρικῆς ἐξουσίας (2).

221. Σήμερον ἡ πατρικὴ ἐξουσία παύει διὰ τῆς καταδίκης εἰς θάνατον (Π. ν. ἄρθρ. 5. 7). Ὁ πολιτικὸς θάνατος κατηργήθη ἀντικατασταθεὶς διὰ τῆς νομίμου ἀπαγορεύσεως (3). Ταύτης δὲν εἶναι συνέπεια ἡ ἀπώλεια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, μὴ ἀπαγγελλομένη ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 23 § 6 τοῦ ποιν. νόμου ὁ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθεὶς ἀποστερεῖται τῆς ἱκανότητος τοῦ νὰ εἶναι ἐπίτροπος, οὐχὶ ὅμως τῶν ἰδίων τέκνων. Ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἀπαγόρευσις πρὸς διοίκησιν τῆς ἰδίας περιουσίας, ὁ ἀπαγορευθεὶς χρήζει ἐπιτρόπου (ἄρθ. 25), ἀλλ' ὡς ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ἡ ἀπώλεια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἡ πρὸς ἐξάσκησιν ἀδυναμία, περὶ ἧς προβλέπει ὁ νόμος, πῶς ἀναπληροῦται ὁ πατήρ (4).

Εἰδικῶς ἀπαγγέλλεται ἡ ἀπώλεια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας συνεπείᾳ καταδίκης ἐπὶ αἱμομιξίᾳ (ποιν. ν. ἄρθ. 281), οὐχὶ δὲ δι' ἐπενεχθεῖσαν σωματικὴν βλάβην (ἄρθ. 314), ὅτε μόνον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ αἰκίζοντος γονέως τὸ τέκνον.

222. Ἦτο μὲν ὁ πατὴρ κύριος, ν' ἀπολύσῃ τῆς ἰδίας ἐξουσίας τὰ τέκνα, ἀλλ' ὤφειλε νὰ τηρήσῃ τύπους, δηλοῦντας τὴν ῥῆξιν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν διὰ πωλήσεως δίκην δούλων (mancipatio), ἐπιφυλαττομένης μεταπωλήσεως εἰς τὸν πατέρα, εἰς ὃν ἐπανερχόμενον τὸ τέκνον εἶχε τάξιν δούλου (mancipium). Τότε ἀπελευθερούμενον ἐχειραφετεῖτο. Ὁσάκις ὅμως ὁ χειραφετούμενος ἦτο υἱός, ἡ ἐκποίησις ἔπρεπε νὰ ἐπαναληφθῇ τρίς (5). Συνεπείᾳ τοιαύτης πράξεως ὁ χειραφετούμενος ὑπέπιπτεν εἰς τὴν ἐλαχίστην ἐλάττωσιν τῆς καταστάσεως (6).

(1) L. 2. § 2. L. 15. de adopt. (1. 7). § 11. J. de adopt. (1. 11).
(2) § 8. J. quib.mod. (1. 12). L. 10. C. de adopt. (8. 48). Ὅρα § 182.
(3) Ψήφ. Προσ. Κυβερν. 31 Ὀκτ. 1862. Σύνταγμα 1864. ἄρθρ. 18.
(4) Demolombe VII. 363. 364.
(5) Gajus I. 132. 135. 140. Ulp. X. 1. XXIII. 3. Paulus S. R. II. § 2. 3. 4. § 8. J. de legit. adgn. (3. 2).
(6) Ὅρα Τόμ. Α'. § 135. Gajus I. 162.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ὑπεξουσιότης ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ ἐφ' ὅρου ζωῆς τοῦ πατρός (1). Ὑπῆρχον ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς ἠδύνατο νὰ ἐκβιασθῇ ἡ χειραφεσία.

223. Ἐπετρέπετο τουτέστιν ἐπὶ κληρονομίας ἢ κληροδοτήματος ἡ αἵρεσις χειραφεσίας (2). Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ κληρονομικῆς ἀποκαταστάσεως (ut filium emanciparet), καθ' ἣν ὅμως δὲν ἐξεβιάζετο ἡ χειραφεσία (3), ἐωσοῦ ἐκράτησεν, ὅτι ὁ δεχόμενος τὸ διδομενον ἐδέχετο καὶ τὴν αἵρεσιν, ὅθεν ἐκβιάζεται ἡ χεραφεσία (4).

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι καὶ ὁ λαβὼν χρήματα πρὸς χειραφεσίαν ἐξαναγκαζεται (5).

Ὁ Τραϊανὸς ἠνάγκασε πατέρα πρὸς χειραφέτησιν τέκνου, διότι ἐφέρετο πρὸς αὐτὸ ἀπανθρώπως (6). Καίτοι μοναδικὸν τὸ παράδειγμα ἀρκεῖ πρὸς στήριξιν γενικοῦ ἀξιώματος (7).

Ὁ υἱοθετηθεὶς ἄνηβος, φθάσας τὴν ἥβην, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν χειραφεσίαν, ἀποδεικνύων ὅτι ἄλλως βλαπτεται (8).

Τελευταῖον ὁ ἔχων ἄσωτον υἱὸν αὐτεξούσιον δύναται διὰ τῆς διαθήκης νὰ γραψῃ τὰ τέκνα τούτου κληρονόμους, ὑπὸ αἵρεσιν χειραφεσίας, ὅτε ἡ διαθήκη ἐκτελεῖται (9).

Εἰς τὴν χειραφετίαν πρέπει νὰ συγκατανεύσῃ καὶ ὁ χειραφετούμενος, συναινεῖ δέ, ὅταν δὲν ἀντιλέγῃ (10). Τῶν θετῶν τέκνων μόνον καὶ μὴ συναινούντων γίνεται ἡ χειραφεσία (11).

---

(1) Gajus I. 127. Ulp. X. 2. pr. § 9. J. quib mod. (1. 12). L. 31 de adopt. (1. 7). L. 8. si tabulæ test (38. 6). ΜΕ'. α'. 8.

(2) L. 92. de condit. (35. 1). Paul. R. S. IV. 13. §. 1.

(3) L. 114. § 8. de legatis (30). ΜΔ'. α'. 100. Ἀδιατίμητός ἐστιν ἡ πατρικὴ ἐξουσία.

(4) L. 92. 93. de condit. (35. 1).

(5) Οὐχὶ ὅμως κατὰ L. 1. § 3. si a parente. (37. 12). Μ'. ς'. 1. ἔνθα ὁ λόγος περὶ ἐναντιώσεως τοῦ πατρὸς κατὰ τῆς διαθήκης τοῦ χειραφετηθέντος, ἀπαραδέκτου οὔσης ὅταν ἐπ' ἀμοιβῇ ἐγένετο ἡ χειραφεσία. Vangerow I. § 257. (6) L. 5. αὐτ. Vangerow αὐτ.

(7) Ὅρα § 194. (8) L. 32. 33. de adopt. (1. 7).

(9) L. 16. de curat. fur. (27. 10). ΑΗ'. ι' 16. Ὅρα Τόμ. Ε'. § 77.

(10) L. 5. C. de emanc. (8. 49). § 2. J. de adopt. (1. 11). L. 132. de V. O. (45. 1). Νεαρὰ 89. κεφ. ια'. Paulus S. R. II. 255.

(11) L. 10. pr. C. de adopt. (8. 48). Cum in hoc casu etc. Vangerow I. § 257. Ἀντιφρονεῖ Windscheid II. § 525 ὑποσ. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

224. Ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου τῆς χειραφεσίας τρόπου ὁ Αὐτ. Ἀναστάσιος εἰσήγαγε τὸν διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς (per rescriptum principis), παρακατατιθεμένης εἰς τὸν ἁρμόδιον ἄρχοντα (emancipatio Anastasiana) (1). Κατὰ Ἰουστινιανὸν ὅμως ἀρκεῖ ἡ ἐπισήμως γενομένη ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος δήλωσις (emancipatio Justiniana) (2). Σήμερον ἁρμόδιος πρὸς τοῦτο εἶναι ὁ Εἰρηνοδίκης ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει κατὰ τὸ Ἄρθρ. 99 τοῦ Ν. 17 Αὐγ. 1861, ὅπως ἦτο καὶ πρὸ τοῦ νόμου τούτου, λόγῳ τῆς μὴ ἀμφισβητουμένης δικαιοδοσίας.

225. Αὐτοδικαίως παύει ἡ πατρικὴ ἐξουσία, ὅταν ὁ υἱὸς φθάνῃ εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα (3).

Κατὰ Αὐτοκρ. Λέοντα καὶ σιωπηλῶς παύει ἡ ὑπεξουσιότης, ὅταν ὁ πατὴρ ἀνέχεται τὴν ἀνεξάρτητον δίαιταν (διαγωγὴν ἰδιογνωμονοῦσαν) τοῦ ὑπερβάντος τὴν ἥβην τέκνου (4).

Πρὸς ποινὴν αὐτοδικαίως παύει ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἐπὶ ἐκθέτων (5), ἢ ἐπὶ κόρης, ἣν ὁ πατὴρ ἠνάγκασεν εἰς ἄσεμνον βίον(6), ἢ ὅταν ὁ πατὴρ συνάπτῃ αἱμομικτικὸν γάμον (7).

Κατὰ τὸν Ν. 17 Αὐγ. 1861, Ἄρθ. 98, αὐτοδικαίως συνεπάγεται ὁ γάμος τὴν χειραφεσίαν.

Διὰ τῆς ἐνηλικιότητος παύει αὐτοδικαίως ἡ πατρικὴ ἐξουσία, διότι ἔκτοτε ὑπάρχει πλήρης ἱκανότης (ἄρθρ. 114) (8)

226. Εἰς ἀμοιβὴν τῆς χειραφεσίας, μετ' αὐτὴν ἀπολαμβάνει ὁ πατὴρ τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ ἡμίσεως ἀπροσπορίστου χρηματίου (peculium adventitium) (9).

Ὅταν χειραφετοι κληρονομῶσι μητέρα, μάμμην, ἢ προμάμμην,

L. 5. C. de emanc. (8. 49).

(2) L. 6. C. αὐτ. § 6. J. quib. mod. jus. (1. 12). Ἀρμεν. Α'. ιζ'. 7.

(3) L. 5. C. de consul. (12. 3). § 4. J quib. mod. jus. (1. 12). Νεαρὰ 81. Ἀρμεν. Α'. ιζ'. 4. 10.

(4) Νεαρὰ Λέοντ. 25. Ἀρμεν Α'. ιζ'. 8.

(5) L. 2. C. de infant. (8. 52). ΛΓ'. 6'. 2.

6) L. 6. C. de spectac. (11 40). Ξ'. λη'. 1. L. 12. C. de episcop. (1. 4).

(7) Νεαρὰ 12. κεφ. 6'.

(8) ΑΠ. 206 (1875).

(9) L. 6 §. 3. C de bonis quæ lib. (6 61) ΜΕ' δ'. 9 § 2. J. per quas pers. (2 9).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ χειραφετήσας αὐτοὺς πατὴρ ἀπολαμβάνει τὴν ἐπικαρπίαν ἀνδρομοιρίου τῆς κληρονομίας ταύτης (1).

Ἕνεκεν ἀχαριστίας δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ χειραφεσία (2).

Τὴν ἀνάκλησιν τῆς χειραφεσίας παραδέχεται καὶ ὁ Ν. 17 Αὐγ. 1861, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ ἀνηλίκων καὶ οὐδέποτε ἐπὶ ἐγγάμων.

Διὰ τῆς Νεαρᾶς 118 κατηργήθησαν τὰ ἐκ τῆς χειραφεσίας προνόμια ἐπὶ τῆς κληρονομίας καὶ τῆς κηδεμονίας, κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐπὶ ἀπελευθερώσεως δούλων (quasi patronatus) (3).

---

(1) L. 3. C. de bon. mat. (6. 60). ΜΕ'. δ'. 3. Τόμ. Ε'. § 95.

(2) L. un C. de ingr. lib (8. 50). ΛΑ'. γ'. 7.

(3) § 6. J. quib. mod. (1. 12). § 8. J. de legit agnat. (3. 2) Tit. Dig. XXXVII 12. si a parente quis manum. Tit. Inst. I. 18 de legit. parent. tut.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΙΑΣ

.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Προθεωρία.

Περίληψις.

227. Ἔποψις Ῥωμαίων καθ' ἣν διεστάλησαν αἱ ἡλικίαι.
228. Αὐθεντία ἐπιτρόπου καὶ συναίσθησις κηδεμόνος.
229. Πότε καὶ πῶς εἰσήχθησαν οἱ κηδεμόνες.
230. Ἀτέλεια τοῦ Ῥωμαϊκοῦ συστήματος.
231. Συγγενικὸν συμβούλιον καὶ δικαστικὴ ἐπαγρύπνησις.

222. Ἡ οἰκογένεια ἔχει ὡρισμένην διάρκειαν ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, συνισταμένου εἰς ἀνατροφὴν καὶ μόρφωσιν αὐτεξουσίων. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ὥρας διαλυομένη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς χρήζει ἄλλης ἐπικουρίας πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ διωκομένου σκοποῦ.

Μεχρισοῦ φθάσωσι τὴν ὥριμον ἡλικίαν τὰ τέκνα, ἀπαραιτήτως ὑπάρχει ἀνάγκη προνοίας περὶ αὐτῶν, μὴ δυναμένων νὰ κυβερνηθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν.

Διὰ τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ φθάνει ἡ κοινωνία εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προστασίας ἀσθενῶν προσώπων, ὡς μελῶν αὐτῆς, ὅπως ἐμφαίνει καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας ἡ ἱστορία.

Οἱ Ῥωμαῖοι τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ὡς κώλυμα ἐκλαμβάνοντες τῆς ἱκανότητος τῶν τέκνων πρὸς ἰδίαν κτῆσιν, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐξουσίας ταύτης ἐχρεώστουν συνεπῶς ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὰ τέκνα πᾶσαν ἱκανότητα, ἤδη καταστάντα αὐτεξούσια (sui

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

juris). Ἀλλά, καίτοι κατὰ θεωρίαν τοῦτο φρονοῦντες, δὲν ἠδύναντο νὰ λαμβάνωνται, ὅτι οἱ ἄωροι τὴν ἡλικίαν ἦσαν ὅλως ἀνεπιτήδειοι πρὸς χρῆσιν τοιαύτης κατ' ἰδέαν ἱκανότητος. Τούτων τὴν θεραπείαν ἐζήτησαν προσκαλοῦντες τὴν σύμπραξιν τελείων προσώπων πρὸς κύρωσιν τῶν πράξεων τῶν ἀτελῶν.

Ἡ πρώτη ἡλικία εἶναι τοσοῦτον ἄωρος, ὥστε οὐδὲ σύμπραξιν ἄλλου ἐπιδέχεται. Διὰ τοῦτο διέστειλον τὰ νήπια (infantes), ἤτοι τὰ μὴ δυνάμενα νὰ λαλήσωσιν, ἢ μᾶλλον μὴ ἔχοντα τῶν λαλουμένων διάνοιαν (quae fari non possunt), μέχρι τοῦ ἑβδόμου ἔτους, ἀπὸ δὲ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 12του ἐπὶ θηλέων καὶ τοῦ 14του ἐπὶ ἀρρένων ὥρισαν τὴν ἀνηβότητα (impuberes), ὅτε ἦτο ἀναγκαία ἡ αὐθεντία τοῦ ἐπιτρόπου. Ἀπὸ τῆς ἡβης οὐδὲν ὑπῆρχε πλέον κώλυμα τελείας ἱκανότητος(1).

Τὰ νήπια ἦσαν πρὸς πᾶσαν νομικὴν πρᾶξιν ἀνίκανα, ἐνῷ εἰς τοὺς ἀνήβους ἀνεγνωρίσθη ἱκανότης πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων καθαρὰν παρεχουσῶν ὠφέλειαν. Προκειμένου ὅμως περὶ ἀναδοχῆς ὑποχρεώσεως, ἡ συμπαράστασις καὶ αὐθεντία τοῦ ἐπιτρόπου (tutoris auctoritas), πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀτελοῦς ἱκανότητος, ἐκρίθη ἀπαραίτητος (2).

228. Πλὴν τῶν ἐπιτρόπων εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ κηδεμόνας, ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι χρησίμους, ἀλλ' οὗτοι δὲν συνέπραττον εἰς τὰ γινόμενα αὐθεντοῦντες αὐτά, ἀλλ' ἁπλῶς συγκατετίθεντο. Κατὰ τοιαύτην ἔννοιαν ἔλεγον, ὅτι ὁ ἐπίτροπος *προσώπῳ καὶ οὐ πράγματι ἢ αἰτίᾳ δίδοται.* (3), ἐνῷ ὁ κηδεμὼν δίδεται πράγματι, ἢ αἰτίᾳ.

Ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἀνεδέχετο ἰδίως τὴν φροντίδα τοῦ προσώπου, τῆς διαίτης καὶ ἐκπαιδεύσεως, ὁ δὲ κηδεμὼν μόνων τῶν πραγμάτων, διότι τῆς προσωπικῆς φροντίδος ἦτο μᾶλλον ξένος ὁ ἐπίτροπος, διοικῶν τὰ πράγματα, ὁ δὲ κηδεμὼν δὲν εἶχεν ἀπευθείας διαχείρισιν, ἀλλ' ἡ διαστολὴ καθαυτὸ προῆλθε, διότι ὁ ἐπίτροπος συνεπλήρου τὴν ἀτε-

(1) Τόμ. Α'. § 119.

(2) Αὐτόθι § 120.

(3) L. 12—15. de test. tut. (26 2). ΛΖ'. 6'. 12—14. § 4 j. qui test. tut. (1. 14). § 2. j. de curat. (1. 23).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λῆ ἱκανότητα τοῦ προσώπου διὰ τῆς αὐθεντίας καὶ κυρώσεως τῶν πολιτικῶν πράξεων, ἐνῷ ὁ κηδεμὼν ἁπλῶς ἐβήλου συναίνεσιν (1).

Καὶ ἀνήβων ἐδίδετο κηδεμὼν εἰς ἰδιαζούσας περιπτώσεις, ἀλλ' ἅμα ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἐπισήμου πράξεως, ἦτο ἀπαραίτητος ἐπίτροπος.

Ὁ ἐπίτροπος οὗτος πρὸ πάντων ὠνομάζετο παρὰ τοῦ πατρὸς λόγῳ τῆς ἀπεριορίστου πατρικῆς ἐξουσίας, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτου διὰ διαθήκης ὀνομαζομένου, ἐκαλεῖτο ὁ ἐξ ἀρρενογενίας ἐγγύτερος, καθ' ἣν τάξιν περιήρχετο καὶ ἡ κληρονομία ( ) καὶ τελευταῖον, μὴ ὑπαρχόντων τοιούτων, προέβλεπεν ὁ δικαστής.

Τούτων πάντων δὲν ἦτο ἀκριβὲς πόρισμα ὁ ὁρισμὸς τοῦ Σερβίου Σουλπικίου, ἀνδρὸς θαυμαστοῦ κατα Κικέρωνα, ὅτι *ἐπιτροπή ἐστι δύναμίς τις, καὶ ἐξουσία κατὰ κεφαλῆς ἐλευθέρας πρὸς τὸ φυλάττειν ἐκεῖνον, ὃς διὰ τὴν ἡλικίαν δεφενδεύειν ἑαυτὸν κατὰ οἰκείαν οὐ δύναται γνώμην, ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ δοθεῖσά τε καὶ ἐπιτραπεῖσα* (3).

Ὁ ὁρισμὸς οὗτος μᾶλλον χρεωστεῖται εἰς τὴν ἀρχομένην ἐπικράτησιν γενικῶν ἰδεῶν κατὰ θεωρίαν.

229. Ἅμα συμπληρωθείσης τῆς ἥβης ὁ ἔφηβος (puber) ἐγίνετο κύριος τῆς ἰδίας περιουσίας, λαμβάνων λόγον παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου περὶ τῆς διαχειρίσεως (suae auctoritatis fit, tutelam recipit) (4).

Κατὰ δωδεκάδελτον εἰς μόνους παράφρονας καὶ ἀσώτους μετὰ τὴν ἥβην ἐδίδετο κηδεμών (5).

Ἀλλὰ τὸ εὐαπάτητον τῶν ἐφήβων, ὅτε νύξησαν μάλιστα αἱ συναλλαγαί, ἔδειξε τὴν ἀνάγκην συμβούλου, παρέχοντος τὴν συνδρομὴν τῆς ἰδίας πείρας εἰς τὸν πρωτόπειρον. Ἡ βοήθεια αὕτη κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον εἰσήχθη.

Διὰ τοῦ Πλαιτωρίου νόμου (Lex Plætoria) ὑπεβλήθη εἰς δημοσίαν δίκην ἐπὶ ποινῇ ἀτιμίας καὶ προστίμου ὁ ἀπατῶν ἔφη-

---

(1) Ὅρα ἐπιγραφὴν Πανδεκτῶν, βιβλ. 26. τιτλ. 8. Βασ. ΛΖ'. η'.

(2) Gajus I. 192. L. 73. de R. J. (50. 17). Β'. γ'. 73. Ὅπου ἡ κληρονομία, ἐκεῖ καὶ ἡ ἐπιτροπή. πλὴν γυναικός.

(3) L. 1. pr de tut (26. 1) ΛΖ'. α'. 1.

(4) L. 5. 1. de leg. (32). L. 5. § 2. quib. ex c. (42. 4). Cic. de orat. L. 39. Brut. c. 53. de invent. II. 50.

(5) Ulp. XII. 2. 3. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βον, μὴ συμπληρώσαντα τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας (1). Ἐπειδὴ ἐκ τούτου ἠλαττώθη τῶν ἀφηλίκων (minores), ὅπως ἤδη ὠνομάσθησαν (2), τὸ ἀξιόπιστον, διὰ τὸν φόβον δημοσίας δίκης, οἱ μετ' αὐτῶν συναλλαττόμενοι ἐζήτουν προηγουμένως διορισμὸν κηδεμόνος, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συνεπείας (3).

Ὁ Αὐτοκρ. Μάρκος Αὐρήλιος, ὅπως ἤδη ἔγειτεν ἔθος (4) ἐθέσπισεν, ὥστε καὶ ἄνευ ῥητῆς αἰτίας (non redditis causis) νὰ ἔχωσι πάντοτε οἱ ἀφήλικες κηδεμόνα (5).

230. Ἁπάσας τὰς ἀτελείας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου εἶναι μακρὸν ἐνταῦθα ν' ἀπαριθμήσωμεν.

Πρὸ πάντων οἱ πλείονες ἐπίτροποι, εἴτε διότι ὁ διαθέτης ὀνομάζει πολλούς, εἴτε διότι πολλοὶ συνάμα καλοῦνται ἰδίῳ δικαιώματι ἐπιδόξου κληρονόμου κατὰ νόμον, εἴτε διότι ὁ δικαστὴς οὕτω ἀποφαίνεται, φέρουσι θόρυβον καὶ δυσχεραίνουσι τὴν πρόοδον τῆς διοικήσεως, μὴ συμφωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ὅταν μάλιστα δὲν κατορθοῦται νὰ ὁρισθῇ, τίς ὁ διαχειριζόμενος, ὥστε ἡ ἀλληλεγγύη αὐτῶν δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἐκ τούτου βλάβην. Αὐτοὶ οἱ νόμιμοι ἐπίτροποι δύνανται νὰ εἶναι οἱ μᾶλλον ἀκατάλληλοι, μὴ ἀποβαλλόμενοι, πρὶν ἐκ τῆς διαχειρίσεως γείνωσι παραίτιοι ζημίας.

Ἀποσιωπῶμεν ὅλως τὸ τῆς αὐθεντίας σύστημα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀτελοῦς ἱκανότητος ἀνηλίκων, ὡς ὅλως ἄσκοπον, ἀλλ' ἀπαραίτητον κατὰ τὰς περὶ προσωπικῆς ἱκανότητος ἀπηρχαιωμένας ἰδέας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐν γένει ἡ διαχείρισις τοῦ ἐπιτρόπου, ἐξελεγχομένη μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν τετελεσμένην βλάβην, οὐδὲν καλὸν ὑπόσχεται, τὰ δὲ προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ τοιαύτης ἐξουσίας καταδεικνύονται ἀσθενῆ.

---

(1) Cic. de nat. deor. III. 30. de off. III. 15. Tabula Heracl. lib. 111. 112. etc.

(2) L. 2. C Th. de don. (7. 12). Donec is annos Lætoriæ legis egressus, legitimam compleverit aetatem. Plautus Pseudol. I. 3. v. 69. 70. Lex me perdit quinavicennaria.

(3) Plautus αὐτόθι. Savigny Ueber den Schutz der Minderj. Berlin. 1833.

(4) Δίων Κάσσιος NB'. 20. L. 8. de adopt. (1. 7).

(5) Capitolinus in Marco c. 10. Rudorff Vormunds. § 13. Vangerow I. § 291.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὡς ἐκ τούτου κατέφυγεν ὁ νομοθέτης εἰς βαρείας συνεπείας ἀτιμίας κατὰ τοῦ μὴ πιστῶς διαχειριζομένου, αἵτινες ὅμως οὐδὲν ὠφελοῦσι τὸν ἀπολέσαντα τὴν καταναλωθεῖσαν περιουσίαν ἐκ τῶν πράξεων προσώπου ἀναξιοχρέου καὶ μηδαμινοῦ. Τοιαῦτα συνέπειαι, ἐκφοβίζουσαι τοὺς ἀγαθούς, δὲν ἀποθαρρύνουσι τοὺς τὰ πάντα τολμῶντας.

Οἱ Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἄλλο ἐπενόησαν προφυλακτικόν, πλὴν τῆς ἀπαγορεύσεως ἐκποιήσεως καὶ αὐτῆς τῆς παραλαβῆς χρημάτων, ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας, καὶ τῆς καθολικῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ἐχόντων τὴν ἐπιμέλειαν, ταῦτα δὲ ὑπερμέτρως ἐφαρμοζόμενα, ἐν μέρει μὲν δεσμεύουσι τὴν διαχείρισιν, ἐν μέρει δὲ ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸν διαχειριζόμενον βαρύτατον φορτίον, ὡς ἀποβάλλοντα τὸ ἀξιόπιστον εἰς τὰς συναλλαγάς, ὥστε δικαίως ἐπολλαπλασιάσθησαν οἱ περὶ ἀπαλλαγῆς λόγοι.

Ἐπίσης ἡ πρόωρος τοῦ ἀφήλικος ἱκανότης πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων καὶ ἡ μικρὰ τοῦ κηδεμόνος, διὰ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ, βοήθεια προεκάλεσαν τὸ σύστημα ἀποκαταστάσεως. Ὡς ἐξ αὐτοῦ πᾶς μετὰ ἀφήλικος συμβαλλόμενος, καὶ τοι συναινέσει τοῦ κηδεμόνος, δικαίως δυσπιστεῖ, ὅτι μετὰ παρέλευσιν χρόνου δύναται νὰ ἐγερθῇ δίκη πρὸς ἀνατροπὴν τῶν γενομένων, διὰ τὸ ἀζήμιον τοῦ ἀφήλικος, μεθ' οὗ ἑπομένως γίνονται ὁσονέοστι σπανιώτεραι συναλλαγαί, ἢ ἐπὶ βαρυτέροις ὅροις.

231. Οἱ νεώτεροι νομοθέται ἀνέπτυξαν πρὸ πάντων τὴν συνεχῆ ἐπαγρύπνησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ διαχειριζομένου.

Τούτων χάριν εἰσήχθη ὁ θεσμὸς οἰκογενειακοῦ συμβουλίου. Ἴχνη αὐτοῦ (consilium necessariorum) εὑρίσκομεν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, ἄνευ ὅμως ἰδιαιτέρων καὶ ὡρισμένων καθηκόντων καὶ μᾶλλον ὁσάκις ὑπάρχει λόγος περὶ τῆς διαίτης καὶ ἀνατροφῆς τοῦ προσώπου, ἢ περὶ συνοικεσίου (1).

Τὸν περὶ τούτου θεσμὸν εἶχε παραδεχθῇ καὶ ἡ ἡμετέρα Πολ. Δικ. Ἀρ. 650 καὶ ἑπ., πρὶν ἔτι ὁρισθῶσιν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου τὰ ἔργα.

Ἐπὶ τέλους ἀνατίθεται ἐπιτήρησις καὶ εἰς τὴν δικαστικὴν

(1) L. 1. ubi pup. (27. 2). ΑΗ'. 6'. 1. L. 13. C. de nupt. (5. 4). ΚΗ'. δ'. 34. L. 3. § 5. de carb. ed. (37. 10). Μ'. ε'. 3. Ὅρα § 50.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχήν. Περὶ τούτου εὑρίσκομεν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις διατάξεις τινάς, ἀλλ' ἡ ἐπαγρύπνησις ἦτο ὅλως τυχαία.

Κατὰ τὴν γερμανικὴν νομοθεσίαν ἡ δικαστικὴ κηδεμονία (Obervormundschaft) εἶναι μόνιμος, καθόσον ὑπὸ τὸ κῦρος αὐτῆς γίνεται πᾶσα πρᾶξις. Κύριον ἐλάττωμα αὐτῆς παρατηρεῖται, ὅτι τῶν δικαστηριων ἐπισωρεύονται τὰ ἔργα ὑπερμέτρως, ὥστε ἀναποφεύκτως ἐπέρχεται βραδύτης λίαν ἐπιζήμιος εἰς τὰ ὀρφανικὰ συμφέροντα καὶ μαλιστα ἐπὶ μικρῶν περιουσιῶν, καθ' ἃς ἡ τήρησις τῶν προφυλάξεων βαρέως ἐξαγοράζεται.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ συγγενικὰ συμβούλια, ἐκὼς τῆς τυχαίας αὐτῶν συνθεσεως, δὲν ἀποβαίνουσιν, ὡς ἔδει, ἀποτελεσματικὰ πρὸς σύντονον ἔλεγχον τῶν πραττομένων καὶ πλήρη ὀχύρωσιν τῶν ὀρφανικῶν συμφερόντων. Ἀλλ' ὅταν ἡ Εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ φροντίζῃ, να γίνεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀπαιτουμένης κατ' ἔτος ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου λογοδοσίας, παριστῶντος πίνακα ἐνιαυσίως ὅλων τῶν ἐν τῇ περιφερίᾳ αὐτοῦ ἐπιτροπευομένων καὶ λογοδοτούντων, ἢ μή, ὑπάρχουσι τὰ μέσα ταχείας ἀνακαλύψεως ἐπιβλαβῶν πράξεωνξ καὶ ἐγκαίρου θεραπείας (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἀνηλίκων.

.....

Περίληψις.

232. Ἔποψις τοῦ νόμου καὶ κατάργησις τῶν πρὸ αὐτοῦ.
233. Ἐπίτροποι, κηδεμόνες, ἀντιλήπτορες.
234. Τρεῖς καταστάσεις ἀνηλίκων, ἤτοι ὑπεξουσίων, ἀχειραφέτων καὶ χειραφέτων.

---

(1) Ὀργ. δικαστ. ἄρθ. 102. Πολ. Δικ. ἄρθ. 492. § 4. ν. 17. Αὐγ. 1861. ἄρθ. 84

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

235. Εὐθύνη ἀνηλίκων ἐξ ἀθεμίτων πράξεων.
236. Εὐθύνη ἐκ πράξεων θεμιτῶν κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα.
237. Σύγχυσις τοῦ ἡμετέρου νόμου περιττή.
238. Ἀσάφεια αὐτοῦ περὶ διαθέσεως τῶν ἐξ ἰδίου κέρδους, ἢ πρὸς χρῆσιν διδομένων.
239. Περὶ διαρρήξεως συμβάσεων ἐκμισθώσεως ἰδίας ἐργασίας καὶ περὶ ὑποχρεώσεων ἐκ τοῦ νόμου.

---

232. Ὁ νεώτερος ἡμῶν Νόμος 17 Αὐγ. 1861 (1) περὶ ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας καθιεροῖ τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῆς ὕλης ταύτης, ὅσαι θεμελιοῦνται ἐπὶ τῆς γενικῆς ἰδέας τῆς σκοπίμου φροντίδος περὶ προσώπων στερουμένων τῆς πλήρους ἱκανότητος.

Δὲν εἶνε πλέον μέλημα τοῦ νομοθέτου ἡ τυπικὴ ἐκτέλεσις πράξεων πανηγυρικῶν, ὥστε νὰ διαστέλλῃ μεταξὺ τῶν μὴ δυναμένων λαλεῖν (infantes) καὶ τῶν δυναμένων (impuberes) καὶ ὡς ἐκ τούτου χρηζόντων μόνης τῆς αὐθεντίας (auctoritas) τοῦ ἐπιτρόπου, οὔτε θεωρεῖ ἱκανὸν πρὸς διοίκησιν τῶν ἰδίων πραγμάτων τὸν ἔφηβον (ἐπὶ θηλέων 12ετῆ καὶ ἐπὶ ἀρρένων 14ετῆ), ὡς ἐννοοῦντα τὴν σοβαρότητα τῶν πανηγυρικῶν πράξεων. Δὲν ἀφίνει λοιπὸν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐφήβου τούτου τὴν αἴτησιν διορισμοῦ κηδεμόνος, χρησιμεύοντος μᾶλλον πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν μετὰ ἀφηλίκων συμβαλλομένων.

Πρὸ πάντων ὅμως δὲν ὁρμᾶται ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ὁ ἔνηβος, ἢ ὁ ἔφηβος, ἐνεργοῦσι καὶ πράττουσιν, ὥστε ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν αὐθεντίαν τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τὴν συναίνεσιν τοῦ κηδεμόνος, ἀλλὰ τὸν ἔχοντα τὴν φροντίδα θεωρεῖ ἐνεργοῦντα καὶ πράττοντα. Καθόσον ὅμως οὗτοι, φροντίζοντες περὶ ἀλλοτρίων, ἴσως δὲν καταβάλλουσι τὴν ἐπιμέλειαν, οἵαν περὶ τῶν ἰδίων, ἢ δὲν ἐκτελοῦσιν ἀφιλοκερδῶς τὸ καθῆκον, δὲν περιμένει ὁ νομοθέτης τὸ τέλος τῆς ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας, διὰ ν' ἀνακαλυφθῶσιν, ὡς ἐπὶ πολὺ βραδέως, ἢ ἐλλείψεις, ἢ πράξεις ἐξεγείρουσαι δημόσιον σκάνδαλον, πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν κακῶν ἐπιμελητῶν, ἀλλὰ διαρκῶς

---

(1) Τὸ νομοσχέδιον, εἰσαχθὲν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν 22ᾳ Ἰουλίου 1861. ἐπεψηφίσθη κατὰ τὰς 7 καὶ 8 Αὐγούστου, τὴν δὲ 11ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ τῆς Γερουσίας, εἰς ἣν ὑπεβλήθη τὴν 9ην καὶ ἐκυρώθη ὡς νόμος τοῦ Κράτους τὴν 17ην Αὐγούστου 1861, δημοσιευθεὶς τὴν 23ην Αὐγούστου ὡς ἰσχύων μετὰ 3 μῆνας, δηλ. ἀπὸ τῆς 23ης Νοεμβρίου 1861.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προνοεῖ περὶ ἐπιτηρήσεως καὶ ἐλέγχου, διὰ τοῦ συστήματος τοῦ παρεπιτρόπου καὶ διὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου.

Συνέπεια τῆς νέας ἐπόψεως τοῦ νομοθέτου εἶναι, ὅτι δὲν καταργοῦνται μόνα, ὅσα ἀντιβαίνουσι πρὸς τὸν νεώτερον νόμον, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ἄρ. 137 πάντες οἱ ὁρισμοὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ, ἢ Βυζαντινοῦ δικαίου, ἢ τῶν ἐθίμων, οἱ ἀναγόμενοι εἰς τὴν ὕλην ταύτην. Ὡς ἐκ τούτου τ' ἀναφανησόμενα τυχὸν χάσματα, δὲν ἀναπληροῦνται ἐκ τῶν προϋπαρχουσῶν διατάξεων, καὶ ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν ἀντίκεινται εἰς τὰς νεωτέρας, οὔτε δυνάμεθα πλέον νὰ ἐπικαλεσθῶμεν οἱονδήποτε μέρος τοῦ Ῥωμ. Δικαίου σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ἐπιτροπείαν. Ὡς ἱστορικὴ διδασκαλία τὸ Ῥωμ. Δίκαιον δύναται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσῃ, ὅπως χρησιμεύει πᾶν σπουδαῖον παράδειγμα, ἢ ἡ μελέτη συγκριτικῆς νομοθεσίας.

233. Καθόσον συνάμα πραγματεύεται ὁ νόμος καὶ ἄλλας ἀνικανότητας, πλὴν τῆς ἡλικίας, ἔχομεν τρία εἴδη ἐπιμελουμένων τοὺς ἀνικάνους, Ἐπιτρόπους, Κηδεμόνας καὶ Ἀντιλήπτορας. Οἱ ἐπίτροποι δίδονται εἰς τοὺς ἀχειραφέτους ἀνηλίκους καὶ εἰς τοὺς ἀπηγορευμένους, οἱ κηδεμόνες εἰς τοὺς χειραφέτους ἀνηλίκους, οἱ δὲ ἀντιλήπτορες εἰς τοὺς ἔχοντας διφορουμένας τὰς φρένας, ἢ δι' ὡρισμένας πράξεις ἐπὶ ἀσώτων Ἄρ. 9, 123 (1).

Τὴν ἀκριβεστέραν διαστολὴν μεταξὺ ἐπιτρόπου καὶ κηδεμόνος θέλομεν ἐννοήσει, ὅταν πραγματευθῶμεν περὶ χειραφέτων.

Ἐν γένει δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δίδεται εἰς τὸ πρόσωπον (Tutor personæ datur), ἐνῷ ὁ κηδεμὼν συμπράττει μετὰ τοῦ χειραφέτου διὰ τῆς συναινέσεως.

Πραγματευόμενοι πρῶτον περὶ ἀνηλίκων, θέλομεν ἰδεῖ ἔπειτα εἰς τίνας ἄλλας περιστάσεις δύναται νὰ γείνῃ χρῆσις κηδεμόνων καὶ ἀντιληπτόρων.

Κοινὸν ἀξίωμα τῶν νεωτέρων νόμων εἶναι, ὅτι καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις εἷς καὶ μόνος δίδεται ἐπίτροπος, ἢ κηδεμών, ἢ ἀντιλήπτωρ. Δὲν εἶναι πλέον, ὡς παρὰ Ῥωμαίοις, χρήσιμοι οἱ πλείονες πρὸς ἀμοιβαίαν ἐπιτήρησιν, διότι περὶ αὐτῆς ἄλλως προέβλε-

(1) Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα tuteur, curateur καὶ conseil.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ψεν ὁ νομοθέτης, ὡς μετολίγον δειχθήσεται, διὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ ἰδίως διὰ τὰ περαιτέρω.

234. Ὁ μὴ συμπληρώσας τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας εἶναι κατὰ τὰ Ἄρ. 1 καὶ 114 τοῦ Νόμου ἀνήλικος, ὥστε ἡ μεταξὺ ἀνηλίκων (δηλ. ἀνήβων) καὶ ἀφηλίκων διαστολὴ τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἐκλείπει.

Οἱ ἀνήλικοι οὗτοι δύνανται νὰ παραλλάξωσι τρεῖς καταστάσεις κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἢ εἶναι ὑπεξούσιοι, ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός, ἢ ἀχειράφετοι ὡς ἐκ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατρός, ἢ τῆς ἀπωλείας τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ἢ χειράφετοι.

Ὡς πρὸς τὴν ὑπεξουσιότητα διαφέρει ὁ ἡμέτερος νόμος τοῦ γαλλικοῦ, καθ' ὃν, λυθέντος τοῦ γάμου δι' ἀποβιώσεως τῆς μητρός, ὁ πατὴρ ἐνασκεῖ αὐτοδικαίως ἐπιτροπείαν ἐπὶ τῶν τέκνων (Γαλλ. Κώδ. Ἄρθρ. 390), ὅπως καὶ ἡ μήτηρ ἀποβιώσαντος τοῦ πατρός. Καθ' ἡμᾶς ὁ πατὴρ ἐνασκεῖ πάντοτε πατρικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὅταν ζῇ ἡ μήτηρ καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς. Ἡ μήτηρ ὅμως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός, ἢ ὅταν οὗτος ἀπολέσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, εἶναι αὐτοδικαίως ἐπίτροπος (Ἄρθρ. 10. τοῦ ἡμετέρου νόμου).

Ἡ ἄλλη κατάστασις εἶναι ἡ τῶν ἀχειραφέτων ἀνηλίκων, ὅτε τουτέστιν ὁ πατὴρ ἀπεβίωσεν, ἢ ἀπώλεσε τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ ἔγινεν ἄφαντος καὶ τούτων χάριν συσταίνεται ἡ ἐπιτροπεία (Ἄρ. 9).

Εἰς δύω περιστάσεις ὁ νόμος δέχεται ἐπιτροπείαν καὶ τῶν ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν διατελούντων, ἐν γένει μέν, ὅταν ὁ πατὴρ ἀδυνατῇ νὰ ἐνασκήσῃ αὐτήν, ἡ δὲ μήτηρ δὲν ζῇ, ἢ ἀδυνατῇ καὶ αὐτὴ ν' ἀναπληρώσῃ τὸν πατέρα, εἰδικὸν δὲ ἐπίτροπον πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων, καθ' ἃς τὰ συμφέροντα τοῦ ὑπεξουσίου ἀντίκεινται πρὸς τὰ τοῦ πατρός (Ἄρ. 9).

Ἡ τρίτη κατάστασις εἶναι ἡ τῶν χειραφέτων, εἴτε παρὰ τοῦ πατρὸς χειραφετηθέντων, εἴτε παρὰ τῆς μητρός, εἴτε παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Οἱ τοιοῦτοι, δυνάμενοι νὰ ἐνεργῶσι καὶ μόνοι πράξεις τινάς, διατελοῦσιν ὑπὸ κηδεμονίαν, ὡς πρὸς τὰς σπουδαιοτέρας, καθ' ἃς ἀπαιτοῦνται, ποτὲ μὲν ἡ ἁπλῆ συναίνεσις τῶν κηδεμόνων, ποτὲ δὲ αἱ διατυπώσεις τῶν ὑπὸ ἐπιτροπείαν (Ἄρ. 98. καὶ ἑπ).

235. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ὁρίσῃ ἐν γένει τὴν ἱκανότητα τῶν ἀνηλίκων πρὸς ἀναδοχὴν ὑποχρεώσεων, διὰ νὰ μὴ διφορῆται, ὅπως ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου πολυτρόπως ἑρμηνεύεται ὁ νόμος κατὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρῶτον ὥρισε τὴν ἐξ ἀθεμίτων πράξεων εὐθύνην τῶν ἀνηλίκων, παραδεχόμενος ὁμοιομόρφους ἀρχὰς κατὰ τὸ ποινικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν δίκαιον.

Ὅπως καθιεροῖ ὁ Ποιν. Νόμος Ἀρ. 82 καὶ ἑπ., ἐπὶ τῇ αὐτῇ βάσει διαγορεύει ὁ προκείμενος (Ἀρ. 2), ὅτι οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἔτος δὲν ὑπόκεινται εἰς εὐθύνην πολιτικῆς ἀποζημιώσεως ἐξ ἀθεμίτων πράξεων. Κατὰ τὸ Ῥωμ. Δίκαιον μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἑβδόμου ἠδύνατο νὰ καταλογισθῇ εὐθύνη, ἅμα ὁ δικαστὴς ἐπείθετο, ὅτι εἶχε συνείδησιν ὁ παῖς(1), doli capax.

Τοῦτο ἤδη ἐφαρμόζεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους, ὅτι δηλαδὴ ὁ μετὰ διακρίσεως ἐνεργήσας ἀνήλικος ὑπόκειται εἰς τὴν εὐθύνην τῆς πολιτικῆς ἀποζημιώσεως (2).

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους ἡ ἡλικία δὲν λογίζεται πλέον κώλυμα τῆς τελείας εὐθύνης ἐξ ἀθεμίτων πράξεων.

236. Ἡ ἐκ θεμιτῶν πράξεων εὐθύνη ἐφιλονεικήθη παρὰ τοῖς Γάλλοις, κυρίως ὡς πρὸς τοὺς ἀχειραφέτους. Περὶ τῶν χειραφέτων ὁρίζει εἰδικῶς ὁ νόμος, τίνας πράξεις δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι μόνοι καὶ τίνας δὲν δύνανται. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος (Ἀρ. 3) παραπέμπει ἰδίως εἰς τὰ Ἀρ. 104—106, ἔνθα κανονίζεται τὸ κῦρος τῶν πράξεων τῶν χειραφέτων.

Περὶ τῶν ἀχειραφέτων ὅμως διηρέθησαν αἱ γνῶμαι ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς σκέψεων, ἀνεξαρτήτως τῆς γραμματικῆς τοῦ κειμένου ἑρμηνείας.

Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἅμα ὁ ἀνήλικος δύναται μετὰ λογισμοῦ νὰ λαλήσῃ (qui fari possunt), δηλ. ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου ἔτους, ἐνεργεῖ αὐτοπροσώπως κυροῦντος τοῦ ἐπιτρόπου. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, καθ' ὃ τὸ κύριον πρόσωπον, ἐξ οὗ ὁρμᾶται ἡ ἐνέργεια, εἶναι ὁ ἀνήλικος, φαίνεται συνεπὲς νὰ γίνεται λόγος περὶ ὑποχρεώσεων ἐκ πράξεων αὐτοῦ.

---

(1) L. 12. ad L. Corn. (48. 8). L. 7. C. de poenis (9. 47). L. 111. de R. J. (50. 17). § 20. J. de obl. (4. 1). L. 23. de furt. (47. 2).

(2) Εἶναι διηρημέναι αἱ γνῶμαι, ἂν διὰ τὴν πολιτικὴν ἀποζημίωσιν χρήζῃ συμπράξεως ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος ὁ ἀνήλικος. Καταφατικῶς Chauveau Théor. II. σ. 192. Ἀποφατικῶς Demolombe VII. 802. Κατὰ τὸ ρωμ. δίκ. καὶ διὰ τὴν ποιν. δίκ. L. 4. de auct. (5. 59).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὸ νέον σύστημα ὅμως, καθ ὃ ὁ ἀχειράφετος δὲν ἐνεργεῖ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐνεργοῦνται διὰ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, φαίνεται ἀνακόλουθον νὰ γίνεται λόγος περὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων.

Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐδίδαξαν, ὅτι κατὰ Γαλλ. Κώδικα, ὅπως εἶναι ἀπολύτως ἄκυροι αἱ πράξεις, εἴτε τῶν ἐπιτρόπων, εἴτε τῶν ἀνηλίκων, καθ' ἃς ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὴν τήρησιν ὡρισμένων διατυπώσεων, ὅτε αὗται δὲν ἐτηρήθησαν, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι ἀπολύτως ἄκυροι καὶ αἱ πράξεις ἀνηλίκου, ἃς ὁ νόμος ἀνέθεσεν ἄνευ διατυπώσεων εἰς τὸν ἐπίτροπον (1).

Γενικωτέραν παραδοχὴν εὗρεν ἐν τούτοις καὶ παρὰ τοῖς νομοδιδασκάλοις καὶ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις ἡ εὐρυτέρα γνώμη, καθ' ἣν ὁ ἀνήλικος δὲν εἶναι, λόγῳ τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐπιτρόπου, ἀπολύτως ἀνίκανος. Πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς ἀναπτυχθησομένης διανοίας συντελεστικώτερον εἶναι, νὰ μὴ ἀποκλείεται ὁ ἀνήλικος τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ αὐτῶν τῶν ἐπωφελῶν πράξεων. Ἅμα δὲν προκύπτει ἐκ τῆς πράξεως βλάβη, ποῖον ὑπάρχει συμφέρον, νὰ μὴ τηρῆται τὸ παρ' ἀνηλίκου πραχθέν (2);

Κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην δὲν εἶναι ἀπολύτως ἄκυροι αἱ πράξεις τοῦ ἀνηλίκου, περὶ ὧν δὲν ὁρίζει ὁ νόμος εἰδικὰς διατυπώσεις, ἀλλ' ὑπόκεινται εἰς διάρρηξιν λόγῳ βλάβης (tanquam læsus, non tanquam minor).

Τοιαύτη διάρρηξις δὲν χωρεῖ, ἅμα ἐνήργησεν ὁ ἐπίτροπος, διότι εἰς τὴν πρὸς τὸν ἀνήλικον εὐθύνην περιορίζεται ὁ νόμος.

Ἂν ὅμως πρόκειται περὶ πράξεως, ἐπιτρεπομένης ὑπὸ ὡρισμένας διατυπώσεις, ἀλλὰ μὴ τηρηθείσας, τότε ἡ ἀκυρότης εἶναι ἀπόλυτος.

237. Αἱ σκέψεις αὗται δὲν ἔπεισαν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην(3), ὅστις διὰ τοῦ Ἄρ. 3. καθιεροῖ τὸν κανόνα, ὅτι ἀχειράφετος ἀνήλικος, ἄνευ συναινέσεως τοῦ πατρός, ὑφ' οὗ τὴν ἐξουσίαν διατε-

---

(1) Troplong Vente 166. Hypoth. 483. Toullier VI. 106, ὅστις ὅμως δὲν παραδέχεται διάρρηξιν πράξεων ἐνεργηθεισῶν παρὰ ἐπιτρόπου, τηρήσαντος τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις.

(2) Duranton X. 279. Marcadé sur l'art. 1305. Zachariæ § 335. Demolombe VII. καὶ ἐπ. Dalloz, Oblig. 363. καὶ ἐπ. παρ' ᾧ βλέπε καὶ τοὺς λοιποὺς.

(3) Ὅρα τὴν αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρμιο

λεῖ, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, δὲν δύναται νὰ συνομολογήσῃ ὑποχρέωσιν, ἢ ν' ἀπαλλοτριώσῃ.

Ἄρα ἡ ὑποχρέωσις δὲν ὑφίσταται καὶ ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀνηλικότητος πρὸς ἀκύρωσιν (tanquam minor), ἄνευ τῆς ἀποδείξεως τῆς βλάβης. Ἐντούτοις λαμβάνει πρόνοιαν ὁ νόμος, ὥστε πᾶσα πρὸς τὸν ἀνήλικον γενομένη καταβολή, νὰ μὴ λαφυραγωγηθῇ λόγῳ τῆς ἀκυρότητος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑποχρεοῖ τὸν ἀνήλικον εἰς ἀπότισιν τοῦ ληφθέντος, ἐφ' ὅσον μόνον ἔγεινε πλουσιώτερος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς.

Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀδιάφορος ὁ νομοθέτης περὶ τοῦ δόλου τοῦ ἀνηλίκου, ὥστε, ἂν ἐματαίωσεν οὗτος τὴν ἐκ τῆς καταβολῆς αὔξησιν τῆς περιουσίας ἐξ ἰδίου δόλου, πάλιν ἐνέχεται.

Εἰς τὴν ταξιν τοῦ δολιευομένου καὶ ἐπομένως ὑπευθύνου ὑπάγεται καὶ ὁ συμπληρώσας τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας, πείσας, ὅτι εἶναι ἐνῆλιξ, τὸν μεθ' οὗ συνηλλάγη (Ἄρ. 8), ὥστε ὁ τοιοῦτος δὲν ἐπικαλεῖται τὴν ἐν Ἄρ. 3 διάταξιν.

Ὅπως εἴπομεν, αἱ περὶ χειραφέτων ἀνηλίκων διατάξεις τοῦ Ἄρ. 104—107, δυναμένων καθ' ὡρισμένον τι μέρος νὰ ἐνεργῶσι μόνοι, δὲν ἀνατρέπονται διὰ τοῦ Ἄρθρ. 3.

Διότι ἐντούτοις ἡ πρᾶξις τοῦ ἀνηλίκου ἐγένετο συναινέσει τοῦ πατρός, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, δὲν ἔπεται ὅτι εἶναι ἔγκυρος, ἀλλ' εἶναι ἀπολύτως ἄκυρος, ἅμα δὲν ἐτηρήθησαν αἱ ὡρισμέναι διατυπώσεις, ὁσάκις αὗται ἀπαιτοῦνται (ἄρθ. 4).

238. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἀντὶ νὰ λύσῃ τὰς ἀπορίας τοῦ γαλλικοῦ Κώδικος, κατέστη δυσνόητον, διότι παρεισήχθη στοιχεῖον ὅλως ἀλλότριον.

Δὲν περιωρίσθη ὁ νομοθέτης κηρύττων ἄκυρον πᾶσαν συνομολόγησιν ὑποχρεώσεως καὶ ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ ἀχειραφέτου ἀνηλίκου, ὅπερ εἶναι τὸ μόνον ζητούμενον, ἀλλ' ἐδέχθη τὸ ἔγκυρον ὑποχρεώσεως ἢ ἀπαλλοτριώσεως συναινέσει τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, διὸ περιῆλθε καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπομνήσῃ, πότε ἀπαιτοῦνται ἰδιαίτεραι διατυπώσεις. Ἀλλὰ τοιαῦται συνομολογήσεις ὑποχρεώσεων ἢ ἀπαλλοτριώσεις συναινέσει πατρὸς ἢ ἐπιτρόπου οὐδὲ νὰ ὑπάρξωσι δύνανται, διότι ὁ ἀχειράφετος ἀνήλικος οὐδεμίαν ἔχει διαχείρισιν, ὀνόματι δὲ αὐτοῦ ἐνεργεῖ ἀπευθείας ὁ πατήρ, ἢ ὁ ἐπίτροπος.

Τὰ ὄπισθεν συναινέσει τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου γινόμενα δὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι πράξεις τοῦ ἀχειραφέτου ἀνηλίκου, ἀλλὰ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτὰ προσώπων, κρινόμεναι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου περὶ αὐτῶν τῶν ἐχόντων τὴν διαχείρισιν προσώπων, περὶ ὧν ὑπάρχουσιν ὁρισμοί, πότε ἀπαιτοῦνται ἰδιαίτεραι διατυπώσεις. Παρέλκει ἑπομένως ἡ μνεία τῆς συναινέσεως, περὶ ἧς δὲν πρόκειται, διότι τὸ ἐξεταστέον εἶναι, ἐὰν ὑπάρχωσι πράξεις αὐτῶν τῶν ἀχειραφέτων ἀνηλίκων ἐχουσαι ὑπόστασιν.

Ἅμα ἀφαιρέσωμεν ἐκ τοῦ μέσου τὰ συναινέσει τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου γινόμενα, ὡς πράξεις αὐτῶν τούτων, ὑπολείπεται ἡ μόνη περίστασις πράξεων ἄνευ τῆς συναινέσεως τελεσθεισῶν, περὶ ὧν ἐγείρεται ἀπορία. Μόνον ὅταν δὲν πρόκειται περὶ συνομολογήσεως ὑποχρεώσεως ἢ ἀπαλλοτριώσεως, δὲν ἀποφαίνεται ἀκυρότητα ὁ νόμος, ὥστε ἐξ ἀντιδιαστολῆς συμπεραίνομεν, ὅτι δὲν λογίζονται ἄκυροι πράξεις ἁπλῶς ἐπικερδεῖς, οἷον ἀποδοχὴ δωρεᾶς ἢ πρὸς συντήρησιν τῆς περιουσίας.

Μετριάζων τὸν κανόνα τοῦτον τῆς ἀπολύτου ἀκυρότητος τῶν πράξεων τοῦ ἀνηλίκου ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἄρθ. 5. ἐπιτρέπει εἰς αὐτόν, συμπληρώσαντα τὸ 14ον ἔτος, νὰ διαθέσῃ πᾶν, ὅ,τι κερδαίνει ἐξ ἰδίας ἐργασίας, ἢ ἐδόθη αὐτῷ πρὸς ἰδίαν χρῆσιν.

Δικαίως κατακρίνεται ἡ καθ' ὅλα ἀοριστία τῆς διατάξεως(1).

Πρόκειται περὶ ἀχειραφέτων μόνον, ἢ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν χειραφέτων; Νομίζω, ὅτι περιορίζεται εἰς μόνους τοὺς ἀχειραφέτους, διότι περὶ τῶν χειραφέτων κανονίζει ὁ νόμος εἰδικώτερον ἐν κεφ. γ', οὐδὲ ἀρκεῖ ὁ λόγος, ὅτι τότε πλείονα ἐπιτρέπονται εἰς τὸν ἀχειράφετον, διότι εἰς τὸν χειράφετον ἐδόθη εὐρύτερον στάδιον ἐνεργείας, ἡ διαχείρισις τῆς ὅλης περιουσίας.

Ποία ἡ σημασία τῶν πρὸς χρῆσιν διδομένων; Ὡς εἰς τὴν διάθεσιν διδόμενα, ἕπεται ὅτι δίδονται κατὰ κυριότητα, ἄρα ἡ χρῆσις δηλοῖ τὸν σκοπὸν ἐφοδίου πρὸς ἐργασίαν καὶ πρὸς ἐνάσκησιν ἐπαγγέλματος (2), οἷον σκεύη, ἐργαλεῖα, χρήματα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὑπὸ τοιοῦτον περιορισμὸν ἐννοοῦμεν, ὅτι πρόκειται περὶ περιουσίας ἐξ ἰδίας φιλοπονίας κτηθείσης, ἢ πρὸς παρότρυνσιν αὐτῆς.

---

(1) Ἰω. Εὐκλείδου ἐν Θέμιδι τόμ. Α', φύλλ. Β'.

(2) Ἡ τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως προσθήκη περὶ προσωπικῆς χρήσεως, οὐδόλως διαλύει τὴν ἀσάφειαν

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόρειου

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὰ τοιαῦτα ἀπετέλουν ἀπροσπόριστον χρημάτιον, ὑποκείμενον εἰς τὴν πατρικὴν ἐπικαρπίαν (§ 206), ἥδη δὲ ἐξ αὐτῶν ἐσχηματίσθη οἱονεὶ στρατιωτικὸν χρημάτιον.

Ἡ τῆς διαθέσεως ἐξουσία εἶναι ἐπίσης ἀσαφής. Περιλαμβάνεται τάχα καὶ ἡ αἰτίᾳ θανάτου διάθεσις; Πρὸς τί τοιαύτη ἐξουσία, εἶναι ἀκατάληπτον (1), ἐνῷ ἀρκούντως ἐξηγεῖται ἡ μεταξὺ ζώντων διάθεσις εὐτελοῦς περιουσίας, ὅπως διευκολύνεται εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ ὁ ἀνήλικος, μὴ χρήζων τῆς συναινέσεως ἄλλου(2). Ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἐξαιρεθῶσι ῥητῶς αἱ δωρεαί, αἱ ἀπαλλοτριώσεις ἀκινήτων, ἡ παραχώρησις ὑποθήκης, καὶ ἐν γένει πράξεις σπουδαῖαι καὶ μὴ ἀπαραίτητοι προκειμένου περὶ τοιαύτης περιουσίας, ἥτις ἐνδέχεται ν' αὐξήσῃ καὶ νὰ μὴ περιορίζεται εἰς εὐτελῆ ἀντικείμενα.

Δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ὁ οὕτως αὐξάνων τὴν περιουσίαν μέλλει νὰ χειραφετηθῇ, ὅτε κατὰ τὴν ἡμετέραν ἑρμηνείαν ὑπόκειται εἰς τὰ περὶ χειραφέτων ἀκριβέστερον ὡρισμένα.

Ἡ ἐπὶ δικαστηρίου παράστασις δὲν περιλαμβάνεται ἐν τῇ ἐννοίᾳ διαθέσεως, ὥστε αὕτη δὲν ἐπετράπη εἰς τὸν τοιοῦτον ἀνήλικον.

239. Μόνη πρόνοια ἐλήφθη ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ ὁ ἐπίτροπος ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν συμπληρώσαντα τὸ δέκατον τέταρτον τῆς ἡλικίας τὴν ἐκμίσθωσιν τῆς ἰδίας ἐργασίας, πῶς ζητεῖται ἡ διάρρηξις (ἄρθ. 6).

Ῥητῶς γίνεται λόγος περὶ συμβάσεως ἐκμισθώσεως παρὰ μόνου τοῦ ἀχειραφέτου ἀνηλίκου συναφθείσης, ὥστε ἡ ἄδεια τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου ὑποτίθεται γενικῶς δοθεῖσα. Οὐδὲ ἀπαιτεῖται ἄδεια ῥητὴ καὶ ἔγγραφος, ἀλλ' ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀνοχῆς τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, ὅπως ἐπὶ μισθῷ ἐργάζεται ὁ ἀνήλικος.

Τὴν διάρρηξιν τοιαύτης συμβάσεως δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ μόνος ὁ ἀνήλικος. Ἡ ἀνάγκη αἰτήσεως τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου ἐξηγεῖται ἐν μέρει, διότι ὁ ἀχειράφετος, περὶ οὗ μόνον προφανῶς ἐνταῦθα πρόκειται, δὲν ἔχει τὸ παρίστασθαι ἐνώπιον

---

(1) Α Π. 71 (1874).

(2) Ὁ χειράφετος ἔχει τὴν πρὸς τὸ διαθέτειν αἰτίᾳ θανάτου ἱκανότητα, ἐπίσης δὲ ὁ ἀχειράφετος, μὴ ὑποκείμενος εἰς πατρικὴν ἐξουσίαν καὶ ὑπερβὰς τὸ 14ον ἔτος. Ἄρα ἀποκλείεται κατὰ τὰς κοινὰς διατάξεις μόνος ὁ ὑπεξούσιος ἀχειράφετος. Ὅρα Θ ε μ ι δ α αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δικαστηρίου, ἐν μέρει δέ, διότι ἡ αἰτία τῆς διαρρήξεως πρέπει νὰ εἶναι σοβαρὰ καὶ ἐσκεμμένη, οὐχὶ δὲ κατὰ τὸ εὐμετάβλητον τῆς γνώμης. Διὰ τοῦτο μάλιστα ἡ διάρρηξις εἶναι δεκτὴ τότε μόνον, ὅταν ὑπάρχῃ σπουδαῖος λόγος, ὅταν τουτέστι προβλέπεται ἡ βλάβη τοῦ ἀνηλίκου, δεσμεύσαντος τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ καὶ τὴν μέλλουσαν προαγωγήν.

Ἐπὶ τέλους ὁρίζει ὁ νόμος ἐν ἄρθρ. 7, ὅτι καὶ ὁ ἀνήλικος ὑπόκειται εἰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες δὲν πηγάζουσιν ἐκ τῆς ἰδίας θελήσεως, ἀλλ' εἶναι συνέπεια γεγονότων, εἰς ἃ δὲν συνετέλεσεν (si ex re actio venit).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ἐπιτροπείας.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Ἐπιτροπεία τῆς μητρός.

Περίληψις.

240. Εἰς τίνας δίδεται ἐπίτροπος.
241. Ἐπιτροπεία τῆς μητρός. Περὶ θετῆς μητρὸς οὐδόλως πρόκειται.
242. Διορισμὸς συμβούλου καὶ κατὰ τίνας τύπους.
243. Σύμπραξις τοῦ συμβούλου καὶ εὐθύνη.
244. Διαφωνία μεταξὺ μητρὸς καὶ συμβούλου, καὶ σύναψις δευτέρου γάμου.
245. Πότε διορίζεται σύμβουλος παρὰ τοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν μητέρα.
246. Περὶ ἐμβρυωροῦ.
247. Ἡ συνάπτουσα νέον γάμον τί ὀφείλει νὰ πράξῃ πρὸς διατήρησιν τῆς ἐπιτροπείας. Ἡ διαζευχθεῖσα καὶ ἔγγαμος δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις ταύτας.
248. Συνέπειαι ὅταν ἡ μήτηρ προκαλῇ διορισμὸν ἐπιτρόπου.
249. Συνέπειαι μὴ προκληθέντος διορισμοῦ.
250. Περὶ συνεπιτροπείας τοῦ νέου συζύγου.
251. Σύγχρονος παῦσις τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νέου συζύγου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

240. Ὁ ἡμέτερος νόμος διετήρησε τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός, δυνάμει δὲ αὐτῆς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῶν ἀνηλίκων τέκνων καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, κατὰ τοῦτο διαφέρων τοῦ γαλλικοῦ νόμου, καθ' ὃν ὁ πατὴρ διαχειρίζεται ὡς ἐπίτροπος.

Κατὰ τὸ Ῥωμ. Δίκαιον διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς ὁ ἀνήλικος ἐγίνετο αὐτεξούσιος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν παραδέχεται ὁ νεώτερος νόμος, καθ' ὃν ὁ ὀρφανὸς πατρὸς εἶναι ἀχειράφετος, ἐνόσῳ, διαρκούσης τῆς ἀνηλικότητος, δὲν προηγήθη πρᾶξις, δι' ἧς ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ πρὸς χειραφεσίαν ἱκανότης.

Πρὸ πάσης ἐξετάσεως δὲν δέχεται πλέον ὁ νόμος αὐτεξουσιότητα ἀνηλίκου ἁπλῶς, διότι ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἐξέλιπε. Ταύτην ἐπακολουθεῖ ἡ κατάστασις τῶν ἀχειραφέτων, ὑποκειμένων εἰς τὴν ἐπιτροπείαν.

Ἂν ὅμως ὁ πατὴρ ἀδυνατῇ νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς μητρὸς (Ἀρ. 9) καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῆς δίδεται ἐπίτροπος.

Δὲν εἶναι ἀδυναμία, ὅταν ὁ πατὴρ ἀπολέσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἡ γίνῃ ἄφαντος, διότι τὰς περιστάσεις ταύτας ἐξομοιοῖ ὁ νόμος πρὸς τὴν ἀποβίωσιν (Ἀρ. 10).

Ἄρα ἀδυναμία εἶναι ἡ φυσική, ὅταν ὁ πατὴρ πάσχῃ, ἡ ἀπαγόρευσις νόμιμος, ἡ δικαστική, καθόσον δὲν συνεπάγονται ἀπώλειαν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας (1). Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ὅταν ἡ μήτηρ δὲν ζῇ, ἡ ἀδυνατῇ ν' ἀναπληρώσῃ τὸν πατέρα, διορίζεται ἐπίτροπος.

Ἀπεναντίας εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις, ὅταν ὁ πατὴρ ἀπολέσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, κηρυχθῇ ἄφαντος, ἢ ἀποβιώσῃ, ὁ ἡμέτερος νόμος προσκαλεῖ αὐτοδικαίως εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τὴν μητέρα (Ἀρ. 10), ἐνῷ ὅταν ὁ πατὴρ ἀδυνατῇ, ἡ μήτηρ δὲν ἐνεργεῖ ὡς ἐπίτροπος, ἀλλ' ὡς ἀναπληροῦσα τὸν πατέρα κατὰ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἀπώλεια ἐπέρχεται συνεπείᾳ ἀποστερήσεως, ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγγελλομένης. Τοιαύτην ἀπώλειαν διαγράφει ὁ Ποιν. Ν. Ἀρθ. 281 ἕνεκεν αἱμομιξίας, οὐχὶ δὲ τὸ Ἀρθ. 314 ἕνεκα σωματικῆς βλάβης ἐπενεχθείσης εἰς τὸν ὑπεξούσιον, ὅτε μόνον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ αἰκίζοντος γονέως

(1) Ὅρα § 220. Demolombe VI. 364.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ τέκνον. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν ὅμως ἀποστερήσεων, ἃς συνεπάγονται αἱ ποιναί, δὲν συναριθμεῖται κατὰ τὴν Ποιν. Ν., Ἄρθρ. 23, ἡ ἀποστέρησις τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

241. Τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, ὁρμώμενον ἐκ τῆς ἀπεριορίστου εὐνοίας τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν πατέρα διὰ διαθήκης νὰ προβλέψῃ περὶ ἐπιτρόπων, ἐχόντων τὴν προτεραιότητα. Αἱ μητέρες βραδέως ἐκλήθησαν, προτιμώμεναι τῶν δικαστικῶν ἐπιτρόπων.

Ἀλλ' ἡ μητρικὴ στοργὴ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐγγυήσεων, ἃς δύναται νὰ παραβλέψῃ ὁ νομοθέτης.

Ἡ πατρικὴ ἐξουσία, ὡς ἀπεριόριστον δικαίωμα, ἀπομακρύνεται τοῦ ἠθικοῦ σκοποῦ, τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν φροντίδος, περὶ ἧς ὁ νομοθέτης πρὸ πάντων μεριμνᾷ, διὰ τοῦτο, ἄνευ σπουδαίου λόγου, δὲν δύναται οὗτος νὰ παραλείψῃ τὴν ἀντίληψιν τῆς μητρός, διὰ νὰ προηγηθῇ ὁ ἐκ πατρικῆς διαθήκης ἐπίτροπος.

Ἐν γένει ἡ παρέμβασις ξένου προσώπου μεταξὺ μητρὸς καὶ τέκνων δύναται νὰ διαταράξῃ τὰ αἰσθήματα, περὶ ὧν προνοεῖ ὁ νομοθέτης, ὅπως διατηρῶνται ἀκμαῖα καὶ ἄμικτα, ἐνισχύοντα τὰς ὑγιεῖς τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀρχάς.

Ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐποχῇ, ὅτε ἡ οἰκογένεια καὶ οἱ ἠθικοὶ αὐτῆς δεσμοὶ ἐξετιμήθησαν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, μὴ προσκολλωμένου πλέον ἀπρὶξ εἰς τὴν ξηρὰν εὔνοιαν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, αὕτη ἐμετριάσθη καὶ κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα βλέπομεν ἀπονεμομένην εἰς τὴν μητέρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς πᾶσαν ἐξουσίαν (πᾶσαν τοῦ οἴκου ποιεῖσθαι φροντίδα τε καὶ διοίκησιν). Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι πόρισμα τῆς ἴσης πρὸς τοὺς γονεῖς ὑπακοῆς, ὀφειλομένης *κατὰ θείαν ἐντολήν* (1). Ἀλλὰ τοιουτοτρόπως ὁ νομοθέτης μετεπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, καθιερῶν, οὕτως εἰπεῖν, μητρικὴν ἐξουσίαν σχεδὸν ἀνεξέλεγκτον (2), κατὰ μίμησιν τῆς πατρικῆς.

Παρακολουθῶν τὸν Γάλλον νομοθέτην, ὁ ἡμέτερος ἐβάδισε μεταξὺ τούτων μέσην ὁδόν.

Εἰς τὴν μητέρα ἀνέθεσε καθήκοντα ἐπιτρόπου, καλῶν αὐτὴν

(1) Ἐκλογὴ Λέοντος Τίτλ. 6'. κεφ. ε'.
(2) Τὰ τέκνα ἐκπαιδεύειν καὶ γαμοστολεῖν καὶ προῖκα ἐπιδιδόναι κ α θ ὼ ς ἂ ν β ο υ λ η θ ε ί η. Αὐτόθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτοδικαίως, ἄρα ἀποθανόντος τοῦ πατρός, ἢ ἀπολέσαντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ γενομένου ἀφάντου. Ἂν μόνον ἀδυνατῇ ὁ πατὴρ πρὸς ἐνάσκησιν τῆς ἐξουσίας, ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς μητρός.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἔδειξε πρὸς τὴν μητέρα τυφλὴν ἐμπιστοσύνην.

Ὅταν ὁ πατήρ, λόγῳ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐμπνεούσης αὐτὸν προνοίας, φρονῇ, ὅτι ἡ μήτηρ δὲν εἶναι καθ' ὅλα ἐπιτηδεία, δύναται νὰ διορίσῃ εἰς τὴν μητέρα σύμβουλον, οὗ ἡ συναίνεσις ἀπαιτεῖται εἰς ὅλας τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν ἐπιτροπείαν πράξεις.

Τῆς ἐξουσίας ταύτης δύναται ὁ πατὴρ νὰ κάμῃ στενοτέραν χρῆσιν, προσδιορίζων τὰς πράξεις,εἰς ἃς ἀπαιτεῖται τοῦ συμβούλου ἡ συναίνεσις, ὅτε διὰ τὰς μὴ προνοουμένας εἶναι περιττή (Ἄρθ. 11).

Κατὰ τοῦτο διαφέρει ὁ ἡμέτερος νόμος τοῦ Γαλλικοῦ, ὅτι τὴν μητέρα δέχεται ἐπίτροπον, μόνον ὅταν ἦναι ἐνῆλιξ (Ἄρθρ. 49), ἐνῷ ὁ Γαλλικὸς (Ἄρθρ. 442) καὶ τὴν ἀνήλικον προτιμᾷ ἄλλου.

Ἐπειδὴ ὁ νομοθέτης πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχε τὸν γαλλ. Κώδικα καὶ τοῦτον ἐμιμήθη, ἕπεται ὅτι ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ πρόκειται πάντοτε περὶ φυσικοῦ πατρὸς καὶ φυσικῆς μητρός, οὐδέποτε περὶ τῶν ἐξ υἱοθεσίας, εἰς ἣν κατὰ τὸν γάλλον νομοθέτην ὡρισμέναι ἀπεδόθησαν συνέπειαι, ἄσχετοι πρὸς τὴν ἐπιτροπείαν (1). Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον εἰς τὴν θετὴν μητέρα δὲν ἀπεδόθη ἐπιτροπεία.

242. Ἡ μήτηρ, συνεπῶς πρὸς τὸ σύστημα τοῦ ἡμετέρου νόμου, δὲν δύναται νὰ περιορίσῃ τὴν διοίκησιν τοῦ πατρός, ἐνεργοῦντος δυνάμει τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

Ὁ πατὴρ ὅμως, μετερχόμενος τὴν ἐξουσίαν ταύτην, διὰ διορισμοῦ συμβούλου τῆς μητρός, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο κατὰ δύο μόνους τρόπους, εἴτε διὰ διαθήκης, εἴτε διὰ δηλώσεως ἐνώπιον Εἰρηνοδίκου ἢ ἐνώπιον Συμβολαιογράφου (Ἄρ. 11).

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἅμα ἡ διαθήκη, ὡς τοιαύτη μὲν εἶναι ἄκυρος, ἔχει ὅμως τὰ προσόντα συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἰσχύει ὡς πρὸς τὸ μέρος διορισμοῦ συμβούλου (2).

Ἡ δήλωσις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου τῆς κατοικίας, ἀλλ' ἐνώπιον οἱουδήποτε, μὴ διαστέλλοντος τοῦ νόμου (3).

---

(1) Demolombe VI. 129. καὶ ἑπ.

(2) Dalloz Minor. 82.

(3) Toullier II. 1097. Demolombe VII. 83. Aubryet Rau I. § 99. bis.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Θεσσαλ

Ὁ Γαλλ. Ν. Ἀρ. 392 ῥητῶς προσαπαιτεῖ καὶ τὸν γραμματέα τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἐνῷ ὁ ἡμέτερος σιωπᾷ, καθόσον ὅμως ὁ Εἰρηνοδίκης ἔχει ἀνάγκην τοῦ γραμματέως διὰ τὴν σύνταξιν τῶν πρακτικῶν, συνυπακούεται καὶ παρ' ἡμῖν ὁ γραμματεύς.

Τὸν διορισμὸν συμβούλου δύναται ὁ πατὴρ ν' ἀνακαλέσῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀνάκλησις πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τοὺς αὐτοὺς τύπους (1), δηλ. διὰ διαθήκης ἢ διὰ δηλώσεως ἐνώπιον Εἰρηνοδίκου ἢ συμβολαιογράφου.

Ὁ νόμος ὁμιλεῖ περὶ ἑνὸς συμβούλου, οἱ δὲ Συγγραφεῖς δὲν παραδέχονται πλείονας, διότι δύνανται μᾶλλον ν' αὐξήσωσι τὴν σύγχυσιν, μὴ συμφωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους καὶ οὕτω παραλύοντες τὴν διαχείρισιν (2).

Κατὰ τὴν ὑπουργικὴν ἔκθεσιν ἐντούτοις ὁ πατὴρ δύναται νὰ διορίσῃ μέχρι τριῶν συμβούλων, ὅπερ ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ νόμου δὲν ἐξάγεται. Δὲν δύναται νὰ φιλονεικηθῇ, ὅτι εἰδικοὶ σύμβουλοι, ἐπὶ ὡρισμένων πράξεων ἕκαστος, δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου νὰ διορισθῶσιν, ἀλλ' οἱ πλείονες διὰ τὰς αὐτὰς πράξεις εἶναι ἀσυμβίβαστοι, ἅμα ἑνὸς καὶ μόνου ἐξ αὐτῶν δὲν ἀρκεῖ ἡ συναίνεσις, ἄλλως πρέπει νὰ λογισθῇ ἀνεφάρμοστος ἡ διάταξις τοῦ διαθέτου.

Δὲν κωλύει ὁ νόμος τὸν πατέρα νὰ προβλέψῃ περὶ ἀντικαταστάσεως συμβούλου, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, ἢ κωλύματος τοῦ πρώτου διοριζομένου.

Ὁ σύμβουλος δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ, καθόσον τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν εἶναι δημοσία λειτουργία, ὅπως τοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλ' εἰδικὴ ἐντολή, καὶ ὡς ἐκ τούτου γίνεται χρήσιμος ἡ ἀντικατάστασις.

Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, ἢ θανάτου τοῦ συμβούλου, δὲν προβλέπει ὁ νόμος, ἂν δύναται ν' ἀντικατασταθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἡ ἀκριβεστέρα ἑρμηνεία εἶναι ἡ ἀποφατική, διότι πρόκειται περὶ ἐξαιρετικῆς ἐξουσίας τοῦ πατρός, μὴ δυναμένης ν' ἀναπληρωθῇ παρ' ἄλλου (3).

243. Ὁ σύμβουλος οὐδεμίαν ἐνεργεῖ πρᾶξιν διαχειρίσεως, ἀλλὰ

(1) Demolombe VII. 84. 85.
(2) Demolombe VII. 89. Daloz Minor. 85.
(3) Duranton III. 421. Demolombe VII. 105. Dalloz Min. 87.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κωλύει τὴν μητέρα, μεχρισοῦ δώσῃ τὴν συναίνεσιν αὐτοῦ, περὶ ἧς πρέπει νὰ γίνεται μνεία διὰ τὸ κῦρος τῆς πράξεως.

Λόγῳ τῆς συναινέσεως ταύτης φέρει ὁ σύμβουλος εὐθύνην (1), συγκατατεθεὶς εἰς πράξεις, ἐξ ὧν πηγάζει ζημία εἰς τὸν ἀνήλικον, ἅμα ὑπάρχει δόλος, ἢ μείζων ῥᾳθυμία (Ἄρθ. 11). Ὡς ἐκ τῆς εὐθύνης τοῦ συμβούλου, κατὰ φυσικὸν λόγον δὲν ἐλαττοῦται ἡ εὐθύνη τῆς μητρός, ἥτις ἔχει τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἀπευθείας ἐνεργεῖ (2).

Καθόσον ὁ διορισμὸς τοῦ συμβούλου γίνεται διὰ πράξεων διαφευγουσῶν τὴν γνῶσιν τῶν μετὰ τῆς μητρὸς συμβαλλομένων, ὁ ἡμέτερος νόμος Ἄρ. 11. ἔλυσε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῶν πράξεων, καθ' ἃς δὲν συνέπραξεν, ὡς ὤφειλεν, ὁ σύμβουλος.

Ἂν ὁ τοιοῦτος συμβαλλόμενος εἶναι ἐν καλῇ πίστει, δηλ. ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑπάρξεως συμβούλου, δὲν βλάπτεται ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς συναινέσεως αὐτοῦ (3). Εἶναι φανερόν, ὅτι ἅμα βλάπτεται ὁ ὀρφανός, χωροῦσι τὰ κοινὰ μέσα, καὶ μόνον ὅταν δὲν βλάπτεται, δὲν εἶναι ἡ πρᾶξις αὐτοδικαίως ἄκυρος, λόγῳ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ συμβαλλομένου.

244. Ἡ μήτηρ δύναται νὰ διαφωνήσῃ πρὸς τὸν σύμβουλον καὶ ἐρωτᾶται τότε περὶ τοῦ ποιητέου.

Ἡ ἁπλουστέρα ἀπάντησις εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ παραλειφθῇ ἡ πρᾶξις, εἰς ἣν δὲν συγκατατίθεται ὁ σύμβουλος. Ἀλλ' ἡ ἄρνησις τοῦ συμβούλου δυνατὸν νὰ προέρχεται ἐξ ἁπλῆς ἰδιοτροπίας, ὅτε παραλύεται ἡ διαχείρισις τῆς μητρός, καταδικαζομένης εἰς ἀπραξίαν.

Ἐν σιωπῇ τοῦ νόμου δύω γνῶμαι προτείνονται, κατὰ τὴν μέν, ὅτι πρέπει νὰ λυθῇ ἡ διχογνωμία παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (4), κατὰ τὴν δὲ παρὰ τοῦ δικαστηρίου (5), καὶ αὐτὴ φαί-

(1) Ἐν Γαλλίᾳ ἐφιλονεικήθη, ὡς μὴ πηγαζούσης εὐθύνης ἐκ τῆς συμβουλῆς, Nemo ex consilio tenetur (ὅρα Τόμ. Γ'. § 183). Demolombe VII. 102. Dalloz Min. 96.

(2) Demolombe VII. 96.

(3) Ἐν Γαλλίᾳ αἱ γνῶμαι εἶναι διῃρημέναι. Demolombe VII. 98 Dalloz Min. 91.

(4) Demolombe VII. 95. Aubryet Rau I. § 99. bis.

(5) Chardon Puiss. tut. 11.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νεται ἡ ὀρθοτέρα, διότι τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δὲν ἀναπληροῖ τὸν σύμβουλον, οὔτε ἔχει ἐπ' αὐτοῦ δικαιοδοσίαν (1).

Ὅταν ἡ μήτηρ, συνάπτουσα δεύτερον γάμον, διαμένῃ ἐπίτροπος συμπαραλήψει τοῦ συζύγου, δὲν παύει ὁ σύμβουλος, μὴ προβλέποντος τοιαύτην παῦσιν τοῦ νόμου (2).

245. Ὁ ἡμέτερος νόμος προσέθηκεν ἰδιαιτέραν περίπτωσιν, καθ' ἣν προστίθεται εἰς τὴν μητέρα σύμβουλος παρὰ τοῦ δικαστηρίου (Ἄρ. 11)).

Ἡ περίπτωσις αὕτη ὑπάρχει, ὅταν ὁ πατὴρ ζῇ, ἀλλ' ἀπώλεσε τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἡ δὲ μήτηρ ἀνέλαβε τὴν ἐπιτροπείαν. Ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (§ 240), ἡ περίπτωσις εἶναι σπανία, διαφέρουσα τῆς ἀδυναμίας τοῦ πατρός, ὅτε οὗτος ἀναπληροῦται παρὰ τῆς μητρὸς κατὰ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν. Ὁ διορισμὸς γίνεται κατ' αἴτησιν τῶν συγγενῶν, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Ὁ νομοθέτης ἔκρινεν, ὅτι χρεωστεῖ νὰ προνοήσῃ ἀντὶ τοῦ πατρός, ἀναξίου καταστάντος καὶ ἀπολέσαντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν συνεπείᾳ διατάξεως τοῦ νόμου, ἀπαγγέλλοντος τοιαύτην ἀπώλειαν. Ἀπεναντίας ὅταν ὁ πατὴρ ἀποθάνῃ, μὴ λαβὼν τοιαύτην πρόνοιαν, ὁ νομοθέτης θεωρεῖ αὐτὴν περιττήν.

246. Μετὰ θάνατον τοῦ πατρός, ὅταν δὲν ὑπάρχωσι τέκνα ἐκ τοῦ γάμου, οἱ κληρονόμοι ἐξ ἀδιαθέτου ἢ ἐκ διαθήκης θέλουσιν ἐπιληφθῆ τῆς κληρονομίας.

Ἂν ὅμως ἡ γυνὴ εἶναι ἔγκυος, δύνανται νὰ κινδυνεύσωσιν ἐν τῷ μεταξὺ τὰ συμφέροντα τοῦ τεχθησομένου.

Πρὸς διάσωσιν αὐτῶν ὁ νόμος Ἄρ. 12 παραδέχεται διορισμὸν ἐμβρυωροῦ μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ κυοφορουμένου.

Ὁ ἐμβρυωρὸς οὗτος εἶναι προσέτι ἀναγκαῖος, διὰ νὰ μὴ γίνῃ παρὰ τῆς χήρας ὑποβολὴ τέκνου πρὸς σφετερισμὸν τῆς κληρονομίας.

Ὁ ἡμέτερος νόμος, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ γαλλικοῦ (Ἄρ. 393) σιωπῶντος (3), παραδέχεται τὸν ἐμβρυωρόν, ὅταν δὲν ὑπάρχωσιν

---

(1) Dalloz Min. 93.
(2) Dalloz Min. 94.
(3) Ὅρα τὰς διαφόρους γνώμας παρὰ Demolombe VII. 69. καὶ Dalloz Min. 127.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄλλα τέκνα ἀχειράφετα ἀνήλικα, διότι τότε μόνον εὑρίσκονται ἐκτεθειμένα τὰ συμφέροντα τοῦ κυοφορουμένου ἕνεκα τῶν ἀξιούντων τὴν κληρονομίαν.

Ὅταν ὅμως ὑπάρχωσιν ἀχειράφετα ἀνήλικα, ἡ μήτηρ καλεῖται αὐτοδικαίως εἰς τὴν ἐπιτροπείαν, ὥστε οὐδεὶς τῶν κινδύνων εἶναι ἐνδεχόμενος, οὔτε τῆς ὑποβολῆς τέκνου, ἐκλείποντος τοῦ συμφέροντος, οὔτε τῆς ἀπωλείας τῆς κληρονομίας, διαμενούσης πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν διαχείρισιν τῆς μητρός, καὶ τότε ἐπομένως ὁ ἐμβρυωρὸς εἶναι περιττός.

Ἡ ἔλλειψις ἄλλων ἀχειραφέτων ἀνηλίκων εἶναι τοιουτοτρόπως ὅρος ἀπαραίτητος.

Κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου ἡ χήρα, ἢ πρέπει νὰ ἦναι ἔγκυος, ἢ νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶναι. Ἡ ἁπλῆ δήλωσις τῆς χήρας ἐπομένως ἀρκεῖ, καὶ δὲν ὑποβάλλεται εἰς ἄλλην ἐξέτασιν, πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐγκυμοσύνης, ὅπως ἐγίνετο παρὰ Ῥωμαίοις (1).

Ἐκ τῆς βεβαιώσεως ταύτης οὐδὲν ἄλλο θέλει προέλθει πλὴν ἀναστολὴ τῆς ἐνασκήσεως τοῦ δικαιώματος τῶν κληρονόμων, ἥτις εἶναι προτιμοτέρα τῶν ὅλως ἀπαδουσῶν εἰς τὰ σημερινὰ ἤθη ἐξετάσεων (2).

Καθόσον ὁ νόμος ἐντούτοις δὲν περιορίζεται εἰς τὴν περίπτωσιν, ὅταν ἡ χήρα λέγῃ ἑαυτὴν ἔγκυον, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ τὴν περίστασιν, ὅταν ἦναι, ἔπεται ὅτι, καὶ ἂν ἡ χήρα παραλείψῃ τὴν δήλωσιν, πᾶς ὅστις ἔχει συμφέρον δύναται νὰ προκαλέσῃ τὸν διορισμὸν ἐμβρυωροῦ, διὰ νὰ μὴ γίνῃ ὑποβολὴ τέκνου, ἄρα καὶ ὁ Εἰρηνοδίκης ἐξ ἐπαγγέλματος ὡς Πρόεδρος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ ὅταν ἡ γυνὴ ἀρνῆται ἐγκυμοσύνην (3).

Τὸν ἐμβρυωρὸν διορίζει τὸ δικαστήριον μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (4).

Ὁ ἐμβρυωρὸς εἶναι ὅλως προσωρινός, μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ

---

(1) L. 1. § 1. de ventre (37. 9). Non dicere se prægnantem sufficit. Περὶ τῆς γαστρὸς ὀνόματι νομῆς ὅρα Τόμ. Ε'. § 393. Demolombe III. 61.

(2) Ὅρα παρὰ Dalloz Min. 124. ἀπόφασιν Ἐφετείου τῆς Aix.

(3) Merlin. Rép. Curateur au ventre Demolombe VII. 63. Dalloz Min. 125. 126.

(4) Κατὰ Γαλλ. Κώδ. 393. ἀπ' εὐθείας τὸ συγγ. συμβούλιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κυοφορουμένου, ἢ μεχρισοῦ παρέλθῃ ὁ χρόνος, ἐν ᾧ γεννᾶται γνήσιον τέκνον.

Ἅμα γεννηθέντος τοῦ τέκνου, ἡ μήτηρ αὐτοδικαίως καθίσταται ἐπίτροπος, ὁ δὲ ἐμβρυωρὸς παρεπίτροπος (Ἀρ. 12). Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἐμβρυωρὸς δὲν πρέπει νὰ διορίζεται ἐκ τῆς γραμμῆς τῆς μητρός (Ἀρ 26).

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἑπομένως ἡ μήτηρ δὲν ἔχει διαχείρισιν ὑπὲρ τοῦ κυοφορουμένου, ὁ δὲ ἐμβρυωρός, ὡς ὅλως προσωρινός, περιορίζεται εἰς μόνας τὰς ἀναγκαίας πράξεις πρὸς διάσωσιν τῆς περιουσίας καὶ προσωρινὴν διαχείρισιν, ὅπως καὶ τὸ Ῥωμ. Δίκαιον ὁρίζει περὶ τοῦ κηδεμόνος γαστρός (1).

Ὁ ἐμβρυωρός, παύων, ὀφείλει λόγον τῆς διαχειρίσεως.

247. Ἐνόσῳ ἡ μήτηρ διατηρεῖ τὴν χηρείαν, δὲν ἔχει ὁ νομοθέτης λόγον δισταγμοῦ περὶ αὐτῆς, ὡς ἐμπνεομένης ὑπὸ μόνων τῶν μητρικῶν αἰσθημάτων.

Ἅμα ὅμως συνάπτει νέον γάμον, ἐνδέχεται νὰ μὴ συνταυτίζωνται τὰ συμφέροντα μητρὸς καὶ τέκνων, καὶ διὰ τοῦτο ὁ νομοθέτης, πρὶν ἐμπιστευθῇ πάλιν εἰς αὐτήν, χρῄζει νέας ἐξετάσεως. Περὶ τούτου καταλλήλως δύναται νὰ κρίνῃ ἡ ἁρμοδία ἀρχή, ἐκτιμῶσα, ἂν ἐσβέσθη ὅλως ἡ μητρικὴ στοργή, πρᾶγμα σπάνιον, καὶ σχεδὸν ἀπίθανον, ἢ μᾶλλον ἂν κινδυνεύωσι τὰ συμφέροντα τῶν ἀνηλίκων διὰ τοῦ νέου συζύγου.

Ἡ παῦσις τῆς μητρὸς ἀπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἁπλῶς καὶ μόνον, διότι συνῆψε γάμον, ἤθελε στηρίζεσθαι εἰς ἀδικαιολόγητον πρόληψιν, ἕνεκεν αὐτῆς δὲ ἤθελον κληθῆ εἰς τὴν ἐπιτροπείαν ἄλλα πρόσωπα, μὴ δυνάμενα νὰ ἐνδιαφέρωνται ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν, ὅσον ἡ μήτηρ.

Ἀντὶ τῆς ἀνεξετάστου προλήψεως προτιμοτέρα εἶναι ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων κρίσις.

Ταύτην ὅμως ὀφείλει ἡ μήτηρ νὰ προκαλέσῃ, πρὶν συνάψῃ νέον γάμον, προειδοποιοῦσα, ὅπως γίνῃ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς, ἂν εἶναι ἀναγκαία.

Ὑποβάλλων ὁ νόμος τὴν μητέρα εἰς τὴν ὑποχρέωσιν προειδο-

(1) Ὅρα Τόμ. Ε'. § 393. Demolombe VII. 52 καὶ ἑπ. Aubry et Rau I. § 136.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποιήσεως, ρυθμίζει τὰς διατάξεις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν, ἢ παράλειψιν τῆς ὑποχρεώσεως (Ἄρ 13).

Περὶ τῆς διαζευχθείσης καὶ εὑρισκομένης ἐγγάμου κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς οὐδὲν εἴρηται ἐν τῷ νόμῳ· ὥστε ὡς πρὸς αὐτὴν δὲν εἶναι ἐφαρμοστέαι αἱ προκείμεναι διατάξεις, ἀλλ' αὐτοδικαίως ἔρχεται εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνων ἄνευ τινὸς ἐξετάσεως.

Εἶναι βεβαίως χάσμα ἐμφαῖνον τὸ ἀσυνεπὲς τοῦ νομοθέτου.

248. Ἐὰν ἡ μήτηρ, ἡ συνάπτουσα νέον γάμον, πειθαρχοῦσα εἰς τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, προκαλέσῃ διορισμὸν ἐπιτρόπου, μεχρισοῦ ἀποφασίσῃ τὸ δικαστήριον καὶ ἀναλάβῃ τὰ ἔργα ὁ νέος ἐπίτροπος, ἂν τυχὸν κριθῇ ἀναγκαία ἡ ἀντικατάστασις, ἐξακολουθεῖ τὴν αὐτὴν διαχείρισιν.

Ὁ ἡμέτερος νόμος, διὰ πλείονα ἐγγύησιν, ἀπαιτεῖ ν' ἀποφασίσῃ τὸ δικαστήριον, ἐνῷ ὁ Γαλλ. Κῶδιξ Ἄρθρ. 395 ἐπαρκεῖται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ μήτηρ προκαλεῖ τὸν διορισμὸν τοῦ ἐπιτρόπου, τὸ Ἄρθρ. 13. τοῦ νόμου παραπέμπει εἰς τὸ Ἄρθρ. 646 τῆς Πολιτ. Δικονομ. Ἀκολουθεῖται λοιπὸν ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασία καὶ, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ἀνηλίκων, ἡ προηγουμένη γνωμοδότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου εἶναι ἀπαραίτητος (Πολ. Δικον. Ἄρθρ. 647).

Ὁποιαδήποτε εἶναι ἡ γνωμοδότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ὅταν τὸ δικαστήριον παραδέχεται τὴν διατήρησιν τῆς μητρὸς ὡς ἐπιτρόπου, διορίζει πάντοτε συνεπίτροπον τὸν νέον σύζυγον (Ἄρθρ. 14).

Ἡ εὐθύνη αὐτοῦ, προστιθεμένη εἰς τὴν εὐθύνην τῆς μητρὸς, δύναται μᾶλλον νὰ ἐπαυξήσῃ τὰς ὑπὲρ τῶν ἀνηλίκων ἐγγυήσεις, κτωμένων τὸ δικαίωμα νομίμου ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων αὐτοῦ.

Λόγῳ τῆς πιθανότητος, ὅτι ἡ μήτηρ μέλλει ν' ἀκούῃ τὰς συμβουλὰς τοῦ νέου συζύγου, ἐκρίθη προτιμότερον νὰ ἐπεκταθῇ εἰς αὐτὸν ἡ εὐθύνη.

Ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ νόμου (Ἄρθρ. 14), ὅτι εἰς ὁλόκληρον εὐθύνεται ὁ νέος σύζυγος *περὶ τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου διαχειρίσεως*, ἕπεται ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου ἄρχεται ἡ εὐθύνη, εἰ καὶ μεταγενεστέρως ἐπελθόντος τοῦ διορισμοῦ. Μόνα λοιπὸν τὰ πρὸ τοῦ γάμου γενόμενα εἶναι ἀλλότρια εἰς τὸν τοιοῦτον σύζυγον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

249. Αὐστηρότεραι καὶ διὰ τὴν γυναῖκα καὶ διὰ τὸν ἄνδρα εἶναι αἱ συνέπειαι, ὅτε δὲν προεκλήθη διορισμὸς ἐπιτρόπου, λόγῳ τῆς ὑπεκφυγῆς τῆς ἀπαιτουμένης ἐξετάσεως.

Ἡ μὲν μήτηρ παύει αὐτοδικαίως τῆς ἐπιτροπείας, ὁ δὲ νέος σύζυγος εἶναι μετ' αὐτῆς εἰς ὁλόκληρον συνυπεύθυνος καὶ διὰ τὴν πρὸ τοῦ γάμου διαχείρισιν καὶ διὰ τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ.

Οὕτως ἔλυσεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὴν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ συζύγου διὰ τὴν πρὸ τοῦ γάμου διαχείρισιν (1), παραδεχόμενος ὅτι καὶ ὁ νέος σύζυγος εἶναι ἐν κακῇ πίστει, μὴ ζητήσας πρὸ τοῦ γάμου νὰ γίνῃ ἡ δέουσα ἐξέτασις, ἂν ἐξ αὐτοῦ βλάπτονται τὰ συμφέροντα τῶν ἀνηλίκων. Ὁ μὴ συμμορφούμενος πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ νόμου πρέπει νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τοῦ ἰδίου πταίσματος, ὅσον μεγάλαι καὶ ἂν ἦναι (2).

Καί τοι ἐπιρριφθεῖσα εἰς νέον γάμον ἡ μήτηρ, πρὶν προκαλέσῃ τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου, καὶ παύσασα αὐτοδικαίως, δύναται νὰ διορισθῇ πάλιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπίτροπος, ὅτε καὶ ὁ νέος σύζυγος διορίζεται συνεπίτροπος, φέρων ὡς τοιοῦτος ὁλόκληρον τὴν εὐθύνην τῆς διαχειρίσεως (Ἄρθρ. 15).

Τοῦτο ἀπόκειται ὅλως εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐξετάσῃ, ἂν ἡ μήτηρ ἄνευ προθέσεως βλάβης τῶν ὀρφανικῶν συμφερόντων ἦλθεν εἰς νέον γάμον, πρὶν προκαλέσῃ διορισμὸν ἐπιτρόπου, καὶ ἂν ἐκ τοῦ παραπτώματος τούτου δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ συμπέρασμα κακῆς διαχειρίσεως.

Ὁ γαλλ.νόμος περὶ τούτου σιωπᾷ, ἀλλὰ μὴ ἀποφαινόμενος περὶ ἀνικανότητος τῆς μητρός, δὲν ἀπαγορεύει τὸν ἐκ νέου διορισμόν(3).

Ὅσον καὶ ἂν ἔπταισεν ἡ μήτηρ, μὴ ἐκτιμήσασα τὴν σοβαρότητα τοῦ ἰδίου πταίσματος, ἴσως εἶναι πάλιν προτιμοτέρα παντὸς ἄλλου ἐπιτρόπου.

Μεχρισοῦ διορισθῇ, ἐντούτοις ἔπαυσεν αὐτοδικαίως καὶ ἑπομένως πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ μεταξὺ ἐνήργησεν ὑπόκειται εἰς ἀκυρότητα. Ἀλλὰ τὴν ἀκυρότητα ταύτην δὲν θέλει προτείνει ὁ ἐν γνώσει

---

(1) Ὁ Demolombe VII. 127. ἀντιδοξεῖ Dalloz Min. 109.
(2) Οἱ Γάλλοι λέγουσι: qui épouse la veuve, épouse la tutelle. Aubry et Rau I. § 99. bis.
(3) Duranton III. 427. Demolombe VII. 130.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς παύσεως ταύτης μετ' αὐτῆς συναλλαξάμενος (1). Καθόσον ὁ γάμος τελεῖται δημοσίως, δὲν ὑποτίθεται ὁ τρίτος ἐν καλῇ πίστει, πλὴν ὅτε ἡ μήτηρ ἐνήργησεν ἀδείᾳ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου(2).

Ἐν γένει δὲν θέλει ἀρνηθῆ τις, ὅτι δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις συντηρητικάς, μεχρισοῦ διορισθῇ ἐπίτροπος (3), τοῦτο δὲ προκύπτει ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου, παραδεχομένου εὐθύνην τοῦ νέου συζύγου τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου διαχειρίσεως,ἐνῷ ἀπὸ τῆς τελέσεως αὐτοῦ ἐπῆλθεν αὐτοδικαίως παῦσις τῆς μητρός, ἧς ὁ σύζυγος δὲν διωρίσθη εἰσέτι ἐπίτροπος, καὶ καθόσον τὴν εὐθύνην ταύτην ἀφομοιοῖ ὁ νόμος πρὸς τὴν τοῦ ἐπιτρόπου (Ἄρ. 13 *ὡς ἂν ἦτον ἐπίτροπος*).

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ λοιπὸν ἡ μήτηρ ἔπαυσε μὲν οὖσα ἐπίτροπος, ἀλλὰ μεχρισοῦ παραδώσει εἰς τὸν νόμιμον ἐπίτροπον, ὀφείλει ν' ἀποπερατώσῃ τὰ ἐκκρεμῆ καὶ ν' ἀποτρέψῃ πάντα κίνδυνον, ἡ δὲ εὐθύνη ἐπίκειται καὶ διὰ τὰς πράξεις καὶ διὰ τὰς παραλείψεις.

Διὰ τοῦ ἐκ νέου διορισμοῦ τῆς μητρὸς δὲν ἔπεται ἡ πλήρης ἀνάρρωσις τῶν πράξεων, ὅσας ἐνήργησεν αὕτη κατὰ τὸ διάστημα τῆς παύσεως, διότι ὁ διορισμὸς δὲν ἔχει ὀπισθενεργὸν δύναμιν (4).

250. Ἐνῷ καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ὁ νόμος δὲν δέχεται πλείονας τοῦ ἑνὸς ἐπιτρόπους, ἐξαιρετικῶς, ὅταν ἡ μήτηρ ἔρχεται εἰς νέον γάμον, ὁ σύζυγος γίνεται συνεπίτροπος.

Κατὰ τίνα τρόπον ἐνεργοῦσιν οἱ δύω οὗτοι συνεπίτροποι;

Δὲν ἐνδιαφερόμεθα βεβαίως εἰς τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀναφυομένην ἀπορίαν ὡς ἐκ τῆς αὐθεντίας τοῦ συζύγου (5).

Νομίζομεν ὅμως ὀρθοτέραν τὴν γνώμην, ὅτι ἀπαιτεῖται καὶ τῶν δύω συζύγων ἡ σύμπραξις, καὶ ὅτι ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἡ διδομένη παρὰ τοῦ ἑτέρου εἰς τὸν ἐνεργοῦντα πληρεξουσιότης, ἄλλως ἡ ὕπαρξις συνεπιτρόπου ἤθελεν ἔχει μόνην τὴν συνέπειαν τῆς εὐθύνης, ὅλως ἀδικαιολογήτου, ἂν ἴσχυον τὰ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ μὴ συμπράττοντος γινόμενα (6).

(1) Duranton III. 426. Demolombe VII. 122.
(2) Aubry et Rau I. § 99. bis. ὑποσ. 28.
(3) Demolombe VII. 123. Dalloz Min. 107.
(4) Dalloz Min. 115.
(5) Dalloz Min. 102. Aubry et Rau I. § 99. bis.
(6) Demolombe VII. 136.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπίσης ἀξία λόγου ἀπορία ἐγείρεται ἐν περιπτώσει διαφωνίας. Πρὸς διάλυσιν αὐτῆς δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἅμα τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαῖον, ὡς εἴπομεν καὶ ἐν περιπτώσει διαφωνίας μητρὸς καὶ συμβούλου (1).

251. Ἡ συνεπιτροπεία τοῦ νέου συζύγου καθιερώθη ὡς μείζων ἐγγύησις τῶν ἀνηλίκων, προσλαμβανόντων τὴν ἀντίληψιν προσώπου, συμβιοῦντος μετὰ τῆς μητρός.

Ἅμα ἓν ἐξ αὐτῶν τῶν προσώπων παύσῃ, αἱ ἐγγυήσεις ἐλαττοῦνται, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἡμέτερος νόμος (Ἄρθρ. 16) θεωρεῖ πεπαυμένον καὶ τὸ ἕτερον οὐχὶ ὅμως καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις.

Κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου δι' οἱονδήποτε λόγον ἔπαυσεν ἡ ἐπιτροπεία τῆς μητρὸς, αὐτοδικαίως ἐπέρχεται ἡ παῦσις τοῦ ἀνδρὸς, διότι οὗτος μόνον ἕνεκα τῆς συζύγου κατέστη ἐπίτροπος.

Ἀντιστρόφως ἅμα ὁ νέος σύζυγος παύσῃ, ἢ ἀπαλλαγῇ δι' οἱονδήποτε λόγον, πλὴν φρενοβλαβείας, αὐτοδικαίως παύει καὶ ἡ μήτηρ.

Ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ κίνδυνος εἶναι προφανὴς, ὅταν ἡ παῦσις θατέρου τῶν συνεπιτρόπων προκαλῆται ἐκ κακῆς διαχειρίσεως, διότι οὐχ ἧττον δὲν παύει νὰ ἐπενεργῇ διὰ τοῦ ἄλλου συνεπιτρόπου, ὡς συμβίου, ὁ ἀποβληθείς.

Ὅταν ὅμως διὰ τοῦ θανάτου τοῦ νέου συζύγου ἐπέρχεται ἡ παῦσις, ἀνεξήγητον εἶναι διατί ἡ μήτηρ δὲν ἀνακτᾷ τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς δικαίωμα (2).

Ἐντούτοις ὁ νόμος ἐκφράζεται σαφῶς, ἐξαιρῶν μίαν μόνην περίπτωσιν, ὅταν ὁ νέος σύζυγος παύῃ λόγῳ φρενοβλαβείας, ὅτε ἡ μήτηρ ἐξακολουθεῖ.

Ἡ παῦσις τῆς μητρὸς, διότι παύει ὁ νέος σύζυγος, δὲν κωλύει τὸ δικαστήριον νὰ ὀνομάσῃ πάλιν ἐπίτροπον τὴν μητέρα, καθόσον ἡ παῦσις αὕτη δὲν συνεπάγεται ἀνικανότητα. Ἐπίσης δὲν κωλύεται ὁ διορισμὸς μόνου τοῦ πατρυιοῦ (3).

Καί τοι σαφὴς ὁ νόμος ὡς πρὸς τὴν αὐτοδικαίως ἐπερχομένην παῦσιν, σιωπᾷ, ἂν ἐπέρχεται τοιαύτη λόγῳ τοῦ διαζυγίου. Καθό-

(1) Ὅρα § 243. Aubry et Rau αὐτ.
(2) Demolombe VII. 138.
(3) Αὐτόθι 139.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κέρκυρας

σον ὁ νέος σύζυγος μόνον ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος ταύτης εἶναι συνεπίτροπος, καὶ διὰ τοῦτο ἡ εὐθύνη αὐτοῦ προσδιορίζεται μέχρι τῆς διαρκείας τοῦ γάμου ("Αρθρ. 13 καὶ 14), φρονοῦμεν, ὅτι, ἀποβάλλων τὴν ἰδιότητα συζύγου, συναποβάλλει καὶ τὴν τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ ἐπομένως ἐπέρχεται αὐτοδικαίως καὶ ἡ παῦσις τῆς μητρός· Ἐπὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης διατηρεῖται ὁ γάμος, ὥστε δὲν ὑπάρχει ὁ αὐτὸς λόγος τῆς παύσεως, ἀλλ' ἡ σύμπραξις τῶν χωρισθέντων εἶναι ἀδύνατος, μόνη δὲ θεραπεία εἶναι ἡ παῦσις διὰ διαγωγὴν ἀξιόμεμπτον τοῦ πταίσαντος καὶ δόντος ἀφορμὴν εἰς τὸν χωρισμόν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 49, θ'. Ἕνεκα τῆς παύσεως τοῦ πταίστου παύει καὶ ὁ ἕτερος. Εἶναι τάχα δυνατὸν νὰ διορισθῇ πάλιν μὴ πταίσασα μόνη ἡ μήτηρ, ἐνῷ πρέπει νὰ ἔχῃ συνεπίτροπον τὸν νέον σύζυγον; Ἡ καταφατικὴ λύσις εἶναι προτιμοτέρα, περιοριζομένης τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρ. 14 εἰδικῶς, ὅταν συνάπτεται νέος γάμος ([1]).

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ ἐπιτροπείας διὰ τελευταίας βουλήσεως, ἀνιόντων καὶ δοτῆς.

.....

Περίληψις.

252. Πότε ὁ πατὴρ διὰ τελευταίας βουλήσεως διορίζει ἐπίτροπον.
253. Ἐν ἐλλείψει τῆς μητρός, ἢ ὅταν αὕτη ἀδυνατῇ.
254. Διὰ τίνος πράξεως.
255. Πότε διορίζει ἡ μήτηρ.
256. Συνέπειαι ἀνακτήσεως τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.
257. Ἐπιτροπεία τῶν ἀνιόντων.
258. Τάξις τῆς κλήσεως αὐτῶν.
259. Κανόνες προτιμήσεως.
260. Ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διοριζόμενος ἐπίτροπος.
261. Πότε διορίζεται ἐπίτροπος ὑπεξουσίων.
262. Προσωρινὸς διορισμὸς παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως ἢ τοῦ Εἰρηνοδίκου.

---

(1) Αὐτόθι 139. bis.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

252. Ὅτε ἄκρατος ἴσχυεν ἡ ἀρχὴ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, συνέπεια αὐτῆς ἦτο ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς διὰ διαθήκης διορισμὸς ἐπιτρόπου τῶν ὑπεξουσίων (uti quisque de pecunia tutelave rei suæ legassit, ita jus esto).

Ἀλλὰ δὲν ἁρμόζει εἰς τὸν πατέρα τὸ δικαίωμα τοῦτο λόγῳ μόνης τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ λόγῳ ὅτι παντὸς ἄλλου προσφορώτερος εἶναι ὁ πατὴρ πρὸς ἐκλογὴν προσώπου τοιαύτης ἐμπιστοσύνης. Ἐκ τῶν σχέσεων αὐτοῦ δοκιμάσας τὸν εἰλικρινέστερον φίλον καὶ ἐπιμελέστερον πρὸς τοιαύτην φροντίδα σπανιώτερον λανθάνεται.

Κατὰ μίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ νόμου ἦτο ἐπόμενον καὶ ὁ ἡμέτερος ν' ἀπονείμῃ τὸ δικαίωμα τοῦ διορισμοῦ εἰς τὸν πατέρα, ἀλλά, κατὰ τὰ εἰρημένα, ἐν ἐλλείψει τῆς μητρός.

Τοῦτο ἐπεξηγεῖ τὸ Ἄρθρ. 17, καθ' ὃ ὁ πατὴρ, ἐνασκῶν τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, διορίζει ἐπίτροπον τῶν ἀνηλίκων τέκνων, ὅταν ἡ μήτηρ δὲν ὑπάρχῃ, ἢ δὲν δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν.

Πρῶτος ὅρος ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἡ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐνάσκησις τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ὥστε ὁ παύσας τὴν ἐνάσκησιν δὲν διορίζει ἐπίτροπον.

Τοιαύτη παῦσις ἐπέρχεται, εἴτε ἑκουσίως διὰ τῆς χειραφεσίας, εἴτε ἀκουσίως, ἀποβαλλομένης τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

Εἰδικῶς ἐπιγινώσκει τὴν ἀπώλειαν ὁ Ποιν. Ν. ἐν Ἄρθρ. 281 πρὸς ποινὴν τῆς αἱμομιξίας.

Ὁ πολιτικὸς θάνατος κατηργήθη μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν συνεπειῶν (1), ἀνθ' ὧν ἐπέρχεται νόμιμος ἀπαγόρευσις, ὅπως ἐπὶ προσκαίρων δεσμῶν καὶ εἱρκτῆς.

Ἀλλὰ τῆς νομίμου ἀπαγορεύσεως ἄμεσος κατὰ νόμον συνέπεια δὲν εἶναι ἡ ἀπώλεια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας (2).

Ἐν τούτοις διαρκούσης τῆς νομίμου ἀπαγορεύσεως ὁ πατὴρ δὲν δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ὅτε, μὴ ὑπαρχούσης μητρὸς πρὸς ἀναπλήρωσιν, διορίζεται ἐπίτροπος. Ὡς μὴ ἐνασκῶν τὴν ἐξουσίαν κατὰ φυσικὸν λόγον δὲν ἔχει τὸ ὑπὸ τοῦ Ἄρ. 17 ἀπαιτούμενον προσὸν πρὸς διορισμὸν ἐπιτρόπου.

---

(1) Ψήφισμα τῆς Προσωρ. Κυβερν. 31. Ὀκτωβρ. 1862. Σύνταγμα Ἄρθρ. 18.

(2) Ὅρα § 220. Demolombe VI. 363. 364.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τοῦτο συνομολογεῖται καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὅτι ὁ μὴ διατελῶν ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ διὰ διαθήκης ἐπίτροπον, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ παύσῃ τὸν ὑπάρχοντα (1).

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν διορίζει ἐπίτροπον καὶ ὁ ὑπὸ δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν, ὡς μὴ ἐνασκῶν πατρικὴν ἐξουσίαν.

Περὶ ἡλικίας δὲν ἀποφαίνεται ὁ νόμος, ὅθεν ἐξ αὐτῆς οὐδεὶς πηγάζει περιορισμός (2).

253. Κατὰ δεύτερον λόγον ἡ τοιαύτη πρόνοια τοῦ πατρὸς περὶ ἐπιτρόπου δὲν δύναται νὰ καταργήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς μητρός, καλουμένης αὐτοδικαίως εἰς τὴν ἐπιτροπείαν.

Ὁ Νόμος ἐν Ἄρ. 17 δὲν περιωρίσθη ἐν τούτοις, ὅπως ὁ Γαλλικὸς (Ἄρ. 397), εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ μήτηρ, ἀλλὰ συμπεριέλαβε καὶ ἐκείνην, ὅταν δὲν δύναται αὕτη νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν (3). Ποία εἶναι ἡ περίπτωσις αὕτη; Ὡς πρὸς τὸν πατέρα εἴπομεν (§ 239) ὅτι ἡ ἀδυναμία εἶναι ἢ φυσικὴ ἢ λόγῳ ἀπαγορεύσεως νομίμου ἢ δικαστικῆς. Τὸ προφανέστερον γνώρισμα τῆς πατρικῆς ἐξουσίας εἶναι ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἀνατροφῆς. Ἄρα ὅταν ἡ μήτηρ ἀποκλείεται τῆς ἐπιμελείας ταύτης, δὲν ἐνασκεῖ πατρικὴν ἐξουσίαν.

Κατὰ τὸ Ἄρ. 53, ἡ μήτηρ δὲν δικαιοῦται εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἰδίων τέκνων, α'. ὅτε κατὰ τὸ Ἄρ. 49 δικαστικῶς ἀπηγορεύθη, ἢ διατελεῖ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα, β'. ὅτε ὑπέπεσεν εἰς τὰς συνεπείας τοῦ Ἄρ. 23 τοῦ Ποιν. Ν. γ'. ἕνεκεν ὁμολογουμένως κακῆς διαγωγῆς, δ'. ὅτε ἀπεβλήθη ἐπιτροπείας διὰ σφετερισμόν, ε'. ἢ διότι ἔχει δίκην αὐτὴ αὕτη μετὰ τοῦ ἀνηλίκου, εἴτε περὶ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως, εἴτε περὶ οὐσιώδους μέρους τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Ἐκ τούτων ἔπεται, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν πατέρα διορισμὸς ἐπιτρόπου, ὅταν ἡ γυνὴ εἶναι ἀνήλικος καὶ τούτου ἕνεκα κατὰ τὸ ἄρθρ. 49, α'. δὲν ἐπιτροπεύει, διότι δὲν κωλύεται τῆς ἐνασκήσεως τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

---

(1) Duranton III. 436. Demolombe VII. 163. Aubry et Rau I. § 100. ὑποσ. 6.

(2) Demolombe VII. 152.

(3) Τὸ ἐναντιον ἐν Γαλλίᾳ Demolombe VII. 156. Aubry et Rau I. § 100. ὑποσ. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διαρκούσης ὅμως τῆς ἀνηλικότητος, προηγοῦνται οἱ ἀνιόντες, οἵτινες αὐτοδικαίως καλοῦνται ἐν ἐλλείψει τῆς ἐπιτροπείας τῆς μητρός, προσωρινῶς ἀδυνατούσης νὰ μετέλθῃ τὴν ἐπιτροπείαν(1).

254. Ὁ διορισμὸς ἐπιτρόπου γίνεται διὰ διαθήκης, ἢ διὰ δηλώσεως ἐνώπιον Εἰρηνοδίκου ἢ συμβολαιογράφου (Ἄρθ. 17).

Εἶναι πρόδηλον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἄκυρος διαθήκη, ἅμα ἔχει τὰ προσόντα συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου ἰσχύει. Δι' οἱουδήποτε τοιούτου ἐγγράφου ἐγένετο ὁ διορισμός, εἶναι πάντοτε ἀνακλητέος καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ἐκ τελευταίας βουλήσεως.

Ὁ νόμος δὲν κωλύει νὰ γίνῃ ὁ διορισμὸς ὑπὸ ὅρον, ἢ διώρισμένον χρόνον, ἢ καὶ καθ' ὑποκατάστασιν ἐπιτρόπων, ὥστε ἐκλείποντος τοῦ πρώτου, νὰ διαδέχεται ἄλλος, διότι σιωπᾷ περὶ τούτων πάντων, ὥστε τὸ παράδειγμα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἐπιτρέποντος τοιαύτας προσθέτους διατάξεις, δὲν φαίνεται ἀποβλητέον (2).

Ἐν τούτοις ὁ ἀναβλητικὸς ὅρος εἶναι ἐξ ἀνάγκης ἀπαράδεκτος, διότι δὲν δύναται νὰ μένῃ ἐν μετεώρῳ ἡ ἐπιτροπεία, ὥστε ἐπεται ὁ δικαστικὸς διορισμός, ὅστις εἶναι πάντοτε ὁριστικός.

Εἰ καὶ ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, τὸ γράμμα ὅμως αὐτοῦ δὲν ἀπαγορεύει διορισμὸν πλειόνων ἐπιτρόπων συνάμα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλουσιν ἐκλέξει ἐκ συμφώνου τὸν διαχειριζόμενον, ἄλλως προτιμᾶται ὁ παρέχων ἀποχρῶσαν ἐγγύησιν κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (3), καὶ ὅταν οὐδεὶς προσφέρῃ αὐτήν, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ματαιωθεῖσα ἡ διάταξις τοῦ τελευτήσαντος, οὐχὶ συνεπείᾳ ἀποποιήσεως, διότι αὕτη δὲν ἀρκεῖ ἄνευ λόγου ἀπαλλαγῆς (Ἄρθρ. 46), ἀλλὰ διότι ἀποβαίνει ἄπορος (perplexa) ἡ αἵρεσις τῆς τελευταίας βουλήσεως περὶ πλειόνων ἐπιτρόπων (4).

255. Οἱ αὐτοὶ λόγοι συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς μητρός, ὡς προσφορωτέρας πρὸς ἐκλογὴν ἐπιτρόπου τῶν τέκνων.

---

(1) Παραδέχομαι τὰς παρατηρήσεις Ἰ ω. Εὐ κ λ ε ί δ ο υ Ἐφημ. Δικ. 1874. ἀρ 42.

(2) L. 8. § 1. 2. de test. tut. (26. 2). ΒΗ'. 6'. 7. Δίδοται καὶ ὑπὸ αἵρεσιν, καὶ ἀπὸ χρόνου καὶ ἕως χρόνου. T o u l l i e r II. 1105. D u r a n t o n III. 439. Ἀντιδοξεῖ D e m o l o m b e VII. 227. καὶ ἐπ., μὴ θεωρῶν ἐντούτοις ἀκύρως λειτουργοῦντα τὸν ὑπὸ ὅρον.

(3) D u r a n t o n III. 444.

(4) Ὁ D e m o l o m b e VII. 223 λέγει, ὅτι ἡ τὸν πλειόνων διοίκησις ἐξακολουθεῖ, ἐνόσῳ οὐδεὶς εὑρίσκεται ἔχων συμφέρον καὶ δικαιούμενος ν' ἀνατρέψῃ καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὴν εἰς τὴν κανονικὴν κατάστασιν.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βερολίνο

Ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους ἀπενεμήθη καὶ εἰς τὴν μητέρα τὸ αὐτὸ δικαίωμα.

Κατὰ πρῶτον, τοιουτοτρόπως, ἀπαιτεῖται ἡ μήτηρ νὰ ἐνασκῇ πατρικὴν ἐξουσίαν, δηλ. νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τὰς πρὸ ὀλίγου (§ 253) μνημονευθείσας περιπτώσεις, καθ' ἃς κατὰ τὸ Ἄρ. 53 ἀποβάλλει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἰδίων τέκνων.

Ὁ νομοθέτης δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ λαλήσῃ ἀπ' εὐθείας περὶ τῆς κλουμένης αὐτοδικαίως εἰς τὴν ἐπιτροπείαν, διότι καὶ αὐτὴ συμπεριλαμβάνεται ὑπὸ τὴν πλατυτέραν κατηγορίαν τῆς ἐνασκούσης πατρικὴν ἐξουσίαν. Ὅθεν καὶ ἡ ἀνήλικος μήτηρ, μὴ δυναμένη νὰ ἐπιτροπεύσῃ, δὲν ἀποκλείεται τοῦ διορισμοῦ ἐπιτρόπου διὰ τελευταίας βουλήσεως (1).

Ὁ νόμος προστίθησι καὶ ἄλλην κατηγορίαν τῆς ἀναπληρούσης τὸν πατέρα κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ὅτι καὶ αὐτὴ διορίζει ἐπίτροπον. Ἡ κατηγορία αὕτη συνέχεται μετὰ τοῦ δευτέρου ὅρου, καθ' ὅν, ὅπως εἴρηται περὶ τοῦ πατρός, οὕτω καὶ ἡ μήτηρ διορίζει ἐπίτροπον, ὅταν ὁ πατὴρ δὲν ὑπάρχῃ, ἢ ὅταν δὲν δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ὅτε ἀναπληροῦται παρὰ τῆς μητρὸς κατὰ τὴν ἐνάσκησιν.

Βεβαίως συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ περίπτωσις, ὅτε ὁ πατὴρ ἀπώλεσε τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, κατὰ μείζονα λόγον. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἑπομένης παραγράφου, ἔνθα ὁρίζονται αἱ συνέπειαι ἀνακτήσεως τῆς ἀπολεσθείσης πατρικῆς ἐξουσίας, ὑποτίθεται δὲ ἐνεργῶν ὁ διὰ τελευταίας βουλήσεως τῆς μητρὸς ἐπίτροπος.

Ἀφομοιῶν ὁ νόμος τὴν μητέρα πρὸς τὸν πατέρα, περιορίζεται εἰς δύο περιπτώσεις, ὅταν ἡ μήτηρ ἐνασκῇ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὅταν ἀναπληροῖ κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τὸν πατέρα. Οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ τῆς μητρὸς ἐπιτροπευούσης τὰ ὀρφανὰ πατρὸς τέκνα.

Ἅμα δεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἀνατροφῆς εἶναι γνώρισμα πατρικῆς ἐξουσίας (§ 253), ἕπεται ὅτι καὶ ἡ ἐπιτροπεύουσα μήτηρ διορίζει διὰ τελευταίας βουλήσεως.

---

(1) Κατωτέρω ῥηθήσεται καὶ περὶ τῆς ἀποποιηθείσης τὴν ἐπιτροπείαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλ' ἡ ἀποποιηθεῖσα τὴν ἐπιτροπείαν, δύναται τάχα καὶ αὐτή; Ἐνόσῳ ἔχει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς, ἐνασκεῖ μᾶλλον πατρικὴν ἐξουσίαν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἀποκλείεται. Ἀλλ' ἰσχυρότερος εἶναι ὁ ἐναντίος λόγος, ὅτι τὰ ἀνήλικα ἔχουσιν ἐπίτροπον, ὃν δὲν δύναται νὰ παύσῃ διὰ διαθήκης ἡ μήτηρ, διότι εἰς αὐτὴν ἐδόθη τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν εἰς τὸν στερούμενον (1).

Ἡ ἐλθοῦσα εἰς νέον γάμον καὶ μὴ διατηρηθεῖσα, ἢ μὴ διορισθεῖσα ἐπίτροπος τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνων, δὲν διορίζει ἐπίτροπον αὐτῶν (Ἄρ. 18), εἰ καὶ ἐνασκοῦσα τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν κατὰ τὸ ἄρθ. 53.

Ἐὰν ὅμως διατηρηθῇ, ἢ διορισθῇ, ὁ ἐκλεχθεὶς παρ' αὐτῆς ἐπίτροπος διὰ τελευταίας βουλήσεως χρήζει τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ δικαστηρίου, καθότι ὁ νομοθέτης ὡς ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου δὲν ἀπονέμει τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν μητέρα.

256. Ὁ νόμος προβλέπων τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἀνακτήσωσι τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢτὴν ἐνάσκησι αὐτῆς, ἀποφαίνεται, ὅτι τότε ἀργεῖ ὁ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου γενόμενος διορισμός.

Ἡ μήτηρ, ἀνακτῶσα τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ τὴν ἐνάσκησιν αὐτῆς, δὲν ἔπεται, ὅτι αὐτοδικαίως ἐπιτροπεύει, ὡς λ. χ. ὅταν ἦναι ἀνήλικος, ἢ ὅταν, ἐλθοῦσα εἰς νέον γάμον, δὲν διορισθῇ ἐπίτροπος. Ἐντούτοις ὁ διορισθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς οὐχ ἧττον ἀργεῖ, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ Ἄρ. 17, καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ δοθῇ ἄλλος παρὰ τοῦ δικαστηρίου. Τὸν ἀργοῦντα δὲν ἀντικαθιστῶσιν οἱ ἀνιόντες, διότι οὗτοι καλοῦνται μόνον ἐν ἐλλείψει τελευταίας βουλήσεως (Ἄρ. 19), οὐχὶ δὲ ὅταν ὁ ἐξ αὐτῆς ἐπίτροπος ἀργῇ.

Εἰς τὴν διάταξιν ταύτην προέβη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, μὴ περιορισθεὶς εἰς τὴν ἁπλουστέραν ῥήτραν τοῦ Γαλλικοῦ κώδικος, ὅτι μόνον ὁ ἐπιζῶν διορίζει ἐπίτροπον.

257. Τὴν νόμιμον ἐπιτροπείαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, δηλ. τὴν ἐπιτροπείαν τῶν συγγενῶν, τῶν ἐχόντων κληρονομικὸν δικαίωμα, κατὰ μίμησιν τοῦ Γάλλου νομοθέτου, περιώρισεν ὁ ἡμέτερος εἰς μόνους τοὺς ἀνιόντας.

Ἐν ἐλλείψει ἐπιτροπείας τῆς μητρός, καὶ ἐκ τελευταίας βου-

(1) Οἱ πλεῖστοι παραδέχονται τὸ ἀξίωμα, ὅτι ὁ μὴ ὢν ἐπίτροπος δὲν διορίζει ἐπίτροπον Demolombe VII. 163. Aubry et Rau I. § 100.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Θέρμου

λήσεως. αὐτοδικαίως καλεῖται κατὰ πρῶτον ὁ πρὸς πατρὸς πάππος (Ἄρ. 19).

Ἐξεταστέον πρῶτον, τίς ἡ σημασία τῶν λέξεων ἐν ἐλλείψει. Ἐννοεῖ τάχα δι' αὐτῶν ὁ νομοθέτης, ὅταν ἡ μήτηρ πράγματι δὲν ἐπιτροπεύῃ, ὅτι ἐπέρχονται αὐτοδικαίως οἱ ἀνιόντες, ἢ ἔχουσιν αἱ λέξεις αὗται πλατυτέραν ἔννοιαν; Ὅταν τουτέστιν, ἡ μήτηρ ἀπαλλάσσηται, ἢ παραιτῆται, ἢ παύηται τῆς ἐπιτροπείας, μεταβαίνει αὕτη κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς ἀνιόντας, ἢ τηρεῖται ἄλλη τις τάξις;

Πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης χρησιμεύει τὸ Ἄρ. 22, ἐξ οὗ βλέπομεν, ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπαλλαγῆς, παραιτήσεως, ἢ παύσεως τοῦ κατὰ τὰ Ἄρ. 10—21 (1) ἐπιτρόπου, ἄρα καὶ τῆς μητρός, διορίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπίτροπος, ὥστε δὲν ἐπέρχονται οἱ ἀνιόντες.

Περὶ τῆς λύσεως ταύτης οὐδεὶς ἀντιλέγει ἐν Γαλλίᾳ· ὡς πρὸς τὴν μητέρα, παρ' ἡμῖν ὅμως ἡ ἀμφισβήτησις ἔχει τινὰ λόγον, τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου, καλοῦντος τοὺς ἀνιόντας, οὐχὶ ἐν ἐλλείψει τῆς μητρός, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τῆς ἐπιτροπείας αὐτῆς. Ἐντούτοις κατὰ γράμμα καὶ κατ' ἔννοιαν ἄλλο ἔλλειψις, ἄλλο δὲ ἀπαλλαγή, παραίτησις, ἢ παῦσις.

Νέα ἀπορία προστίθεται παρ' ἡμῖν, ὅταν ἡ μήτηρ, λόγῳ ἀνηλικότητος, δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐπίτροπος (Ἄρ. 49, α'). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τί προηγεῖται, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνιόντος, ἢ ἡ ἐξουσία τοῦ δικαστηρίου; Ὑποτασσόμενοι εἰς τὸ γράμμα τοῦ νόμου, καλοῦντος τοὺς ἀνιόντας ἐν ἐλλείψει *ἐπιτροπείας* τῆς μητρός, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἔλλειψις ἐπιτροπείας εἶναι καὶ ἡ ἀνικανότης ἕνεκεν ἡλικίας.

Ἀλλ' ἡ μήτηρ, ἡλικιωθεῖσα, ἀναλαμβάνει τὰ πρὸς τὴν ἐπιτροπείαν δικαιώματα αὐτῆς, καὶ ἐπομένως ἀντικαθιστᾷ τὸν ἀνιόντα (2).

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑρμηνεύομεν τὴν ἔλλειψιν ἐπιτροπείας ἐκ τελευταίας βουλήσεως, διότι καὶ ὁ τοιοῦτος ἐπίτροπος κατὰ τὸ Ἄρ. 46 δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ κατ' ἀρέσκειαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ζητήσῃ ἀπαλλαγήν, ὥστε ἀποκλείει τοὺς ἀνιόντας, τὴν

(1) Αὐτολεξεί: Μὴ ὑπάρχοντος ἐπιτρόπου ἐκ τῶν ἐν τοῖς Ἄρθρ. 10—21 ἀναφερομένων, ἢ ἐὰν ὁ ὑπάρχων ἀπηλλάγη, παρητήθη, ἢ ἐπαύθη τῆς ἐπιτροπείας, διορίζεται κτλ.

(2) Ἐφημ. Δικαστ. 1874. ἀρ. 42. Ἰ ω. Ε ὐ κ λ ε ί δ ο υ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ ἀπαλλαγήν, παραίτησιν, ἢ παῦσιν αὐτοῦ ἐπακολουθεῖ κατὰ τὸ Ἄρ. 22 διορισμὸς παρὰ τοῦ δικαστηρίου (1).

Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὅμως δὲν ἐπακολουθεῖ τὸν θάνατον τοῦ τοιούτου ἐπιτρόπου ὁ διορισμὸς τοῦ δικαστηρίου, διότι περὶ τοῦ θανάτου δὲν λέγει τὰ αὐτὰ τὸ Ἄρ. 22, ἀλλὰ τότε εὑρισκόμεθα ὑπὸ τὴν ἄλλην περίπτωσιν τῆς αὐτῆς διατάξεως, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνιών, διότι, ἐνόσῳ ὑπάρχει, δὲν δίδει τὸ δικαστήριον ἐπίτροπον (3).

Τὸ αὐτὸ καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου τῆς μητρός.

258. Ἐν ἐλλείψει τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου ὁ νόμος (Ἄρθ.19) καλεῖ τὸν πρὸς μητρός, ἐν ἐλλείψει δὲ καὶ τούτου τὴν πρὸς πατρός, ἢ τὴν πρὸς μητρὸς μὴ ἐλθοῦσαν εἰς γάμον μάμμην, καὶ τελευταῖον ἐν ἐλλείψει καὶ τούτων τοὺς ἀπωτέρω ἀνιόντας.

Ἐνταῦθα ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου βοηθεῖ πρὸς λύσιν τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, περὶ οὗ πρὸ ὀλίγου ἔγινε λόγος.

Καθόσον δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἔκφρασις ἐν ἐλλείψει *ἐπιτροπείας*, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τοῦ πάππου κτλ., ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης τῆς ἐκφράσεως ἕπεται, ὅτι μόνον, ὅταν ἐν ζωῇ δὲν ὑπάρχῃ τὸ προτιμώμενον πρόσωπον, καλεῖται τὸ μετ' αὐτό.

Διαστέλλομεν λοιπὸν τὴν περίπτωσιν τοῦ θανάτου τοῦ ἅπαξ ἀναλαβόντος τὴν ἐπιτροπείαν ἀνιόντος, ὡς ἐκ τῶν ῥημάτων τοῦ Ἄρ. 22, καθ' ἃ, ὅτε ἀπηλλάγη, παρητήθη, ἢ ἐπαύθη ἡ μήτηρ, ὁ ἐκ τελευταίας βουλήσεως ἐπίτροπος, ἢ ὁ ἀνιών, γίνεται διορισμὸς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, καὶ ὅταν *δὲν ὑπάρχῃ* τις τούτων. Ἐπελθόντος ὅμως θανάτου δὲν ἐπιλαμβάνεται τὸ δικαστήριον, ἐνόσῳ ὑπάρχει ἀνιών, κατόπιν αὐτοῦ καλούμενος (3).

Ἡ διαστολὴ στηρίζεται εἰς τὴν τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου μὴ ἐπιτρέποντος δικαστικὸν διορισμὸν ἐνόσῳ ὑπάρχουσι πρόσωπα καλούμενα ἐκ τοῦ νόμου. Τὸ συμφέρον ἐν τούτοις τῶν ὀρφανῶν ἀπαιτεῖ, νὰ μὴ χηρεύῃ ἡ ἐπιτροπεία. Ἂν διὰ τοῦ θανάτου ἐκλείψῃ ἡ ἐπιτροπεύουσα μήτηρ, ὁ ἐκ τελευταίας βουλήσεως, ἢ ὁ ἀνιών

(1) Ὅρα Duranton III.441. Demolombe VII. 179. Dalloz Min 149.

(2) Αὐτόθι Demolombe VII. 187.

(3) Τὴν διαστολὴν ταύτην παραδέχεται ὁ Demolombe VII. 187. στηριζόμενος εἰς τὸ Ἄρθρ. 405, τὸ αὐτό, οἷον παρ' ἡμῖν τὸ Ἄρθρ. 22. Ὅρα Aubry et Rau I. § 102.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπίτροπος, δὲν ἔπεται, ὅτι τὸ δικαστήριον εἶναι ἀναρμόδιον νὰ προβλέψῃ, ἀλλ' ἐρωτᾶται, ἂν δύναται νὰ ζητήσῃ ὁ κατόπιν καλούμενος ἀνιὼν τὴν ἐπιτροπείαν, καὶ ἂν πρέπῃ νὰ εἰσακουσθῇ.

Τὸ δικαστήριον ἐν πάσῃ περιπτώσει θέλει εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ σκεφθῇ, μόνον δὲ δυσάρεστον ἐπαπειλεῖται, ὅταν διαφοροτρόπως ἑρμηνεύηται ὁ νόμος, ὥστε νὰ μὴ γίνεται ταχεῖα ἐπιμέλεια τῶν ὀρφανικῶν συμφερόντων, μεχρισοῦ τελεσιδίκως λυθῇ, τίς εἶναι ὁ ἐπίτροπος.

Προτιμότερον ἦτο βεβαίως σύστημα ἁπλοῦν, ἄνευ τοιούτων διαστολῶν, ἀλλ' ὀφείλοντες νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τὸ γράμμα, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ διαστείλωμεν, ὅπου ὁ νόμος αὐτὸς διαστέλλει(1).

259. Τοὺς ἑξῆς κανόνας προτιμήσεως μεταξὺ ἀνιόντων ἠκολούθησεν ὁ νόμος.

Τῆς πρὸς μητρὸς μάμμης προτιμᾶται ἡ πρὸς πατρός.

Μεταξὺ ἀνιόντων ἰσοβάθμων προτιμᾶται ὁ πρὸς πατρὸς(Ἄρ.10).

Ὅταν δὲν ὑπάρχωσι πρὸς πατρός, ἡ πρὸς μητρὸς πάππος, ἡ μάμμη, προηγεῖται ἐκ τῶν εἰς τὴν πατρικὴν γραμμὴν ἀνιόντων τοῦ ἀνηλίκου ὁ πρὸς πατρὸς πάππος τοῦ πατρὸς τοῦ ἀνηλίκου (Ἄρ. 20).

Ὅταν ὅμως συντρέχωσι πρὸς μητρὸς πρόπαπποι, τὸ δικαστήριον διορίζει τὸν ἕτερον, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (Ἄρθρ. 21).

Ἐὰν ἡ πρὸς πατρός, ἡ πρὸς μητρὸς μάμμη συνέλθῃ εἰς νέον γάμον, ἰσχύουσιν αἱ αὐταὶ διατάξεις, ὅσας ἀνωτέρω ἀνεπτύξαμεν περὶ τῆς μητρός (Ἄρθρ. 19).

260. Διὰ τῶν προηγουμένων ἐξηγήσαμεν, πότε δίδεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπίτροπος, τουτέστιν, εἴτε ὅταν οὐδεὶς ὑπάρχῃ ἐκ τῶν προηγουμένων κατηγοριῶν, οὔτε ἐκ τελευταίας βουλήσεως, οὔτε ἀνιών, εἴτε ὁ ὑπάρξας ἀπηλλάγη, παρῃτήθη, ἢ ἐπαύθη (Ἄρθρ. 22). Ἐκ δὲ τῆς ἀποσιωπήσεως τοῦ νόμου περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ὑπάρχοντος ἐξηγάγομεν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀκολουθεῖ ἡ σειρὰ τῶν μὴ διδομένων παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπιτρόπων (§ 258).

Τὸ Ἄρθρ. 27 τοῦ νόμου ἐπιβάλλον εἰς τὸν παρεπίτροπον τὸ

(1) Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐγίνετο τοιαύτη διαστολή. L. 11. § 3. 4. de test. tut. (26. 2).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρέος νὰ προκαλέσῃ διορισμόν, ὅταν ἡ ἐπιτροπεία σχολάσῃ, ἢ δι' ἀφάνειαν τοῦ ἐπιτρόπου ἐγκαταλειφθῇ, δὲν ὁρίζει τὴν ἐξουσίαν τοῦ δικαστηρίου, ὅπως εἰδικῶς περὶ αὐτῆς ἐκφράζεται τὸ Ἄρθρ. 22, καθόσον, προσκαλούμενον τὸ δικαστήριον, δὲν θέλει διορίσει, ἅμα ὑπάρχει ἐπίτροπος δυνάμει τοῦ νόμου.

Ὅτι ἡ ἐπιτροπεία σχολάζει καὶ διὰ τοῦ θανάτου, εἶναι ἀναντίρρητον, ἀλλ' ἡ ἐξουσία τοῦ δικαστηρίου διαφέρει, ὅταν σχολάζῃ διὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός, ἢ ἀνιόντος, ἢ ὅταν σχολάζῃ διὰ τὸν θάνατον δοτοῦ ἐπιτρόπου, διότι ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει καλοῦνται ἄλλοι ὑπὸ τοῦ νόμου.

Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο οὐσιωδῶς μετεβλήθη ἡ Πολιτ. Δικονομία, καθ' ἣν (Ἄρθ. 646) τὸ δικαστήριον ἔδιδεν ἐπίτροπον καὶ ὅτε ὁ νόμιμος, ἢ ὁ ἐκ διαθήκης ἐπίτροπος ἐβράδυνε ν' ἀναλάβῃ τὰ ἔργα, ἢ ἀπεποιεῖτο. Τοιαύτη βραδύτης σήμερον ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν εὐθύνην, ἡ δὲ ἀποποίησις πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς λόγον ἀπαλλαγῆς. Ἐν τούτοις ἐλήφθη πρόνοια καὶ διὰ τὴν προσωρινὴν διοίκησιν, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται (ἄρθ. 79).

Ἁρμόδιον πρὸς τοῦτο δικαστήριον εἶναι τὸ τῆς κατοικίας τοῦ ἀνηλίκου, διότι αὐτόθι συγκροτεῖται τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, οὗ προηγεῖται ἡ γνωμοδότησις (Ἄρθ. 30).

Ὁ δὲ διορισμὸς γίνεται ἐπιμελείᾳ τῶν συγγενῶν, ἢ τῶν ἐχόντων συμφέρον (1), ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος (Ἄρθ. 31 καὶ 22).

261. Καὶ εἰς τὸν διατελοῦντα ὑπεξούσιον διορίζεται ἐπίτροπος παρὰ τοῦ δικαστηρίου εἰς δύω περιπτώσεις.

Πρῶτον γίνεται τοιοῦτος διορισμός, ὅταν ὁ πατὴρ ἀδυνατῇ νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἡ δὲ μήτηρ δὲν ζῇ, ἢ ἀδυνατῇ ν' ἀναπληρώσῃ τὸν πατέρα (ἄρθρ. 9). Ὡς παρατηροῦμεν, δὲν ἐπέρχονται ἐνταῦθα οἱ ἀνιόντες, ἐν ἐλλείψει τῆς μητρός, ἀλλ' ἀπευθείας διορίζει τὸ δικαστήριον, προηγουμένως ἐξετάζον τὴν κατάστασιν τοῦ πατρός (2).

Δεύτερον, ὅταν τὰ συμφέροντα τοῦ ὑπεξουσίου καὶ τοῦ πατρὸς

(1) Ἐν οἷς συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ δανειστής, ὃν ἰδιαιτέρως ἐμνημόνευεν ἡ Πολιτ. Δικον. Ἀρ. 646 ἄνευ ἀνάγκης.

(2) Περὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ πατρὸς ὅρα § 240.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συγκρούωνται (ἄρθ. 9), κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γίνεται ὁ διορισμὸς τοῦ εἰδικοῦ ἐπιτρόπου παρὰ τοῦ δικαστηρίου.

262. Διὰ τοῦ νεωτέρου νόμου διετηρήθη θεσμὸς λίαν σπουδαῖος τῆς Πολ. Δικον. ἄρθρ. 649 περὶ διορισμοῦ προσωρινοῦ ἐπιτρόπου παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως εἰς κατεπειγούσας περιπτώσεις (ἄρθ. 22).

Ὁ διορισμὸς οὗτος γίνεται κατ' αἴτησιν τινὸς τῶν διαδίκων, δηλ. τοῦ ἔχοντος συμφέρον, ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. Ἀλλ' ἀμέσως πρέπει νὰ προσκαλῆται ὁ νόμιμος, ἢ ἐκ διαθήκης ἐπίτροπος, ν' ἀναλάβῃ τὰ ἔργα, ἢ πρέπει νὰ προκαλῆται ὁ διορισμὸς δικαστικοῦ ἐπιτρόπου, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Κατὰ πολλοὺς λόγους εἶναι χρήσιμος ἡ διάταξις, καθόσον ὁ ὑπάρχων ἐπίτροπος δύναται νὰ μὴ ἦναι ἀμέσως ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, διὰ ν' ἀναλάβῃ τὰ ἔργα, ἢ δύναται νὰ ἦναι ἀμφίβολον, εἰς τίνα ἀνήκει ἡ ἐπιτροπεία, ὁ δὲ εἰς αὐτὴν καλούμενος διστάζει ἢ μέλλει· νὰ παρέλθῃ καιρός, πρὶν συγκροτηθῇ συγγενικὸν συμβούλιον καὶ ἀποφασίσῃ τὸ δικαστήριον, οὗ ἡ ἕδρα ἀπέχει. Ἤδη δέ, καθόσον τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ἁπλῶς, διότι βραδύνει ὁ νόμιμος ἐπίτροπος, ἢ ὁ ἐκ τελευταίας βουλήσεως, ν' ἀναλάβῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ (§ 260), ἔτι προφανεστέρα καθίσταται ἡ ἀνάγκη τοῦ τοιούτου διορισμοῦ ἐπὶ κατεπειγουσῶν ὑποθέσεων.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ παρεπιτρόπου.

Περίληψις.

263. Σκοπὸς καὶ ἔργα τοῦ παρεπιτρόπου.
264. Διορισμὸς παρεπιτρόπου.
265. Ἐγγυήσεις περὶ διορισμοῦ παρεπιτρόπου.
266. Περὶ ἀπαλλαγῆς, παραιτήσεως, ἀνικανότητος, καὶ παύσεως ἰσχύουσιν ὅσα περὶ ἐπιτρόπων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

267. Πότε ἀναπληροῖ ὁ παρεπίτροπος καὶ τί πράττει ἐπὶ ἀφανείας καὶ ἀπουσίας.
268. Τέλος τῆς παρεπιτροπείας.
269. Εὐθύνη τοῦ παρεπιτρόπου.

—

263. Μὴ περιοριζόμενος ὁ νομοθέτης νὰ κανονίσῃ, πῶς ἐπανορθοῦται ἡ τετελεσμένη βλάβη, ἀλλὰ μεριμνῶν νὰ προλάβῃ αὐτήν, ἔκρινεν ἀναγκαίαν τὴν ὕπαρξιν παρεπιτρόπου καὶ τὴν παρέμβασιν συγγενικοῦ συμβουλίου, περὶ ὧν ἤδη θέλομεν πραγματευθῆ.

Παρεκτὸς τοῦ ἐπιτρόπου βλέπομεν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις προσωρινῶς καλούμενον κηδεμόνα, ὁσάκις τὰ συμφέροντα τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ ἀνηλίκου συγκρούονται. Ἐπίσης ἦσαν ἐν χρήσει πλείονες συνεπίτροποι, ἢ συγκηδεμόνες πρὸς ἐπιτήρησιν.

Ἀντὶ τῆς τυχαίας ταύτης ἐπικουρίας εἰς εἰδικὰς καὶ ἐκτάκτους περιπτώσεις, ἢ τῆς τυχαίας συνυπάρξεως πλειόνων συνεπιτρόπων, ἢ συγκηδεμόνων, ὁ νεώτερος νόμος εἰσήγαγε συνακόλουθον πάσης ἐπιτροπείας τὴν παρεπιτροπείαν (subrogé tuteur).

Κατὰ πᾶσαν ἐπιτροπείαν τοιουτοτρόπως ὁ παρεπίτροπος κατέστη ἀπαραίτητος, οὐ μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν ἀναπληρώσεως τοῦ ἐπιτρόπου, ὁσάκις τὰ συμφέροντα τούτου συγκρούονται, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς διαχειρίσεως. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐξάγεται ἐκ πλείστων διατάξεων τοῦ Γαλλ. Κώδικος περὶ τῶν ἔργων τοῦ παρεπιτρόπου, ὁ ἡμέτερος ὅμως νόμος ἐξέφρασε ῥητῶς (Ἄρ. 23), διὰ νὰ φαίνεται σαφέστερον ἡ ἔκτασις τῶν ἀνατεθειμένων εἰς αὐτὸν καθηκόντων.

264. Ὁ παρεπίτροπος διορίζεται πάντοτε παρὰ τοῦ δικαστηρίου, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (Ἄρ. 23).

Ὁ ἐπίτροπος, πρὶν ἀναλάβῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ προκαλέσῃ τὸν διορισμὸν παρεπιτρόπου, ἡ ὑποχρέωσις δὲ αὕτη ἀναφέρεται εἰς πάντα ἐπίτροπον ἀνεξαιρέτως (Ἄρ. 24), εἴτε νόμιμον, εἴτε ἐκ διαθήκης καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μητέρα.

Ὁ ἐπιλαμβανόμενος τῆς διαχειρίσεως, πρὶν προκαλέσῃ τοιοῦτον διορισμόν, καθίσταται ὕποπτος, ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸ δικαστήριον, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, νὰ κρίνῃ, ἂν παρελείφθη ἡ αἴτησις διορισμοῦ ἐκ προθέσεως μὴ εἰλικρινοῦς καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τοῦ ὑπὸ ἐπιτρο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πείαν, ἢ ἄνευ οἱασδήποτε κακῆς προαιρέσεως, ἀλλ' ἐξ ἀπεριοσκεψίας, ἢ διὰ τὸ κατεσπευσμένον. Πειθόμενον περὶ τοῦ πρώτου τὸ δικαστήριον ἀποβάλλει τὸν ἐπίτροπον.

Ἂν καὶ ἐντούτοις ἀποφανθῇ τὸ ἐναντίον, δὲν παραβλάπτεται τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνηλίκου, νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνόρθωσιν πάσης ζημίας, προελθούσης ἐκ βαθυμίας τοῦ μὴ ἀποβαλλομένου ἐπιτρόπου, ὡς μὴ ὑπόπτου κακῆς προαιρέσεως (Ἀρ. 24).

Ἐπὶ τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπείας, ὁ παρεπίτροπος διορίζεται συνάμα μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου (Ἀρ.25), ὥστε τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δέον νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ ἀμφοτέρων καὶ ἐν περιπτώσει παραλείψεως πρέπει νὰ συγκαλεσθῇ ἐκ νέου.

Ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι τὸ δικαστήριον παρέτρεξε νὰ διορίσῃ συνάμα παρεπίτροπον, δὲν δικαιολογεῖται βεβαίως ὁ δοτὸς ἐπίτροπος, ἀναλαμβάνων διαχείρισιν, πρὶν γίνῃ διόρθωσις τῆς παραλείψεως. Δύναται ὅμως νὰ κριθῇ μᾶλλον συγγνωστός.

265. Ὡς ἐγγύησιν, ὅτι ὁ παρεπίτροπος θέλει ἐκπληρώσει δεόντως τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῆς ἐπιτηρήσεως, δύω τινὰ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ προβλέψῃ ὁ νομοθέτης.

Πρῶτον ἀπαγορεύει εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τοῦ ἐπιτηδείου προσώπου, ὡς παρεπιτρόπου (Ἀρ. 26), ὥστε περὶ τούτου δὲν ἔχει ψῆφον ἐν τῷ συγγενικῷ συμβουλίῳ. Ὁ ἐπίτροπος ὑποτίθεται, ὅτι θέλει προτείνει τὸν ἧκιστα ἄγρυπνον ἐπιτηρητὴν τῶν ἰδίων πράξεων.

Δεύτερον δὲν δέχεται ὁ νομοθέτης ἐπίτροπον καὶ παρεπίτροπον ἐκ τῆς αὐτῆς γραμμῆς τῶν συγγενῶν, δηλ. εἴτε τῆς πατρικῆς, εἴτε τῆς μητρικῆς, φοβούμενος ταυτότητα συμφερόντων, καὶ ὡς ἐξ αὐτῆς συμπαιγνίαν, πλὴν ἂν ὁ ἐπίτροπος ἦναι ἀμφιθαλὴς ἀδελφὸς τοῦ ἀνηλίκου (Ἀρ 26).

Καὶ ἂν ὁ ἐπίτροπος δὲν ἦναι ἀμφιθαλὴς ἀδελφὸς, ἀλλ' ἄλλος συγγενὴς, δὲν ἀποκλείεται τῆς παρεπιτροπείας ὁ ἀμφιθαλὴς ἀδελφὸς, ὡς ἀνήκων εἰς ἀμφοτέρας τὰς γραμμὰς (1).

Ἡ διάταξις οὐδαμῶς δηλοῖ, ὅτι ὁ παρεπίτροπος πρέπει νὰ ἦναι ἐκ τῶν συγγενῶν, δὲν εἶναι τουτέστιν ἐπιτακτική, ἀλλ' ἀπαγο-

(1) Aubry et Rau I. § 105. ὑποσ. 5. καθ' ὃ Demolombe VII. 369. 370. λίαν στενῶς ἑρμηνεύει τὸν νόμον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρευτική. Καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ προτεινόμενος παρεπίτροπος εἶναι ἐκ τῶν συγγενῶν, τότε μόνον ἐξετάζεται, μὴ τυχὸν εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, τουτέστι πρὸς πατρὸς ἢ πρὸς μητρὸς, ὅπως καὶ ὁ ἐπίτροπος. Ἅμα ὅμως ὁ ἐπίτροπος δὲν εἶναι ἐκ τῶν συγγενῶν, οὐδεμία χωρεῖ ἀπαγόρευσις, ὅπως ἀντιθέτως, ἂν ὁ ἐπίτροπος ἦναι ἐκ τῶν συγγενῶν, οὐδεμία ὑποχρέωσις ἐπίκειται νὰ ληφθῇ ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ ὁ παρεπίτροπος (1).

266. Ὅσα ὁ νόμος κανονίζει περὶ ἀπαλλαγῆς, παραιτήσεως, ἀνικανότητος καὶ παύσεως τῶν ἐπιτρόπων, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν παρεπιτρόπων. Διὰ τὸν αὐτὸν ὅμως, ὡς εἴρηται, λόγον δὲν δύναται ὁ ἐπίτροπος νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀποπομπὴν παρεπιτρόπου, οὔτε νὰ ἦναι μέλος τοῦ πρὸς τοῦτο συγκαλουμένου συγγενικοῦ συμβουλίου (Ἀρ. 29), ὡς ὕποπτος, ὅτι ζητεῖ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ἐπιτήρησιν.

267. Εἰς μίαν μόνην περίπτωσιν ὁ παρεπίτροπος ἀναπληροῖ τὸν ἐπίτροπον, πρὸς ἐπιχείρησιν τουτέστι πράξεων, καθ' ἃς τὰ συμφέροντα ἐπιτρόπου καὶ ἀνηλίκου συγκρούονται. Ὅθεν δὲν ἀναπληροῖ ὁ παρεπίτροπος τὸν ἐπίτροπον παύσαντα, ἢ, ὡς ἐκφράζεται ὁ νόμος, ὅταν ἡ ἐπιτροπεία σχολάσῃ (§ 260), ἢ ἐγκαταλειφθῇ δι' ἀφάνειαν τοῦ ἐπιτρόπου. Ἅμα ὑπάρχουσι τοιαῦται περιπτώσεις, ὁ παρεπίτροπος χρεωστεῖ νὰ προκαλέσῃ διορισμὸν νέου ἐπιτρόπου, παραμελῶν δὲ ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν ζημίαν προερχομένην ἐκ τῆς βραδύτητος ταύτης εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου (Ἀρ. 27).

Ἐνταῦθα σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ὁ ἐπίτροπος, ἀναχωρῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους καὶ ἐγκαταλιμπάνων τὰ συμφέροντα τῶν ὀρφανῶν, διὰ τοῦτο καὶ μόνον δὲν ἀντικαθίσταται, ἀλλὰ δι' ἀφάνειαν, ἐνῷ κατὰ τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς τὸ ἀντιστοιχοῦν Ἄρθ. 424 τοῦ Γαλλ. Κώδ. μεταχειρίζεται τὴν ὁμώνυμον λέξιν ἀπουσίας, ὥστε ἕνεκεν αὐτῆς μόνης γίνεται ἀντικατάστασις(2).

Παρ' ἡμῖν μόνη θεραπεία ὑπάρχει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν δεχθῶμεν, ὅτι κατὰ τὸ Ἄρθρ. 22, ἅμα ἡ ἀνάγκη εἶναι κατεπείγουσα

(1) Demolombe VII. 368.

(2) Demolombe II. 330. ἐπικαλούμενος καὶ L. 3. C. de susp. tutor. (5. 43). Quod si in eadem contumacia perseveraverint, suspectos postulare, ut alii in locum eorum petantur.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐὰν εὑρίσκεται παρὼν ὁ ἐπίτροπος, ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως κατὰ τὸ Ἄρθρ. 649 τῆς Πολ. Δικον., μεχρισοῦ ἀποφασισθῇ ἡ παῦσις τοῦ ἐγκαταλείψαντος ἀπροστάτευτα τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου δι' ἀνεπιτηδειότητα, ἢ ἄλλην σπουδαιοτέραν αἰτίαν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ.

Συνέπεια τῆς ἐπιτηρήσεως εἶναι, ὅτι ὁ παρεπίτροπος δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν παῦσιν τοῦ ἐπιτρόπου (Ἄρθρ. 51).

Ὅταν ὅμως τὰ συμφέροντα ἐπιτρόπου καὶ ἀνηλίκου συγκρούωνται, ὁ παρεπίτροπος, ἀναπληρῶν ἐκεῖνον, εἰς τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν ἐνασκεῖ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἐπιτρόπου, καὶ ἐπιχειρεῖ τὰς αὐτὰς πράξεις (Ἄρθρ. 23).

268. Ἡ παρεπιτροπεία παύει συνάμα μετὰ τῆς ἐπιτροπείας (Ἄρ. 28).

Ἡ σύγχρονος λῆξις ἀμφοτέρων τῶν λειτουργιῶν, ἀποπερατωθέντος τοῦ ἔργου αὐτῶν, δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ παρεπίτροπος παύει, διότι ὁ ἐπίτροπος ἐξέλιπεν (1), ἀλλὰ τότε μάλιστα προκαλεῖ διορισμὸν ἐπιτρόπου (Ἄρθρ. 27). Ἐπίσης δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ παρεπίτροπος δὲν δύναται νὰ παυθῇ πρὸ τοῦ ἐπιτρόπου, ἀντικαθιστάμενος.

Τοιαύτη ἀντικατάστασις γίνεται ἀναγκαία, οὐ μόνον ὅταν παραιτῆται, ἢ ἀποβάλλεται ὁ παρεπίτροπος, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀντικαθίσταται ὁ ἐπίτροπος, διορίζεται δὲ τοιοῦτος συγγενὴς ἐκ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, ἐξ ἧς τυγχάνει διωρισμένος παρεπίτροπος (Ἄρ. 26) (2).

Ἐν τούτοις, ὡς εἴρηται, ὅταν ἐκλείψῃ ὁ ἐπίτροπος, περιορίζεται τὸ ἔργον τοῦ παρεπιτρόπου μόνον εἰς τὸ νὰ προκαλέσῃ τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου, ὅτε ἐνδεχόμενον ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς γραμμῆς συγγένειαν. Οὐδέποτε ὅμως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναπληροῖ τὸν ἐπίτροπον, διότι, μὴ ὑπάρχοντος ἐπιτρόπου, ἤθελεν ἐνεργεῖ ἄνευ ἐλέγχου (Ἄρ. 27) (3).

269. Διὰ ῥητῆς διατάξεως τοῦ νόμου δὲν κανονίζεται ἐν γένει ἡ εὐθύνη τοῦ παρεπιτρόπου.

Λόγῳ τῆς ἐπικειμένης εἰς αὐτὸν ἐπιτηρήσεως τῆς διαχειρίσεως

---

(1) Ὡς ἐσφαλμένως ἐδίδαξεν ὁ Toullier II. 1136. Ὅρα Duranton III. 520 Demolombe VII. 383.

(2) Demolombe VII. 367. 384. Dalloz Minorité 292.

(3) Demolombe VII 381.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ ἐπιτρόπου δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνος. Ἡ ἀλληλεγγύη, ὡς βαρυτάτη ὑποχρέωσις, δὲν συνυπακούεται ἀλαλήτως, ἡ δὲ ἐπιτήρησις δὲν ἐπιτρέπει ἐπέμβασιν εἰς τὴν διαχείρισιν, ἀλλὰ καταγγελίαν τῶν ἐπιβλαβῶν πράξεων πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐπιτρόπου (Ἄρθρ. 50, 51). Κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν δύναταί τις νὰ φέρῃ εὐθύνην πράξεων, εἰς ἃς δὲν συνεργεῖ, ἢ ἃς δὲν δύναται νὰ κωλύσῃ.

Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι ὁ παρεπίτροπος δύναται νὰ ἦναι ὑπεύθυνος ἕνεκα δόλου, ἢ συμπαιγνίας μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου, οὐδαμῶς ὅμως διὰ τὰς λανθανούσας αὐτὸν πράξεις ἢ ὅσας δὲν δύναται νὰ κωλύσῃ (1).

Εἰδικῶς εἶναι ὑπεύθυνος ὁ παρεπίτροπος διὰ τὴν παράλειψιν τῶν πράξεων, τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως, οἷον τὴν μὴ ἔγκαιρον αἴτησιν διορισμοῦ ἐπιτρόπου, ὅταν ἡ ἐπιτροπεία σχολάσῃ (Ἄρθρ. 27), ἢ ὅ,τι ἄλλο εἰδικῶς διατάττεται.

Ἐπίσης γίνεται ὑπεύθυνος ὁ παρεπίτροπος δι' ὑπέρβασιν καθηκόντων, ἐπιχειρῶν τουτέστι πράξεις διαχειρίσεως, ἢ καὶ ἄνευ ὑπερβάσεως καθηκόντων, διὰ τὰς πράξεις ὅσας ἐπιχειρεῖ, ὁσάκις τὰ συμφέροντα ἐπιτρόπου καὶ ἀνηλίκου συγκρούονται (2).

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Περίληψις.

270. Σκοπὸς τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.
271. Σύνθεσις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.
272. Ἐξουσία τοῦ Εἰρηνοδίκου.
273. Ἀριθμὸς τῶν μελῶν.
274. Τίνες οἱ συγγενεῖς.

(1) Demolombe VII. 391.
(2) Αὐτόθι καὶ Dalloz Min. 313.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

275. Πῶς ἀναπληροῦται διὰ φίλων.
276. Τίνες δὲν δύνανται νὰ ἦναι μέλη τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.
277. Πόσοι ἀπαιτοῦνται σύμβουλοι καὶ πῶς παρίστανται.
278. Συγκάλεσις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.
279. Ἰδίαις δαπάναις.
280. Πῶς καταρτίζεται τὸ βούλευμα.
281. Ἐπικύρωσις βουλεύματος συγγεν. συμβουλίου καὶ περὶ ἐνδίκων μέσων.

—

270. Ἐκ τῆς συμπράξεως τῶν συγγενῶν καὶ τῆς ἐπαγρυπνήσεως αὐτῶν ὁ νομοθέτης δικαίως προσδοκᾷ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ὑπὲρ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν συμφερόντων τῶν ἀνηλίκων.

Ἀλλ' ἡ σύμπραξις αὕτη, μὴ ὑποβαλλομένη εἰς κανόνας καὶ διατυπώσεις, δύναται νὰ γίνῃ παραίτιος περισπασμῶν καὶ ἀφορήτων παρενοχλήσεων τοῦ διαχειριζομένου ἐπιτρόπου.

Τοῦτο ἐφρόντισεν ὁ νομοθέτης νὰ θεραπεύσῃ. Διὰ τῆς συγκροτήσεως συμβουλίου ἐκ τῶν συγγενῶν, συνδιασκεπτομένων καὶ συζητούντων περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου, ὁ ἐπίτροπος καθοδηγεῖται ἀνενοχλήτως, καὶ ἐπιτηρεῖται, ἂν δὲ δὲν ὑπάρχωσι συγγενεῖς, ἀναπληροῦνται διὰ φίλων μὴ ἀδιαφόρων.

Ὁ νεώτερος νόμος ἐπέφερεν ἀξίας λόγου τροποποιήσεις εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Πολ. Δικονομίας περὶ συγγενικοῦ συμβουλίου διατεταγμένα, τηρήσας ὅμως τὴν ἀρχὴν αὐτῆς, καθ' ἣν τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἔχει ὅλως γνωμοδοτικὴν ψῆφον, ἐνῷ κατὰ τὸν Γαλλικὸν Κώδικα ἔχει ἰδίαν δικαιοδοσίαν καὶ τινας πράξεις, οἷον τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου καὶ παρεπιτρόπου, αὐτὸ μόνον ἀποφασίζει.

Ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι λίαν σπουδαία κατὰ τὴν ἐφαρμογήν. Ἐν Γαλλίᾳ οἱ λόγοι τῆς ἀκυρότητος τῶν ἀποφάσεων τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πολλαπλασιάζονται, διότι ἄλλως κατ' οὐσίαν δὲν μεταρρυθμίζονται παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὰ βουλεύματα, ἐνῷ παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει τοσαύτη ἀνάγκη τῆς ἀκυρώσεως, ὅταν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπόκειται ἡ τελευταία ψῆφος.

271. Κατὰ μίμησιν τοῦ Γαλλ. Κώδικος ὁ νεώτερος ἡμῶν νόμος ἐκανόνισεν, ὥστε τὸ συγγενικὸν συμβούλιον νὰ μὴ συγκροτῆται ἐκ μόνων τῶν συγγενῶν τῆς μιᾶς γραμμῆς, εἴτε τῆς πατρικῆς, εἴτε τῆς μητρικῆς, ἀλλ' ἐξ ἡμισείας ἑκατέρωθεν (Ἄρ. 30). Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἄρ. 650 τοιοῦτόν τι δὲν ἀπῃτεῖτο. Οἱ συγγενεῖς τῆς αὐτῆς γραμμῆς ὡσεπιτοπλεῖστον συνδέονται διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ αὐτοῦ συμφέροντος, ἢ ἀκολουθοῦσι τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἐνῷ σκοπὸς τοῦ συμβουλίου εἶναι ὁ ἀκριβέστερος ἔλεγχος, δι' οὗ οἱ πλάγιοι σκοποὶ καταστέλλονται. Πρὸς τούτοις ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν γνωμῶν, προερχομένων ἐξ ἀνθρώπων μὴ συναπτομένων διὰ τοῦ αὐτοῦ δεσμοῦ, ὁ νομοθέτης προσδοκᾷ πληρεστέραν ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων.

Ἐξεταστέον ἤδη πῶς τοιαύτη ἀρχὴ ἐφαρμόζεται.

272. Πρὸ πάντων εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην ἀπόκειται ἡ συγκρότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἐννοοῦμεν δὲ ὡς τοιοῦτον τὸν Εἰρηνοδίκην τῆς κατοικίας τοῦ ἀνηλίκου, διότι καὶ κατὰ τὸν νόμον (Ἄρ. 30) ἐκ τῶν διαμενόντων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἀπαρτίζεται τὸ συμβούλιον,

Ἐντούτοις κατὰ τὸ ἄρθ. 94 τοῦ ἀστ. ν. 28 Ὀκτ. 1856 οἱ ἀνήλικοι ἔχουσι τὴν αὐτὴν τοῦ ἐπιτρόπου κατοικίαν. Ἀλλὰ καθόσον τὸ πρῶτον συγγεν. Συμβούλιον συγκαλεῖται ἀμέσως πρὸς διορισμὸν παρεπιτρόπου, ἀφότου καὶ μόνον ἀναλαμβάνει τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ ἐπίτροπος (ἄρθρ. 24), ἔπεται ὅτι κατοικία τοῦ ἀνηλίκου εἰσέτι εἶναι ἡ προϋπάρχουσα πρὸ τῆς ἐπαγωγῆς τῆς ἐπιτροπείας(1). Ἀφότου ὅμως ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ ἐπίτροπος, κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἔπεται ὅτι μετέβαλε κατοικίαν ὁ ἀνήλικος καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὸ συγγεν. συμβούλιον ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ κατοικίᾳ συγκροτεῖται (2).

Κατὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ συγγεν. συμβουλίου ὁ Εἰρηνοδίκης δὲν ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ τηρήσῃ τοὺς περὶ συγκροτήσεως διαγραφομένους ὑπὸ τοῦ νόμου κανόνας.

Ἡ μὴ τήρησις αὐτῶν καθίστησι βεβαίως ἄκυρον τὴν γνωμοδότησιν συμβουλίου ἄλλου, παρὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιτρεπομένου. Ἀλλ' εἰς τὸ δικαστήριον ἁρμόζει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν ἐπὶ σκοπῷ δὲν ἐτηρήθησαν τὰ διατεταγμένα, ὅπως σχηματισθῇ τουτέστι πλειονοψηφία πρὸς ὑποστήριξιν τῆς δεῖνος, ἢ τῆς δεῖνος προτάσεως.

Ἂν ὅμως ἐξάγεται, ὅτι ὁ Εἰρηνοδίκης ἦτο ἐν καλῇ πίστει, ἀγνοῶν τὴν ὕπαρξιν τῶν κατὰ νόμον προτιμωμένων, καὶ οὐδεὶς

---

(1) Toullier II. § 1114. Duranton III. 453. Demolombe VII. 235 καὶ ἐπ. Dalloz Min. 210 καὶ ἐπ. Aubry et Rau I. § 92. bis. ὁ κ. Παπαρρηγ. Γ. § 307. συγχέει τὸ ζήτημα τῆς κατόπιν συνθέσεως τοῦ συγγ. συμβουλίου.

(2) Ἀντιδοξοῦσιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ ἄρθρ. 94. ἀφορᾷ τὰς σχέσεις πρὸς τρίτους Demolombe VII. 251. Aubry et Rau αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κέρκυρα

ἐμφαίνεται ἐν τοῖς προτεινομένοις πλάγιος σκοπός, ἡ ἀκύρωσις οὐδὲν ἄλλο ἤθελεν ἐπιφέρει, ἢ ἀπώλειαν χρόνου καὶ ματαίας δαπάνας(1).

273. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν προσδιορίζεται τοὐλάχιστον εἰς ἓξ καὶ τὸ πολὺ εἰς ὀκτώ, πλὴν τοῦ Εἰρηνοδίκου. Ἀλλ' οἱ ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἀνιόντες προσκαλοῦνται πάντες, καὶ ἂν ἦναι ὑπὲρ τοὺς ὀκτώ.

Οἱ ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοὶ εἶναι ἑκατέρας γραμμῆς συγγενεῖς, ὥστε ἂν ἦναι μόνοι, καὶ ἐξ τὸν ἀριθμόν, ἢ ὀκτώ, ἢ καὶ πλείονες, δὲν ὑπάρχει περίστασις ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς συγγενῶν ἐξ ἡμισείας ἑκατέρωθεν. Ἂν δὲ συνυπάρχωσιν ἀνιόντες, οἱ ἀδελφοὶ ἐπίσης ἀναπληροῦσιν ἀμφοτέρας τὰς γραμμάς.

Τοιαύτην ἰδιότητα συγγενῶν ἐξ ἀμφοτέρας γραμμῆς ἔχουσι καὶ οἱ ἐξ ἀμφιθαλῶν ἀδελφῶν παῖδες, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δὲν παραδέχεται ἐξαίρεσιν ὁ νόμος ὡς πρὸς τὸν ἀνώτατον ἀριθμὸν τῶν ὀκτώ, διὸ πρέπει νὰ προσδιορίσῃ ὁ Εἰρηνοδίκης τὴν γραμμήν, ἐξ ἧς καλεῖ αὐτούς, διὰ νὰ καλέσῃ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης (2).

274. Ὁ νόμος σαφῶς ὁρίζει, τίνας καλεῖ συγγενεῖς.

Τοιούτους δέχεται πάντας τοὺς ἐξ αἵματος, τοὺς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν παντὸς βαθμοῦ ἀγχιστείας, ἐκ πλαγίου δὲ μόνους τοὺς ἀγχιστεῖς μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ (Ἀρθ. 30).

Ὁ ἐξ αἵματος συγγενὴς προτιμᾶται τοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας, μεταξὺ ἰσοβάθμων δὲ ὁ πρεσβύτερος (Αὐτόθι).

Ὡς εἴπομεν πρὸ ὀλίγου, ἂν ὁ Εἰρηνοδίκης παρατρέξῃ τὸν ἐγγύτατον συγγενῆ, ἢ δὲν τηρήσῃ ἀκριβῶς τοὺς κανόνας προτιμήσεως ἰσοβάθμων, δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ἡ ἀκυρότης, ἅμα δὲν ὑπάρχει πρόθεσις καὶ δὲν ἐπενεργεῖται τι διὰ τῆς συνθέσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καθόσον εἶναι πιθανόν, ὅτι πολλαὶ συγγενικαὶ σχέσεις διαφεύγουσι τὴν γνῶσιν τοῦ Εἰρηνοδίκου (§ 272).

Ἂν ὅμως πρὸ τῆς συγκαλέσεως τοῦ συμβουλίου ἐδόθησαν αἱ προσήκουσαι πληροφορίαι εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην περὶ τῆς ἐγγύτητος τῆς συγγενείας, ἀλλ' οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς αὐτάς, δὲν δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ τὴν ἀκύρωσιν τῆς γνωμοδοτήσεως, διὰ νὰ συντεθῇ τὸ συμβούλιον ὅπως ὁ νόμος διαγορεύει.

(1) Aubry et Raul. § 96. ὑποσ. 22 Dalloz Min 175. Demolombe VII. 328. καὶ ἑπ.

(2) Dalloz Min 187.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παρ' ἡμῖν ἡ ἀγχιστεία δὲν παύει διὰ τοῦ θανάτου τοῦ προσώπου, ἐξ οὗ πηγάζει (1).

275. Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἀπαιτεῖ κατοικίαν τῶν συγγενῶν ἐν τῷ αὐτῷ, ἔνθα κατοικεῖ ὁ ἀνήλικος, τόπῳ, ἐν ᾧ συγκροτεῖται τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, ἀλλ' ἁπλῶς διαμονήν (Ἄρθρ. 30). Οὐχ ἧττον καὶ ἡ διαμονὴ ὑποθέτει μονιμότητά τινα, καὶ ὁ τυχαίως διαβαίνων διά τινος τόπου δὲν λογίζεται διαμένων (2).

Ἐὰν ἐν ἀποστάσει δύω μυριομέτρων δὲν εὑρίσκωνται οἱ ἀπαιτούμενοι συγγενεῖς, εἴτε ἐκ μιᾶς τῶν γραμμῶν, εἴτε ἐξ ἀμφοτέρων, τότε ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην ν' ἀναπληρώσῃ τοὺς ἐλλείποντας διὰ φίλων ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ ἀνηλίκου. Ἂν ὅμως προτιμᾷ, δύναται νὰ καλέσῃ συγγενεῖς ἀπωτέρω κατοικοῦντας, καθόσον νομίζει, ὅτι ἡ σύμπραξις αὐτῶν μέλλει νὰ ἦναι συντελεστική (§ 278). Τὸ περὶ τούτου ἀφίεται ὅλως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Εἰρηνοδίκου (Ἄρ. 30), ὅστις βεβαίως δὲν θέλει καλέσει συγγενεῖς πόρρω κατοικοῦντας, πρὸς ἀπώλειαν χρόνου. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοὺς προσφέροντας ἰδίαις δαπάναις νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ ἀνηλίκου δὲν εἶναι ὑπόχρεως ὁ Εἰρηνοδίκης ν' ἀκούσῃ (3).

Καί τοι ὑπαρχόντων συγγενῶν, ὡς βλέπομεν, ὁ Εἰρηνοδίκης ὀφείλει νὰ καταφύγῃ εἰς τοὺς φίλους, ὅταν οἱ συγγενεῖς οὗτοι ἦναι ἐκ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, ἐξ ἧς μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν δύναται νὰ ληφθῇ, ἐνῷ ἐκ τῆς ἑτέρας ἢ οὐδεὶς ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχουσιν ἀποχρῶντες.

276. Περὶ τῆς ἀνικανότητος τῶν μελῶν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ὁ νόμος (Ἄρ. 30) ἀποφαίνεται τὰ αὐτά, ὅσα (ἐν Ἄρ. 49) περὶ ἐπιτρόπων, περὶ ὧν κατωτέρω ῥηθήσεται, ἐξαιρέσει τῆς μητρός, ἥτις, πρὶν ἐνηλικιωθῇ, εἶναι πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν ἀνίκανος (Ἄρ. 49 α'), ἐνῷ εἶναι δεκτὴ ὡς μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δικαιολογεῖται, καθόσον ἐν τῷ συγγενικῷ συμβουλίῳ ἁπλῶς γνωμοδοτεῖ καὶ ἐκ τῆς ἀπειρίας αὐτῆς δὲν δύ-

(1) Παρὰ τοῖς Γάλλοις φιλονικεῖται, ἂν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τοιούτου προσώπου, οὐχ ἧττον καλεῖται ὁ ἀρχιστεὺς εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον. Dalloz Min. 189. Demolombe VII. 455. Aubry et Rau I. § 93. ὑποσ. 4.

(2) Demolombe VI. 277. Aubry et Rau αὐτ.

(3) Demolombe VII. 274.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναται νὰ προέλθῃ βλάβη, διαφεύγουσα τὴν προσοχὴν τῶν λοιπῶν συμβούλων, ἐνῷ τὸ διαφέρον θέλει φωτίσει αὐτήν, ποίαν γνώμην νὰ προτιμήσῃ, ὡς εἰς τὰ ὀρφανὰ ὠφελιμωτέραν, συγχρόνως δὲ μανθάνει τὰ τῆς διαχειρίσεως, μέλλουσα ἐντὸς ὀλίγου, ἅμα ἐνηλικιωθῇ, ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπιτροπείαν.

Τοὺς περὶ ἀνικανότητος λόγους ἀναπτύσσομεν, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ ἀνικανότητος ἐπιτρόπων.

277. Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. (Ἄρ. 650) τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συνεκρετεῖτο ἐκ τεσσάρων μέχρις ὀκτὼ συγγενῶν, ἢ φίλων, καὶ τοῦ Εἰρηνοδίκου.

Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα (Ἄρθρ. 407) ἀπαιτοῦνται ἀκριβῶς ἓξ καὶ ὁ Εἰρηνοδίκης.

Ὁ νεώτερος νόμος ἐβάδισε μέσην ὁδὸν, ἀπαιτῶν τοὐλάχιστον ἓξ, ἢ τὸ πολὺ ὀκτὼ καὶ τὸν Εἰρηνοδίκην, πλήν, ὡς εἴρηται, ὅταν ὑπάρχωσι πλείονες τῶν ὀκτὼ ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοί, ἢ ἀνιόντες.

Κατὰ τὸ Ἄρ. 30 τὰ τρία τέταρτα τῶν συγκληθέντων, πλὴν τοῦ Εἰρηνοδίκου, ὅστις συγκαλεῖ, ἀρκοῦσι πρὸς συγκρότησιν, ὥστε συγκαλουμένων 6 ἀπαιτοῦνται 5, πλὴν τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἐπὶ 8 ἀπαιτοῦνται 6, ἐπὶ 9 ἀπαιτοῦνται 7, ἐπὶ 10 ἀπαιτοῦνται 8, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ αὐτοπρόσωπος ἐμφάνισις δὲν εἶναι ἀπαραίτητος, ἀλλ' ἐπιτρέπεται παράστασις δι' εἰδικοῦ πληρεξουσίου, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ πλέον τοῦ ἑνὸς (Ἄρθρ. 30), καὶ τοῦτο διὰ νὰ ὑπάρξωσι τόσα μέλη διαφόρου γνώμης, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐρευνῶντα τὰς ὑποθέσεις καὶ ἀμοιβαίως ἀντελεγχόμενα.

Ἡ διὰ πληρεξουσίου παράστασις παρέχει σπουδαίαν εὐκολίαν καὶ καθίστησιν ἀδικαιολόγητον τὴν μὴ ἐμφάνισιν ἕνεκεν ἀσχολιῶν, ἐνῷ δὲν παρεισάγονται πρόσωπα ξένα, διότι ἐκλέγονται παρὰ τοῦ νομίμως καλουμένου, καὶ ὡς ἄξια ἐμπιστοσύνης ἐνεργοῦσι κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς ὁδηγίας αὐτῶν.

Παραπλησία ὑπῆρχε διάταξις καὶ ἐν Πολιτ. Δικον. (Ἄρ. 653).

278. Ἡ συγκάλεσις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου γίνεται παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἐγγράφως, αἰτήσει τῶν συγγενῶν, ἢ παντὸς ἄλλου ἔχοντος συμφέρον, ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως, ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος(1).

(1) Βεβαίως ἐν Ἄρ. 31. ἡ παραπομπὴ εἰς τὸ Ἄρ. 20 εἶναι ἠμαρτημένη ἀντὶ τοῦ Ἄρ. 22.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν τῷ συγκλητηρίῳ ἐγγράφῳ ἀπαραιτήτως ὁρίζεται ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συνεδριάσεως, διὰ νὰ συνέλθωσι τὰ συγκαλούμενα μέλη συγχρόνως. Ἂν ὅμως δὲν ὡρίσθη τόπος ἰδιαίτερος, δηλ. καὶ αὐτὴ ἡ οἰκία τῶν ὀρφανῶν, τότε τόπος συνεδριάσεως εἶναι ἡ οἰκία τοῦ Εἰρηνοδίκου (Ἄρθ. 31).

Ἡ πρὸς ἐμφάνισιν προθεσμία δὲν δύναται νὰ ἦναι βραχυτέρα τῶν 24 ὡρῶν διὰ τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ κατοικοῦντας.

Ὅταν ὅμως τις τῶν συγκαλουμένων δὲν κατοικῇ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, προστίθεται μία ἡμέρα κατὰ πᾶσαν ἀπόστασιν τριῶν μυριομέτρων.

Ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῦτο δύναται νὰ συμβαίνῃ σπανίως, διότι ὁ Εἰρηνοδίκης ὀφείλει νὰ καλῇ τοὺς ἐντὸς δύο μυριομέτρων προσεχεστέρους συγγενεῖς, καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν φίλους. Ἀλλ' ὅταν ἡ ἐμφάνισις προσώπου λίαν συντελεστικοῦ εἰς τὰ τῆς ἐπιτροπείας ἀναδεικνύεται ἀναγκαία, δίδεται ἡ ἐξουσία εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην ν' ἀποβλέψῃ καὶ εἰς αὐτό, καί τοι διατελοῦν πέραν τῆς μνησθείσης ἀποστάσεως (§ 275).

279. Ἰδίαις δαπάναις ἐμφανίζονται οἱ συγκληθέντες, ἢ οἱ πληρεξούσιοι αὐτῶν, ἐπὶ προστίμῳ πέντε μέχρι τριάκοντα δραχμῶν.

Τὸ πρόστιμον ἐπιβάλλει ἀνεκκλήτως ὁ Εἰρηνοδίκης, ὅστις ἀνακαλεῖ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὅταν πεισθῇ, ὅτι ὑπῆρξε κώλυμα νόμιμον, δηλ. πραγματικόν, διότι οὐδεὶς νόμος διαγράφει περὶ κωλυμάτων (Ἄρ. 32).

Τὸν κωλυόμενον Εἰρηνοδίκην ἀναπληροῖ ὁ ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς τοῦτο καλούμενος, εἶναι δὲ πρόδηλον, ὅτι ὁ Εἰρηνοδίκης ὑπόκειται εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένας ἐξαιρέσεις (1).

280. Ὁ Εἰρηνοδίκης διευθύνει τὴν συζήτησιν (Ἄρ. 31) πρὸς καταρτισμὸν τοῦ βουλεύματος κατὰ πλειονοψηφίαν.

Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ Εἰρηνοδίκου (Ἄρ. 33), ὅταν τουτέστιν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμφανιζομένων τριῶν τεταρτων εἶναι περιττός.

Ὅταν ἀναφαίνωνται πλείονες γνῶμαι, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν Ἄρθρ. 178 καὶ 179 τῆς Πολιτ. Δικον. (Ἄρθρ. 33).

Κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας ἕκαστος, ἔχων ἰδίαν γνώμην, ὀφει-

(1) Dalloz Min. 235.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λει νὰ προτιμήσῃ μίαν τῶν δύο γνωμῶν, τῶν παρὰ τῶν πλειόνων ὑποστηριζομένων.

Ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι ὑπὸ ἴσου ἀριθμοῦ ὑποστηρίζεται ἑκάστη τῶν γνωμῶν, συμπαραλαμβάνεται καὶ ἕτερον μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρὸς νέαν διάσκεψιν καὶ πρὸς καταρτισμὸν πλειονοψηφίας (1).

Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται ν' ἀναφανῇ ἰσοψηφία, ἀρτίου γενομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν διὰ τοῦ συμπαραλαμβανομένου, ὅτε ὁ Εἰρηνοδίκης ἔχει τὴν νικῶσαν.

Ἐν Γαλλίᾳ, καθόσον τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἔχει ἰδίαν δικαιοδοσίαν, εἶναι προφανεστέρα ἡ ἀνάγκη τῶν αἰτιολογιῶν, ἃς ὁ Κῶδιξ (2) ἀπαιτεῖ μόνον ἐν περιπτώσει ἀποκλείσεως, ἢ παύσεως ἐπιτρόπου.

Παρ' ἡμῖν τὸ βούλευμα ἀποτελεῖ ἐν γένει ἁπλῆν γνωμοδότησιν, χρῄζον πάντοτε ἐπικυρώσεως, σπανιώτατα δὲ ἀποφασίζει ὁριστικῶς τὸ συμβούλιον.

Οὐχ ἧττον αἱ σκέψεις εἶναι χρήσιμοι πρὸς φωτισμὸν τοῦ δικαστοῦ, μανθάνοντος τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν ἑκάστη γνώμη στηρίζεται.

Ὁ νεώτερος νόμος οὐδὲν προσθέτει, ὥστε ἰσχύει ἡ διάταξις τοῦ Ἄρθρ. 654 τῆς Πολιτ. Δικον., καθ' ἣν ὁ Εἰρηνοδίκης συντάσσει ἔκθεσιν περὶ τῆς διασκέψεως μνημονεύων τὴν γνώμην ἑνὸς ἑκάστου.

Ἐκ τούτου μᾶλλον ἕπεται, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἡ παρεύρεσις γραμματέως Εἰρηνοδίκου (3), ἀλλ' ἐθεωρήθη ἀναγκαία, διότι καὶ ἐπὶ ἑκουσίας δικαιοδοσίᾳ ὁ Εἰρηνοδίκης προσλαμβάνει γραμματέα.

281. Οὐδὲν καινοτομεῖ ὁ νεώτερος νόμος περὶ ἐπικυρώσεως βουλεύματος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ περὶ ἐνδίκων μέσων κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν Πρωτοδικῶν, τῶν ἀποφαινομένων περὶ τοῦ βουλεύματος· ἰσχύουσιν ἑπομένως τὰ ἐν τῇ Πολιτ. Δικονομίᾳ διατεταγμένα (4).

Κατὰ τὴν Πολιτ. Δικον. Ἄρ. 655 καὶ ἐπ. καθιεροῦνται δύω

(1) Ἐν ἐλλείψει τοιούτων διατάξεων ἐπικρατεῖ διχογνωμία ἐν Γαλλίᾳ Dalloz Min. 228 καὶ ἑπ.

(2) Ἄρ. 447. Demolombe VII 318. 319.

(3) Τὸ ἐναντίον ἀποφαίνεται Οἰκον. Ἐγχειρ. § 202 καὶ Ἄρ. Πάγ. 289 (1859). Ὁ Demolombe VII. 308. ἐξάγει ἐκ τοῦ Γαλλ. νόμου περὶ δικαστ. διατιμήτεως τὴν παρεύρεσιν τοῦ γραμματέως.

(4) Ὅρα Οἰκονομ. Ἐγχειρ. § 203.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρόποι, καθ' οὓς ἐπιλαμβάνονται τὰ δικαστήρια τῶν διὰ βουλεύματος ἀποφασισθέντων.

Εἰ μὲν τὸ βούλευμα δὲν χρήζει ἐπικυρώσεως, ὁ ἐπίτροπος καὶ πᾶν μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου δύναται νὰ φέρῃ δι' ἀναφορᾶς τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου πρὸς περαιτέρω συζήτησιν κατὰ τοῦ ἐναντιογνωμοῦντος.

Εἰ δὲ χρήζει ἐπικυρώσεως (1), τότε, παραλείψαντος τοῦ ἐπιτρόπου ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπικύρωσιν, δαπάνῃ αὐτοῦ ζητεῖται αὕτη παρὰ παντὸς μέλους τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, παρὰ τοῦ ἔχοντος συμφέρον, ἢ καὶ παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Ὁ συντάξας τὴν Πολ. Δικονομίαν εἶχε κατὰ νοῦν τὸ Γαλλικὸν σύστημα, καθ' ὃ σπανίως βουλεύματα χρήζουσιν ἐπικυρώσεως.

Ὁ νεώτερος νόμος τοὐναντίον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπέβαλε τὴν ἐπικύρωσιν, εἰς εὐαρίθμους δὲ περιπτώσεις ἐθεώρησεν αὐτὴν περιττήν. Τοῦτο ῥητῶς ἐξέφρασεν, ὡς ἐν ἄρθρ. 55, 77, ἢ δι' ἀποσιωπήσεως Ἐν τοῖς καθέκαστα γενήσεται περὶ τούτου λόγος.

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ ἀπαλλαγῆς καὶ παραιτήσεως

.....

Περίληψις.

282. Διαστολὴ ἀπαλλαγῆς καὶ παραιτήσεως.
283. Ἀπαλλαγὴ λόγῳ ἀξιώματος.
284. Πότε προτείνεται.
285. Ἔλλειψις δεσμοῦ συγγενείας, ἢ ἀγχιστείας.
286. Ἡλικία.
287 Χρόνιον νόσημα.
288. Δύω ἐπιτροπεῖαι.
289. Πέντε γνήσια τέκνα.

(1) Ἡ διαστολὴ ὅτι βούλευμα εἶναι τὸ μὴ χρῆζον ἐπικυρώσεως, γνωμοδότησις δὲ τὸ χρῆζον αὐτῆς δὲν εἶναι τοῦ νόμου, ὡς δεικνύει ἄρθ. 33.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

290. Μέχρι τίνος χρόνου ἐπιτρέπεται ἀπαλλαγή.
291. Ὡς πρὸς τοὺς μὴ παρευρεθέντας κατὰ τὴν διάσκεψιν.
292. Περὶ μητρὸς καὶ μάμμης.
293. Διαδικασία.

---

282. Κατὰ Ῥωμαίους ἡ ἐπιτροπεία ἐλέγετο δημοσία λειτουργία, ὡς ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ ὑποχρεωτική. Οὔτε δύναται νὰ γίνῃ ἄλλως, ἅμα ἡ πολιτεία δὲν διαμένει ἀδιάφορος περὶ τῆς τύχης προσώπων ἀσθενῶν, στερηθέντων προώρως τοῦ φυσικοῦ προστάτου καὶ χρῃζόντων τῆς προστασίας ἄλλου.

Ἀλλ' οὖσα ὑποχρεωτικὴ καὶ τελουμένη ὡς φόρος πρὸς τὴν πολιτείαν, παρ' ἧς ἀπολαμβάνομεν πᾶσαν ἀσφάλειαν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἡ ἐπιτροπεία εἶναι βάρος ἐπαχθὲς καὶ ἄνισον, ὅταν ἐπιβάλλεται εἰς τὸν μὴ δυνάμενον νὰ τὸ βαστάσῃ.

Ἕνεκα τούτου παρὰ Ῥωμαίοις ἀνεπτύχθησαν πολλοὶ λόγοι ἀπαλλαγῆς καὶ παραιτήσεως ὑπὲρ τῶν ἀδυνατούντων, ἄνευ ἰδίας βλάβης, νὰ βαστάσωσι τοιοῦτο φορτίον.

Οἱ παρὰ Ῥωμαίοις ἰσχύοντες λόγοι, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, δὲν δύνανται σήμερον νὰ ἦναι χρήσιμοι.

Ἡ ἀπαλλαγὴ διαφέρει τῆς παραιτήσεως, καθόσον ἡ ἀπαλλαγὴ γίνεται πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, ἡ δὲ παραίτησις ἐπιτρέπεται μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ἤδη ἀναδεχθέντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπιτρόπου.

Ὡς πρὸς ἀμφότερα ὅμως, τήν τε ἀπαλλαγὴν καὶ τὴν παραίτησιν, ὁ νόμος διαγράφει κοινοὺς λόγους, ἀλλὰ δὲν παραδέχεται τὴν παραίτησιν πάντοτε, ὁσάκις ἐπιτρέπει τὴν ἀπαλλαγήν, διότι ὁ ἀποδεχθεὶς εἶναι ἧττον δικτὸς πρὸς ἀποφυγὴν συνομολογηθείσης ὑποχρεώσεως.

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀπαλλαγή, ἢ ἡ παραίτησις εἶναι ἀναγκαῖαι, ὅταν ἄλλως τὸ πρόσωπον δὲν ἀποκλείεται λόγῳ ἀνικανότητος, οἷον ἀλλοδαποὶ κτλ. Οὐχ ἧττον καὶ ὁ ἀνίκανος, διὰ νὰ μὴ προτείνῃ καθ' ἑαυτοῦ λόγον ἴσως προσβλητικόν, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπαλλαγήν, ἂν ὑπάρχῃ περίστασις αὐτῆς (1).

---

(1) Demolombe VII. 447. Dalloz Min. 322. καθ' οὓς, καὶ ἄνευ εἰδικοῦ λόγου ἀπαλλαγῆς, δι' αὐτῆς δύναται νὰ προληφθῇ ἡ παῦσις ἕνεκεν ἀνικανότητος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

283. Ἡ δημοσία ὑπηρεσία καὶ κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ἦτο λόγος ἀπαλλαγῆς.

Ἤδη ὁρίζεται τὸ εἶδος τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν νέαν τάξιν τῶν πραγμάτων.

Δύνανται ἑπομένως νὰ ζητήσωσι τὴν ἀπαλλαγὴν (Ἄρ. 34):

α'. Τὰ μέλη τῆς βασ. οἰκογενείας, ὑπουργοί, βουλευταί, γερουσιασταί (1), νομάρχαι, εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς.

Δὲν γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Ἐπικρατείας παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ (2), διότι ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ δὲν προσκαλεῖται νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐπιτρόπων, ὅπως οἱ εἰσαγγελεῖς.

β'. Ἀπαλλάττονται οἱ ἐνεργοῦντες οἱανδήποτε δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἢ ὅπου ἐπάγεται ἡ ἐπιτροπεία, ἅμα ἡ ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων αὐτῆς καθίσταται δυσχερής. Τῆς δυσχερείας ταύτης ἡ ἐκτίμησις ἀπόκειται βεβαίως εἰς τὸ δικαστήριον.

γ'. Οἱ ἐπιτετραμμένοι δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀπαλλάττονται ἄνευ ἄλλης τινὸς ἐξετάσεως.

δ'. Ὡσαύτως ἀπαλλάσσονται, ἄνευ ἄλλης ἐξετάσεως, οἱ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοί.

ε'. Πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, ὅταν πρόκειται περὶ ἄλλων ἢ τῶν ἰδίων κατιόντων, εἶναι ἀνίκανοι, ὥστε ὡς πρὸς τὰ ἴδια περιορίζεται ὁ λόγος τῆς ἀπαλλαγῆς. Παρελείφθησαν οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Μοναχοί, ὡς ἀπολύτως ἀνίκανοι (Ἄρ. 49. ε'), καθὰ μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται.

284. Μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐπιτροπείας οἱ ἀνωτέρω λόγοι εἶναι ἀπαράδεκτοι, ἐπελθόντες δέ, ἢ γενόμενοι γνωστοὶ μετ' αὐτήν, προτείνονται ὡς λόγοι παραιτήσεως. Ἡ ὕπαρξις ἑπομένως τοιούτου λόγου ἀπαλλαγῆς πρὸ τῆς ἀποδοχῆς δὲν ἀποκλείει τὴν παραίτησιν τοῦ ἀγνοοῦντος αὐτόν, οὐχὶ τὸν νόμον (Ἄρ. 35).

Καθόσον οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι ὅλως προαιρετικοί, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ὑποκειμένων εἰς ἄλλα βάρη, ἂν ἅπαξ ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἐπιτροπείας, δὲν συνεπάγονται ἀνικανότητα τοῦ ἄλλοτε ἐπικαλεσθέντος αὐτούς, ὅστις δύναται νὰ μὴ ἐπικα-

(1) Διὰ τοῦ νέου Συντάγματος ἐξέλιπον.

(2) Κατὰ τὸν Γαλλ. Κ. Ἄρ. 427. ἀπαλλάττονται οἱ Ἀρειοπαγῖται καὶ τὰ μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνδρίου. Dalloz Min. 325.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λεσθῇ αὐτούς κατόπιν ὡς πρὸς τὸ αὐτὸ ὀρφανικὸν πρόσωπον, ἀλλὰ μάλιστα ἰδίᾳ αἰτήσει, ἢ τῇ τοῦ ἀντικατασταθέντος, νὰ διορισθῇ ἐπίτροπος μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (Ἀρ. 36).

285. Οἱ συγγενεῖς δὲν φαίνονται μόνον προτιμότεροι ἐπίτροποι λόγῳ τῆς στοργῆς, ἀλλὰ χρεωστοῦσι πλέον τῶν ἄλλων νὰ ἐκπληρώσωσι καθῆκον, μᾶλλον οἰκογενειακόν, ἡ ὕπαρξις ὅμως συγγενῶν καὶ ἀγχιστέων δὲν εἶναι ἀπολύτως λόγος ἀπαλλαγῆς, πλὴν ὅταν ἐντὸς ἀποστάσεως τεσσάρων μυριομέτρων ὑπάρχῃ συγγενής, ἢ ἀγχιστεὺς ἱκανὸς πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν,μὴ ἀπαλλαγείς(Ἀρ.37).

Ἐν τῇ διαταξει ταύτῃ γινεται ἁπλῶς λόγος περὶ ἐλλείψεως δεσμοῦ συγγενείας, ἢ ἀγχιστείας, ὅθεν δὲν εἶναι λόγος ἀπαλλαγῆς ἡ ὕπαρξις συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ τοῦ δικαστηρίου ἔργον εἶναι νὰ σταθμίσῃ, τίς εἶναι προτιμότερος, ὁ ἐγγύτερος, ἢ ὁ ἀπώτερος συγγενής (1).

Σημειωτέον, ὅτι ἐπὶ τοῦ λόγου τούτου δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ παραίτησις, καὶ ἂν μετὰ τὴν ἀποδοχὴν γίνῃ γνωστὴ ἡ ὕπαρξις συγγενοῦς, ἢ ἀγχιστέως, ἐντὸς τεσσάρων μυριομέτρων, διότι παρὰ τοῦ νόμου μνημονεύεται μόνον ὡς λόγος ἀπαλλαγῆς (2).

286. Ἡ ἡλικία εἶναι λόγος ἀπαλλαγῆς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 65ου ἔτους, λόγος δὲ παραιτήσεως μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 70ου (Ἀρθρ. 38).

Ἐκ τούτων ἕπεται, ὅτι ὁ μήπω συμπληρώσας τὸ 65ον ἔτος καὶ, κατὰ συνέπειαν, μὴ δυνηθεὶς νὰ προτείνῃ ἀπαλλαγήν, δὲν δύναται μετὰ συμπλήρωσιν τοῦ ἔτους τούτου νὰ ζητήσῃ παραίτησιν, ἥτις ἐπιτρέπεται μόνον μετὰ τὸ 70ον. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ῥητῶς ἐκφρασθείς, ὅτι καὶ τὸ ἔτος τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι συμπεπληρωμένον, ἀπέφυγε τὰς περὶ τούτου ἀμφισβητήσεις τῶν Γάλλων Συγγραφέων (3).

Ἐπίσης ἀπέφυγε καὶ τὴν ἄλλην ἀμφισβήτησιν, ἂν δύναται νὰ παραιτηθῇ μετὰ τὸ 70ον ὁ μετὰ τὸ 65ον ἀποδεχθείς, καθόσον τὴν παραίτησιν ἐπιτρέπει ὁ ἡμέτερος νόμος ἀπολύτως εἰς τὸν συμπληρώσαντα τὸ 70ον, ἀδιαφόρως ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀποδεχθέντος (4).

---

(1) Toullier 1122.
(2) A suscipienda, οὐχὶ a suscepta tutela, Demolombe VII.419.
(3) Dalloz Min. 328.
(4) Αὐτόθι 329. Demolombe VII. 423. Ὡς ἐκ τοῦ Ἀρ. 433 τοῦ Γαλλ. Κώδ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διατί ὅμως ὁ νομοθέτης ἐδείχθη αὐστηρότερος περὶ παραιτήσεως; — Διότι ἐν ἀρχομένῃ τῇ ἐπιτροπείᾳ ὑπάρχουσιν αἱ δυσχέρειαι, αἵτινες ἐλαττοῦνται κατὰ τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῆς.

287. Ἄλλως ὡς πρὸς τὸ χρόνιον νόσημα, ὃ καὶ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς εἶναι λόγος ἀπαλλαγῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπελθὸν δικαιολογεῖ τὴν παραίτησιν (Ἄρθρ. 39).

Χρόνιον λέγεται τὸ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἀθεράπευτον (perpetuum vitium corporis), ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν σοβαρότητα αὐτοῦ.

Λέγομεν μάλιστα, ὅτι καὶ ὁ ἀποδεχθεὶς τὴν ἐπιτροπείαν, ἐνῷ ἔπασχε τοιοῦτο νόσημα, δύναται, λόγῳ αὐτοῦ, νὰ ζητήσῃ παραίτησιν, ὅτε τὸ νόσημα ἐδεινώθη, ἢ ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἀποδεχθεὶς ἐπλανήθη, νομίζων, ὅτι δὲν θέλει φέρει κώλυμα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σοβαρῶν καθηκόντων αὐτοῦ (1).

288. Ὁ φέρων τὸ βάρος δύω ἐπιτροπειῶν δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ τρίτην, ὅστις δὲ εἶναι ἔγγαμος, ἢ εἶναι πατήρ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ πλέον τῆς μιᾶς ἐπιτροπείας (Ἄρθ. 40).

Αἱ ἐπιτροπεῖαι δὲν ἀριθμοῦνται, ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιτροπευομένων προσώπων, ἀλλὰ τῶν περιουσιῶν, ὧν εἶναι διαχειριστὴς ὁ ἐπίτροπος (Μία ἔσται ἐπιτροπή, ἐπειδὴ καὶ μία περιουσία) (2).

Ἐπὶ ὑποθέσει λοιπόν, ὅτι ἐπιτροπεύονται πέντε τέκνα τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, δὲν ἀπαλλάσσεται ὁ ἄγαμος καὶ ἄτεκνος τῆς ἐπιτροπείας πέντε τέκνων ἄλλου πατρός. Ἂν ὅμως διαιρεθῇ ἡ περιουσία, λογίζονται πλείονες ἐπιτροπεῖαι τῶν αὐτῶν προσώπων (3).

Πατέρα ἐννοεῖ ὁ νόμος τὸν νόμιμον, οὐχὶ τὸν φυσικὸν, ἀδιακρίτως δὲ, ἂν τὰ νόμιμα τέκνα ἦναι ἀνήλικα, ἢ χειράφετα, ἢ ἐνήλικα (4).

Ἐρωτᾶται, ἂν ὁ ἀναδεχθεὶς ἤδη δύω ἐπιτροπείας καὶ μετὰ ταῦτα νυμφευόμενος καὶ γινόμενος πατὴρ δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο ὡς λόγον παραιτήσεως τῆς ἑτέρας τῶν δύω ἐπιτροπειῶν·

(1) Demolombe VII. 426.
(2) Θεοφίλου Εἰσηγ. Α. κε'. § 5. L. 31. § 4. de excus. (27. 1). Non numerus pupilorum. sed patrimoniorum separatio.
(3) Dalloz Min. 33. Demolombe VII. 428.
(4) Demolombe VII. 432.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φρονοῦμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἑρμηνείαν τοῦ κειμένου, δὲν εἶναι δεκτὸς τοιοῦτος λόγος παραιτήσεως καθόσον πρόκειται μόνον περὶ ἀπαλλαγῆς (a suscipienda tutela) (1).

289. Ὁ πατὴρ πέντε γνησίων τέκνων ἀπαλλάττεται πάσης ἐπιτροπείας (Ἄρθρ. 41).

Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ πέντε ταῦτα γνήσια τέκνα νὰ ὑπάρχωσιν, εἴτε ἐνδημοῦσιν, εἴτε ἀποδημοῦσιν. Τοῦ κανόνος τούτου δύω παραδέχεται ἐξαιρέσεις, πρῶτον τ' ἀποθανόντα τέκνα ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῆς, ἢ ναυτικῆς ὑπηρεσίας, δεύτερον, ὅσα ἀποβιώσαντα κατέλιπον τέκνα.

Τὸ κυοφορούμενον δὲν συγκαταλέγεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ζώντων τέκνων πρὸς ἀπαλλαγήν, διότι εἶναι ἄδηλον, ἂν γεννηθῇ ζῶν (2).

Καὶ τὸ πολιτικῶς νεκρὸν καταλογίζεται, ὡς διατρεφόμενον, ἀλλὰ μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου δὶν γεννᾶται τὸ ζήτημα.

Ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιτροπείας ἀπόκτησις πέμπτου γνησίου τέκνου δύναται ν' ἀπαρτίσῃ λόγον παραιτήσεως, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (Ἄρ. 42). Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐμετριάσθη ἡ αὐστηρότης τοῦ Γαλλ. Κώδικος (Ἄρ. 437), μὴ ἐπιτρέποντος τὴν παραίτησιν.

290. Ὡς εἴρηται, ὁ λόγος τῆς ἀπαλλαγῆς εἶναι δεκτός, προτεινόμενος πρὸ τῆς ἀποδοχῆς.

Ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῶν ὀρφανῶν ἀπαιτεῖ νὰ μὴ διαμένῃ ἐπὶ μακρὸν ἄδηλον, ἂν μέλλῃ νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀπαλλαγὴν ὁ ἔν τισι τῶν περιπτώσεων αὐτῆς διατελῶν.

Τοῦτο ἐκανονίσθη ὡς ἑφεξῆς :

Ὁ προτεινόμενος ἐπίτροπος, παρευρισκόμενος, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ πληρεξουσίου, ἐν τῇ διασκέψει τοῦ συγγ. συμβουλίου, παραχρῆμα προβάλλει τοὺς πρὸς ἀπαλλαγὴν λόγους, ὥστε τὸ συγγενικὸν συμβούλιον νὰ σκεφθῇ, ἂν ἦναι προτιμότερον, νὰ προτείνῃ ἄλλον ἐπίτροπον, ἢ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ,

(1) Αὐτ. 433. Τὸ ἐναντίον διδάσκει ὁ Marcadé art. 435, στηριζόμενος ὅμως εἰς τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ Γαλλ. κειμένου παραλειφθείσας ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου νομοθέτου—exceté celle de ses enfants.

(2) Demolombe VII. 436.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀφίνον εἰς τὸ δικαστήριον νὰ δικάσῃ περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τοῦ λόγου ἀπαλλαγῆς. Τοῦτο δηλοῖ τὸ *χρείας καλούσης*. Τὸ συμβούλιον μάλιστα δύναται διὰ τοῦ αὐτοῦ διασκέμματος νὰ προβλέψῃ περὶ ἄλλου προσώπου, ἂν τυχὸν γίνῃ δεκτὸς ὁ ἀπαλλαγῆς λόγος, ὃν θεωρεῖ ἀνυπόστατον.

Μετὰ τὴν διάσκεψιν ταύτην προτεινόμενος ὁ ἀπαλλαγῆς λόγος παρὰ τοῦ παρευρεθέντος, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ πληρεξουσίου (1), εἶναι ἀπαράδεκτος (Ἀρ. 43).

Ὡς πρὸς τὸν παρασταθέντα διὰ πληρεξουσίου ἡ διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου εἶναι λίαν αὐστηρά, διότι ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἦτο εἰς αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς γνωστόν, ὅτι μέλλει νὰ προταθῇ ἐπίτροπος, ὥστε νὰ δώσῃ ὁδηγίας περὶ παραιτήτεως.

291. Ὁ μὴ παρευρεθεὶς κατὰ τὴν διάσκεψιν, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ πληρεξουσίου, ὑποβάλλει εἰς τὸ δικαστήριον τῶν Πρωτοδικῶν, πρὸ πάσης ἀποδοχῆς, τὸν λόγον ἀπαλλαγῆς ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς διοριζούσης αὐτὸν ἀποφάσεως. Ἡ προθεσμία αὕτη ἐπεκτείνεται, προστιθεμένης μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶσαν ἀπόστασιν τριῶν μυριομέτρων ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ δικαστηρίου μέχρι τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης, πᾶσα πρότασις ἀπαλλαγῆς καθίσταται ἀπαράδεκτος (Ἀρ. 44).

Ἐξ ἀναλογίας ἀποφαίνεται τὰ αὐτὰ ὁ νόμος (Ἀρθ. 46) περὶ τῶν ἐκ τελευταίας βουλήσεως, ἢ ὑπὸ τοῦ νόμου καλουμένων εἰς τὴν ἐπιτροπείαν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν εἶναι δεκτοὶ πρὸς αἴτησιν ἀπαλλαγῆς, ἀφ' ἧς λάβωσι γνῶσιν, ὅτι καλοῦνται εἰς αὐτήν. Ἡ γνῶσις εἶναι γεγονὸς ἐπιδεκτικὸν ἀποδείξεως, κατὰ φυσικὸν λόγον καὶ διὰ μαρτύρων.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν γίνεται προσθήκη εἰς τὸ εἰκοσαήμερον λόγῳ τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ δικαστηρίου.

292. Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται εἰς τὴν μητέρα καὶ τὴν μάμμην ἡ ἀπαλλαγὴ καὶ ἡ παραίτησις τῆς ἐπιτροπείας κατὰ πᾶσαν στάσιν, δηλ. καὶ μετὰ τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἄνευ τινὸς λόγου (Ἀρθ. 47).

---

(1) Παρὰ τοῖς Γάλλοις φιλονεικεῖται, ἂν καὶ ὁ διὰ πληρεξουσίου παρασταθεὶς εἶναι μετὰ ταῦτα ἀπαράδεκτος, λόγῳ τῆς σιωπῆς τοῦ νόμου Demolombe VII. 452.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ μόνα τὰ πρόσωπα ταῦτα, κατὰ τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, ἡ ἐπιτροπεία δὲν εἶναι ὑποχρεωτική. Ἡ ἀδυναμία τοῦ φύλου εἶναι βεβαίως ὁ κυριώτερος λόγος τῆς προνομιακῆς ἐξαιρέσεως, δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ ὑποπτευθῇ ὁ νομοθέτης, ὅτι ἡ ἀποποίησις ὑπαγορεύεται ὑπὸ ἄλλου τινὸς λόγου, πλὴν τῆς συναισθήσεως πραγματικῆς ἀδυναμίας. Ἂν καὶ ὡς πρὸς τὰ προόσωπα ταῦτα ἡ λειτουργία ἦτο ὑποχρεωτική, εἰ καὶ αἰσθανόμενα, ὅτι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ καθῆκον, ἤθελεν ἐπέλθει τὸ ἀτόπημα, νὰ ζητηθῇ ἡ παῦσις μετὰ προηγουμένην ἀπόδειξιν ἀνικανότητος, λίαν δυσάρεστον, ὅταν γίνεται κατὰ μητρὸς καὶ μάμμης.

293. Ἡ ἀπαλλαγὴ καὶ ἡ παραίτησις ζητοῦνται κατὰ τὴν διαγραφομένην ὑπὸ τῆς Πολιτ. Δικονομίας ἐν Ἄρθ. 640 καὶ ἑπ. διαδικασίαν, τουτέστιν ἐπ' ἀναφορᾷ (Ἄρθρ. 44 καὶ 48).

Ἁρμόδιον εἶναι τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ ὑπάγεται ἡ ἐπιτροπεία, δηλ. τῆς κατοικίας τῶν ὀρφανῶν.

Ἐὰν ἡ αἴτησις ἀπαλλαγῆς γίνῃ δεκτή, τὰ ἔξοδα ἐπιβαρύνουσι τὸν ἀνήλικον (Ἄρθρ. 5), ἐπομένως ἐν περιπτώσει ἀπορρίψεως, ὁ αἰτῶν τὴν ἀπαλλαγὴν καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα.

Ὁ νόμος σιωπᾷ περὶ παραιτήσεως, ἀλλὰ κατὰ τὸν γενικώτερον κανόνα, ὅτι ὁ ἡττώμενος καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα (1), τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ παραιτήσεως.

---

(1) Πολιτ. Δικονομία Ἄρθρ. 240, 625, ὅρα καὶ τὴν εἰδικὴν διάταξιν ἐν Ἄρθρ. 657.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ ΣΤ'

Περὶ ἀνικανότητος καὶ παύσεως ἐπιτρόπων.

.....

Περίληψις.

294. Ἐν γένει.
295. Ἀνήλικοι.
296. Ἀπηγορευμένοι δικαστικῶς καὶ ὑπὸ ἀντιλήπτορα διατελοῦντες.
297. Πτωχεύσαντες πλὴν τῆς μητρός.
298. Γυναῖκες.
299. Κληρικοί.
300. Ἀλλοδαποί.
301. Δικαζόμενοι μετὰ τοῦ ἀνηλίκου.
302. Οἱ καταδικασθέντες, οἱ κακῆς διαγωγῆς καὶ οἱ σφετερισταί.
303. Μετὰ τὴν ἔναρξιν οἱ λόγοι ἀνικανότητος συνεπάγονται παῦσιν.
304. Παῦσις ἀνεπιτηδείων καὶ σφετεριστῶν.
305. Πῶς γίνεται ἡ παῦσις.
306. Διαδικασία.

—

294. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα (Ἄρθρ. 442 καὶ ἑπ.) διαστέλλονται τρία τινά, ἀνικανότης, ἀπόκλεισις καὶ παῦσις, κατὰ τὴν ἐξῆς ἔννοιαν, ὅτι ἡ μὲν ἀνικανότης ἀφορᾷ τοὺς μήπω ὀνομασθέντας παρὰ τοῦ συγγεν. συμβουλίου ἐπιτρόπους, ὁ δὲ ἀποκλεισμὸς τοὺς ἐκ τελευταίας βουλήσεως καὶ νομίμους, μήπω ἀναδεχθέντας τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ἐνῷ ἡ παῦσις ἀνάγεται εἰς τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτρόπους.

Ὁ ἡμέτερος νόμος λίαν ἐπιτυχῶς περιωρίσθη εἰς δύω μόνα, τὴν ἀνικανότητα καὶ τὴν παῦσιν, διότι ὅλως πλεονάζει ἡ ἰδιαιτέρα κατηγορία τῆς ἀποκλείσεως, ἥτις ἐπίσης περιστρέφεται εἰς λόγους ἀνικανότητος.

Εἶναι πρόδηλον, ὅτι περὶ δύω τινῶν κυρίως πρόκειται, τουτέστι περὶ λόγων ἀνικανότητος, ὡς ἐξ ὧν ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τινα ἐπίτροπον, καὶ περὶ λόγων, ὡς ἐξ ὧν κρίνει ἀναγκαίαν τὴν παῦσιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐπιτρόπου, ὡς βλαπτικοῦ.

Οἱ λόγοι τῆς ἀνικανότητος δὲν ἐφαρμόζονται ἐντούτοις ἀποκλειστικῶς πρὸ τῆς ἀναδοχῆς τῆς ἐπιτροπείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῦτα, διότι, ἐπερχόμενοι κατόπιν, γίνονται αἰτία παύσεως (Ἄρθρ. 50). Πᾶσα διαστολὴ μόνον κατ' ἐποχὰς εἶναι ἐπομένως ἐσφαλμένη.

Ἤδη ἐξετάζομεν τοὺς λόγους τῆς ἀνικανότητος ἰδιαιτέρως.

295. Πρὸ πάντων ὁ ἡμέτερος νόμος ἀποκλείει τῆς ἐπιτροπείας τοὺς ἀνηλίκους ἀπολύτως, δηλ. οὔτε τῶν μητέρων ἐξαιρουμένων (Ἄρ. 49, α').

Ἡ κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα ἐξαίρεσις τῶν μητέρων δὲν ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος τῶν ὀρφανῶν, καθόσον ἡ ἀνήλικος μήτηρ διατελεῖ ὑπὸ κηδεμόνα, ὅστις τότε ἀναμιγνύεται εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῶν ὀρφανῶν, ὅπως δύναται ν' ἀναμιχθῇ ὁ συνεπίτροπος αὐτῆς σύζυγος, ἂν νυμφευθῇ, καὶ ὁ σύμβουλος, ὃν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν πατέρα νὰ ὀνομάσῃ, εἶναι δὲ ὅλως συγκεχυμένον, ποία ἡ μετοχὴ ἑκάστου τούτων, καὶ τίνος ἡ γνώμη πρέπει νὰ ἐπικρατῇ.

Καθ' ἡμᾶς λοιπὸν τοιοῦτος κυκεὼν δὲν δύναται νὰ συμβῇ, διότι μέχρι τῆς ἐνηλικότητος τῆς μητρὸς διορίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπίτροπος.

296. Κατὰ δεύτερον λόγον ἀνίκανοι εἶναι οἱ δικαστικῶς ἀπηγορευμένοι καὶ ὑπὸ ἀντιλήπτορα δικαστικὸν διατελοῦντες (Ἄρ. 49, β').

Ἐνταῦθα γίνεται λόγος περὶ μόνης τῆς δικαστικῆς ἀπαγορεύσεως, διότι περὶ τῆς νομίμου προβλέπεται κατωτέρω ἐν ἐδ. η'.

Ὁ ἡμέτερος νόμος ἔλυσε τὴν ἀπορίαν περὶ τῶν ὑπὸ ἀντιλήπτορα διατελούντων λόγῳ τῆς διφορουμένης καταστάσεως τῶν φρενῶν (Ἄρ. 121).

Καθόσον καὶ ὁ ἄσωτος ὑποβάλλεται εἰς ἀντιλήπτορα (Ἄρ. 135), εἶναι καὶ αὐτὸς ἀνίκανος ἐνῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται(1).

297. Ὁ ἡμέτερος νόμος προσθέτει τοὺς πτωχεύσαντας, οἵτινες, ὡς ἀναξιόχρεοι, εἶναι καὶ ἐπικίνδυνοι κατὰ τὴν διαχείρισιν καὶ οὐδεμίαν παρέχουσιν ἐγγύησιν.

Μόνας ἐξαιρεῖ τὰς γυναῖκας πτωχευσάσας ὡς πρὸς τοὺς ἰδίους κατιόντας (Ἄρ. 49, γ'). Σπανίως αἱ γυναῖκες μετέρχονται ἐμπορίαν, ἀλλ', εἰ καὶ πτωχεύσασαι, αἱ μητέρες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προνοήσωσι περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν συμφερόντων τῶν ἰδίων τέκνων.

Ὁ γαλλ. Κῶδιξ σιωπᾷ περὶ πτωχεύσεως, ἀλλ' αὕτη εἶναι λόγος ὅπως ἀποφανθῇ τὸ συμβούλιον καὶ τὸ δικαστήριον, ὅτι ὁ

(1) Demolombe VII. 468.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πτωχεύσας εἶναι ἀνεπιτήδειος διαχειριστής, ὅπερ δὲν θέλει πράξει, ἐὰν ὁ πτωχεύσας παρέχῃ τὰ ἐχέγγυα τιμιότητος καὶ ἰδίως ὅταν εἶναι ὁ πατήρ (1).

298. Ἐν γένει πρὸς ἐπιτροπείαν ἀνίκανοι εἶναι αἱ γυναῖκες (Ἄρ. 49. δ'.), πλὴν τῶν ἤδη ἐκτεθεισῶν ἐξαιρέσεων μητρὸς καὶ μάμμης, ὅπως ἐπραγματεύθημεν διὰ μακρῶν ἑρμηνεύοντες τὰ Ἄρ. 10—16 (§ 240 καὶ ἑπ.).

299. Ἀνίκανοι εἶναι ἐπίσκοποι καὶ μοναχοί, ὡσαύτως πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, πλὴν ὅταν πρόκηται περὶ τῶν ἰδίων κατιόντων (Ἄρ. 46. ε'.).

Τὴν τελευταίαν ἐξαίρεσιν ἀποδοτέον εἰς μόνους τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, διότι ἐπίσκοποι καὶ μοναχοὶ ἀποκλείονται τοιούτων ἔργων κατὰ τὴν Νεαρὰν 123 κεφ. ε'. ἣν ἐνόησε νὰ τηρήσῃ ὁ νομοθέτης κατὰ τὴν ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἔκθεσιν(2).

Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ τοῦ ἐδαφίου τούτου πρὸς τὸ Ἄρ. 34, ε', ἔνθα ἐπίτηδες ἀποσιωπῶνται οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ μοναχοί, ὡς ὅλως ἀνίκανοι (§ 283).

300. Ἡ ἀνικανότης τοῦ ἀλλοδαποῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν λειτουργίας ὑποχρεωτικῆς καὶ ἀναγομένης εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν εἶναι προφανής.

Ὁ νόμος (Ἄρ. 46. ς'.) ἐκφράζεται μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας, ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ εἶναι ἀνίκανοι προκειμένου περὶ ἡμεδαπῶν, διότι περὶ τῶν ἀλλοδαπῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνασχοληθῇ. Τὰ περὶ ἐπιτροπείας ἀκολουθοῦσι τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου (3).

Ἐκ τούτων δὲ ἕπεται, ὅτι, τυχούσης ἀναγκης πρὸς διαχείρισιν ἐν ἡμεδαπῇ κειμένης ἀλλοδαπῶν ἀνηλίκων περιουσίας, τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ διορίσωσιν ἀλλοδαπὸν ἐπίτροπον, διότι διὰ τὸν ἀλλοδαπὸν δὲν δύναται νὰ ἦναι ὑποχρεωνικὴ ἡ παρὰ τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων ἐπιβαλλομένη ἐπιτροπεία, ἀλλ' ὁ

(1) Demolombe VII 492.

(2) Παπαρρηγ. Γ. § 267. Παρὰ Βυζαντινοῖς δὲν ἐτηρήθη ἀπολύτως ἡ ἀνικανότης ἐπισκόπων καὶ Μοναχῶν Ζωναρᾶς: Καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι κωλύουσι τοὺς ἱερωμένους εἰς πράγματα ἑαυτοὺς ἐμβάλλειν· εἰς μόνην δὲ διοίκησιν ὀρφανῶν παίδων κωλυμένους ὑπὸ τοῦ νόμου, παραχωροῦσι ταύτην ὑπεισιέναι. Ὅρα καὶ Ἀριστηνὸν αὐτόθι. Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Σύντ. Β'. σ. 9. Πρβ. Νεαρὰν Λέοντ. 68.

(3) Ν. 29 Ὀκτωβρ. 1856. Ἄρ. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλοδαπός, κατὰ τὸν νόμον τῆς ἰδίας πατρίδος, ὧν ἐπίτροπος ἀλλοδαποῦ, διατηρεῖ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἐν Ἑλλάδι. Δὲν ἀποκλεῖεται πρόνοια ὑπὲρ ἀνηλίκων ἀλλοδαπῶν τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων διὰ διορισμοῦ προσωρινοῦ ἐπιτρόπου (1).

301. Ἡ σύγκρουσις τῶν συμφερόντων ἕνεκεν ἐκκρεμοῦς δίκης εἶναι σπουδαῖος λόγος ἀνικανότητος ἐκείνου, ὅστις δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἀνηλίκου, μανθάνων μάλιστα τ' ἀπόρρητα αὐτῆς.

Ὁ νόμος (Ἄρ. 49. ζ'.) παραδέχεται σύγκρουσιν συμφερόντων, ὅταν ὑφίσταται δίκη ἐκκρεμής, οὐχὶ δὲ ὅταν τυχὸν προσδοκᾶται, διὰ τοῦτο ἀποκλείει ὡς ἀνικάνους μόνους τοὺς *δικαζομένους*.

Πᾶσα δίκη δὲν ἀποτελεῖ τοιαύτην ἀνικανότητα, ἀλλὰ ὡρισμένως περὶ προσωπικῆς καταστάσεως, ἢ περὶ οὐσιώδους μέρους τῆς περιουσίας. Ἡ ἐκτίμησις τοῦ οὐσιώδους μέρους τῆς περιουσίας ἀπόκειται εἰς τὸν δικαστήν.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔλυσε τὸ ζήτημα, ἂν μόνη ἡ μετὰ τοῦ ἀνηλίκου δίκη καθιστᾷ τινα ἀνίκανον, ἢ καὶ ἡ μετ' ἄλλων στενῶς συνδεδεμένων προσώπων. Ἐξίσου λοιπὸν ὑπάρχει ἀνικανότης, ὅταν ἡ δίκη ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ ἀνηλίκου καὶ τοῦ κατιόντος, ἢ ἀνιόντος, ἢ τοῦ συζύγου τοῦ προσώπου, περὶ οὗ πρόκειται. Πᾶσα ἄλλη περίπτωσις δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν ταύτην, ὡς ἐξαιρετικήν (2).

Ἡ κοινοπραξία δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀνικανότητος, ἅμα δὲν ὑφίσταται δίκη ἕνεκεν αὐτῆς.

302. Ἐπὶ τέλους ὁ νόμος ἀποκλείει ὡς ἀνικάνους τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὰς τρεῖς ἑπομένας κατηγορίας (ἄρθρ. 49. η'. θ'. ι'.).

Πρῶτον τοὺς ὑποστάντας καταδίκην ἐπὶ ποινῇ κακουργήματος, ἢ πλημμελήματος κατὰ τὰ ἀκριβέστερον ἐν Ἄρ. 23 τοῦ ποιν. νόμου ὁριζόμενα. Ἀλλ' ὁ ἀνίκανος λόγῳ ποινῆς δύναται νὰ ἐπιτροπεύῃ τὰ ἴδια τέκνα κατὰ πρότασιν τοῦ συγγ. συμβουλίου. Δὲν ἐννοεῖ βεβαίως ὁ νόμος, ὅτι οἱ νομίμως ἀπαγορευόμενοι ἐπιτροπεύουσι τὰ ἴδια τέκνα, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἀπαγόρευσις, ἧς ἕνεκεν εἶναι πρὸς πᾶσαν νομικὴν πρᾶξιν ἀνίκανοι.

---

(1) Τόμ. Α'. § 95.

(2) Ὅρα τὰς διχογνωμίας παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐν Demolombe VII. 474. Dalloz Min. 352.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

Δεύτερον, τοὺς ὁμολογουμένως κακῆς διαγωγῆς. Ὁ λόγος οὗτος ἀπόκειται ὁλοσχερῶς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστηρίου καὶ εἶναι λίαν χρήσιμος πρὸς ἀπομάκρυνσιν ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ὑπέστησαν ποινήν, ἀλλ' ἐντούτοις ἔχουσι τοιαῦτα προηγούμενα, ὥστε προβλέπεται ἀλανθάστως ἡ βλάβη τῶν ὀρφανῶν, παραδιδομένων ὡς ὁλοκαύτωμα τῆς πλεονεξίας, ἢ τῆς δολιότητος.

Ἡ κακὴ διαγωγὴ δὲν ἀνάγεται εἰς μόνην τὴν ἀκολασίαν τῶν ἠθῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἀταξίαν τοῦ βίου, τὸν σπάταλον τρόπον καὶ τὸ ἀναξιόχρεων τοῦ προσώπου (1).

Ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου ὁμολογουμένως δὲν κωλύει τὴν ἀπόδειξιν τῆς κακῆς διαγωγῆς, διότι πᾶν τὸ ἀμφισβητούμενον εἶναι ἀντικείμενον ἀποδείξεως (2).

Τελευταῖον ὅσοι ἀπεβλήθησαν ἐπιτροπείας ὡς σφετερισταί, δὲν εἶναι πλέον ἄξιοι ἐμπιστοσύνης.

Οὔτε ἡ μήτηρ ἐξαιρεῖται τῶν διατάξεων τούτων (3).

303. Ὅλοι οἱ λόγοι τῆς ἀνικανότητος, ὅσους ἐξεθέσαμεν, δύνανται νὰ προκύψωσι μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπιτροπείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συνεπάγονται τὴν παῦσιν τοῦ ἐπιτρόπου(Αρ.50).

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀνικανότης, ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγγελλομένη καὶ ἀναγομένη εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, δὲν καλύπτεται, διότι ἀμέσως ἢ ἐγκαίρως δὲν ὑπεβλήθη. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ ἔννοια τῆς διατάξεως, ὅτι ἡ ἀνικανότης πρέπει νὰ προβληθῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιτροπείας, ἄλλως πρέπει νὰ λάβῃ μετὰ ταῦτα ὕπαρξιν, διὰ νὰ ἐπέλθῃ παῦσις. Τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἄρ. 49, καθ' ὃ ἐπίτροποι δὲν δύνανται νὰ εἶναι οἱ ἀνίκανοι, οὐδαμοῦ δὲ ὁρίζεται μέχρι τίνος χρόνου προβάλλεται ἡ ἀνικανότης προϋπάρχουσα μέν, ἀλλὰ κατόπιν ἀνακαλυφθεῖσα.

304. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω λόγων προστίθεται, ὅτι παύονται προσέτι οἱ κατὰ τὴν διαχείρισιν ἀνεπιτήδειοι, ἢ σφετερισταὶ ἀναφανέντες (Ἄρ. 50).

Εἰς τί συνίσταται ἡ ἀνεπιτηδειότης, ἀπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐκτιμήσῃ. Βεβαίως ἓν καὶ μόνον γεγονός, μία καὶ μόνη

(1) Demolombe VII. 484.
(2) Demolombe VII. 486.
(3) Αὐτόθι 495.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρᾶξις ἄστοχος, ὡς ἐκ τῆς κακῆς ἐκβάσεως μαρτυρουμένη, δὲν ἀρκεῖ, διὰ ν' ἀναφανῇ τις ἀνεπιτήδειος, διότι καὶ ἐπιτηδειότεροι ὑπόκεινται εἰς λάθη. Ἂν ὅμως ἐξάγεται, ὅτι τὸ λάθος δὲν εἶναι μοναδικόν, ἀλλ' ἐμφαίνει τῳόντι ἔλλειψιν συνήθους πείρας καὶ συνήθων γνώσεων, ὑπάρχει περίστασις προφυλάξεως τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου.

Ἡ ἀνεπιτηδειότης, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν διαχείρισιν, ὥστε εἶναι ἄσχετος πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ προσώπου τοῦ ἀνηλίκου (1). Ἂν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἐπιτρόπου εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ ἤθη τοῦ ἀνηλίκου, μόνη ἡ περὶ κακῆς διαγωγῆς διάταξις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ (Ἀρ. 49. θ'.).

Κατὰ δεύτερον λόγον ἀποκλείονται οἱ κατὰ τὴν διαχείρισιν ἀναφανέντες σφετερισταί.

Ὁ ἡμέτερος νόμος εἶναι κατὰ τὴν ἔκφρασιν στενώτερος τοῦ γαλλικοῦ, περὶ οὗ φιλονικεῖται, ἂν λόγος παύσεως ἦναι ὁ σφετερισμὸς πάσης διαχειρίσεως, ἢ μόνης τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου (2). Καθ' ἡμᾶς ἡ τοιαύτη ἔκτασις εἶναι περιττή, καθόσον ὡς λόγος ἀνικανότητος προβλέπεται ἰδιαιτέρως ἡ ἕνεκα σφετερισμοῦ ἀποβολή (49. ι'.).

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐφαρμόζονται ἐπὶ παντὸς ἐπιτρόπου καὶ ἑπομένως καὶ ἐπὶ τῆς μητρός.

305. Διττῶς ἐπέρχεται ἡ παῦσις κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον (Ἀρ. 51). Κατὰ μὲν τὰς τέσσαρας περιπτώσεις (τοῦ Ἀρ. 49 β', γ', ε'. καὶ η'), δικαστικῆς ἀπαγορεύσεως, πτωχεύσεως, κληρικοῦ σχήματος καὶ συνεπείᾳ ποινῆς, αὐτοδικαίως (ipso jure), οὐδαμῶς ὑπαρχούσης ἀνάγκης ν' ἀπαγγελθῇ ἡ παῦσις παρὰ δικαστηρίου.

Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ὅμως ἀπαγγέλλεται ἡ παῦσις παρὰ τοῦ δικαστηρίου, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ παρεπιτρόπου, τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνηλίκου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τούτου, ἢ τοῦ εἰσαγγελέως.

306. Καθόσον ἄλλη διαδικασία δὲν διαγράφεται ὑπὸ τοῦ νεωτέρου νόμου, ἡ μόνη σύμφωνος πρὸς τὸ αἰτούμενον εἶναι ἐπ' ἀνα-

(1) Τὸ ἐναντίον ἐν Γαλλίᾳ Demolombe VII. 490.
(2) Demolombe VII. 491.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φορᾷ, διότι κατὰ τὴν Πολ. Δικονομίαν Ἀρ. 649 δὲν περιέχει ἀληθῆ ἀγωγήν.

Κατὰ τὴν συζήτησιν κλητεύεται ὁ ἐπίτροπος, ὁ δὲ παρεπίτροπος, ὅτε δὲν ὑπεβλήθη παρ' αὐτοῦ ἡ περὶ παύσεως αἴτησις (Ἀρ. 51), διότι ἄλλως θέλει φροντίσει μόνος νὰ παρασταθῇ.

Εἰς τὴν περὶ παύσεως δίκην ἐπιτρέπεται ἡ παρέμβασις καὶ εἰς τοὺς προκαλέσαντας τὸ συγγενικὸν συμβούλιον (Ἀρ. 42), δηλ. εἰς τοὺς συγγενεῖς μέχρι τετάρτου βαθμοῦ, καί τοι μὴ ἀποτελοῦντας μέρος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἄλλως πᾶν μέλος αὐτοῦ κατὰ τὴν μὴ καταργηθεῖσαν διάταξιν τῆς Πολ. Δικον. Ἀρ 655 ἔχει τὸ τῆς παρεμβάσεως δικαίωμα.

ΤΜΗΜΑ Ζ'.

Περὶ ἀνατροφῆς ἀνηλίκων.

Περίληψις.

307. Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου δὲν συνταυτίζονται.
308. Πότε ἡ ἀνατροφὴ ἀνήκει εἰς τὴν μητέρα.
309. Διάταξις τοῦ ἐπιθνήσκοντος γονέως περὶ ἀνατροφέως.
310. Πότε ὁρίζεται ὁ ἀνατροφεὺς ὑπὸ τοῦ συγγεν. συμβουλίου.
311. Πειθαρχικὴ ἐξουσία.
312. Ἐπιτήρησις τοῦ ἀνατροφέως καὶ ἀντικατάστασις.

307. Μία καὶ ἡ αὐτὴ φροντὶς δὲν δύναται νὰ ληφθῇ πάντοτε περὶ τῆς ἐπιμελείας τῆς ἀνατροφῆς καὶ περὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐχώρισεν αὐτὰ συστηματικῶς καὶ ἴσως ἄνευ ἀνάγκης, ἀντὶ νὰ προβλέψῃ ἐξαιρετικῶς κατὰ τὴν περίστασιν.

Ἤδη κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον τὰ περὶ ἀμελείας τοῦ προσώπου καὶ ἀνατροφῆς ἦσαν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, δεχομένης τὴν σύμπραξιν τοῦ συγγεν. συμβουλίου (1).

(1) L. 1. ubi pup. (27. 2).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Ἡ περὶ διαίτης, ἠθικῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως φροντὶς ἀπαιτεῖ ἄμεσον ἐπαγρύπνησιν καὶ ἐνδελεχῆ, διὰ νὰ μὴ ὑποτάσσεται δὲ ἡ περὶ τοῦ προσώπου μέριμνα εἰς τὰς σκέψεις περὶ τῆς περιουσίας, περὶ ἧς δύναται νὰ εἶναι μᾶλλον κατάλληλος καὶ ἀξιόχρεως καὶ ὁ μὴ ἐπιτήδειος διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς, ἀποβαίνει ἀπαραίτητον νὰ μὴ συνταυτίζωνται πάντοτε ἐν τῷ νόμῳ ἀμφότερα, ἀλλὰ δύνανται ἰδίως καὶ ἀνεξαρτήτως νὰ κανονίζωνται τὰ περὶ ἀνατροφῆς,

Ὁ νομοθέτης δὲν ἔπραξεν ἀποχρώντως τὸ καθ' ἑαυτόν, ἐνῷ ἔλαβε πᾶσαν πρόνοιαν ὑπὲρ τῆς περιουσίας, ἂν δὲν ἐφρόντισε, νὰ μὴ παρέλθῃ ἄπρακτος ἡ ἡλικία τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλει ὑποχρεώσεις εἰς τὸν ἐπίτροπον ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, μὴ παραβλαπτομένης τῆς ἐξουσίας τῶν γονέων, ὅταν ζῶσι (1).

Τὰ περὶ τούτου, ὡς ἔχουσιν ἐν Γαλλ. Κώδικι, ἐφάνησαν ἀνεπαρκῆ εἰς τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, ὅστις ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ κανονίσῃ ἰδιαιτέρως τὰ περὶ ἀνατροφῆς.

Ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι καὶ ἡ περὶ τῆς ἀνατροφῆς ἐπιμέλεια δὲν δύναται ν' ἀνατεθῇ εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅταν κρίνεται ἄξιος, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ προηγηθῇ σκέψις.

308. Κατὰ κανόνα ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἀνατροφῆς ἀνηλίκου περιλαμβάνουσα τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν, ὡς ἔργον στοργῆς καὶ πνευματικῆς φροντίδος, ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὴν μητέρα (Ἀρ. 53).

Ταύτην δὲν δύναται ὁ πατὴρ νὰ περιορίσῃ διορίζων διὰ τελευταίας βουλήσεως σύμβουλον, ὡς ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως, ὥστε ἂν ὑπάρξῃ τοιοῦτος διορισμός (Ἀρ. 11), ἁπλῶς ἀφορᾷ ἡ πρόνοια αὕτη τοῦ πατρὸς τὰ τῆς περιουσίας.

Ἡ ἀπόλυτος ἐμπιστοσύνη τοῦ νομοθέτου δὲν κινδυνεύει ν' ἀπιστευθῇ, διότι προβλέπονται αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ μήτηρ ἀποβάλλει τὴν ἐξουσίαν ταύτην.

Αἱ περιπτώσεις αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς.

α'. Λόγῳ δικαστικῆς ἀπαγορεύσεως, ἢ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος (Ἀρ. 49. ϐ').

ϐ'. Ἕνεκα ποινικῆς καταδίκης (Ἀρ. 49. η').

---

(1) Demolombe VII. 531. καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γ'. Δι' ὁμολογουμένως κακὴν διαγωγήν ("Αρ. 49. θ').

δ'. Ὅτε ἀπεβλήθη ἐπιτροπείας διὰ σφετερισμόν("Αρ. 49. ι').

ε'. Λόγῳ τῶν ἐν "Αρ. 49. ζ'. δικῶν, ἃς ἔχει αὐτή, ἢ ὁ σύζυγος αὐτῆς, κατὰ τοῦ ὑπὸ ἐπιμέλειαν.

ς'. Ἡ τέλος ἂν ἡ μήτηρ ἐπαύθη κατὰ τὸ "Αρ. 50, ὡς σφετερισθεῖσα τὴν περιουσίαν τῶν τέκνων, οὐχὶ ὡς ἀνεπιτηδεία, διότι ἡ κατὰ τὴν διαχείρισιν ἀνεπιτηδειότης δὲν ἀποδεικνύει καὶ τὴν πρὸς ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς.

Ὡς ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου ἡ μήτηρ δὲν στερεῖται τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων, ἂν δὲν ἀποφανθῇ τὸ ἐναντίον τὸ συγγενικὸν συμβούλιον. Τοῦτο δὲν ἀποφαίνεται βεβαίως κυριαρχικῶς, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπόκειται εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ δικαστηρίου, καθόσον ὁ νόμος ("Αρ. 53) δὲν ὁρίζει τὸ ἐναντίον (1).

Καὶ ἂν ἡ μήτηρ δὲν ἀνήγγειλε τὸν νέον γάμον, δὲν στερεῖται αὐτοδικαίως τῆς ἐπιμελείας τῆς ἀνατροφῆς, ὅπως στερεῖται τῆς ἐπιτροπείας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται προηγουμένως ν' ἀποφανθῇ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον.

309. Ἐνόσῳ ζῇ ἡ μήτηρ, δὲν ἀναγνωρίζεται μὲν δικαίωμα τοῦ πατρὸς διὰ τελευταίας βουλήσεως νὰ διατάξῃ, εἰς τίνα ἀνατίθεται ἡ ἀνατροφὴ τοῦ τέκνου, εἰς τὸν ἐπιθνήσκοντα ὅμως γονέα δὲν ἀρνεῖται ὁ νόμος τοιαύτην ἐξουσίαν ("Αρθ. 54).

Εἴτε πατὴρ εἶναι, εἴτε μήτηρ ὁ τελευταῖος ἀποθνήσκων τῶν γονέων, ἀπολαμβάνει τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὥστε ἐνόσῳ ζῇ ὁ ἕτερος δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν οὔτε ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἰσχύῃ ἡ τελευταία βούλησις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐπιζῶντος. Μόνον ὅταν ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν δὲν κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος, ὁρίζει τὸ συγγενικὸν συμβούλιον τὸ καταλληλότερον πρὸς ἐπιμέλειαν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀνηλίκου πρόσωπον.

Ἡ μήτηρ ἐντούτοις στερουμένη τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνατροφῆς διὰ τοὺς ἐν "Αρ. 53 λόγους, ὡς ἀνωτέρω (§ 308) εἴρηται, στερεῖται καὶ τοῦ δικαιώματος διὰ τελευταίας βουλήσεως νὰ διατάξῃ περὶ ἀνατροφέως.

Μὴ ὁριζομένου ἰδιαιτέρου τύπου, θέλομεν παραδεχθῇ ὅ,τι ἐν "Αρ 17 κανονίζεται,ὅτι ἡ τελευταία βούλησις ἐκφράζεται διὰ διαθήκης, ἢ διὰ δηλώσεως ἐνώπιον εἰρηνοδίκου, ἢ συμβολαιογράφου.

(1) "Ορα § 281.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

310. Ὅτε ὁ ἐπιθνήσκων γονεὺς δὲν ἐφρόντισε περὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνατροφέως, ἢ ἡ μήτηρ ἀπέβαλε τὸ δικαίωμα τοῦ διὰ τοὺς ἐν Ἀρ. 53 λόγους, τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ὁρίζει τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνατροφέως.

Ἂν τὸ ὁριζόμενον τοῦτο πρόσωπον ἦναι ἐκ τῶν ἀνιόντων τοῦ ἀνηλίκου, τὸ περὶ τούτου βούλευμα δὲν χρήζει δικαστικῆς ἐπικυρώσεως (Ἀρ. 55).

Ὡσαύτως ὅταν ἡ μήτηρ συνάπτῃ νέον γάμον, ἀποφαίνεται τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, ἂν δύναται ν' ἀφεθῇ εἰς αὐτὴν ἡ ἀνατροφὴ τοῦ τέκνου ἢ ἂν πρέπῃ ν' ἀνατεθῇ εἰς ἄλλο πρόσωπον (Ἀρ. 53).

Τὸ τοιοῦτο βούλευμα ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι δι' αὐτοῦ ἀνατίθεται ἡ ἀνατροφὴ εἰς ἀνιόντα, δὲν χρήζει ἐπικυρώσεως, ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν τοῦ προσώπου βεβαίως, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ὅμως, ἂν πρέπῃ ν' ἀφαιρεθῇ ἡ ἀνατροφὴ ἀπὸ τῆς μητρὸς λόγῳ τοῦ νέου γάμου, φρονοῦμεν ὅτι τὸ βούλευμα εἶναι ἐπιδεκτικὸν μεταρρυθμίσεως, μὴ ὑπαρχούσης περὶ τούτου ἐναντίας διατάξεως τοῦ νόμου. Ἄλλως τε τὸ συμβούλιον θέλει γνωμοδοτήσει, ἂν ἡ μήτηρ θέλει διατηρήσει τὴν ἐπιτροπείαν τῆς διαχειρίσεως (Ἀρ. 13), διὰ τοῦ αὐτοῦ βουλεύματος, ὃ ὑπόκειται εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ δικαστηρίου.

311. Ὁ ἐπιμελητὴς τῆς ἀνατροφῆς, ἐπιτηρῶν ἀδιαλείπτως τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν καὶ φροντίζων περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ στερούμενος πειθαρχικῆς ἐξουσίας.

Ἀλλ' ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀπεριόριστος.

Εὑρισκόμενος ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταφύγῃ εἰς τιμωρίαν, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ὑποταγήν, δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο αὐθεκάστως, ἀλλ' ἀπευθύνει αἴτησιν πρὸς τὸν Εἰρηνοδίκην τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, ὅστις ἐπιβάλλει περιορισμὸν εἰς τὸν ἀνήλικον, τὸ πολὺ μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν, ὁριζομένου ῥητῶς τοῦ τόπου τοῦ περιορισμοῦ.

Πρὶν ἐκδώσῃ τὴν περὶ τούτου διάταξιν ὁ Εἰρηνοδίκης ἀκροᾶται τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν τοῦ ἀνηλίκου, ἢ ἄλλων ἁρμοδίων προσώπων (Ἀρ. 56).

312. Ὁ ἀνατροφεὺς δὲν δύναται νὰ μένῃ ἀνεπιτήρητος, ἐξασκῶν ἐξουσίαν, ἧς αἱ παρεκτροπαὶ ἀποβαίνουσιν ὀλέθριαι διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνηλίκου.

Ἡ ἐπιτήρησις ἀνατίθεται παρὰ τοῦ νόμου πρὸ πάντων εἰς τὸν ἐπίτροπον καὶ παρεπίτροπον, ὅταν αὐτοὶ οὗτοι δὲν ἐξελέχθησαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνατροφεῖς, ἐπίσης ὅμως καὶ εἰς τοὺς μέχρι τετάρτου βαθμοῦ πλησιεστέρους συγγενεῖς,

Ὅταν αἱ παρατηρήσεις αὐτῶν δὲν εἰσακούωνται, καὶ οὐδεμία γίνεται διόρθωσις, ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ προσφύγωσιν εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὸ δικαστήριον(Ἀρ.57).

Τί πράττουσι τὸ συγγενικὸν συμβούλιον καὶ τὸ δικαστήριον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν διαγράφει ὁ νόμος. Βεβαίως ὅμως σκέπτονται καὶ ἀποφαίνονται περὶ θεραπείας, ὅταν δὲ οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι, κατὰ φυσικὸν λόγον τὸ δικαστήριον ἀναθέτει εἰς ἄλλο καταλληλότερον πρόσωπον τὴν ἀνατροφήν. Τοῦτο ἔπεται ἐκ τῆς ἀπεριορίστου ἐξουσίας τοῦ δικαστηρίου ἐπὶ τοιούτου ζητήματος.

ΤΜΗΜΑ Η'.

Περὶ ἐκπροσωπήσεως τοῦ ἀνηλίκου καὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Περίληψις.

313. Ἐξουσία τοῦ ἐπιτρόπου.
314. Εὐθύνη.
315. Πότε ἄρχεται.
316. Κατὰ τὴν περὶ ἀπαλλαγῆς δίκην διορισμὸς προσωρινοῦ ἐπιτρόπου.
317. Πρῶτα χρέη τοῦ ἐπιτρόπου.
318. Ὑποχρέωσις τοῦ ἐπιτρόπου νὰ δηλώσῃ τὰς ἰδίας ἀπαιτήσεις.
319. Ἐκποίησις τῶν κινητῶν.
320. Πῶς ἐκποιοῦνται μετοχαὶ καὶ τὰ παραπλήσια.
321. Αἱ ἀπαιτήσεις δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰς αὐτὰς διατάξεις περὶ κινητῶν.
322. Διαδικασία ἐκποιήσεως κινητῶν.
323. Ἐξαίρεσις ἐκποιήσεως ὑπὲρ τῆς μητρός, ἐχούσης τὴν ἐπικαρπίαν.
324. Προσδιορισμὸς τῶν δαπανῶν.
325. Βοηθὸς ἐπιτρόπου.
326. Περὶ χρησιμοποιήσεως τῶν κεφαλαίων.
327. Πῶς διατίθενται τὰ κεφάλαια εἰς δάνεια.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

328. Πότε ὀφείλει ὁ ἐπίτροπος τόκους πάσης ποσότητος.
329. Πῶς λαμβάνονται δάνεια, ἐκποιοῦνται ἀκίνητα καὶ παραχωροῦνται, ἢ μεταβιβάζονται πραγματικὰ δικαιώματα.
330. Συνέπειαι τῆς παραλείψεως τῶν διατυπώσεων.
331. Ἡ ἐκποίησις ἀκινήτων γίνεται διὰ πλειστηριασμοῦ, πλὴν ἂν ἐπιτραπῇ ἄλλως πως.
332. Περὶ ἀναγκαστικοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ διανομῆς.
333. Ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἐπίτροπον ἡ κτῆσις ἀκινήτων τοῦ ἀνηλίκου ἔστω καὶ ἐπὶ πλειστηριασμοῦ, πλὴν ἐν περιπτώσει κοινοπραξίας.
334. Ἐκμίσθωσις ἀκινήτων.
335. Ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ γίνῃ ἐκδοχεὺς ἀπαιτήσεων κατὰ τοῦ ἀνηλίκου.
336. Ἀποδοχὴ ἢ ἀποποίησις κληρονομίας.
337. Δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων ἀποδοχή.
338. Ἔγερσις ἀγωγῆς.
339. Διανομὴ κοινῆς περιουσίας.
340. Συμβιβασμὸς καὶ συναίνεσις εἰς ἀγωγὴν ἢ ἀπόφασιν.
341. Κῦρος τῶν πράξεων τοῦ ἐπιτρόπου, κατὰ τύπους γενομένων.
342. Ὁ ἐπίτροπος ἐνεργεῖ μόνος τὴν εἴσπραξιν τῶν ὀφειλομένων.
343. Αὐτὸς ἐκχωρεῖ τὰς ἀπαιτήσεις χάριν εἰσπράξεως.
344. Δὲν δύναται αὐθεκάστως νὰ ἐνασχολήσῃ εἰς ἀγορὰν ἀκινήτων τὰ διαθέσιμα κεφάλαια.
345. Δωρεαὶ πρὸς ἄλλους εἶναι ἀπολύτως ἄκυροι, ὡσαύτως εἶναι ἄκυρον τὸ συνυποσχετικόν.
346. Τί ἀπαιτεῖται πρὸς σύστασιν προικός.
347. Πότε παραγράφεται ἡ ἀγωγὴ πρὸς διεκδίκησιν τῶν ἄνευ τῶν νομίμων διατυπώσεων ἐκποιηθέντων.

---

313. Μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τῶν εἰς τὴν ἀνατροφὴν ἀναγομένων, ἀκριβέστερον ὁρίζεται ἡ ἐξουσία τοῦ ἐπιτρόπου, ὡς περιλαμβάνουσα τὰ τῆς περιουσίας.

Παράστασις τοῦ ἀνηλίκου καθ' ὅλας τὰς νομικὰς πράξεις, ἀφορώσας εἴτε τὴν προσωπικὴν κατάστασιν, εἴτε τὴν περιουσίαν, καὶ διοίκησις τῆς περιουσίας ταύτης εἶναι καθαυτὸ τὸ ἔργον τοῦ ἐπιτρόπου (Ἀρ. 58).

Κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἐξουσίας ταύτης ἐντούτοις ὁ ἐπίτροπος δὲν ἐνεργεῖ ὡς ἀπόλυτος κύριος (domini loco), ἀλλ' ὑπόκειται εἰς περιορισμοὺς κατὰ τὸ εἶδος τῶν νομικῶν πράξεων, ἐπιτηρούμενος ὑπὸ τοῦ παρεπιτρόπου καὶ χρήζων τῆς συγκαταθέσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

314. Ὅλα τὰ προφυλακτικὰ ταῦτα μέτρα δὲν ἀπαλλάττουσι τῆς εὐθύνης τὸν ἐπίτροπον, ἧς τὰ ὅρια διαγράφει ἀκριβῶς ὁ νόμος.

Ὁ ἐπίτροπος χρεωστεῖ ἐπιμέλειαν καλοῦ οἰκογενειάρχου, ὥστε εἶναι ὑπόλογος διὰ πᾶσαν ζημίαν προερχομένην ἐκ ῥᾳθυμίας (Ἀρ. 58).

Καθόσον ὅμως ἡ ἐπιτροπεία εἶναι λειτουργία ὑποχρεωτική, δὲν δικαιοῦται ὁ νομοθέτης ν' ἀπαιτήσῃ τι ὑπερβαῖνον τὰς δυνάμεις ἑκάστου. Ὁ εἰς τὰ ἴδια ἐπιμελής, φερόμενος ἀμελῶς εἰς τ' ἀλλότρια, πράττει δόλον. Ἂν ὅμως ἡ ἐλαφρὰ ἀμέλεια εἶναι τοιαύτη, οἵαν ὁ ἐπίτροπος δεικνύει συνήθως καὶ εἰς τὰ ἴδια, ὡς ἐκ τοῦ ἰδιώματος ἀδυνατῶν νὰ καταβάλλῃ πλείονα ἐπιμέλειαν, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὑποστῇ εὐθύνην, διότι δὲν κατώρθωσε νὰ διορθώσῃ ἑαυτὸν καὶ νὰ μεταβάλῃ ἦθος.

Τὸ ζήτημα γεννᾶται κατὰ τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν, ἅμα ὑπάρχει ζημία, ἂν φαίνεται αὕτη προελθοῦσα ἐκ ῥᾳθυμίας καὶ εἰς τίνα ἐπίκειται ἡ ἀπόδειξις, ὅτι τοιαύτη ἐλαφρὰ ῥᾳθυμία ὑπάρχει συνήθης εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ ἡμέτερος νόμος ἔλυσε τὸ ζήτημα, ἐπιβάλλων εἰς τὸν ἐπίτροπον τὸ χρέος ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι εἰς τὰ ἴδια ἐπιμελέστερος (Ἀρ. 58), ἄλλως καταλογίζων καὶ τὴν δι' ἐλάσσονος ῥᾳθυμίας ζημίαν (1).

Αὐτολεξεὶ ὁ κανὼν δὲν εἶναι τοῦ ῥωμ. δικαίου, ἀλλὰ συμπέρασμα λογίζεται τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δὲν χρεωστεῖ πλείονα, ἢ ὅσην καταβάλλει εἰς τὰ ἴδια ἐπιμέλειαν, ὅθεν δέον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐν τοῖς ἰδίοις δὲν ἐφάνη ἐπιμελέστερος (2).

315. Προηγουμένως ἐξεθέσαμεν, ἐντὸς πόσου χρόνου ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ἀπαλλαγήν (3), μεθ' αὕτη εἶναι ἀπαράδεκτος, ἄρχεται δὲ ἡ εὐθύνη (periculum cessationis).

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔκρινε δέον νὰ ὁρίσῃ ἀκριβέστερον τὴν ἐποχήν, ἀφ' ἧς ἡ εὐθύνη ἄρχεται.

---

(1) Ὅρα Τόμ. Γ' § 477.

(2) L. 33. pr. de adm. (26. 7). ΛΖ'. ζ'. 32. L. 1. pr. de tutelae (27. 3). ΔΗ'. γ'. 1. Νεαρὰ 72. κεφ. η'. Rudorff. III. § 172. σ. 72. Οἱ Γάλλοι οὐδὲν δογματίζουσι περὶ ἀποδείξεως, σιωπῶντος τοῦ Ἄρθρ. 450 τοῦ Γαλλ. Κώδικος, οὐδὲ ἀποκλείουσι τὴν εὐθύνην τοῦ ἐλαφροῦ πταίσματος. Duranton III 605. Troplong Vente 374. Demolombe VII. 118 καὶ ἐπ. Aubry et Rau I. § 112. ὑποσ. 33.

(3) Ὅρα § 290 καὶ 291 περὶ τοῦ Ἄρθρ. 43 καὶ ἐπ. τοῦ Νόμου.

(Σύγημα τοῦ Ρ. Δ. Τόμ. Δ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ τοῦ Ἀρ. 79 ὁρίζεται, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἀναλαμβάνει τὰ τῆς ἐπιτροπείας, τῆς μὲν δοτῆς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπιδοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ τοῦ διορισμοῦ ἀπόφασις, πάσης δὲ ἄλλης, ἀφ' ἧς λάβῃ γνῶσιν, ὅτι καλεῖται εἰς αὐτήν.

Ἐκ τούτων ἕπεται, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἄρχεται ἡ εὐθύνη καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώσεως δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις παντὸς μέσου, καὶ τοῦ τῶν μαρτύρων.

Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν, ὅτι τοιαύτη εἶναι τοῦ νομοθέτου ἡ ἔννοια, ἐπέρχεται ἡ ἑπομένη περικοπὴ τοῦ Ἀρ. 79, ὅτι τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, ἤγουν τῆς εὐθύνης, δὲν ἀπαλλάσσεται ὁ ἐπίτροπος, προτείνων λόγον ἀπαλλαγῆς.

Διὰ τοῦ νόμου διατυποῦται ἡ ἑξῆς ἀρχή, ὅτι ἡ εὐθύνη ὑφίσταται ὑπὸ ὅρον. Ἂν μὲν ὁ δικαστὴς δεχθῇ τὴν ἀπαλλαγήν, εἶναι ἐλεύθερος πάσης συνεπείας ὁ ἀποποιηθεὶς τὴν ἐκτέλεσιν καθηκόντων, εἰς ἃ οὐδεμίαν εἶχεν ὑποχρέωσιν.

Ἂν δὲ πάλιν ἀπορριφθῇ ἡ αἴτησις ἀπαλλαγῆς, ἐπίκειται πᾶσα εὐθύνη, διότι τότε ἡ μὴ ἄμεσος ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων, εἶναι ἀδικαιολόγητος (Ἀρ. 79).

Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ἐν τούτοις, ὅτι ἡ γνῶσις, ὅτι τις καλεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου, δὲν ὑπάρχει, ἅμα ἀμφισβητεῖται, τίνα τῷόντι ὁ νόμος καλεῖ, εἴδομεν δὲ προηγουμένως, ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι πάντοτε ἁπλοῦν.

Ὁ νόμος δὲν ἀποφαίνεται περὶ μὴ εὐθύνης λόγῳ ἀνικανότητος, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμόσῃ τις ἄλλας ἀρχάς. Ὅπου ἡ ἀνικανότης χωρεῖ αὐτοδικαίως, εἶναι προφανές, ὅτι κατ' οὐδεμίαν στιγμὴν ἐπίκειται εἰς τὸν ἀνίκανον εὐθύνη (Ἀρ. 51) Ὁσάκις ὅμως ἀπαιτεῖται λόγῳ ἀνικανότητος, ν' ἀπαγγελθῇ παῦσις παρὰ τοῦ δικαστηρίου, μόνον μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην δικαιολογεῖται πληρέστατα ὁ μὴ ἀναμιχθεὶς ἐξ ἀρχῆς.

316. Μεχρισοῦ τὸ δικαστήριον ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς, ὁ ἐπίτροπος πιστεύων, ὅτι γίνεται δεκτὴ ἡ αἴτησις αὐτοῦ, ἐνδέχεται ν' ἀπέχῃ πάσης πράξεως.

Μόνη ἡ εὐθύνη ἕνεκα τῆς ἀποχῆς ταύτης δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου, ἐπὶ ὑποθέσει μάλιστα, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δὲν εἶναι ἀξιόχρεως, πρόκειται δὲ περὶ περιουσίας περιπεπλεγμένης, οἷον περὶ ἐμπορικῆς οἰκίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τούτου ἕνεκεν ἔλαβεν ἰδιαιτέραν πρόνοιαν ὁ νομοθέτης (Ἄρ. 79), ὥστε ὁσάκις ὁ ἐπίτροπος ἀρνεῖται ν' ἀναλάβῃ τὰ χρέη αὐτοῦ διαρκούσης τῆς περὶ ἀπαλλαγῆς δίκης, διορίζεται προσωρινῶς ἐπίτροπος κατὰ τὸ Ἄρ. 649 τῆς Πολ. Δικ. δηλ. παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Εἰρηνοδίκου, ἢ παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Ταῦτα πρέπει νὰ συνδυάσωμεν μετὰ τοῦ Ἄρ. 22, ὥστε νὰ μὴ ὑπολάβωμεν, ὅτι ὁ προσωρινὸς ἐπίτροπος διορίζεται μόνον διαρκούσης τῆς περὶ ἀπαλλαγῆς δίκης, διότι τὸ μέτρον τοῦτο ἐπιτρέπεται ὡσαύτως, ὅταν ἦναι ἄδηλον, τίς μέλλει νὰ ἦναι ἐπίτροπος, ἀπαιτεῖται δὲ κατεπειγόντως νὰ ληφθῇ πρόνοια.

Καθ' ἣν περίπτωσιν ὅμως ἀπορρίπτεται ἡ περὶ ἀπαλλαγῆς αἴτησις, ὁ ζητήσας αὐτὴν ἐπίτροπος, ἀλλ' ἀποτυχών, εἶναι ὑπεύθυνος καὶ διὰ τὰς πράξεις τοῦ προσωρινοῦ ἐπιτρόπου (Ἄρ 79). Τοῦτο εἶναι συνέπεια τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τοῦ ὀφειλομένου καθήκοντος.

317. Ἐκ τῶν χρεῶν τοῦ ἐπιτρόπου τὸ πρῶτον, ἀφ' οὗ ἄρχεται πᾶσα ἄλλη ἐνέργεια, εἶναι ἡ ἀφαίρεσις τῶν τυχὸν ἐπιτεθεισῶν σφραγίδων, καὶ ἡ σύνταξις δικαστικῆς ἀπογραφῆς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ παρεπιτρόπου (Ἄρ. 59).

Κατὰ τὸν Γαλλ. νόμον Ἄρ 451 πρέπει ἐξάπαντος ἐντὸς δεκαημερίας νὰ γίνῃ ἔναρξις συντάξεως ἀπογραφῆς. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δὲν ἔκρινεν ὠφέλιμον, νὰ ὁρίσῃ προθεσμίαν, ἥτις ἐνδέχεται νὰ μὴ ἀρκῇ, ἐν περιπτώσει ἀποδημίας, ἢ ἄλλου εὐλόγου κωλύματος. Ἐπιβάλλων ὅσον τάχιστα τὴν σύνταξιν ἀπογραφῆς, εὐστοχώτερον ἠσφάλισε τὸ συμφέρον τοῦ ἀνηλίκου, διότι τοιουτοτρόπως πᾶσα ἀδικαιολόγητος βραδύτης συνεπάγεται εὐθύνην τοῦ ἐπιτρόπου, ὅστις δὲν θέλει περιμείνει σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ προσθέσῃ καὶ τὰς ἐκ τῆς βραδύτητος συνεπείας.

Ἡ διάταξις, ὅτι ἡ ἀπογραφή, συνταχθεῖσα κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς Πολ. Δικον. Ἄρ. 1070 καὶ ἑπ., γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ παρεπιτρόπου (ἄρθ. 59), δὲν κωλύει τὴν διὰ πληρεξουσίου παράστασιν τοῦ τελευταίου τούτου.

Ἂν αὕτη ἐκωλύετο, ἀντὶ πλείονος ἐγγυήσεως μέλλει νὰ προσγίνῃ βλάβη εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ὀρφανῶν, διότι ἕνεκεν ἀπουσίας ἢ νόσου τοῦ παρεπιτρόπου μέλλει ν' ἀναβληθῇ ἡ ἀπογραφή (1).

(1) Dalloz Min 414. Chauveau sur Carré 3145. Demolombe VII. 555.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὸ Ῥωμ. Δίκαιον ὁ διαθέτης δύναται ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἀπογραφήν, ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἀπαλλάττει τῶν συνεπειῶν παραλείψεως ἀπογραφῆς (1).

Κατὰ μείζονα λόγον δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης ὁ ἐπίτροπος, πειθαρχῶν εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ διαθέτου, ἐνῷ χρεωστεῖ λόγον περὶ τῆς εὑρεθείσης οὐσίας, ὥστε ἡ τοιαύτη διάταξις τοῦ διαθέτου πρέπει νὰ λογισθῇ μὴ γεγραμμένη (2). Διὰ τῆς μὴ συντάξεως ἀπογραφῆς προσέτι ὁ ἐπίτροπος ἐκθέτει τὸν ἀνήλικον εἰς τὸν κίνδυνον, νὰ ἐνέχεται καὶ πέραν τῶν δυνάμεων τῆς περιουσίας.

Δι' οἱονδήποτε λόγον, ἅμα δὲν συνετάχθη ἀπογραφή, ἐπιτρέπεται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου περὶ τῶν πραγμάτων τῆς κληρονομίας (Πολ. Δικ. Ἀρ. 304) καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐκτιμητικὸς ὅρκος (Πολ. Δικον. Ἀρ. 383).

Πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτου κινδύνου καὶ ὅταν οὐδεμία ὑπάρχῃ περιουσία, προτιμότερον εἶναι νὰ συντάσσεται ἀπογραφή, ἧς ἡ δαπάνη κατὰ φυσικὸν λόγον εἶναι τότε ἐλαχίστη (3). Ἡ πρὸς ἀπογραφὴν ὑποχρέωσις ἐπίκειται εἰς τὸν ἐπίτροπον καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην κληρονομίαν κατόπιν ἐπαγομένην εἰς τὸν ἀνήλικον (4).

318. Κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς ὁ νόμος ἀπαιτεῖ αὐστηρῶς νὰ δηλώσῃ ὁ ἐπίτροπος τὰς ἰδίας ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ ἀνηλίκου (Ἀρ. 60).

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς διατάξεως ταύτης (5) δύω τινὰ ἐπιφέρονται. ὅτι ὁ συμβολαιογράφος, παραλείπων τὴν περὶ τούτου ἐρώτησιν καὶ τὴν μνείαν ἐρωτήσεως καὶ ἀπαντήσεως ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἀπογραφῆς, ὑπόκειται εἰς χρηματικὴν ποινὴν 50—500 δραχμῶν, ὁ δὲ ἀποσιωπήσας ἐπίτροπος, εἰ καὶ μὴ ἐρωτηθείς (6), ἀποβάλλει τὴν ὑπάρχουσαν καὶ γνωστὴν εἰς αὐτὸν ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ ἐπιτροπευομένου.

---

(1) Ὅρα Τόμ. Ε'. § 371.
(2) Demolombe VII. 549. Aubry et Rau I. 112. ὑποσ 15
(3) Demolombe VII. 551
(4) Aubry et Rau I. § 112. ὑποσ. 14.
(5) Ὁ Γαλλ. Κῶδιξ Ἀρθρ. 451, δὲν καταγινώσκει πρόστιμον κατὰ τοῦ Συμβολαιογράφου.
(6) Κατὰ τὸν Γαλ. Κώδικα, Ἀρθρ. 451, μὴ προηγηθείσης ἐρωτήσεως, δὲν ἐπακολουθεῖ κατάργησις τῆς ἀπαιτήσεως. Demolombe VII. 558. Dalloz Min. 416.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἄκρα αὕτη αὐστηρότης πολυτρόπως δικαιολογεῖται, καθόσον ὁ ἐπίτροπος ἔχει τὰ μέσα νὰ καταστρέψῃ τὰς ἐν τῇ κληρονομίᾳ ἀποδείξεις καθολικῆς, ἢ μερικῆς ἐξοφλήσεως τῆς ἰδίας ἀπαιτήσεως.

Διὰ τοῦτο ὁ Συμβολαιογράφος θέλει πράττει φρονίμως, προτάττων τὴν ἐρώτησιν, ἅμα ἀρχομένης τῆς ἀπογραφῆς, πρὶν ἀνοιχθῶσι τὰ ἔγγραφα (1).

Διὰ τῆς δηλώσεως ὅμως δεσμεύεται ὁ ἐπίτροπος, μὴ δυνάμενος ἔπειτα νὰ φέρῃ εἰς τὸ μέσον ἀπεσβεσμένας καὶ σαθρὰς ἀπαιτήσεις, ἃς δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ προτάξῃ, πρὶν γνωρίσῃ, τίνες διασώζονται ἀποδείξεις.

Ὁ παρεπίτροπος δὲν ὑπόκειται εἰς τοιαύτην ὑποχρέωσιν, διότι δὲν ἔχει διαχείρισιν (2).

Τί θέλομεν εἰπεῖ, ἂν ὁ ἐπίτροπος ἦτο ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀπαιτήσεως, ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας δὲ ταύτης ἀπήντησεν ἀποφατικῶς εἰς τὸν συμβολαιογράφον; Βεβαίως ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ τὰ ἀδύνατα, ὥστε, ἀποδεικνυομένου τοῦ λόγου τῆς ἀγνοίας, πρέπει ν' ἀρνηθῶμεν τὴν λόγῳ ποινῆς κατάργησιν τῆς ἀπαιτήσεως (3).

Ὅταν ὅμως ὁ ἐπίτροπος γινώσκῃ ὑπάρχουσαν τὴν ἀπαίτησιν, δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς συνεπείας, διότι ἡ ἀπαίτησις ἦτο τυχὸν ἀνεκκαθάριστος, ἢ διότι ἀποδεικνύεται ἐξ ἀναμφισβητήτων ἐγγράφων (4).

319, Ἅμα ἀποπερατωθείσης τῆς ἀπογραφῆς, ὁ ἐπίτροπος χρεωστεῖ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκποίησιν τῶν κινητῶν, ὅσων τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δὲν ἐπέτρεψε τὴν διατήρησιν (Ἀρθ. 61).

Κατὰ μίμησιν τοῦ γάλλου νομοθέτου σκέπτεται καὶ ὁ ἡμέτερος, ὅτι ἡ διατήρησις κινητῶν, μὴ ἀναγκαίων, εἶναι διττῶς ἐπιβλαβής, εἴτε διότι ἀπονεκροῦνται κεφάλαια, δυνάμενα νὰ καταστραθῶσι παραγωγικά, εἴτε διότι ἀπαιτοῦνται δαπάναι διατηρήσεως πραγμάτων, ὑποκειμένων εἰς φθοράν.

Ἐπικρατεῖ μάλιστα ἡ γνώμη, ὅτι ὁ διαθέτης δὲν δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν, καθόσον δὲν ἰσχύει τοιοῦτος περιορισμὸς τῆς κυριότητος, ἅμα αὕτη περιέλθῃ εἰς ἄλλον καὶ

(1) Demolombe VII. 557.
(2) Αὐτόθι 566. Dalloz Min. 422.
(3) Demolombe VII 563. Aubry et Rau I. § 112 ὑποσ. 13.
(4) Αὐτόθι 561. Toullier II. 1194. Dalloz Min. 419.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διότι ἡ θέλησις τοῦ νόμου εἶναι ἐπικρατεστέρα. Δέχονται ἐν τούτους ὅρους τινάς, ὧν ἄνευ ὁ διαθέτης δύναται νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν (1).

Ὁπωσδήποτε φρονοῦμεν, ὅτι τὸ συγγενικὸν συμβούλιον θέλει λάβει ὑπὸ ὄψιμον σκέψιν τὴν διάταξιν τοῦ διαθέτου, διότι ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ σκοπὸν ἄξιον λόγου.

Ὅπως εἶναι συντεταγμένη ἡ διάταξις τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἐκποιεῖ τὰ κινητά, ὅσων τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δὲν ἐπέτρεψε τὴν διατήρησιν, ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἐπίτροπος πρὸς ἐκποίησιν οὐδεμιᾶς χρῄζει γνωμοδοτήσεως, ἀλλ' ἀπεναντίας πρὸς διατήρησιν (2).

Καὶ ἂν ἀποφανθῇ τὴν διατήρησιν τὸ συγγεν. συμβούλιον, δὲν κωλύεται τῆς ἐκποιήσεως ὁ ἐπίτροπος, διότι ἡ γνώμη τοῦ συμβουλίου χρησιμεύει ἁπλῶς πρὸς δικαιολόγησιν τῆς μὴ ἐκποιήσεως.

Τί εἶναι κινητόν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁρίσωμεν, ὥστε πᾶν μὴ ἀποτελοῦν παρακολούθημα ἀκινήτου, εἶναι ἐκποιήσιμον.

Οἱ καρποὶ τῶν ἀκινήτων δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐνταῦθα, διότι ἡ διάθεσις αὐτῶν εἶναι πρᾶξις τῆς συνήθους διοικήσεως(3).

Καθόσον, ὡς εἴρηται, κατὰ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου δύνανται νὰ διατηρηθῶσι κινητά, ἕπεται ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιαύτης γνωμοδοτήσεως δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐμπορικὸν κατάστημα (4), ἀλλὰ διαφέρει ἡ ἐξακολούθησις πράξεων καὶ ἐπιχειρήσεων ἐμπορικῶν τῆς βραδείας ἐκποιήσεως τῶν κινητῶν κατὰ λόγον τῆς καταναλώσεως, τοιαύτη δὲ ἐξακολούθησις ἐμπορίας δὲν ἐπιτρέπεται.

Θέλουσιν ἐκποιηθῇ ἐπομένως βαθμηδὸν ἅπαντα τὰ ἐμπορεύματα καὶ θέλει διαλυθῇ τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα, ὃ ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃ. Ἂν ὅμως πρόκειται περὶ ἐργαστηρίου πρὸς ἐνάσκησιν τέχνης, τοῦτο διατηρεῖται, ὡς μὴ χρῄζον νέων ἐπιχειρήσεων.

Δὲν φαίνεται ἀκριβῶς ἐφαρμοστέα ἡ περὶ ἐκποιήσεως κινητῶν

---

(1) Demolombe VII 579. Aubry et Rau I. § 112. ὑποσ. 26.
(2) Αὐτόθι 575.
(3) Demolombe VII. 385.
(4) Demolombe VII. 589. νομίζει, ὅτι ἡ ἐξακολούθησις, ἣ διάλυσις ἐπιτρέπονται κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἀλλὰ περὶ τούτου ἀναφέρει διάταξιν τοῦ Πρωσσικοῦ Νόμου Ἄρθρ. 597. Διατί δὲν ἐπεκαλέσθη ἐνταῦθα, κατὰ τὸ εἰωθός, τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον; L. 47. § 6. L. 58. de admin (26. 7). L. 7. C. pro socio (5. 37). ΙΒ'. α'. 89.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διάταξις εἰς χειρόγραφα τοῦ ἀποβιώσαντος, ἅτινα δὲν ἔχουσιν ἀγοραίαν ἀξίαν, ἀλλ' ἐπιστημονικήν, ἢ φιλολογικήν, οἷον συγγράμματα, δράματα, ποιήματα κτλ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ γνώμη τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρὸς διατήρησιν καθίσταται ἀπαραίτητος (1).

320. Ὁ ἡμέτερος νόμος (Ἄρ 61) ὥρισε ῥητῶς περὶ τῶν μετοχῶν ἑταιριῶν, δημοσίων χρεωγράφων καὶ ἄλλων τοιαύτης φύσεως ὁμολόγων, ὅτι δὲν ἐκποιοῦνται, ὡς τὰ κινητά, παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλὰ δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Δὲν γίνεται διαστολή, ἂν αἱ μετοχαὶ ἢ ὁμολογίαι εἶναι ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι. Διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὁρίζει τὸ δικαστήριον καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκποιήσεως, ἂν τουτέστι διὰ δημοπρασίας, δι' ἐκουσίου πωλήσεως καὶ ἐπί τινι τιμήματι. Παρὰ τοῖς Γάλλοις φιλονικεῖται, ἂν τοιούτου εἴδους μετοχαί κτλ. ὑπάγονται εἰς τὴν περὶ ἐκποιήσεως τῶν κινητῶν διάταξιν (2).

Ἡ ἐξαίρεσις ὅμως εἶναι σπουδαιοτάτη, διότι ἡ ἐκποίησις τῶν κινητῶν γίνεται πρὸς παραγωγικὴν ἐνασχόλησιν τῶν κεφαλαίων, ἐνῷ αἱ μετοχαὶ καὶ τὰ παραπλήσια φέρουσιν ἐτήσιον μέρισμα ἢ τόκον. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι δύναται νὰ ἐξευρεθῇ παραγωγικωτέρα ἐπασχόλησις τῶν κεφαλαίων, ἢ ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα μέσα συντηρήσεως τοῦ ἀνηλίκου, καὶ ὅτι ὑπὸ μόνον τὸν ὅρον τοῦτον ἐπιτρέπεται ἡ ἐκποίησις.

321. Δυστυχῶς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, εἰσάγων τὸν παλλοῦ λόγου ἄξιον τοῦτον νεωτερισμὸν περὶ μετοχῶν ἑταιριῶν κτλ., ἄνευ ἀνάγκης τινὸς μετεχειρίσθη τὴν ἔκφρασιν, *ἐὰν μεταξὺ τῶν κινητῶν ὑπάρχωσι μετοχαὶ* κλπ., ἐξ ἧς προκύπτει, ὅτι καὶ αὐταὶ καὶ πᾶσαι ἐπεμένως αἱ ἀπαιτήσεις, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νομοθέτου συναριθμοῦνται μεταξὺ τῶν κινητῶν. Ἂν τοῦτο οὕτως ἔχῃ, ἕπεται ἐξ ἀνάγκης, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει νὰ ἐκποιήσῃ τὰς ἐν τῇ περιουσίᾳ τοῦ ἀνηλίκου ἀπαιτήσεις ὅπως τὰ λοιπὰ κινητὰ καὶ μάλιστα ἐπὶ δημοπρασίας, πλὴν ἂν λάβῃ τὴν ἄδειαν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρὸς διατήρησιν.

---

(1) Demolombe VII. 590.

(2) Αὐτόθι 591 καὶ ἐπ. Ἐν Γαλλίᾳ ὡρίσθη τοῦτο διὰ ν. 24 Μαρτ. 1806 καὶ décret 25 Σεπτ. 1813. Κατὰ τὸν Ἰταλ. Κώδ. ἄρθ. 298 αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ τρέπονται εἰς ὀνομαστικάς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀναντιρρήτως αἱ ἀπαιτήσεις δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἐξαίρεσιν τῶν μετοχῶν ἑταιριῶν, ἢ δημοσίων χρεωγράφων, ἢ ἄλλων τοιαύτης φύσεως ὁμολόγων, διότι τοιαύτης φύσεως εἶναι μόνα πάγια, ἢ χρεωλυτικὰ δάνεια, οὐδόλως δὲ τὰ βραχυπρόθεσμα, τὰ γραμμάτια, αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ παρόμοια.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι σπανίως θέλει εὑρεθῇ τοσοῦτον ἐπιλῆσμον τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου συγγενικὸν συμβούλιον, ὥστε ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν ἐπίτροπον τὴν ἄδειαν διατηρήσεως ἀπαιτήσεων.

Ἐντούτοις οὐδεὶς δύναται νὰ φιλονεικήσῃ, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἐκποιῶν οὕτω πως, ἄνευ οἱασδήποτε ἀδείας, εἶναι κατὰ τοιαύτην ἑρμηνείαν τοῦ νόμου ἄμεμπτος, ὥστε ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ κωλύματος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου προσδοκᾶται ἡ διόρθωσις, ἀντὶ νὰ ἔρχεται ἐκ τοῦ νόμου. Ἐν ἄλλαις λέξεσι κατὰ τοιαύτην ἑρμηνείαν μόνη ἐλπὶς ὑπάρχει, ὅτι θέλει εὑρεθῇ συγγενικὸν συμβούλιον συνετώτερον τοῦ νόμου.

Οἱ Γάλλοι παραδέχονται, ὅτι μόνων τῶν ἐνσωμάτων κινητῶν(1) διατάττεται ἡ ἐκποίησις, ὡς εἴρηται, οὐδόλως δὲ τῶν ἀπαιτήσεων, διότι ἀντίκειται ἐκ διαμέτρου τὸ τοιοῦτον εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου καὶ πιστεύομεν, ὅτι οὐδὲ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἡμετέρου νομοθέτου ὑπῆρξε τοιαύτη παράλογος πρόθεσις. Διατί τὰ ἤδη ἐπησχολημένα κεφάλαια ν' ἀποσύρῃ ὁ ἐπίτροπος δι' ἐκποιήσεως ἐπὶ δημοπρασίᾳ τῶν ἀπαιτήσεων, ἐπιδιδόμενος πάλιν εἰς τὸ νὰ ἐπασχολήσῃ αὐτὰ εἰς νέα δάνεια; Οὐδὲ σκιὰ λογικῆς σκέψεως ἔγκειται ἐν τοιούτῳ μέτρῳ!

Πρέπει νὰ θεωρήσωμεν λοιπόν, ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἡμετέρου νόμου, *ἐὰν μεταξὺ τῶν κινητῶν ὑπάρχωσι μετοχαὶ κλπ.* εἶναι ὅλως τυχαία καὶ οὐδένα σκοπὸν ἐμφαίνει τοῦ νομοθέτου, νὰ καταταξῃ μεταξὺ τῶν κινητῶν ἁπάσας τὰς ἀπαιτήσεις καὶ νὰ ὑποτάξῃ αὐτὰς εἰς τὴν αὐτὴν διάταξιν περὶ ἐκποιήσεως,

Ὅπως δύναται νὰ εἰσπράξῃ τὰς ἀπαιτήσεις ὁ ἐπίτροπος, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον δύναται νὰ ἐκποιήσῃ αὐτὰς ἐπὶ τῷ ἰσοτίμῳ, ἄνευ οἱασδήποτε ζημίας, δι' ἐκχωρήσεως, ἀλλ' ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ νὰ μὴ κατασπεύσῃ τὴν ἐξαργύρωσιν, ἐνόσῳ οὐδεμία ὑπάρχει ἰδιαιτέρα ἀνάγκη.

(1) Demolombe VII. 572. 597. Aubry et Rau I. § 112. ὑποσ. 23.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

322. Ἡ ἐκποίησις τῶν κινητῶν γίνεται παρουσίᾳ τοῦ παρεπιτρόπου (Ἀρ. 61). Ἡ παρουσία δὲν δηλοῖ συναίνεσιν, ὥστε ἡ ἐκποίησις γίνεται καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως. Ἂν ὅμως ὁ παρεπίτροπος ἀρνῆται νὰ παρευρεθῇ, ἡ ἐκποίησις δὲν κωλύεται, οὐδὲ εἶναι ἄκυρος, ἅμα προσεκλήθη (1).

Λόγῳ τῆς εὐθύνης αὐτοῦ ὁ ἐπίτροπος, μὴ ἐκποιήσας ἐγκαίρως, εἶναι ὑπόλογος, ἂν τὰ πράγματα ἐφθάρησαν, ἢ ἀπώλεσαν τὴν ἀξίαν αὐτῶν, χρεωστεῖ δὲ καὶ τὸν τόκον τοῦ τιμήματος, ὃ ἤθελε ληφθῇ ἂν ἐγίνετο πώλησις (2).

Ἡ ἐκποίησις γίνεται, οὐχὶ ὅπως ἡ δικαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις, ἀλλὰ κατὰ τὰ Ἀρ. 891—906 τῆς Πολ. Δικον. ὅπως ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις τῶν κινητῶν, ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου ἢ Συμβολαιογράφου διοριζομένου ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου ἐν τῇ περὶ πλειστηριασμοῦ κοινοποιήσει. Αὕτη περιέχει περιγραφὴν τῶν ἐκποιηθησομένων καὶ ἐκτίμησιν γενομένην ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐπιτρόπου (Ἀρ. 61). Καθόσον προηγήθη ἀπογραφή, ἡ ἐκτίμησις τοῦ ἐπιτρόπου ἐνταῦθα δὲν φαίνεται ἀναγκαία, πλὴν ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι ἐν τῇ ἀπογραφῇ εἰδικῶς δὲν ἐξετιμήθη ἕκαστον τῶν ἐκποιουμένων κινητῶν.

Ὅταν κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀπογραφῇ ἐκτίμησιν (οὐχὶ τὴν τοῦ ἐπιτρόπου), ἡ ἀξία τῶν ἐκποιητέων κινητῶν, τουτέστι ἀθρόων, δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς 500 Δρ. τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἐκποίησιν καὶ ἄνευ τῶν εἰρημένων διατυπώσεων (Ἀρ. 61), δηλ. δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ. Εἴπομεν ἀθρόων τῶν ἐκποιηθησομένων, διότι ἂν ἡ ἔννοια τοῦ νομοθέτου, ὅτι δύνανται καθ' ἕκαστα νὰ ἐκποιηθῶσι τοιουτοτρόπως τὰ κινητὰ κατωτέρας τῶν 500 δρ. ἀξίας, τότε ὅσα διετάχθησαν περὶ διατυπώσεων ἀποβαίνουσι μάταια.

323. Ἐξαίρεσις τῆς ἐκποιήσεως κινητῶν καθιεροῦται ὑπὲρ τῆς μητρός, ἐχούσης δυνάμει τοῦ νόμου τὴν ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου. Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ὑποθέτει μέλλουσαν διάταξιν τοῦ νόμου περὶ ἐπικαρπίας τῆς μητρός, πλὴν ἂν ἡ ἐπικαρπία ἀπονέμεται διὰ διαθήκης.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ μήτηρ προτιμῶσα, δύναται νὰ δια-

(2) Aubry et Rau I. § 117. ὑποσ. 15. IV. § 351. ὑποσ. 13.
(2) Duranton III. Demolombe VII. 584.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τηρήσῃ τὰ κινητά, διὰ νὰ παραδώσῃ αὐτὰ ταῦτα. Πρὸς τοῦτο προκαλεῖ, ἰδίαις δαπάναις, ἀκριβῆ ἐκτίμησιν ὑπὸ πραγματογνωμόνων διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου. Ἐν ἐλλείψει αὐτουσίου ἀποδόσεως, χρεωστεῖ ἡ μήτηρ τὴν ἀξίαν κατὰ τὴν μνησθεῖσαν ἐκτίμησιν (Ἀρ. 62).

Καί τοι προηγθείσης ἀπογραφῆς, ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἐκτίμησις, διὰ νὰ γίνῃ ἀκριβεστέρα καὶ νὰ κανονισθῇ ὁριστικῶς ἡ ἀξία, ἥτις ἀντὶ τῶν κινητῶν ὀφείλεται (1).

324. Ἅμα ἀρχομένης τῆς ἐπιτροπείας, τὸ συγγενικὸν συμβούλιον κανονίζει, ἀναλόγως τῇ περιουσίᾳ τοῦ ἀνηλίκου, τό τε ποσὸν τῆς ἀναγκαίας ἐτησίας πρὸς συντήρησιν καὶ ἀνατροφὴν δαπάνης καὶ τὸ πρὸς διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ (Ἀρ. 63).

Ἐκ τοῦ ὅτι τὸ συγγενικὸν συμβούλιον κανονίζει κατὰ τὰς δυνάμεις τῆς περιουσίας, δὲν ἕπεται ἀπολύτως, ὅτι αἱ δαπάναι δὲν δύνανταί ποτε νὰ ὑπερβῶσι τὰς πρόσοδους. Ἐὰν ἡ πρόσοδος δὲν ἐπαρκῇ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ δαπανηθῇ καὶ μέρος τοῦ κεφαλαίου πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ ἀνηλίκου καὶ μάλιστα πρὸς ἐκμάθησιν ἐπαγγέλματος, ἡ ὑπέρβασις δικαιολογεῖται. Δὲν εἶναι βεβαίως σκοπὸς τοῦ νόμου νὰ μὴ ἐκπαιδεύωνται ὀρφανά, πλὴν ἐφόσον ἐπαρκεῖ ἡ πρόσοδος, ἀρκεῖ μόνον αὕτη νὰ μὴ δαπανᾶται ἐπὶ ματαίῳ. Ὡς ἐκ τούτου ἀφῃρέθη ἐκ τοῦ σχεδίου τοῦ Γαλλ. Κώδικος ὁ ῥητὸς περιορισμὸς νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ ἡ δαπάνη τὴν πρόσοδον (2).

Ὁ κανονισμὸς τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου δὲν εἶναι ἀπολύτως περιοριστικός, διότι τὸ συμβούλιον ἀποφαίνεται ὡς ἔγγιστα, ἅμα ἀρχομένης τῆς ἐπιτροπείας, ὅτε δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωσταὶ αἱ δυνάμεις τῆς περιουσίας. Παρεκτὸς τούτου τὸ συμβούλιον ἀποφαίνεται ἅπαξ, ἐνῷ προϊόντος τοῦ χρόνου ἀναφαίνονται νέαι ἀνάγκαι καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀπαιτοῦνται ἀνώτεραι δαπάναι, ἢ λόγῳ νόσου κτλ. Τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι πᾶσα ὑπέρβασις χρῄζει ἰδιαιτέρας δικαιολογίας.

Ἂν ὁ ἐπίτροπος δὲν ἐφρόντισε νὰ προηγηθῇ τοιοῦτος κανονισμός, δὲν ἕπεται, ὅτι πᾶσα γενομένη παρ' αὐτοῦ δαπάνη εἶναι ἀπα-

(1) Demolombe VII.577.
(2) Dmolombe VII. 601. Dalloz Min. 435.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ράδεκτος, ἀλλ' ὅτι ἡ δικαιολόγησις καθίσταται δυσχερεστέρα καὶ πλείονες ἀπαιτοῦνται ἀποδείξεις. Οὔτε πάλιν ὁ προηγηθεὶς κανονισμὸς καθιστᾷ παραδεκτὴν πᾶσαν μὴ ὑπερβαίνουσαν αὐτὸν δαπάνην, διότι πρέπει νὰ ἦναι πραγματικὴ καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀνάγκην, ἀλλ' ἡ δικαιολόγησις αὐτῆς εἶναι ἁπλουστέρα. Οὕτω δύναται καὶ κατ' ἀποκοπὴν ὁ ἐπίτροπος ν'ἀναδεχθῇ πᾶσαν δαπάνην ἐπὶ ὡρισμένῳ ποσῷ (1).

Σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγομεν περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν δαπανῶν διαχειρίσεως. Εἶναι ἀδύνατον οἱ προϋπολογισμοὶ νὰ ἦναι ἀλάνθαστοι. Συνομολογοῦμεν, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει δσονέστι νὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου κανονισθέντα (2), ἀλλ' ἡ διαχείρισις μέλλει νὰ παραλύσῃ, ὅταν ἐν περιπτώσει ἀνάγκης ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐπισκευὰς ἀπαραιτήτους, διότι ὑπερβαίνουσι τὰ πρὸς διαχείρισιν κανονισθέντα (3), φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι ἡ εὐθύνη, καὶ ἡ πρὸς δικαιολόγησιν ἀνάγκη, αὐξάνει λόγῳ ὑπερβάσεως, ὡς ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης ὅμως δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται ν'ἀπαιτήσῃ τὰ ὠφελίμως δαπανηθέντα, ἢ δι' ἀνάγκην ἀπαραίτητον.

Ὁ νόμος δὲν ὁρίζει, ὅτι διὰ πᾶσαν δαπάνην ἀπαιτεῖται νὰ συνέλθῃ προηγουμένως τὸ συγγεν. συμβούλιον καὶ ν'ἀποφασίσῃ, πρᾶγμα ἀδύνατον, ἀλλ' ὅτι ἅμα ἀρχομένης τῆς ἐπιτροπείας κανονίζεται τὸ μέτρον τῶν δαπανῶν, ἤτοι ἐφόσον εἶναι ἐφικτὸν νὰ προϊδῃ τὸ συμβούλιον, ὅπερ δὲν δύναται νὰ μαντεύσῃ τὰ ἔκτακτα καὶ ἀπροσδόκητα.

Οὐδεμία ὅμως ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ἐπίτροπος, πρὸς πλείονα αὐτοῦ ἀσφάλειαν δικαιοῦται νὰ συγκαλέσῃ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, ὥστε νὰ ἐρωτήσῃ προηγουμένως τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Τοιοῦτον κανονισμὸν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπιτροπείας δὲν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, ὅταν ἡ ἐπιτροπεύουσα μήτηρ ἀπολαμβάνῃ τὴν ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου, διότι, κατὰ φυσικὸν λόγον, ὅλη ἡ πρόσοδος ἀνήκει εἰς τὴν μητέρα, χρεωστοῦσαν ἐξ ἰδίων τὴν συντήρησιν καὶ ἀνατροφήν.

325. Διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ὁρί-

---

(1) Demolombe VII. 602. καὶ ἐπ. Aubry et Rau I. § 112. ὑποσ. 36.

(2) Αὐτόθι 606.

(3) Dalloz Min. 438.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζεται, ἐὰν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ παράσχῃ ἀμοιβὴν καὶ πόσην εἰς βοηθὸν τῆς διαχειρίσεως, ἅμα ὑπάρχει ἀνάγκη (Ἀρ. 63). Τὸν βοηθὸν προσλαμβάνει ὁ ἐπίτροπος, ὥστε εἶναι τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο φέρει τὴν περὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ εὐθύνην. Ἡ διάταξις λαλεῖ περὶ βοηθοῦ, ἀλλὰ δὲν ἔπεται, ὅτι δὲν δύνανται νὰ προσληφθῶσι πλείονες, ἅμα ὑποθέσωμεν περιουσίαν μεγάλην, καὶ κτήματα ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις.

Ἐπίσης ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰἐνεργήσῃ τὰ τῆς ἐπιτροπείας δι' ἐντολοδόχου, καθόσον δὲν παύει ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ εὐθύνη, περὶ ἧς κυρίως πρόκειται, ἡ δὲ δι' ἐντολοδόχου ἐνέργεια δὲν διαφέρει τῆς ἰδίας, ἂν δὲ εἶναι βλαπτική, ὑπάρχουσι τὰ αὐτὰ πρὸς περιστολὴν μέσα διὰ τοῦ παρεπιτρόπου καὶ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Ἰδίως ὅμως περὶ βοηθοῦ γίνεται λόγος ἐν τῷ νόμῳ ὡς προσώπου ὑπομισθίου, ὥστε ἐν τῇ ὅλῃ δαπάνῃ νὰ συμπεριληφθῇ καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ (1).

Οἱ βοηθοὶ οὗτοι ἔχουσιν ἀναντιρρήτως τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐντολοδόχου, ἄρα δὲν δύναται ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν νὰ ἐγγραφῇ ὑποθήκη δυνάμει τοῦ νόμου, διότι δὲν εἶναι ἐπίτροποι (2).

326. Εἰς τὸ συγγεν. συμβούλιον ἀποδίδεται κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιτροπείας καὶ ἄλλη κανονιστικὴ ἐξουσία, ἤτοι μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν, προσδιορισμοῦ τῆς ποσότητος, ἀφ' ἧς ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει νὰ καταστήσῃ παραγωγικὰ τὰ χρηματικὰ κεφάλαια.

Ἂν ὁ ἐπίτροπος ἐντὸς ἓξ μηνῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας παρέλαβε χρήματα, δὲν φροντίσῃ περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ποσοῦ, τοῦ ὑπερβαίνοντος τὰς προσδιορισθείσας δαπάνας ὑπὸ τοῦ συγγεν. συμβουλίου, ὀφείλει τόκον. Δὲν ὀφείλει τουτέστι δι' ὅλα τὰ τυχὸν εἰσπραχθέντα καὶ ὑπάρχοντα χρηματικὰ κεφάλαια, ἀλλὰ δι' αὐτὰ μόνα, ὅσα τὸ συγγενικὸν συμβούλιον προσδιώρισε νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ὑπερβαίνοντα τὰς δαπάνας (Ἀρθ. 64).

Ἐννοεῖται οἴκοθεν, ὅτι ἡ πρὸ τῶν ἓξ μηνῶν χρησιμοποίησις τῶν χρημάτων τούτων γίνεται πρὸς ὄφελος τοῦ ἀνηλίκου.

(1) Demolombe VII. 608.
(2) Magnin Minor. 682. Dalloz Min. 442.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἂν ὁ ἐπίτροπος εὑρίσκῃ ἀναγκαῖον ν' ἀναβάλῃ τὴν χρησιμοποίησιν πέραν τῶν ἓξ μηνῶν, διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ χρήματα σκοπιμώτερον, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς εὐθύνης θέλει λάβει τὴν συγκατάθεσιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, παριστάνων εἰς αὐτὸ τὰ πράγματα καὶ τὴν προσδοκωμένην ὠφέλειαν (1).

327. Ἅμα τὸ ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰς δισχιλίας δραχμάς, ἄνευ προηγουμένης γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου καὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως, προσδιοριζούσης τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ θέλουσι δοθῇ τὰ χρήματα, καὶ τὰς ἀπαιτουμένας ἀσφαλείας, δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ὁ ἐπίτροπος. Οὐδὲν τούτων εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον, ὅταν τὰ χρήματα κατατίθενται παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ, ἢ τινι ταμιευτηρίῳ ἀνεγνωρισμένῳ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως (Ἀρ. 64). Ἡ σπουδαία αὕτη προφύλαξις τοῦ ἡμετέρου νομοθέτου δικαιολογεῖται ἀφ' ἑαυτῆς.

Συνέπεια τῆς παραβάσεως εἶναι ἡ εὐθύνη τοῦ ἐπιτρόπου διὰ τὰ οἴκοθεν γινόμενα δάνεια. Δὲν ἀπαγγέλλεται μὲν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐννοεῖται οἴκοθεν.

328. Ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐπιτρόπου παντελὴς παράλειψις, νὰ προκαλέσῃ τὸν παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου προσδιορισμὸν τῆς χρηματικῆς ποσότητος, ἐξ ἧς μέλλει νὰ προκύψῃ πρόσοδος, τιμωρεῖται αὐστηρότερον, διότι μετὰ ἓξ μῆνας, ἀφ' ὅτου ἐλήφθησαν χρήματα, χρεωστεῖται παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου τόκος ἐπὶ παντὸς εἰσπραχθέντος χρηματικοῦ ποσοῦ (Ἀρ. 65).

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι καὶ τῶν εἰσπραχθέντων τόκων χρεωστεῖται τόκος, διότι καὶ τούτους ὀφείλει ὁ ἐπίτροπος νὰ χρησιμοποιήσῃ (2).

Ὁ τόκος ἄρχεται, ὡς βλέπομεν, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἓξ μηνῶν, ὥστε καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα (laxamentum temporis, ἐνδόσιμον) ὁ ἐπίτροπος εἶναι ἐλεύθερος, ἡ δὲ ἡμέρα, ἀφ' ἧς ἄρχονται οἱ ἓξ μῆνες, εἶναι ἡ τῆς εἰσπράξεως τῶν χρημάτων.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ἐπίτροπος, ἂν ἀποδειχθῇ συγχρησά-

---

(1) Demolombe VII. 613. 614.

(2) Toullier II 1217. Duranton III. 564. Dalloz Min. 470. Demolombe VII. 620.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μενος δηλ. μεταχειρισθεὶς τὰ χρήματα, ὀφείλει τόκους καὶ πρὶν τῆς προθεσμίας (1).

Ἐξ ἄλλου μέρους φαίνεται χάσμα τι τοῦ νόμου κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν προβλέπεται εἰδικῶς ἡ ἀμέλεια τοῦ ἐπιτρόπου, τοῦ μὴ εἰσπράξαντος χρήματα, ἐνῷ ἀπὸ τῆς εἰσπράξεως ἄρχεται τὸ ἐξάμηνον. Ἀλλὰ νομίζομεν, ὅτι, ἅμα ἀποδεικνύεται ὑπαίτιος βραδύτης εἰσπράξεως, ἔπονται αἱ συνέπειαι τῆς ῥᾳθυμίας καὶ λόγῳ αὐτῆς καταλογίζεται τόκος ἀντὶ ἀποζημιώσεως, πάντοτε ὅμως μετὰ ἓξ μῆνας, ἀφότου ἠμέλησε τὴν εἴσπραξιν ὁ ἐπίτροπος.

329. Εἰς τρεῖς κατηγορίας διαστέλλονται αἱ πράξεις διαχειρίσεως τοῦ ἐπιτρόπου, ἐξεταζόμεναι ὡς πρὸς τὸ κῦρος αὐτῶν.

Ἢ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν συγγεν. συμβουλίου δικαστικὴν ἀπόφασιν.

Ἢ ἐπαρκεῖται εἰς μόνην γνωμοδότησιν συγγεν. συμβουλίου.

Ἢ ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ ἐνεργῇ μόνος κατ' οἰκείαν κρίσιν.

Ἐκ τῆς πρώτης κατηγορίας εἶναι αἱ ἑξῆς τέσσαρες:

α'. δάνειον,

β'. ἐκποίησις ἀκινήτων,

γ'. παραχώρησις πραγματικῶν δικαιωμάτων (2),

δ'. μεταβίβασις τοιούτων ἀνηκόντων εἰς τὸν ἀνήλικον.

Δὲν ἐξαιρεῖται δὲ οὔτε αὐτὴ ἡ μήτηρ τῶν περὶ τούτων περιορισμῶν (Ἀρ. 66).

Διὰ νὰ χορηγήσῃ τὴν ἄδειαν τὸ δικαστήριον, πρέπει νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀφεύκτου ἀνάγκης, ἢ τῆς προφανοῦς ὠφελείας ἐκ τοιούτων πράξεων.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀφεύκτου ἀνάγκης πρέπει νὰ ὑποβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου συνοπτικὴ κατάστασις (λογαριασμός), ἐξ ἧς προκύπτει, ὅτι τὰ χρήματα, τὰ κινητὰ καὶ αἱ πρόσοδοι τοῦ ἀνηλίκου δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰ ἔξοδα.

Αἱ λέξεις τοῦ Νόμου ἐν Ἀρ. 66 *κατὰ τὴν πρώτην δὲ περί-*

---

(1) Dalloz Min. 467. Demolombe VII. 620. Aubry et Rau I. 112. ὑποσ. 39.

(2) Ὁ Γαλλ. Κῶδιξ Ἀρ. 457 ὁμιλεῖ μόνον περὶ ὑποθήκης, ὥστε περί τινων ζητημάτων ὑπάρχουσι κατ' ἐκεῖνον δισταγμοί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στασιν ἀνάγονται εἰς μόνην τὴν ἄφευκτον ἀνάγκην, διότι περὶ τῆς προφανοῦς ὠφελείας τοιαύτη συνοπτικὴ κατάστασις εἰς οὐδὲν εἶναι χρήσιμος.

Ἂν λ. χ. τὰ ἐσοδα ἐν συνόλῳ ἐπαρκῶσιν, ἀλλ' ἡ διατήρησις ἀκινήτου τινὸς ἀποδεικνύεται ἐπιζήμιος, ὡς ἀπαιτοῦντος πλείονα ἔξοδα ἢ ὅσον ἀποφέρει, τοῦτο καὶ μόνον εἶναι ἀποχρῶν πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐκ τῆς ἐκποιήσεως προφανοῦς ὠφελείας.

Συγχρόνως τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ὀφείλει νὰ ὁρίσῃ τίνα τῶν ἀκινήτων εἶναι ἐκποιητέα, ἢ ὑποθηκευτέα κατὰ προτίμησιν, καὶ τοὺς ὠφελίμους κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ὅρους, ὑφ' οὓς συγκατατίθεται εἰς τὰς πράξεις ταύτας.

330. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ παράλειψις τῶν μνησθεισῶν διατυπώσεων συνεπάγεται τὴν ἀπόλυτον ἀκυρότητα ἐκποιήσεως ἀκινήτων καὶ τῆς παραχωρήσεως, ἢ μεταβιβάσεως πραγματικῶν δικαιωμάτων.

Εἶναι ἴσως ἀδύνατον, δικαστήριον νὰ δειχθῇ τόσον ἐπιλῆσμον τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ὥστε νὰ ἐπιτρέψῃ τὰς πράξεις ταύτας, ἄνευ προηγουμένης γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἢ νὰ παραδεχθῇ τὴν ἄφευκτον ἀνάγκην, ἐν ᾧ οὐδεμία ὑπεβλήθη συνοπτικὴ κατάστασις. Ἂν ὅμως ταῦτα παραλειφθῶσι, δὲν δύναταί τις νὰ διστάσῃ περὶ τῆς ἀκυρότητος.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ὅμως τῶν εἰρημένων διατυπώσεων, βεβαίως δὲν ἐπιτρέπεται ἐξέτασις, ὅτι κακῶς ἐξετιμήθησαν τὰ περὶ ἐσόδων καὶ ἐξόδων, διότι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸ δεδικασμένον καὶ εἰς τὸ Ἄρ. 78, περὶ οὗ κατωτέρω (1).

Δύναται ἐντούτοις ν' ἀμφισβητηθῇ, ἂν δάνειον, ληφθὲν ἄνευ τῶν εἰρημένων διατυπώσεων, ἀπολύτως δὲν βαρύνῃ τὸν ἀνήλικον. Ὅτι ἡ λόγῳ αὐτοῦ δοθεῖσα ὑποθήκη ἄνευ διατυπώσεων εἶναι ἄκυρος, οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίρρησις. Ἂν ὅμως τὸ δάνειον ἔγινεν ὑπὸ ὠφελίμους ὅρους καὶ ἐχρησίμευσεν ὑπὲρ τοῦ ἀνηλίκου πρὸς ἐξόφλησιν βαρυτέρου χρέους, ὑπάρχει ἡ περίστασις τῆς ὠφελίμου χρήσεως (in rem versio) καὶ θέλει ἀποκρουσθῇ δι' ἐνστάσεως ὁ προτείνων τὴν ἀκυρότητα ἀνήλικος. Πᾶσα ἄλλη προτεινομένη σκέψις οὐδεμίαν ἔχει ὑπόστασιν, ὅθεν οὐδὲ ὑποκαθίσταται νομίμως εἰς τὰ δι-

(1) Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 15.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καιώματα τοῦ ἱκανοποιηθέντος δανειστοῦ ὁ δανείσας ἄνευ τηρήσεως τῶν διατυπώσεων (1).

331. Ἡ ἐκποίησις ἀκινήτων γίνεται παρόντος τοῦ παρεπιτρόπου, διὰ πλειστηριασμοῦ κατὰ τὸ Ἄρ. 1077 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἀρκεῖ ὅμως ὅτι προσεκλήθη, ὅπως μὴ λογίζεται ἄκυρος ὁ πλειστηριασμός (2).

Καθόσον αἱ δαπάναι τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι δυσανάλογοι πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος, ἢ πείθεται τὸ δικαστήριον, ὅτι προσφέρεται τίμημα ἀνώτερον τοῦ ἀναδειχθησομένου διὰ πλειστηριασμοῦ, ἢ προτείνονται ἄλλοι ὅροι λ.χ. ἐξωνήσεως κτλ. ἀφίνεται ἡ ἐξουσία εἰς τὸ δικαστήριον, νὰ ἐκτιμήσῃ ταῦτα πάντα καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἄνευ πλειστηριασμοῦ ἐκποίησιν (Ἄρ. 67).

Ἡ προσθήκη αὕτη τοῦ ἡμετέρου νόμου εἶναι λίαν εὔλογος.

Ἐνίοτε καὶ ὁ διαθέτης ὁρίζει περὶ ἐκποιήσεως, ἂν δὲ παραγγείλῃ, νὰ μὴ γίνεται διὰ πλειστηριασμοῦ, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ, ἂν δὲν βλάπτωνται τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς παραγγελίας, ἥτις μόνη δὲν ἀρκεῖ, ὅπως μὴ ἐκπληρωθῶσι τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα.

332. Εἰς δύο περιπτώσεις αἱ ἀνωτέρω διατυπώσεις δὲν ἐφαρμόζονται, ἐπὶ ἀναγκαστικοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ ἐπὶ διανομῆς ἀκινήτων (Ἄρ. 68).

Ὁ δανειστὴς τοῦ ἀνηλίκου, ἀκολουθῶν τὴν συνήθη τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως διαδικασίαν, δὲν χρήζει ἄλλης διατυπώσεως (3).

Ὡσαύτως ὁ ἐν κοινοπραξίᾳ μετὰ τοῦ ἀνηλίκου δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διανομὴν ἀκινήτου δικαστικῶς καὶ τὴν συνεπείᾳ ταύτης ἐκποίησιν διὰ πλειστηριασμοῦ, ἄνευ τῶν πρὸ ὀλίγου ἐκτεθεισῶν διατυπώσεων.

Ὅσαι ἐγγυήσεις προβλέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου κατὰ τὰς διαδικασίας ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως καὶ δικαστικῆς διανομῆς, ἀρκοῦσι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου.

333. Εἰς τὸν ἐπίτροπον ἀπαγορεύεται ν' ἀγοράσῃ ἀκίνητα τοῦ

---

(1) Demolombe VII. 729. 739. Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 28.

(2) Aubry et Rau I. § 117. ὑποσ. 15. Ὅρα § 322.

(3) Καὶ τοι σιωπῶντος τοῦ νόμου, οὕτως ἐφηρμόσθη ἐν Γαλλίᾳ Dallo z Min 546.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνηλίκου, εἴτε ἐπὶ ἐκουσίας πωλήσεως, εἴτε ἐπὶ ἀναγκαστικῆς (1). Μία μόνη περίπτωσις ἐξαιρεῖται, ὅταν ὁ ἐπίτροπος εἶναι συγκύριος τοῦ ἐκποιουμένου (Ἀρ. 69), συνεπείᾳ δικαστικῆς διανομῆς, διότι τότε δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ αὐτός, ὡς ἔχων ἴδιον συμφέρον, ἀλλ' ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ παρεπιτρόπου (Ἀρ. 23).

Ὡσαύτως ἀναπληροῦται, ὅταν αὐτὸς ἐπισπεύδῃ τὸν πλειστηριασμὸν ὡς δανειστής, ὅτε δὲν ὑπάρχει λόγος κωλύματος (2).

Δὲν ἐννοεῖ τις, διατὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περιώρισε τὴν ἀπαγόρευσιν εἰς μόνα τ' ἀκίνητα, ἐνῷ ὁ αὐτὸς κίνδυνος ὑφίσταται καὶ ὡς πρὸς τὰ κινητά, νὰ μὴ πλεονεκτήσῃ ὁ ἐπίτροπος, ἀγοράζων εἰς εὐτελῆ τιμήν, ὅταν αὐτὸς ἐνεργῇ τὴν πώλησιν. Ὁ Γαλ. Κῶδιξ ἐν Ἀρ. 450 οὐδαμῶς διαστέλλει. Τὰ κινητὰ μάλιστα, κατὰ κανόνα ἐκποιούμενα ἄνευ προηγουμένης ἀδείας, δύνανται νὰ ἦναι μεγίστης ἀξίας.

Εἶναι τῳόντι περίεργος ἡ ὑπουργικὴ ἔκθεσις φέρουσα, ὅτι ὁ λόγος, δι' ὃν ἐγένετο δεκτὴ ἡ αὐστηρὰ διάταξις τοῦ Ἀρ. 60 ὑπηγόρευσε καὶ τὴν τοῦ Ἀρ. 69. Τάχα ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος ἡ κτῆσις ἐπὶ εὐτελεστάτῳ τιμήματι τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου, ἢ ἡ ἀποσιώπησις κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς κατὰ τοῦ ἀνηλίκου ἀπαιτήσεως παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου;

Τὸ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὑπέπεσεν εἰς παραδρομήν, μεταθέσας τὴν διάταξιν, ἣν ἐν Γαλλ. Κώδικι εὑρίσκομεν ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου (Ἀρ. 450), μεταξὺ τῶν περὶ ἀκινήτων διατάξεων, καὶ οὕτω λησμονήσας τὰ κινητά.

Ἐντούτοις διὰ τῆς ἑρμηνείας δὲν διορθοῦται ἡ παραδρομή.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἂν ὁ ἐπίτροπος παραβῇ τὴν ἀπαγόρευσιν διὰ παρενθέτου προσώπου, δὲν καλύπτεται ἡ ἀκυρότης (3).

Παρὰ τοῖς Γάλλοις φιλονικεῖται περὶ τοῦ παρεπιτρόπου, διότι

---

(1) Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον δὲν ἀπηγορεύετο ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἐν ἐλλείψει δόλου ἢ ἀποκρύψεως. L. 5. § 4. 5. de auct. (26. 8). Οἱ σπουδαιότεροι ἐν Γαλλίᾳ δὲν παραδέχονται, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δύναται ν' ἀγοράσῃ ἐπὶ ἀναγκαστικῆς. Troplong Vente 187. Demolombe VII. 752. Aubry et Rau IV. § 351. ὑποσ. 7.

(2) Aubry et Rau IV. § 351. ὑποσ. 8. Demolombe VII. 753.

(3) Troplong Vente 191. Dalloz Min. 567.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲν μνημονεύεται ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἀπαιτεῖται μὲν νὰ παρευρίσκεται κατὰ τὴν δι' ἐκουσίου πλειστηριασμοῦ ἐκποίησιν, ἀλλ' ἀρκεῖ, ὅτι προσεκλήθη, ἐκ δὲ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ὅθεν δὲν ἀπαγορεύεται νὰ ὑπερθεματίσῃ τοὐλάχιστον ἐπὶ ἀναγκαστικῶν πλειστηριασμῶν (1), καθ' οὓς οὐδὲ προσκαλεῖται, κατά τινας δ' οὐδὲ ἐπὶ ἑκουσίων, ἀφοῦ ἡ παρουσία δὲν εἶναι ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ (2).

Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐγνώριζε βεβαίως τὰς ἀμφισβητήσεις ταύτας, ἀφοῦ ἐκ τῆς νομολογίας παρέλαβε τὴν ἐξαίρεσιν τῆς περιστάσεως συγκυριότητος τοῦ ἐπιτρόπου, ὥστε ἐν γνώσει ἐσιώπησε καὶ δὲν δυνάμεθα ν' ἀναπληρώσωμεν τὴν σιωπὴν ταύτην ἐξ ἀναλογίας, προκειμένης μάλιστα ἀπαγορεύσεως, ἥτις εἶναι στενοῦ δικαίου (3), ὥστε ὁ παρεπίτροπος δὲν κωλύεται.

334. Ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐκμίσθωσις ὀλίγον διαφέρει τῆς ἐκποιήσεως, διὰ τοῦτο ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, κατὰ μίμησίν τινα τοῦ Γαλλ. Κώδικος (Ἄρ. 1718, 1429, 1430), ἔθεσε περιορισμοὺς κατὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐπιτρόπου, ὡς ἐφεξῆς (Ἄρ. 70):

α'. Ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας ὁ ἐπίτροπος δύναται νὰ ἐκμισθώσῃ τ' ἀκίνητα τοῦ ἀνηλίκου, τὰ μὲν ἀστικὰ τὸ πολὺ ἐπὶ τριετίαν, τὰ δὲ ἀγροτικὰ τὸ πολὺ ἐπὶ ἑξαετίαν.

Πᾶσα ἐκμίσθωσις ὑπερβαίνουσα τὸ διάστημα τοῦτο εἶναι κατὰ συνέπειαν ἀνίσχυρος, ἀλλὰ βεβαίως διὰ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ὡρισμένου χρόνου, οὐχὶ δὲ διὰ τὸ ἐπιτρεπόμενον διάστημα. Ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται περὶ ἀκυρότητος (4), ἀλλ' αὕτη ἕπεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἱκανότητος, ἄρα καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιτρόπου προτείνεται (5).

β'. Ἄδεια δικαστικὴ μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ἀπαιτεῖται, ἅμα ἡ ἐκμίσθωσις ὑπερβαίνει τὸ μνησθὲν διάστημα.

γ'. Δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ γίνῃ μισθωτὴς τῶν

---

(1) Οὕτω φρονεῖ ὁ Troplong Vente 187. Τὸ ἐναντίον ὁ Duranton XVI. 134. Demolombe VII. 375.

(2) Aubry et Rau IV. § 351 ὑποσ. 12.

(3) Duvergier sur Toullier I. 188.

(4) Ἐν Γαλλίᾳ ἐφαρμόζεται τὸ Ἄρθρ. 1429 τοῦ Κώδικος περὶ σχετικῆς ἀκυρότητος.

(5) Ἐφιλονικήθη ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ διαφέρει ἡ διάταξις. Demolombe VII. 610. καταφατικῶς. Ἀντιδοξεῖ Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 62.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀκινήτων τοῦ ἀνηλίκου, ἀλλ' ἡ ἐκμίσθωσις ἔχει τότε μόνον κῦρος, ὅταν γίνεται συνεπείᾳ δικαστικῆς ἀδείας καὶ γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου παρὰ τοῦ παρεπιτρόπου (1).

δ'. Ἐπίσης δὲν ἐπιτρέπεται, ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας καὶ γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου, συνομολόγησις χρόνου ἐκμισθώσεως ὑπερβαίνοντος τὴν ἐνηλικότητα. Ἄρα ὁ ἐνηλικιωθεὶς διαλύει τὴν μίσθωσιν ἀμέσως. Ἐὰν ὅμως ἐγκρίνῃ αὐτὴν ἔστω καὶ σιωπηρῶς, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τούτου.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐσκέφθη, ὅτι ἐνίοτε ἡ ἰδιότης τοῦ κτήματος ἀπαιτεῖ μακροχρόνιον μίσθωσιν, ἣν δὲν ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ ὑπὸ τὰς μνησθείσας προφυλάξεις.

Τὰ ἀνωτέρω ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιμόρτου καλλιεργείας ἀγροτικῶν κτημάτων (Ἄρ. 71), καθ' ἣν δηλ. ὁ γεωργὸς συνομολογεῖ μετὰ τοῦ κυρίου ἑταιρικὴν διανομὴν τῶν προϊόντων κατ' ἀναλογίαν τινά.

Τινὲς ἐθεώρησαν ὅτι ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ λάβῃ ἐκ προκαταβολῆς τὸ μίσθωμα πολλῶν ἐτῶν (2), διότι τότε δῆθεν δὲν ὑπάρχουσιν οἱ ὅροι τῆς μισθώσεως. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν στηρίζεται εἰς σπουδαίαν σκέψιν. Εἰς τὸν μισθωτὴν ἀπόκειται νὰ προσέξῃ νὰ μὴ προκαταβάλῃ μίσθωμα χρόνου ὑπερβαίνοντος τὰ ἀνωτέρω ὅρια, διότι κινδυνεύει ν' ἀπολέσῃ αὐτό, ἂν τυχὸν ἐπέλθῃ ἀκύρωσις. Ἐπίσης δύναται τοιαύτη προκαταβολή, νὰ καλύπτῃ ἄλλο συνάλλαγμα, ὅτε λόγῳ τῆς εἰκονικότητος ἐπέρχεται ἡ ἀκυρωσις. Ἀλλ' ὅμως ἡ προκαταβολὴ δύναται νὰ ἦναι συμφέρουσα εἰς τὸν ἀνήλικον, ὅταν μάλιστα χρησιμοποιῆται τὸ ληφθὲν μίσθωμα (3).

Οὐδεμία ἄλλη διατύπωσις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκμίσθωσιν, ὥστε, φυλαττομένων τῶν προειρημένων, γίνεται δι' ἁπλοῦ συμβολαίου κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν.

---

(1) Ἀντίστροφος ἀπαγόρευσις ἐκμισθώσεως πρὸς τὸν παρεπίτροπον ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου δὲν ὑπάρχει, ὥστε ἡ γνώμη, ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ γνωμοδοτήσῃ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον (ὅρα Demolombe VII. 787), εἰς οὐδὲν στηρίζεται.

(2) Demolombe VII. 642.

(3) Εἰς τοῦτο δὲν ἀντιλέγει ὁ Demolombe VII.642, οὔτε ὁ Troplong Louage. 445, ὅστις, ὁμιλῶν περὶ χειραφέτου καὶ περὶ τοιαύτης εἰκονικότητος, καλυπτούσης δάνειον, ἐπιφέρει: Un tel payement pourrait avoir la couleur d' un emprunt κτλ. Dalloz Min. 480.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

335. Τὴν ἐν Νεαρᾷ 72 κεφ. ε'. τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀπαγόρευσιν ἐκχωρήσεως ἀπαιτήσεων κατὰ τοῦ ὀρφανοῦ εἰς τὸν ἐπίτροπον ἐμιμήθη καὶ ὁ Γαλλ. Κῶδιξ (Ἄρ. 450), ἀλλὰ παρέλειψε νὰ προβλέψῃ περὶ τῶν συνεπειῶν, ὥστε διηρέθησαν αἱ γνῶμαι (1).

Τοῦτο ἀπέφυγεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 72 ἀπαγγείλας ἀπόσβεσιν τῆς κατὰ τοῦ ἀνηλίκου ἀπαιτήσεως, τῆς ἐκχωρηθείσης εἰς τὸν ἐπίτροπον πρὸ τῆς ἐνηλικότητος, ἀδιαφόρως ἂν διαρκούσης τῆς ἐπιτροπείας, ἢ καὶ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς.

Ὁ λόγος τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου, ὥστε νὰ μὴ γίνεται πρὸς τὸν ἐπίτροπον ἐκχώρησις ἀπαιτήσεως κατὰ τοῦ ἀνηλίκου, εἴτε διατελοῦντος εἰσέτι, εἴτε διατελέσαντος ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν ἐκείνου, εἶναι ὁ αὐτός, ὃν ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω, πραγματευόμενοι περὶ τοῦ Ἄρ. 60 (§ 318), ὅτι τουτέστιν ὁ ἐπίτροπος δύναται νὰ ὑπεξαιρέσῃ ἐκ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀνηλίκου, ὅσα κατέχει, τὰς ἀποδείξεις ἐξοφλήσεως ἢ ἄλλων ἐνστάσεων κατὰ τῶν ἀπαιτήσεων, τῶν ἀπευθυνομένων κατὰ τοῦ ἀνηλίκου.

Ἐννοεῖται οἴκοθεν, ὅτι ἂν ἀποδειχθῇ ἡ ἐκχώρησις γενομένη διὰ παρενθέτου προσώπου, ἐπακολουθεῖ ἡ αὐτὴ ἀπόσβεσις, ὅπως κεῖται καὶ ἐν τῇ μνησθείσῃ Νεαρᾷ.

Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ποινῆς, ὀφείλομεν νὰ φανῶμεν λίαν προσεκτικοὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου, ἀπαγορεύοντος τὴν *δι' ἐκχωρήσεως ἀπόκτησιν*, οὐχὶ δὲ δι' ἄλλου τινὸς τρόπου, ἐνῷ κατὰ Νεαρὰν 72 κεφ. ε'. ἐξίσου ἀπαγορεύεται καὶ ἡ κατὰ δωρεὰν ἐκχώρησις, ἢ καθ' οἱονδήποτε τρόπον. Ἡ ἔκφρασις, *ἀπόκτησις δι' ἐκχωρήσεως*, ἀνάγεται εἰς μόνην τὴν ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως μεταβίβασιν, εἴτε κατὰ πρᾶσιν, εἴτε κατὰ δωρεάν (2), δὲν συμπεριλαμβάνει ὅμως καὶ τὴν ἀπόκτησιν συνεπείᾳ κληρονομίας ἢ κληροδοτήματος (3). Καὶ τῳόντι δὲν δύναταί τις ν' ἀποδώσῃ οἱανδήποτε πρόθεσιν πρὸς βλάβην τοῦ ἀνηλίκου εἰς ἐκεῖνον, εἰς ὃν περιέρχεται ἀπαίτησις κατὰ τοῦ ἀνηλίκου τούτου, ἐν πλήρει

(1) Demolombe VII. 765.

(2) Τὸ ἐναντίον περὶ δωρεᾶς οἱ Duvergier II. 388. Demolombe VII. 761. Dalloz, Min. 575. Aubry et Rau I. § 116. ὑποσ. 5. ἀλλ' ἂν γαλλιστὶ ἡ λέξις cession δηλοῖ μόνην τὴν πρᾶσιν, δὲν εἶναι τοσοῦτον στενὴ ἔννοια τῆς κτήσεως δι' ἐκχωρήσεως.

(3) Demolombe VII. 759. 760.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγνοίᾳ καὶ ἀπροσδοκήτως. Ἐν γένει ἡ τυχαία κτῆσις, ἢ δυνάμει τοῦ νόμου, δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἐκχώρησις.

336. Ἡ ἀποδοχὴ κληρονομίας, περιελθούσης εἰς τὸν ἀνήλικον, συνεπάγεται ὑποχρεώσεις καὶ περιπλοκὴν διαχειρίσεως, ἡ δὲ ἀποποίησις ἐνδέχεται νὰ καταστρέψῃ δικαίωμα πολλοῦ λόγου ἄξιον, ὅθεν οὐδεμία τῶν πράξεων τούτων ἐπιτρέπεται ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας, καὶ προηγουμένης γνωμοδοτήσεως τοῦ συμβουλίου.

Ἡ ἀποδοχὴ τῆς κληρονομίας γίνεται πάντοτε ἐπ' ὠφελείᾳ ἀπογραφῆς (Ἀρ. 73).

Ἡ ἀνάμιξις ἀνηλίκου εἰς τὴν κληρονομίαν δὲν καθίστησιν αὐτὸν κληρονόμον, ὡς ἐνεργήσαντα οἰκοθεν, ὥστε δὲν ἀποβάλλει τὸ τῆς ἀποποιήσεως δικαίωμα (1).

Ἀλλ' ὁ οἰκεῖος κληρονόμος κτᾶται τὴν κληρονομίαν αὐτοδικαίως, οὐχὶ διὰ πράξεως ἰδίας, ἢ δι' ἀποδοχῆς τοῦ ἐπιτρόπου(2), ὅτε οὗτος καθίσταται ὑπεύθυνος μὴ συντάξας ἀπογραφήν.

337. Περὶ δωρεῶν καὶ κληροδοσιῶν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης (Ἀρ. 64) ἀποφαίνεται ὡς ἑξῆς (3).

Εἰ μὲν αἱ δωρεαὶ καὶ αἱ κληροδοσίαι εἶναι ἐλεύθεραι πάσης ὑποχρεώσεως, ὁ ἐπίτροπος ἀποδέχεται αὐτὰς κατ' ἰδίαν κρίσιν, ἂν ὅμως παρέπωνται ὑποχρεώσεις, τότε ἀπαραίτητος εἶναι ἡ μετὰ γνωμοδότησιν συγγεν. συμβουλίου δικαστικὴ ἄδεια, ὅπως καὶ ἐπὶ ἀποποιήσεως δωρεᾶς ἢ κληροδοσίας.

Αἱ ὑποχρεώσεις, ὧν ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος, εἶναι βάρη ἀντιστοιχοῦντα, ἀδιαφόρως ἂν εὐτελῆ ἢ σπουδαῖα, αἱ αἱρέσεις ὅμως δὲν περιέχουσι πάντοτε στοιχεῖον ὑποχρεώσεως, ἀλλ' ὡς ἐπιτοπλεῖστον συνίστανται εἰς τυχαῖόν τι συμβάν, εἰς ὃ δὲν συντρέχει ὁ εἰς ὃν γίνεται ἡ δωρεά, ἢ ἡ κληροδοσία. Τοιαύτας λοιπὸν δωρεὰς ἢ κληροδοσίας ὑπὸ αἵρεσιν, μὴ ἀπαιτοῦσαν χορηγίαν τινά, ἀποδέχεται ἐγκύρως μόνος ὁ ἐπίτροπος.

338. Αἱ δίκαι συνεπάγονται δαπάνας καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ νομοθέτης δὲν ἀφίνει εἰς μόνην τὴν κρίσιν τοῦ ἐπιτρόπου τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν.

Καί τοι παριστάνων τὸν ἀνήλικον ὁ ἐπίτροπος ἐνώπιον τῶν

(1) ΑΠ. 300 (1879).
(2) Τόμ. Ε'. § 353. ΑΠ. 96 (1869).
(3) Μικρόν τι διαφέρει ὁ Γαλλ. Κῶδιξ Ἄρθρ. 463. 935.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δικαστηρίων, δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνηλίκου, εἴτε πραγματικήν, εἴτε προσωπικήν, ὅταν ἡ τελευταία αὕτη ἀφορᾷ ποσὸν ἀνώτερον τῶν 500 δραχμῶν, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ συγγεν. συμβουλίου καὶ προηγουμένης γνωμοδοτήσεως δικηγόρου, ἐπὶ τούτῳ διοριζομένου ὑπὸ τοῦ παρὰ Πρωτοδίκαις Εἰσαγγελέως (Ἀρ. 75).

Δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ νόμῳ, ἂν ἡ ἄδεια τοῦ συγγεν. συμβουλίου χρήζῃ ἐπικυρώσεως δικαστικῆς, ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ὅμως πρὸς τὸ Ἀρ. 77, ἔνθα ῥητῶς μνημονεύεται ἡ ἐπικύρωσις, προκύπτει ὅτι ἄνευ αὐτῆς προβαίνει ὁ ἐπίτροπος, ἅμα προηγήθη ἡ γνωμοδότησις τοῦ ἁρμοδίως διορισθέντος δικηγόρου. Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι καὶ ἂν προσβληθῇ τὸ βούλευμα τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, δὲν ἀναστέλλεται ἡ κινηθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βουλεύματος παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου δίκη.

Δύω εἰδῶν δίκας ἐξαιρεῖ ὁ νόμος, τὰς προσωπικὰς περὶ ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς 500 δραχμάς, ὡς εἴρηται, καὶ τὰς οἱασδήποτε, καθ' ἃς ἐπίκειται κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς. Ὅταν πρόκειται λοιπὸν νὰ διακοπῇ παραγραφή, νὰ κινηθῇ ἐγκαίρως ἡ περὶ κατοχῆς κτλ. ἀπευθείας προλαμβάνει ὁ ἐπίτροπος, πρὶν παρέλθῃ ὁ χρόνος.

Καὶ ταῦτα διατάττει ὁ νόμος περὶ δίκης τώρα πρῶτον εἰσαχθησομένης, οὐδὲν ἑπομένως ἀπαιτεῖ πρὸς ἐξακολούθησιν δίκης ἐκκρεμοῦς, ἢ πρὸς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων.

Καθόσον μόνον αἱ προσωπικαὶ περὶ ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς 500 δραχμὰς δίκαι ἤρτηνται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ ἐπιτρόπου, ἕπεται ὅτι αἱ περὶ καταστάσεως τοῦ ἀνηλίκου χρήζουσι τῶν διατυπώσεων.

Οἱ ἑρμηνευταὶ τοῦ γαλλ. νόμου καὶ τὰ γαλλ. δικαστήρια παραδέχονται, ὅτι καὶ ἡ μετὰ τὴν ἀγωγὴν ἄδεια παρέχει εἰς τὸν ἐπίτροπον τὴν ἀπαιτουμένην ἐξουσίαν (1), καὶ ὅτι τρίτοι δὲν δύνανται νὰ προτείνωσιν ἀκύρωσιν τῶν ἀποφασισθέντων ὑπὲρ τοῦ ἀνηλίκου δι' ἔλλειψιν ἀδείας (2), διότι ἡ διάταξις ἀφορᾷ τοῦ ἀνηλίκου τὸ συμφέρον, δύνανται ὅμως νὰ προτείνωσι τὸ ἀπαραδεκτον τῆς ἀγωγῆς (3).

Ἡ αὐτὴ ἄδεια τοῦ συγγεν. συμβουλίου μετὰ προηγουμένην

---

(1) Demolombe VII. 745. Dalloz Min. 529. Aubryet Rau I. § 114. ὑποσ. 11.

(2) Dalloz αὐτ. Aubry αὐτ.

(3) ΑΠ. 16 (1878)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γνωμοδότησιν δικηγόρου, ἐπὶ τούτῳ διοριζομένου, ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ γίνῃ παραίτησις δίκης περὶ τοιούτων ἀγωγῶν, ὡς ἐκφράζεται ὁ νόμος, τουτέστι περὶ ἀγωγῶν χρῃζουσῶν ἀδείας.

Ὡς φρονοῦμεν, ἡ ἄδεια εἶναι ἀναγκαία καὶ διὰ τὰς δίκας τὰς κινηθείσας παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἄνευ ἀδείας πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου, διότι οὐδεὶς ἐπίκειται τοιοῦτος πρὸς ταχεῖαν παραίτησιν.

339. Εἰς τὴν ἄδειαν τοῦ συγγεν. συμβουλίου ὑποβάλλει ὁ νόμος τὸν ἐπίτροπον, πρὶν προκαλέσῃ τὴν διανομὴν τῆς μετ' ἄλλων κοινῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου (Ἄρ. 76).

Ὅταν οἱ ἐν κοινοπραξίᾳ προκαλῶσι τὴν διανομήν, ἄδεια οὐδεμία ζητεῖται, διότι ἐξ αὐτῆς οὐδὲν ἤρτηται.

Σημειωτέον ὅτι ἐν τῷ νόμῳ γίνεται λόγος περὶ πάσης περιουσίας, εἴτε κινητῆς, εἴτε ἀκινήτου, ἀδιακρίτως.

Ἡ διανομὴ γίνεται κατὰ τὰ ἐν τοῖς Ἄρ. 1088—1099 τῆς Πολ. Δικον. διατεταγμένα.

340. Πλὴν τῆς γνωμοδοτήσεως δικηγόρου ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τοῦ συγγεν. συμβουλίου εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις (Ἄρ. 77).

α'. Πρὸς συμβιβασμόν.

β'. Πρὸς συναίνεσιν εἰς ἀγωγήν, δηλ. παραδοχὴν τῶν δι' ἀγωγῆς ζητουμένων κατὰ τὸ Ἄρ. 485 τῆς Πολ. Δικον.

γ'. Πρὸς συναίνεσιν εἰς ἀπόφασιν, δηλ. διὰ νὰ μὴ γίνῃ χρῆσις ἐνδίκου μέσου. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ἀποφάσεως παρ' ἐπιτρόπου δὲν τεκμαίρεται ἡ συναίνεσις, εἰς ἣν οὗτος δὲν ἔχει ἱκανότητα ἀφ' ἑαυτοῦ.

Ὅταν ὅμως τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ὑπερβαίνῃ τὰς 500 δραχμάς, προσαπαιτεῖται ἡ ἐπικύρωσις τοῦ δικαστηρίου πρὸς συνομολόγησιν συμβιβασμοῦ, οὐχὶ πρὸς συναίνεσιν εἰς ἀγωγήν, ἢ εἰς ἀπόφασιν, καθόσον περὶ αὐτῆς δὲν γίνεται λόγος ἐν τῇ τελευταίᾳ περικοπῇ τῆς διατάξεως, ὅτι καὶ ἡ ἐπικύρωσις τοῦ δικαστηρίου εἶναι ἀναγκαία.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ νόμος δὲν ὁρίζει, ὅτι ὁ δικηγόρος πρέπει νὰ διορίζεται ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως, ὡς διαγράφει τὸ Ἄρ. 75, ὥστε καὶ ὁ ἐπίτροπος δύναται νὰ ἐκλέξῃ τὸν δικηγόρον.

341. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης καθιέρωσε διὰ ῥητῆς διατάξεως τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατεστέραν γνώμην, ὅτι πᾶσα πρᾶξις ἐνεργου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένη ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου, καθὰ ὁ νόμος ὁρίζει, ἰσχύει ὡς πρᾶξις ἐνήλικος (Ἄρ. 78) καὶ ἑπομένως δὲν δίδει χώραν εἰς ἀποκατάστασιν, καί τοι προτεινομένης οἱασδήποτε βλάβης (1).

Αἱ πράξεις τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐπιτρόπου κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, μὴ ἐπιδεκτικαὶ ἀποκαταστάσεως λόγῳ βλάβης, ὑπόκεινται εἰς μόνην ἀκύρωσιν διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῶν διατεταγμένων διατυπώσεων.

Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι μᾶλλον ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἀνηλίκους, ἅμα ὁ νομοθέτης ἔλαβε τὰς δεούσας προφυλάξεις κατὰ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου, διότι τοιουτοτρόπως αἴρεται ἐκ τοῦ μέσου ὁ δισταγμὸς παντὸς συμβαλλομένου μετὰ τοῦ διαχειριζομένου ἐπιτρόπου, μὴ κατόπιν ἀνατραπῇ δι' ἀποκαταστάσεως τὸ γενόμενον. Ἡ ἐξασθένησις τῆς περὶ τὰς ἐννόμους σχέσεις ἀξιοπιστίας εἶναι μᾶλλον ἐπιζήμιος εἰς τοὺς ἀνηλίκους, μὴ συμβαλλομένους κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὠφελίμους ὅρους, καθ' οὓς συμβάλλονται οἱ λοιποί, ἢ ὅσον εἶναι ὠφέλιμος ἡ ἀποκατάστασις μετὰ πεισματώδη δίκην πρὸς ἐπανόρθωσιν ζημίας, εἰς ἣν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνήλικες ὑποπίπτουσιν.

Ἀναγνωρίζοντες τὴν ὀρθότητα τοῦ καθιερουμένου ὑπὸ τοῦ Ἄρ. 78 ἀξιώματος, πρέπει νὰ προσδιορίσωμεν καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ.

Τὸ ἀξίωμα ἐφαρμόζεται εἰς τὰς πράξεις, τὰς ἐνεργουμένας ὅπως ἐν τῷ νόμῳ ὥρισται (αὐτολεξεί : κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὡρισμένα), ὡς ἐξεθέσαμεν δέ, ὑπάρχουσι πράξεις ἐπιτρεπόμεναι εἰς τὸν ἐπίτροπον κατ' οἰκείαν κρίσιν, οἷον ἐκποίησις κινητῶν, μίσθωσις κτημάτων βραχυπρόθεσμος, ἄρα καὶ αὐταὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς προσβολήν τινα λόγῳ ζημίας, ἤτοι δι' ἀγωγῆς περὶ ἀποκαταστάσεως, ὅπως δὲν ὑπόκεινται αἱ λοιπαὶ πράξεις, αἱ ὑποβαλλόμεναι εἰς διατυπώσεις, ἅμα αὗται ἐτηρήθησαν.

Ἡ μόνη ἀγωγή, ἡ ἐπιτρεπομένη κατὰ τοιούτων πράξεων, εἶναι ἡ τῆς ἀκυρώσεως, ἐπὶ τῇ βάσει ἐλλείψεως τῶν νενομισμένων διατυπώσεων.

342. Ὑπάρχουσιν ὅμως πράξεις, περὶ ὧν οὐδὲν διαλαμβάνει ὁ νόμος, ὡς εἶναι εἴσπραξις τῶν ὀφειλομένων εἰς τὸν ἀνήλικον χρη-

(1) Ὅρα ἀνωτέρω § 235, 236.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάτων. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ἐπίτροπος εἰσπράττει αὐτὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀνηλίκου, ὀίδων τὴν ἀπαιτουμένην ἐξόφλησιν. Ἡ παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπιβληθεῖσα διατύπωσις δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐπιτρεπούσης νὰ γίνῃ εἰς τὸν ἐπίτροπον ἡ καταβολή (1), δὲν ἰσχύει πλέον, μὴ ἐπαναλαμβανομένη ἐν τῷ νεωτέρῳ νόμῳ.

Καθόσον ὅμως κατὰ τὸ Ἄρ. 58 ὁ ἐπίτροπος εἶναι ὁ νόμιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀνηλίκου κατὰ τὴν διοίκησιν τῆς περιουσίας, φέρων τὴν ἀναγκαίαν εὐθύνην, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ μὴ εἰδικὴ μνεία τῆς πράξεως ταύτης, δὲν ἐξαιρεῖ αὐτὴν τοῦ ἐν Ἄρθρ. 78 ἀξιώματος, διότι, ἅμα ἡ καταβολὴ γίνεται πρὸς τὸν νόμιμον ἀντιπρόσωπον, ἐξεπληρώθησαν τὰ ἐν τῷ νόμῳ ὡρισμένα, καὶ ἔκτοτε ἐφαρμοστέον εἶναι καὶ τὸ ἐν Ἄρ. 78 ἀξίωμα, ὅτι ἰσχύει ὡς πρᾶξις ἐνήλικος.

Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δύναται νὰ προσδιορίσῃ τὴν χρῆσιν τῶν εἰσπραττομένων χρημάτων, ἐντεῦθεν ὅμως δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἐπεμβαίνει ἀρνούμενος τὴν καταβολήν, μεχρισοῦ βεβαιωθῇ περὶ τῆς προσηκούσης χρήσεως, ἢ ὅτι δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν σύμπραξιν τοῦ παρεπιτρόπου, οὐδεμίαν ἔχοντος ἐκ τοῦ νόμου τοιαύτην ἐντολήν (2).

Ἡ διδομένη παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἐξόφλησις ὡς παρὰ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου ἐπὶ τῇ λήψει τῶν ὀφειλομένων εἶναι πλήρης καὶ συνεπάγεται ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους, ὥστε λόγῳ αὐτῆς εἶναι ἔγκυρος καὶ ἡ συναίνεσις τοῦ ἐπιτρόπου πρὸς ἐξάλειψιν ὑποθήκης, ἢ ἀπαλλαγὴν ἐγγυητοῦ, διότι δὲν εἶναι παραίτησις, ἥτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς μεταβίβασιν εἰς ἄλλους τῶν ἐπὶ ἀλλοτρίων κτημάτων δικαιωμάτων κατὰ τὸ ἄρθ. 66 (3).

Ὡς δυνάμενος νὰ ἐξοφλήσῃ δύναται νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν, ἢ νὰ συνομολογήσῃ ἀνανέωσιν, κατὰ τὸν κανόνα; «ᾧτινι » καλῶς καταβάλλεται, οὗτος καὶ μετατιθέναι δύναται (4).»

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐκποίησιν ἀκινήτου τὸ δικαστήριον ἐντούτοις προσδιορίσῃ τὴν χρῆσιν τοῦ τιμήματος, ἢ διατάξῃ νὰ μένῃ παρὰ

(1) L. 25. 27. C. de adm. (5. 37).
(2) Demolombe VII. 661 Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ 55.
(3) Demolombe VII. 666. Aubry et Rau αὐτ. § 281. ὑποσ. 5. Troplong Hypoth. 738. δίς.
(4) L. 10. de novat. (46. 2). ΚΖ'. δ'. 10. Demol. VII. 668.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ ἀγοραστῇ, ἡ παρὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου καταβολὴ δὲν ἀπαλλάσσει τῆς εὐθύνης τὸν ἀγοραστήν (1).

Ὁ ἐπίτροπος νομίμως καταβάλλει τὰ χρέη τοῦ ὀρφανοῦ καὶ πρὶν καταστῶσιν ἀπαιτητά. Καθίσταται ὅμως ὑπεύθυνος καταβάλλων πρὸ τῆς προθεσμίας ἄνευ ἀφαιρέσεως τοῦ τόκου. Καὶ πρὸς ἑαυτὸν καταβάλλει μὴ χρήζων τῆς συμπράξεως τοῦ παρεπιτρόπου, διότι ἐνεργεῖ πρᾶξιν διαχειρίσεως (2).

Ἔχων μάλιστα χρήματα τοῦ ὀρφανοῦ εἰς χεῖρας ὀφείλει νὰ καταλογίσῃ αὐτὰ εἰς τὸ πρὸς ἑαυτὸν χρέος, ὅπως παύσῃ ὁ τόκος, ἀλλὰ καθόσον καθολοκληρίαν ἀποσβέννυται ἡ ἰδία αὐτοῦ ἀπαίτησις, μὴ ὢν ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ μερικὰς καταβολάς. Δὲν εἶναι καθαυτὸ συμψηφισμός, διότι ὁ ἐπίτροπος δὲν εἶναι ὀφειλέτης τοῦ ὀρφανοῦ, ἀλλὰ τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ σκόπιμος διαχείρισις (3).

Ἡ ἄτοκος ἀπαίτησις τοῦ ἐπιτρόπου κατὰ τοῦ ὀρφανοῦ δὲν καθίσταται αὐτοδικαίως ἔντοκος, ἀλλ' ὁ ἐπίτροπος, ὅπως καταστήσῃ αὐτὴν ἔντοκον, ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ συμβουλίου, ἂν συμφέρῃ μᾶλλον, νὰ τραπῇ εἰς ἔντοκον, ἢ νὰ προβλέψῃ διὰ δανείου περὶ ἐξοφλήσεως (4).

343. Αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ ἀνηλίκου κατὰ τρίτων δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν περὶ ἐκποιήσεως κινητῶν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (§ 321), διότι ἡ ἄμεσος εἴσπραξις τῶν χρημάτων δὲν εἶναι σκόπιμος, ἅμα δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη χρηματικοῦ. Ὅταν ὅμως ὑπάρχῃ, ἡ πρὸ τῆς προθεσμίας εἴσπραξις δι' ἐκχωρήσεως εἶναι πρᾶξις διαχειρίσεως καὶ ὡς τοιαύτη μόνον δικαιολογεῖται. Εἶναι προφανὲς ὅτι τοῦτο δὲν ἐπιτυγχάνεται ἄνευ θυσίας, περὶ ἧς κυρίως φέρει τὴν εὐθύνην ὁ ἐπίτροπος, ὅστις δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ δίδῃ ἀφέσεις, ἢ νὰ δωρῇ, καὶ ἐν γένει νὰ μειοῖ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνηλίκου (5). Μόνον λοιπὸν ὅταν ἡ θυσία εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀνάγκην καὶ ἀποτελῇ πρᾶξιν συνετῆς διαχειρίσεως, δὲν προσκρούει εἰς ἀπαγόρευσίν τινα.

---

(1) Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 56.
(2) Αὐτ. Demolombe VII. 653—656.
(3) Demolombe 657.
(4) Αὐτ. 658.
(5) L. 7 § 3. pro emt. (41. 4). Tutor tunc domini loco habetur, quum tutelam administrat, non quum pupillum spoliat. N. δ'. 6. Ὁ γὰρ ἐπίτροπος τάξιν ἔχει δεσπότου διοικῶν, οὐ μὴν ὅτε γυμνοῖ τὸν ἄνηβον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δύω τινὰ διαστέλλομεν. Κατὰ τὴν σχέσιν πρὸς τὸν τρίτον, εἰς ὃν ἐκχωρεῖ τὴν ἀπαίτησιν, ὁ ἐπίτροπος ἐκπροσωπεῖ τὸν ἀνήλικον μόνος, κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 58 τοῦ νόμου, οὐδεμία δὲ σύμπραξις εἶναι ἀναγκαία, ἅμα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ αὐτήν. Περὶ ἐκποιήσεως κινητῶν προβλέπεται, ὅτι γίνεται διὰ δημοπρασίας ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ παρεπιτρόπου, ἀλλὰ κινητὰ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι τὰ ἐνσώματα, οὐχὶ αἱ ἀπαιτήσεις. Πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν κατὰ τὴν ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεων συμπαιγνίαν τοῦ ἐπιτρόπου μετὰ τοῦ ἐκδοχέως, ὅπως ἡ πρᾶξις προσβληθῇ ὡς ἄκυρος.

Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν εὐθύνην τοῦ ἐπιτρόπου πρὸς τὸν ἀνήλικον, αὕτη ὑπάρχει πλήρης, ἅμα ἡ πρᾶξις τῆς διαχειρίσεως ἀποδεικνύεται ἀδικαιολόγητος καὶ ἐπιβλαβής (1).

Πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῆς τῆς εὐθύνης καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ τρίτου, ὅπως μὴ προταθῇ κατ' αὐτοῦ δολία συνεννόησις μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἡ προηγουμένη ἄδεια τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου εἶναι λίαν χρήσιμος (2).

344. Οὐδὲ περὶ ἀγορᾶς ἀκινήτου γίνεται εἰδικῶς λόγος ἐν τῷ νόμῳ, ἀλλὰ καθόσον τοιαύτη πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν γίνονται παραγωγικὰ τὰ κεφάλαια, πρέπει νὰ προηγηθῶσιν αἱ διατυπώσεις, αἱ προβλεπόμεναι ἐν ἄρθ. 64 (§ 326), ἄλλως τοιαύτη κτῆσις ἀκινήτου, κατ' αὐτογνώμονα τῶν κεφαλαίων διάθεσιν γενομένη παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, βαρύνει αὐτὸν καθολοκληρίαν καὶ δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα διὰ τὸν ἀνήλικον.

Οἱ Γάλλοι Συγγραφεῖς δὲν ἀποφαίνονται περὶ ἀκυρότητος (3), διότι δὲν κανονίζει τὸ συμβούλιον, κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα, τὸν τρόπον τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν κεφαλαίων, ὅπως παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ ἄρθ. 64, καθ' ὃ ἐπὶ ποσοῦ ὑπερβαίνοντος τὰς δισχιλίας δραχμὰς ἀποφασίζει καὶ τὸ δικαστήριον.

Δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι εἰς τὸν ἐπίτροπον ἐπιτρέπεται ἡ κτῆσις ἀκινήτων ἥττονος τῶν δισχιλίων δραχμῶν ἀξίας, διότι ἐν γένει

---

(1) Demolombe VII. 597. 598. Dalloz Min. 576. Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 68.

(2) Ταύτην ἀπαιτεῖ πάντοτε ὁ Ἰταλ. Κ. ἄρθ. 296.

(3) Demolombe VII. 676. Δέχονται ἀγορὰν ἀκινήτου ἐπὶ πιστώσει Duranton III. 570. Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 65.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ συγγενικὸν συμβούλιον προσδιορίζει τὴν ποσότητα, ἥτις μέλλει νὰ κατασταθῇ παραγωγική, ὁ δὲ ἐπίτροπος μὴ συμβουλευόμενος περὶ τούτου τὸ συγγ. συμβούλιον ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς ἰδίας ἐξουσίας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ ἐπίτροπος φέρει τὴν εὐθύνην διὰ πᾶσαν πρᾶξιν διαχειρίσεως, ἅμα ὑπάρχει ζημία καταλογιστέα εἰς ῥαθυμίαν.

345. Ἡ δωρεὰ δὲν εἶναι πρᾶξις διαχειρίσεως, ἀλλ' ἁπλῆ καὶ καθαρὰ μείωσις τῆς περιουσίας, ἥτις εἶναι ἀπολύτως ἄκυρος, καίτοι σιωπῶντος τοῦ νόμου. Ἀλλ' ἀρκεῖ ὅτι εἰς τὸν ἐπίτροπον ἀνετέθη μόνη ἡ διαχείρισις, ὅπως ἐξαχθῇ ἡ ἀπαγόρευσις πάσης πράξεως ὑπερβαινούσης τὰ ὅρια αὐτῆς.

Μικρὰ φιλοδωρήματα ἀνάγονται εἰς τὴν τάξιν τῶν συνήθων δαπανῶν καὶ δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ ὅρια τῆς διαχειρίσεως, οἷον δῶρα τοῦ νέου ἔτους, πρὸς συγγενεῖς, καθηγητάς, ὑπηρέτας κτλ. (τὰ εἰωθότα δῶρα, solemmia munera) (1).

Ἐπίσης περὶ συνυποσχετικοῦ οὐδὲν μνημονεύει ὁ νεώτερος νόμος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο κανονίζεται ἐκ τῆς γενικῆς διατάξεως, καθ' ἣν συνυποσχετικὸν δύναται νὰ συνομολογηθῇ παρὰ μόνου τοῦ ἔχοντος ἐλευθέραν τῆς περιουσίας διάθεσιν (Πολ. Δικ. ἄρ. 106). Ἄρα οὐδὲ ἀδεία τοῦ συγγ. συμβουλίου γίνεται συνυποσχετικόν (2).

346. Περὶ συστάσεως προικὸς ὑπὲρ τῆς ἀνηλίκου κόρης οὐδεὶς γίνεται λόγος ἐν τῷ νόμῳ.

Ὁ γαλλ. Κῶδιξ προέβλεψεν ἰδιαιτέρως, ἀναγνωρίσας τὴν πρὸς σύστασιν προικὸς ἱκανότητα τοῦ ἀνηλίκου συμπράξει ἐκείνων, ὧν ἡ συναίνεσις ἀπαιτεῖται διὰ τὸ κῦρος τοῦ γάμου (ἄρθ. 1095, 1309, 1398), οὐχὶ τουτέστι τοῦ ἐπιτρόπου.

Ὅμοιόν τι τούτου δὲν εὑρίσκομεν παρὰ Ῥωμαίοις.

Παρ' αὐτοῖς ἀρχικῶς πρὸς σύστασιν προικὸς καὶ ἡ ἐνῆλιξ γυνὴ ἔχρῃζε τῆς αὐθεντίας ἐπιτρόπου (3).

Δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοιαύτης αὐθεντίας ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ἀλλὰ περὶ συναινέσεως κηδεμόνος τῆς ἀφήλικος (4), τὰ δὲ ἀρχαῖα

---

(1) L. 12. § 3. de admin. (26. 7). ΑΖ'. ζ'. 11. Demolombe VII. 776. Aubry et Rau I. § 113. ὑποσ. 45.

(2) Demolombe VII. 778. καὶ ἐπ. Aubry et Rau I § 113. ὑποσ. 48.

(3) Gajus I. 178. L. 61 pr. de j dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 57.

(4) L. 60. αὐτ. L. 28. C de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 115.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κείμενα μετεποιήθησαν πρὸς τοιαύτην ἔννοιαν, ὥστε καὶ περὶ ὑποχρεώσεως τοῦ κηδεμόνος γίνεται λόγος πρὸς χορήγησιν προικὸς καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ γάμου (1). Γίνεται λόγος καὶ περὶ ἀδείας τοῦ δικαστηρίου, ὅπως ἐκποιηθῶσι πράγματα τῆς περιουσίας πρὸς μεταποίησιν εἰς χρήματα, παρὰ τοῦ μνηστῆρος προτιμώμενα (2).

Ὅταν ἡ συνομολογηθεῖσα προὶξ ὑπερβαίνῃ τὰς δυνάμεις τῆς περιουσίας τοῦ ἀνηλίκου, εἰ μὲν ὑπεσχέθη αὐτὴ αὕτη συναινέσει τοῦ κηδεμόνος, ἀπαλλάσσεται διὰ τὸ ὑπερβάλλον (3), εἰ δὲ ὑπεσχέθη ὁ κηδεμὼν μόνος ὡς διαχειριστὴς ἀλλοτρίων, ἐνέχεται προσωπικῶς πρὸς τὸν ἄνδρα, μὴ δυνάμενος νὰ προτείνῃ ἔνστασιν δόλου, πλὴν ἂν ἦτο ἐν εὐλόγῳ ἀγνοίᾳ, ἀλλὰ τότε ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι μέλλει νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὑπόλοιπον εὐποροῦσα. Οὐδὲ δύναται ὁ κηδεμὼν ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκχώρησιν τῆς κατὰ τῆς νυμφευθείσης ἀγωγῆς, ἀλλ' ἐνασκεῖ τὴν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ἐναντίαν (negotiorum gestorum contrariam) (4).

Μόνον καθ' ἣν περίπτωσιν μαίνεται ὁ πατὴρ προσδιορίζεται, ἡ προὶξ παρὰ τοῦ δικαστηρίου συμπράξει τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν προσηκόντων (5).

Τὰ αὐτὰ ἐφηρμόσθησαν καὶ πρὸς σύστασιν προγάμου δωρεᾶς παρὰ τοῦ ἀνηλίκου (6).

Σήμερον ὁ ἐπίτροπος οὐδὲν τούτων δύναται νὰ πράξῃ, διότι ἡ σύστασις προικὸς δὲν εἶναι πρᾶξις διαχειρίσεως, τὸ δὲ ἀνήλικον πρόσωπον οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τοῦτο ἱκανότητα, ὅθεν ἀπαιτεῖται ἐξάπαντος βούλευμα τοῦ συγγεν. συμβουλίου καὶ ἔγκρισις τοῦ δικαστηρίου, καὶ ὅταν δὲν πρόκειται περὶ ἐκποιήσεως πρὸς εὕρεσιν χρημάτων, ἢ διατιμήσεως τῆς προικὸς λόγῳ πωλήσεως, διότι αὐ-

---

(1) L. 52. de adm. (26. 7) ΛΖ'. ζ'. 51. L. 9. C. de adm. (5. 37). ΛΗ'. θ'. 23.

(2) L. 61. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 57. L. 22. § 1. C. de adm. (5. 37). ΛΗ'. θ'. 23.

(3) L. 61. § 1. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 57.

(4) L. 43. § 1. de admin. (26. 7). ΛΖ'. ζ'. 42.

(5) L. 5. § 3. 4. de j. dot. (23. 3). ΚΘ'. α'. 1. L. 28. C. de epsc. (1. 4). ΚΗ'. α'. 19. Ἅρμεν Δ'. α'. 22.

(6) L. 28. § 1. C. de j. dot. (5. 12). ΚΘ'. α'. 115. Rudorff Vormund. II. § 118.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ σύστασις προικὸς εἶναι διάθεσις τῆς περιουσίας καὶ τῆς προσόδου αὐτῆς, συνάμα δὲ ἀντικατάστασις τοῦ διαχειριστοῦ.

Περὶ προικίσεως τοῦ τέκνου ἀπαγορευθέντος ὑπάρχει ῥητὴ διάταξις, καθ' ἣν ἀπαιτεῖται γνωμοδότησις τοῦ συγγ. συμβουλίου καὶ δικαστικὴ ἀπόφασις (ἄρθ. 132).

347. Ὅταν κατὰ τὰς γενομένας παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου πράξεις δὲν τηρῶνται αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμεναι διατυπώσεις, ἡ πρᾶξις εἶναι ἄκυρος, ἀλλ' ἡ τυπικὴ ἀκυρότης ἕνεκα παραλείψεως τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένων πρὸς ἐξασφάλισιν προσωπικοῦ συμφέροντος λογίζεται σχετική, ὥστε δύναται νὰ καλυφθῇ, εἴτε διὰ τῆς μετὰ ταῦτα ἐπικυρώσεως τῆς πράξεως παρὰ τοῦ ἀνηλίκου ἐνηλικιωθέντος, εἴτε διὰ παραγραφῆς.

Ἡ ἐπὶ ἀκυρώσει ἀγωγὴ κατὰ τὸν γαλλ. Κώδικα (ἄρθ. 1304, 1314) παραγράφεται μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἐνηλικότητος (1).

Ἡ ἐπὶ τοιαύτῃ ἀκύρῳ κατὰ τύπους πράξει μεταβίβασις τῆς κυριότητος ἀκινήτου ἀποτελεῖ τίτλον πρὸς χρησικτησίαν δεκαετῆ ἢ εἰκοσαετῆ, ἥτις ὅμως δὲν ἀποκλείει τὴν προσωπικὴν ἀγωγὴν περὶ ἀκυρώσεως, μεχρισοῦ καὶ αὐτὴ παραγραφῇ (2).

Παρ' ἡμῖν αἱ διατάξεις περὶ παραγραφῆς τῆς ἀγωγῆς, περὶ ἀκυρότητος καὶ περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ τίτλου πρὸς χρησικτησίαν δὲν ὑπάρχουσιν αἱ αὐταί.

Ὑφίσταται ὅμως εἰδικὴ διάταξις περὶ τῶν ἐκποιηθέντων πραγμάτων τοῦ ἀνηλίκου ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὅτι μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνηλικότητος ἡ πρᾶξις ἰσχυροποιεῖται, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ ἀγωγὴ πρὸς ἀκύρωσιν αὐτῆς. Ἐν περιπτώσει δωρεᾶς (πλὴν προγάμου) ἀπαιτοῦνται δέκα ἔτη ἐπὶ παρόντων καὶ εἴκοσι ἐπὶ ἀπόντων (3).

Διὰ τοῦ περὶ ἀνηλίκων νόμου ἄρθ. 137 κατηργήθη πᾶσα διάταξις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀναγομένη εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ

---

(1) Fréminville de la minorité II. 896. Larombière IV art. 1304. Aubry et Rau IV. § 339 ὑποσ. 13. Ἀντιφρονεῖ Duranton II. 598. X. 282. XII. 545.

(2) Aubry et Rau II. § 218. ὑποσ. 10. 11. Troplong Prescript. II 902. καὶ ἐπ. Fréminville I. 364.

(3) L. 3. C. si maj. factus (5. 74). Γ', δ'. 66. Ἀρμεν Α'. ιϛ'. 14.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περὶ ἐπιτρόπων νόμου, ἀλλὰ τοιοῦτο θέμα δὲν περιλαμβάνεται ἐν τῷ περὶ ἐπιτροπείας νόμῳ, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ εἰδικὴ κατάργησις περὶ παραγραφῆς (1).

Κατὰ τὸ ῥητὸν γράμμα τῆς μνησθείσης διατάξεως λόγος γίνεται περὶ ἀφήλικος, ὥστε διαμφισβητεῖται, ἂν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀνηλίκου καὶ ἐπὶ ἐκποιήσεως γενομένης παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ κατὰ παράλειψιν τῆς δικαστικῆς ἐγκρίσεως. Κατὰ τὰ Βασιλικὰ ὅμως ἀδιακρίτως ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις, εἴτε ἐξεποίησεν ὁ ἄνηβος, εἴτε ὁ ἀφῆλιξ, εἴτε ὁ διατελῶν ὑπὸ κηδεμόνα, καὶ αὕτη ἡ πλατυτέρα ἑρμηνεία ἐπικρατεῖ (2). Περὶ καλῆς πίστεως τοῦ κατόχου δὲν γίνεται λόγος (3). Εἴτε ὅμως παρελείφθη ἡ δικαστικὴ ἔγκρισις τῆς πωλήσεως, εἴτε ἡ περὶ τούτου διαδικασία εἶναι ἄκυρος, εἰς τὸ αὐτὸ ἀποβαίνει. Τοῦτο ὑποστηρίζεται καὶ ἐκ τοῦ κειμένου τῆς διατάξεως, ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ νομίμου ἀποφάσεως.

ΤΜΗΜΑ Θ'.

Περὶ λογοδοσίας.

.....

Περίληψις.

348. Γενικὴ λογοδοσία μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιτρπείας.
349. Στοιχεῖα λογοδοσίας καὶ ἔξοδα αὐτῆς.
350. Ἐνιαύσιος λογοδοσία.
351. Ἀντιμισθία τοῦ ἐπιτρόπου.
352. Διατυπώσεις λογοδοσίας καὶ ἀπόδειξις αὐτῆς.
353. Τὸ κατάλοιπον τῆς λογοδοσίας εἶναι αὐτοδικαίως τοκοφόρον.
354. Λογοδοσία πρὸς χειράφετον ἢ νέον ἐπίτροπον ἀνηλίκου.
355. Παραγραφὴ μετὰ δεκαετίαν πάσης ἀγωγῆς ἐκ τῆς διαχειρίσεως.
356. Ὑποχρέωσις τῶν κληρονόμων τοῦ ἐπιτρόπου.

---

(1) ΑΠ. 152 (1873). 283 (1874).
(2) Rudorff II. σ. 439. Ὅρα Θέμιδα Α'. σ. 41. καὶ ἑπομ.
(3) Rudorff II. σ. 441.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

348. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιτροπείας ὁ ἐπίτροπος χρεωστεῖ λογοδοσίαν τῆς ὅλης διαχειρίσεως (Ἄρ. 80).

Τὸ τέλος τῆς ἐπιτροπείας ἐπέρχεται, εἴτε ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ ἐπιτρόπου, εἴτε ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνηλίκου. Εἴτε λοιπὸν διότι ὁ ἐπίτροπος παύει, ἢ ἀπαλλάττεται πρὸ τῆς ἐνηλικότητος τοῦ ὀρφανοῦ, εἴτε διότι ἀποθνήσκει ὁ ἀνήλικος, ἢ χειραφετεῖται, ἢ ἐνηλικιοῦται, ἀποδίδεται λόγος τῆς ἀπ' ἀρχῆς διαχειρίσεως μέχρι πέρατος αὐτῆς.

Ἂν ἡ ἐπιτροπεία ἀποπερατοῦται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιτρόπου, ἡ λογοδοσία χρεωστεῖται ὑπὸ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ (Ἄρ. 86), περὶ ὧν κατωτέρω ῥηθήσεται.

Ἡ περὶ λογοδοσίας διάταξις εἶναι δημοσίας τάξεως, ὥστε οὔτε ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διαθέτου δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἐπίτροπον τῆς ἐκ διαχειρίσεως ὑποχρεώσεως (1).

Τὸ ζήτημα, πρὸς τίνα δίδεται ἡ λογοδοσία, κατὰ φυσικὸν λόγον, λύεται ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ἐπιτροπεία περατοῦται.

Ἐὰν πλείονες διατελῶσιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιτροπείαν, εἰς ἕκαστον αὐτῶν δίδεται λογοδοσία κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνηλικιώσεως αὐτοῦ (2).

349. Ἡ λογοδοσία πρώτην βάσιν ἔχει τὴν ἀπογραφήν, ἐμφαίνουσαν τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας, ἣν διεχειρίσθη ὁ ἐπίτροπος. Ἄνευ αὐτῆς τῆς βάσεως οὐδὲν δύναται νὰ διευκρινισθῇ.

Ἐκ τοῦ πρώτου τούτου στοιχείου ὁρμωμένη ἡ λογοδοσία περιλαμβάνει λεπτομερῆ ἀνακεφαλαίωσιν ὅλων τῶν εἰσπραχθέντων καὶ δαπανηθέντων, καὶ ὅλων τῶν ἐνεργηθεισῶν πράξεων διαχειρίσεως ἐν εἴδει ἰσολογισμοῦ, ἐμφαίνοντος τὸ κατάλοιπον.

Ὡς πρὸς τὴν λοιπὴν διεξαγωγὴν ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ περὶ λογοδοσίας κανόνες, ὥστε ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ὀρθότατα πράττων, παρέλειψε τὸ Ἄρ. 473 τοῦ Γαλλ. Κώδικος περὶ ἁρμοδιότητος, ὡς ὅλως πλεονάζον, ἀφότου ἐκ τοῦ σχεδίου τοῦ Γαλλ. Κώδικος διεγράφησαν ἅπασαι αἱ περὶ εἰδικῆς διαδικασίας διατάξεις.

Ἐπίσης φρονοῦμεν ὅτι ὀρθῶς ποιῶν παρέλειψεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης καὶ τὴν ἐν Ἄρ. 471 τοῦ Γαλλ. Κώδ. διάταξιν, ὅτι

(1) Demolombe VII. 37. καὶ ἐπ. Dalloz Min. 594. Aubry et Raul. § 121. ὑποσ 16.

(2) Aubry et Raul. § 121.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποδίδονται ἅπασαι αἱ ἀποχρώντως δικαιολογούμεναι δαπάναι, αἱ ἀποβᾶσαι ὠφέλιμοι, ἀφοῦ τὰ περὶ δαπανῶν ἐκανονίσθησαν διὰ τοῦ περὶ διαχειρίσεως τμήματος ΙΑ', ὡς ἀνωτέρω εἴρηται.

Τὸ μόνον ἐξιδιάζον ἐνταῦθα εἶναι, ὅτι αἱ δαπάναι πρὸς λογοδοσίαν προκαταβάλλονται μὲν παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ὡς κατέχοντος τὴν περιουσίαν, βαρύνουσιν ὅμως μετὰ τὸ πέρας τῆς λογοδοσίας τὸν ἐπιτροπευθέντα ('Αρ. 80). Ἡ παρ' ἡμῖν διάταξις εἶναι γενικωτέρα, ὥστε δὲν ἐπιδέχεται τὰς ἐξαιρέσεις, ὅσας παραδέχονται ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ ἐπίτροπος στρεψοδικῶν παρέτεινε τὴν διαδικασίαν, ἢ παρενέβαλε παρεμπίπτοντα ἀνωφελῆ κτλ. (πλὴν ἐκείνων, ὅσα καὶ ἡ Πολ. Δικονομία 'Αρ. 216 καταγινώσκει εἰς βάρος τοῦ προτείνοντος), ἢ ἐξ ἰδίου πταίσματος παύει (1), τὸ τῆς λογοδοσίας ζήτημα διαμένει τὸ αὐτό, ὅτι ὁ ἐπίτροπος, φέρων εὐθύνην, δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν ἄνευ λογοδοσίας, ἥτις εἶναι ὅλως πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐπιτροπευθέντος.

Ἀλλ' ἡ δαπάνη τῆς διαδικασίας ὅπως ὑποχρεωθῇ ὁ ἐπίτροπος νὰ δώσῃ λογοδοσίαν, βαρύνει τὸν ἐπίτροπον, μὴ παρέχοντα τὴν λογοδοσίαν ἑκουσίως (2).

350. Πλὴν τῆς καθολικῆς λογοδοσίας ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκανόνισε καὶ ἄλλην προχειροτέραν, οὐχὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Γαλλ. Κώδ. 'Αρ. 470, ὁσάκις ὁ παρεπίτροπος ζητήσει, ἀλλ' ἐνιαυσίαν, ὅπως προέβλεψε καὶ ἡ Πολ. Δικον. ἐν 'Αρ. 492 § 4.

Ἀκριβέστερον ὁρίζων τὰ περὶ τούτου ὁ νεώτερος νόμος ἐν 'Αρ. 81, ὑποβάλλει τὸν ἐπίτροπον εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δίδῃ εἰς τὸ συγγεν. συμβούλιον κατ' ἔτος λόγον τῆς ἐνιαυσίου διαχειρίσεως, παρόντος τοῦ παρεπιτρόπου. Ἂν ὁ ἐπίτροπος οἰκοθεν δὲν πράξῃ τοῦτο, προκαλεῖται ὑπὸ τοῦ παρεπιτρόπου διὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου. Κατὰ τὸν Ὀργ. τῶν Δικαστ. 'Αρ. 102 τὴν ὑπερτάτην ἐπιτήρησιν ἐπὶ τούτων ἐνασκεῖ ἡ Εἰσαγγελία λαμβάνουσα γνῶσιν τῆς λογοδοσίας.

Τὰ τῆς λογοδοσίας ταύτης γράφονται ἐπὶ ἀσήμου χάρτου.

Ἡ ἐνιαύσιος λογοδοσία οὐδὲν προδικάζει, ἀλλὰ χρησιμεύει πρὸς ἁπλοῦν ἔλεγχον καὶ ἐπιτήρησιν. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς διατάξεως ταύτης πρὸς τὴν προηγουμένην, διότι

(1) Demolombe VIII. 103. 104. Dalloz Min. 641.
(2) Demolombe αὐτ. Aubry et Rau I. § 121.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄλλως εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιτροπείας δὲν ἤθελεν ὑπάρχει ἀνάγκη λογοδοσίας τῆς ὅλης διοικήσεως ἀπ' ἀρχῆς.

Ἡ ἐνιαύσιος λογοδοσία χρησιμεύει τοιουτοτρόπως πρὸς ἐπαγρύπνησιν τῆς διοικήσεως τοῦ ἐπιτρόπου, ὥστε, ἅμα ἀναφανῇ παρεκτροπή, νὰ προβλέψῃ τὰ δέοντα τὸ συγγεν. συμβούλιον μετὰ τοῦ παρεπιτρόπου, προκαλοῦν καὶ αὐτὴν τὴν παῦσιν τοῦ ἐπιτρόπου, ὅταν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει.

351. Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἐπιτροπεία εἶναι λειτουργία ἄμισθος, διότι ἡ ἀμοιβὴ δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἐπιζήτητον ἐπάγγελμα πρὸς πορισμὸν ἀνθρώπων ἀργῶν καὶ οὐδὲν ἀγαθὸν βουλευομένων.

Οὐχ ἧττον καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἀνεγνωρίσθη κατ' ἔθος, ὅτι δὲν ἀπάδει πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀμίσθου λειτουργήματος ἔκτακτος ἀντιμισθία, ὅταν αἱ ἐργασίαι εἶναι ὑπερβολικαί, ὥστε ὁ ἐπίτροπος ἀπασχολεῖται ὑπὲρ τὸ δέον (1).

Τὸ αὐτὸ ἐξέφρασαν καὶ τὰ Γαλλ. δικαστήρια σιωπῶντος τοῦ νόμου (2).

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔκρινε προτιμότερον, νὰ μὴ σιωπήσῃ περὶ τοῦ ἀναποφεύκτου. Διὰ τοῦτο ἐν Ἀρ. 82 ὥρισε μέν, ὅτι ἡ λειτουργία τοῦ ἐπιτρόπου εἶναι ἄμισθος, ἐπέτρεψεν ὅμως τῇ αἰτήσει αὐτοῦ, κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰς τὸ δικαστήριον, νὰ ὁρίσῃ ἀμοιβήν, ἀνάλογον πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ ὀρφανοῦ καὶ τοὺς εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς καταβαλλομένους κόπους.

Περὶ γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου δὲν γίνεται λόγος, ἀλλ ἐκ τῆς σιωπῆς ταύτης δὲν ἕπεται, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀκουσθῇ καὶ τὸ συγγεν. συμβούλιον, δυνάμενον νὰ δώσῃ χρησίμους πληροφορίας περὶ τῆς ἀναλογίας ταύτης καὶ καθόσον πρόκειται περὶ δαπάνης.

Εἰς τὴν μητέρα, τὸν πάππον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς σπανιώτερον θέλει ἀπονεμηθῇ ἀμοιβὴ ἀπάδουσα εἰς τὸ αἴσθημα τῆς στοργῆς καὶ μὴ πρέπουσα εἰς τοὺς ἔχοντας κοινὰ συμφέροντα, περὶ ὧν συνάμα φροντίζουσιν, ἐνῷ κυρίως ἁρμόζει εἰς τοὺς κοπιῶντας περὶ τῶν ὀρφανικῶν ὡς ἀλλοτρίων.

---

(1) L. 33. § 3 de adm. (26. 7).
(2) Demolombe VII. 610. Dallοz Min. 441.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

352. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου ἡλικίας εἶναι ἕκαστος κύριος τῆς ἰδίας περιουσίας καὶ πᾶσα πρᾶξις αὐτοῦ εἶναι ἔγκυρος. Ἀλλ' ὁ ἐπίτροπος, κατέχων τὴν περιουσίαν, καὶ ὅλα τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα καὶ μὴ λογοδοτῶν, εὐκόλως δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἐνηλικιωθέντα, σπεύδοντα ὁπωσδήποτε νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας περιουσίαν.

Εἶναι ὅλως ἀνήθικον ἐκ τῆς διαχειρίσεως νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν κέρδος ὁ ἐπίτροπος, ὅστις ἐπέτυχε νὰ μὴ δώσῃ λόγον, ἢ νὰ μὴ δώσῃ τὸν ἀποχρῶντα (non visis tabulis, nec dispunctis rationibus) καὶ ὅλως σκανδαλώδες μετὰ παρέλευσιν χρόνου νὰ ἐγείρωνται δίκαι περὶ ἐξαπατήσεως τοῦ ἐνηλικιωθέντος, ὃν ὁ ἐπίτροπος δύναται νὰ περιποιηθῇ κατὰ τὸν τελευταῖον χρόνον τῆς διαχειρίσεως διὰ τοιούτων θωπειῶν, ὥστε ν' ἀποφύγῃ τὴν λογοδοσίαν.

Πρὸς ματαίωσιν τοιούτων τεχνασμάτων ὁ νομοθέτης προσδιώρισεν, ὅτι ἡ γενικὴ λογοδοσία ἐπὶ τοσοῦτον εἶναι δημοσίας τάξεως, ὥστε, ἂν αὕτη δὲν προηγηθῇ ἐγγράφως μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν καὶ δὲν παραδοθῶσι τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα, δὲν παρέλθωσι δὲ καὶ δέκα ἡμέραι, ὅπως ἐξετάσῃ ἐν ἀνέσει ὁ ἐνηλικιωθεὶς πᾶν μετ' αὐτοῦ συμβόλαιον τοῦ ἐπιτρόπου, δι' οὗ συνομολογοῦνται ὑποχρεώσεις τοῦ καταστάντος ἐνηλίκου, ἢ ἐλαττοῦνται αἱ πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμεναι ἐγγυήσεις (δηλ. ὑποθῆκαι κτλ.) (1), εἶναι ἄκυρον. Ἡ πρὸ δεκαημερίας παράδοσις τῆς λογοδοσίας καὶ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων πρέπει μάλιστα ν' ἀποδεικνύεται ἐγγράφως (Ἀρ. 83).

Μετὰ τὴν δεκαημερίαν ταύτην, ἀφοῦ ἐπῆλθεν ἡ ὥριμος σκέψις, ὁ γενόμενος ἐνῆλιξ δύναται νὰ πράξῃ περὶ τῶν ἰδίων ὅ, τι βούλεται, καθόσον εἶναι κύριος καὶ νὰ δωρήσῃ.

Ἂν ὅμως εἶναι βέβαιον, ὅτι δὲν ὑπῆρχε περιουσία τοῦ ἐνηλίκου, οὔτε περιῆλθέ τι εἰς χεῖρας τοῦ ἐπιτρόπου, διὰ νὰ δώσῃ λόγον, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διάταξις δὲν ἐφαρμόζεται.

---

(1) Ὁ Γαλλ. Κῶδιξ, Ἀρ. 472 φέρει ἁπλῶς πᾶν συμβόλαιον, ἀλλὰ διὰ τῆς Νομολογίας περιωρίσθη εἰς τ' ἀναγόμενα εἰς τὴν λογοδοσίαν τοῦ ἐπιτρόπου. Demolombe VIII. 63 καὶ ἑπ. Dalloz Min. 651. Aubry et Rau. I. § 121.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα πρέπει νὰ ὑπάρχωσι βέβαια καὶ ἀναμφισβήτητα, διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἐφαρμογὴ τοσοῦτον ῥητῆς διατάξεως (1).

Καθόσον ὁ νόμος ὁμιλεῖ περὶ μόνου τοῦ ἐπιτροπευομένου, γενομένου ἐνηλίκου, δὲν ἔπεται, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι ἄκυρα καὶ τὰ μετὰ τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ ἢ τοῦ ἐπιτρόπου συμβόλαια (2).

Ὡς πρὸ τοὺς κληρονόμους ἐκλείπει ἐντελῶς ἡ ἀφορμὴ τοῦ νόμου, διότι κατ' οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν ἐπὶ λογοδοσίας εἶναι ἀναγκαία τοιαύτη πρόνοια ἐπὶ ἐνηλίκων, οἷοι οἱ κληρονόμοι, ἂν δὲ εἶναι ἀνήλικοι, δὲν συμβιβάζονται.

Ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις τῆς λογοδοσίας δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνεται δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἡμετέρου νόμου, οὔτε ἡ παράλειψις παραδόσεως δικαιολογητικοῦ τινος ἐγγράφου καθιστᾷ ἀτελῆ τὴν λογοδοσίαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι χωριστὴ τοῦ συμβολαίου, ὃ πρόκειται νὰ ἔχῃ κῦρος, καὶ προγενεστέρα αὐτοῦ κατὰ 10 ἡμέρας (3).

Περὶ βεβαίας χρονολογίας τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ νόμῳ, ὥστε ἀπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ σχηματίσῃ γνώμην περὶ τῆς χρονολογίας ταύτης (4).

353. Ἀφ' ἧς ἡμέρας περαιωθῇ ἡ λογοδοσία, τὸ πρὸς ὄφελος τοῦ ἐπιτροπευθέντος καταλοιπὸν εἶναι αὐτοδικαίως τοκοφόρον(Ἀρ.84)

Διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς ὑποχρεώσεως τόκου ὁ ἐπίτροπος, δύναται νὰ καταβάλῃ ἀμέσως ἢ νὰ καταθέσῃ τὸ ὀφειλόμενον, ἅμα ὑπάρχῃ πρόσκομμα κατὰ τὴν καταβολήν.

Ἐκ τῆς ῥητῆς ταύτης τοῦ νόμου διατάξεως δὲν ἔπεται, ὅτι δὲν χρεωστεῖται τόκος παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου διὰ τὰ παρ'αὐτῷ χρήματα, ἂν ἐπίτηδες βραδύνῃ τὴν λογοδοσίαν καὶ τὴν περαίωσιν αὐτῆς, καταστὰς ὑπερήμερος καὶ μάλιστα δι' ἀγωγῆς (5). Ἅμα ὑπάρχει ὑπαιτιότης, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ὑπάρχει καὶ δικαίωμα

---

1) Demolombe VIII. 88. Dalloz Min. 649.

(2) Demolombe VIII. 78. Aubry et Rau I. § 121 ὑποσ. 25. L. 68. de reg. j. (50. 17). Βασ. Β, γ'. 68. Τὰ προσώποις ὑπάρχοντα προνόμια σβέννυνται αὐτοῖς τοῖς προσώποις.

(3) Aubry et Rau I. § 121. ὑποσ. 27.

(4) Dmolombe VIII. 60. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 29.

(5) Demolombe VIII. 136. Aubry et Rau αὐτ ὑποσ. 14.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποζημιώσεως, ἀλλ' ἡ ὑπαιτιότης αὕτη πρέπει ν' ἀποδεικνύεται ἰδιαιτέρως, ἐνῷ μετὰ τὴν περαίωσιν τῆς λογοδοσίας ὁ τόκος χωρεῖ αὐτοδικαίως.

Ἐπελθούσης διορθώσεως τῆς λογοδοσίας, ἐξ ἧς καταφαίνεται ἀνώτερον κατάλοιπον, ὡς πρὸς αὐτὸ ὁ τόκος δύναται νὰ λογισθῇ ἀπὸ τῆς περαιώσεως τῆς λογοδοσίας, ἂν ἀποδεικνύεται ἐν κακῇ πίστει ὁ ἐπίτροπος, ἄλλως ἀπὸ τῆς διορθώσεως ταύτης (1).

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔκρινε περιττὸν, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Γαλλ. Κώδικος Ἀρ. 474, νὰ ὁρίσῃ ἀπό τίνος ἐποχῆς δικαιοῦται καὶ ὁ ἐπίτροπος εἰς τόκους, ὅταν ἐκ τῆς περαιωθείσης λογοδοσίας ἐξάγεται, ὅτι εἰς αὐτὸν χρεωστεῖται ὑπόλοιπον. Ὡς ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ νομοθέτου ἐξάγεται, ὅτι ἐνταῦθα ἐφαρμόζονται οἱ κοινοὶ περὶ ὑπερημερίας κανόνες.

Ἡ ὅλη διάταξις τοῦ Ἄρθρ. 84 ἀφορᾷ τὴν ὁριστικὴν λογοδοσίαν, οὐχὶ δὲ τὴν ἐνιαυσίαν, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς λέξεως *ἐπιτροπευθέντα* εἰς τὸ παρῳχημένον.

354. Ἡ λογοδοσία δὲν ἔπεται ἕνεκα μόνης τῆς ἐνηλικιώσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῆς χρεωστεῖται λόγῳ παύσεως τοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλὰ τότε δὲν ὑφίσταται ὁ κίνδυνος νομικῆς πράξεως, ἅμα ὁ ἐπιτροπευθεὶς δὲν ἔφθασε τὴν νόμιμον ἡλικίαν. Ἡ θέλει γίνει λοιπὸν ἡ λογοδοσία πρὸς τὸν χειράφετον συμπράξει τοῦ κηδεμόνος κατὰ τὸ Ἄρ. 102, ἢ ἐπῆλθεν ἀντικατάστασις ἐπιτρόπου, ὅτι εἰς τὸν νέον ἐπίτροπον γίνεται ἡ λογοδοσία. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις οὐδεμία ὑπάρχει ἀπαγόρευσις ἐξωδίκου λογοδοσίας, καθ' ἣν κανονίζεται καὶ ἡ προκειμένη. Ὁ παύων ἐπίτροπος ἐλευθεροῦται ἐγκύρως παρὰ τοῦ διαδεχομένου αὐτὸν καὶ παραδεχομένου τὴν λογοδοσίαν, διότι κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην δὲν ὁρίζεται ἰδιαιτέρα διατύπωσις.

Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐλευθεροῦται ὁ ἐπίτροπος λογοδοτῶν πρὸς τὸν χειράφετον συναινέσει τοῦ κηδεμόνος, ἐφόσον καὶ ἐνταῦθα οὐδεμία ἰδιαιτέρως κανονίζεται διατύπωσις (2).

Τινὲς ἀπαιτοῦσιν ἡ λογοδοσία πρὸς τὸν νέον ἐπίτροπον νὰ γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ παρεπιτρόπου, ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ οὐδὲν κεῖται περὶ τούτου, οὐδὲ ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπαγραφήν, καθ' ἣν

(1) Dalloz Min. 629.
(2) Demolombe. VIII. 55 καὶ ἐπ. Περὶ τούτου κατωτέρω § 367.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ παρεπιτρόπου, ἐνῷ ὁ ἀνήλικος νομίμως ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ νέου ἐπιτρόπου (1).

355. Μετὰ τὴν αὐστηρὰν περὶ λογοδοσίας διάταξιν ὁ νομοθέτης ἔκρινε δίκαιον ν' ἀνακουφίσῃ τὸν ἐπίτροπον, ἐπὶ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐπιτροπείας ὑπεύθυνον, μέχρι παραγραφῆς, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, διὰ τὰ τῆς διοικήσεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνέτεμεν εἰς δέκα μόνα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεως, ἢ τοῦ θανάτου (2) τοῦ ἐπιτροπευθέντος τὴν παραγραφὴν πάσης ἀγωγῆς, ἐκ τῆς διοικήσεως τῆς ἐπιτροπείας προκυπτούσης, ἄρα καὶ τῆς περὶ λογοδοσίας.

Καθόσον ἀφορᾷ ὅμως τὸ τῆς λογοδοσίας κατάλοιπον, ὡς ἐκκαθαρισθὲν καὶ μὴ ἀμφισβητήσιμον, δὲν ἔκρινε δικαίαν τοιαύτην ἐξαίρεσιν ὁ νομοθέτης, ἀλλ' ἀφῆκεν ἐν ἰσχύϊ τὴν κοινὴν παραγραφὴν (Ἀρ. 85) (3), μὴ ἐφαρμοστέαν ἐπίσης εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν κατεχομένων παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου κτημάτων τοῦ ἀνηλίκου (4).

Τοιουτοτρόπως ἐν βραχυτέρῳ διαστήματι ἀπαλλάσσεται ὁ ἐπίτροπος τῶν βαρειῶν συνεπειῶν τῆς εὐθύνης καὶ τῶν ὑποθηκῶν καὶ ἀποκαθίσταται πάλιν πρὸς τρίτους κατὰ πάντα ἀξιόχρεως, διότι τὸ κατάλοιπον τῆς λογοδοσίας οὐδένα λανθάνει, προκύπτον ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ εὐκόλως ἀποδεικνύμενον, ὅτι ἐξωφλήθη,

Ὁ ἐπίτροπος, ὅστις ἔδωκε λόγον τῆς διαχειρίσεως, ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ἄλλην ἀσφάλειαν, ὅτι, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, δὲν ἐπιτρέπεται γενικὴ ἀναθεώρησις λογαριασμῶν ἀλλὰ μόνη ἡ διόρθωσις λογιστικῶν λαθῶν, παραλείψεων, διπλῶν ἐγγραφῶν κτλ. (Πολιτικῆς Δικονομίας Ἀρ. 714).

Καθόσον σαφῶς ὁ ἡμέτερος νόμος μόνον τὸ ἐκκαθαρισθὲν ὑπόλοιπον ἐκ τοῦ δοθέντος ἀπολογισμοῦ ἐξαιρεῖ τῆς δεκαετοῦς παραγραφῆς, ἔπεται ὅτι αἱ τοιαῦται διορθώσεις, σκοποῦσαι τὴν ἐκκαθά-

---

(1) Aubry et Rau I. § 121. ὑποσ. 2. Ἀντιδοξ. Demolombe VIII. 56. Duranton III. 615.

(2) Οὕτω καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἡ νομολογία. Demolombe VII. 154. Aubry et Rau I. § 121. ὑποσ. 39.

(3) Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ μνησθέντι Ἄρθρῳ τοῦ Γαλλ. Κώδικος, πρεσβεύεται ὅμως παρὰ τῶν συγγραφέων Toullier II. 1276. Demolombe VIII. 158. Aupry et Rau I. §121 ὑποσ. 49.

(4) Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 44.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρισιν, ὑπόκεινται εἰς ἣν καὶ αὐτὴ δεκαετίαν, εἴτε πρόκειται περὶ δόλου, κατόπιν ἀνακαλυφθέντος, εἴτε περὶ λογιστικοῦ λάθους (1).

Ἀνεκινήθη πολὺ τὸ ζήτημα, ἂν ἐν δεκαετίᾳ ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεως παραγράφεται καὶ ἡ ἀγωγὴ περὶ ἀκυρώσεως τῶν συνομολογηθέντων παρὰ τὴν διάταξιν τοῦ Ἀρ. 83. Οἱ λύοντες ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα προτείνουσιν ὡς ἐπιχείρημα, ὅτι ἄλλως ἄρχεται παραγραφὴ πρὸ τῆς συνομολογήσεως, δηλ. ἀπὸ τῆς ἐνηλικότητος (2). Ὑπερίσχυσεν ὅμως ἡ ἐναντία γνώμη ἐπὶ τῇ σκέψει, ὅτι, ἐνῷ ἡ περὶ λογοδοσίας ἀγωγὴ παραγράφεται ἐν δεκαετίᾳ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιζῇ ἀγωγὴ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπιτροπείαν πραχθέντων, ὑπὸ οἱανδήποτε πρόφασιν καὶ μάλιστα καθόσον τοιαῦτα συμβόλαια περιέχουσι λογοδοσίαν ὡς ἐπιτοπλεῖστον (3).

Μόνην ἐξαίρεσιν προτείνουσι δόλου, ἢ βίας ὡς ἐκ τοῦ Ἀρ. 1304 τοῦ Γαλλ. Κώδικος, κανονίζοντος καὶ τούτου δεκαετίαν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ δόλου, ἢ ἀπὸ τῆς παύσεως τῆς βίας, καὶ λόγῳ τῆς διατάξεως ταύτης παραδέχονται, ὅτι καὶ τὰ μνησθέντα συμβόλαια δύνανται ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως αὐτῶν νὰ προσβληθῶσιν ἐντὸς δεκαετίας, καθόσον ἡ ἀγωγὴ περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἀκύρωσιν, μηδόλως ἐπαναφέρουσα τὸ ζήτημα τῆς λογοδοσίας (4).

Ἐν ἐλλείψει τοιαύτης ἰδιαιτέρας διατάξεως παρ' ἡμῖν θέλει ἰσχύει ὡς πρὸς τὸν δόλον καὶ τὴν βίαν ἡ τριακονταετία. Ἀντιστρόφως ὅμως ἂν ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς δεκαετοῦς παραγραφῆς τῆς περὶ λογοδοσίας ἀγωγῆς, ἡ διακοπὴ αὕτη ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν περὶ ἀκυρώσεως τῶν συνομολογηθέντων, ὡς ἀποτελούντων πάντοτε μέρος τῆς λογοδοσίας (5).

---

(1) Οἱ Γάλλοι στερούμενοι διατάξεως, κανονιζούσης στενὴν ἐξαίρεσιν, δύνανται νὰ πρεσβεύωσι τὸ ἐναντίον, ὑπό τινα διαστολήν. Demolombe VIII. 160 καὶ ἐπ. Dalloz Min. 675, παρ' οἷς καὶ τοὺς ἀντιδοξοῦντας. Abry et Rau I. § 121 ὑποσ. 42—44.

(2) Toullier II. 1278.

(3) Εἰς μόνην τὴν περίστασιν ταύτην συμφωνεῖ Aubry et Rau I. § 121. ὑποσ. 35. Ἐνῷ γενικῶς Troplong Prescr. II. 1087. Demolombe VIII. 168.

(4) Demolombe VIII. 164. καὶ ἐπ. Aubry et Rau I. § 121. ὑποσ. 37.

(5) Dalloz Min. 670.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σιωπήσας ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐπιτρόπου κατὰ τοῦ ἐπιτροπευθέντος(actio tutelæ contraria), ἐνῷ ἐγίνωσκε τὰς περὶ τούτου σπουδαίας ἀμφισβητήσεις, ἔδειξεν, ὅτι προτιμᾷ τὴν γνώμην τῶν παραδεχομένων τὴν κοινὴν παραγραφήν(1).

Ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ ἀπαραγράπτου τῶν ἐνστάσεων ἕπεται, ὅτι ὁ ἐπιτροπευθείς, ἐναγόμενος, δύναται καὶ μετὰ δεκαετίαν κατ' ἔνστασιν νὰ προτείνῃ πρὸς συμψηφισμὸν τὰς ἐκ τῆς μὴ δοθείσης λογοδοσίας ἀπαιτήσεις (2).

356. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιτρόπου δὲν ἀποσβέννυται ἡ εὐθύνη, ἀλλ' αἱ ἐξ αὐτῆς ὑποχρεώσεις μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κληρονόμους.

Κανονίζων τὰ περὶ τούτου ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐν Ἀρ. 86. ἀντέγραψε τὴν διάταξιν τοῦ Γαλλ. Κώδ. Ἀρ. 419, οὐδεμίαν δοὺς προσοχὴν εἰς τὰς γενομένας παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀτοπημάτων αὐτῆς.

Ἐν πρώτοις καθιεροῦται ἡ ἀναμφισβήτητος ἀρχή, ὅτι ἡ ἐπιτροπεία εἶναι ὑπηρεσία προσωπική, μὴ μεταβαίνουσα εἰς τοὺς κληρονόμους. Εἰς αὐτοὺς λοιπὸν μεταβαίνουσι μόναι αἱ ἐκ τῆς εὐθύνης τῆς διαχειρίσεως πηγάσασαι ὑποχρεώσεις.

Μετὰ τὸ αὐταπόδεικτον τοῦτο ἀξίωμα ἐπιφέρεται ὅμως ἡ σπουδαία ἐξαίρεσις, ὅτι οἱ κληρονόμοι, ἐνήλικες ὄντες, χρεωστοῦσι τὴν ἐξακολούθησιν τῆς διαχειρίσεως μέχρις οὗ ἕτερος ἐπίτροπος ἀναλάβῃ αὐτήν.

Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἦτο παρ' ἡμῖν ὅλως περιττὴ μετὰ τὴν διάταξιν τοῦ Ἀρ. 22, ὅτι εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις ὁ Εἰρηνοδίκης, ἢ ὁ Εἰσαγγελεὺς διορίζει προσωρινὸν ἐπίτροπον.

Ἦτο καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐν χρήσει ἡ ἐξαίρεσις (3), οὐχὶ ὅμως κατὰ τοιαύτην ὑπερβολήν, διότι ὁ κληρονόμος ὤφειλε νὰ φέρῃ εἰς πέρας μόνας τὰς ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, διὰ νὰ μὴ ἐπέλθῃ βλάβη ἐκ τῆς αἰφνιδίας διακοπῆς, καθίστατο δὲ ὑπεύθυνος καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἐξακολουθῶν διαχείρισιν, ὡς περὶ κληρονομικῶν πραγμάτων.

---

(1) Demolombe VIII. 176. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 50 παρ' ᾧ ὅρα τὰς διαφόρους γνώμας· ἐκ τῶν ἀντιφρονούντων ἴδε Toullier II. 1279.

(2) Dalloz Min. 683.

(3) L. 60. de adm. (26. 7). L. 4. de hered. (37. 7), L. 3. C. de hered. (5. 54).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου οἱ ἐνήλικες κληρονόμοι χρεωστοῦσι τὴν ἐξακολούθησιν, οὐ μόνον τῶν ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων, ἀλλὰ τῆς διαχειρίσεως μεχρισοῦ διορισθῇ νέος ἐπίτροπος.

Ἀλλ' ἡ διαχείρισις περιλαμβάνει παντοῖα. Δύνανται λοιπὸν νὰ εἰσπράττωσι χρήματα, νὰ δίδωσιν ἐξοφλήσεις, νὰ ἐκμισθόνωσιν ἀκίνητα, νὰ ἐκχωρήσωσιν ἀπαιτήσεις κτλ. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα ὁ νόμος ἐμπιστεύεται εἰς τὸν ἐπίτροπον, εἴτε διότι εἶναι ἀνιὼν λόγῳ τῆς στοργῆς, εἴτε διότι διορίζεται μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν. Πῶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδίδεται ἡ αὐτὴ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν τυχαῖον κληρονόμον;

Ὁ νόμος ἐξαιρεῖ τοὺς ἀνηλίκους, ἀλλὰ κατὰ φυσικὸν λόγον πρέπει νὰ συνυπακουσθῇ ἡ ἐξαίρεσις τῶν ἀπηγορευμένων καὶ ἀφάντων (1).

Ἐνῷ κατὰ νόμον αἱ γυναῖκες εἶναι πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν ἀνίκανοι (Ἀρ. 49, δ'.), οὐχ ἧττον δὲν ἐξαιροῦνται ὡς κληρονόμοι τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς διαχειρίσεως, διότι δὲν ἐνεργοῦσιν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἰδιότητα κληρονόμου, ὁ δὲ νόμος ὑποχρεοῖ ἅπαντας τοὺς ἐνήλικας (2). Παράδοξον τῷόντι, κόρη μόλις συμπληρώσασα τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ ἐν τούτοις ὑπόχρεως νὰ διαχειρίζεται περιουσίαν ἀνηλίκων, ἐνῷ ἴσως ἀμηχανεῖ νὰ διαχειρισθῇ τὰ ἴδια, οὖσα διὰ τ' ἀλλότρια ὑπεύθυνος ὡς ὁ ἐπίτροπος.

Θέλουσιν εἰπεῖ, ὅτι εἶναι εὔκολος ἡ θεραπεία, προκαλουμένου διορισμοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ἴσως, ὅτι ἐνίοτε παρατείνονται μακραὶ καὶ πεισματώδεις δίκαι πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὴν ἐπιτροπείαν καλουμένου.

Ὡς ἐκ τούτου φρονοῦμεν, ὅτι διὰ τῶν λέξεων, *μέχρις οὗ ἕτερος ἐπίτροπος ἀναλάβῃ τὴν διαχείρισιν*, συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ διορισμὸς προσωρινοῦ ἐπιτρόπου κατὰ τὸ Ἀρ. 22.

Ἄνευ τοιαύτης διατάξεως οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται, ὅτι τὸ δικαστήριον, χάριν τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνηλίκου, δύναται νὰ διορίσῃ προσωρινὸν διαχειριστήν (3).

Εἶναι προφανές, ὅτι οἱ μὴ ἀποδεχόμενοι τὴν κληρονομίαν εἰς

---

(1) Demolombe VIII. 11.
(2) Demolombe VIII. 12. Aubry et Rau I. 118. ὑποσ. 2.
(3) Demolombe VIII. 16. Aubry et Rau αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐδεμίαν ὑπόκεινται ὑποχρέωσιν, ὑπόκεινται ὅμως οἱ διασκεπτόμενοι καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀπογραφῆς (1).

Οἱ κληρονόμοι δὲν ὑπόκεινται ὅμως εἰς τὴν νόμιμον ὑποθήκην, καθότι δὲν ἔχουσι τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐπιτρόπου, κατὰ δὲ τὸν ν. Ὑποθ. ἄρθ. 11 § 3 μόνοι οἱ ἐπίτροποι καὶ οἱ ἐγγυηταὶ αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν ὑποθήκην ταύτην (2).

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ ἐπιτροπείας τῶν φυσικῶν τέκνων.

Περίληψις.

357. Διαστολὴ ἀναγνωρισθέντων καὶ μὴ ἀναγνωρισθέντων φυσικῶν τέκνων.
358. Ἐφαρμογὴ τῶν κυριωτέρων διατάξεων.
359. Πράξεις καθ' ἃς δὲν ἀπαιτεῖται ἡ παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἀναπλήρωσις τοῦ συγγεν. συμβουλίου.
360. Περὶ τῶν λοιπῶν διατάξεων.

357. Τὸ φυσικὸν τέκνον δὲν εἶναι προϊὸν οἰκογενείας, διὰ τοῦτο περὶ τῆς ἐπιτροπείας αὐτοῦ ἔκρινεν ἀναγκαῖον ὁ νομοθέτης νὰ διατάξῃ παραπλησίως μέν, ἀλλ' ἀφαιρῶν ὅσα σχετίζονται πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τουτέστιν ὅσα ἀνάγονται εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, οὗ τὸ ἔργον ἀνατίθησιν εἰς μόνον τὸν Εἰρηνοδίκην.

Διὰ τῶν εἰδικῶν διατάξεων ἀπέφυγεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς ἀμφισβητήσεις, αἵτινες εἶναι ἀναπόφευκτοι, ὁσάκις, ἐν σιωπῇ τοῦ νόμου, ἐφαρμόζονται διατάξεις ἐξ ἀναλογίας, ὅπως συμβαίνει ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου (3).

(1) Αὐτόθι 9. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 4.
(2) Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 5. Duranton III. 613.
(3) Demolombe VIII. 369 καὶ ἐπ. Dalloz Min. 686. καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ πρῶτον ἔλυσε τὸ ζήτημα περὶ τῶν ἀναγνωρισθέντων φυσικῶν τέκνων, ἀφομοιῶν αὐτὰ πρὸς τὰ γνήσια, ἐφ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν ἐπιτροπείαν, κανονιζόμενην καὶ ἐπ' αὐτῶν διὰ τῶν Ἄρ. 10, 11, 13—18, ὥστε καὶ ἐκ τελευταίας βουλήσεως τοῦ πατρὸς λαμβάνουσιν ἐπίτροπον, καὶ ἡ μήτηρ καλεῖται εἰς τὴν ἐπιτροπείαν αὐτῶν, ὅπως τῶν γνησίων, μόνη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι δὲν καλοῦνται οἱ ἀνιόντες ὡς νόμιμοι ἐπίτροποι (Ἄρ. 87).

Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τοῦ πατρὸς, ἢ τῆς μητρὸς, δὲν συνεπάγεται συνεπείας ὡς πρὸς τοὺς ἀνιόντας (§ 178).

Τὰ μνημονευόμενα ἐν Ἄρ. 87 Ἄρ. 10—18 ἀπαιτοῦσι τὴν σύμπραξιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμόζεται ἡ εἰδικὴ διάταξις τοῦ Ἄρ. 94, καθ' ἣν ὁ ἁρμόδιος Εἰρηνοδίκης ἀναπληροῖ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἐπὶ φυσικῶν τέκνων.

Ἐν ἐλλείψει τῆς μητρὸς, ἢ ἐπιτρόπου ἐκ τελευταίας βουλήσεως, δίδεται ἐπίτροπος παρὰ τοῦ δικαστηρίου (Ἄρ. 88), εἰς πᾶσαν περίπτωσιν διορίζοντος παρεπίτροπον (Ἄρ. 89).

Μὴ ἀναγνωρισθέντα φυσικὰ τέκνα εἶναι, ὅσα οὔτε ὁ πατὴρ, οὔτε ἡ μήτηρ ἀνεγνώρισαν, εἰς ἃ τὸ δικαστήριον Πρωτοδικῶν ἀπευθείας διορίζει ἐπίτροπον (Ἄρ. 88, 89).

Εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης ὑπάγονται τὰ ἐκ μοιχείας, ἢ ἐξ αἱμομιξίας (1).

Τὸ δικαστήριον ἐπιλαμβάνεται τοῦ τοιούτου διορισμοῦ κατὰ τὸ Ἄρ. 22 τοῦ νόμου, ἤτοι τῇ αἰτήσει παντὸς ἔχοντος συμφέρον ἢ τοῦ εἰσαγγελέως, διότι περὶ συγγενῶν δὲν πρόκειται.

358. Τὰ περὶ ἀπαλλαγῆς, παραιτήσεως, ἀνικανότητος καὶ παύσεως ἐφαρμόζονται ἀπαραλλάκτως (Ἄρ. 90), ἀναπληροῦντος τοῦ Εἰρηνοδίκου τὸ συγγεν. συμβούλιον.

Τὴν ἀνατροφὴν ἀνατίθησι τὸ δικαστήριον κατὰ τὸ δοκοῦν, εἴτε εἰς τὸν ἐπίτροπον, ἢ εἰς ἄλλον τινά (Ἄρ. 91).

Περὶ ἐκθέτων τέκνων δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ νόμῳ, διότι, ἐπὶ

(1) Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀναλογία τῶν νόθων πρὸς τὰ γνήσια εἶναι 7, 63 ἐπὶ τοῖς 100 (δηλ. ἐπὶ 1,005.078 γεννήσεων 76,697 νόθα) καὶ σχεδὸν ἡ αὐτὴ ἐν Ἀγγλίᾳ, Πρωσσίᾳ, ἐλάσσων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ πολὺ ἀνωτέρα ἐν Δανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ, παρ' ἡμῖν δὲ 1 ἐπὶ 102, ἤτοι 298 νόθα ἐπὶ 30,858 γνησίων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑποθέσει, ὅτι ὑπάρχουσι δημόσια ἐκθετοτροφεῖα, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διορίσῃ τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐκθετοτροφείου ἐπίτροπον καὶ ν' ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀνατροφήν (1). Ἂν ὅμως φιλάνθρωπός τις ἐπιθυμεῖ ν' ἀναδεχθῇ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ τέκνου, πάλιν τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀποφασίσῃ συμφώνως πρὸς τὴν περίστασιν καὶ τὸ συμφέρον τοῦ τέκνου.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τὰ πρῶτα αὐτοῦ καθήκοντα (Ἄρ. 58—69), δὲν ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ διατάξῃ ἄλλο τι ὁ νομοθέτης (Ἄρ. 92).

Ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν κινητῶν ὁ Εἰρηνοδίκης, ἀντὶ τοῦ συγγεν. συμβουλίου, δύναται ν' ἀποφανθῇ, ποῖα εἶναι διατηρητέα (Ἄρ. 93), ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν προσδιορισμὸν τῶν δαπανῶν, τὰς πωλήσεις, τὰς ἐκμισθώσεις καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων, ἀναλόγως ἐφαρμόζονται τὰ αὐτὰ (Ἄρ.63-72),ἀντικαθιστῶντος πάντοτε τοῦ Εἰρηνοδίκου τὸ συγγεν. συμβούλιον (Ἄρ. 94).

359. Ἐπὶ ἀποδοχῆς καὶ ἀποποιήσεως κληρονομίας ἁπλῶς ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ δικαστηρίου, ἡ δὲ ἀποδοχὴ γίνεται πάντοτε ἐπ' ὠφελείᾳ ἀπογραφῆς (Ἄρ. 95).

Ἅμα αἱ δωρεαί, ἢ τὰ κληροδοτήματα, συνεπάγονται ὑποχρεώσεις, ἀπαιτεῖται ἄδεια τῶν Πρωτοδικῶν πρὸς ἀποδοχήν, ὅπως καὶ ἐπὶ ἀποποιήσεως, κινητῆς, ἢ ἀκινήτου, ἢ πρὸς συμβιβασμὸν ἐπὶ ποσοῦ ἀνωτέρου τῶν 300 Δρ.

Τοιαύτη ἄδεια εἶναι περιττὴ εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις, διὰ νὰ κινηθῇ πραγματικὴ ἀγωγή, ἢ περὶ ποσοῦ ἀνωτέρου τῶν 300 Δρ. προσωπική, πρὸς παραίτησιν τῆς περὶ τοιούτων ἀγωγῶν δίκης, ἢ πρὸς συναίνεσιν εἰς ἀγωγήν, ἢ ἀπόφασιν ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων. Ἀπαιτεῖται ὅμως πρὸς ἐπιχείρησιν τοιούτων πράξεων ἠτιολογημένη γνωμοδότησις δικηγόρου, διοριζομένου ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Εἰσαγγελέως (Ἄρ. 96).

360. Τὰ αὐτά, ὡς περὶ τῶν γνησίων τέκνων, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν νόθων, ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει ν' ἀναλάβῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῶν πράξεων τοῦ

(1) Ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύουσιν οἱ νόμοι. 15 pluv. an 13 καὶ décret 19. janv. 1811. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκθέτων ἀνέρχεται ἐν Γαλλίᾳ εἰς 25 χιλ. καὶ ἐπέκεινα κατ' ἔτος, δηλ. ἀνὰ 1 ἔκθετον ἐπὶ 38 γεννήσεων, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ἀνὰ 1 ἐπὶ 10.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιτρόπου, αἵτινες, ἐνεργούμεναι ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει, ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνηλίκου, λογίζονται πράξεις ἐνήλικος.

Τὰ περὶ λογοδοσίας ἐφαρμόζονται ἀναλόγως ἐπὶ τῶν φυσικῶν τέκνων, ἡ δὲ ἐνιαυσία λογοδοσία κατὰ τὸ Ἄρ. 81 γίνεται ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου (Ἄρ. 97).

Ἐπὶ τέλους τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι περὶ παραγραφῆς καὶ ὑποχρεώσεως τῶν κληρονόμων τοῦ ἐπιτρόπου (Ἄρ. 91).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ χειραφεσίας καὶ κηδεμονίας.

Περίληψις.

361. Σκοπὸς τῆς χειραφεσίας.
362. Χειραφεσία διὰ τοῦ γάμου, ἢ σιωπηρά.
363. Χειραφεσία διὰ ῥητῆς δηλώσεως τοῦ πατρός.
364. Χειραφεσία τῆς μητρός.
365. Διὰ βουλεύματος τοῦ συγγεν. συμβουλίου.
366. Πῶς καλεῖται ὁ κηδεμών.
367. Κύριον ἔργον ἡ ἔγκρισις τῆς λογοδοσίας τοῦ ἐπιτρόπου.
368. Περιπτώσεις εἰδικοῦ κηδεμόνος.
369. Περὶ τῶν ἐπιτρεπομένων εἰς τὸν χειράφετον αὐτὸν πράξεων.
370. Περιστολὴ αὐτῶν.
371. Περὶ τῶν πράξεων, καθ' ἃς ἀπαιτεῖται συναίνεσις τοῦ κηδεμόνος.
372. Ἀρνουμένου τοῦ κηδεμόνος ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον.
373. Περὶ πράξεων, καθ' ἃς ἀπαιτοῦνται οἷαι ἐπὶ μὴ χειραφέτων διατυπώσεις.
374. Περὶ ἀποδοχῆς καὶ ἀποποιήσεως κληρονομίας, κληροδοσίας καὶ δωρεῶν χάσμα τοῦ ἡμετέρου νόμου.
375. Τί ἀπαιτεῖται πρὸς σύστασιν προικός.
376. Περὶ ἀνακλήσεως τῆς χειραφεσίας.
377. Συνέπειαι τῆς ἀνακλήσεως.
378. Περὶ ἐμπορευομένου χειραφέτου.
379. Κῦρος τῶν συναινέσει τοῦ κηδεμόνος πραττομένων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

380. Χειραφεσία φυσικῶν τέκνων.
381. Περὶ ἀνακλήσεως τῆς χειραφεσίας αὐτῶν.
382. Περὶ εὐθύνης τοῦ κηδεμόνος.

---

361. Ἤδη κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἦτο ἐν χρήσει ἡ χειραφεσία κατὰ τὸ δοκοῦν τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν. Οὗτος ἠδύνατο νὰ παρατείνῃ τὴν ὑπεξουσιότητα καὶ πέραν τῆς ἐνηλικότητος, ἠδύνατο ὅμως νὰ χειραφετήσῃ καὶ πρὸ αὐτῆς, κατ' ἀρέσκειαν, ἀλλὰ συναινοῦντος καὶ τοῦ χειραφετουμένου (§ 223). Ἀφήλικες ὑπὸ κηδεμονίαν ἠδύναντο ἀπὸ τοῦ 18ου ἔτους νὰ τύχωσι συγγνώμης ἡλικίας (venia ætatis) παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος, μεθ' ἣν μόνη ἡ ἐκποίησις ἀκινήτων δὲν ἐπετρέπετο (1). Ταῦτα ἐκανονίσθησαν ἀκριβέστερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου νόμου ἀποβλέποντος εἰς τὴν πρόωρον ἀνάπτυξιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ ἀνηλίκου.

Τὴν ἐκτίμησιν καὶ βεβαίωσιν τῆς ἀναπτύξεως ταύτης ἐμπιστεύεται ὁ νομοθέτης πρὸ πάντων εἰς τὸν πατέρα, ἐν ἐλλείψει δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν μητέρα, συναινέσει τοῦ συγγεν. συμβουλίου, ἢ ἐν ἐλλείψει μητρὸς εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, δι' ὧν ἐνεργεῖται χειραφεσία.

Ἡ χειραφεσία δὲν εἶναι πλέον, ὡς παρὰ Ῥωμαίοις, διάρρηξις τῆς οἰκογενειακῆς σχέσεως, ὥστε ὁ ὑπεξούσιος νὰ γίνῃ αὐτεξούσιος, ἀλλὰ μέση κατάστασις μεταξὺ ἐλλείψεως ἱκανότητος καὶ ἱκανότητος τελείας, καθόσον ὁ χειράφετος διατελεῖ ὑπὸ κηδεμονίαν.

362. Ἄνευ ἄλλης τινὸς ἐξετάσεως, ἢ εἰδικῆς πράξεως, παραδέχεται ὁ νόμος, ὅτι ὁ γάμος συνεπάγεται αὐτοδικαίως τὴν χειραφεσίαν (Ἀρ. 98).

Ὁ γάμος ἀπαιτεῖ ὡρισμένην τινὰ ἡλικίαν καί, ζῶντος τοῦ πατρός, τὴν συναίνεσιν αὐτοῦ. Προσέτι τὴν σύστασιν οἰκογενείας παρακολουθεῖ ἀναγκαίως καὶ ἡ σκέψις τῆς συντηρήσεως αὐτῆς καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὰ ἄρρενα, ὡς πρὸς δὲ τὰ θήλεα προτιμοτέρα ἀποβαίνει ἡ κηδεμονία τοῦ συζύγου τῆς ἐπεμβάσεως παντὸς ἄλλου, πλὴν τοῦ πατρός.

Εἰ καὶ ὁ γάμος ἐπιτρέπεται πρὸ τοῦ 15ο ἔτους, ὅτε ὁ πατὴρ χειραφετεῖ, οὐχ ἧττον ὁ νομοθέτης ἐνταῦθα παραδέχεται ἐξαιρετικῶς τὴν χειραφεσίαν, ἥτις δὲν ἀνακαλεῖται διὰ τῆς λύσεως τοῦ γάμου (2).

---

(1) L. 1. 2. 3. qui ven. (2.45). Γ'. κζ'. 1. 2. 3. Ἀρμεν Α'. ιϛ'. 15'

(2) Demolombe VII. 185. Dallez Min. 787. Aubry et Rau I. § 129.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀκυρουμένου τοῦ γάμου, κατὰ φυσικὸν λόγον, συνακυροῦται καὶ ἡ χειραφεσία, ἀλλὰ κατὰ τὴν περὶ ἀκυρώσεως τοῦ γάμου δίκην παρίσταται ὡς χειράφετος ὁ συνάψας τοιοῦτον γάμον (1).

Μόνη ἡ διὰ τοῦ γάμου χειραφεσία εἶναι σιωπηρά, διότι εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ἀπαιτεῖται ῥητὴ δήλωσις.

363. Ὁ πατήρ, ὡς ὁ ἁρμοδιώτερος κριτὴς τῆς ἱκανότητος τοῦ ἰδίου τέκνου, δύναται νὰ χειραφετήσῃ δι' ἁπλῆς δηλώσεως, γινομένης κατὰ τρόπον ἐπίσημον, δηλ. ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, δημοσίᾳ συνεδριάζοντος (Ἀρ. 99), περὶ ἧς, κατὰ φυσικὸν λόγον, συντάσσεται ἔκθεσις ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὡς περὶ πάντων τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ συμβαινόντων. Ἡ ἔκθεσις αὕτη χρησιμεύει ὡς ἀπόδειξις τῆς διὰ τοιαύτης δηλώσεως τελεσθείσης χειραφεσίας.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ δὲν δύναται νὰ χειραφετήσῃ πρὸ τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας τέκνον, διότι δὲν εἶναι ἡ χειραφεσία ἀπαλλαγὴ τῶν πατρικῶν ὑποχρεώσεων, ἀλλ' ἀναγνώρισις ἱκανότητος, μὴ ἐφικτῆς πρὸ τῆς ἡλικίας ταύτης.

364. Ἡ μήτηρ κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῖν νόμιμον, δὲν ἐνασκεῖ πατρικὴν ἐξουσίαν, καίτοι ἀναπληροῦσα τὸν πατέρα ἐνίοτε, ὡς ἐξεθέσαμεν, ὥστε δὲν εἶναι κυρία ἐν ἐλλείψει τοῦ πατρὸς νὰ χειραφετήσῃ μόνη κατὰ τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, ὡς εἶναι κατὰ τὸν γάλλον, ἀλλ', ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς συμπληρωθείσης δεκαπενταετίας, χειραφετεῖ συναινέσει τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, διὰ δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου (Ἀρ. 99), ἐνώπιον αὐτοῦ ἐπομένως προσάγουσα τὴν γνωμοδότησιν τοῦ συμβουλίου τούτου.

Ἀναπαυόμενος ὁ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς τὴν σύμπραξιν τοῦ συγγεν. συμβουλίου πρὸς χειραφεσίαν, ἀδιαφορεῖ ἂν ἡ μήτηρ εἶναι ἐπίτροπος τοῦ χειραφετουμένου τέκνου, ἢ παρ' ἄλλου ἐνασκεῖται ἡ ἐπιτροπεία, ἢ ἂν ἀπεβλήθη δι' οἱονδήποτε λόγον αὐτῆς, καθότι, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Νόμου Ἀρ. 99, ὁ ἀνήλικος, *ἐὰν διατελῇ ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν*, παρὰ τῆς μητρὸς χειραφετεῖται, ἄρα καὶ μὴ οὔσης ἐπιτρόπου (2).

---

(1) Demolombe VII. 187. Merlin Rép. Mariage. Dalloz Min. 788. Aubry et Rau αὐτ.

(2) Παρὰ Γάλλοις φιλονικεῖται Demolombe VIII. 204. Dalloz Min. 771 καὶ ἑπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὴν ἔκφρασιν ταύτην τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς χειραφεσίας ἐνασκεῖ ἡ μήτηρ ἐπὶ τῶν διατελούντων ὑπὸ ἐπιτροπείαν τέκνων, κατὰ δὲ τὸ Ἄρ. 9 ὑπὸ ἐπιτροπείαν διατελοῦσι καὶ τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς ἀνήλικα, ἐὰν ὁ πατὴρ ἀδυνατῇ νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἅμα καὶ ἡ μήτηρ ἀδυνατεῖ πρὸς ἀναπλήρωσιν.

Ἀλλ' ὅταν ἡ μήτηρ ἀναπληροῖ τὸν πατέρα κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, δὲν διατελοῦσι τὰ τέκνα ὑπὸ ἐπιτροπείαν, καὶ τότε ἐρωτᾶται, ἂν ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς ἡ μήτηρ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τὴν χειραφεσίαν. Ἀφοῦ ἐνασκεῖ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἀναπληροῦσα τὸν πατέρα, εἶναι ἐπόμενον, ὅτι ἐνασκεῖ καὶ τὸ μέρος τοῦτο τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, καὶ ὅτι οὐδεμία τότε ἀπαιτεῖται συναίνεσις τοῦ συγγεν. συμβουλίου, εἴτε διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ χειραφεσία λογίζεται προερχομένη ἀπὸ τοῦ πατρός, εἴτε διότι τὸ τέκνον δὲν διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν, ἣν τὸ Ἄρ. 99 ἀπαιτεῖ, διὰ νὰ ὑπάρχῃ τῆς συναινέσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου ἀνάγκη.

Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δύναται νὰ χειραφετήσῃ μόνα τὰ ὀρφανὰ μητρὸς (Ἄρ. 100), ὥστε, ὅταν ὁ πατὴρ ἀδυνατῇ νὰ ἐνασκήσῃ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἀδυνατῇ δὲ καὶ ἡ μήτηρ ν' ἀναπληρώσῃ τὸν πατέρα, διατελοῦσι μὲν τὰ τέκνα ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν (Ἄρ. 9), ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρφανὰ μητρός.

Ὡς διατελοῦντα ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν ὑπάγονται εἰς τὴν χειραφεσίαν τῆς μητρὸς (Ἄρ. 99), χρῃζούσης πρὸς τοῦτο τῆς συναινέσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου (1). Ἀλλ' ἂν ἡ μήτηρ ἀδυνατῇ νὰ ἐκδηλώσῃ νόμιμον βούλησιν λόγῳ φρενοβλαβείας ἢ ἀφανείας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ χειραφεσία, διότι τὸ ἀνήλικον πρόσωπον δὲν εἶναι ὀρφανὸν μητρός (2).

365. Τὸ συγγεν. συμβούλιον, χειραφετοῦν μόνα τὰ ὀρφανὰ μητρός, δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 18ου ἔτους τοῦ ἀνηλίκου (Ἄρ. 100), δὲν ἀπαιτεῖται δὲ δήλωσις ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἀλλ' ἡ χειραφεσία τελεῖται διὰ μόνου τοῦ βουλεύματος, καθόσον ὁ Εἰρηνοδίκης προεδρεύει κατὰ τὴν κατάρτισιν αὐτοῦ.

---

(1) Ἡ αὐτὴ σχεδὸν ἑρμηνεία περὶ τῆς ἐξουσίας τῆς μητρὸς δίδεται ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸ Ἄρ. 477, καθ' ὃ ἡ μήτηρ χειραφετεῖ ἐν ἐλλείψει τοῦ πατρὸς Demolombe VIII. 240. Dalloz Min. 772, παρ' ᾧ καὶ τὰς διαφόρους ἑρμηνείας. Aubry et Rau I § 129.

(2) Ἰων. Εὐκλείδ. Δικ. Χρον. 1880. ἄρ. 42.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρὸς διάσκεψιν καὶ ἀπόφασιν περὶ χειραφεσίας ὁ Εἰρηνοδίκης ὀφείλει νὰ συγκαλέσῃ τὸ συγγ. συμβούλιον κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπιτρόπου, ἢ τῶν μέχρι τετάρτου βαθμοῦ συγγενῶν τοῦ ἀνηλίκου. Καὶ κατ' αἴτησιν τοῦ ἀνηλίκου δύναται ὁ Εἰρηνοδίκης νὰ συγκαλέσῃ τὸ συμβούλιον (1), (Ἄρ. 101), ἀλλὰ δὲν εἶναι ὑπόχρεως, καθόσον ἡ αἴτησις αὕτη δὲν εἶναι σοβαρά, μὴ ὑποστηριζομένη παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἢ τινος τῶν, ὡς εἴρηται, συγγενῶν.

Εἶναι ὅλως αὐθαίρετος ἡ γνώμη, ὅτι τὸ συγγεν. συμβούλιον δύναται νὰ χειραφετήσῃ ὑπὸ περιορισμούς τινας, τουτέστιν ἀπαγορεῦον πράξεις εἰδικάς (2). Ὁ νόμος καθιεροῖ ἓν καὶ μόνον εἶδος χειραφεσίας καὶ ἀκριβῶς προνοεῖ, τί ἐπιτρέπεται καὶ τί δὲν ἐπιτρέπεται, δὲν ἔχει δὲ ἐξουσίαν τὸ συγγεν. συμβούλιον νὰ μεταβάλῃ τὸν νόμον (3).

366. Ὁ χειράφετος χρῄζει κηδεμόνος δι' ὡρισμένας πράξεις, δι' ἃς δὲν εἶναι εἰσέτι ἀσφαλής, ἐπιχειρῶν αὐτὰς ἄνευ συμβούλου.

Οἱ συντάκται τοῦ Γαλλ. Κώδικος ἔκριναν προτιμότερον νὰ σιωπήσωσι περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν καλεῖται ὁ κηδεμών, μόνον δὲ μνεία γίνεται ἐν Ἄρ. 480, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δίδει λόγον πρὸς τὸν χειραφετηθέντα συμπράξει κηδεμόνος παρὰ τοῦ συγγεν. συμβουλίου διοριζομένου (4).

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὥρισεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τούτου.

Ἡ κηδεμονία ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὸν πατέρα, ἡ δὲ ἀνήλικος γυνή, ἡ ὀρφανὴ πατρός, διατελεῖ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ συζύγου (Ἄρ. 102).

Περὶ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν κηδεμονίαν καλουμένων προσώπων ἰσχύουσιν αἱ αὐταὶ ὡς καὶ περὶ ἐπιτρόπων διατάξεις, πλὴν τῶν Ἄρ. 17 καὶ 18, τουτέστι περὶ διορισμοῦ διὰ τελευταίας βουλήσεως.

Ὡσαύτως ἐφαρμόζονται ὅλαι αἱ λοιπαὶ περὶ ἐπιτρόπων διατάξεις ὡς πρὸς τοὺς λόγους ἀπαλλαγῆς, παραιτήσεως, ἀνικανότητος καὶ παύσεως.

Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι ὁ ἀνήλικος σύζυγος δὲν εἶναι κηδεμὼν τῆς

---

(1) Ὁ Γαλλ. Κ. Ἄρ. 479 σιωπᾷ περὶ τούτου. Demolombe VII. § 219. Aubry et Rau αὐτ.

(2) Toullier II. 1300.

(3) Dalloz Min. 779. Demolombe VIII. 227.

(4) Ὅρα περὶ τούτων Dalloz Min. 791. καὶ ἐπ. Demolombe VIII. 231 καὶ ἐπ. Aubry et Rau I. § 131.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἰδίας συζύγου, πρὶν ἡλικιωθῇ (Ἄρ. 49 α'), ἀλλ' ὅτι ἐντοσούτῳ διορίζεται προσωρινὸς κηδεμὼν παρὰ τοῦ δικαστηρίου.

Ἐν ἐλλείψει πατρὸς καλεῖται ἡ μήτηρ εἰς τὴν κηδεμονίαν τῆς ἀγάμου ὑπὸ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς καλεῖται εἰς τὴν ἐπιτροπείαν, καὶ ἐν ἐλλείψει μητρὸς καλοῦνται οἱ ἀνιόντες, ἐν ἐλλείψει δὲ τούτων πάντων διορίζει κηδεμόνα τοῦ χειραφέτου τὸ δικαστήριον.

Εἰς τὴν μητέρα ὁ πατὴρ δύναται νὰ προσθέσῃ σύμβουλον, καθόσον μόνα τὰ Ἄρ. 17 καὶ 18 ἐξαιροῦνται, ὅηλ. τὰ περὶ διορισμοῦ διὰ τελευταίας βουλήσεως, αἱ δὲ λοιπαὶ διατάξεις περὶ τῶν καλουμένων προσώπων ἰσχύουσιν ἀπαραλλάκτως.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅταν ἡ μήτηρ, συνάπτουσα νέον γάμον, διατηρῆται εἰς τὴν κηδεμονίαν, διορίζεται συγκηδεμὼν αὐτῆς ὁ νέος σύζυγος. Ἂν δὲ τυχὸν ὁ γάμος ἐτελέσθη πρὸ τῆς χειραφεσίας, ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τοῦ Ἄρ. 15, καθ' ὃ λογίζεται αὐτοδικαίως ἐστερημένη τῆς κηδεμονίας, ἀλλὰ δύναται νὰ διορισθῇ πάλιν μετὰ τοῦ νέου συζύγου.

367. Ἡ λογοδοσία τοῦ ἐπιτρόπου, παύοντος διὰ τῆς χειραφεσίας, γίνεται πρὸς τὸν χειράφετον, ἀλλ' οὗτος, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος, δὲν δύναται νὰ ἐγκρίνῃ τὸν ἀπολογισμόν.

Καθόσον, εἴτε δυνάμει τοῦ νόμου, εἴτε δυνάμει τοῦ δικαστικοῦ διορισμοῦ, ἐνδέχεται νὰ κληθῇ κηδεμὼν αὐτὸς οὗτος, ὅστις ἦτο ἐπίτροπος, διορίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγεν. συμβουλίου, εἰδικὸς κηδεμών, ἐφορεύων ἐπὶ τῆς λογοδοσίας (Ἄρ. 103).

Ἐνταῦθα νομίζομεν, ὅτι ὁ ἡμέτερος νόμος εἶναι ἀτελέστερος τοῦ γαλλικοῦ, διότι κατὰ τοῦτον ὁ χειράφετος, ἅμα δὲν πρόκειται περὶ πράξεων ἁπλῆς διαχειρίσεως, χρῄζει τῶν διατυπώσεων, ὅσαι διαγράφονται περὶ ἀχειραφέτων (Γ. Κ. Ἄρ. 484), ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς λογοδοσίας, ἅμα συμβιβάζεται, ἢ παραιτεῖται δικαιωμάτων (1). Παρ' ἡμῖν ὅμως δὲν χρῄζει τοιούτων διατυπώσεων, ἀλλ' ἁπλῶς τῆς συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος (Ἄρ. 105), ὅστις ἑπομένως εἶναι ὁ μόνος φύλαξ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ, ἐνῷ ἄλλως ἡ πρᾶξις εἶναι ἀπρόσβλητος κατὰ τὸ Ἄρ. 110, ὡς μετολίγον ῥηθήσεται.

Ἐπίσης καὶ παρ' ἡμῖν ἀναφύεται τὸ ζήτημα, ἂν κατὰ τὴν

(1) Demolombe VIII. 55. Ὅρα ἀνωτέρω § 354.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λογοδοσίαν ταύτην πρὸς τὸν χειράφετον ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ Ἀρ. 83, περὶ ἀνηλίκου γενομένου ἐνήλικος. Εἶναι ἡ ἐσχάτη τῶν ἀπρονοησιῶν τοῦ νομοθέτου, ἂν φρονῇ, ὅτι ἡ ἐγγύησις τῆς πρὸ δέκα ἡμερῶν λεπτομεροῦς λογοδοσίας καὶ παραδόσεως τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων, πρὸ πάσης πράξεως ἐλαττούσης τὰ πρὸς ἐξασφάλισιν ὁριζόμενα, ἢ ἐπιβαλλούσης ὑποχρεώσεις, εἶναι περιττή, διότι ὑπάρχει ἡ βοήθεια τοῦ συναινοῦντος κηδεμόνος. Τίς βεβαιοῖ ὅτι ὁ Μέντωρ οὗτος δὲν εἶναι εὐαπάτητος, ἢ δὲν δίδει εἰς τὸν ἐπίτροπον πλείονα πίστιν, ἢ ὅσης εἶναι ἄξιος, καὶ ὅτι δὲν προτιμᾷ, ν' ἀποφύγῃ τὸν κόπον ἐξετάσεως διεξοδικοῦ ἀπολογισμοῦ ;

Νομίζομεν λοιπόν, ὅτι, οὔσης ἀναγκαίας τῆς ἐγγυήσεως πρὸς τὸν γενόμενον ἐνήλικα, ἔτι μᾶλλον ὑπάρχει ἡ ἀνάγκη αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ χειραφέτου ἀνηλίκου (1).

368. Μόνην τὴν προηγουμένην περίπτωσιν περὶ εἰδικοῦ κηδεμόνος προβλέπει ῥητῶς ὁ ἡμέτερος νόμος, ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ περίπτωσις τῆς συγκρούσεως τῶν συμφερόντων κηδεμόνος καὶ χειραφέτου, ὅπως καὶ ἐπὶ ἐπιτρόπου, καὶ τότε πρέπει ν' ἀναπληρώσωμεν τὴν σιωπὴν ἐξ ἀναλογίας (2).

Ἡ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἀρ. 9 εἶναι προφανής. Ὅταν τουτέστι κηδεμονεύῃ ὁ πατήρ, πρόκειται δὲ περὶ πράξεως, καθ' ἣν συγκρούονται τὰ συμφέροντα αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ χειραφέτου, διορίζεται εἰδικὸς κηδεμών, ὅπως κατὰ τὴν ἀνάλογον περίπτωσιν ὑπεξουσίου διορίζεται εἰδικὸς ἐπίτροπος. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην γνωμοδοτεῖ τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, ὅπως ἐπὶ παντὸς διορισμοῦ παρὰ τοῦ δικαστηρίου (Ἀρ. 22).

Ἐπὶ συγκρούσεως συμφερόντων μεταξὺ ἐπιτρόπου καὶ ἐπιτροπευομένου, κατὰ τὸ Ἀρ. 23, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη διορισμοῦ εἰδικοῦ ἐπιτρόπου, ὡς ἀναπληρουμένου τούτου ὑπὸ τοῦ παρεπιτρόπου (3).

Ἀλλ' ἐπὶ κηδεμονίας δὲν ἔχομεν ἀνάλογον πρόσωπον, καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἀπόκειται εἰς τὸ δικαστήριον νὰ προβλέψῃ περὶ ἀναπληρώσεως δι' εἰδικοῦ κηδεμόνος.

Τοιαῦτα χάσματα τοῦ νόμου εἶναι ἀναπόφευκτα, ὁσάκις ὁ νομο-

(1) Demolombe VIII. 76. ΑΠ. 34. (1879).
(2) Demolombe VIII. 253.
(3) Ὅρα § 267.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέτης, συντομίας χάριν, παραλείπει νὰ διατάξῃ εἰδικῶς, παραπέμπων εἰς τὴν ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴν τῶν προδιατεταγμένων.

Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἀποβαίνει σπουδαῖον, διότι κατὰ τὸ Ἄρ. 49 ζ'. ἀποκλείονται τῆς κηδεμονίας μόνοι οἱ δικαζόμενοι μετὰ τοῦ χειραφέτου περὶ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, ἢ περὶ οὐσιώδους μέρους τῆς περιουσίας, ἢ ὧν οἱ κατιόντες, οἱ ἀνιόντες, ἢ ὁ σύζυγος ἔχουσι τοιαύτην δίκην μετὰ τοῦ χειραφέτου. Ἀλλ' ἡ σύγκρουσις συμφερόντων ὑπάρχει καὶ ἄνευ δίκης.

369. Ὁ νόμος ἀναγνωρίζει περιωρισμένην τοῦ χειραφέτου ἱκανότητα μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως.

Τὰς ἧττον ἐπισφαλεῖς πράξεις, ἐξ ὧν μικρὰ ἐνδέχεται νὰ προέλθῃ ζημία, ἐπιτρέπει ὁ νόμος εἰς τὸν χειράφετον αὐτόν, ἐνῷ ἀπαιτεῖ καὶ τὴν συναίνεσιν τοῦ κηδεμόνος, ὅπου δέον νὰ ὑπάρχῃ ὡριμωτέρα κρίσις, διὰ τὰς φύσει ἐπικινδύνους ὅμως διαγράφει τὰς αὐτὰς, ὡς ἐπὶ ἀνηλίκων, διατυπώσεις.

Αἱ εἰς τὸν χειράφετον αὐτὸν ἐπιτρεπόμεναι πράξεις εἶναι αἱ ἑξῆς.

α'. Ἐκμίσθωσις, τῶν μὲν ἀστικῶν ἀκινήτων ἐπὶ τριετίαν, τῶν δὲ ἀγροτικῶν ἐπὶ ἑξαετίαν τὸ πολύ, ἢ διὰ τὸ αὐτὸ διάστημα χρόνου συμφωνία ἐπιμόρτου καλλιεργείας (Ἄρ. 104).

Ὡς εἴπομεν καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων, ἡ ἐπὶ μακρότερον χρόνον συμφωνία δὲν ἀκυροῦται ὁλοσχερῶς, ἀλλὰ περιορίζεται μέχρι τοῦ ἐπιτετραμμένου ὑπὸ τοῦ νόμου χρόνου.

Ἐνταῦθα δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἀνάλογος διάταξις τοῦ ἐν Ἄρ. 70 περιορισμοῦ, ὅτι ἰδιαίτεραι διατυπώσεις ἀπαιτοῦνται, ὅταν ἡ ἐκμίσθωσις ὑπερβαίνῃ τὸν χρόνον τῆς ἐνηλικότητος, καί τοι βραχυπρόθεσμος οὖσα (1).

β'. Εἴσπραξις εἰσοδημάτων κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας ἐπὶ ἐξοφλήσει.

Πρὸς ἀπαίτησιν τοιούτων εἰσοδημάτων παρίσταται μόνος ἐπὶ δικαστηρίου ὡς ἐνάγων ἢ ἐναγόμενος (Ἄρ. 105), καὶ ἐπομένως δύναται περὶ τοιούτων ἀπαιτήσεων νὰ συμβιβάζεται καὶ νὰ συνάπτῃ συνυποσχετικόν (2).

---

(1) Ὅρα § 334.

(2) Demolombe VIII. 282, Dalloz Min. 804. 805 Aubry et Rau I. § 132. ὑποσ. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δὲν ἔπεται ὅμως ὅτι ἐγκύρως δέχεται ἐκ προκαταβολῆς μελλούσας προσόδους ἢ μήπω ὀφειλομένας, διότι δὲν εἶναι εἰσέτι εἰσόδημα κεκτημένον (1).

γ'. Ἐπιχείρησις πάσης πράξεως διαχειριστοῦ πρὸς συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῆς περιουσίας.

Τοιαύτη πρᾶξις δύναται νὰ ἦναι καὶ ἡ ἐκποίησις τῶν ἐνσωμάτων κινητῶν, ἥτις οὐδαμοῦ ἀπαγορεύεται, ἢ περιορίζεται διὰ διατυπώσεων (2), διότι ὁ λόγος (3), ὅτι δὲν δέχεται χρηματικὸν κεφάλαιον, ὀφειλόμενον αὐτῷ, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος (Ἀρ. 105), οὐδὲν ἀποδεικνύει περὶ τῆς ἐκποιήσεως, ἀλλὰ τὸ πολὺ δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἔννοιαν, ὅτι, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος δὲν λαμβάνει τὸ τίμημα, καὶ τοῦτο, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ ἁπλῆς διαχειρίσεως, οἷον ἐκποιήσεως καρπῶν. Ἐπίσης ἐνεργεῖ μόνος ἐπισκευὰς ἀκινήτων (4), ἢ μισθώσεις ὑπηρετῶν κτλ.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ φιλονεικούμενον ζήτημα (5), ἂν λόγῳ τοιούτων ὑποχρεώσεων δύναται ὁ χειράφετος νὰ παραχωρήσῃ ὑποθήκην (Ἀρ. 106).

370. Ὁ νομοθέτης ἐπιτρέπων εἰς τὸν χειράφετον αὐτὸν ὡρισμένας πράξεις διαχειρίσεως, δὲν ἀποδίδει ἐντούτοις τοιαύτην ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην, ὥστε νὰ μὴ ἐξετάζῃ πλέον τὸ ἀποβησόμενον. Ἡ δοκιμασία δύναται ν' ἀποτύχῃ καὶ ἡ χειραφεσία ν' ἀποδειχθῇ πρόωρος ὡς ἐκ τῶν ζημιῶν, εἰς ἃς ὑπέπεσεν ἐξ ἀνεπιτηδειότητος ὁ χειράφετος, ἐπαπειλούμενος νὰ ὑποστῇ καὶ βαρυτέρας.

Διὰ τοῦτο αἱ πράξεις ἅπασαι τοῦ χειραφέτου, δι' ὧν συνωμολόγησεν ὑποχρεώσεις (6), δύνανται νὰ προσβληθῶσι κατ' αἴτησιν αὐτοῦ, τῶν ἀνιόντων, ἢ, ἐν ἐλλείψει τοιούτων, τοῦ συγγεν. συμβουλίου (7).

---

(1) Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 1. Demolombe VIII. 273.
(2) Demolombe VIII. 278. Dalloz Min. 806. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 3. Κατὰ τὸ ἀπόφθεγμα Mobilium possessio vilis.
(3) Troplong Vente 167.
(4) Demolombe VIII. 294. Dalloz Min. 807.
(5) Demolombe 289. Dalloz Min. 813 Aubry et Rau I. § 132. ὑποσ. 12.
(6) Ὁ Γαλλ. Κ. Ἀρ 484 μνημονεύει ὀνομαστὶ καὶ τὰς ἀγοράς.
(7) Δὲν ὑπάρχει τι περὶ τούτου ἐν Γαλλ. Κ. Ἀρ. 484, ἀλλ' οἱ Συγγραφεῖς οὕτω πρεσβεύουσι Demolombe VIII. 347. Dalloz Min. 846.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ δικαστήριον ἁπλῶς ἐξετάζει, ἂν αἱ ὑποχρεώσεις εἶναι ὑπέρμετροι, τουτέστιν ἂν ὑπερβαίνωσι τὸ σύνηθες μέτρον τῶν ὑποχρεώσεων, ὡς μὴ ἀντιστοιχουσῶν εἰς τὴν πρὸς τὸν χειράφετον παροχήν (Ἀρ. 104).

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔκρινε περιτόν, νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὸν δικαστήν, ὅστις κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην ἐξασκεῖ κυριαρχικὴν ἐξουσίαν, πῶς νὰ διαφωτίσῃ τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ἐξετάζων τουτέστι τὴν περιουσίαν τοῦ χειραφέτου, τὴν καλήν, ἢ τὴν κακὴν πίστιν τῶν συμβαλλομένων, καὶ τὸ ὠφέλιμον, ἢ περιττὸν τῆς πράξεως, ὅπως ὁρίζεται ἐν Γαλλ. Κώδ. Ἀρ.484.

Πειθόμενος περὶ τοῦ ὑπερμέτρου ὁ δικαστὴς περιστέλλει τὴν ὑποχρέωσιν, δηλ. κατὰ τὴν ἰδίαν κρίσιν μετριάζει αὐτήν, ἐφ' ὅσον νομίζει δίκαιον, καὶ ἂν ἄλλως δὲν ὑπάρχει θεραπεία, δύναται νὰ ματαιώσῃ αὐτήν (1).

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀφίνεται εἰς τὸν συναλλαχθέντα μετὰ χειραφέτου τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα, ἂν προτιμᾷ, νὰ ζητήσῃ, ἀντὶ τῆς περιστολῆς, τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως, ἐπανερχομένων τῶν πραγμάτων εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς κατάστασιν, ἂν εἶναι ἐφικτόν.

Ἐπὶ πράξεων, δι' ὧν ὁ χειράφετος ἀναδέχεται ὑποχρεώσεις, δὲν ἔχει ἱκανότητα πρὸς συμβιβασμὸν ἢ ὅπως συνομολογήσῃ συνυποσχετικόν, δι' ὧν ματαιοῦται ἡ περιστολή (2).

371. Ἐπὶ ὡρισμένων πράξεων ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὴν συναίνεσιν τοῦ κηδεμόνος διὰ τὸ κῦρος αὐτῶν, αὗται δὲ εἶναι αἱ ἑξῆς (Ἀρ. 105).

α'. Πρὸς παράστασιν ἐπὶ δικαστηρίου, εἴτε ἐνάγων εἶναι ὁ χειράφετος, εἴτε ἐναγόμενος, ἅμα πρόκειται περὶ πράξεων μὴ ἀναγομένων εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ χειραφέτου (3).

Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι καθ' ὅλας τὰς δίκας περὶ καταστάσεως τοῦ χειραφέτου, οἷον περὶ ἀποκηρύξεως τέκνου, διαζυγίου κτλ. εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συναίνεσις τοῦ κηδεμόνος (4).

---

(1) Duranton III. 671.

(2) Aubry et Rau I. § 132. ὑποσ. 11. Ἀντιδοξεῖ Demolombe VII. § 282.

(3) ΑΠ. 109 (1872) καὶ ποιν. 230 (1872). Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπαίτησιν κεφαλαίων, ὡς καὶ ἐπὶ δίκης περὶ ἀκινήτων Demolombe VIII. 283.

(4) Παρὰ τοῖς Γάλλοις φιλονεικεῖται Demolombe VIII. 311 καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ φυσικὸν λόγον ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων δὲν ἐπιτρέπεται συμβιβασμός, παραίτησις, ἢ συνυποσχετικὸν τοῦ χειραφέτου ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος.

β'. Πρὸς ἀποδοχὴν χρηματικῶν κεφαλαίων(οὐχὶ εἰσοδημάτων) ὀφειλομένων εἰς τὸν χειράφετον.

γ'. Πρὸς διάθεσιν ἀσφαλῆ καὶ ἐπωφελῆ τῶν ληφθέντων χρημάτων (1).

δ'. Πρὸς χρῆσιν τῶν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων μεινάντων χρημάτων.

Ἡ προσθήκη αὕτη τοῦ ἡμετέρου νόμου δὲν εἶναι ἀποχρώντως σαφής. Τὰ μείναντα χρήματα εἶναι πρὸ πάντων τὸ μετὰ τὰς δαπάνας περίσσευμα. Ἀλλ' ὁ χειράφετος ἔχει τὴν διαχείρισιν τῶν εἰσοδημάτων κατὰ τὸ Ἄρ. 104, ὥστε κανονίζει τὰς δαπάνας καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν περίσσευμα. Ἐπίσης ἐπιχειρεῖ πᾶσαν πρᾶξιν πρὸς συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῆς περιουσίας, καὶ πρὸς τοῦτο ἐνασχολεῖ τὰ εἰσοδήματα, δηλ. καὶ τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν περίσσευμα.

Λ. χ. ἂν ἔχῃ γήπεδα ἢ ἀγροὺς καὶ μεγάλα περισσεύματα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων, φαίνεται κατὰ τὸ Ἄρ. 104, ὅτι δύναται ν' ἀνεγείρῃ οἰκοδομὰς προσοδοφόρους ἐπὶ τῶν ἰδίων γηπέδων (2), διότι τοῦτο χρησιμεύει πρὸς βελτίωσιν, ἐπίσης νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀποξήρανσιν γαιῶν, κατασκευὴν ἀγροτικῶν ἔργων, ὁλκῶν, ὀχετῶν κλπ. ἐνῷ κατὰ τὸ Ἄρ. 105 δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο μόνος, καθὸ γινομένης χρήσεως τῶν μεινάντων εἰσοδημάτων.

Τὸ αὐτὸ θέλομεν εἰπεῖ, καθ' ὑπόθεσιν, ἐπὶ ἀνοικοδομήσεως ἐμπρησθείσης οἰκίας ἐκ τοῦ περισσεύματος τῶν εἰσοδημάτων κτλ.

Ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις τῶν Ἄρ. 104 καὶ 105 ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ποῖα τὰ μείναντα εἰσοδήματα, εἶναι ὅλως ἀόριστος, ὥστε ἡ ἀμφισβήτησις δύναται νὰ προκύψῃ διττῶς. Ὁ κηδεμών, διὰ νὰ προλάβῃ τὴν μελετωμένην πάρὰ τοῦ χειραφέτου χρῆσιν, δύναται νὰ κατάσχῃ τὰ εἰσοδήματα, διὰ νὰ διατεθῶσι κατὰ τὴν συναίνεσιν αὐτοῦ.

Ἐξ ἄλλου μέρους δύνανται νὰ προσβληθῶσιν αἱ μετ' ἄλλων

ἐπ. Aubry et Rau I. § 133 ὑποσ. 14—17. Dalloz Min. 828, διότι ἐν Ἄρ. 482 μνημονεύονται μόναι αἱ πραγματικαὶ ἀγωγαί. Ὅρα § 157.

(1) Τὰ μέχρι τοῦδε εἶναι μετάφρασις τοῦ Ἄρ. 482 τοῦ Γαλλ. Κώδικος.

(2) Κατὰ τὸν γαλλ. νόμον οἱ Συγγραφεῖς κρίνουσιν, ὅτι δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀνέγερσιν οἰκοδομῶν, ἐνόσῳ δὲν δαπανᾷ ἐκ τοῦ κεφαλαίου, ἀλλ' ἐξ εἰσοδημάτων Demolombe VII. 294.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

πράξεις, οἷον συμφωνίαι περὶ ἐργολαβίας οἰκοδομῆς κτλ. ὡς ἄκυροι διὰ τὴν ἔλλειψιν συναινέσεως τοῦ κηδεμόνος.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ὡς φαίνεται, εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀμφισβήτησιν τῶν Γάλλων Συγγραφέων ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ὁ χειράφετος δύναται νὰ ἀγοράσῃ ἀκίνητα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων (1). Ἀλλά, προτιμήσας τὴν ἀποφατικὴν λύσιν, διὰ γενικοῦ ἀξιώματος ὑπερέβη τὰ ὅρια τοῦ ζητήματος καὶ κατέστησε δυσχερῆ τὴν λύσιν περὶ τῆς χρήσεως τῶν περισσευμάτων.

ε'. Πρὸς ἔγκρισιν τῆς λογοδοσίας τοῦ ἐπιτρόπου (§ 367).

ς'. Πρὸς ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεως, διότι εἶναι διάθεσις κεφαλαίου, ἢ εἴσπραξις αὐτοῦ (2).

372. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, διδαχθεὶς ἐκ τῶν ἑρμηνευτῶν τοῦ Γαλλ. Κώδικος, προεῖδε τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν κηδεμὼν ἀρνεῖται τὴν συναίνεσιν ἄνευ λόγου σπουδαίου ἢ ὀρθοῦ, πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ χειραφέτου, οἷον, ὡς προείρηται, κωλύων τὴν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων, ἢ καὶ ἐκ τῶν κεφαλαίων, ἐπωφελῆ χρῆσιν, διότι προτιμᾷ ἧττον ἐπωφελεῖς πράξεις (3).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ χειράφετος προσφεύγει εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπως, κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως (Ἄρ. 111).

Περὶ γνωμοδοτήσεως συγγεν. συμβουλίου δὲν γίνεται λόγος, εἶναι ὅμως πρόδηλον, ὅτι τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν γνωμοδότησιν αὐτοῦ, ἂν νομίζῃ, ὅτι θέλουσι συντελέσει αἱ παρ' αὐτοῦ πληροφορίαι.

Ἀντιστρόφως, ὅταν ὁ κηδεμὼν παροτρύνῃ εἰς ἐπιχείρησιν, ὁ δὲ χειράφετος ἀντιτείνῃ, δὲν προβλέπει ὁ νόμος, ὅτι ὁ κηδεμὼν ἐκβιάζει δικαστικῶς τὴν ἐκτέλεσιν, οὔτε ἕπεται τοῦτο ἐξ ἀναλογίας, διότι κατὰ τὸ καθιερωθὲν σύστημα ἐνεργῶν καὶ διαχειριζόμενος εἶναι ὁ χειράφετος, ὁ δὲ κηδεμὼν ἁπλοῦς Μέντωρ. Οἱ ἐκ τῆς ἀπραξίας κίνδυνοι ἐφάνησαν δικαίως εἰς τὸν νομοθέτην ἧττον σπουδαῖοι (4).

---

(1) Demolombe VIII. 291. καὶ ἐπ. Dalloz Min. 809. Aubry et Rau I. § 132. ὑποσ. 5—9

(2) Demolombe VII. 310. Aubry et Rau I § 133. ὑποσ. 7.

(3) Demolombe. VIII. 314.

(4) Demolombe VIII. 315. Aubry et Rau I. § 133. ὑποσ. 21.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

373. Ἐπὶ τέλους ἀπαριθμεῖ ὁ νομοθέτης πράξεις τινὰς, δι' ἃς δὲν ἀπαιτεῖ μόνην τὴν συναίνεσιν τοῦ κηδεμόνος, ἀλλὰ καὶ τὰς διατυπώσεις, οἵας ἐπὶ μὴ χειραφέτων, αὐταὶ δὲ εἶναι αἱ ἑξῆς (Ἀρ. 106):

α'. Δάνειον πρὸς τὸν χειράφετον (1).

β'. Ἐκποίησις μετοχῶν ἑταιριῶν, δημοσίων χρεωγράφων, ἢ ἄλλων τοιαύτης φύσεως ὁμολόγων, ἢ ἀκινήτων.

γ'. Παραχώρησις πραγματικῶν δικαιωμάτων ἐπὶ ἀκινήτων, ἄρα ὁ χειράφετος, οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πράξεων, ἃς ἐπιχειρεῖ μόνος, παραχωρεῖ ὑποθήκην (2).

δ'. Μεταβίβασις εἰς ἄλλους τοιούτων δικαιωμάτων ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων, λ. χ. παραχώρησις τῆς προτεραιότητος ἐγγραφῆς ὑποθήκης κτλ.

Καὶ ἐνταῦθα ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις, ὅτι, ἀρνουμένου τοῦ κηδεμόνος νὰ συναινέσῃ, ἀντ' αὐτοῦ ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον (Ἀρ. 111).

374. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδικα Ἀρ. 484 ὅλαι αἱ πράξεις, ὅσαι δὲν ἀνάγονται εἰς τὴν διαχείρισιν, ὑπόκεινται εἰς τὰς διατυπώσεις, οἵαι διατάττονται ἐπὶ μὴ χειραφέτων, ὥστε καὶ ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἀποποίησις κληρονομίας, ἢ κληροδοσίας, ἢ δωρεᾶς συνδεδεμένης μετὰ ὑποχρεώσεων.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ὁρίσας μόνας τὰς ἐν Ἀρ. 106 πράξεις, οὐδαμοῦ ἐμνημόνευσε περὶ κληρονομίας, κληροδοσίας ἢ δωρεᾶς.

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι δὲν ἀπαιτοῦνται αἱ διατυπώσεις, οἵαι ἐπὶ μὴ χειραφέτων.

Βεβαίως ὅμως ἡ ἀποδοχὴ, ἢ ἀποποίησις κληρονομίας, ἢ κληροδοσίας βεβαρημένης, ἢ δωρεᾶς συνδεδεμένης μετὰ ὑποχρεώσεων, δὲν δύναται νὰ λογισθῇ πρᾶξις διαχειρίσεως ἐκ τῶν ἐν Ἀρ. 104 προβλεπομένων, ὅσας ὁ χειράφετος ἐπιχειρεῖ μόνος.

Καθόσον μάλιστα παρέπονται ἐκ τῆς ἀποδοχῆς ὑποχρεώσεις, θέλομεν ἀπαιτήσει τοὐλάχιστον τὴν συναίνεσιν τοῦ κηδεμόνος, κατὰ τὸ Ἀρ. 105 (3).

---

(1) Ὅρα Ἀρ. 66 καὶ § 329 καὶ ἑπ.

(2) Ὅρα § 369. Demolombe VIII. 290. Aubry et Rau I. § 132. ὑποσ. 12.

(3) Δὲν ἐνόησα, ὅτι τοῦτο εἶναι θεραπεία τοῦ χάσματος, ὡς ὑπέλαβε Παπαρρ. Γ'. § 388. ὑποσ. 1. ἀλλ' ἡ σύμπραξις τοῦ κηδεμόνος ἕπεται ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ νόμου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἀποσιώπησις τοῦ νομοθέτου βεβαίως προέρχεται ἐκ παραδρομῆς συνήθους εἰς τοὺς μὴ ἐπαρκουμένους εἰς τὴν μετάφρασιν ξένης νομοθεσίας καὶ μὴ προσέχοντας, ὅτι, καὶ διὰ τῆς μετακινήσεως μιᾶς μόνης λέξεως, ὅλη ἡ οἰκονομία τοῦ συστήματος μετατρέπεται (1).

Ἡ σιωπὴ ἐντούτοις εἶναι σοβαρά, διότι τοὐλάχιστον ἐπὶ ἀποδοχῆς κληρονομίας δὲν ἐπιβάλλεται εἰς τὸν κηδεμόνα ῥητῶς ἡ σύνταξις ἀπογραφῆς, ὅπως ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἐπίτροπον ἐπὶ μὴ χειραφέτου (Ἄρ. 73).

Ἄλλη συνέπεια ἐπίσης σοβαρὰ πηγάζει ἐκ τοῦ Ἄρ. 110, καθ' ὃ τὰ συναινέσει τοῦ κηδεμόνος πραττόμενα εἶναι ἀπρόσβλητα, ὁσάκις δὲν ἀπαιτοῦνται ἄλλαι διατυπώσεις.

375. Οὐδεὶς λόγος γίνεται ἐν τῷ νόμῳ περὶ προικίσεως τῆς χειραφέτου. Δὲν εἶναι αὕτη πρᾶξις διαχειρίσεως, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται παρὰ μόνης αὐτῆς γινομένη. Ἡ σύμπραξις τοῦ κηδεμόνος εἶναι ἀπαραίτητος. Ἀλλὰ τάχα ἀρκεῖ μόνη; Ἐὰν ἡ προίκισις συνίσταται εἰς τὰ κινητὰ τῆς περιουσίας, εἰς τὸ χρηματικόν, ἢ καὶ εἰς ἀκίνητα, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς τήρησιν ἄλλων διατυπώσεων, διότι τῶν μὲν κινητῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις, τὰ δὲ ἀκίνητα διὰ τῆς πράξεως ταύτης δὲν ἀπαλλοτριοῦνται.

Ἐὰν ὅμως τὰ ἀκίνητα δίδωνται διατετιμημένα λόγῳ πωλήσεως, εἶναι προφανές, ὅτι τοιαύτη διάθεσις τῶν ἀκινήτων ὑπερβαίνει τοῦ κηδεμόνος τὴν ἐξουσίαν καὶ ὅτι ἀπαιτοῦνται αἱ διατυπώσεις, ὅσαι καὶ ἐπὶ ἀχειραφέτων ἀνηλίκων (§ 346).

376. Ὁ νομοθέτης δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν περιστολὴν τῶν παρὰ τοῦ χειραφέτου πραχθέντων κατὰ τὸ Ἄρ. 105, ἀλλ' ἐπιτρέπει τότε καὶ τὴν ἀνάκλησιν τῆς χειραφεσίας, ὅταν ὑπάρχῃ τεκμήριον, ὅτι ὁ χειράφετος δὲν εἶναι ἐπιτήδειος πρὸς ἰδίαν διαχείρισιν, κινδυνεύων ὡς ἐξ αὐτῆς νὰ ὑποστῇ ἀθεραπεύτους ζημίας.

Ἐκτιμητὰς τῆς ἀνακλήσεως ἀφίνει τοὺς χορηγοῦντας τὴν χειραφεσίαν. Ἐπομένως ἡ ἀνάκλησις γίνεται παρὰ τοῦ πατρός, ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ παρὰ τῆς μητρὸς συναινέσει τοῦ συγγ. συμβουλίου, διὰ δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου. Ἐν ἐλλείψει πατρὸς

(1) Ὁ κ. Ι. Εὐκλείδης ἐν Δικ. Χρον. ἄρ. 43. παρεῖδεν, ὅτι ὁ χειράφετος δὲν κτᾶται τὴν κληρονομίαν αὐτοδικαίως, ὡς ὁ ὑπεξούσιος οἰκεῖος, ἀλλ' ὑπεισερχόμενος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ μητρὸς ἐνεργεῖται ἡ ἀνάκλησις παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου διὰ βουλεύματος (Ἀρ. 107).

Περὶ τοῦ πότε ἐνεργεῖ ἡ μήτηρ καὶ πότε τὸ συγγεν. συμβούλιον, ἐφαρμόζονται ὅσα ἀνωτέρω εἴπομεν περὶ τῆς χειραφεσίας.

Δὲν ὑπόκεινται ὅμως εἰς ἀνάκλησιν οἱ διὰ γάμου χειραφετηθέντες (Ἀρ. 107), καί τοι διαλυθέντος τοῦ γάμου. Ἕπεται ἐντεῦθεν, ὅτι ἀνακαλεῖται ἡ χειραφεσία τοῦ μετ' αὐτὴν νυμφευθέντος, διότι δὲν εἶναι ἐκ γάμου χειραφεσία; Ὀρθοτέρα εἶναι ἡ ἀποφατικὴ λύσις, διότι καὶ ὁ μετὰ τὴν χειραφεσίαν νυμφευθεὶς τὴν αὐτὴν κατέχει θέσιν τοῦ διὰ τοῦ γάμου χειραφετηθέντος, ὃν ὁ νόμος ἐννοεῖ χειράφετον (1).

Τινὲς φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ἀνάκλησις δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν περίστασιν τῆς περιστολῆς ὑποχρεώσεων διὰ τὸ ὑπέρμετρον, ἀλλ' ἐπιτρέπεται καὶ ἐν περιπτώσει διαγωγῆς ἀξιομέμπτου, διότι αὕτη πρέπει μᾶλλον νὰ ἐφελκύῃ τὴν προσοχὴν τοῦ νομοθέτου, ἢ ἡ ὑλικὴ ζημία (2). Ἀλλ' ἡ ἐπέκτασις αὕτη διὰ τῆς ἑρμηνείας διατάξεως ἐξαιρετικῆς, ἀφορώσης τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἱκανότητα, ἀποβαίνει αὐθαίρετος καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ὅστις συνετάχθη, ἐνῷ ἡ περὶ τούτου ἀμφισβήτησις ἦτο γνωστή, ὥστε ἡ ἀποσιώπησις παρέχει νέον τεκμήριον τῆς ἀποφατικῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου.

Δὲν εἶναι ὅμως ἀπαραίτητος ἡ παραδοχὴ τῆς περιστολῆς πρὸς ἀνάκλησιν τῆς χειραφεσίας, ἀλλ' ἀρκεῖ, ὅτι τὸ δικαστήριον ἐδέχθη, ὅτι ἦσαν περισταλτέα τὰ πραχθέντα, δι' ἄλλας δ' αἰτίας δὲν περιέστειλε καὶ ἰδίως ἕνεκα τῆς καλῆς πίστεως τοῦ συναλλαχθέντος μετὰ τοῦ χειραφέτου, διότι καὶ τότε ὑπάρχει τεκμήριον κακῆς διαχειρίσεως (3).

Ἡ ἀνάκλησις δύναται νὰ προσβληθῇ δικαστικῶς παρὰ τοῦ ἀνηλίκου, ὃν ἀφορᾷ, εἴτε δι' ἔλλειψιν τυπικήν, εἴτε δι' οὐσιαστικοὺς λόγους, οἷον, ὅτι τελεσιδίκως δὲν ἀπεφασίσθη περιστολὴ ὑπο-

(1) Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς διαστολῆς ταύτης ἐξωβελίσθη ἐκ τοῦ σχεδίου τοῦ Γαλλ. Κ. ὁ ὅρος οὗτος Demolombe VIII. 350, Aubry et Rau I. § 134. ὑποσ. 5. Θέμις Α'. σ. 69.

(2) Demolombe VIII. 357. Dalloz Min. 846.

(3) Demolombe VIII. 346. Aubry et Rau I. §. 135. ὑποσ. 1. Θέμις Α'. σ. 62.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρεώσεων διὰ τὸ ὑπέρμετρον, οὐδαμῶς ὅμως ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀνακαλοῦντος, ὅστις κυριαρχικῶς περὶ τούτου ἀποφαίνεται (1).

377. Συνέπεια τῆς ἀνακλήσεως εἶναι, ὅτι ὁ ἀνήλικος παραχρῆμα ἐπανέρχεται ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν, ἐξακολουθῶν τοιουτοτρόπως μέχρι τῆς ἐνηλικότητος. Δὲν ἐπιτρέπεται τουτέστι πλέον χειραφεσία, ἐξαιρέσει τῆς αὐτοδικαίως χωρούσης διὰ τοῦ γάμου (2).

Ἡ τῆς χειραφεσίας ἀνάκλησις σημειοῦται εἰς τὸ περιθώριον τῆς περὶ χειραφεσίας πράξεως (Ἀρ. 108).

Διάφοροι ἐπικρατοῦσι γνῶμαι περὶ τῆς ἐπιτροπείας, ὑφ' ἣν ὑποβάλλεται πάλιν ὁ ἐκ τῆς χειραφεσίας ἀνακληθείς. Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν φέρει, ὡς ὁ γαλλικὸς (Ἀρ. 486), ὅτι ὁ χειράφετος *ἐπανέρχεται* ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν, ἀλλ' ὅτι *ὑποβάλλεται αὖθις*, ὥστε ἀκριβέστερον ἐξάγεται ἡ θέλησις τοῦ νομοθέτου. Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, τουτέστιν, ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ περὶ ἐπαγωγῆς τῆς ἐπιτροπείας διατάξεις, ὥστε πρώτη καλεῖται ἡ μήτηρ, μετ' αὐτὴν δὲ οἱ ἀνιόντες (3), καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων δίδεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπίτροπος. Ἀλλὰ τοιοῦτος πρέπει νὰ δοθῇ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν ἐκ νέου, διότι ὁ πρὸ τῆς χειραφεσίας ἔπαυσε, περὶ δὲ τῆς αὐτοδικαίως ἐπανόδου αὐτοῦ οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις. Ἂν παραδεχθῶμεν τὸ ἐναντίον, τότε ὁ πρὸ τῆς χειραφεσίας ἐπίτροπος ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ, διὰ μόνης τῆς θελήσεως τοῦ ἀνακαλοῦντος τὴν χειραφεσίαν, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δικαστηρίου, παρ' οὗ καὶ μόνου δίδεται τοιαύτη ἐντολή.

Παρ' οὐδενὸς ὅμως, φιλονικεῖται, ὅτι ὁ μὴ διατελέσας ὑπὸ ἐπιτροπείαν πρὸ τῆς χειραφεσίας, ἀλλ' ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, τώρα κατὰ πρῶτον ὑποβάλλεται κατὰ τοὺς κοινοὺς κανόνας τῆς ἐπαγωγῆς ἐπιτροπείας (4).

---

(1) Delvincourt I. σ. 126. Dalloz Min. 853. Demolombe VIII. 359.

(2) Demolombe VIII. 367. 368.

(3) Demolombe VIII. 363 καὶ ἐπ. Dalloz Min. 850, οἵτινες ἀνασκευάζουσι τὸν Marcadé II. ἐν Ἀρ. 486. Πρβ. Aubry et Rau I. § 135. ὑποσ. 10.

(4) Demolombe VIII. 363.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

378. Κατὰ τὸν Ἐμπορ. Ν. Ἄρ. 2. ὁ συμπληρώσας τὸ 18 ἔτος χειράφετος δύναται νὰ μετέλθῃ ἐμπορίαν ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους:

α'. ὅτι ἔλαβε τοιαύτην ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρός, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτου παρὰ τῆς μητρός, ἢ ἐν ἐλλείψει ἀμφοτέρων παρὰ τοῦ συγγεν. συμβουλίου, δυνάμει βουλεύματος ἐπικυρωθέντος παρὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου.

β'. Ὅτι ἡ ἄδεια αὕτη κατεχωρίσθη καὶ ἐτοιχοκολλήθη παρὰ τῷ Ἐμποροδικείῳ, ἔνθα ἱδρύει κατοικίαν.

Ἅμα ταῦτα ἐξεπληρώθησαν, ὁ νομοθέτης κρίνει ἀναγκαῖον πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐμπορίας, ἣν ἐπεχείρησεν ὁ χειράφετος, νὰ στηρίξῃ τὴν δημοσίαν αὐτοῦ πίστιν, ἧς ἄνευ οὐδεὶς συνάπτει μετ' αὐτοῦ σχέσεις.

Τούτου χάριν καθιεροῦται ἡ ἐξαίρεσις, ὅτι οὐδεμία πρᾶξις ἐμπορικὴ τοιούτου χειραφέτου, μετερχομένου ἐμπορίαν μετὰ προηγουμένην ἐκπλήρωσιν τῶν διαγεγραμμένων ὅρων, ὑπόκειται εἰς περιστολήν τινα διὰ τὸ ὑπέρμετρον, ἀλλ' ἔχει τὸ αὐτὸ κῦρος, οἷον αἱ πράξεις ἐνήλικος (Ἄρθ. 109) (1).

Ἀφοῦ τοιαῦται πράξεις εἰς τὴν ἐμπορίαν ἀναγόμεναι δὲν ὑπόκεινται εἰς περιστολήν, ἔπεται, ὅτι λόγῳ τῆς ἐμπορίας οὐδέποτε δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ χειραφεσία.

Τοῦτο φαίνεται ὑπερβολικόν, ἀλλ' ὅσα προτείνονται πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐναντίου, δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ σαλεύσωσι τὴν σαφῆ ἔννοιαν τοῦ νόμου. Τί σημαίνει ἡ σκέψις, ὅτι τὸ δικαστήριον δικάζει περὶ ἱκανότητος καὶ ὅτι ἔχει πᾶσαν περὶ τούτου ἐξουσίαν (2); Τάχα δὲν ἔχουσι τὰ δικαστήρια τὴν ἐντολὴν αὐτῶν παρὰ τοῦ νόμου καὶ δὲν ὀφείλουσι νὰ τηρήσωσι τὰ παρὰ τοῦ νόμου τεθέντα ὅρια;

Ἀλλ' ἂν λόγῳ τῆς ἐμπορίας οὐδέποτε ἀνακαλεῖται ἡ χειραφεσία, λόγῳ πράξεων ὅμως μὴ ἀναγομένων εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἅμα περιεστάλησαν διὰ τὸ ὑπέρμετρον αὐτῶν, δὲν κωλύεται ἡ ἀνάκλησις, ὅτε παύει καὶ ἡ πρὸς ἐμπορίαν ἄδεια (3).

379. Πιστὸς εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, καθιεροῖ περὶ τῶν χειραφέτων τὸ αὐτὸ ἀξίωμα, οἷον ἐφήρμοσεν ἐπὶ

(1) Γαλλ. Κωδ. Ἄρ. 487
(2) Demolombe VIII. 355.
(3) Pardessus I. Dallo Min. 856.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν ἐπιτρόπων (Ἀρ. 78), ὅτι τὰ συναινέσει τοῦ κηδεμόνος πραττόμενα, ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει, ὅηλ. τηρηθεισῶν τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, λογίζονται ὡς παρ' ἐνήλικος πραχθέντα (Ἀρ. 110).

Τοιαῦται πράξεις λοιπὸν δύνανται νὰ προσβληθῶσι διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῶν παρὰ τοῦ νόμου διαγεγραμμένων διατυπώσεων, δὲν δύνανται ὅμως νὰ προσβληθῶσι κατ' οὐσίαν, λόγῳ βλάβης τοῦ χειραφέτου.

Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ σύστημα τῆς ἀποκαταστάσεως καταργεῖται (1).

380. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δὲν ἐσιώπησε περὶ χειραφεσίας τῶν φυσικῶν τέκνων, πρὸς ἀποφυγὴν διχογνωμιῶν (2), ἀλλ' ὥρισεν εἰδικῶς.

Τὸ συμπληρῶσαν τὸ 15 ἔτος τῆς ἡλικίας φυσικὸν τέκνον δύναται νὰ χειραφετηθῇ παρὰ τοῦ ἀναγνωρίσαντος αὐτὸ πατρὸς, ἢ, ἐν ἐλλείψει τούτου, παρὰ τῆς ἀναγνωρισάσης μητρός. Ἡ μήτηρ δὲν χρήζει τῆς συναινέσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου, διότι τοιοῦτο δὲν ὑφίσταται ἐπὶ φυσικῶν τέκνων, ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ δὲν γίνεται λόγος, ὅτι τὸ συγγεν. συμβούλιον ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου κατὰ τὸ Ἄρθρον 90. Ἄρα μόνη ἡ μήτηρ ἐνεργεῖ τὴν χειραφεσίαν. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς τελευταίας περικοπῆς τοῦ Ἀρ. 112, καθ' ἣν ἁπλῶς ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ φυσικῶν τέκνων ὁ τρόπος, καθ' ὃν τελεῖται ἡ χειραφεσία, ὅηλ. διὰ δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Τὸ ὑπὸ ἐπιτροπείαν φυσικὸν τέκνον, εἴτε ἀναγνωρισθὲν, ἀλλὰ στερηθὲν γονέων, εἴτε μὴ ἀναγνωρισθὲν, μετὰ τὸ 18 ἔτος χειραφετεῖ ὁ ἐπίτροπος, ἀδείᾳ τοῦ δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν, ἄνευ ἄλλης τινὸς διατυπώσεως (Ἀρ. 113).

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ φυσικῶν τέκνων αἱ περὶ χειραφέτων διατάξεις, καθ' ἃς δὲ πράξεις ἀπαιτεῖται γνωμοδότησις τοῦ συγγεν. συμβουλίου, ἀντ' αὐτοῦ ἀποφαίνεται ὁ Εἰρηνοδίκης (Ἀρ. 90).

Εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσωμεν ἀπορίας τινὰς ὡς πρὸς τὴν χειραφεσίαν.

381. Τὸ φυσικὸν τέκνον, τὸ χειραφετηθὲν ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου

(1) Aubry et Rau IV. § 335. ὑποσ. 6—8.
(2) Demolombe VIII. 373. Dalloz Min. 898.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀδείᾳ τοῦ δικαστηρίου, δύναται καὶ μετὰ τὴν χειραφεσίαν ν' ἀναγνωρίσῃ ὁ φυσικὸς πατήρ, ἢ ἡ φυσικὴ μήτηρ (1), ἄρα δύνανται οὗτοι ν' ἀνακαλέσωσι τὴν χειραφεσίαν, καὶ τοι μὴ γενομένην παρ' αὐτῶν.

Ἐν ἐλλείψει γονέων κατὰ τὰ Ἀρ. 107 καὶ 100 ἡ ἀνάκλησις τῆς χειραφεσίας γνησίου τέκνου γίνεται παρὰ τοῦ συγγεν. συμβουλίου. Ἐπὶ φυσικοῦ τέκου, μὴ ἀναγνωρισθέντος, ἢ, ἀναγνωρισθέντος μέν, ἀλλ' οὗ δὲν σώζονται οἱ γονεῖς, ἡ χειραφεσία γίνεται παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἀδείᾳ τοῦ δικαστηρίου. Παρὰ τίνος ὅμως γίνεται ἡ ἀνάκλησις τῆς χειραφεσίας; Τίνα διάταξιν θέλομεν ἐνταῦθα προτιμήσει, τὴν τοῦ Ἀρ. 90, καθ' ὃ τὸ συγγεν. συμβούλιον ἐπὶ φυσικῶν τέκνων ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἢ τὴν εἰδικὴν διάταξιν περὶ χειραφεσίας φυσικῶν τέκνων ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου; Ἀλλ' ἡ τελευταία διάταξις εἶναι ἀπαράδεκτος, διότι μετὰ τὴν χειραφεσίαν δὲν ὑπάρχει πλέον ἐπίτροπος.

Εἶναι ὅμως ὀρθὸν καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Εἰρηνοδίκης μόνος, ἀντὶ τοῦ συγγεν. συμβουλίου, ἀνακαλεῖ τὴν χειραφεσίαν τοῦ φυσικοῦ τέκνου, στερουμένου πατρὸς ἢ μητρὸς ἀναγνωρισάντων αὐτό;

Διστάζομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ νομοθέτης κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἀρ. 113 εὐκρινῶς εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ προκείμενον ζήτημα καὶ ὅτι ἐθεώρει αὐτὸ λελυμένον διὰ τοῦ Ἀρ. 90 περὶ ἀναπληρώσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου.

Φρονοῦμεν ἑπομένως, ὅτι τὸ δικαστήριον μόνον, οὗ τῇ ἀδείᾳ γίνεται ἡ χειραφεσία, δύναται ν' ἀνακαλέσῃ αὐτὴν κατὰ πρότασιν τοῦ Εἰρηνοδίκου, εἰς ὃν ὁ νομοθέτης δὲν ἐνεπιστεύθη τὴν χειραφεσίαν, ἄρα κατὰ μείζονα λόγον οὔτε τὴν ἀνάκλησιν αὐτῆς (2).

Ἄλλως τε τὴν παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἀνάκλησιν δύναται νὰ προσβάλῃ ὁ ἀνήλικος, ὅτε ἐξ ἀνάγκης θέλει ἀποφασίσει τὸ δικαστήριον.

Τὴν περιστολὴν τῶν πράξεων τοῦ μὴ ἀναγνωρισθέντος χειρα-

---

(1) Ὅρα § 178.

(2) Ὁ κ. Ι. Εὐκλείδης Θέμ. Α. σ. 72 ἀπονέμει μᾶλλον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς προτάσεως εἰς τὸν Εἰσαγγελέα λόγῳ τοῦ ἄρθ. 102 τοῦ δικ. Ὀργ. Ἀλλ' οὐδεμία ἐπίβλεψις ἐδόθη εἰς τὸν Εἰσαγγελέα ἐπὶ χειραφέτων, καθόσον ὁ κηδεμὼν αὐτῶν δὲν διαχειρίζεται, ἐνῷ κατὰ τὸν Ὀργ. ὁ νομοθέτης εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν κηδεμόνας κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον διαχειριζομένους. Διατί τότε δὲν ἐπιτρέπει τὴν πρότασιν εἰς τὸν κηδεμόνα;

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φέτου ζητεῖ αὐτὸς οὗτος, ἢ ὁ Εἰρηνοδίκης, ὅστις ἀναπληροῖ ἐπὶ φυσικῶν τέκνων τὸ συγγεν. συμβούλιον (ἄρθρ. 90) (1).

382. Ὁ κηδεμὼν τοῦ χειραφέτου δὲν ἐκπροσωπεῖ αὐτόν, εἴτε ἐξωδίκως, εἴτε ἐπὶ δικαστηρίου, οὐδὲ διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν τοῦ χειραφέτου, ἀλλὰ συμπαρίσταται, ὁσάκις εἶναι ἀνάγκη, ὡς σύμβουλος καὶ ἐπιτηρητὴς πρὸς ἔγκρισιν τῶν πραττομένων. Διὸ ἀγωγή, ἣ δικαστικὴ πρᾶξις δὲν ἐπιδίδεται εἰς μόνον τὸν κηδεμόνα, ἀλλ' ἀπαιτεῖται συνάμα νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸν χειράφετον, ὅστις ἔχει τὴν διαχείρισιν τῶν ἰδίων.

Μόνον τὸ συναινεῖν διὰ τὸ κῦρος πράξεώς τινος δὲν εἶναι αἰτία εὐθύνης, ὅπως οὐδὲ τὸ μὴ συναινεῖν, ἐὰν δὲν ἀποδεικνύεται δόλος ἢ ἀσύγγνωστος ἀμέλεια, ἴση τῷ δόλῳ (2).

Διαφέρουσιν αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ νόμος ἀνέθεσεν εἰς τὸν κηδεμόνα ὡρισμένην ἐντολὴν πρὸς ἐκτέλεσιν, οἷον τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς εἰσπράξεως κεφαλαίων καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν, διότι τότε ἐνέχεται ὁ κηδεμὼν ἐξ ἁπλῆς ἀμελείας (3).

---

(1) Ἡ ἐν Δικ. Χρον. ἄρ. 43 ἀντίρρησις, ὅτι ὁ Εἰρηνοδίκης ἀναπληροῖ καθ' ἃς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ συγγ. συμβουλίου, δὲν φαίνεται σπουδαία, διότι ὅλαι αἱ πράξεις τοῦ συγγεν συμβουλίου λέγονται ἀποφάσεις, ἄρα καὶ ἡ κατὰ τὸ Ἀρθ. 104 αἴτησις.

(2) Aubry et Rau I. § 131. ὑποσ. 8.

(3) Αὐτόθι ὑποσ. 9. Ὁ Demolombe VIII. 258 δὲν διαστέλλει ἀκριβῶς, ὅπως καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἀπαγορεύσεως καὶ δικαστ. ἀντιλήπτορος.

Περίληψις

383. Πότε ἀπαγγέλλεται ἀπαγόρευσις.
384. Παρὰ τίνων ζητεῖται.
385. Πῶς εἰσάγεται ἡ αἴτησις.
386. Δικαστικὴ ἀπόφασις.
387. Προσωρινὸς διαχειριστής.
388. Ἀντιλήπτωρ.
389. Ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως.
390. Διορισμὸς ἐπιτρόπου τοῦ ἀπαγορευθέντος.
391. Ἀποτελέσματα τῆς ἀπαγορεύσεως, ἢ τοῦ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος.
392. Ἐπιτρέπονται οὐχ ἧττον πράξεις τινὲς εἰς τὸν ἀπηγορευμένον ὡς ὅλως προσωπικαί.
393. Περὶ τῶν πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως πράξεων.
394. Περὶ δικαστ. ἀποφάσεων προγενεστέρων.
395 Μὴ ζητηθείσης ἀπαγορεύσεως δὲν ἀποκλείεται ἡ ἀκύρωσις.
396. Ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως πράξεων τί τὸ ἀποδεικτέον.
397. Περὶ τῶν ἀμφοτεροβαρῶν πράξεων τοῦ ἀποβιώσαντος.
398. Περὶ ἑτεροβαρῶν πράξεων καὶ διαθηκῶν.
399. Περὶ εἰσοδημάτων τοῦ ἀπηγορευμένου.
400. Περὶ προικίσεως τῶν τέκνων αὐτοῦ.
401. Ἀνάκλησις ἀπαγορεύσεως.
402. Νόμος 22 Μαρτίου 1862 περὶ φρενοκομείων.
403. Περὶ τῶν νομίμως ἀπηγορευμένων.
404. Περὶ ἀντιλήπτορος ἀσώτου.
405. Τίνας πράξεις ἐνεργεῖ ὁ ἄσωτος μόνος.
406. Πῶς δίδεται ἡ συναίνεσις.
407. Εἰς τίνας δίδεται ἀντιλήπτωρ.
408. Παρὰ τίνων ζητεῖται ὁ διορισμὸς καὶ τίνι τρόπῳ.
409. Ἀποτελέσματα τοῦ διορισμοῦ.
410. Ἀνάκλησις τοῦ περιορισμοῦ καὶ εὐθύνη τοῦ ἀντιλήπτορος.

---

383. Ἐν Πολ. Δικονομίᾳ ὑπῆρχε διαγεγραμμένη ἡ διαδικασία περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν πασχόντων τὰς φρένας (Ἀρ. 658 καὶ ἑπ.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλ' ἔχρηζεν ἀναπληρώσεως διὰ διατάξεων οὐσιαστικῶν, ὧν μέρος, ὑπερπηδῶν τὸ δρύφακτον, προσέλαβεν ἐκ προκαταβολῆς ἐν τῇ Δικονομίᾳ ὁ τότε νομοθέτης.

Ὁ νεώτερος νομοθέτης, συμπληρῶν ἤδη τὰς οὐσιαστικὰς διατάξεις, μετερρύθμισε καί τινας δικονομικάς.

Καὶ πρῶτον ὁ νεώτερος νόμος δὲν περιορίζεται ἀπαγγέλλων τὴν ἀπαγόρευσιν μόνον ἕνεκα παραφροσύνης, μανίας καὶ βλακείας, ὡς ἐν Πολ. Δικον. Ἀρ. 658, ἀλλ' ἀπαγγέλλει αὐτὴν καὶ ὅταν ὑπάρχωσι διαλείμματα ἐχεφροσύνης (Ἄρ. 115).

Οἱ φρενολόγοι παραδέχονται ἄλλην κατάταξιν τῶν ψυχικῶν παθῶν, διαστέλλοντες τέσσαρας τύπους, μανίας, μελαγχολίας ἢ μονομανίας, παραφροσύνης, καὶ βλακείας, θεωροῦντες δὲ ὅτι ἡ παραφορὰ (furor) εἶναι σύμπτωμα κοινὸν εἰς ἁπάσας τῶν φρενῶν τὰς ἀλλοιώσεις.

Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ψυχολογικὰ ζητήματα καὶ ἡ ἀφῃρημένη ἐξέτασις, ἂν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ μερικὴ διατάραξις, ἄνευ καθολικῆς παρακρούσεως, δὲν εἶναι ἔργον τῶν δικαστηρίων. Τοῦτα ὀφείλουσι νὰ προσηλώσωσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἐνδεχομένην ἱκανότητα τοῦ ἀπαγορευτέου πρὸς διοίκησιν τῶν ἰδίων, ἐξετάζοντα κυρίως, ἂν ἐταράχθη ἡ φωτίζουσα τὸν ἄνθρωπον διάνοια, καὶ μὴ ἀποπλανώμενα εἰς ψυχολογικὰς θεωρίας.

Ἐπὶ ἁπλῆς ἐξασθενήσεως τῶν πνευματικῶν δυνάμεων δὲν ἠδυνατο ὁ νόμος ν' ἀπαγγείλῃ ἀπαγόρευσιν, ἅμα ἡ λαμπὰς τοῦ λόγου δὲν ἐσβέσθη, ἀλλὰ προέβλεψε δι' ἡπιωτέρων προφυλάξεων, περὶ ὧν κατωτέρω (Ἄρθρ. 121).

Τὰ σωματικὰ πάθη δὲν χρήζουσι τοιαύτης προνοίας, διότι ὁ πάσχων δύναται πάντοτε νὰ ἐκλέξῃ ἐντολοδόχον, εἰς ὃν ν' ἀναθέσῃ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων.

Οὔτε ἐπὶ κωφαλάλων εἶναι δεκτὴ ἡ ἀπαγόρευσις, ἅμα δὲν εἶναι ἡ στέρησις τῶν αἰσθήσεων παραίτιος πνευματικοῦ πάθους, δηλ. βλακείας καὶ τῶν παραπλησίων. Ἀλλὰ σπανίως ἀναπτύσσεται παρὰ κωφαλάλοις ἡ νοημοσύνη, ὥστε ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἤρτηται τὸ ληπτέον μέτρον ἀπαγορεύσεως, ἢ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, καὶ ἂν οὐδεμία ὑπάρχῃ ἀνάγκη προνοίας (1).

---

(1) Demolombe VIII. 437. Dalloz Interd. 26. Aubry et Rau I. §. 124. Ὅρα Τόμ. Α'. § 127. καὶ ἐπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

384. Τὴν ἀπαγόρευσιν δύνανται νὰ ζητήσωσιν (Ἄρθρ. 115):

α'. Οἱ συγγενεῖς τοῦ πάσχοντος, ἄνευ περιορισμοῦ τινος (1), ὡς πρὸς τὸν βαθμόν, ἢ τὸ εἶδος τῆς συγγενείας, καθόσον κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον συγγενεῖς ὀνομάζονται καὶ οἱ ἐξ ἀγχιστείας (2). Οὔτε οἱ ἀλλοδαποὶ συγγενεῖς ἐξαιροῦνται (3). Ἐπομένως καὶ τὰ τέκνα δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν ἰδίων γονέων(4).

β'. Ὁ σύζυγος τοῦ νοσοῦντος. Ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς δὲν μεταβάλλει τὴν ἰδιότητα τοῦ συζύγου, ἀλλὰ διὰ τοῦ διαζυγίου ἡ ἰδιότης αὕτη παύει (5).

γ'. Ὁ ἐπίτροπος καὶ ὁ κηδεμών. Τούτων μόνων δὲν ὑπῆρχε λόγος ἐν Πολιτ. Δικονομίᾳ, ὅπως δὲν ὑπάρχει καὶ ἐν Γαλλ. Κώδ. Ἄρ. 489, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη καθίσταται προφανής, διότι καὶ τῶν ἀνηλίκων ἡ ἀπαγόρευσις εἶναι ἀπαραίτητος, ὡς ἱκανῶν πρὸς συνάφειαν γαμου, διαθήκην, ἢ διαχείρισιν καὶ ἐμπορίαν μετὰ τὴν χειραφεσίαν (6).

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἐπιτροπευομένου δύναται ὁ ἐπίτροπος, καὶ τοι ἀλλότριος,νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ συγγενοῦς ἐκείνου, διότι λόγῳ τῆς ἀνηλικότητος δὲν ἀργεῖ τὸ δικαίωμα τοῦτο, δὲν χρήζει δὲ πρὸς τοῦτο προηγουμένης ἀδείας τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου τοῦ ἐπιτροπευομένου, μὴ ἀπαιτουμένης ὑπὸ τοῦ νόμου, ἐνῷ συγκαλεῖται κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὸ συγγεν. συμβούλιον τοῦ ἀπαγορευθησομένου (7). Καὶ μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν δύναται ὁ ἐπίτροπος νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, ἐνόσῳ δὲν ἔδωκε λόγον τῆς διαχειρίσεως, διότι ἄλλως ἀμηχανεῖ εἰς τίνα νὰ δώσῃ αὐτόν (8).

δ'. Ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐξ ἐπαγγέλματος.

Δὲν δύναται ἐπομένως νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν πᾶς ἔχων

(1) Demolombe VIII. 448.

(2) Ἄρ 30. Τὸ ἐναντίον παρὰ τοῖς Γάλλοις Dalloz Interd. 35. Demolombe VIII. 468. Aubry et Rau §. 125.

(3) Dalloz Interd. 34

(4) Demolombe III. 144. 145. VIII. 449. Aubry et Rau § 125. ὑποσ. 1.

(5) Demolombe VIII. 456 καὶ ἑπ.

(6) Demolombe VIII. 440 καὶ ἑπ. Dalloz Interd.19. Aubry et Rau I. §. 124, ὑποσ. 7.

(7) Demolombe VIII. 454. Dalloz Interd. 37. Aubry et Rau I. §. 125. ὑποσ.

(8) Dalloz αὐτ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἱονδήποτε ὑλικὸν συμφέρον. Ἅμα δὲν δύναται νὰ πείσῃ τοὺς συγγενεῖς, ἢ τὸν Εἰσαγγελέα, εἶναι ὕποπτος, οὔτε ζημιοῦται κατά τι, καθὸ μὴ κωλυόμενος δικαστικῶς νὰ διώξῃ τὰ ἴδια συμφέροντα καὶ πρὶν κηρυχθῇ ἡ ἀπαγόρευσις.

Δὲν ἐπανελήφθη παρ' ἡμῖν ἡ διάταξις τοῦ Ἀρ. 491 τοῦ Γ'αλλ. Κώδ. ὅτι μόνον ἐν περιπτώσει μανίας δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος ὁ Εἰσαγγελεύς, κατ' ἃς δὲ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἐν ἐλλείψει γνωστῶν συγγενῶν, ὅταν οἱ συγγενεῖς παραλείπωσιν. Ἐκ τῆς παραλείψεως τοῦ περιορισμοῦ τούτου ἕπεται, ὅτι ὁ Εἰσαγγελεύς, ὁσάκις κρίνῃ ἀναγκαῖον, δύναται νὰ λάβῃ πρωτοβουλίαν. Ἀλλὰ βεβαίως θέλει προσέξει ἕκαστος Εἰσαγγελεύς, νὰ μὴ προβῇ εἰς τοιαύτην αἴτησιν, πρὶν βεβαιωθῇ, ὅτι οἱ γνωστοὶ συγγενεῖς παραλείπωσι τὸ ἴδιον καθῆκον, διότι οὗτοι, μέλλοντες ν' ἀπαρτίσωσι τὸ συγγεν. συμβούλιον, εἶναι ἁρμοδιώτεροι ἐκτιμηταὶ τῆς ἀνάγκης.

Εἶναι ὅλως παράλογον νὰ παραδεχθῇ τις αἴτησιν ἰδίας ἀπαγορεύσεως, διότι εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἠθικὴ αὐτοκτονία, ἢ ὑποκρύπτει δόλιον σκοπὸν ἀνατροπῆς τῶν ἰδίων πράξεων. Ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ Γαλλικοῦ Κώδ. ὑπῆρχον διατάξεις περὶ ἑκουσίου ἀντιλήπτορος, ἐξαλειφθεῖσαι, οὔτε εἶναι ἐνδεχομένη μωρία κατάδηλος εἰς μόνον τὸν πάσχοντα. Τὸ αὐτὸ λέγομεν περὶ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος(1). Διὰ τοῦτο ὁ ἀπαγορευθεὶς διὰ παραδοχῆς τῶν ἀποφάσεων δὲν κακθίστησιν αὐτὴν τελεσίδικον, οὐδὲ ἰσχύει παραίτησις τῆς παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης ἐφέσεως (2).

385. Καὶ κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἀρ. 659, καὶ κατὰ τὸν νεώτερον νόμον Ἀρ. 116, ἡ διαδικασία γίνεται ἐπ' ἀναφορᾷ, ἡ δὲ περὶ ἀπαγορεύσεως αἴτησις πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ περιστατικά, ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ἡ μανία, ἡ παραφροσύνη ἢ ἡ βλακεία, καὶ τὰ πρὸς ἀπόδειξιν μέσα.

Εἰς τὴν ἀναφορὰν ἐπισυνάπτεται γνωμοδότησις τοῦ συγγεν.συμβουλίου περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως, συγκροτουμένου κατὰ τὰ Ἀρ. 30—33 τοῦ νεωτέρου νόμου (Ἀρ. 117). Ἆρα καὶ τὰ τέκνα δὲν ἀποκλείονται (3).

(1) Dalloz Interd. 31. Ἔνθα ὁρα τινὰς ἑτεροδοξίας Demolombe VIII. 472. 474. Toullier. II. 1373.
(2) Demolombe VIII. 474. Aubry et Rau I. §. 124. ὑποσ. 11.
(3) Aubry et Rau I. 125. ὑποσ. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τοῦτο διαφέρει ἡ ἡμετέρα νομοθεσία (Πολ. Δικον. Ἀρ. 660, καὶ ὁ παρὼν Ν. Ἀρ. 117) τῆς Γαλλικῆς, ὅτι κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδ. Ἀρ. 494 τὸ δικαστήριον διατάττει τὴν συγκάλεσιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἐνῷ παρ' ἡμῖν προκαλεῖται ἡ συγκάλεσις παρὰ τοῦ αἰτοῦντος, ὅστις καταφεύγει εἰς τὸ δικαστήριον, ὅταν ἀρνῆται ὁ Εἰρηνοδίκης.

Ὁ σύζυγος τοῦ ἀπαγορευτέου καὶ ὁ αἰτῶν τὴν ἀπαγόρευσιν εἶναι δεκτοὶ ἐν τῷ συγγεν. συμβουλίῳ χάριν πληροφοριῶν, δὲν παρευρίσκονται ὅμως κατὰ τὴν διάσκεψιν καὶ κατάρτισιν τῆς γνωμοδοτήσεως (Ἀρ. 117)(1). Ἄρα ὁ σύζυγος, καὶ ὅταν δὲν εἶναι ὁ αἰτῶν, δὲν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Κατὰ τὸ Ἀρ. 90 τὸ συγγεν. συμβούλιον δὲν ὑπάρχει ἐπὶ φυσικῶν τέκνων μόνον ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐπιτροπείας, ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἀποκλείεται. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχουσι συγγενεῖς ἐξ αἵματος, ἀναπληροῦνται ὑπὸ φίλων.

386. Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν προειρημένων, κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, διατάττεται ἡ ἐξέτασις τοῦ ἀπαγορευτέου, χρείας δὲ καλούσης καὶ τῶν προβεβλημένων μαρτύρων, συγχρόνως δὲ προσδιορίζεται ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς ἐξετάσεως (2).

Ἡ ἐξέτασις γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ αἰτοῦντος, τοῦ ἀπαγορευτέου, καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως, εἴτε ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, εἴτε καὶ κατ' οἶκον ὑπὸ εἰσηγητοῦ, ἐὰν ὁ ἀπαγορευτέος δὲν δύναται νὰ μεταβῇ εἰς τὸ δικαστήριον (3).

Ἡ δημοσίευσις τῆς περὶ ἀπαγορεύσεως ἀποφάσεως γίνεται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει (Ἀρ. 118). Ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς ἀποφάσεις, ἤτοι τὰς προδικαστικάς, δὲν γίνεται λόγος, ὥστε ἡ μὴ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ἀπαγγελία αὐτῶν δὲν συνεπάγεται ἀκυρότητα.

Ἀπαραίτητος εἶναι ἡ πρόσκλησις τῶν διαδίκων, τουτέστι τῶν αἰτούντων τὴν ἀπαγόρευσιν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν.

Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἀρ. 660, σιωπῶσαν περὶ συζύγου, ὁ αἰτῶν ἐστερεῖτο ψήφου, παρευρισκόμενος μέχρι τέλους. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κ. Ἀρ. 495 παρευρίσκονται ὁ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα, ὅταν αἰτῶσιν, ὁ δὲ σύζυγος, ὅταν δὲν εἶναι ὁ αἰτῶν, ἀποτελεῖ μέρος.

(2) Ἀρ. 118. Τὰ αὐτὰ καὶ κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἀρ. 661—3.

(3) Τοῦτο μόνον προστίθεται διὰ τοῦ νεωτέρου νόμου Ἀρ. 118 κατὰ μίμησιν τοῦ Γαλλ. Κ. Ἀρ. 496.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διάδικος εἶναι καὶ ὁ ἀπαγορευτέος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἐξεταζόμενος.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς πρέπει νὰ παρευρίσκεται πάντοτε εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀπαγορευτέου (Ἀρ. 119).

Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Εἰσαγγελέως δὲν εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων (1).

Εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀρνηθῇ, νὰ διατάξῃ τὴν ἐξέτασιν, ὅταν τὰ ἐκτιθέμενα πράγματα καὶ τ' ἀποδεικτέα οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται περιττὰ καὶ ἀνεπιτήδεια, οὔτε δεσμεύεται τὸ δικαστήριον ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγεν. συμβουλίου (2).

387. Κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν τῆς περὶ ἀπαγορεύσεως διαδικασίας, ἄρα καὶ πρὸ τῆς ἐξετάσεως (3), τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διορίσῃ προσωρινὸν διαχειριστήν, πρὸς συντήρησιν τῆς περιουσίας τοῦ ἀπαγορευτέου, φροντίζοντα καὶ περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ (4). Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀναντιρρήτως δὲν εἶναι ἀνεκκλητος (5).

Ὁ προσωρινὸς διαχειριστὴς περιορίζεται εἰς μόνην τὴν συντήρησιν καὶ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς ἐκποίησιν οὔτε αὐτῶν τῶν κινητῶν, ἄνευ ἀδείας τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ καὶ μόνον ὀφείλει νὰ προστρέξῃ, διότι περὶ συγγεν. συμβουλίου οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος (6).

Ὁ διαχειριστὴς οὗτος δὲν ὑποχρεοῦται ὑπὸ τοῦ νόμου, νὰ συντάξῃ ἀπογραφήν, καθόσον μάλιστα εἶναι ὅλως πρόσκαιρος, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, κατὰ τὴν περίστασιν (7),

Ὁ διορισμὸς διαχειριστοῦ δὲν συνεπάγεται πολιτικὴν ἀνικανό-

---

(1) Garré 3025. Dalloz Interd. 105.

(2) Frustra probatur, quod probatum non relevat. Demolombe VIII 489. 502. 503. Dalloz Interd. 68. 82. Κατὰ Aubry et Rau I § 125. ὑποσ. 15 προηγεῖται πάντοτε ἡ ἐξέτασις τοῦ ἀπαγορευτέου.

(3) Τὸ ἐναντίον κατὰ τὸν Γαλλ. Κ. Ἀρ. 497, καθ' ὃν μετὰ τὴν ἐξέτασιν μόνον.

(4) Ἀρ. 120, ὅπως καὶ κατὰ τὴν Πολ. Δικ. Ἀρ. 664.

(5) Demolombe VIII. 518.

(6) Dalloz Interd. 113.

(7) Αὐτ. 115.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τητα οἱανδήποτε (1), οὔτε ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις τοῦ διαχειριστοῦ ὡς τοῦ ἀντιλήπτορος. Ἡ περίστασις ὅμως τοῦ διορισμοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ καθίστησιν ὑπόπτους τὰς πράξεις ταύτας, ὡς γενομένας ἐν καιρῷ στερήσεως τοῦ λογικοῦ, ἂν κατόπιν προσαχθῇ σπουδαία περὶ τούτου ἀπόδειξις.

Ὁ διαχειριστὴς παύει, ἅμα ἐκδοθῇ τελεσίδικος ἀπόφασις, εἴτε περὶ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, εἴτε ἀπορρίπτουσα τὴν ἀπαγορεύσεως αἴτησιν, καὶ τότε δίδει λόγον τῆς διαχειρίσεως (2), ὅθεν πρὸ τῆς τελεσιδικίας, δηλ. διαρκούσης τῆς ἐφέσεως, ὁ διαχειριστὴς ἐξακολουθεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς εἰδικῆς ταύτης διατάξεως συνάγεται, ὅτι, πρὶν ἀπαγγελθῇ ἀπαγόρευσις, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην ἢ τὸν Εἰσαγγελέα κατὰ τὸ Ἄρθ. 22 τοῦ νόμου καὶ 649 τῆς Πολ. Δικον. νὰ διορίσωσι προσωρινὸν ἐπίτροπον εἰς κατεπειγούσας περιπτώσεις, διότι δὲν εἶναι ἁρμόδιοι νὰ βεβαιώσωσιν, ἂν εἶναί τις ἀπαγορευτέος, δὲν πρόκειται δὲ περὶ ἐπιτρόπου, ἀλλὰ περὶ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ (3).

388. Ἂν ἡ πνευματικὴ νόσος δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀποδεδειγμένη, ἀλλ' ἐντούτοις εἶναι διφορουμένη ἡ κατάστασις τῶν φρενῶν, τὸ δικαστήριον δὲν κηρύττει ἀπαγόρευσιν, ἀλλὰ διορίζει εἰς τὸν ἔχοντα διφορουμένας τὰς φρένας ἀντιλήπτορα. Ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀντιλήπτορος τούτου εἰς τὸ ἑξῆς ὡρισμέναι τινὲς πράξεις, δι' ὧν κινδυνεύει ἡ περιουσία, ἀπαγορεύονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος.

Αἱ πράξεις αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

α'. Διεξαγωγὴ δίκης, εἴτε εἶναι ἐνάγων, εἴτε ἐναγόμενος ὁ περὶ οὗ πρόκειται.

β'. Συμβιβασμός.

γ'. Ἀπαλλοτρίωσις (4).

δ'. Δάνειον πρὸς τὸν ἔχοντα διφορουμένας τὰς φρένας.

---

(1) Αὐτ. 114. Demolombe VIII. 513.

(2) Πολ. Δικον. Ἄρ. 669.

(3) Δικαίως κατακρίνει ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος Γ'. § 420 ἐναντίαν ἀπόφασιν τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν. Οἰκονομίδου Ἐγχειρ. § 205. ὑποσ. 11.

(4) Ἐν νεωτ. Ν. Ἀρ. 121 δὲν γίνεται μνεία ὑποθήκης, ὡς ἐν τῇ Δικον. Ἄρ. 665 καὶ ἐν Ἄρ. 499 τοῦ Γαλλ. Κώδ. καθότι προσυπακούεται οἰκοθεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ε'. Ἀποδοχὴ κεφαλαίων ἐπὶ ἐξοφλήσει (1).

Ὡς βλέπομεν ὁ νομοθέτης δὲν λαμβάνει πρόνοιαν περὶ τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, διότι ἡ ἐξ αὐτῶν ζημία δὲν φέρει καιρίαν βλάβην εἰς τὴν περιουσίαν, προσέχει ὅμως εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ κεφαλαίου τῆς περιουσίας.

Τὸν διορισμὸν ἀντιλήπτορος δύνανται νὰ προκαλέσωσιν οἱ συγγενεῖς ἀπευθείας, ὅταν δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι περιστάσεις, ἐμφαινούσας διατάραξιν τῶν φρενῶν (2). Διότι ὅμως ἀντὶ τῆς ἀπαγορεύσεως, ἣν ἐζήτησαν, τὸ δικαστήριον περιωρίσθη εἰς τὸν διορισμὸν ἀντιλήπτορος, δὲν ἔπεται, ὅτι καταδικάζονται εἰς τὰ ἔξοδα (Ἄρ. 121), ἐνῷ ἀπεδείχθη ἡ ἀνάγκη μέτρου τινός.

389. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ἀφ' ἧς καταστῇ τελεσίδικος ἡ ἀπόφασις περὶ ἀπαγορεύσεως, ἢ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, τοιχοκολλᾶται ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐπισπεύδοντος, ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τῶν πρωτοδικῶν τῆς διαμονῆς τοῦ ἀπαγορευθέντος ἢ ὑποβληθέντος ὑπὸ ἀντιλήπτορα, καὶ εἰς τὰ συμβολαιογραφεῖα τῆς αὐτῆς περιφερείας, δημοσιεύεται δὲ καὶ ἐν τῷ διὰ δικαστικὰς κοινοποιήσεις παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὡρισμένῳ δημοσίῳ φύλλῳ (Ἄρ. 122).

Ἡ τελεσιδικία τῆς ἀποφάσεως, περὶ ἧς ὁ λόγος, ὑποτιθησιν ἐκδίκασιν τῆς ἐφέσεως, ἢ παρέλευσιν τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας (3).

Ἡ δὲ δεκαήμερος προθεσμία εἶναι μᾶλλον προτρεπτική, διότι καὶ ἄνευ τῆς τοιχοκολλήσεως ταύτης, ὡς μετωτέρω ῥηθήσεται, τ' ἀποτελέσματα ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δημοσιεύσεως (Ἄρθρον 124).

390. Ἀφοῦ κατασταθῇ τελεσίδικος ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως ἀπόφασις, διορίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπίτροπος καὶ παρεπίτροπος (Ἄρ. 123), οὐχὶ ὅμως πρὸ τῆς τελεσιδικίας (4), διότι πρὸ

---

(1) Τὰ μέχρι τοῦδε κεῖνται ἀπαραλλάκτως ἐν τῇ Δικον. Ἄρ. 665, τὰ δ' ἐπέκεινα εἶναι προσθήκη τοῦ Ἄρ. 121 τοῦ νεωτέρου νόμου.

(2) Οἰκονομίδου Ἐγχειρ. § 205. ὑποσ. 12. Ἐν Γαλλίᾳ ἀμφισβητεῖται Demolombe VIII. 532.

(3) Οὕτω σαφῶς ὁρίζει καὶ τὸ Ἄρ. 667 τῆς Πολ. Δικονομίας. Τὸ ἐναντίον παρὰ τοῖς Γάλλοις, διότι ἐξηλείφθη ἐκ τοῦ σχεδίου ἡ λέξις τελεσιδικίας Dalloz Interd. 128. Demolombe VIII. 552—555.

(4) Τὸ Ἄρ. 667 τῆς Πολ. Δικον. εἶναι κατὰ τοῦτο ἀτελέστερον, ἐπιτρέπον τὸν διορισμόν, ἅμα ἀπαγγελθείσης τῆς ἀποφάσεως, ἐνῷ ὁ διαχειρι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῆς ἐξακολουθεῖ ὁ διαχειριστής, ἤ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτος, διορίζεται (§ 387).

Πλὴν μιᾶς καὶ μόνης ἐξαιρέσεως, εἰδικῶς μνημονευομένης, ἡ ἐπιτροπεία ἀπηγορευμένων εἶναι δοτὴ (1), ἡ δὲ ἐξαίρεσις αὕτη εἶναι ἡ ἑξῆς, ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶναι νόμιμος ἐπίτροπος τῆς ἀπαγορευθείσης αὐτοῦ συζύγου (Ἄρ. 127). Οὐχὶ βεβαίως ἂν αὐτὸς οὗτος τυγχάνῃ ἀνήλικος ἢ ἀπηγορευμένος ἢ κεχωρισμένος ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης (2).

Ἀντιστρόφως δὲν εἶναι καὶ ἡ γυνὴ κατὰ νόμον ἐπίτροπος τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀλλὰ κατ' ἐξαίρεσιν ἐπιτρέπεται εἰς τὸ δικαστήριον, νὰ διορίσῃ ἐπίτροπον τοῦ ἀπαγορευθέντος αὐτῆς συζύγου (Ἄρ. 127).

Πλὴν συζύγων, ἀνιόντων καὶ κατιόντων, οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ εἶναι ὑπὲρ τὰ δέκα ἔτη ἐπίτροπος ἀπηγορευμένου (3), ὥστε μετὰ δεκαετίαν ζητεῖ ἀπαλλαγήν (Ἄρ. 129).

Καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ ἰσχύουσιν αἱ περὶ ἐπιτροπείας ἀνηλίκων διατάξεις (Ἄρ. 130).

Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ Ἄρ. 127 παραπέμποντος εἰς τὸ Ἄρ. 22 συνάγεται, ὅτι εἰς κατεπειγούσας περιπτώσεις, ἐκλείψαντος τοῦ ἐπιτρόπου, δύναται νὰ διορίσῃ προσωρινὸν ὁ Εἰρηνοδίκης, ἢ ὁ Εἰσαγγελεύς (4).

391. Ὡς παρετηρήσαμεν πρὸ ὀλίγου (§ 389) τ' ἀποτελέσματα τῆς περὶ ἀπαγορεύσεως, ἢ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, ἀποφάσεως, ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δημοσιεύσεως, καὶ πρὶν ἢ καταστῇ τελεσίδικος (5). Τουτέστι πᾶσα πρᾶξις γενομένη μετὰ τὴν δημοσίευσιν ταύτην ὑπὸ τοῦ ἀπηγορευμένου, ἢ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς ἀντιλήπτορα, ἀλλ' ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ, εἶναι ἄκυρος (Ἄρθρον 124).

τῆς ἐξακολουθεῖ μέχρι τελεσιδικίας Ἄρ. 669. Ἀλλέως κατὰ Γαλλ. Κ. Ἄρ. 505. Demolombe VIII. 553

(1) Toullier II. 1336. Demolombe VIII. 560. 561.

(2) Aubry et Rau I. § 126. ὑποσ. 3. 4. Demolombe VIII. 568. 569.

(3) Γαλλ. Κωδ. Ἄρ. 508.

(4) Ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος Γ', § 421 ἐξετάζει μόνον τὸ ζήτημα, ἂν δύνανται πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως, καὶ, λίαν ὀρθῶς, ἀποφαίνεται ἀποφατικῶς.

(5) Ταῦτα καὶ κατὰ τὴν Πολ. Δικον Ἄρ. 668. Ὁ νεώτερος νόμος φέρει ὅσα καὶ τὸ Ἄρ. 502 τοῦ Γαλλ. Κ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἄμεσος αὕτη συνέπεια ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως εἶναι ἀπαραίτητος, καθόσον ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως, ἢ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος δίκη, ἀφορᾷ τὴν ἱκανότητα τοῦ προσώπου, ὅσα δὲ ἄπαξ κατὰ τὴν εἰδικὴν περὶ τούτου διαδικασίαν ἐβεβαίωσε τὸ δικαστήριον, λογίζονται πρὸς πάντας ἀποδεδειγμένα (1) καὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς νέαν ἀμφισβήτησιν, διότι δὲν δύναται συγχρόνως τὸ αὐτὸ πρόσωπον νὰ ἦναι ἱκανὸν καὶ ἀνίκανον, ἀλλὰ μία εἶναι ἡ ἱκανότης ἑκάστου (2).

Δὲν εἶναι ἀνάγκη μάλιστα, νὰ ἐπακολουθήσῃ ἐντὸς τῆς δεκαημερίας ἡ τοιχοκόλλησις καὶ δημοσίευσις δι' ἐφημερίδος, διὰ νὰ ἐπέλθωσι τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ὡς πρὸς τρίτους, κατόπιν συμβαλλομένους (3). Ἡ τύχη τοῦ πάσχοντος τὰς φρένας δὲν εἶναι δίκαιον, νὰ ἤρτηται ἐκ τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἐπισπεύδοντος, οὔτε ὁ νόμος ὑποτάσσει τ' ἀποτελέσματα ταῦτα εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν τῆς ἀποφάσεως.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ τοιχοκόλλησις καὶ δημοσίευσις δι' ἐφημερίδος διατάσσονται, διὰ νὰ καταστῇ τὸ πρᾶγμα γνωστόν, ἀλλ' ἐντούτοις τ' ἀποτελέσματα ἐξ ἀνάγκης ἄρχονται, ἀφότου εἶναι βέβαιον, ὅτι δὲν εἶναι σῶαι αἱ φρένες, καὶ ὅταν γίνεται περὶ τούτου δίκη, εἶναι ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τὴν γνῶσιν τῶν συναπτόντων σχέσιν μετὰ τοῦ πάσχοντος προσώπου (4).

Οἱ ἀποδεικνύοντες τὴν καλὴν αὐτῶν πίστιν δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσιν ἀποζημίωσιν κατὰ τοῦ παραλείψαντος τὴν τοιχοκόλλησιν καὶ δημοσίευσιν, ὡς παραιτίου τῆς ζημίας (5).

Εἶναι φανερόν, ὅτι διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως κατ' ἔφεσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν Πρωτοδικῶν ἀνατρέπονται τ' ἀποτελέσματα ταῦτα, δυνάμει τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐφετῶν, ἀνακαλούντων τὴν ἀπαγόρευσιν, ἢ τὸν διορισμὸν ἀντιλήπτορος (6).

---

(1) Ὅπως παρὰ Ῥωμαίοις ἡ actio præjudicialis ἦτο in rem. Τόμ. Α'. § 251. 257.

(2) Troplong don. 461.

(3) Τὸ ἐναντίον Toullier II 1384. Carré 3041.

(4) Demolombe VIII. 550 Dalloz Interd. 205. Aubry et Rau § 125. ὑποσ. 27.

(5) Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 28. Οἰκονομίδου Ἐγχειρ. § 206. ὑποσ. 16.

(6) Dalloz Interd. 198.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἀκυρότης ἀπαγγέλλεται ἐπὶ πάσης πράξεως ἀνεξαιρέτως γενομένης μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ ἀπηγορευμένου, ἢ λαβόντος ἀντιλήπτορα, ὥστε οὐδεμία διαφεύγει τὴν συνέπειαν ταύτην, οὔτε τελεσιδικία πλέον γεννᾶται κατὰ τοῦ προσώπου τούτου, διότι καὶ ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου παράστασις εἶναι πρᾶξις ὑπ' αὐτοῦ γενομένη (1).

Ὁ νόμος ἀπαγγέλλων ἀκυρότητα, δὲν ὁρίζει, ὅτι αὕτη ἐπέρχεται αὐτοδικαίως, ὥστε πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἡ πρᾶξις ἄκυρος παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἀπόδειξιν ἐναντίον τοῦ νομίμου τεκμηρίου (juris et de jure) (2).

392. Ἐπὶ τῇ βάσει σπουδαίων ἐπιχειρημάτων εὑρίσκομεν ὑποστηριζομένην τὴν γνώμην, ὅτι ὑπάρχουσι πράξεις, αἵτινες γενόμεναι παρὰ τοῦ τελεσιδίκως ἀπαγορευθέντος ἐν τελείᾳ ὑφέσει τοῦ πάθους (dilucida intervalla), δὲν εἶναι ἄκυροι (3).

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ δόξα αὕτη φαίνεται ἀντικειμένη εἰς τὸ νεώτερον τῆς ἀπαγορεύσεως σύστημα, καθ' ὃ δὲν εἰσακούονται πλέον τὰ διαλείμματα οὔτε ἐπιτρέπονται περὶ αὐτῶν ἀποδείξεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ νομοθέτης κηρύττει ἄκυρον *πᾶσαν πρᾶξιν* τοῦ ἀπηγορευμένου (4).

Ἀλλὰ πρὸς δικαιολόγησιν κατὰ τῆς παρατηρήσεως ταύτης προτείνουσιν, ὅτι ὅλαι αἱ πράξεις δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, καὶ ὅτι ὑπάρχουσι τινὲς, οἷον γάμος, υἱοθεσία, ἀναγνώρισις φυσικοῦ τέκνου, ὅλως προσωπικαί, καθ' ἃς ἡ ἱκανότης δὲν διαχωρίζεται τῆς ἐνασκήσεως καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάγονται αὗται εἰς τὸ σύστημα τῆς ἐπιτροπείας. Περὶ τῆς διαθήκης αἱ γνῶμαι εἶναι διηρημέναι (5).

Ἂν λοιπὸν ὁ νόμος κηρύττῃ ἀπάσας τὰς πράξεις τοῦ ἀπηγορευμένου ἀκύρους, δὲν ἀπαγγέλλει ὅμως πολιτικὸν θάνατον καὶ ἐπομένως δὲν καταργεῖ ἐκείνην τὴν ἱκανότητα, ἥτις δὲν χωρίζεται τῆς ἐνασκήσεως.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφράζεται περὶ τοῦ ἀνηλίκου ὁ Γαλλ.

---

(1) Dalloz Interd. 199.
(2) Demolombe VIII. 627—629. Aubry et Rau I. § 127. ὑποσ. 2.
(3) Demolombe III. 127. VIII. 639 καὶ ἑπ.
(4) Τόμ. Α'. §. 128. καὶ ἑπ.
(5) Τόμ. Ε'. § 124. Πρβ. Aubry et Rau VII § 648. ὑποσ. 6.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κῶδ. (1) καὶ ἐν τούτοις οὔτε ὁ γάμος αὐτοῦ εἶναι ἄκυρος, οὔτε ἡ ἀναγνώρισις νόθου τέκνου.

Παρ' ἡμῖν ὡς πρὸς τὸν ἀνήλικον, πρὸς ὃν ἀφομοιοῦται ὁ ἀπηγορευμένος ὡς πρὸς τὴν ἐπιτροπείαν ("Αρ. 130), δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπόλυτος αὕτη ἔκφρασις, ἀλλ' ὁ ἐπίτροπος παρίστησι τὸν ἀνήλικον κατὰ πᾶσαν νομικὴν πρᾶξιν, ἀφορῶσαν τὴν προσωπικὴν κατάστασιν, ἢ τὴν περιουσίαν ("Αρ. 58), ὥστε ἐκ τῆς ἀναλογίας ταύτης οὐδὲν ἐξάγεται.

Προσέτι προσθέτουσιν, ὅτι ἐν ἑκάστῳ εἰδικῷ κεφαλαίῳ, περὶ γάμου, διαθήκης κτλ. τοῦ Γαλλ. Κώδικος γίνεται λόγος περὶ τῶν ἀκυροτήτων, ἐν δὲ σιωπῇ τοῦ νόμου περὶ τοῦ ἀπηγορευμένου δὲν ἐπιτρέπεται ἀναπλήρωσις λόγου ἀκυρότητος ἐκ τῆς γενικῆς περὶ ἀπαγορεύσεως διατάξεως.

Ἐπὶ τέλους ἐπιφέρουσιν, ὅτι πολλάκις τὸ πάθος παρίσταται περιοδικόν, ὅτε ἡ ἀπαγόρευσις δὲν δύναται ν' ἀρθῇ, εἶναι δὲ ἄδικον καὶ ἀπάνθρωπον, ν' ἀρνηθῇ τις εἰς τὸν πάσχοντα τὴν παρηγορίαν τοιούτων δικαιωμάτων, ὅτε τὰ συμπτώματα τοῦ πάθους δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἡ εὐκρίνεια τῆς διανοίας εἶναι πλήρης.

Τῳόντι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ νόμου ὁ ἔχων ἀντιλήπτορα δύναται συναινέσει τούτου νὰ ἐπιχειρήσῃ πᾶσαν πρᾶξιν νομικὴν, ἀλλὰ τοῦ ἀπηγορευμένου κηρύττεται πᾶσα πρᾶξις ἄκυρος, βεβαίως δὲ ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, οὔτε γάμον νὰ συναψῃ, οὔτε νὰ υἱοθετήσῃ, οὔτε τέκνον νόθον ν' ἀναγνωρίσῃ, οὔτε διαθήκην νὰ συνταξῃ. Ἀπολήγει λοιπὸν ἡ ἀπαγόρευσις εἰς κατάργησιν τῆς ἱκανότητος, ὡς πρὸς τοιαύτας πράξεις, ἐν αἷς συνίστανται τὰ πολιτικὰ δικαιώματα. Ἐνῷ εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὑπάρχει πλήρης ὕφεσις τοῦ πάθους, ἐπανερχομένου πάλιν, οὐχ ἧττον ἐν τῇ ὑφέσει ταύτῃ ὁ ἀπηγορευμένος στερεῖται τῆς παρηγορίας ἐνασκήσεως τοιούτων πολυτίμων δικαιωμάτων.

Παρ' ἡμῖν εἰσέτι δὲν ὑπάρχουσιν εἰδικαὶ διατάξεις περὶ γάμου, υἱοθεσίας, ἀναγνωρίσεως τέκνων καὶ διαθήκης, ἀποκλείουσαι τὴν παραδοχὴν τοῦ κύρους τοιούτων πράξεων, γινομένων ἐν ὑφέσει, ἀλλὰ μάλιστα ὅλα ταῦτα κανονίζονται κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, καθ' ὃ τὰ ἐν ὑφέσει γενόμενα εἶναι ἐρρωμένα.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχον εἰδικαὶ διατάξεις, νομίζομεν λογικωτέ-

(1) "Αρ. 450. tous les actes civils

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραν τὴν ἑρμηνείαν, καθ' ἣν αἱ πράξεις, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ προκειμένῳ Ἄρ. 124, ἀνάγονται εἰς τὰ τῆς περιουσίας.

Ὡς ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ὁ γάμος δύναται νὰ εἶναι ἔγκυρος, δὲν εἶναι ὅμως ἔγκυρα τὰ γαμικὰ συμβόλαια περὶ τῆς περιουσίας (1), οὔτε αἱ δωρεαὶ (2), ἡ δὲ διαθήκη ὑπόκειται εἰσέτι εἰς τοὺς εἰδικοὺς κανόνας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, ἐξετάζοντος τὴν κατάστασιν τῶν φρενῶν, ὅτε κατηρτίσθη (3).

393. Ἀπολύτως ἀπαγγέλλων ἀκυρότητα ὁ νομοθέτης μετὰ τὴν βεβαιοῦσαν τὴν πνευματικὴν νόσον ἀπόφασιν, δὲν ἔκρινεν ὀρθὸν ν' ἀφήσῃ τὴν πρὸ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐποχὴν ἄδηλον. Ἐκ τῶν βεβαιωθέντων γεννᾶται τεκμήριον καὶ διὰ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ διαμένει ἀμφίβολον, ἀπὸ τίνος ἐποχῆς ἤρξαντο τὰ συμπτώματα τῆς φρενοβλαβείας.

Οἱ ἀναδεχθέντες ὑποχρεώσεις, πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν ἠδύναντο νὰ ἐπιχειρῶσι δίκας, ἐπὶ λόγῳ ὅτι συνεβλήθησαν μετὰ ἀνθρώπου μὴ ἔχοντος συνείδησιν τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἢ οἱ δανεισταὶ τοῦ πάσχοντος ἠδύναντο νὰ προσβάλλωσι τὰς προγενεστέρως παρ' αὐτοῦ συνομολογηθείσας ὑποχρεώσεις, ὅπως ματαιώσωσιν αὐτάς, πρὸς αὔξησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς περιουσίας.

Πρὸς περιστολὴν πάσης τοιαύτης παρεκτροπῆς ὁ νομοθέτης διαγράφει τὸν ἑξῆς περιοριστικὸν κανόνα. Αἱ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως γενόμεναι πράξεις δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἂν ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως ἦτο ὁμολογουμένως γνωστὴ, ὅτε αἱ πράξεις αὗται ἐγένοντο, ἢ (4) ἂν ἐγίνωσκε τὴν αἰτίαν ταύτην ὁ μετὰ τοῦ ἀπαγορευθέντος συναλλαχθείς (Ἄρ. 125).

Ὁ κανὼν οὗτος χρήζει παντοίων διασαφήσεων.

Ἐν πρώτοις ἐφαρμόζεται ἐπὶ μόνης τῆς ἀπαγορεύσεως, οὐδαμῶς δὲ ἐπὶ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, περὶ οὗ ἡ διάταξις σιωπᾷ

---

(1) Demolombe III. 127. Aubry et Rau V. § 464 n. 1. Ὁ Troplong δέχεται τὴν ἰσχὺν καὶ τῶν γαμικῶν συμβολαίων.

(2) Tropiong Donat. II. 461. 462. Demolombe VIII. 647.

(3) Ὑπὲρ τῆς ἰσχύος τῆς διαθήκης μόνοι Merlin Rep. interd § 6. n. 1. testam. sect. I § 1. art. 1. n. 6. Demolombe VIII. 640. καὶ ἐπ. Πρβ. ἀνασκευὴν Aubry et Rau VII. 1. 648 ὑποσ. 6 Οἰκονομίδου Ἐγχ. § 206. ὑποσ. 16.

(4) Ἡ δευτέρα περίπτωσις δὲν ὑπάρχει ἐν Γαλ. Κ. Ἄρ. 503.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐλόγως, διότι ὁ διορισμὸς οὗτος εἶναι ἁπλῆ προφύλαξις διὰ τὸ μέλλον, μὴ στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως φρενοβλαβείας, ἀλλ' ἐπὶ ὑπονοίας ἐκ συμπτωμάτων διφορουμένης καταστάσεως (1).

394. Φιλονεικεῖται ἂν ὁ κανὼν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ δεδικασμένου (2). Νομίζομεν ὅτι καὶ ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου παράστασις εἶναι πρᾶξις καὶ ἡ δίκη ὀνομάζεται δικαστικὸν συνάλλαγμα. Ἂν ἐξάγεται τῳόντι, ὅτι ὁ ἀπαγορευθεὶς ἐδικάσθη ἐρήμην, ἢ ἀφῆκε ν' ἀνατραπῶσι δικαιώματα ὡς ἐκ τοῦ πάθους, κατόπιν βεβαιωθέντος, δὲν ἐννοεῖ τις, ποῦ στηρίζεται ἡ ἐξαίρεσις τοῦ δεδικασμένου. Ὁ ἀπαγγέλλων ὅμως τὴν ἀκυρότητα ὀφείλει νὰ ἦναι φειδωλότερος, ἀρνούμενος αὐτὴν, ἅμα ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἀπαγορευθεὶς εἶχε συνήγορον, ὅστις οὐδὲν παρημέλησε κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν (3), καὶ συγχρόνως μὴ ἀκυρῶν ἐπιδώσεις, δι' ὧν διακόπτεται παραγραφή, διότι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (§ 384), λόγῳ τοιούτου συμφέροντος δὲν δύναταί τις να προκαλέσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν.

395. Ὡς ἐκ τῶν λέξεων τοῦ νόμου, περὶ ἀκυρώσεως τῶν πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως πραξεων, ἐφιλονεικήθη ἂν δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις καὶ ἄνευ προηγουμένης ἀπαγορεύσεως. Περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν κληρονόμων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅτε δὲν ἐζητήθη ἡ ἀπαγορευσις, θέλει γίνει κατόπιν λόγος κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ἄρ. 126. Ἤδη ἐρωτᾶται, ἂν ὁ φρενοβλαβὴς αὐτὸς, ἀναρρώσας, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῶν παρ' αὐτοῦ πραχθέντων.

Ὅσον ὁρᾷ τὴν στιγμιαίαν καὶ παροδικὴν παραφρόνησιν, εἷον ἐν τῇ ἐξάψει παροξυσμοῦ, ἢ ἐκ μέθης, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις τῶν ἐν τοιαύτῃ καταστασει πεπραγμένων (4), ἀντιλέγουσιν ὅμως ἐπὶ βλακείας, παραφροσύνης, ἢ μανίας, ὅτι ὁ ἀνανήψας δύναται νὰ προτείνῃ ἀκύρωσιν (5), ὡς μὴ ἀπαγγελθείσης ἀπαγορεύσεως. Ἀλλ' ὅμως εἶναι παράλογον, νὰ στερῆται τοιούτου βοηθήματος ὁ ἀνανήψας λόγῳ παραλείψεως τῆς ἀπαγορεύσεως, ἣν αὐτὸς οὗτος βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ

(1) Demolombe VIII. 662. Dalloz Interd. 209. Μόνος ἀντιλέγει ὁ Delvincourt I. σ. 326.
(2) Demolombe VIII. 658.
(3) Dalloz Interd. 210.
(4) Proudhon. II. σ. 331.
(5) Αὐτ. σ. 327.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθ' ἑαυτοῦ, ἐνῷ ἔπασχεν. Ἂν ἡ παράλειψις δύναται νὰ ἔχῃ συνεπείας ὡς πρὸς ἄλλους, διὰ τὴν μὴ ἐκπλήρωσιν καθήκοντος, εἶναι ὅλως ἀντιφατικόν, νὰ ἔχῃ τὰς αὐτὰς συνεπείας καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀνανήψαντα (1).

Ἀλλὰ πρέπει νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου, καθ' ὃν τὰ γενόμενα πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἂν, ὅτε ἐγένοντο, ἡ αἰτία ἦτο γνωστή, ἀνεξαρτήτως τουτέστι τῆς ἀποδείξεως, ἂν ὑπῆρχε τότε πάθος. Ἐπομένως, μὴ ἀπαγγελθείσης ἀπαγορεύσεως, ἡ γνῶσις μόνης τῆς αἰτίας δὲν φαίνεται ἀρκοῦσα πρὸς ἀκύρωσιν, ἀλλὰ τὸ πᾶν περιστρέφεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, ἂν πείθεται ὁ δικαστὴς ἐκ τῆς ἐγνωσμένης αἰτίας, ὅτι αὕτη ἐξηκολούθει ἐνεργοῦσα καὶ καθ' ὃν χρόνον ἔγινεν ἡ πρᾶξις παρὰ τοῦ μὴ ἀπαγορευθέντος καὶ ζητοῦντος τὴν ἀκύρωσιν (2).

496. Μετὰ τὴν ἀπαγγελθεῖσαν ἀπαγόρευσιν πρὸς ἀκύρωσιν τῶν προγενεστέρων πράξεων ὁ νομος ἀπαιτεῖ ν' ἀποδειχθῇ δυοῖν θάτερον, ἢ ὅτι ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως ἦτο ὁμολογουμένως γνωστὴ, ἢ ὅτι ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν συμβαλλόμενον (Ἀρ. 125). Ὁ γαλλικὸς νόμος μνημονεύει μόνον τὸν πρῶτον ὅρον τῆς ἀποδείξεως, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης οἱ ἑρμηνευταὶ παρεδέχθησαν καὶ τὸν δεύτερον (3).

Ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο τούτων ὅρων συνάγεται, ὅτι καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν ἦτο ἄγνωστος εἰς τὸν συμβαλλόμενον ἡ αἰτία τῆς μετὰ ταῦτα ἀπαγγελθείσης ἀπαγορεύσεως, δύναται νὰ ζητηθῇ παρ' αὐτοῦ, ἢ καὶ κατ' αὐτοῦ ἡ ἀκύρωσις, ἅμα ὑπῆρχεν ὁμολογουμένως, δηλ. κοινῶς, γνωστὴ ἡ αἰτία αὕτη. Εἶναι ἀσύγγνωστος ἀμέλεια τοῦ συμβαλλομένου καὶ σχεδὸν κακὴ πίστις νὰ μὴ γινώσκῃ, ὅ,τι οἱ πλεῖστοι ἐγίνωσκον.

Ἐξ ἀντιθέτου, ἂν ἡ πάσχουσα κατάστασις τῶν φρενῶν διέφυγε τῶν πλείστων τὴν γνῶσιν, ἦτο ὅμως γνωστὴ εἰς τὸν συμβαλλόμενον, ἐπιτρέπεται κατ' αὐτοῦ ἡ ἀκύρωσις, ὡς ὄντος ἐν κακῇ πίστει. Διστάζομεν ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν, ἂν καὶ αὐτὸς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ πράξεως, προτείνων γεγονότα, αὐτῷ μόνῳ γνωστά, ὡς ἐμφαίνον-

(1) Duranton III. 782. Demolombe VIII. 660. 661 Dalloz Interd. 211. 212. Aubry et Rau I. § 127. ὑποσ. 9.

(2) Demolombe VIII. 661. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 10.

(3) Duranton III. 777. Delvincourt I. 2. 327. Dalloz Interd. 213. Zachariae § 127. Aubry et Rau I. § 127. ὑποσ. 6.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τα τὴν ἔκτοτε ὕπαρξιν τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἀπηγγέλθη ἡ ἀπαγόρευσις. Δὲν εἶναι ἐν κακῇ πίστει συναλλαχθεὶς μετὰ τοιούτου προσώπου καὶ ζητῶν ἤδη τὴν ἀπαλλαγὴν ὑποχρεώσεων ἐν κακῇ πίστει συνομολογηθεισῶν (1);

Ἂν ὅμως ἡ πρᾶξις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν φέρει τοὺς χαρακτῆρας φρενοβλαβείας, πᾶσα ἄλλη ἀπόδειξις γνώσεως κοινῆς, ἢ ἰδιαιτέρας, εἶναι περιττή (2).

Μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου διαγραφομένων περιορισμῶν ἐννοοῦμεν τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ὅτι ὁμολογουμένως μὲν γνωστὴν ἀπαιτεῖ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπελθούσης ἀπαγορεύσεως, ὅπως προφυλάξῃ τοὺς τρίτους ἐν καλῇ πίστει συνάψαντας σχέσεις (3), δὲν προστατεύει ὅμως τοὺς ἐν γνώσει τοῦ πάθους. Ἀποκλείει λοιπὸν τὴν ἀπόδειξιν καταστάσεως καὶ κοινῶς καὶ εἰς τὸν συμβαλλόμενον ἀγνώστου.

Καὶ τοῦτο σημειωτέον ὡς λίαν σπουδαῖον, ὅτι, ἀπαγγελθείσης τῆς ἀπαγορεύσεως, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν ἡ ἀκύρωσις προγενεστέρων πράξεων, γενομένων ὅτε ἡ αἰτία ἦτο ὁμολογουμένως γνωστή, ἢ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν συμβαλλόμενον, δηλ. καὶ ἄνευ τῆς ἀποδείξεως, ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ πάθους ἐτελέσθη ἡ πρᾶξις, ὥστε ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑφέσεως οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν. Ὑπάρχει τουτέστι τεκμήριον τοῦ νόμου, ἅμα ἡ αἰτία ὑπῆρχεν ὁμολογουμένως γνωστή, ἢ ἰδικιτέρως εἰς τὸν συμβαλλόμενον, ὅτι ὁ ἀπαγορευθεὶς δὲν ἦτο τότε ἐλεύθερος τοῦ πάθους(4).

Ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα, ὧν ζητεῖται ἡ ἀκύρωσις, ὡς προγενεστέρων τῆς ἀπαγορεύσεως, ὀρθοτέρα φαίνεται ἡ γνώμη, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται βεβαία χρονολογία (Πολ. Δικ. Ἀρ. 413), ἀφοῦ ἡ δίκη γίνεται κατὰ τοῦ ἀπαγορευθέντος καὶ ὑπογράψαντος, ἀλλ' ἀπόκειται εἰς τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας τὸν ἀπαγορευθέντα, ἢ κληρονόμους αὐτοῦ, ν' ἀποδείξωσι τὴν προχρονολόγησιν (5).

397. Ἕτερον κανόνα προφυλακτικὸν παραδέχεται ὁ νόμος ὡς

---

(1) Aubry et Rau I. § 127.
(2) Duranton III. 774
(3) Troplong Don. 468. Les transactions les plus sacrées seraient annulées sous le pretexte d' une démence très-souvent invisible
(4) Demolombe VIII. 652.
(5) Duranton III. 772. Dalloz Interd. 218. καὶ ἐπ. Aubry et Rau I. § 127. ὑποσ. 3.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς τοὺς κληρονόμους, προσβάλλοντας ἐπὶ φρενοβλαβείᾳ τὰς πράξεις τοῦ ἀποβιώσαντος.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς φρενοβλαβείας πρὸς ἀκύρωσιν ἀμφοτεροβαρῶν πραξεων ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς ἐπὶ μόνων τῶν ἐξῆς περιπτώσεων (Ἀρ. 126):

α'. Ὅτε ἀπηγγέλθη ἡ ἀπαγόρευσις. Φιλονικεῖται, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ προσβολὴ καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἀπαγορεύσεως, καθόσον ὁ περὶ οὗ πρόκειται δὲν ἀπεβίωσεν ἀπηγορευμένος, ὑπερισχύει δὲ ἡ ἀποφατικὴ λύσις (1).

β'. Ὅτε προεκλήθη μὲν πρὸ τῆς ἀποβιώσεως, δὲν ἔφθασε δὲ ν' ἀπαγγελθῇ.

γ'. Καθόσον πρόκειται περὶ πράξεων γενομένων, ὅτε ἐθεραπεύετο ἐν φρενοκομείῳ ὁ ἀποβιώσας (2). Τὰ τῶν φρενοκομείων ἐκανονίσθησαν διὰ ν. 22 Μαρτίου 1862.

δ'. Ὅταν ἡ ἀπόδειξις τῆς φρενοβλαβείας ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς προσβαλλομένης πράξεως.

Ὁ περιορισμὸς οὗτος δικαιολογεῖται πληρέστατα, καθόσον οἱ κληρονόμοι παρελειψαν τὸ ἴδιον καθῆκον, μὴ φροντίσαντες περὶ ἀπαγορεύσεως, ἀποβαίνει δὲ μετὰ θάνατον δυσχερὴς ἡ ἀπόδειξις τῆς καταστάσεως τῶν φρενῶν, διότι ὁ δικαστὴς δὲν δύναται πλέον νὰ κρίνῃ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, οὔτε ἀπολογεῖται πλέον ἐκεῖνος, περὶ οὗ πρόκειται.

398. Ὁ περιορισμὸς οὗτος ἐπὶ τῆς μετὰ θάνατον προσβολῆς τῶν πράξεων τοῦ μὴ ἀπαγορευθέντος κατὰ τὸ Ἀρ. 126 δὲν ἐπεκτείνεται εἰς πράξεις ἑτεροβαρεῖς καὶ εἰς διαθήκας.

Ἐπ' αὐτῶν πρόκειται πάντοτε περὶ κέρδους (de lucro captando) ὡς μὴ συνδεομένων μετ' ἀντιστοίχων ὑποχρεώσεων τοῦ ἐπικαλουμένου αὐτάς, ὅστις δὲν δύναται νὰ μεμψιμοιρήσῃ, ὅτι ἐνεπαίχθη ἡ καλὴ αὐτοῦ πίστις, ἢ ὅτι τὰ συμφέροντα αὐτοῦ ἐξετέθησαν εἰς κίνδυνον (3).

---

(1) Demolombe VIII. 671. Dalloz Interd. 233.

(2) Ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν μνημονεύεται ἐν Γαλ. Κ. Ἀρ. 504, ἀλλ ἐν Ἀρ. 39 τοῦ νόμου 30 Ἰουνίου 1838 περὶ φρενοκομείων. Dalloz Aliénés 283. Demolombe VIII 849 καὶ ἐπ Aubry et Rau I. § 127. bis ὑποσ. 37.

(3) Troplong don. 470. Demolombe VIII. 673. 674. Aubry et Rau VII. §. 648. ὑποσ. 2.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἱ δωρεαί, εἴτε ἐν ζωῇ, εἴτε αἰτίᾳ θανάτου, καὶ αἱ διαθῆκαι ἐξετάζονται κατὰ τὴν ὑγείαν τῶν φρενῶν τοῦ δωρητοῦ, ἢ τοῦ διαθέτου, ἐν ᾗ ὥρᾳ κατηρτίσθησαν.

399. Ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς περιουσίας τοῦ ἀπηγορευμένου, γενομένην ὅπως ἐπὶ ἀνηλίκου (Ἄρ. 130), προστίθενται κανόνες τινὲς ἀναλογοι εἰς τὴν περίστασιν.

Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον προσδιορίζει τὰς ἐτησίας δαπάνας καὶ τὴν ποσότητα, ἀφ' ἧς ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει νὰ καταστήσῃ παραγωγὰ τὰ χρήματα (Ἄρ. 63, 64).

Ἀλλ' ἡ κυριωτέρα χρῆσις τῶν εἰσοδημάτων πρέπει νὰ γίνεται πρὸς παραμυθίαν καὶ ταχεῖαν τοῦ ἀπηγορευμένου θεραπείαν (Ἄρθρον 131).

Ἐὰν τουτέστι τὸ εἶδος τοῦ πάθους ἀπαιτῇ δαπάνας καὶ πρὸς ἁπλῆν διάχυσιν, περιοδείας κτλ., ὡς συντελεστικὰς εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάρρωσιν, δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶσιν, ἅμα τὰ εἰσοδήματα ἐπιτρέπωσιν αὐτό, ὅπως δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶσι καὶ τὰ πρὸς θεραπείαν ἀναγκαῖα.

Ἐν τῷ νόμῳ γίνεται λόγος μόνον περὶ τῶν εἰσοδημάτων, ἂν ὅμως δὲν εἶναι ταῦτα ἐπαρκῆ, καὶ αὐτὰ τὰ κεφάλαια δύνανται νὰ δαπανηθῶσι πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, ὅπως δαπανῶνται τὰ κεφάλαια τῶν ἀνηλίκων χάριν τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν (1).

Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδ. Ἄρ. 510 τὸ συγγεν. συμβούλιον ἀποφαίνεται, ἂν τοῦ ἀπηγορευμένου ἡ θεραπεία πρέπῃ νὰ γίνεται ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ἢ ἔν τινι φρενοκομείῳ. Δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς τὸν λόγον, δι' ὃν ἔκρινε περιττὴν τὴν μνείαν ταύτην ὁ ἡμέτερος νομοθέτης. Αὐτῆς τῆς σιωπῆς συνέπεια εἶναι, ὅτι μόνος ὁ ἐπίτροπος δύναται ν' ἀποφασίσῃ περὶ τόσον σπουδαίου πράγματος. Ἐμμέσως δύναταί τι τὸ συγγεν. συμβούλιον, κανονίζον τὰς δαπάνας, ἀλλ' ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι αἱ αὐταί, ἢ ἥττονες ἀρκοῦσι, διὰ νὰ τεθῇ ἐν φρενοκομείῳ ὁ πάσχων, ὁ ἐπίτροπος δὲν χρήζει νὰ ἐρωτήσῃ τὸ συγγεν. συμβούλιον. Καὶ αὐτὸς ὁ περὶ συστάσεως φρενοκομείων ν. 22 Μαρτίου 1862 Ἄρ. 4 § 1 ἐπαρκεῖται εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ἐπιτρόπου, ὅταν ἐπισυναπτεται ἀπόσπασμα τῆς περὶ ἀπαγορεύσεως ἀποφάσεως.

400. Ὡσαύτως προβλέπει ὁ νόμος περὶ προικίσεως τῶν τέκνων

(1) Ὅρα §. 324. Demolombe VIII. 580. 581.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ ἀπηγορευμένου ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ὅτι ἡ προῖξ προσδιορίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγεν. συμβουλίου, ἀκουσθέντος τοῦ Εἰσαγγελέως (Ἄρ. 132).

Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται μόνον, ὁσάκις πρόκειται νὰ προσδιορισθῇ προῖξ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀπηγορευμένου, διότι οὐδεμία ὑπάρχει ἀνάγκη συγγεν. συμβουλίου, ὅταν, καθ' ὑπόθεσιν, ἡ μήτηρ προικίζῃ ἐξ ἰδίων ἄνευ τινὸς συνεισφορᾶς ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀπηγορευμένου πατρός, ἢ ὁσάκις ἡ κόρη ἔχει ἰδίαν περιουσίαν χρησιμεύουσαν εἰς προῖκα. Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν περὶ γάμου ἄδειαν, ἢ εἰς τὸ γαμικὸν συμβόλαιον, ἀλλ' εἰς τὴν χρῆσιν τῆς περιουσίας τοῦ ἀπηγορευμένου πρὸς προίκισιν (1).

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸ συγγεν. συμβούλιον, περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, δὲν εἶναι τὸ τοῦ ἀνηλίκου τέκνου, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἀπηγορευμένου (2).

Σημειωτέον ὅτι ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀπηγορευμένου δὲν ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἀλλ' εἰ μὲν ζῇ ἡ μήτηρ, αὕτη ἀναπληροῖ τὸν ἀδυνατοῦντα πατέρα, ἄλλως τὰ ἀνήλικα τέκνα διατελοῦσιν ὑπὸ ἰδίαν ἐπιτροπείαν (Ἄρ. 9) (3). Ἂν ὅμως ὑπάρχῃ περιουσία τῶν τέκνων, ἣν ὁ πατὴρ καρποῦται, ἡ διαχείρισις αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὸν ἐπίτροπον τοῦ ἀπηγορευμένου (4).

Ἐν τῷ νόμῳ γίνεται λόγος περὶ τέκνων, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ ἔγγονοι, ὑπὲρ ὧν ὑπάρχει ἀνάγκη τοιαύτης προνοίας (5).

Ἡ λέξις τοῦ νόμου περὶ προικὸς δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως πρὸς χορήγησιν προγαμιαίας δωρεᾶς, ἢ ἄλλης συνεισφορᾶς εἰς ἀποκατάστασιν τέκνου, οἷον προκαταβολῆς χάριν ἐπαγγέλματος. Ὁ Γαλλ. Κῶδ. Ἄρ. 511 εἶναι

---

(1) Delvincourt I. σ. 528. Dalloz Interd. 189. Demolombe VIII. 590.
(2) Αὐτόθι καὶ Duranton III. 764.
(3) Ὅρα §. 240.
(4) Demolombe VIII. 616 καὶ ἑπ.
(5) Demolombe VIII. 586. Dalloz Interd. 192. Aubry et Rau I. § 126, ὑποσ. 15. ἀντιλέγει ὁ Duranton III. 766.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐρύτερος, συμπεριλαμβάνων καὶ τὴν προκαταβολὴν κλήρου (avancement d' hoirie) (1).

401. Μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ πάσχοντος αἴρεται ἡ ἀπαγόρευσις. Ἀλλ' ἡ ἀνάρρωσις πρέπει νὰ βεβαιωθῇ προσηκόντως διὰ τοῦ δικαστηρίου. Διὰ τοῦτο ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν, οἵαν καὶ πρὸς ἀπαγόρευσιν (Ἀρ. 133) (2).

Κατὰ τὴν διαδικασίαν ταύτην ἡ αἴτησις πρὸς ἀνάκλησιν, εἰς ἣν ἐπισυνάπτεται ἡ γνωμοδότησις τοῦ συγγεν. συμβουλίου, δύναται νὰ γίνῃ παρὰ τῶν συγγενῶν, τοῦ συζύγου, τοῦ ἐπιτρόπου, ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως ἐξ ἐπαγγέλματος (Ἀρ. 115). Ἐκ τῶν λέξεων τούτων δὲν ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἀναρρώσας αὐτὸς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἰδίας ἀπαγορεύσεως. Ἐν τούτοις φαίνεται ἄτοπον, ν' ἀρνηθῇ τις εἰς αὐτὸν τοιοῦτο πολύτιμον δικαίωμα, ἀναπόσπαστον τῆς ἐλευθερίας (3). Οὔτε ὑπάρχει κίνδυνος ἀτόπου χρήσεως καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ παράφρονος, καὶ ἀνικάνου νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἰδίας καταστάσεως, ἀφοῦ καθ' ἡμᾶς ἀπαιτεῖται νὰ προστίθεται εἰς τὴν ἔκθεσιν ἡ γνωμοδότησις τοῦ συγγεν. συμβουλίου.

Τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ἀνακτᾷ ὁ ἀπηγορευμένος μετὰ τὴν αἴρουσαν τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπόφασιν (Ἀρ. 133). Ὅπως τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀπαγορεύσεως ἄρχονται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς τ' ἀποτελέσματα τῆς ἄρσεως τῆς ἀπαγορεύσεως, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῆς αἰτήσεως (4).

Τὸ δικαστήριον δὲν εἶναι ὑπόχρεων νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν παραδοχὴν, ἢ τὴν ἀπόρριψιν τῆς αἰτήσεως, ἀλλ', ἀντὶ ἀπαγορεύσεως, δύναται νὰ διατάξῃ διορισμὸν ἀντιλήπτορος. Εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι δυνάμενον τὸ πλέον, δὲν ἀποκλείεται νὰ πράξῃ τὸ ἔλαττον, κατὰ τὸ συμφέρον τοῦ πάσχοντος (5).

---

(1) Demolombe VIII. 588.

(2) Πολ. Δικον. Ἀρ. 670.

(3) Demolombe 678. Dalloz Interd. 239. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 17.

(4) Dalloz Interd. 246. Ὁ Demolombe VIII. 684 φρονεῖ, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀνάγκη τοιχοκολλήσεως τῆς ἀποφάσεως ταύτης κτλ. ὡς ἐν Ἀρ. 122. εἰς ὃ τῳόντι δὲν παραπέμπει τὸ Ἀρ. 133 τοῦ ἡμετέρου νόμου.

(5) Dallez Αὐτ. 247.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

402. Διὰ τοῦ ν. 22 Μαρτίου 1862 περὶ συστάσεως φρενοκομείων ἐγένετο πρόνοια περὶ συντηρήσεως τῆς περιουσίας φρενοβλαβῶν ἐν φρενοκομείοις.

Ἐὰν ὁ εἰσαχθεὶς εἰς φρενοκομεῖον δὲν διατελῇ ὑπὸ ἐπίτροπον ὡς ἀπηγορευμένος, ἢ ὡς ἀχειράφετος ἀνήλικος, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ συγγ. συμβουλίου ἐπὶ τῇ αἰτήσει συγγενῶν ἢ τοῦ συζύγου τοῦ φρενοβλαβοῦς ἢ αὐτοῦ τούτου, ἢ αὐτεπαγγέλτως ἐπιμελείᾳ τοῦ Εἰσαγγελέως, τὸ Πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ πάσχοντος διορίζει κατὰ τὸ Ἄρ. 664 τῆς Πολ. Δικ. δι' ἀποφάσεως ἐν τῷ δικαστικῷ συμβουλίῳ ἐκδιδομένης προσωρινὸν διαχειριστὴν (Ἄρθρον 24)(1).

Εἰς τοὺς προσωρινοὺς διαχειριστὰς ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις, αἱ ὁρίζουσαι τοὺς λόγους παραιτήσεως, ἢ ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ἐπιτροπείας, ἀνικανότητος πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν καὶ παύσεως ἢ ἀποβολῆς ἐκ τῆς ἐπιτροπείας (Ἄρ. 25).

Ὁ προσωρινὸς διαχειριστὴς ἐπιχειρεῖ ὅλας τὰς πρὸς συντήρησιν καὶ διαχείρισιν τῆς περιουσίας ἀναγκαίας πράξεις, πληρόνει τὰ χρέη, ἐκμισθοῖ τὰ κτήματα ἐπὶ τρία ἔτη τὸ πολύ, ἐκποιεῖ τὴν κινητὴν περιουσίαν δυνάμει ἀδείας τοῦ Προέδρου.

Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐγκρίνῃ, διατάττει ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἐχόντων συμφέρον ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως τὴν ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ διαχειριστοῦ ὑπὲρ τοῦ φρενοβλαβοῦς διὰ ποσὸν ὁριζόμενον ἐν τῇ ἀποφάσει. Περὶ τῆς ἐγγραφῆς ὀφείλει νὰ φροντίσῃ ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν (Ἄρ. 26).

Παριστᾷ τὸν φρενοβλαβῆ ἐπὶ δικαστηρίου ἐπὶ πάσης δίκης ἀφορώσης τὴν περιουσίαν, εἴτε ὡς ἐνάγοντα, εἴτε ὡς ἐναγόμενον (2).

Αἱ περὶ ἐπιτροπείας διατάξεις ὡς πρὸς τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις διὰ τὸ κῦρος τῶν ὑπὸ τοῦ διαχειριστοῦ ἐπιχειρουμένων πράξεων ἐφαρμόζονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναλόγως (Ἄρ. 27).

Ὁ προσωρινὸς διαχειριστὴς δὲν φροντίζει περὶ τοῦ προσώπου τοῦ πάσχοντος, εἰμὴ μόνον ὅπως χορηγήσῃ ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς

(1) Κατὰ τὸν γαλλ. ν. 30 Ἰουνίου 1838 Ἄρ. 32 ἡ ἀπόφασις δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἐφέσεως. Καθ' ἡμᾶς ὅμως ἰσχύει ὁ γενικὸς κανὼν περὶ τῶν ἐπ' ἀναφορᾷ ἀποφάσεων.

(2) Οὐχὶ κατὰ τὸν γαλλ. νόμον, Ἄρ. 33, καθ' ὃν ἑκάστοτε διορίζεται εἰδικὸς ἐντολοδόχος (ad litem) Demolombe VIII. 832.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περιουσίας τὰ πρὸς περίθαλψιν καὶ ἴασιν, ἀλλὰ περὶ τούτου δύναται νὰ διορισθῇ καὶ ἐπίτηδες κηδεμών. Ὁ διορισμὸς οὗτος γίνεται πάντοτε, ὁσάκις προσωρινὸς διαχειριστὴς διορίζεται ὁ ἐπίδοξος κληρονόμος. Τὰ ἔργα τοῦ κηδεμόνος τούτου εἶναι ὑποχρεωτικά, τουτέστιν ἄνευ τῶν νομίμων λόγων δὲν ἀπαλλάσσεται (Ἀρ. 28) (1).

Ἅμα ἐξέλθῃ τοῦ φρενοκομείου ὁ πάσχων, παύουσιν αὐτοδικαίως τὰ ἔργα τοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ. Ἐκ τῶν λοιπῶν διαταξεων ἐξάγεται, ὅτι ὁ πάσχων ἐξέρχεται μόνον ἰαθείς, εἴτε κατὰ διαταγὴν τοῦ Νομάρχου, εἴτε κατὰ διαταγὴν τοῦ δικαστηρίου (Ἀρ. 23), εἴτε κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπιτρόπου ἢ τοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ, τοῦ συζύγου, ἀνιόντων ἢ κατιόντων, ἢ τοῦ αἰτήσαντος τὴν παραδοχήν, ἢ τοῦ λαβόντος εἰδικὴν ἐντολὴν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἀλλ' εἰς τὰς τελευταίας περιστάσεις, καθόσον δὲν ὑπάχει ἀντίρρησις (Ἀρ. 9). Ἐπίσης παύει μετὰ τριετίαν αὐτοδικαίως ὁ προσωρινὸς διαχειριστής, δυνάμενος νὰ διορισθῇ καὶ πάλιν (Ἀρ. 29).

Μετὰ τὸν διορισμὸν προσωρινοῦ διαχειριστοῦ αἱ ἀφορῶσαι τὸ πρόσωπον τοῦ πάσχοντος ἐπιδόσεις γίνονται πρὸς τὸν διαχειριστήν, αἱ δὲ πρὸς τὸν πάσχοντα δύνανται παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ κηρυχθῶσιν ἄκυροι, ἐὰν τουτέστι τὸ δικαστήριον πεισθεται, ὅτι ὁ πάσχων δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσῃ τὰς συνεπείας. Ἐξαιροῦνται μόνον αἱ ἀφορῶσαι τὰς συναλλαγματικὰς ἐπιδόσεις κατὰ τὰ Ἀρ. 164—167 καὶ 173 τοῦ Ἐμπ. νόμου (Ἀρ. 30).

Μεχρισοῦ διορισθῇ προσωρινὸς διαχειριστὴς κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπιμελεστέρου διαδίκου διορίζει ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν δικηγόρον ἢ συμβολαιογράφον πρὸς ἐκπροσώπευσιν τοῦ ἐν φρενοκομείῳ εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις, τουτέστι πρὸς παράστασιν κατὰ τὴν σύνταξιν ἀπογραφῆς, ἐπὶ δικαστικῶν ἀπαλλοτριώσεων καὶ δικαστικῶν διανομῶν (Ἀρ. 31).

Ὅλα ταῦτα ὡρίσθησαν, ὅπως μὴ γίνεται ἀναγκαία πάντοτε ἡ χρῆσις τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ ἰδίως, ὅταν προσδοκᾶται ταχεῖα ἴασις (2).

---

(1) Τοιαύτην ἔδωκεν ἑρμηνείαν Demolombe VIII, 847. σιωπῶντος τοῦ γαλλ. νόμου. Ἀντιδοξοῦσιν Aubry et Rau § 127 δὶς, ὑποσ. 9. κατὰ τὸν γαλλ. ν. ἄρ. 38 οὐδέποτε διορίζεται κηδεμὼν ὁ ἐπίδοξος κληρονόμος.

(2) Demolombe VIII, 838.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

403. Τὸ αὐτὸ σύστημα ἐπιτροπείας, οἷον περὶ τῶν δικαστικῶς ἀπηγορευμένων, ἐφαρμόζει ὁ νόμος ἐπὶ τῶν νομίμως ἀπηγορευμένων λόγῳ ποινῆς (Ἀρ. 134) (1).

Ὅθεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοιχοκολλᾶται καὶ δημοσιεύεται ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἐντὸς δεκαημερίας ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας (Ἀρ. 122), διορίζεται ἐπίτροπος καὶ παρεπίτροπος (Ἀρ. 123), τὰ ἀποτελέσματα ὅμως τῆς ἀνικανότητος ἄρχονται ἀμέσως ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας, καθόσον οὐδὲν περὶ τούτου μεταβάλλεται ἐκ τῶν προνενομοθετημένων (2).

Ἐπίσης τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται, ὅσα καὶ περὶ δικαστικῶς ἀπηγορευμένων ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅτι εἶναι νόμιμος ἐπίτροπος τῆς ἀπαγορευθείσης συζύγου (Ἀρ. 127), καὶ ὡς πρὸς τὴν γυναῖκα, ὅτι δύναται νὰ διορισθῇ ἐπίτροπος τοῦ ἀπαγορευθέντος ἀνδρός (Ἀρ. 128), καὶ ὅτι οὐδεὶς, πλὴν συζύγων καὶ ἀνιόντων, ἢ κατιόντων, ὑποχρεοῦται νὰ διαμείνῃ ἐπίτροπος ἐπέκεινα δεκαετίας (Ἀρ. 129).

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύουσι τὰ περὶ ἐπιτροπείας ἀνηλίκων (Ἀρ. 130), περὶ δὲ προικίσεως τοῦ νομίμως ἀπαγορευθέντος, ὅσα καὶ περὶ τῶν τέκνων τοῦ δικαστικῶς ἀπαγορευθέντος (Ἀρ. 132).

Περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ νομίμως ἀπηγορευμένου ἐξαιρετικῶς εἴς τινας πράξεις παραπέμπομεν εἰς τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ δικαστικῶς ἀπηγορευμένου (§ 392).

404. Ὅσον καταστρεπτικὸν τῆς περιουσίας καὶ ἂν ἦναι τὸ τῆς ἀσωτίας ἐλάττωμα, δὲν δικαιολογεῖ ὅμως τὴν περὶ ἀπαγορεύσεως διάταξιν τοῦ Ῥωμ. Δικαίου (3).

Ἡ πρὸς σπατάλην καὶ ἐξόντωσιν τῆς περιουσίας ῥοπὴ περιστέλλεται διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν πράξεων, δι' ὧν γίνεται ἀπαλλοτρίωσις περιουσίας.

Κατὰ τὴν Πολ. Δικον. Ἀρ. 671 ἐπετρέπετο διορισμὸς κηδεμόνος.

Ἀκριβέστερον ὅμως ὥρισεν ἤδη ὁ νεώτερος νόμος Ἀρ. 135, ὅτι εἰς τὸν ἄσωτον διορίζεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀντιλήπτωρ, ἄνευ δὲ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ δὲν δύναται ὁ ἄσωτος:

---

(1) Κατηργήθη ἐπομένως τὸ Ἀρ. 672 τῆς Πολ. Δικονομ. περὶ διορισμοῦ κηδεμόνος.

(2) Ποιν. Νόμος Ἀρ. 7. Ποιν. Δικον. Ἀρ 466 καὶ ἐπ. Τόμ. Α'. § 145.

(3) Ὅρα Τόμ. Α'. § 131.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Πάτρας

α'. νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου,

β'. νὰ συμβιβάζεται,

γ'. νὰ δανείζεται,

δ'. νὰ δέχεται κεφάλαια (1). Κατὰ φυσικὸν λόγον ἀπαγορεύεται καὶ ἡ χρῆσις κεφαλαίων, διότι ἄλλως οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει ἡ ἀπαγόρευσις τῆς λήψεως, ὅταν ὁ ἄσωτος διαθέτῃ αὐτὰ ὅπως βούλεται (2).

ε'. νὰ δίδῃ ἐξόφλησιν, ἄρα οὔτε εἰσοδήματα δέχεται ἐγκύρως(3).

ς'. νὰ ἐκποιῇ εἴτε κινητὰ, εἴτε ἀκίνητα. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κῶδ. Ἀρ. 513, ἔνθα γίνεται λόγος καὶ περὶ ὑποθήκης, μᾶλλον φαίνεται ὁ περιορισμὸς ἀναγόμενος εἰς μόνα τ' ἀκίνητα (4), ἀλλὰ παρ' ἡμῖν δὲν γίνεται διαστολή.

405. Ἔξω τῶν περιορισμῶν τούτων πᾶσα ἄλλη πρᾶξις ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄσωτον μόνον, οἷον ὁ γάμος, τὸν ὁποῖον συνομολογεῖ ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀντιλήπτορος.

Ὡς πρὸς τὰ γαμικὰ συμβόλαια περὶ προικὸς, ἅμα δὲν περιλαμβάνεται ἐν αὐτοῖς ὅρος ἀντικείμενος εἰς τοὺς ἐκτεθέντας περιορισμοὺς, δὲν ὑπάρχει αἰτία, ὥστε ν' ἀπαιτῆται ἡ συναίνεσις τοῦ ἀντιλήπτορος.

Λόγῳ τῆς προικὸς ὅμως ὑπόκεινται εἰς ὑποθήκην νόμιμον τ' ἀκίνητα τοῦ ἀσώτου, ὥστε ἐμμέσως ἐπέρχεται ἀποτέλεσμα ἀπαλλοτριώσεως. Ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο προλαμβάνεται, καθόσον ἡ προὶξ δὲν δύναται νὰ παραδοθῇ ἐγκύρως ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀντιλήπτορος, ἀπαιτουμένης διὰ τὴν ἐξόφλησιν (5).

---

(1) Ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην συναινέσεως ἀντιλήπτορος καὶ ἐπὶ διανομῆς κοινῶν κεφαλαίων, ἢ κλήρου, ὅρα Chauveau sur Carré. 2507. Dalloz Interd. 265, παρ' ᾧ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας. Παρ' ἡμῖν τοῦτο ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ἐκποιήσεως κινητῶν καὶ ἐξοφλήσεως.

(2) Demolombe 725, Dalloz Interd 295. Aubry et Rau § 140, ὑποσ. 9. Ἀντιδοξεῖ Οἰκονομίδης Ἐγχειρ. §. 204, ὑποσ. 3.

(3) Διαφέρει τὸ Ἀρ. 121, καθ' ὃ ἀπαγορεύεται λῆψις κεφαλαίων ἐπὶ ἐξοφλήσει, ὅπως ἔχει καὶ τὸ Ἀρ. 513 τοῦ Γαλλ. Κ. Dalloz Interd. 295.

(4) Demolombe VIII. 729. Dalloz Interd. 296. Aubry et Rau, αὐτ. ὑποσ. 10.

(5) Αἱ ἀμφισβητήσεις ἐν Γαλλίᾳ προέρχονται καὶ ἐκ τοῦ εἴδους τῶν γαμικῶν συμβολαίων. Merlin Prodigue. Demolombe VIII. 739. Dalloz Interd. 297.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Προγαμιαίαν δωρεὰν ὅμως δὲν συνομολογεῖ ὁ ἄσωτος μόνος, διότι περιέχει ἀπαλλοτρίωσιν, εἴτε κινητῶν, εἴτε ἀκινήτων.

Ὁ ἄσωτος δύναται μόνος νὰ ἐκμισθοῖ τ' ἀκίνητα αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐστηροτέραν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὅτι δὲν δίδει ἐξόφλησιν, δὲν λαμβάνει τὸ μίσθωμα ὁ ἄσωτος, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀντιλήπτορος (1).

Λόγῳ τῆς αὐτῆς αὐστηρᾶς διαταξεως δὲν λαμβάνει μόνος ὁ ἄσωτος οὔτε τὰ ἐκ τοῦ ἰδίου ἐπαγγέλματος κέρδη, δηλαδὴ μισθοὺς, κτλ.

Συνδυάζοντες τὴν ἀπαγόρευσιν δανείου καὶ ἐκποιήσεως ἀποφαίνονται, ὅτι ἄνευ συναινέσεως τοῦ ἀντιλήπτορος ὁ ἄσωτος δὲν ἀποδέχεται κληρονομίαν, οὔτε παραιτεῖται αὐτῆς (2). Εἶναι πρόδηλον ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ προσθέσῃ πλείονας περιορισμοὺς τῆς ἱκανότητος τοῦ ἀσώτου, οὐδὲ νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὸν μείζονα ἱκανότητα (3).

406. Ἡ συναίνεσις πρέπει νὰ ἦναι σύγχρονος, διότι ἄλλως ἡ πρᾶξις τοῦ ἀσώτου, καθ' ἣν στιγμὴν λαμβάνει ὕπαρξιν, εἶναι ἄκυρος, δὲν δύναται δὲ ὁ ἀντιλήπτωρ τὸ ἄπαξ ἄκυρον νὰ καταστήσῃ ἔγκυρον ἐκ τοῦ μετέπειτα (post tempus), διότι δὲν ἐδόθη εἰς αὐτὸν τοιαύτη ἐξουσία, ἀλλ' ἡ τῆς συναινέσεως εἰς τὰ γενόμενα. Ἄλλως ἡ ἐπικύρωσις πρέπει νὰ γίνῃ παρ' ἀμφοτέρων (4).

Εἰς τοῦτο δὲν ἀντίκειται, ὅτι δύναται νὰ προηγηθῇ ἡ συναίνεσις τοῦ ἀντιλήπτορος, ἀλλ' ἐγγράφως ἀποδεικνυομένη, ὅτι ἀδείᾳ τοῦ ἀντιλήπτορος προέβη ὁ ἄσωτος, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔγγραφον τῆς εἰδικῆς ἀδείας πρέπει νὰ ἐπισυνάπτεται (5). Ἐνδέχεται νὰ μὴ παρευρίσκωνται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐνῷ πρόκειται περὶ κατεπειγούσης ὑποθέσεως, ἥτις δὲν κωλύεται, ἅμα δεχθῶμεν τὴν προηγουμένην συναίνεσιν. Ἀλλ' ὅμως, ὡς παρατηροῦσί τινες, ἐπὶ μόνων ἐξωδίκων πράξεων δύναται νὰ προηγηθῇ ἡ

---

(1) Ἀλλέως κατὰ τὸν γαλλ. Κ. Ἀρ. 513 ἔνθα μόνον περὶ κεφαλαίων Aubry et Rau I. § 140 ὑποσ. 18.

(2) Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 16. VI § 610 ὑποσ. 20.

(3) Demolombe VIII. 720. Aubry et Rau I. § 140 ὑποσ. 1. Mühlenbruch Comm. XLII. σελ 432. λόγῳ. L. 5. § 1 de adq (29. 2). Windscheid III. § 596. Παπαρρ. Η'. § 249.

(4) Demolombe VIII. 759. Aubry et Rau I § 139. ὑποσ. 18.

(5) Demolombe VIII. 757. Aubry et Rau I. § 139. ὑποσ. 8.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συναίνεσις τοῦ ἀντιλήπτορος, οὐχὶ ἐπὶ δικαστικῶν, διότι κατ' αὐτὰς πρέπει νὰ συμπαρίσταται ὁ ἀντιλήπτωρ, παρέχων τὴν σύμπραξιν καὶ τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ, ὥστε οὐδὲν δικόγραφον κλήσεως, ἀγωγῆς, ἀνακοπῆς, ἐφέσεως κτλ. ἔχει κῦρος, μὴ φέρον τὰς ὑπογραφὰς ἀμφοτέρων (1).

Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοῦ ἀντιλήπτορος νὰ χορηγήσῃ συναίνεσιν, δὲν ἀναπληροῦται αὕτη παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ ἐξετάσῃ, ἐὰν ὑπάρχῃ αἰτία πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀντιλήπτορος (2).

Ἂν δὲ παλιν ὁ ἄσωτος ἀρνῆται νὰ πράξῃ κατὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀντιλήπτορος, οὗτος δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν δικαστικῶς, διότι εἶναι ἁπλοῦς σύμβουλος ἄνευ πρωτοβουλίας, ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ, ἐὰν ὑπαρχῃ περίστασις ἀπαγορεύσεως διὰ φρενοβλάβειαν (3).

Ἐν γένει ὁ ἀντιλήπτωρ δὲν ἐνεργεῖ μόνος, διότι δὲν εἶναι διαχειριστής, ἀλλὰ σύμβουλος παρέχων συναίνεσιν, καὶ διὰ τῆς ἀρνήσεως κωλύων τὰς ἐπιζημίους πράξεις. Τότε μόνον δύναται νὰ παρασταθῇ μόνος ἐνώπιον δικαστηρίου, ὅταν ζητῇ ἀκύρωσιν πράξεως τελεσθείσης παρὰ μόνου τοῦ ἀσώτου, διότι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ ἀντιλήπτωρ εἶναι τρίτος.

Τὸ Ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας παρεδέχθη ὡς ἐξαιρετικὴν καὶ ἄλλην περίπτωσιν, ὅτε ὁ ἄσωτος ἐδικάσθη ἐρήμην, ἡ δὲ ἀπόφασις ἐπεδόθη εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀντιλήπτορα, ὅτι οὗτος δύναται καὶ μόνος ν' ἀνακόψῃ, καὶ τοι ἀρνουμένου τοῦ ἀσώτου νὰ ἐμφανισθῇ. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ εἰσαγωγῆς δίκης, ἀλλὰ περὶ ὑπερασπίσεως, ἣν καὶ μόνος ἐνεργεῖ ὁ ἀντιλήπτωρ, γινόμενος διάδικος (4).

407. Ἐν τῷ νόμῳ δὲν ὑπάρχει ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἀσώτου, οὔτε εἶναι ἀναγκαῖος, διότι εἶναι ὅλως τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ, πότε ἐπίκειται κίνδυνος ἐκ τῆς ῥοπῆς πρὸς ἄμετρον σπαταλην καὶ διασπάθησιν ἄσκοπον καὶ ἄκριτον, ἐπὶ τοσοῦτον δυσανάλο-

(1) Demolombe VIII. 723. Dalloz Interd. 301.
(2) Demolombe VIII. 762. Dalloz Interd. 304. Aubry et Rau § 139 ὑποσ. 13.
(3) Dalloz αὐτόθι.
(4) Demolombe VIII. 764. Dalloz Interd. 303. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 6.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γον πρὸς τὰ μέσα, ὥστε ἄνευ τοῦ περιορισμοῦ τούτου ἡ περιουσία ἐντὸς μικροῦ χρόνου ἐξαφανίζεται. Τοιοῦτος ἦτο καὶ τῶν Ῥωμαίων ὁ ὁρισμός (1).

Καὶ εἰς τὸν χειράφετον ἀνήλικον δύναται νὰ διορισθῇ ἀντιλήπτωρ, καθόσον ἐν τῷ νόμῳ δὲν γίνεται ῥητῶς λόγος περὶ μόνων ἀνηλίκων, ἔχουσι δὲ καὶ οἱ χειράφετοι διαχείρισιν, ὡς ἐξετέθη, ὅταν μάλιστα ἐγγίζῃ ὁ χρόνος τῆς ἐνηλικότητος, ὁ κίνδυνος παρίσταται σπουδαῖος. Θέλομεν παραδεχθῆ ἐπομένως, ὅτι διὰ τῆς ἐνηλικότητος δὲν ἀνατρέπεται ὁ διορισμὸς ἀντιλήπτορος, ἀλλ' ὅταν ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐξέλιπεν ἡ αἰτία καὶ ἐθεραπεύθη ἡ πρὸς ἀσωτίαν ῥοπή (2).

Ἐπίσης δύναται νὰ δοθῇ ἀντιλήπτωρ καὶ εἰς τὴν ἔγγαμον γυναῖκα, τὴν ἔχουσαν περιουσίαν ἐξώπροικον (3).

408. Κατὰ τὸν νόμον (Ἄρ. 136) ὁ περιορισμὸς λόγῳ ἀσωτίας προκαλεῖται παρὰ τῶν αὐτῶν, παρ' ὧν καὶ ἡ ἀπαγόρευσις, ἤτοι κατὰ τὸ Ἄρ. 115, παρὰ τῶν συγγενῶν, τοῦ συζύγου τοῦ ἀσώτου, τοῦ ἐπιτρόπου, ἢ κηδεμόνος, καὶ τοῦ εἰσαγγελέως ἐξ ἐπαγγέλματος.

Ἡ ἐξ ἀναλογίας μνεία ἐνταῦθα τοῦ ἐπιτρόπου φαίνεται ὅλως ἀπροσφορος, καθότι ὁ ἐπιτροπευόμενος οὐδεμίαν ἔχει διαχείρισιν, ὡς ὁ χειράφετος, ἧς ἕνεκεν ἀνεγνωρίσαμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ περιορισμοῦ τούτου κατ' αἴτησιν καὶ αὐτοῦ τοῦ κηδεμόνος.

Οὐχ ἧττον παραδέχονταί τινες, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιτροπευομένου δύναται νὰ ὑπαρξῃ χρήσιμος ὁ διορισμὸς ἀντιλήπτορος, διότι ἐνηλικούμενος μέλλει νὰ παραλάβῃ τὴν λογοδοσίαν καὶ τὴν περιουσίαν (4).

Δύναται ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἄλλην ἔννοιαν ἐνταῦθα ἡ μνεία τοῦ ἐπιτρόπου, ὅτι ἐν ὀνόματι τοῦ ἐπιτροπευομένου δύναται νὰ ζητήσῃ τὸν περιορισμὸν τοῦ συγγενοῦς ἐκείνου, οὗ ἴσως εἶναι ἐπίδοξος κληρονόμος, καὶ ὑπὲρ οὗ, ἐνῆλιξ ὤν, δικαιοῦται ἀπ' εὐθείας νὰ ζητήσῃ διορισμὸν ἀντιλήπτορος (5).

---

(1) L. 1. pr. de cura fur. (37. 10) ΑΗ', ι' 1. Τῷ ἀσώτῳ μήτε μέτρον, μήτε καιρὸν ἐπισταμένῳ δαπάνης L. 12. § 2. de tut et cur. (26. 5). Τόμ. Α'. § 131. Demolombe VIII. 692

(2) Demolombe VIII. 695. Dalloz Interd. 250. Aubry et Raul § 138. ὑποσ. 9.

(3) Demolombe VIII. 697. Dalloz Interd 252. Aubry et Rau αὐτ.

(4) Demolombe VIII 696.

(5) Ὅρα § 384. γ'. Dalloz Interd. 263.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνομεν ὅ,τι εἴπομεν περὶ ἀπαγορεύσεως, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ ζητήσῃ τὸν ἴδιον περιορισμὸν διὰ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, ὡς πρᾶγμα ὅλως παράλογον, ἢ ἐπὶ δολίῳ σκοπῷ προσβολῆς τῶν μὴ φερόντων βεβαίαν χρονολογίαν ἐγγράφων (1).

Τὰ καθήκοντα τοῦ ἀντιλήπτορος δὲν εἶναι ὑποχρεωτικά, σιωπῶντος τοῦ νόμου περὶ τούτου, ὥστε δύναται νὰ δεχθῇ αὐτά, ἢ ν' ἀποποιηθῇ, ἢ καὶ νὰ παραιτηθῇ, κατὰ βούλησιν (2).

409. Ὁ νόμος δὲν ἐξεφράσθη ῥητῶς περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν πράξεων, εἰς ἃς ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις ἀντιλήπτορος, ὅταν γίνωνται παρὰ μόνου τοῦ κηρυχθέντος ἀσώτου.

Εἴδομεν ὅτι ἐπὶ τῶν ὑποβαλλομένων εἰς ἀντιλήπτορα, ὡς ὄντων εἰς κατάστασιν διφορουμένων φρενῶν (Ἄρ. 124), ἀπαγγέλλει ἀκυρότητα, ἄνευ ἄλλης ἐξετάσεως.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη, ὅτι, ἐν σιωπῇ τοῦ νόμου, δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ ἀπόλυτος ἀκυρότης, ἀλλ' ὅτι πρέπει ν' ἀποδεικνύεται βλάβη τοῦ ἀσώτου, ἐνεργήσαντος μόνου.

Εἰς τὴν ἑρμηνείαν ταύτην ἀντιτάσσεται ἡ σπουδαία παρατήρησις, ὅτι τὸ σύστημα, διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου καθιερούμενον (ἐν Ἄρ. 135 καὶ 124), δὲν δύναται νὰ συνεπάγεται διττὸν ἀποτέλεσμα (3).

Παρ' ἡμῖν προστίθεται καὶ ὁ λόγος, ὅτι ὁ νεώτερος νόμος ἐστηρίχθη ἐν γένει εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀπολύτου ἀκυρότητος (4).

Ἡ συζήτησις, ἂν ἡ πρᾶξις ὑπῆρξεν ἢ δὲν ὑπῆρξεν ὠφέλιμος, ματαιοῖ τὸ σύστημα διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, δι' οὗ πρόκειται νὰ περιορισθῇ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀσώτου, ὥστε νὰ μὴ ὀλισθαίνῃ κρημνιζόμενος εἰς ζημίας, μὴ ἀποτρεπομένας ἄνευ δυσχερῶν ἀποδείξεων.

Ἡ ἀκυρότης, ὑπὲρ τοῦ ἀσώτου ἀπαγγελλομένη, δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ, εἰμὴ μόνον παρ' αὐτοῦ ἢ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ (5).

Τ' ἀποτελέσματα τοῦ περιορισμοῦ ἄρχονται ἀναμφιλέκτως ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, αἱ δὲ προγενέστεραι πράξεις, καὶ ἐνόσῳ ἐδικάζετο τὸ περὶ διορισμοῦ ἀντιλήπτορος, δὲν δύνανται

(1) Ὅρα § 384. Dalloz Interd. 266. Demolombe 701.702.
(2) Demolombe VIII. 710. Aubry et Rau § 139.ὑποσ.3.
(3) Demolombe VIII. 769. τὴν δὲ νομολογίαν ἐν Dalloz interd. 307.
(4) Ἄ. 3. Ὅρ. § 237
(5) Aubry et Rau I. § 140.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται νὰ προσβληθῶσι, καθόσον ἐγένοντο παρὰ προσώπου μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἱκανοῦ. Ἄλλως ἡ ἀσωτία συνίσταται εἰς τὴν ῥοπὴν πρὸς διασκόρπισιν τῆς περιουσίας, ἐνῷ ἑκάστη πρᾶξις, καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνη, δὲν παρέχει τοιούτους κινδύνους (1).

Διαφέρει βέβαια, ἂν αἱ πράξεις αὗται προσβάλλωνται διὰ δόλον τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀσωτίας, ἧς ἡ γνῶσις δὲν ἀποτελεῖ τὸν δόλον (2).

Περὶ τῶν ἐγγράφων, ὅσα δὲν φέρουσι βεβαίαν χρονολογίαν, λέγομεν ὅ,τι παρετηρήσαμεν καὶ ἐπὶ τῆς ἀπαγορεύσεως, ὅτι ἐπίκειται εἰς τὸν προσβάλλοντα τὴν χρονολογίαν ἡ ἀπόδειξις, ὅτι εἶναι προγενέστερα (3).

410. Κατὰ τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ νόμου ἡ ἄρσις τοῦ περιορισμοῦ, λόγῳ ἀσωτίας, γίνεται κατὰ τὰς αὐτὰς διατυπώσεις, καθ' ἃς καὶ ὁ διορισμὸς (Ἀρ. 136), δηλ. κατὰ τὰς αὐτὰς τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ τῆς ἀνακλήσεως αὐτῆς. Οὐδὲν ἔχομεν ἐπομένως νὰ προσθέσωμεν.

Δὲν γίνεται λόγος, παρὰ τίνος ζητεῖται ἡ ἄρσις, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον, ἀφοῦ τηρεῖται ἡ αὐτὴ διαδικασία, ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο ὁ νομοθέτης δὲν εἶχε κατὰ νοῦν νὰ μεταβάλῃ τι. Φρονοῦμεν δέ, ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἁρμόζει ὅ,τι εἴπομεν ἐπὶ τῆς ἀπαγορεύσεως, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κηρυχθεὶς ἄσωτος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἄρσιν.

Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀντιλήπτορος δὲν ἐπέρχεται ἄρσις, ἀλλὰ γίνεται ἀναγκαία ἡ ἀντικατάστασις, ἣν κατὰ φυσικὸν λόγον τὰ αὐτὰ πρόσωπα δύνανται νὰ ζητήσωσι. Τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ καὶ ὁ ἄσωτος, διότι δὲν πρόκειται νὰ κατηγορήσῃ ἑαυτόν, ἀλλὰ νὰ προσκτήσηται πάλιν τὸν ἀναγκαῖον σύμβουλον, ὅπως μὴ ἀργῇ ἡ διαχείρισις (4).

Ὁ ἀντιλήπτωρ δὲν ἔχει διαχείρισιν, ἐπομένως δὲν ὑπόκειται εἰς λογοδοσίαν, λόγῳ τῆς συναινέσεως ὅμως δύναται νὰ φέρῃ εὐθύνην ἐπιζημίων πράξεων, ἐφ' ὅσον ἀποδεικνύεται δόλος, ἢ ῥαθυμία (5).

---

(1) Demolombe VIII. 770. Dalloz Interd. 308. Aubry et Rau I. § 140. ὑποσ. 27. 28.
(2) Demolombe VIII. 772. Aubry et Rau αὐτ. ὑποσ. 28.
(3) Ὅρα § 396.
(4) Demolombe VIII. 777.
(5) Demolombe VIII. 779. Dalloz Interd. 319. Aubry et Rau I. § 139 ὑποσ. 14.

ΤΕΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΤΟΜΩ Δ' ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Οἱ ἀριθμοὶ ἐμφαίνουσι τὰς σελίδας.

Α.

Ἀγορὰ ἀκινήτων διὰ κεφαλαίων ἀνηλίκου 363.
Ἀγωγὴ περὶ ὕβρεως 75, 85.
» ex stipulatu 91. 117.
» rei uxoriae 91. 117.
» περὶ ἀπαιτήσεως προικὸς 117.
» πρὸς ἀνάληψιν πρικός 130.
» ἀτιμωτικὴ μεταξὺ συζύγων ἀπαγορεύεται 163.
» περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ τεχθέντος 213.
» διεκδικητικὴ πρὸς ἀπαίτησιν τέκνου 241.
» ἐκ τῆς κελεύσεως (quod jussu) 255.
» ἐκ τοῦ προσπορίσματος (de peculio) 257.
» διαιροῦσα (tributoria) 259.
» περὶ τῶν δαπανηθέντων (de in rem verso) 260.
» κατὰ τοῦ προσήσαντος (exercitoria, institoria) 261.
Ἀγωγῆς ἀνηλίκου ἔγερσις 357.
Ἀδελφοποιΐα 36, 219.
Αἱμομιξία 22, 54.
Αἱρετικοὶ 46.
Αἰχμαλωσία 165.
Ἀκινήτων ἐκμίσωσις παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου 354.
Ἀκινήτων ἐκμίσθωσις παρὰ χειραφέτου 388.
Ἀκινήτων ἐκμίσθωσις παρὰ ἀσώτου 425.
Ἀκινήτων ἀνηλίκου ἐκποίησις 350.
» » » ἀναγκαστική 352.
Ἀκίνητα ἀνηλίκου δὲν κτᾶται ἐπίτροπος 353.
Ἀλλοίωσις καταστάσεως 165.
Ἀναγνώρισις νόθου τέκνου 215.
Ἀνάληψις προικός 125.
Ἀναλώματα προικός 139.
Ἀνανέωσις λυθέντος γάμου 199.
Ἀναργυρίας ἔνστασις 133.
Ἀνάρρωσις, ἢ ἀνάνηψις φρενοβλαβοῦς 420.
Ἀνατροφὴ ἀνηλίκων 331.
Ἀνηλίκων διαστολή 273.
» εὐθύνη 276.
Ἀνικανότης πρὸς γάμον φυσική 21.
Ἀνικανότης ἐπιτρόπου 325.
» παρεπιτρόπου 307.
Ἀντικαταστατῶν προίξ 105.
Ἀντιλήπτωρ τοῦ ἔχοντος διφορουμένας τὰς φρένας 407, 420.
» ἀσώτου 423.
Ἀντιμισθία ἐπιτρόπου 370.
Ἀπαγόρευσις ἐκποιήσεως προικῴων ἀδιατιμήτων ἀκινήτων 109.
» δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων 152.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

'Απαγόρευσις δικαστική 401.
» νόμιμος 423.
'Απαγορεύσεως ἀνάκλησις 420.
'Απαιδίας κάσσος 145.
'Απαίτησις ἐπιτρόπου μὴ δηλωθεῖσα 340.
'Απαιτήσεις ἀνηλίκου 343.
'Απαλλαγὴ ἐπιτρόπου 318.
» παρεπιτρόπου 307.
'Απάτη πότε ἀναιρεῖ τὴν θέλησιν 67.
'Απηγορευμένοι πρὸς ἐπιτροπείαν ἀνίκανοι 326.
'Απόδοσις προικὸς εἰς τὴν γυναῖκα 123.
'Απόδοσις προικὸς πότε χρεωστεῖται 138.
'Αποδοχὴ κληρονομίας 356.
» δωρεῶν ἢ κληροδοτημάτων 357.
'Αποποίησις κληρονομίας 356.
'Αποστάσιον 170, 173, 181.
'Απόφασις ἀπαγορεύσεως 408.
'Απραξία κοίτης 21, 176, 179.
'Απροσπόριστον χρημάτιον 247.
'Αρραβῶνες 77.
'Ασωτία 423, 426.
'Αχειράφετοι 275.

Β.

Βαπτίσματος κώλυμα 87, 179.
Βία ἀναιροῦσα τὴν θέλησιν 66.
Βιβλίον ἀποστασίου 170, 173, 181.
Βλακεία 402.
Βοηθὸς ἐπιτρόπου 348.
Βούλευμα συγγ. συμβουλίου 315.
Βουλεύματος ἐπικύρωσις 316.

Γ.

Γαμικὰ κέρδη 201.
Γάμος ῥωμαϊκὸς (confarreatio, coemtio, usus) 8, 168.
» ἐκ πλάνης ἀθέμιτος (matrim putativum) 60.
» μικτὸς 49.
» παράνομος, ἀθέμιτος, κατάκριτος, ἄθεσμος 54.
» incestum, nefarium, damnatum 55.
Γάμου λύσις φυσικὴ 164.
Γάμου λύσις δι' ἀλλοιώσεως καταστάσεως 165.
» » δι' αἰχμαλωσίας αὐτ.
Γένη (gentes) 4.
Γνησιότης, γνήσια τέκνα 207.
Γνησιότητος τεκμήριον διὰ τελευταίας βουλήσεως τοῦ πατρός 212.
Γυνὴ φέρει τὸ οἶκογ. ὄνομα τοῦ ἀνδρός 85.

Δ.

Δακτύλιος μνηστήριος 75.
Δανειακὸν γραμματεῖον 151.
Δάνεια ἀνηλίκου 350.
Δαπάναι προικὸς ἀναγκαῖαι, ἐπωφελεῖς, τέρψεως 139.
Δαπανῶν ὑπὲρ ἀνηλίκου προσδιορισμός 346.
Δευτερογαμία 51.
Δευτέρου γάμου συνέπειαι 201.
Διάδημα τριπλοῦν (regnum) 15.
Διαδικασία διαζυγίου 190.
Διαζύγιον 167.
» κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν 174, 176.
» ἐκ μονομερείας μετὰ αἰτίας εὐλόγου 174, 176, 177.
» κατὰ πρόφασιν ἄμεμπτον (bona gratia) 176, 179.
» πότε ἀπαράδεκτον 194.
Διαζυγίου συνέπειαι 182, 195.
Διαίσιον 170.
Διαλείμματα ἐχεφροσύνης 402.
Διανομὴ ἀκινήτων ἀνηλίκου 352.
» κοινῆς περιουσίας 359.
Διατίμησις προικός 106.
» τεκμαίρεται λόγῳ πωλήσεως 107.
» taxationis causa 108.
Διατροφῆς ὑποχρέωσις τίνας βαρύνει 235.
» » συζύγων 83.
» » ἐν περιπτώσει διαζυγίου 240.
Διαχειριστὴς προσωρινὸς ἀπαγορευτέου 406.
Διγαμία 38.
Διεκδίκησις προικώου 112.
» σωζομένων προικώων 131.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διεκδίκησις δατετιμημένων κατηργήθη 133.
» δωρηθέντων πρὸς σύζυγον 155.
Δικαιοδοσία Ἐκκλησιαστική 13,187.
Δικαίωμα ἀφαιρέσεως (jus tollendi) 140.
Δισεξάδελφος (consobrinis nati) 26, 30.
Difarreatio 169.
Domum deductio 68.
Δωρεὰ μνηστείας 78.
» πρὸ γάμου, ἢ διὰ γάμους 141, 443.
» διὰ παραλείψεως 160.
» μεταξὺ συζύγων 162.
» μὴ ἀνακληθεῖσα αὐτ.
» σύμμικτος 155, 158.
» ἐκ τῆς περιουσίας ἀνηλίκου 364.
Δωρεῶν ἀποδοχὴ 357.

Ε

Ἐγγραφὴ δωρεᾶς 141.
Ἔγερσις ἀγωγῆς ἀνηλίκου 357.
Εἰρηνοδίκης πρόεδρος συγγ. συμβουλίου 311.
» ἀναπληροῖ τὸ συμβούλιον ἐπὶ φυσικοῦ τέκνου 378.
Εἰσποίησις 219, 224.
» νόθων 225.
» ἀνήβων 226.
» ἀνηλίκων 227.
Ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία 13. 187.
Ἐκκλησία ρωμαϊκὴ 15.
Ἔκθεσις τέκνων 233. 234.
Ἐκμίσθωσις ἀκινήτων 354.
Ἐκποίησις κινητῶν ἀνηλίκου 341.
» μετοχῶν, ὁμολογιῶν, δημοσίων δανείων 343.
» ἀκινήτων 350.
Ἐκπροσώπησις ἀνηλίκων 336.
Ἐμβρυωρός 213,287.
Ἐναλλαγὴ προικῴου 107, 110.
Ἑνότης προσώπων 241.
Ἔνστασις ἀναργυρίας 133.
Ἐξουσία τοῦ ἐπιτρόπου 3 6.
Ἐξώπροικα 150.
Ἐπαγγελία προικός (dotis dictio)
Ἐπικαρπία πατρός 247.
» » εἰς ἀμοιβὴν χειραφεσίας 265.
Ἐπιμέλεια ἐπιτρόπου 337.
Ἐπισκοπικὴ ἄδεια 70.
Ἐπιστημονάρχης κοινὸς τῶν Ἐκκλ. ὁ Αὐτοκράτωρ 13.
Ἐπιτροπεία ἀνηλίκων κατὰ ρωμαίους 267.
» μητρός 281.
» » διγάμου 289.
» διὰ τελευταίας βουλήσεως 295.
» ἀνιόντων 299.
» δοτή 302.
» φυσικῶν τέκνων 378.
» δικαστικῶς ἀπηγορευμένων 408.
» νομίμως ἀπηγορευμένων 423.
Ἐπιτρόπου ἀντιμισθία 370.
Ἑτερόδοξοι 47.
Εὐθύνη τοῦ ἀνδρὸς μὴ ἀπαιτήσαντος τὴν προῖκα 115.
» τοῦ ἐπιτρόπου 337.
Εὐπορίας εὐεργέτημα 82, 118.
Ἐχεφροσύνης διαλείμματα 402.

Η

Ἡλικία πρὸς γάμον 20.

Θ

Θεώρητρον 149.
Θησαυρὸς ἐν προικῴῳ 104.
Θυγάτηρ πρὸς γάμον χρῄζει πατρ. συναινέσεως καὶ μετὰ χειραφεσίαν 64.

Ι

Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκύκλιος 70.
» » καταστατικὸς νόμος 17, 190.
Ἱερολογία γάμου 68.
» μνηστείας 79.
» υἱοθεσίας 35.
» μυστική 70.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἱκανότης ὑπεξουσίου 242.
» » κατὰ νόμ. 18 Αὐγ. 1861. 251, 254.
Ἰουδαίων γάμος μετὰ χριστιανῶν 46, 58.

Κ.

Κακοτροπίας δίκη (judicium de moribus) 173, 182.
Καλουΐνισται 48.
Κανίκλωμα 33.
Καρποὶ προικός 121, 135.
Κάσσος ἀπαιδίας 145.
Κατοικία τῆς γυναικός 84.
» » πῶς ἐκβιάζεται αὐτ.
» » μετὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης 85.
Κέλευσις πατρὸς (jussus) 255.
Κεφαλαίων ἀνηλίκου χρησιμοποίησις 348.
Κηδεμόνες κατὰ Ῥωμαίους 269.
Κηδεμὼν χειραφέτου 385.
» εἰδικὸς αὐτ.
Κηδεμόνος συναίνεσις 390.
Κίνδυνος προικώου 114.
Κληρονομίας ἀποδοχὴ ἢ ἀποποίησις 357.
Κληρονόμων ἐπιτρόπου ὑποχρεώσεις 376.
Κληροδοτημάτων ἀποδοχή 357.
Κοινοκτημοσύνη ἄγνωστος παρὰ Ῥωμαίοις 88.
Κοίτης ἀπραξία 21, 176, 179.
Κρείττων ὁ προλαμβάνων 258.
Κῦρος πράξεων ἐπιτρόπου 359.
Κώλυμα συγγενείας 22.
» » ἀνιόντων, κατιόντων αὐτ.
» » ἐκ πλαγίου 23, 25.
» ἑβδόμου βαθμοῦ 27.
» ἐξ ἀγχιστείας 24, 28.
» « ἑβδόμου βαθμοῦ 32.
» μνηστείας 34.
» υἱοθεσίας 35.
» βαπτίσματος 37.
» ἀπαγωγῆς 40, 57.
» μοιχείας 41, 57.
» πενθίμου ἔτους 43, 58.
» ἐπιτροπείας 44, 57.
» στρατιωτικῶν ἄνευ ἀδείας 45, 57.
Κώλυμα ἑτεροθρησκείας 46.
» μονήρους βίου 50.
» κληρικοῦ μετὰ τὴν χειροτονίαν 51, 54.
Κώλυμα τετάρτου γάμου 52.
Κωφάλαλοι 402.

Λ.

Lex Julia et Papia 10, 57, 172, 203.
» » de adulteriis 108, 172.
» » Miscella 203.
» Canuleja 39.
Ληξιαρχικὴ πρᾶξις γάμου 72.
» » διαζυγίου 200.
» » γεννήσεως 214.
» » διδύμων 215.
» » ἐκθέτων 215.
» » υἱοθεσίας 227.
Λογοδοσία ἐπιτρόπου 368, 386.
Λουθηρανοί 48.

Μ.

Μακεδονικὸν δόγμα 261.
Μανία κωλύει τὴν σύστασιν μνηστείας, δὲν εἶναι λόγος διαλύσεως 78.
Μανία 402.
Μελαγχολία αὐτ.
Μεταγραφὴ πρὸς σύστασιν προικὸς ἀκινήτων 98.
Μεταγραφῆς νόμος καταργεῖ διεκδίκησιν τῶν διὰ προικῴων κτηθέντων 112.
Μήτηρ δίγαμος πῶς διατηρεῖ τὴν ἐπιτροπείαν 289.
Μικτοὶ γάμοι 49.
Μνηστεία 74.
» ἱερολογουμένη 76, 79.
Μνηστείας διάλυσις 76, 78.
» δωρεαί 78.
Μονομανία 402.
Μουκιανὸν τεκμήριον 153, 159.
Μουκιανὴ ἐγγύησις 204.
Μυστικὴ ἱερολογία 70.

Ν.

Νόθα τέκνα 208, 214.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Νόθου τέκνου ἀναγνώρισις 215.
Νομιμοποίησις 228.
» διὰ μεταγενεστέρου γάμου 229.
Νομιμοποίησις διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς 229.
» διὰ διαθήκης 230.

Ο.

Οἰονεὶ στρατιωτικὸν χρημάτιον 246.

Π.

Παλλακή (concubinatus) 11, 214.
Παλληκαριατικόν 150.
Παράγγελμα παραστάσεως καὶ ἀπαγωγῆς τέκνων 240.
Παραγραφὴ ἐκποιηθέντων πραγμάτων ἀνηλίκου 366.
» ἀγωγῆς ἐκ τῆς διαχειρίσεως 374.
Παραίτησις ἐπιτρόπου 319.
» παρεπιτρόπου 307.
Παρακρατήσεις προικὸς καταργηθεῖσαι 128, 141, 173.
Παρασυνάγωγοι 47.
Παράφερνα 151.
Παραφροσύνη 402.
Παρεπίτροπος 305.
Πατρικὴ ἐξουσία 207.
Πατρικῆς ἐξουσίας δικαιώματα 232.
» » περιορισμὸς κατὰ τὴν ἐκποίησιν 248, 253.
» » τέλος 262.
Παῦσις ἐπιτρόπου 329.
» παρεπιτρόπου 307.
Πειθαρχικὴ ἐξουσία ἐπὶ ἀνηλίκων 334.
Περιστολὴ πράξεων χειραφέτου 389.
Periculum cessationis 337.
Πλάνη πότε ἀναιρεῖ τὴν θέλησιν 67.
Πλειστηριασμὸς ἀναγκαστικὸς ἀκινήτων ἀνηλίκου 352.
Πορνικὴ συγγένεια 32.
Προξενηταὶ γάμων 75.
Προίξ 90.
» ἀπὸ πατρός 91.
» ἀπὸ ἐξωτικοῦ 92.
» ἀναληπτέα 92.
Προίξ ἀναγκαία 94.
» διὰ κληροδοτήσεως 97.
» δι' ἐντολῆς πρὸς ὀφειλέτην 100.
» δι' ἐλευθερώσεως, 100, 117.
» ἀντικαταστατῶν 105.
» διατετιμημένη 106.
Προικίσεως ὑποχρέωσις 93.
Προικὸς σύστασις 96.
» παράδοσις 97.
» ὑπόσχεσις αὐτ.
» ἀκινήτων μεταγραφή 98.
» ἐκνίκησις αὐτ.
» ἀντικείμενον 100.
» ἰδιοκτησία 103.
» καρποί 121, 135.
» ἀπόδοσις τῇ γυναικὶ πότε ἐπιτρέπεται 123.
» ἀνάληψις 125.
» παρακολουθήματα 135.
» ἀπόδοσις πότε 138.
» παρακρατήσεις 128, 141, 173.
» σύστασις ἐκ τῆς περιουσίας ἀνηλίκου 364.
Προικοϋπόβολον 148.
Προικῴου ἐναλλαγή 107, 110.
» ἀκινήτου ἀδιατιμήτου ἀπαγόρευσις ἐκποιήσεως 108.
» διεκδίκησις 112.
» κίνδυνος 114.
Πρόστιμον μνηστείας 76.
Προσπόρισμα (peculium profectitium) 243.
Προσωρινὸς ἐπίτροπος 304, 338.
» διαχειριστὴς ἀπαγορευτέου 406.
» » τοῦ ἐν φρενοκομείῳ 421.
Πταῖσμα μὴ ἀπαιτήσεως προικὸς (culpa in exigendo) 116.
Πτωχεύσαντες ἀνίκανοι πρὸς ἐπιτροπείαν 326.

Ρ.

Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία 15.

Σ.

SenatusconsultumPlancianum 212.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σκότια τέκνα 230.
Στρατιωτικῶν γάμος 45, 57.
Στρατιωτικὸν χρημάτιον 244.
Συγγένεια 22, 25.
Συγγένεια πνευματική 37.
» ἐξ ἀθεμίτων σχέσεων 32.
Συγγενικὸν συμβούλιον κατὰ Ῥωμαίους 271.
» » κατὰ τὸν νεώτερον νόμον 310.
Συγγενικοῦ συμβουλίου σύνθεσις αὐτ.
Σύγχυσις ὀνομάτων (respectus parentelae) 27.
Συζύγων ἀμοιβαῖαι ὑποχρεώσεις 84.
Σύμβασις ἢ συνάλλαγμα κοινὸν δὲν εἶναι ὁ γάμος 4.
Συμβιβασμὸς ἐπὶ ἀνηλίκων 359.
Σύμβουλος μητρός 284.
Σύμφωνα περὶ κινδύνου προικός 119.
» περὶ παρακρατήσεως προικός 120.
Συναίνεσις νυμφευομένου 62.
» πατρὸς αὐτ.
» εἰς ἀγωγὴν ἢ ἀπόφασιν 359.
» κηδεμόνος χειραφέτου 390.
» ἀντιλήπτορος ἀσώτου 423.
Συνεπιτροπεία δευτέρου συζύγου 292.
Σύνθεσις συγγ. συμβουλίου 310.
Συνυποσχετικὸν 364.
Σύστασις προικὸς ἀνηλίκου 364.
Σφετερισταὶ ἀνίκανοι πρὸς ἐπιτροπείαν 329.
Σχισματικοί 47.
Σωφρονισμὸς τέκνων 234.

Τ.

Τέκνα γνήσια 207.
» φυσικά, νόθα 208, 214.
» σκότια 230.
Τέλεσις γάμου 68.
Τόκοι ὀφειλόμενοι παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου 349, 372.
Τόμος Σισινίου 29.
» Ἑνώσεως 53.
» Γρηγορίου Ζ'. 32, 33.
Τριγένεια 33.

Υ.

Υἱοθεσία 218.
Υἱοθεσία τελεία, ἀτελής 223.
Υἱοθεσίας κώλυμα 35.
Ὑποθήκη ὑπὲρ προικός 131.
» » » κατὰ τὸν νεώτερον νόμον 132.
Ὑπολογισμὸς καρπῶν προικός 136.
Ὑποχειρία γυνή (in manu) 8, 88.
Ὑπεξούσιοι χρήζουσι πατρικῆς συναινέσεως 63.
Ὑπόδολον 148.

Φ.

Φρενοβλάβεια 402.
Φρενοκομεῖον 418.
Φρενοκομείου νόμος 424.
Φύλακες ἐγκυμονούσης 212.
Φυσικὰ τέκνα 214.
» » ἀναγνωρισθέντα καὶ μή 215, 378.
Φυσικῶν τέκνων ἐπιτροπεία 378.
Φυσικὴ ἐνοχὴ λόγῳ ὑπεξουσιότητος 241.

Χ.

Χαρτοσήμου νόμος 98, 134.
Χειραφεσία ῥωμαϊκὴ 263.
» κατὰ τὸν νεώτερον νόμον 382.
» φυσικῶν τέκνων 398.
Χειραφεσίας ἀνάκλησις 266, 394.
Χειράφετοι 275, 382.
Χειραφέτων ἱκανότης 388.
» προίκισις 394.
» ἄδεια πρὸς ἐμπορίαν 397.
Χρημάτιον στρατιωτικόν 244.
» ἀπροσπόριστον 247.
» ἔκτακτον 249.
Χρησιμοποίησις κεφαλαίων ἀνηλίκου 348.
Χωρισμὸς κτημάτων 122.
Χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ οἴκου 191.

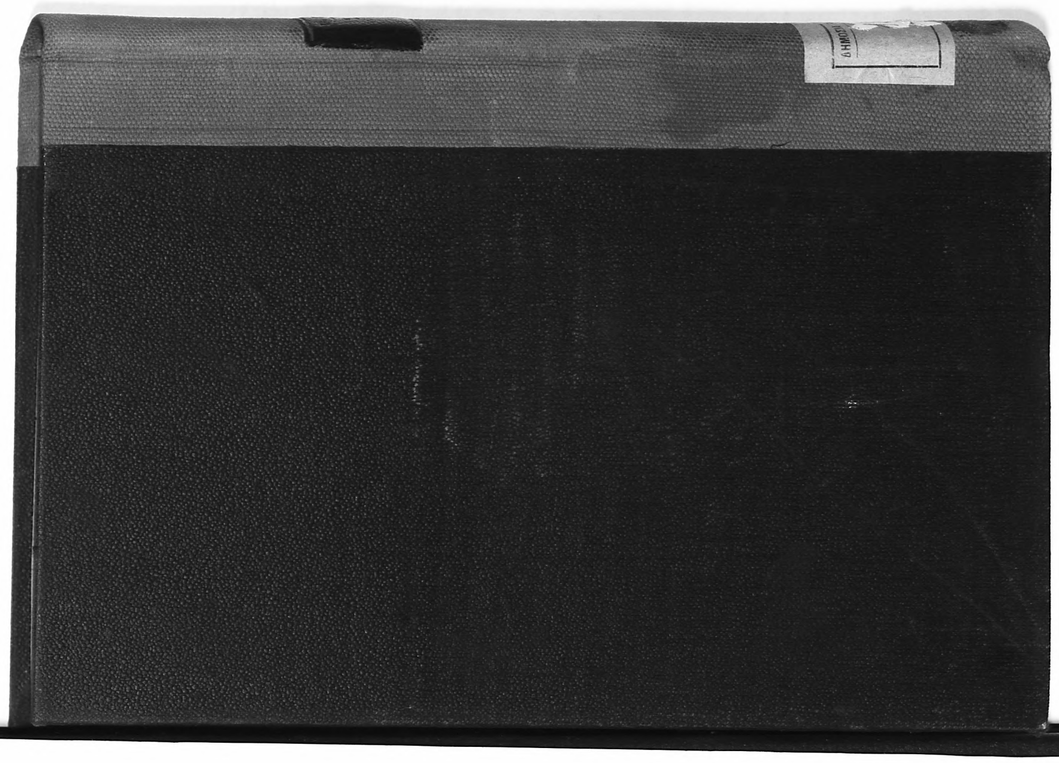
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας